

Barker Klajv

VELIKA I TAJNA PREDSTAVA

Prevod: Živković Mirjana

Barker Clive GREAT AND SECRET SHOW (THE), 1989.

Seriya "Knjiga umetnosti"

(1)

RUNE

1993.

Prvi deo: GLASNIK

Homer otvori vrata.

"Hajde, uđi, Randolfe."

Džaf je mrzeo način na koji je on izgovarao to Randolfe, sa blagim, jedva primetnim prezirom, kao da mu je bio poznat svaki prokleti zločin koji je Džaf ikada počinio, još od onog prvog, najmanjeg.

"Šta čekaš?" upita Homer, primetivši da Džaf okleva. "Čeka te posao. Što pre počneš, pre ću moći da ti nađem još."

Randolf zakorači u prostoriju. Bila je prostrana, okrečena kao i sve ostale kancelarije i hodnik u Centralnoj pošti Omahe, sumorno žutom bojom i sivom bojom borbenih brodova. Međutim, zidovi gotovo da se i nisu videli. Svuda unaokolo nalazile su se gomile pošte koje su nadmašivale visinu čoveka. Vreće, ruksaci, kutije, nije im bilo kraja, rasipali su se po hladnom betonskom podu.

"Zagubljena pisma", reče Homer. "Ona koja čak ni dobra stara američka pošta ne može da isporuči. Prizor i po, a?"

Džaf je bio nestrpljiv, ali se potrudio da to ne pokaže. Pazio je da nikada ništa ne pokaže, naročito ne pred mudrim momcima kakav je bio Homer.

"Sve je ovo tvoje, Randolfe", reče njegov pretpostavljeni. "Tvoj delić raja."

"A šta treba da uradim sa ovim?" upita Džaf.

"Da sortiraš. Otvoriš, vidiš ima li čega vrednog unutra kako ne bismo bacali dragocenosti u peć."

"U tim pismima ima novaca?"

"U nekima", odvrati Homer iskezivši se. "Možda. Uglavnom je to đubre. Pošiljke koje ljudi ne žele da prime, pa ih vraćaju u sistem. Na nekima je pogrešna adresa, pa idu tamo amo dok ne završe u Nebraski. Ne pitaj me zašto, ali kadgod ne znaju šta će sa ovim sranjem, pošalju ga u Omahu."

"Pa, nalazi se u sredini države", primeti Džaf. "Kapija za zapad. Ili istok. U zavisnosti u kom pravcu ste okrenuti."

"Nije ovo baš središte", usprotivi se Homer. "Pa ipak, svo đubre završava kod nas. I treba sve to razvrstati. Ručno. Eto to ćeš ti uraditi."

"Sve ovo?" upita Džaf. Čekale su ga najmanje dve, tri, četiri nedelje posla.

"Sve", potvrdi Homer, ni ne pokušavajući da sakrije zadovoljstvo. "Sve je tvoje. Brzo ćeš se uhodati. Ako na koverti ugledaš neku vladinu oznaku, pismo odmah odloži na gomilu za spaljivanje. Ni ne trudi se da ga otvaraš. Jebeš ih, je l' tako? Ali ostala, otvori. Nikada ne znaš šta u njima možemo naći." Zaverenički se osmehnuo. "A ono što nađemo, delimo", reče on.

Džaf je radio za Američku poštu tek devet dana, ali i to je bilo dovoljno, sasvim dovoljno, da sazna kako zaposleni dostavljajući presreću veliki deo pošte. Žiletom otvaraju pakete i krađu sadržinu, unovčavaju čekove, smeju se čitajući ljubavna pisma.

"Navraćaću ovamo redovno", upozorio ga je Homer, "i zato nemoj ni pokušati da bilo šta sakriješ od mene. Imam ja nos za te stvari. Znam u kom kovertu su novčanice i kada je u ekipi lopov. Jesi li upamtio? Imam šesto čulo. I zato nemoj da izigravaš pametnjakovića, daso, jer ja i momci ne gledamo blagonaklono na takve. A ti želiš da te primimo u ekipu, je li tako?" Spustio je široku tešku šaku na Džafovo rame. "Deli i deli ravnopravno, razumeš?"

"Upamtio sam", odvrati Džaf.

"Dobro", primeti Homer. "Izvoli..." On raširi ruke pokazujući na nagomilane vreće. "Sve je tvoje." Frknuo je prezrivo, iscerio se i udaljio.

Dok su se vrata zatvarala, Džaf pomisli kako sigurno nikada neće biti u ekipi. Ali to nije

nameravao da kaže Homeru. Dozvolio mu je da se ponaša prema njemu zaštitnički; dobrovoljno je izigravao roba. Ali u srcu? U srcu je nosio drugačije planove, težio je drugačijim stvarima. Problem je bio u tome što nije bio nimalo bliže ostvarenju tih ambicija nego kada mu je bilo dvadeset godina. Sada je imao trideset sedam, i bližio se trideset osmoj. Pripadao je onim muškarcima koje bi žene samo jedanput pogledale. A stvari nisu mnogo bolje stajale ni kada je u pitanju bio njegov karakter. Počeo je da ćelavi isto kao i njegov otac. Najverovatnije će već u četrdesetj biti ćelav. Ćelav, neoženjen, sa sitninom u džepu za koju ne može da kupi više od jednog piva, jer još nikada nije uspeo da zadrži neki posao duže od godinu dana, najduže mu je pošlo za rukom da na jednom radnom mestu ostane osamnaest meseci, tako da se nikada nije prešao onaj najniži stepenik na lestvici uspeha.

Pokušao je da mnogo ne razmišlja o tome, jer kada bi to činio počeo bi da oseća jaku želju da uradi nešto gadno, uglavnom samome sebi. To bi bilo tako lako. Pištolj u usta, koji bi mu golicao grlo. Škljoc i gotovo. Bez poruke. Bez objašnjenja. Šta bi i mogao da napiše? Ubijam se jer nisam postao kralj sveta? Smešno.

Ali... to je bilo ono što je želeo da bude. Nikada nije znao kako, nikada čak nije ni nazreo način na koji bi to mogao da ostvari, ali to je bilo nešto čemu je težio od početka. I drugi se izdignu ni iz čega, nije li tako? Mesije, predsednici, filmske zvezde. Izmigolje se iz blata poput riba, isto onako kao što su to ribe uradile kada su odlučile da prošetaju. Izrasle su im noge, počele su da udišu vazduh, postale su savršenije. Ako su jebene ribe to mogle da urade, zašto ne bi i on? Ali to se mora uskoro dogoditi? Pre no što napuni četrdesetu. Pre no što oćelavi. Pre no što umre, i nestane, posle čega ga se niko neće čak ni sećati; pamtiće ga možda samo kao bezimenog govnapara koji je proveo tri nedelje u zimu 1969. u prostoriji punoj zagubljenih pisama, otvarajući poštu-siročad u potrazi za novcem. Kakav epitaf.

Seo je i zagledao se u posao nagomilan pred njim.

"Jebi se", izgovori on. Imajući u vidu Homera. Imajući u vidu svo to sranje ispred sebe. Ali najviše od svega, imajući u vidu samog sebe.

U početku je to bilo mučenje. Pravi pakao; dan za danom, prekopavao je po vrećama.

Gomile kao da se nisu smanjivale. Tačno je da ih je Homer, koji se stalno cerio, nekoliko puta dopunio, dovodivši reku nadničara sa dodatnim vrećama uvećavajući broj postojećih.

Džaf je počeo tako što je prvo razdvojio zanimljive koverta (naduvene; u kojima je nešto zveckalo, mirišljave) od dosadnih; zatim privatnu prepisku od službene, i švrakopis od krasnopisa. Kada je sve to obavio, počeo je da otvara koverta, prve nedelje prstima, dok nije dobio žuljeve, a potom kratkim nožem koji je kupio upravo za tu svrhu, vadeći sadržinu poput lovca na bisere u potrazi za biserom, uglavnom ne nalazeći ništa, i samo ponekad, kao što je Homer i obećao, nailazeći na novac ili ček, koje je revnosno prijavljivao svom šefu.

"Dobar si u ovom poslu", pohvalio ga je Homer posle dve nedelje rada. "Stvarno si dobar. Možda bi trebalo da ti dam da na ovome radiš puno radno vreme."

Randolf je želeo da mu kaže da se jebe, ali već je to previše puta kazao šefovima posle čega bi se već u narednom trenutku našao na ulici; ovaj posao nije smeo da izgubi: morao je da plati stanarinu i grejanje za svoj jednosobni stan, što je iznosilo pravo bogatstvo, a sneg nije prestajao da pada. Pored toga, nešto se s njim dešavalo dok je provodio samotničke časove u Prostoriji sa zagubljenim pismima, tako da je krajem treće nedelje počeo da uživa u poslu, a krajem pete je shvatio.

Nalazio se na raskršću Amerike.

Homer je bio u pravu. Omaha u Nebraski nije bila geografsko središte SAD, ali što se ticalo poštanske službe, mogla je to i da bude.

Komunikacijske veze su se ukrštale i ukrštale i na kraju su ovde odlagale svoje siročice, jer ih niko, ni u jednoj državi, nije želeo. Ta su pisma slata sa jedne obale na drugu onima koji je trebalo da ih otvore, ali niko ih nije podigao. Na kraju su završila kod njega: kod Randolfa Ernesta Džafa, proćelavog nikogovića koji nikada nikome nije govorio o svojim ambicijama niti je ikada iskaljivao svoj bes, koji ih je nožićem parao, sićušnim očima pregledao, i koji je... sedeći na svom raskršću... počeo da sagledava privatno lice nacije.

Bilo je tu ljubavnih pisama, pisama punih mržnje, zahteva za otkupninu taoča, molbi, listova hartije po kojima su muškarci crtali liniju oko svog dignutog kurca, čestiki za Dan svetog Valentina napravljenih od stidnih dlaka, ucenjivačkih pisama koje su poslale supruge, novinari, muvatori, advokati i senatori, bezvredne pošte i beleški samoubica, izgubljenih romana, lančanih pisma, sažetaka, neisporučenih poklona, odbačenih poklona, pisama upućenih u divljinu poput boca sa kakvog ostrva, u nadi da će pribaviti pomoć, pesama, pretnji i recepata. Toliko toga. Međutim, to nije bilo sve. Iako bi se ponekad preznojio čitajući kakvo ljubavno pismo, ili stao da se pita nisu li pošiljaoci zahteva za otkupninu usmrtili taoce kada nisu dobili odgovor na svoja pisma, priče o ljubavi i smrti iznesene u njima samo su ga se usput doticale. Mnogo ubedljivija, mnogo dirljivija, bila je jedna druga priča, koja se nije mogla tako lako rečima iskazati.

Sedeći na raskrsnici počeo je da shvata da je Amerika vodila tajni život; život koji nikada ranije nije čak ni nazreo. Za ljubav i smrt je znao. Ljubav i smrt bili su otrcani klišeji; blizanačke opsesije iz pesama i sapunskih opera. Ali postojao je i drugi život, koji je nagoveštavalo svako četrdeseto, pedeseto, ili stoto pismo, a svako hiljadito je sa ludačkom jasnoćom tvrdilo da on postoji. Kada se to u pismima jasno tvrdilo, to onda nije bila cela istina, ali bio je početak, i svaki od pisaca se na svoj vlastiti ludački način zlagao za nešto što se gotovo nije moglo tvrditi.

Sve se svodilo na ovo: svet nie bio onakav kakav je izgledao. Nije bio ni izdaleka onakav kakav je izgledao. Sile (vladini, religijski, medicinski krugovi) kovale su zavere da prikriju i učutkaju one koji su postali svesni te činjenice, ali nisu bili u stanju da začepu usta svima niti da sve zatvore. Bilo je muškaraca i žena koji su im se izmigoljili iz mreža, koliko god da ih široko bacili; oni su pronalazili sporedne puteve kojima su putovali, a na kojima bi se njihovi progonioci izgubili, kao i sigurne kuće duž puta u kojima bi ih nahranili i napojili slični vizionari, i bili spremni da pse upute u pogrešnom pravcu kada stignu njuškajući. Ti ljudi nisu imali poverenja u Mamu Bel, pa nisu koristili telefone. Nisu se usuđivali da se okupljaju u skupine veće od dvoje kako ne bi na sebe privukli pažnju. Ali su zato pisali. Ponekada je čovek sticao utisak da su morali, kao da su tajne koje su u sebi čuvali zapečaćene bile suviše vrele, pa su plamenom prokrčile sebi put napolje. Ponekad su to činili jer su znali da su im progonioci za petama i nisu bili u prilici da na neki drugi način opišu svet samom sebi pre no što budu uhvaćeni, drogirani i zatvoreni. Ponekad je bilo i razorne vedrine u švrakopisu, upućenom namerno na neku nepotpunu adresu u nadi da će pismo razneti um neke nevine osobe koja ga pukim slučajem dobije. Neke od poslanica bile su bombastični izlivi svesti, druge precizni, čak klinički, opisi kako se svet može izokrenuti naopačke pomoću seks-magije ili jestivih gljiva. Neki su koristili besmisleni slikoviti jezik priča iz Nešenel Inkvajerera kako bi u njega zavili kakvu poruku. Pominjali su NLO-e i kultove zombija; vesti primljene od venerijanskih evanđelista i medija koji su opštiti sa mrtvima na TV-u. Međutim, posle nekoliko nedelja proučavanja tih pisama (pravog proučavanja; podsećao je na čoveka zaključanog u osnovnoj biblioteci) Džaf je počeo da nazire priču skrivenu iza besmislica. Provalio je šifru; ili bar veći deo šifre tako da se našao na paklenim mukama. Umesto da se iznervira svakog dana kada bi Homer otvorio vrata da unese novih pet-šest vreća pisama, on bi im se obradovao. Što više pisama, to više tragova; više tragova veća nada da će rešiti tajnu. Postojala je, bio je sve ubedeniji, što su nedelje prerastale u mesece i zima

sve više popuštala, samo jedna tajna. Oni u čijim pismima je spominjan Veo, i način kako da se on ukloni, pronalazili su vlastite načine da se približe otkrovenju; svaki od njih imao je vlastiti način i metaforu; međutim, negde u toj kakofoniji, jedna jedina himna nastojala je da bude otpevana.

To nije bila himna o ljubavi. Bar ne onakvoj za kakvu su znali sentimentalisti. Nije bila ni o smrti, u smislu u kome bi literalisti razumeli taj izraz. Imala je... ni po kakvom redosledu ... izvesne veze sa ribama, i morem (ponekad Morem nad morima); i tri načina na koja se do tamo moglo doplivati; i snovima (jako je bila vezana za snove); i ostrvom koje je Platon nazvao Atlantida, iako je sve vreme znao da je to neko drugo mesto. Imala je veze sa krajem Sveta, koji je, pak, govorio o svom početku. I imala je veze sa Umetnošću.

Ili bolje rečeno, određenom Umetnošću.

Najviše je lupao glavu oko te od svih šifri, a uspeo je samo da dobije bore po čelu. O Umetnosti se govorilo na mnogo načina. Kao o Konačnom Velikom Delu. Kao o Zabranjenom voću. Kao o Da Vinčijevom očajanju ili Prstu u piti, Vedrini dupe-kopača. Postojalo je mnogo načina da se ona opiše, a postojala je samo jedna Umetnost. I (ovo je predstavljalo pravu misteriju) nigde nije bilo Umetnika.

"Znači, ovde si srećan?" upitao ga je Homer jednog majskog dana.

Džaf podiže pogled sa posla. Svuda oko njega ležala su razbacana pisma. Njegova koža, koja nikada nije izgledala naročito zdravo, bila je bleđa i izbrazdana kao i listovi koje je držao u šaci.

"Svakako", odvrati on Homeru, ni ne trudeći se da ga pogleda. "Imate li još robe za mene?"

Homer mu nije odmah odgovorio. Malo kasnije ga upita: "Šta kriješ, Džafe?"

"Šta bih krio? Ništa ne krijem."

"Odvajaš na stranu stvari koje bi trebalo da поделиš sa nama ostalima."

"Ne odvajam", odvrati Džaf. Veoma je pazio da ne pogazi Homerovu prvu naredbu, da sve što pronade u zagubljenim pismima treba podeliti. Novac, porno časopise, bižuteriju na koju će s vremena na vreme nailaziti; sve je to odlazilo Homeru, na podelu. "Sve vam dajem", reče on. "Kunem se."

Homer ga je posmatrao sa očiglednom nevericom. "Provodiš po ceo bogovetni dan tu dole", reče on. "Ne razgovaraš sa ostalim momcima. Ne piješ sa njima. Zar ti se ne dopada naš miris, Randolfe? Je li to u pitanju?" Nije sačekao odgovor. "Ili si ti jednostavno lopov?"

"Nisam ja lopov", reče Džaf. "Uverite se." On ustade, podiže šake, držeći po jedno pismo u svakoj. "Pretražite me."

"Ne želim ni da te dotaknem", glasio je Homerov odgovor. "Šta ti misliš da sam ja, jebeni peško?" I dalje je zurio u Džafa. Posle izvesne pauze dodade: "Narediću da neko drugi preuzme ovo ovde. Proveo si ovde pet meseci. To je dosta. Premestiću te."

"Ne želim..."

"Šta?"

"Hoću da kažem... hteo sam da kažem, da sam ovde dole sasvim srećan. Zaista. Posao mi se dopada."

"Bah", prozbori Homer, očigledno i dalje sumnjičav. "Od ponedeljka ne radiš više ovde."

"Zašto?"

"Jer ja tako kažem! Ako ti se to ne dopada pronađi drugi posao."

"Dobro obavljam posao, nije li tako?" upita Džaf.

Homer mu je već bio okrenuo leđa.

"Ovde zaudara", primeti on dok je izlazio. "Gadno zaudara."

Randolf je, čitajući poštu, naučio reč koju nikada ranije nije sreo: sinhronija. Morao je da ode i kupi rečnik da bi video šta to znači, i otkrio je da ona označava događaje koji se ponekad podudaraju. Pisci pisama su obično njome označavali nešto značajno, tajanstveno, možda čak i čudovišno u načinu na koji se jedna okolnost podudarala sa drugom, kao da je postojalo ustrojstvo koje je jednostavno bilo skriveno od ljudskog pogleda.

Do takvog jednog sudara došlo je onog dana kada je Homer bacio tu svoju bombu, ukrstili su se događaji koji će sve izmeniti. Manje od sata pošto je Homer otišao, Džaf je dohvatio već otupeo nož kratke oštrice, i prineo ga kovertu koji je bio teži od većine. Otvorio ga je, i iz njega je ispao mali medaljon. Pao je na betonski pod: prijatno je stao da odzvanja. Podigao ga je prstima koji su drhtali još od Homerovog odlaska. Medaljon nije visio ni na kakvom lancu, niti je imao ušicu koja bi služila u tu svrhu. Zaista nije bio dovoljno privlačan da bi ga neka žena okačila oko vrata kao nakit, ali iako je imao oblik krsta, posle detaljnijeg razgledanja utvrdio je da taj krst nije hrišćanskog oblika. Sva četiri kraka bila su mu iste dužine, raspona ne većeg od inča i po. Na mestu preseka nalazilo se ljudsko obličje, ni muško ni žensko, raširenih ruku kao na raspeću, ali nije bilo prikovano za krst. Duž četiri puta širili su se apstraktni crteži, koji su se svi završavali u krugu. Lice je bilo veoma jednostavno prikazano. Pomislio je da nikada nije video tananiji osmeh.

Nije bio stručnjak za metalurgiju, ali ta stvar očigledno nije bila ni od zlata ni od srebra. Podozrevao je da krst ne bi zasijao ni kada bi uklonio prljavštinu sa njega. Pa ipak, bilo je nečeg strašno privlačnog u njemu. Dok ga je posmatrao, prožimao ga je isti osećaj koji bi ponekad imao kada se ujutro budio posle burnih snova čijih pojedinosti nije bio u stanju da se seti. Ovo je bio neki značajan predmet, mada nije znao zašto. Da mu možda znamenja koja su se širila iz prilike nisu neodređeno bila poznata iz pisama koja je pročitao? Za proteklih dvadeset nedelja pregledao ih je na hiljade, i u mnogima je naišao na male crteže, ponekad opscene, često nedokučive. One koje je procenio kao najzanimljivije prokrijumčario je iz pošte, kako bi ih noću proučavao. Nalazili su se u svežnju ispod kreveta u njegovoj sobi. Možda će uspeti da odgonetne san-kod na medaljonu pomnim pregledanjem pisama.

Odlučio je da toga dana ruča zajedno sa ostalima, zaključivši da ne bi trebalo dodatno da izaziva Homera. To se pokazalo kao greška. U društvu dobrih starih momka koji su razgovarali o vestima koje on mesecima nije slušao, o kvalitetu sinoćne šnicle, i jebačini koju su imali ili propustili, posle šnicle, i o tome šta će im leto doneti, osećao se kao potpuni stranac. I oni su to znali. Razgovarali su napola mu okrenuvši leđa, spuštajući glas dok bi povremeno šaputali o njegovom čudnom izgledu, divljim očima. Što su ga više izbegavali, to je bio srećniji, jer oni su znali, čak su i ovakvi zajebanti znali, da se razlikuje od njih. Možda su ga se čak malo i bojali.

Nije uspeo da natera sebe da se vrati u Prostoriju za zagubljena pisma u pola dva. Medaljon i njegovi tajanstveni znaci su mu progorevali rupu u džepu. Morao je da se vrati u stan i počne da pretražuje svoju privatnu biblioteku pisama, smesta. Ni ne potrudivši se da o svom odlasku obavesti Homera, jednostavno je otišao.

Bio je predivan, sunčani dan. Navukao je zavese kako bi odagnao invaziju svetlosti, upalio lampu sa žutim abažurum, i tu, sav u groznici, započeo svoje izučavanje, lepeći pisma sa ma kakvim tragom ilustracije po golim zidovima, a kada su zidovi bili puni, stao je da ih širi po stolu, krevetu, stolicu i podu. Zatim je krenuo od jednog do drugog pisma, od znaka do znaka, tražeći bilo šta što je makar izdaleka podsećalo na medaljon koji je držao u šaci. Svo to vreme, proganjala ga je jedna ista misao: da on zna za postojanje Umetnosti, i nepostojanje Umetnika, prakse bez praktičara, i da je možda on taj čovek.

Ta misao nije morala dugo da ga proganja. Već posle jednog časa iščitavanja pisama zauzela je

počasno mesto u njegovoj glavi. Medaljon mu nije slučajno pao u ruke. Bio mu je nagrada za strpljivo izučavanje, i način da prikupi niti svoje istrage kako bi konačno mogao da nazre bar kakav takav smisao u svemu tome. Većina simbola i crteža na stranicama pisama bila je sasvim nevažna, ali bilo ih je dosta, čak suviše da bi to bila slučajnost, koji su podsećali na slike sa krsta. Na istoj stranici nikada ih nije bilo više od dva i većina je predstavljala grube prikaze, jer niko od onih koji su pisali pisma nije u svojim rukama držao potpuno rešenje kao on, ali su zato svi shvatili po neki deo slagalice, a njihova opažanja o delu koji su posedovali, bilo da se radilo o haiku, prostaklucima ili alhemijskoj formuli, pomagala su mu da bolje prozre sistem iza simbola.

Izraz koji se redovno javljao u pismima sa najboljim zapažanjima bio je Šoal. Prešao je preko te reči nekoliko puta dok ih je čitao, ne poklonivši joj neku naročitu pažnju. U tim pismima bilo je dosta govora o evoluciji, pa je pretpostavio da mu i taj izraz pripada. Sada je shvatio da je pogrešio. Šoal je bio kult, ili neka vrsta crkve, čiji je simbol bio predmet koji je držao na dlanu. Sasvim je bilo nejasno u kakvoj su vezi bili predmet i Umetnost, međutim, sada se potvrdila njegova dugo potiskivana sumnja da se radilo o jednoj tajni, jednom putovanju, i on shvati da je, ako medaljon prihvati kao kartu, konačno pronaći put iz Šoala do Umetnosti.

U međuvremenu, morao se pobrinuti za nešto mnogo hitnije. Kada se setio plemena saradnika, sa Homerom na čelu, stresao se i od same pomisli da bi iko od njih mogao saznati tajnu koju je on otkrio. Nije se bojao da bi oni mogli da ga preduhitre u njenom rešavanju: bili su suviše glupi za to. Međutim, Homer je bio dovoljno sumnjičav da počne da njuška sledeći izvesno vreme trag, a ideja da bilo ko... naročito neotesanac i tupavko Homer... ukalja posvećeno tlo bila je nepodnošljiva. Postojao je samo jedan način da se spreči ta nesreća. Morao je brzo da dela, ako je hteo da uništi sve dokaze koji su mogli Homera da navedu na pravi trag. Medaljon će, razume se, zadržati: poverile su mu ga uzvišenije moći, čija će lica jednoga dana uspeti da vidi. Takođe je zadržao dvadeset do trideset pisama koja su mu nudila najbolja obaveštenja o Šoalu; ostala (njih tri stotine otprilike) morao je da spali. I kolekcija iz Prostorije za zagubljena pisma morala je da završi u peći. Celokupna. To će potrajati, ali moralo se obaviti, i to što pre to bolje. Napravio je izbor pisama u svojoj sobi, spakovao ona koja nije morao da sačuva, i krenuo nazad u Kancelariju za sortiranje.

Već je bilo kasno popodne, i on se kretao u suprotnom pravcu od reke ljudi; ušao je u kancelariju sa stražnje strane kako bi izbegao Homera, mada je dobro znao njegov raspored; izišao je tačno u pola šest, i već je negde lokao pivo. Peć je bila znojava tandrkava antika, o kojoj se starala jedna druga znojava tandrkava antika, po imenu Miler, sa kojim Džaf nikada nije izmenio nijednu jedinu reč, jer je Miler bio gluv kao top. Džaf je utrošio dosta vremena dok nije uspeo da mu objasni kako će narednih sat ili dva spaljivati neke stvari, a prva je bio paket što ga je doneo od kuće, i koji je smesta ubacio u plamen. Zatim je otišao do Prostorije sa zagubljenim pismima.

Homer nije otišao da loče pivo. Čekao je, sedeći u Džafovoj stolici osvetljen golom sijalicom i preturao po gomilama oko sebe.

"U čemu je štos?" upita on čim je Džaf ušao.

Džaf je bio svestan da više ne može izigravati nevinašce. Meseci proučavanja otisnuli su izraz saznanja na njegovom licu. Više nije mogao da prođe kao naivčina. Niti je... sada kada je došlo do toga... želeo.

"Nema štos", reče on Homeru, izražavajući prezir prema detinjastom sumnjičavom planu ovog čoveka. "Ne uzimam ništa što bi vi mogli da poželite. Ili što biste mogli da upotrebite."

"Ja ću prosuditi da li je tako, usranko", odvrati Homer, bacivši pisma koja je proučavao na pod među ostalo đubre. "Želim da saznam šta si ti to ovde dole smišljao. Osim što si drkao."

Džaf zatvori vrata. Ranije nije primetio da zidovi provode tutnjavu peći čak do ove prostorije.

Istog časa je sve zatreperilo. Vreće, koverti, reči na stranicama gurnutim unutra. Kao i stolica na kojoj je Homer sedeo. I nož, nož sa kratkom oštricom, što je ležao na podu pored stolice na kojoj je Homer sedeo. Celo mesto se kretalo, jedva primetno, kao da je u tlu zagrmelo. Kao da će se svet prevrnuti.

Možda i hoće. Zašto da ne? Nije imalo svrhe pretvarati se da je status i dalje quo. On je čovek koji je krenuo ka nekom prestolu. Ne zna kakvom i ne zna gde se on nalazi, ali brzo mora da učutka svakog pretendenta. Niko ga neće pronaći. Niko neće njega okriviti niti mu suditi, a neće ga ni poslati u deo zatvora predviđen za osuđenike na smrt. Sada je on sam sebi zakon.

"Trebalo bi da vam objasnim..." obrati se on Homeru, uspevši da zazvuči gotovo neuljudno, "... u čemu je, u stvari, štos."

"Aha", primeti Homer izvivši usne. "Zašto to i ne učiniš?"

"Pa, krajnje je jednostavno..."

Krenuo je prema Homeru, stolici, i nožu pored stolice. Brzina kojom mu je prilazio unela je nervozu u Homera, ali ostao je da sedi.

"...otkrio sam tajnu", nastavio je Džaf.

"Uh?"

"Zanima li Vas kakvu?"

Homer je sada ipak ustao, a pogled mu je podrhtavao kao i sve ostalo. Sve osim Džafa. Šake, utroba i glava, više mu uopšte nisu podrhtavali. Bio je smiren u nemirnom svetu.

"Ne znam šta ti to, do đavola, radiš", primeti Homer. "Ali mi se ne dopada."

"Ne krivim Vas", reče Džaf. Nije pogled usredsredio na nož. Nije morao. Mogao je da ga oseti. "Ali Vaš je posao da znate, je li tako?" nastavio je Džaf, "šta se ovde dole dešava."

Homer se nekoliko koraka udaljio od stolice. Izgubio je ono neotesano držanje kojim je voleo da ostavlja utisak na druge. Posrtao je, kao da mu se i pod nogama ljuljao.

"Sedeo sam u središtu sveta", reče Džaf. "Ovaj sobičak... u njemu se sve događa."

"Zaista?"

"I te kako."

Homer se nervozno nasmešio. Pogledao je prema vratima.

"Želite li da odete?" upita Džaf.

"Aha." Pogledao je na sat, ne videći uopšte koliko je sati. "Moram da bežim. Samo sam sišao ovamo..."

"Vi me se plašite", primeti Džaf. "I treba. Nisam više onaj čovek kakav sam bio."

"Zaista?"

"Ponavljate se."

Homer je ponovo pogledao prema vratima. Bila su udaljena pet koraka; četiri ako potrči. Prevalio je polovinu te udaljenosti dok Džaf nije podigao nož. Već je zgrabio kvaku kada je čuo kako mu se približava s leđa.

Okrenuo se i nož mu se zario pravo u oko. Ubod nije bio slučajan. Radilo se o sinhroniji. Oko mu je zasvetlucalo, nož je zasvetlucao. Svetlucanja su se sudarila, i u narednom trenutku on je vrištao padajući nazad na vrata, a Randolph se stušio za njim da izvuče otvarač za pisma iz njegove glave.

Tutnjanje peći postade još glasnije. Leđima oslonjen o vreće Džaf je mogao da oseti kako se koverti gnezde jedan uz drugoga, što je dovelo do toga da se uzdrmaju reči na stranicama pisama, koje su na kraju oblikovale veličanstvenu poeziju. Krv, pisalo je; poput mora; njegove misli poput grudvica u moru, tamnih, zgrušanih, toplijih od toplog.

Posegnuo je za drškom noža i zgrabio je. Nikada ranije u životu nije prosuo krv; nije čak ni bubu

zgnječio, bar ne namerno. A sada ga je prožimao predivan osećaj dok je u pesnici stezao toplu mokru dršku. Proročanstvo; dokaz.

Iscerivši se, izvukao je nož iz Homerove očne duplje, i pre nego što je njegova žrtva uspela da sklizne niz vrata, zario ga je do balčaka u Homerovo grlo. Ni ovog puta ga nije tamo ostavio, već ga je izvukao čim su zamrli Homerovi krici, a potom ga zabo čoveku posred grudi. Naleteo je na kost, i morao je da zapne, ali odjednom je postao veoma snažan. Homer je umukao, a iz usta, kao i iz rane na vratu, mu je pokuljala krv. Džaf je izvukao nož. Nije ga ponovo ubo. Umesto toga obrisao je sečivo maramicom i okrenuo leđa telu kako bi razmislio o svom narednom koraku. Ako pokuša da nagura vreće sa poštom u peć rizikuje da ga otkriju, i iako se osećao uzvišeno, kao na sedmom nebu, bio je svestan da ga mogu otkriti, a time bi sebe doveo u opasnost. Biće bolje da donese peć ovamo. Konačno, vatra je pokretan praznik. Bilo mu je samo potrebno nešto čime će je potpaliti, a Homer je to imao. Vratio se do otromboljenog leša i stao da mu pretura po džepovima u potrazi za kutijom šibica. Kada ju je pronašao, izvadio ju je, i uputio se ka ruksacima.

Iznenadilo ga je što se rastužio se dok se spremao da potpali zagubljena pisma. Proveo je ovde tolike nedelje, izgubljen u nekoj vrsti delirijuma, opijen tajnama. Trebalo se od svega toga oprostiti. Posle ovoga... Homerove smrti, spaljivanja pisama... biće begunac, čovek bez istorije, koga će mamiti Umetnost o kojoj ništa nije znao, ali koju je više od svega drugog želeo da upražnjava.

Počeo je da zavija nekoliko stranica, kojima je nameravao da potpali ostalo. Kada se jednom rasplamsa, uopšte nije sumnjao da će se vatra održati: u sobi nije bilo ničega... hartija, tkanina, meso... što nije bilo zapaljivo. Kada je napravio tri gomile hartije, zapalio je šibicu. Plamen je bio sjajan, i gledajući u njega shvatio je koliko mrzi sjaj. Tama je mnogo zanimljivija, puna pretnji. Prineo je plamen nagomilanoj hartiji i ostao da posmatra kako se širi. Zatim se povukao ka vratima.

Homer je, razume se, ležao navaljen na njih, krvareći iz tri rane, a njegovu telesinu nije bilo baš lako pomeriti, ali Džaf je podmetnuo leđa, dok je njegova senka poigravala po zidu zahvaljujući sve jačoj lomači iza njega. Već za pola minuta, koliko mu je bilo potrebno da skloni leš u stranu, toplota je rasla eksponencijalno, tako da je u trenutku kada se osvrnuo da još jednom pogleda prostoriju, ova bila u plamenu od zida do zida, a toplota je već pokrenula vlastiti vetar, koji je raspirivao plamen.

Tek dok je uklanjao iz svoje sobe sve tragove koji su mogli ukazati na to da je on u njoj živeo... brišući svaki trag Randolfa Ernesta Džafa... zažalio je zbog onoga što je učinio. Ne zbog požara koji je izazvao... jer to mu je bio mudar potez... već zbog toga što je ostavio Homerovo telo u prostoriji da ga vatra spali zajedno sa zagubljenim pismima. Shvatio je da je trebalo mnogo detaljnije da se osveti. Trebalo je da raskomada telo na komade, upakuje ga, jezik, oči, testise, utrobu, kožu, lobanju, sve posebno... i da te delove uključi u sistem, nažvrljavši adrese bez smisla, kako bi slučaj (ili sinhronizam) došli u priliku da odaberu prag na kome će završiti Homerovo telo. Poštom isporučeni poštar. Obećao je sam sebi da ubuduće neće propuštati takve ironične mogućnosti.

Nije mu trebalo dugo da počisti vlastitu sobu. Imao je malo ličnih stvari, a i većina onoga što je posedovao ništa mu nije značila. Sve u svemu, jedva da je i postojao. Mogao se svesti na nekoliko dolara, nekoliko fotografija, i nešto odeće. Sve je to moglo stati u mali kofer i još da ostane mesta za komplet enciklopedija.

U ponoć je već, sa istim tim malim koferom u ruci, napuštao Omahu, spreman da krene na put koji ga je mogao odvesti u bilo kom pravcu. Kapija za istok, kapija za zapad. Bilo mu je svejedno kojim će putem poći, sve dok je taj put vodio ka Umetnosti.

Džaf je živeo životom malog običnog čoveka. Rođen na oko pedeset milja od Omahe, u tom gradu se i školovao, sahranio roditelje, i izlazio sa dve žene koje nije uspeo da odvede pred oltar. Nekoliko puta je napuštao državu, pa je čak razmišljao i o tome (posle druge neuspele veze) da se povuče u Orlando, gde mu je živela sestra, ali ga je ona odgovorila od toga, rekavši mu da ne bi mogao da se složi sa tamošnjim ljudima niti da podnese neprekidno sunce. I tako je ostao u Omahi, gubeći poslove jedan za drugim i pronalazeći nove, nikada se ne posvećujući nečemu ili nekome duže vremena, a za uzvrat se niko njemu nije posvećivao.

Međutim, u usamljениčkoj izolaciji Prostorije za zagubljena pisma nazreo je obzorja za koja uopšte nije znao da postoje, i ona su mu otvorili apetit prema putovanjima. Da su se tamo napolju nalazili samo sunce, predgrađa i Miki Maus ne bi on dao ni prebijene pare za tako nešto. Zašto bi se mučio da traži takve banalne stvari? Ali sada je znao mnogo više. Postojale su tajne koje je trebalo otkriti, moći koje je trebalo steći, a kada bude Kralj Sveta uništiće predgrađa (i sunce ako bude mogao) kako bi svet završio u vreloj tami u kojoj bi čovek konačno mogao da upozna tajne vlastite duše.

U pismima su se mnogo pominjala raskršća, i on je dugo vremena tu sliku bukvalno shvatao, misleći da se on u Omahi najverovatnije nalazi na raskršću, i da će znanje o Umetnosti stići do njega. Ali kada je napustio grad, i otišao dalje, shvatio je grešku tog bukvalnog gledanja na stvar. Kada su pisci pisama pominjali raskršća oni nisu mislili na presecanje jednog autoputa drugim. Mislili su na mesta na kojima su se ukrštala stanja postojanja, na kojima je ljudski sistem sretao tuđinski, posle čega su oba nastavljala dalje, promenjena. Tok i uzburkanost takvih mesta nudili su nadu za pronalaženje otkrovenja.

Imao je, razume se, sasvim malo novca, ali to izgleda nije bilo važno. Tokom nedelja koje su usledile posle njegovog bekstva sa mesta zločina, sve što bi poželeo jednostavno je i dobijao. Trebalo je samo da podigne palac i kola bi se uz škripu zaustavila. Kada bi ga vozač zapitao kuda se uputio, a on mu odgovorio, vozač bi kazao da ide upravo dokle je i on, Džaf, želeo da ide, i upravo dotle bi ga i odvezao. Kao da je bio blagosloven. Kada bi se sapleo, uvek bi se našao neko ko bi ga podigao. Kada bi ogladneo, našao bi se neko da ga nahrani.

Jedna žena u Ilinoisu, koja ga je povezla, a zatim zapitala želi li da provede noć sa njom, potvrdila mu je da je blagosloven.

"Ti si video nešto neobično, je li tako?" prošaputala je usred noći. "Vidi ti se po očima. Zbog tih tvojih očiju sam ti i ponudila da te povezem."

"A zatim mi ponudila i ovo?" upita on, zavlačeći joj prste između nogu.

"Da. I to", odvrati ona. "Šta si to video?"

"Još nisam video dovoljno", odvrati on.

"Hoćeš li ponovo da vodiš ljubav sa mnom?"

"Neću."

S vremena na vreme, seleći se iz jedne države u drugu, ugledao bi ponešto od onoga u šta su ga pisma uputila. Video je tajne kako proviruju, usuđujući se da se pokažu samo zato što je on prolazio, prepoznajući u njemu budućeg moćnog čoveka. U Kentakiju mu se ukazala prilika da prisustvuje izvlačenju leša maloletnika iz reke, čije je telo ostavljeno raskrečeno na travi, ruke raširene sa raširenim prstima, dok je neka žena zavijala i jecala pored njega. Dečakove oči bile su otvorene; kao i dugmad na pantalonama. Posmatrajući prizor sa male udaljenosti, bio je jedini svedok kome

policija nije naredila da se udalji (ponovo te oči), i iskoristio je taj trenutak da prouči položaj dečaka; bio je isti kao i položaj prilike na medaljonu, i napola je poželeo da se baci u reku samo da bi iskusio radost davljenja. U Ajdahu je sreo čoveka koji je izgubio ruku u automobilskoj nesreći i dok su zajedno sedeli i pili, objasnio mu je da i dalje oseća izgubljenju ruku; lekari su mu objasnili da je u pitanju fantom u njegovom nervnom sistemu, ali on je znao da se radi o astralnom telu, koje je i dalje bilo celovito u jednoj drugoj ravni postojanja. Rekao je da redovno drka izgubljenom šakom, i ponudio se da mu pokaže. Govorio je istinu. Kasnije ga je čovek upitao:

"U stanju si da vidiš u mraku, je li tako?"

Džaf o tome nije razmišljao, ali pošto mu je pažnja bila skrenuta na to, shvatio je da možda i može.

"Kako si uspeo to da naučiš?"

"Nisam."

"Možda, astralne oči."

"Možda."

"Želiš li da ti ga ponovo popušim?"

"Ne."

Skupljao je iskustva, po jedno od svakog, prolazeći kroz živote ljudi i izlazeći na drugoj strani ostavljajući ih opsednute, mrtve ili uplakane. Ispunjavao je sebi svaku želju, idući kuda god bi ga instinkt usmerio, a tajni život bi ga potražio istog trenutka kada bi stigao u grad.

Nije bilo nikakvog znaka da su mu za petama sile zakona. Možda Homerovo telo nikad nije ni bilo pronađeno u razorenoj zgradi, a ako i jeste, policija je verovatno pretpostavila da je bio žrtva vatre. Bez obzira na razloge, niko nije njuškajući krenuo za njim. Išao je kuda god je hteo i radio šta god je želeo, dok nije zadovoljio sve svoje mnogobrojne želje, i dok nije došao trenutak da zakorači preko ivice.

Zastao je da se odmori u jednom motelu punom bubašvaba u Los Alamosu, u Novom Meksiku, zaključao se sa dve boce votke, skinuo, navukao zavese kako unutra ne bi prodirao dan i pustio umu na volju. Nije ništa jeo četrdeset osam sati, ne zato što nije imao novaca, imao ga je, već zato što je uživao u ošamućenosti. Pošto je bio izgledne, votka mu je brzo udarila u glavu, a misli mu se razularile, proždirući jedna drugu i iseravajući jedna drugu, bivajući naizmenično varvarske i barokne. Bubašvabe su izmylele u mrak, i stale da trče preko njegovog tela dok je ležao na podu. Pustio ih je da dolaze i odlaze, sipajući votku po preponama kada bi se suviše zadržale na njima izazivajući kod njega ukrućenost, jer ga je to ometalo. Želeo je jedino da razmišlja. Da lebdi i razmišlja.

Iskusio je sve što je mogao boraveći u svom fizičkom telu; bilo mu je i vrućina i hladno, bio je i polno uzbuđen i ostajao hladan; jebali su ga i jebao je. Ništa od toga nije želeo ponovo da iskusiti: bar ne kao Randolph Džaf. Znao je za još jedan način postojanja, još jedno mesto iz koga se moglo poticati, na kome su seks, ubistvo, tuga, glad i sve to zajedno ponovo mogli biti zanimljivi, ali to nije mogao da ostvari dok ne prevaziđe svoje sadašnje stanje; dok ne postane Umetnik; dok ne preuredi svet.

Neposredno pred zoru, kada su već i bubašvabe posustale, osetio je poziv.

Obuzeo ga je neopisivi mir. Srce mu je kucalo usporeno i postojano. Bešika mu se ispraznila po sopstvenoj volji, kao u bebe. Nije bio ni suviše vruć ni suviše hladan. Niti suviše pospan niti suviše budan. I na toj raskrsnici... koja nije bila prva, niti će biti poslednja... nešto mu je kljucnulo utrobu i pozvalo ga.

Istog je časa ustao, obukao se, dohvatio punu preostalu bocu votke i izišao da prošeta. Poziv nije napuštao njegovu unutrašnjost. I dalje je ključao dok se hladna noć povlačila pred izlazećim suncem. Izišao je bos. Stopala su mu krvarila, ali vlastito telo ga nije naročito zanimalo, pa je potisnuo neugodnost nastavivši da se naliva votkom. Do podneva je već ispraznio celu bocu i našao se usred pustinje, nastavljajući u pravcu u kome je bio pozvan, jedva svestan činjenice da hoda. U njegovoj glavi više nije bilo nikakvih misli, osim onih o Umetnosti i o tome kako da je stekne, ali čak i ta ambicija se pojavljivala i nestajala.

To je na kraju počelo da se događa i sa samom pustinjom. Negde pred večer, stigao je do mesta na kome su čak i najjednostavnije činjenice... tlo pod njegovim nogama, nebo koje se smrkavalo iznad njegove glave... bile dovedene u sumnju. Nije čak više bio siguran ni da li hoda. Sveopšta odsutnost bila je prijatna, ali nije potrajala. Pozivi mora da su ga povukli dalje, mada on uopšte nije bio svestan njihovog zova, jer se noć koju je ostavio pretvorila iznenada u dan, i on se našao... ponovo, živ; ponovo kao Ernest Džaf... u pustinji još ispraznijoj od one koju je napustio. Ovde je bilo rano jutro. Sunce još nije bilo visoko, ali već je počelo da zagreva vazduh, dok je nebo bilo savršeno vedro.

Sada je osećao bol i mučninu, međutim, potezanje u utrobi bilo je neizdrživo. Morao je da nastavi da se tetura, iako mu je celo telo bilo u krajnje jadnom stanju. Kasnije se sećao da je prošao kroz neki grad, i video čeličnu kulu usred divljine. Ali to tek kada se putovanje završilo, u jednoj jednostavnoj kamenoj kolibi, čija su se vrata otvorila pred njim kada ga je napustila i poslednja snaga, i on pao preko njenog praga.

III

Kada je došao k sebi, vrata su bila zatvorena, ali je zato njegov um bio širom otvoren. S druge strane dogorevajuće vatre sedeo je neki starac tužnog, pomalo glupavog izraza lica kao u klovna koji je proćerdao i izbrisao pedeset godina uvreda, sa uvećanim i masnim porama i ono malo preostale dugačke i sede kose. Sedeo je prekrštenih nogu. S vremena na vreme, dok je Džaf prikupljao snagu da progovori, starac je podizao stražnjicu i glasno ispuštao vetrove.

"Uspeo si da se probiješ", prozbori on posle izvesnog vremena. "Mislio sam da ćeš umreti pre no što uspeš. Mnogo ih je umrlo. Potrebna je jaka volja."

"Dokle sam se to probio?" uspeo je da procedi Džaf.

"Nalazimo se u Petlji. Petlji u vremenu, koja obuhvata nekoliko minuta. Ja sam je svezao, kao utočište. Ovo je jedino mesto na kome sam bezbedan."

"Ko si ti?"

"Zovem se Kisun."

"Jesi li ti jedan od Šoala?"

Lice iza vatre pokazalo iznenađenje.

"Mnogo toga znaš."

"Ne. Ne baš. Samo deliće."

"Mali broj ljudi je čuo za Šoal."

"Ja ih znam nekolicinu", odvrati Džaf.

"Zaista?" Kisunov glas je postao tvrdi. "Voleo bih da čujem njihova imena."

"Imao sam njihova pisma..." reče Džaf, ali učuta kada shvati da ne zna gde je ostavio te dragocene tragove koji su ga proveli kroz toliko pakla i raja.

"Ko je napisao ta pisma?" upita Kisun.

"Ljudi koji znaju... koji nagađaju... o Umetnosti."

"Zaista? I šta kažu o njoj?"

Džaf zavrte glavom. "Još nisam dokučio krajnji smisao", primeti on. "Ali mislim da postoji neko more..."

"Postoji", potvrdi Kisun. "I ti bi voleo da saznaš gde da ga nađeš, kako da stigneš do tamo, i kako da iz njega izvučeš moć."

"Da. Voleo bih."

"A za uzvrat", upita Kisun. "Šta nudiš za to prosvećivanje?"

"Nemam ništa."

"Pusti da to sam prosudim", odvrati Kisun, podigavši pogled prema krovu kolibe kao da je u dimu koji se tamo kovitlao nešto ugledao.

"U redu", reče Džaf. "Možeš uzeti sve što želiš od mene."

"To mi zvuči pošteno."

"Moram saznati. Želim Umetnost."

"Svakako. Svakako."

"Proživeo sam sve što mi je bilo potrebno", reče Džaf.

Kisunov pogled se ponovo zaustavi na njemu.

"Zaista? Sumnjam."

"Želim da dobijem... Želim da dobijem..." (Šta? pomisli on. Šta želiš?) "Objašnjenja", završi on.

"Pa, odakle da počnem?"

"Od mora", zatraži Džaf.

"Ah, more."

"Gde se nalazi?"

"Jesi li ikada bio zaljubljen?" odvrati Kisun pitanjem.

"Da, mislim da jesam."

"To znači da si dva puta bio u Suštini. Jednom, prve noći koju si prespavao izvan utrobe. Drugi put, one noći koju si proveo pored žene koji si voleo. Ili je to možda bio muškarac?" Nasmejao se. "Svejedno."

"Suština je more."

"Suština je more. I u njemu postoje ostrva, koja se zovu Efemerisi."

"Želim da pođem tamo", izgovori Džaf teško dišući.

"Hoćeš. Još jednom, hoćeš."

"Kada?"

"Poslednje noći života. To je sve što nam sleduje. Tri uranjanja u san-more. Manje od toga, poludimo. Više..."

"Da?"

"Nismo više ljudska bića."

"A Umetnost?"

"Ah, da... mišljenja se razlikuju o tome."

"Posедуješ li je?"

"Posedujem li je?"

"Tu Umetnost. Poseduješ li je? Možeš li to učiniti? Možeš li me naučiti?"

"Možda."

"Ti si jedan od Šoala", reče Džaf. "Moraš je posedovati, je li tako?"

"Jedan?" stiže odgovor. "Ja sam poslednji. Ja sam jedini."

"Podeli je onda sa mnom. Želim da promenim svet."

"Baš tričava ambicija."

"Ne zajebavaj se sa mnom!" reče Džaf, jer je u njemu sve više rasla sumnja da ga starac smatra budalom.

"Neću odavde otići praznih šaka, Kisune. Ako steknem Umetnost mogu ući u Suštinu, je li tako? To je princip."

"Odakle ti to obaveštenje?"

"Je li tako?"

"Jeste. Ponovo te pitam: Odakle ti to obaveštenje?"

"Umem da povežem tragove. I dalje to činim." Iscerio se dok su se delići uklapali u njegovoj glavi. "Suština se u izvesnom smislu nalazi s druge strane sveta, je li tako? A Umetnost ti dozvoljava da prođeš na drugu stranu, tako da se možeš tamo naći kada god poželiš. Prst u Piti."

"A?"

"Neko je to tako nazvao. Prst u Piti."

"Zašto bi se zaustavio na prstu?" primeti Kisun.

"Tačno! Zašto ne bih gurnuo celu jebenu ruku?"

Na Kisunovom licu se pojavi gotovo divljenje. "Kakva šteta", reče on, "što se ne možeš još više razviti. Tada bih možda mogao da sve ovo podelim sa tobom."

"O čemu to govoriš?"

"O tome da si još pravi majmun. Ne mogu ti odati tajne iz moje glave. Suviše su moćne, suviše opasne. Ne bi znao šta s njima. Završio bi prljajući Suštinu svojom detinjastom ambicijom. A Suština

mora biti sačuvana."

"Rekoh ti... ne odlazim odavde praznih šaka. Možeš dobiti od mene šta god hoćeš. Sve što imam. Samo me nauči."

"Daćeš mi svoje telo?" upita Kisun. "Hoćeš li?"

"Šta?"

"To je sve što imaš za pogađanje. Hoćeš li mi ga dati?"

Odgovor je pomeo Džafa.

"Tražiš seks?" upita on.

"Pobogu, ne."

"Šta onda? Ne razumem."

"Meso i krv. Telo. Želim da se uselim u tvoje telo."

Džaf je posmatrao Kisuna koji je, pak, posmatrao njega.

"Pa?" prozbori starac.

"Ne možeš jednostavno uskočiti u moju kožu", primeti Džaf.

"Oh, ali mogu, čim je isprazniš."

"Ne verujem ti."

"Džafe, bar ti od svih ljudi ne bi trebalo nikada da kažeš ne verujem. Neobično jeste pravilo.

Postoje petlje u vremenu. Nalazimo se u jednoj od njih. U našim umovima postoje vojske, koje čekaju da počnu sa maršem. I sunca u našim preponama i pičke na nebu. Obračanja deluju u svakom stanju..."

"Obračanja?"

"Peticije! Zazivanja! Magija, magija! Ima je posvuda. U pravu si. Suština jeste izvor, a Umetnost je njena brava i ključ. A ti misliš da mi je teško da se uvučem u tvoju kožu. Zar ništa nisi naučio?"

"Pretpostavimo da pristanem."

"Pretpostavimo da to učiniš."

"Šta će se dogoditi sa mnom, ako moram da napustim svoje telo?"

"Ostaješ ovde. Kao duh. Nije bog zna šta, ali je dom. Vratću se, posle izvesnog vremena. I meso i krv će ponovo biti tvoji."

"Zašto ti je uopšte potrebno moje telo?" upita Džaf. "Potpuno je sjebano."

"To je moja stvar", odvrati Kisun.

"Moram znati."

"Ali ja sam odlučio da ti ne kažem. Ako želiš Umetnost, onda bolje radi ono što ti se kaže. Nemaš izbora."

Starčevo ponašanje... njegovo arogantno podsmevanje, sleganje ramenima, način na koji je držao kapke napola spuštene kao da je želeo da kaže da bi samo traćio pogled kada bi svog gosta posmatrao širom otvorenih očiju... sve je to podsetilo Džafa na Homera. Mogli su lako biti dve polovine iste komedije; nezgrapna prostačina i podmukli stari jarac. Čim se setio Homera, neizbežno se prisetio i noža u džepu. Koliko puta će morati da zaseče Kisunovo žilavo truplo pre no što ga agonija natera da progovori? Da li će morati da odseče starčeve prste, zglavak po zglavak? Bio je spreman i na to. Možda da mu odseče uši. A možda da mu iskopa oči. Šta god da bude potrebno, on će to uraditi. Više nema mesta gadljivosti. Za to je suviše kasno.

Zavukao je šaku u džep, i obuhvatio nož.

Kisun je to primetio.

"Ništa ti ne razumeš, je li tako?" upita on, odjednom divlje počevši da šara pogledom, kao da na brzinu očitava vazduh između sebe i Džafa.

"Razumem ja mnogo više nego što ti misliš", odvrati Džaf. "Jasno mi je da nisam dovoljno čist za tebe. Nisam se... kako ono reče?... razvio. Da, razvio."

"Rekao sam da si majmun."

"Aha, jesi."

"Uvredio sam majmuna."

Džaf još čvršće stegnu nož. Počeo je da se pridiže.

"Da se nisi usudio", reče Kisun.

"Kao da mašeš crvenom maramom biku pred očima", reče Džaf kome se vrtelo u glavi dok se naprezao da ustane, "... kada mi kažeš da se nisam usudio. Video sam svašta... činio svašta..." Počeo je da vadi nož iz džepa, "... ne plašim te se."

Kisunove oči završiše sa brzim očitavanjem i usredsrediše se na oštricu. Izraz lica mu nije izražavao iznenađenje, kao Homerov; ali se zato na njemu ogledao strah. Džafa prože tanano zadovoljstvo kada to vide.

Kisun poče da ustaje. Bio je dosta niži od Džafa, gotovo zakrčljao, i svaki ugao tela bio mu je blago iskrivljen, kao da su mu sve kosti i zglobovi nekada bili polomljeni, i na brzinu ponovo namešteni.

"Ne bi trebalo da prolivaš krv", reče on užurbano. "Ne u Petlji. To je jedno od pravila Petlje, ne prolivati krv."

"Koješta!", reče Džaf, počeci da zaobilazi oko vatre i približavajući se žrtvi.

"Istina je", reče Kisun, i uputi Džafu krajnje čudan, nakazan osmeh, "Za mene je pitanje časti da ne lažem."

"Godinu dana proveo sam radeći u klanici", reče Džaf. "U Omahi, Nebraska. Kapiji za zapad. Cele godine sam samo sekao meso. Dobro poznajem posao."

Kisun je sada već bio jako uplašen. Povukao se uza zid kolibe, i raširio ruke tražeći oslonac svuda oko sebe; Džaf pomisli kako liči na nekakvu junakinju iz nemog filma. Oči mu sada nisu bile napola otvorene, već razrogačene i vlažne. Isto kao i usta, ogromna i vlažna. Nije čak imao snage ni da preti; samo se tresao.

Džaf ispruži šaku i uhvati ga za ćureći vrat. Jako ga je stegnuo, zarivši mu prste i palac u žile. Zatim je prineo drugu šaku, u kojoj je držao tupi nož, do ugla Kisunovog levog oka. Starčev dah smrdeo je poput vetrova koje ispušta bolesnik. Džaf nije želeo da ga udahne, ali nije imao izbora, i istog trenutka kada je to učinio, shvatio je da je zajeban. Taj dah je predstavljao nešto više od ukiseljenog vazduha. U njemu je bilo još nečega, što je lučilo Kisunovo telo i što se zmijoliko uvlačilo u njega... ili je bar to pokušalo. Džaf je pustio koštunjavi vrat i povukao se.

"Drkadžijo!" reče on, pljujući i kašljući ne bi li izbacio zadah pre nego što se useli u njega.

Kisun nije priznao da se pretvarao.

"Zar me nećeš ubiti?" upita on. "Jesam li pomilovan?"

Sada je on bio taj koji je napredovao; Džaf onaj koji se povlačio.

"Sklanjaj se od mene!" viknu Džaf.

"Ja sam samo starac!"

"Osetio sam dah!" zaurla Džaf, lupivši se pesnicom po grudima. "Pokušavaš da se uvučeš u mene!"

"Ne", usprotivi se Kisun.

"Ne laži me. Osetio sam!"

I dalje je mogao. Težinu u plućima tamo gde je ranije nije bilo. Nastavio je da se povlači prema vratima, znajući da će ga drkadžija zaposesti ako ostane.

"Ne odlazi", reče Kisun. "Ne otvaraj vrata."

"Postoje i drugi putevi do Umetnosti", primeti Džaf.

"Ne", opovrgnu Kisun. "Samo ja. Ostali su mrtvi. Niko drugi osim mene ne može ti pomoći."

Ponovo je pokušao da se osmehne na onaj svoj udvorički način, povivši skrhanu telo, ali i snishodljivost nije bila ništa drugo do varka, isto kao i strah. Sve sami trikovi da zadrži žrtvu u blizini, kako bi mogao da se dočepa njenog tela i krvi. Džaf nije imao nameru da nasedne po drugi put. Pokušao je da se odbrani od Kisunovog zavodjenja uz pomoć sećanja. Sećanja na zadovoljstva kojima bi se ponovo prepustio samo kada bi uspeo da iz ove zamke izvuče živu glavu. Mislio je na ženu iz Ilionisa, jednorukog čoveka iz Kentakija, milovanje bubašvaba. Sva ta sećanja sprečavala su Kisuna da uspostavi vlast nad njim. Posegnuo je šakom iza sebe i zgrabio kvaku.

"Ne otvaraj ih", reče Kisun.

"Izlazim odavde."

"Pogrešio sam. Izvini. Potcenio sam te. Siguran sam da možemo doći do nekakvog sporazuma? Kazaću ti sve što te zanima. Uputiću te u Umetnost. Ja sam ne posedujem veštinu. Ne u Petlji. Ali ti bi mogao da je stekneš. Mogao bi je poneti sa sobom. Tamo napolje. Vratiti se s njom u svet. Ruka u piti! Samo ostani. Ostani, Džafe. Dugo sam ovde bio sam. Potrebno mi je društvo. Neko kome ću sve to objasniti. S kime ću sve to podeliti."

Džaf okrenu kvaku. Dok je to činio osetio je kako tlo pod njegovim nogama počinje da podrhtava, i kao da se istog časa s druge strane vrata pojavila svetlost. Izgledala je suviše živa za dnevnu svetlost, ali mora da je bila upravo to, jer na pragu ga je sačekalo samo sunce.

"Ne ostavljaj me!" čuo je Kisuna kako urla, i kroz taj vrisak osetio je kako mu čupa utrobu na isti način na koji ga je i dovukao ovamo. Ali stisak nije bio ni izdaleka onako jak kao pre. Ili je Kisun sagoreo suviše energije u pokušaju da udahne svoj duh u Džafa, ili je slabio zahvaljujući vlastitom besu. Šta god bilo u pitanju, mogao je da se odupre tom stisku, i što je dalje trčeći odmicao to je on bivao sve slabiji.

Kada je bio nekih stotinu jardi od kolibe osvrnuo se, i učinilo mu se da je video mrlju tame koja se kretala preko tla prema njemu, poput tamnog konopca koji se razmotava. Nije se zadržao da otkrije kakvim je trikom sada odlučilo da se posluži ono staro kopile, već je nastavio da trči i trči, sledeći vlastiti trag preko tla, dok nije ugledao čeličnu kulu. Njeno prisustvo je nagoveštavalo da su pokušaji da se naseli ova pustopoljina, odavno napušteni. Iza nje, posle još jednog bolnog sata, nalazio se novi dokaz tog preduzetništva. Grad koga se jedva sećao, a kroz koji je posrćući prošao na putu ovamo, na čijim ulicama ne samo da nije bilo ljudi niti vozila, već ni bilo kakvih znakova, tako da je nalikovao na kulise koje je još trebalo doterati za snimanje.

Na pola milje posle njega, uzburkani vazduh nagovestio je da je stigao do perimetara Petlje. Voljno se uhvatio ukoštac sa pometnjom u vazduhu, prošavši kroz mesto strašne dezorijentacije na kome nije bio siguran čak ni da hoda, i iznenada se našao napolju na drugoj strani, vratio se u spokojnu, zvezdama obasjanu noć.

Četrdeset osam časova kasnije, pijan u nekoj uličici u Santa Feu, doneo je dve krupne odluke. Prvu, da zadrži bradu koja mu je porasla za poslednjih nekoliko nedelja, kao podsetnik na potragu. I drugu, da će svaki delić uma, svaki nagoveštaj znanja do koga je došao o okultnom životu Amerike, svaki delić moći koji su mu pozajmile njegove astralne oči, upotrebiti da ovlada Umetnošću (Nek' se nosi Kisun; Nek' se nosi Šoal), i tek kada ovlada njome, ponovo će se pojaviti obrijan.

IV

Nije mu bilo lako da se drži obećanja koja je dao sam sebi. Bilo je toliko jednostavnih zadovoljstava u kojima je mogao uživati zahvaljujući moći koju je stekao; zadovoljstava kojih se odricao iz straha da ne iscrpi ono malo snage pre nego što prokrčqi put do veće.

Sada je bilo najvažnije da pronade nekog sadruga tragača; nekoga ko bi mu mogao pomoći u njegovoj potrazi. Dva meseca je proveo u raspitivanju pre nego što su na površinu isplivali ime i reputacija čoveka kome je ova uloga savršeno odgovarala. Taj čovek je bio Ričard Vesli Flečer, koji je... dok nedavno nije pao u nemilost... bio jedan od najhvaljenijih i najrevolucionarnijih umova na polju evolucionih proučavanja; šef nekoliko istraživačkih programa u Bostonu i Vašingtonu; teoretičar po čijoj su svakoj primedbi kopale njegove kolege u potrazi za putokazima do njegovog narednog proboja. Međutim, njegovu genijalnost poremetila je adikcija. Meskalin i njegovi derivati doveli su ga na niske grane, na prilično zadovoljstvo mnogih njegovih kolega, koji nisu krili svoj prezir prema tom čoveku, kada je njegova tajna bila obelodanjena. U mnogobrojnim člancima, Džaf je naišao na isti filistarski uskogrudan ton, kojim se akademska zajednica ograđivala od svrgnutog vunderkinda, optužujući njegove teorije da su apsurdne, a njegov moral smatrajući vrednim osude. Džaf nije davao pet para na priče o Flečerovom moralu. Njega su zainteresovale čovekove teorije, jer su se odlično uklapale u njegovu ambiciju. Flečerova istraživnja bila su usmerena na izolovanje i laboratorijsko sintetisanje sile u živim organizmima koja ih nagoni da se razvijaju. Kao i Džaf, i on je verovao da se nebo može ukrasti.

Bila je potrebna velika upornost da se taj čovek pronade, međutim, Džaf ju je posedovao u izobilju, i pronašao ga je u Mejnu. Genije je bio u krajnje očajnom stanju, balansirao je na ivici potpunog nervnog sloma. Džaf je bio oprezan. Nije odmah na početku izneo svoju molbu, već se dodvoravao Flečer, snabdevajući ga kvalitetnim drogama koje on već odavno nije mogao sebi da priušti. Tek kada je stekao poverenje narkomana, počeo je da pravi posredne opaske o Flečerovim izučavanjima. U početku Flečer uopšte nije bio u stanju lucidno da razgovara o tome, ali Džaf je pažljivo raspirio žeravicu njegove opsesije, i posle izvesnog vremena vatra se rasplamsala. Kada se već zapalila, Flečer je imao što šta da ispriča. Bio je ubeđen da je dva puta bio sasvim blizu da izoluje ono što je zvao Nuncio, glasnik. Ali završni procesi bi mu uvek izmakli. Džaf mu je izložio nekoliko vlastitih zapažanja na tu temu, do kojih je došao čitajući o okultnom. Na kraju je pažljivo predložio da se njih dvojica udruže u potrazi. Iako je on, Džaf, govorio rečnikom drevnih vremena... alhemičara i čarobnjaka... a Flečer jezikom nauke, cilj im je bio isti, da poguraju evoluciju; da dalje razviju telo, a možda i duh, veštačkim sredstvima. U početku se Flečer potcenjivački odnosio prema ovim primedbama, ali polako je počeo da ih ceni, da bi na kraju prihvatio Džafovu ponudu koja mu je omogućavala da ponovo počne da se bavi svojim istraživanjima. Džaf je obećao Flečer, da ovog puta neće morati da radi u akademskoj ludnici, gde su sve vreme od njega tražili da opravdava svoj rad kako mu ne bi ukinuli fondove. Obećao je svom genijalnom prijatelju-narkomanu dobro skriveno mesto za rad. Kada Nuncio bude izolovan, i njegovo čudo stvoreno, Flečer će se ponovo pojaviti iz divljine i sravnice sa zemljom svoje klevetnike. Bila je to ponuda kojoj nije mogao da odoli niko sa fiksnom idejom.

Jedanaest meseci kasnije, Ričard Vesli Flečer stajao je na granitnom rtu pacifičke obale Baje i proklinjao sebe što je podlegao Džafovim iskušenjima. Iza njega, u Misiji svete Katarine u kojoj je radio veći deo protekle godine, Veliko Delo (kako je Džaf voleo da ga naziva) bilo je okončano. Nuncio je postao stvarnost. Sasvim sigurno nije bilo još mnogo sličnih mesta za rad koju bi većina

smatrala manje svetim od napuštene jezuitske misije, ali ovo preduzetništvo je od samog početka bilo puno paradoksa.

Jedan od njih, bila je i veza između Džafa i njega. A drugi, mešanje disciplina koje su omogućile uspešno okončanje Velikog Dela. I treći, činjenica da je sada, u trenutku trijumfa, bio na ivici da uništi Nuncio, pre no što padne u ruke istom onom čoveku koji je omogućio njegovo stvaranje.

Kako u njegovom stvaranju, tako i u njegovom raščinjenju: sistem, opsesija i bol. Flečer je suviše dobro poznao dvoznačnosti materije i da bi verovao da se nešto može potpuno uništiti. Stvari ne mogu biti otkrivene. Ali verovao je da niko neće lako uspeti da rekonstruiše eksperiment koji je on izveo ovde u divljini Kalifornijskog zaliva, ako je promena koju su on i Raul uneli u dokaz bila dovoljna. On i dečak (još mu je bilo teško da o Raulu razmišlja kao o dečaku) moraće da se ponašaju kao najbolji lopovi, da pretresu vlastitu kuću kako bi uklonili i poslednji trag svog boravka. Kada spale sve beleške vođene tokom istraživanja i bace u đubre svu opremu, sve mora izgledati kao da Nuncio nikada i nije bio napravljen. Tek tada će moći da povede dečaka, koji je još potpirivao vatru ispred Misije, do ove litice, kako bi se, držeći za ruke, mogli da bace s nje. Bila je vrlo strma, a u podnožju se nalazilo dosta šiljatih stena na koje se mogu nabosti i umreti. Plima će moći da spere njihovu krv i odnese tela u Pacifik. Posao će biti obavljen, tu između vatre i vode.

Ništa od toga neće sprečiti nekog budućeg istraživača da ponovo pronađe Nuncio; pa ipak, veza disciplina i okolnosti koje su to ovde omogućile, bila je veoma osobita. Zarad dobrobiti čovečanstva, Flečer se nadao da do toga neće doći još dosta dugo. Imao je dobar razlog da se tome nada. Bez Džafovog čudnog, napola intuitivnog razumevanja okultnih principa koje se ujedinilo s njegovom vlastitom naučnom metodologijom, čudo ne bi bilo postignuto, a koliko često su ljudi od nauke saradivali sa ljudima od magije (spiritističkim huškačima, kako ih je Džaf nazivao) u pokušaju mešanja tih veština? Bilo je dobro što nisu. Bilo je toliko opasnih stvari koje su mogle biti otkrivene. Okultisti čije je šifre Džaf odgonetnuo znali su više o prirodi stvari nego što je Flečer mogao i pretpostaviti. Ispod njihovih metafora, njihovih priča o Kupanju pri Ponovnom rađanju, i o zlatnom Potomstvu koje su začeli očevi od olova, oni su težili da stignu do istih rešenja na kojima je on radio celog života. Veštačkog načina da se podstakne evolucionari poriv: da ljudsko biće prevaziđe samo sebe. *Obscurum per obscurius, ignotum per ignotius*, savetovali su oni. Neka ono što je mračno i nejasno bude objašnjeno još mračnijim i nejasnijim, nepoznato još nepoznatijim. Znali su o čemu pišu. Koristeći se svojom i njihovom naukom Flečer je rešio problem. Sintetisao je tečnost koja će poneti veselu plimu evolucije kroz svaki živi sistem, poteravši (bar je on u to verovao) i najponizniju ćeliju ka jednom višem stanju. Nazvao ju je Nuncio: Glasnik. Sada mu je bilo jasno da joj je dao pogrešno ime. Nije ona bila nikakav glasnik bogova, već sam bog. Posedovala je vlastiti život. Imala je energiju i ambiciju. Morao ju je uništiti, pre nego što počne ponovo da ispisuje Genezu, počevši od Randolfa Džafa kao Adama.

"Oče?"

Raul se pojavio iza njega. Dečak je ponovo skinuo svu odeću. Posle mnogo godina koje je proveo nag, još nije bio u stanju da se navikne na odeću koja ga je sapinjala. I ponovo je upotrebio tu prokletu reč.

"Nisam ti ja otac", podsetio ga je Flečer. "Nikada nisam bio, niti ću to ikada biti. Zar ne možeš to da utuviš u glavu?"

Raul ga je kao i uvek slušao. Nije imao beonjače i iz njegovih očiju bilo je teško bilo šta pročitati, ali njegov postojani pogled uvek je uspevao da smekša Flečera.

"Šta želiš?" upita ga on mnogo blaže.

"Vatra", odvrati dečak.

"Šta vatra?"

"Vetar, oče..." počeo on.

Podigao se u poslednjih nekoliko minuta, dolazio je pravo sa okeana. Kada je Flečer krenuo za Raulom do prednjeg dela Misije u čijem zaklonu su podigli lomače za Nuncio, utvrdio je da su se zabeleške razletele, i da mnoge od njih nisu uopšte izgorele.

"Proklet da si", reče Flečer, istovremeno besan i zbog svoje i zbog dečakove nepažnje. "Rekao sam ti: nemoj stavljati odjednom previše hartije."

Uhvatio je Raula za ruku, pokrivenu svilenkastom dlakom, kao i celo njegovo telo. U nozdrve mu je prodro jak miris oprljene dlake; iznenadno poskakivanje plamenova nekoliko puta je uspelo da iznenadi dečaka. Znao je, da je Raul morao da prikupi i te kakvu hrabrost kako bi savladao svoj urođeni strah od vatre. Uradio je to radi svog oca. Ni za koga drugog on to ne bi učinio. Flečer pokajnički zagrlj Raula. Dečak se priljubi uz njega, isto onako kako je to činio i u svojoj prethodnoj inkarnaciji, zaronivši lice u miris ljudskog bića.

"Biće najbolje da ih jednostavno pustimo", reče Flečer, posmatrajući kako novi nalet vetra podiže listove iz vatre i rasipa ih poput stranica kalendra, mnoge dane bola i inspiracije. Ako jedan ili dva i budu pronađeni, što je bilo malo verovatno duž ovako puste obale, niko neće biti u stanju da iz njih izvuče bilo kakav smisao. Želeo je da potpuno očisti dušu samo zbog svoje opsednutosti, ali zar nije trebalo da zna, da je upravo ta ista opsednutost predstavljala jedan od kvaliteta koji su doveli do ovog traćenja i tragedije?

Dečak se odvojio od Flečera i vratio do vatre.

"Ne Raule..." reče on, "... zaboravi na to... neka lete..."

Dečak je odlučio da se ogлуši; tim se trikom oduvek služio, čak i pre nego što je Nuncio izvršio promene u njemu. Koliko je samo puta Flečer pozvao majmuna Raula, a kukavna životinja se namerno ogлуšila? Ta perverznost je u velikoj meri ohrabrila Flečera da upravo na njemu isproba Veliko Delo: šapat ljudskosti u majmunu Nuncio je pretvorio u vrisak.

Međutim, Raul nije pokušao da ponovo sakupi razbacane listove hartije. Njegovo malo, zdepasto telo bilo je napeto, glava podignuta uvis. Njušio je vazduh.

"Šta je bilo?" upita Flečer. "Namirisao si nekoga?"

"Da."

"Gde?"

"Dolazi uz brdo."

Flečer je dobro znao da može verovati Raulovim zapažanjima. Činjenica što on, Flečer, nije ništa niti čuo niti namirisao, jednostavno je svedočila o slabljenju njegovih čula. Nije morao ni da pita iz kog pravca je dolazio njihov posetilac. Do Misije je vodio samo jedan put. Krčenje i tog jednog puta kroz tako negostoljubiv teren, a zatim uz strmo brdo, mora da je i te kako stavilo na probu čak i mazohizam Jezuita. Sagradili su jedan put, i Misiju, a zatim su, verovatno ne našavši ovde gore Boga, ispraznili ovo mesto. Ako su njihovi duhovi ikada lepršali ovuda, sada će pronaći božanstvo, pomisli Flečer, u tri epruvete plave tečnosti. Pronaći će ga i čovek koji je stizao uzbrdo. To je mogao biti samo Džaf. Niko drugi nije znao da su ovde.

"Nek' je proklet", izgovori Flečer. "Zašto sada? Zašto baš sada?"

Bilo je to glupo pitanje. Džaf je rešio da upravo sada dođe, jer je znao da se protiv njegovog Velikog Dela kuje zavera. Umeo je da boravi i na mestu na kome se nije nalazio; da za sobom ostavi odjek koji je za njega špijunirao. Flečer nije znao kako je to postizao. Nema sumnje da se radilo o jednom od Džafovih obraćanja. Nekoju vrsti manjih umnih-trikova koje bi Flečer nekada odbacio kao prevaru, kao i mnoge druge stvari. Džafu će biti potrebno još nekoliko minuta da se popne do vrha,

ali to je u svakom slučaju bilo suviše malo da Flečer i dečak završe ono što su započeli.

Ako bude efikasan, Flečer je mogao da obavi samo još dve stvari. Obe su bile od životne važnosti. Prva, da ubije Raula i otarasi se njegovog tela, iz čijeg transformisanog sistema bi neki obrazovani ispitivač mogao da dokona prirodu Nuncia. Druga, da uništi tri fiole koje su se nalazile u Misiji.

Zato se sada tamo vratio, kroz kaos koji je sa zadovoljstvom stvorio. Raul ga je sledio, gazeći bos po razbijenim instrumentima i polomljenom nameštaju, do unutrašnjeg svetilišta. Ovo je bila jedina prostoriju koja nije bila zaposednuta tokom rada na Velikom Delu. Bila je to jednostavna ćelija u kojoj su se nalazili samo sto, stolica i jedan pretpotopni stereo. Stolica je bila postavljena ispred prozora koji je gledao na okean. Ovde su, prvih dana po Raulovoj uspešnoj transmuciji, pre nego što je Flečer shvatio pravu svrhu i posledice Nuncija što je kasnije nadvilo senku nad njegov trijumf, čovek i dečak sedeli i posmatrali nebo, i zajedno slušali Mocarta. U jednoj od prvih lekcija, Flečer mu je kazao da sve tajne jesu fusnote za muziku. Pre svega, muzika.

Sada više nije bilo uzvišenog Mocarta; niti posmatranja neba; gotovo je sa časovima punim ljubavi. Bilo je vremena samo za jedan pucanj. Flečer izvadi pištolj koji se nalazio pored njegovog meskalina u ladici stola.

"Vreme je da umremo?" upita Raul.

Znao je da će do ovoga doći. Ali ne tako brzo.

"Da."

"Trebalo bi da iziđemo napolje", primeti dečak. "Odemo do ivice."

"Ne. Nemamo više vremena. Ja... moram nešto obaviti pre nego što ti se pridružim."

"Ali rekao si zajedno."

"Znam."

"Obećao si zajedno."

"Pobogu, Raule! Rekoh: Znam! Ali tu se ništa ne može. On dolazi. Ako te otrgne od mene, živog ili mrtvog, iskoristiće te. Iskasapiće te. I otkriće kako Nuncio deluje u tebi!"

Nameravao je da ga zaplaši ovim rečima, i uspeo je. Raul je zajecao, sav užasnut. Zakoračio je unazad kada je Flečer podigao pištolj.

"Uskoro ću biti s tobom", reče Flečer. "Kunem se. Čim budem mogao."

"Molim te, oče..."

"Nisam ti ja otac! Jednom za svagda, nisam ja ničiji otac!"

Ovim ispadom uspeo je da potre svu vlast koju je imao nad Raulom. Pre no što je Flečer uspeo da nanišani, dečak je zbrisao kroz vrata. Ipak je divlje opalio, metak je pogodio zid, a on se dao u poteru, opalivši i po drugi put. Međutim, dečak je posedovao majmunsku okretnost. Protrčao je kroz laboratoriju i izleteo na sunce pre no što je Flečer uspeo da ispali treći metak. Istrčao je i nestao.

Flečer je odbacio pištolj. Samo bi traćio dragoceno preostalo vreme ako bi krenuo u poteru za Raulom. Biće bolje da te minute iskoristi da se otarasi Nuncia. Imao je sasvim malo te dragocene tečnosti, ali dovoljno da napravi pravu evolucionu pustoš u svakom sistemu koji njome uprlja. Kovao je zaveru protiv nje već nekoliko dana i noći, smišljajući najbezbedniji način da je se otarasi. Znao je da je ne može jednostavno prosuti. Šta bi mogla učiniti ako dospe u zemlju? Njegova najveća nada, zaključio je... to jest njegova jedina nada... bila je da je baci u Pacifik. To mu se činilo nekako najpogodnije. Svoj dugački uspon do sadašnjeg stepena razvoja njegova vrsta otpočela je u okeanu i tamo je... u bezbrojnim oblicima određenih morskih životinja... prvi put primetio potrebu stvari da postanu nešto što nisu. Tragove ka rešenju koje su predstavljale tri epruvete Nuncia. Sada će taj odgovor vratiti elementu koji ga je inspirisao. Nuncio će bukvalno postati kap u okeanu, njegove će

moći biti u toj meri razblažene da će biti zanemarljive.

Prišao je radnom stolu na kome su epruvete još stajale u stalku. Bog u tri bočice, mlečno plav, poput neba De La Frančeska. Destilat se uzburkao, kao da je pokrenuo vlastite unutrašnje plime. A ako je slutio da mu se približava, da li su mu takođe bile poznate njegove namere? Tako je malo znao o onome što je stvorio. Možda je mogao da mu čita misli.

Iznenada se zaustavio, ipak je on bio naučnik koji nije mogao da ostane ravnodušan prema ovom fenomenu. Znao je da je ova tečnost moćna, ali da poseduje moć da vrši samofermentaciju koju je sada ispoljavala... da je čak sposobna za primitivno kretanje, kako se činilo; pela se uz zidove epruvete... to ga je zapanjilo. Pokolebao se. Otkud mu pravo da svetu uskrati jedno ovakvo čudo? Da li je apetit te tečnosti zaista u toj meri nezdrav? Samo je želela da ubrza uspon stvari. Da napravi krzno od krljušti. Meso od krzna. Možda, duh od mesa. Kakva prijatna pomisao.

A onda se setio Randolfa Džafa, iz Omahe u Nebraski, koji je nekada bio kasapin i otvarač Zagubljenih pisama; sakupljač tuđih tajni. Hoće li jedan takav čovek pravilno upotrebiti Nuncio? Ako bi se našao u rukama nekoga ko je blage naravi i pun ljubavi, Veliko Delo mogao bi da uspostavi sveopšte papinstvo, da svako ljudsko biće dođe u dodir sa značenjem svog Stvaranja. Međutim, u Džafu nije bilo ljubavi, i on nije bio blage naravi. On je bio kradljivac otkrovenja, čarobnjak koji se nije trudio da shvati principe svoje veštine, cilj mu je bio samo da se pomoću nje uzdigne.

Imajući u vidu tu činjenicu, nije se postavljalo pitanje, da li je imao pravo da uništi čudo, već je ono pre trebalo da glasi, kako se uopšte usuđivao da okleva?

Zakoračio je prema epruvetama, sa novom rešenošću. Nuncio je znao da mu želi zlo. Odgovorio je pomahnitalom aktivnošću, penjući se uz staklene zidove kako je najbolje umeo, mućkanjem se suprotstavljajući zatvoru.

Kada je Flečer posegao da iščupa stalak, postala mu je jasna njegova prava namera. Nuncio nije jednostavno želeo da pobegne. Želeo je da svoja čuda isproba upravo na onom telu koje mu je želelo zlo.

Želeo je da ponovo stvori svog Tvorca.

Suviše je kasno to shvatio da bi nešto preduzeo. Pre no što je uspeo da povuče ispruženu šaku, ili da se zakloni, jedna od epruveta se rasprsla. Flečer je osetio da mu je staklo poseklo dlan, i da ga je Nuncio poprskao. Zateturao se što dalje od njega, podigavši šaku ispred lica. Imao je nekoliko posekotina, od kojih je jedna bila naročito velika i presecala mu dlan, kao da ga je neko zaparao ekserom. Od bola mu se zavrtelo u glavi, ali to je potrajalo samo trenutak, vrtoglavica i bol. Ono što je potom usledilo predstavljalo je sasvim drugačije osećanje. Nije to čak bilo ni osećanje. To bi bio previše trivijalan opis. Bilo je to kao direktno uključivanje u Mocarta; muzika koja je mimoilazila uši i prodirala pravo u dušu. Pošto ju je čuo, nikada više neće biti isti.

Randolf je ugledao dim koji se dizao iz vatri ispred Misije kada je zavio za prvu okuku na dugačkom usponu uz brdo, što je potvrdilo sumnju koja ga je izjedala već danima: da se njegov unajmljeni genije pobunio. Dao je gas tako da je motor džipa počeo da turira, psujući prašinu koja se u oblacima podizala iza točkova, usled čega se njegovo uspinjanje pretvorilo u naporno milenje. Do danas je i njemu i Flečer u odgovaralo da se na Velikom Delu radi daleko od civilizacije, iako je morao da bude veoma ubedljiv kada je trebalo da opremi laboratoriju svim onim istančanim instrumentima koje je Flečer zahtevao da ima na jednom tako udaljenom mestu. Međutim, njemu to ovih dana uopšte nije bilo teško. Putovanje u Petlju potpirilo je vatru u Džafovim očima. Ono što je kazala žena iz Ilionisa čije ime nikada nije saznao: Video si nešto neobično, je li tako? sada se pokazalo i te kako tačnim. Video je mesto van vremena, i sebe u njemu, zakoračio je na drugu stranu zdravog razuma zahvaljujući svojoj gladi za Umetnošću. Ljudi su sve to znali mada nikada nisu bili u stanju da tu misao pretoče u reči. Primećivali su to u njegovom pogledu, pa su, da li iz straha ili strahopoštovanja, izvršavali ono što se od njih tražilo.

Međutim, Flečer je od samog početka bio izuzetak. Sitni gresi i očajanje učinili su ga popustljivim, ali taj je čovek i dalje imao svoju volju. Četiri puta je odbio Džafovu ponudu da iziđe iz skrovišta i ponovo otpočne sa eksperimentima, iako ga je Džaf u svakoj prilici podsećao na to koliko mu je bilo teško da uđe u trag izgubljenom geniju i koliko silno želi da rade zajedno. Sve četiri ponude zasladio je skromnom količinom meskalina, uvek mu obećavši još, takođe obećavajući da će mu obezbediti uslove kakve zaželi ako samo pristane da se vrati svojim izučavanjima. Još od trenutka kada je prvi put pročitao članak o Flečerovim radikalnim teorijama bilo mu je jasno da bi pomoću njih mogao da prevari sistem koji se isprečio između njega i Umetnosti. Uopšte nije sumnjao u to da je put do Suštine popločan testovima i pokušajima, koje su smislili visokoumni gurui ili suludi šamani poput Kisuna kako bi sprečili nedostojne umove, nedostojne po njihovoj proceni, da se približe Najsvetijem od Svetog. U tome nije bilo ničeg novog. Međutim, uz Flečerovu pomoć mogao je da pomrsi račune guruima; da se dočepa moći zaobilazeći ih. Veliko Delo će mu pomoći da se razvije izvan sposobnosti bilo kog od samozvanih mudraca, i Umetnost će propevati u njegovim prstima.

U početku, pošto je opremio laboratoriju po Flečerovim zahtevima, i ponudio mu izvesna razmišljanja o problemu koja je napabirčio iz Zagubljenih pisama, Džaf je ostavio maestra samog, snabdevajući ga (morskim zvezdama, ježevima; meskalinom; jednim majmunom) po potrebi, ali posećujući ga samo jednom mesečno. Svaki put bi Džaf proveo sa Flečerom dvadeset četiri sata, pijući i tračajući o onome što je pokupio iz akademskih krugova kako bi zadovoljio Flečerovu znatiželju. Posle jedanaest takvih poseta, osetivši da su istraživanja u Misiji počela da se privode nekakvom kraju, počeo je da ga posećuje redovnije. Svaki put je priman sa sve manjom dobrodošlicom. Jednom prilikom je Flečer čak pokušao da uopšte ne pusti Džafa u Misiju, pri čemu je došlo do neravnopravne borbe. Flečer nije bio nikakav borac. Njegovo pogrbljeno, neuhranjeno telo svedočilo je o tome da je od svoje rane mladosti vreme provodio nad knjigom. Pošto je dobio batine, bio je prinuđen da ga pusti unutra. Unutra je Džaf pronašao majmuna koji se zahvaljujući Flečerovom destilatu, Nunciu, transformisao u ružno, ali nedvosmisleno čovečje dete. Već tada, u trenutku velikog trijumfa, Džaf je primetio nagoveštaje nervnog sloma kome je Flečer, van svake sumnje, konačno podlegao. Nelagodno se osećao zbog onoga što su postigli. Međutim, Džaf je bio neopisivo zadovoljan tako da znake upozorenja nije shvatio ozbiljno. Čak je predložio da sam isproba Nuncio, odmah na licu mesta. Flečer se usprotivio; predložio je da pričekaju nekoliko meseci

tokom kojih će obaviti još neka izučavanja pre nego što se Džaf odluči na tako rizičan korak. Nuncio je još suviše nepostojan, tvrdio je on. Želeo je da ispita kako deluje na dečakov sistem pre nego što obavi bilo kakve nove testove. Šta ako se za nedelju dana pokaže pogubnim po dete? Ili za dan? To je bilo dovoljno da se Džaf za izvesno vreme ohladi. Ostavio je Flečera da obavi navedene testove, navraćajući od tada svake nedelje, i tokom svake posete postajao je sve svesniji Flečerovog rastrojstva, međutim, pretpostavio je da mu vlastiti ponos zbog životnog dela neće dozvoliti da pokuša da ga uništi.

Sada, dok su sada jata nagorelih beležaka letela preko tla prema njemu, proklinjao je svoje verovanje. Izišao je iz džipa i stao da se probija kroz razbacane vatre prema Misiji. Oduvek mu je ovo mesto izgledalo nekako apokaliptično. Zemljište je bilo tako suvo i peskovito da na njemu nije raslo ništa drugo do nekoliko zakržljalih juka; Misija je bila smeštena na samoj ivici stene tako da će je, jedne zime, Pacifik neizbežno progutati. Pelikani i tropske ptice dizali su graju u visini.

Danas su samo reči letele. Zidovi Misije bili su pocrneli od dima na mestima gde su vatre potpaljene u njihovoj neposrednoj blizini. Tlo je bilo prekriveno pepelom, koji je bio čak manje plodan i od peska.

Ništa više nije bilo kao pre.

Kada je zakoračio kroz otvorena vrata pozvao je Flečera po imenu; još dok se peo uz brdo obuzela ga je zebnja koja je sada već gotovo prerasla u strah, ne za sebe, već za Veliko Delo. Bilo mu je drago što je došao naoružan. Ako je Flečer konačno izgubio razum možda će čak morati da ga prisili da mu preda formulu za spravljanje Nuncia. Neće mu biti prvi put da krene u potragu za znanjem sa oružjem u džepu. To je ponekad bilo neophodno.

Unutra je vladao kaos; oprema vredna nekoliko stotina hiljada dolara... dobijena ulaganjem, iznuđivanjem ili zavodjenjem akademika koji su mu davali sve što bi zatražio samo da odvrati svoj pogled sa njih... uništena; površine stolova očišćene jednim zamahom ruke. Svi prozori bili su širom otvoreni tako da je topao i slani vetar sa Pacifika duvao kroz zdanje. Džaf se, izbegavajući krhotine, uputio pravo do Flečerove omiljene prostorije, ćelije koju je jednom (pod velikom dozom meskalina) nazvao klinom u rupi svoga srca.

Nalazio se tamo, bio je živ i sedeo je u svojoj stolici ispred otvorenog prozora, zureći u sunce: upravo tako je oslepeo na desno oko. Na sebi je imao istu otrcanu košulju i prevelike pantalone koje nikada nije skidao; isti ušiljeni, neobrijani profil; kosa, koja je počela da sedi, pokupljena u konjski rep (njegov jedini ustupak taštini), sve je bilo tu. Džafu je čak i njegovo držanje... šake u krilu, telo pogrbljeno... bilo poznato, imao je prilike da ga vidi nebrojeno puta. Pa ipak, nešto u tom prizoru nije bilo kako treba, i to je bilo dovoljno da Džaf zastane na vratima, i ne zakorači u ćeliju. Činilo se da je Flečer bio suviše pri sebi. Sve u vezi s njim izgledalo je nekako suviše savršeno: bio je zamišljen, zurio je u sunce, svaka njegova pora i bora zahtevale su da im Džafova bolna mrežnjača posveti pažnju, kao da je njegov portret radilo hiljadu minijaturista i da je svakom od njih bio dat po inč subjekta, tako da su svoj deo obradili pomoću četkica od samo jedne dlake i to do detalja od kojih je čoveku pripadala muka. Ostali deo sobe... zidovi, prozor, pa čak i stolica na kojoj je Flečer sedeo... izlazili su iz fokusa, jer nisu bili u stanju da se nadmeću sa prevelikom stvarnošću ovog čoveka.

Džaf je zatvorio oči pred ovim portretom. Predstavljao je preveliki teret za njegova čula. Pripala mu je muka od njega. Kroz tamu je začuo Flečerov glas, nemuzikalan kao i uvek.

"Loše vesti", reče on veoma tiho.

"Zašto?" upita Džaf, ne podigavši kapke. Iako su mu oči bile zatvorene, prokleta je dobro znao da

mu se to čudo obratilo ne pomerivši ni jezik ni usne.

"Samo otidi", reče Flečer. "I da."

"Šta da?"

"U pravu si. Grlo mi više nije potrebno."

"Nisam rekao..."

"Ni ne moraš, Džafe. Nalazim se u tvojoj glavi. Ono je unutra, Džafe. Gore je nego što sam mislio. Moraš otići..."

Jačina glasa se smanjila, iako su reči i dalje nadirale. Džaf je pokušao da ih razabere, ali većina mu je promakla. Nešto o tome da li postajemo nebo?, šta li? Da, upravo to je kazao:

"...da li postajemo nebo?"

"O čemu to pričaš?" upita Džaf.

"Otvori oči", odvrati Flečer.

"Muka mi je da te gledam."

"Osećanje je obostrano. Ali ipak... trebalo bi da otvoriš oči. Da vidiš kako čudo deluje."

"Kakvo čudo?"

"Samo pogledaj."

Poslušao je Flečera. Prizor je bio isti kao i trenutak pre nego što ih je zatvorio. Veliki prozor; čovek sedi ispred njega. Istovetno.

"Nuncio je u meni", objavi Flečer u Džafovoj glavi. Nijedan mišić na licu mu se nije pomerio. Ni usna mu nije zaigrala. Ni trepavica zadrhtala. Ista ona užasna svršenost.

"Hoćeš da kažeš da si ga ispitao na sebi?" upita Džaf. "Posle svega što si mi kazao?"

"On menja sve, Džafe. To je bič za leđa sveta."

"Uzeo si ga! Trebalo je da ja to učinim!"

"Nisam ga uzeo. On je uzeo mene. Posедуje vlastiti život, Džafe. Hteo sam da ga uništim, ali mi on to nije dozvolio."

"Kao prvo, zašto si hteo da ga uništiš? To je Veliko Delo."

"Zato što se ne ponaša onako kao što sam mislio da će se ponašati. Njega ne zanima telo, Džafe, osim kao prikrivena misao. On se poigrava umom. Misao uzima kao inspiraciju, i beži s njom. Čini od nas ono što se nadamo da ćemo biti, ili se plašimo da jesmo. Ili oboje. Možda oboje."

"Ti se nisi izmenio", primeti Džaf. "Zvučiš mi isto."

"Ali govorim u tvojoj glavi", podseti ga Flečer. "Da li sam to ikada ranije činio?"

"Znači, telepatija je budućnost naše vrste", odvrati Džaf. "To i nije neko iznenađenje. Ti si samo ubrzao proces. Žablji skok od nekoliko hiljada godina."

"Hoću li biti nebo?" ponovo upita Flečer. "To želim da budem."

"Pa, budi", reče Džaf. "Moje ambicije su veće."

"Da. Da, znam, Utoliko gore. Zato sam pokušao da te sprečim da ga se dočepaš. Da ga onemogućim da te iskoristi. Ali omeo me je u tome. Video sam otvoren prozor i nisam mogao da se maknem od njega. Od Nuncia sam tako pospan. Naterao me je da sednem, i zapitam se: Da li ću... da li ću biti nebo?"

"Sprečio te je da me prevariš", primeti Džaf. "On samo želi da bude iskorišćen."

"Mmmmm."

"Gde je ostatak? Nisi uzeo sve."

"Nisam", odvrati Flečer. Izgubio je sposobnost obmane. "Ali molim te, nemoj..."

"Gde je?" ponovi Džaf, zakoračivši u prostoriju. "Imaš ga kod sebe?"

Kada je krenuo napred na koži je osetio mnoštvo sićušnih četkica, kao da je ušao u kakav gusti

oblak nevidljivih mušica. To osećanje je trebalo da ga upozori da ne dira Flečera, ali on je suviše želeo da se dočepa Nuncia, tako da na njega nije obratio pažnju. Spustio je prste na Flečerovo rame. Čim je došlo do kontakta prilika kao da se raspala, pretvorila u oblak mušica... sivih, belih i crvenih... koji se zaleteo na njega poput polenske oluje.

U glavi je začuo smeh genija, i Džaf je znao da se ne smeje njemu, već samom oslobođenju, stresanju te kože od dosadne prašine, koja je počela da se skuplja po njemu od samog rođenja, postojano se uvećavajući sve dok nije zaustavila sve osim najbistrijih prodora duha. Sada, pošto je prašina bila oduvana, Flečer je i dalje ostao da sedi na stolici kao i do tada. Samo je sada bio užaren.

"Jesam li suviše sjajan?" upita on. "Izvini."

Smanjio je jačinu plamena.

"I ja želim to isto!" reče Džaf. "I to smesta."

"Znam", odvrati Flečer. "U stanju sam da osetim tvoju potrebu. Prljavo, Džafe, prljavo. Ti si opasan. Mislim da do ovog trenutka nisam bio uopšte svestan koliko si opasan. Čitam te skroz naskroz. Upoznajem tvoju prošlost." Na trenutak je zastao, a zatim jauknuo, dugo i s puno bola. "Ubio si čoveka", reče on.

"Zasluzio je."

"Isprečio ti se na putu. A ovaj drugi koga vidim... Kisun, je li tako? Je li i on umro?"

"Nije."

"Ali bilo bi ti milo da si to učinio? Osećam mržnju u tebi."

"Da, ubio bih ga da sam bio u prilici", osmehnuo se.

"A mislim da bi i mene", zaključio Flečer. "Je li ti to nož u džepu", upita on, "ili si samo srećan što me vidiš?"

"Želim Nuncio", reče Džaf. "Želim ga i on želi mene..."

Okrenuo se da pođe. Flečer ga pozva.

"Utiče na um, Džafe. Možda i na dušu. Zar ne shvataš? Spolja nema ničeg što ne počinje iznutra. U stvarnosti ne postoji ništa što prvo nije bilo odsanjano. Ja? Ja nikada nisam želeo svoje telo, služilo mi je samo kao vozilo. Ali ti, Džafe. Ti! Tvoj um je pun govana. Razmisli o tome. Razmisli o tome šta će Nuncio uvećati. Preklinjem te..."

Ova usrdna molba, udahnuta mu u lobanju, naterala je Džafa da se na trenutak zaustavi, osvrne i pogleda portret. Ustao je sa stolice, mada se po izrazu na Flečerovom licu videlo da je za njega predstavljalo pravo mučenje da se odvoji od prizora.

"Preklinjem te", ponovi on. "Nemoj mu dozvoliti da te iskoristi."

Flečer ispruži šaku prema Džafovom ramenu, ali ovaj se povukao van njegovog domašaja, prelazeći u laboratoriju. Pogled mu se gotovo istog časa zaustavio na radnom stolu i dve preostale epruvete na stalku, čija je sadržina ključala sputana staklom.

"Predivno", izgovori Džaf i zakorači prema njima, a Nuncio stade da poskakuje, poput psa koji želi da lizne gospodara po licu. Njegovo ulagivanje bilo je dokaz da je Flečerov strah bio neosnovan. On, Randolph Džaf, bio je u ovoj razmeni onaj koji koristi. A Nuncio iskorišteni.

Flečer je nastavio sa upozorenjima u njegovoj glavi:

"Sva tvoja okrutnost, Džafe, svi strahovi, sva tvoja glupost, kukavičluk. Sve će se preobraziti. Jesi li spreman na to? Mislim da nisi. Pokazaće ti suviše."

"Ne postoji suviše", reče Džaf, isključujući proteste, i posegnu za bližom epruvetom. Nuncio je jedva dočekao. Razbio je staklo, i poskočio da se sretne s njegovom kožom. Istog časa je saznao (i užasnua se), Nuncio je predao poruku pri prvom kontaktu. U istom trenutku Džaf je shvatio da je Flečer bio u pravu, ali više nije mogao da ispravi grešku.

Nuncia uopšte nije zanimalo, ili ga je zanimalo tek površno, da izmeni poredak njegovih ćelija. Ako do toga i dođe, to će biti samo kao posledica neke dublje promene. Gledao je na njegovu anatomiju kao na ćorsokak. Ono malo poboljšanja koje je mogao napraviti u tom sistemu nije ulazilo u njegov vidokrug. Nije nameravao da gubi vreme na stvaranje finijih zglobova na prstima ili popravljjanje dvanaestopalačnog creva. Bio je jevanđelista, a ne kozmetičar. Njegov cilj bio je um. Um koji je koristio telo za svoje zadovoljenje, čak i onda kada je to zadovoljavanje štetilo vozilu. Um koji je predstavljao izvor gladi za transformacijom i njenog najvatrenijeg i najkreativnijeg agenta.

Džaf je želeo da preklinje za pomoć, međutim, Nuncio je već ovladao njegovim korteksom, tako da nije mogao da prozbori ni reč. Ni molitva ne bi bila od veće pomoći. Nuncio je bio Bog. Ranije u boci; sada u njegovom telu. Nije čak mogao ni da umre, iako mu se ceo sistem tako divljački tresao da se činilo da će svakog trenutka sam sebe da rastrgne. Nuncio je zabranjivao sve osim onoga na čemu je sam radio. Svog zastrašujućeg rada na usavršavanju.

Prvo što je učinio bilo je da mu vrati sećanje unazad kroz život koji je proživeo do trenutka kada ga je dodirnuo, podstičući svaki događaj dok nije naleteo na vode u utrobi njegove majke. Bio mu je podaren trenutak bolne nostalgije za tim mestom... njegovim mirom, sigurnošću... pre nego što je sopstveni život došao da ga ponovo izvuče napolje i povede na povratno putovanje, ponovo ga odvevši u Omahu u kojoj je živeo sasvim običnim životom. Od onog trenutka kada je postao svestan svog postojanja, u njegovom životu bilo je jako puno besa. Protiv beznačajnosti i opreznosti; protiv uspešnih i zavodnika, onih koji su osvajali devojke i napredovali u školi. Ponovo je sve to iskusio, samo pojačano: kao da se ćelija raka goji u tren oka, izobličujući ga. Video je roditelje kako kopne, i sebe koji nije mogao to da spreči, ili... kada su umrli... kako ih žali, ipak pun besa, jer nije znao zbog čega su živeli, niti zbog čega su se potrudili da njega donesu na svet. Ponovo se zaljubio, dva puta. Ponovo je bio odbijen, dva puta. Pothranjivao je povređenost, ulepšavao ožiljke, dozvolio da se bes i dalje goji u njemu. A između tih značajnih padova, stalno menjanje poslova koje nije uspevao da zadrži, i ljudi koji su iz dana u dan zaboravljali njegovo ime; Božići su se smenjivali, a samo ih je starenje obeležavalo. Nikada nije uspeo ni izdaleka da shvati zbog čega je stvoren... zbog čega je bilo ko stvoren, kada je sve bilo prevara i pretvaranje i ionako se završavalo u ništavilu.

A onda se našao u prostoriji na raskršću, prepunoj Zagubljenih pisama, i iznenada je njegov bes počeo da odzvanja od obale do obale, divlji, zbunjeni ljudi poput njega ubadali su svoju pometenost u nadi da će nazreti smisao kada prokrvari. Neki od njih i jesu. Spotakli su se o tajne, premda samo na trenutak. Imao je čak i dokaz za to. Znake i šifre; Medaljon Šoala koji je pao u njegove ruke. Trenutak kasnije zario je nož Homeru u glavu, i pobegao, ponevši jedino paketić putokaza, kuda su ga noge ponele, sa svakim novim korakom stičući sve veću moć, do Los Alamosa, i Petlje, i na kraju do Misije svete Katarine.

I dalje nije znao zbog čega je stvoren, ali u svoje četiri decenije dovoljno toga je napabirčio tako da je Nuncio mogao da mu da privremeni odgovor. Besa radi. Osvete radi. Da bi stekao moć i iskoristio je.

Na trenutak je ostao da lebdi iznad tog prizora i video sebe na podu, sklupčanog među krhotinama stakla, kako steže lobanju u želji da je spreči da se ne raspoluti. Flečer mu je ušao u vidno polje. Kao da se nasrtljivo obraćao njegovom telu, međutim, Džaf nije mogao da čuje reči. Bez sumnje je držao neki kreposni govor o nemoći ljudskih nastojanja. Iznenada je poleteo prema telu sa podignutim rukama, i nasrnuo na njega pesnicama. Ono se raspalo kao i portret kod prozora. Džaf je urlao dok je od njegovog izbačenog duha traženo da se vrati u supstancu na podu, dok je uvlačen u njegovu anatomiju koju je zaposeo Nuncio.

Otvorio je oči i pogledao u čoveka koji ga je oslobodio ljuske, sagledavši Flečera u sasvim novom svetlu.

Od samog početka, njih dvojica bili su loš par, osnovni principi njihovog partnerstva zbunjivali su obojicu. Međutim, sada je Džaf sasvim jasno shvatao taj mehanizam. Bili su jedan drugom nemezis. Na celoj zemlji nisu postojala dva entiteta koja su bila tako savršeno u svemu suprotna. Flečer je voleo svetlost kako je mogao da je voli samo neko ko se užasava neznanja; oslepeo je na jedno oko usled gledanja u lice sunca. On više nije bio Randolph Džaf, već Džaf, jedan i jedini, koji je bio u ljubavi sa tamom u kojoj je njegov bes pronašao svoju hranu i izraz. Tama koju je pohodio san i gde počinje putovanje do san-mora s druge strane spavanja. Bilo je to bolno, kao što je bila bolna i lekcija koju mu je održao Nuncio, ali baš dobro što se podsetio šta je bio. I ne samo da se podsetio, bio je uvećan kroz staklo vlastite istorije. Sada se nije nalazio u tami, već je bio sazdan od nje, i bio je u stanju da se služi Umetnošću. Šaka ga je već svrbela da to i učini. A sa tim svrabom došlo je i saznanje kako da pomeri veo i uđe u Suštinu. Nije mu potreban obred. Nisu mu potrebne ni žrtve. On je evoluirana duša. Njegove potrebe nisu se mogle poreći, a potreba je imao na pretek.

Međutim, na putu do tog novog ja, igrom slučaja stvorio je silu koja će mu se, ako je ne zaustavi ovde i sada, suprotstavljati tokom celog puta. Podigao se; nije mu bilo potrebno da čuje izazov sa Flečerovih usana pa da zna da su obojica svesni neprijateljstva koje vlada među njima. Pročitao je promenu u plamenu koji je buktao iza očiju njegovog neprijatelja. Genije divljak, prijatelj- narkoman i Pollyanna. Flečer bio je razložen i rekonstruisan: sumoran, sanjiv i sjajan. Pre svega nekoliko minuta bio je spreman da ostane da sedi ispred prozora, žudeći da postane nebo, sve dok ta žudnja ili smrt ne obave svoj posao. Ali sada više ne.

"Sagledao sam celu stvar", objavi on, odabravši da se koristi svojim glasnim žicama sada kada su bili ravnopravni i suparnici. "Naveo si me da te uzdignem, kako bi mogao da ukradeš put do otkrovenja."

"I hoću", odvrati Džaf. "Već sam na pola puta do tamo."

"Suština se neće otvoriti sličnima tebi."

"Neće imati izbora", odvrati Džaf. "Ja sam sada neminovan." On podiže ruku. Iz nje, u obliku znoja, potekoše perle moći, nalik na sićušne kuglične ležajeve. "Vidiš?" upita on, "ja sam Umetnik."

"Nisi dok ne upotrebiš Umetnost."

"A ko će me u tome sprečiti? Ti?"

"Nemam izbora. Ja sam odgovoran za ovo."

"Kako? Već sam te jednom na mrtvo prebio. Uradiću to opet."

"Izazvaću vizije koje će ti se suprotstaviti."

"Možeš da pokušaš." Još dok je govorio, u Džafovoj glavi oblikovalo se pitanje na koje je Flečer počeo da odgovara pre nego što je ovaj drugi uopšte stigao glasno da ga izrekne.

"Zašto sam dodirnuo tvoje telo? Ne znam. Ono je to zatražilo i ja sam to učinio. Trudio sam se da ga učutkam, ali je ono nastavilo da doziva."

Zastao je, pa nastavio:

"Možda se suprotnosti privlače, čak i u ovom našem stanju."

"Ako je tako, onda će biti bolje da što pre umreš", reče Džaf i posegnu za grlom svog neprijatelja.

U tami koja je dolazila sa Pacifika i puzeći počela da obavija Misiju, Raul je čuo prve zvuke koji su nagovestili početak bitke. Zahvaljujući odjecima vlastitog sistema pod uticajem Nuncia, znao je da je destilat stupio u dejstvo iza zidova. Njegov otac, Flečer, napustio je vlastiti život i stupio u nešto novo. Isto se dogodilo i sa onim drugim čovekom, onim kome nikada nije verovao, čak ni kada su

reči kao što je zlo samo predstavljale zvuke što dopiru sa ljudskog nepca. Sada ih je razumeo; ili ih je bar spojio sa svojim životinjskim reagovanjem prema Džafu: gnušanjem. Čovek je bio pokvaren do srži, poput istrulele voćke. Ako je suditi po nasilničkim zvucima koji su dopirali iznutra, Flečer je odlučio da se suprotstavi toj pokvarenosti. Kratko, prijatno razdoblje koje je proživio sa ocem bilo je završeno. Neće više biti lekcija iz učtivosti, neće više sedeti pored prozora, slušati "uzvišenog" Mocarta i posmatrati oblake kako menjaju oblik.

Kada su se pojavile prve zvezde, iz Misije su prestali da dopiru zvuci. Raul je i dalje čekao, nadajući se da je Džaf uništen, ali i strahujući da je njegov otac nastradao. Posle jednog sata provedenog napolju na hladnoći, rešio je da pokuša da uđe unutra. Kud god da su otišli... na Nebo ili u Pakao... nije mogao za njima. Najviše što je mogao da učini bilo je da se obuče, što je inače prezirao (odeća ga je žuljala i sputavala) ali ga je sada podsećala na sve ono čemu ga je otac učio. Od sada će je stalno nositi kako ne bi zaboravio Dobrog Čoveka Flečera.

Kada je stigao do vrata, shvatio je da Misija nije prazna. Flečer je još bio tamo. Kao i njegov neprijatelj. Obojica su još imali tela koja su podsećala na bića kakva su ranije bili, ali u njima je došlo do promene. Oblici su lebdeli jedan iznad drugoga: neko dete ogromne glave, boje dima, iznad Džafa; oblak, sa suncem negde u svom jastuku, iznad Flečera. Stezali su jedan drugoga za grlo i pokušavali jedan drugome da iskopaju oči. Njihova tanana tela bila su slično isprepletana. Savršena ravnoteža, nijedan nije mogao da izvojuje pobedu.

Raulov ulazak pomerio ih je sa mrtve tačke. Flečer se okrenuo, usredsredivši svoje jedino oko na dečaka, a Džaf je u tom trenutku iskoristio priliku i odbacio svog neprijatelja na drugi kraj sobe.

"Napolje!" povika Flečer Raulu. "Gubi se!"

Raul učini kako mu je naređeno, projurivši između vatri na umoru dok je bežao iz Misije, a tle podrhtavalo pod njegovim bosim stopalima; bitka iza njega nastavila se novom snagom. Imao je na raspolaganju tri sekunde da se baci niz padinu pre nego što se strana Misije koja se nalazila u zavetrini... zidovi koji su građeni da opstanu do kraja vere... zatresla pred erupcijom energije. Nije pokrio oči. Gledao je i na trenutak primetio obličja Džafa i Dobrog Čoveka Flečera, moći bliznakinje spojene na istom vetru, kako izleću iz središta udara, proleću iznad njegove glave i nestaju u noći.

Sila eksplozije rasula je lomače. Sada je oko Misije gorelo na stotine manjih raštrkanih vatri. Krov je gotovo u celini bio odnet. Na zidovima su zjapile rupe.

Već osećajući usamljenost, Raul šepajući krenu nazad prema svom jedinom pribežištu.

VI

Te je godine u Americi besneo rat, možda najgorčeniiji, a sigurno najčudniji koji se ikada vodio na njenom tlu, ili iznad njega. Uglavnom niko o njemu nije izveštavao, jer je prošao nezapaženo. To jest njegove posledice (kijih je bilo mnogo, i koje su često bile traumatične) nimalo nisu ličile na posledice bitke, tako da su sve vreme bile pogrešno tumačene. Ali ovo je bio rat bez presedana. Čak ni najotkačeniiji proroci, oni koji svake godine proriču Armagedon, nisu znali kako da protumače buru u američkoj utrobi. Znali su da se događa nešto veoma važno, i da je Džaf i dalje sedeo u Prostoriji za Zagubljena pisma u pošti u Omahi, otkrio bi bezbrojna pisma koja su letela tamo amo, ispunjena teorijama i pretpostavkama. Niko, međutim... čak ni od onih korespondenata koji su posredno ponešto saznali o Šoalu i Umetnosti... nije bio blizu istine.

Ne samo da je bitka bila bez presedana, već se i priroda te bitke razvijala kako su nedelje prolazile. Borci su napustili Misiju svete Katarine samo sa rudimentarnim razumevanjem svog novog stanja i moći koje su išle uz njega. Međutim, uskoro su istražili i naučili da koriste te moći, a potrebe sukoba ubacile su njihovu invenciju u petu brzinu. Kao što se zakleo da će uraditi, Flečer je snagom volje saznao vojsku iz maštarija običnih ljudi i žena koje je sretao dok je progonio Džafa kroz zemlju, nikada nemajući vremena da usredsredi svoju volju i upotrebi Umetnost do koje je sada imao pristup. Nazvao je ove utvarne vojnike halucigenije, po zagonetnim vrstama čiji su fosilni ostaci svedočili o njihovom postojanju pre pet stotina trideset miliona godina. Po porodici koja, poput maštarija što su po njima dobile ime, nije imala pretke. Životi tih vojnika jedva da su bili nešto duži od života leptirova. Posle kraćeg vremena gubili su svoju posebnost, pretvarajući se u dim i postajući neodređeni. Ali iako su bili paučinasti, nekoliko puta su potukli Džafa i njegove legije, terate, primarne strahove koje je Randolph sada bio u stanju da prizove iz svojih žrtava, i materijalizuje za izvesno vreme. Terate nisu bile nimalo postojanije od bataljona oblikovanih da im se odupru. I u tome, kao i u svemu ostalom, Džaf i Dobri Čovek Flečer bili su dorasli jedan drugome.

I tako se to nastavilo, prividnim napadima i prividnim protivnapadima, opkoljavanjima i zamaskama, a namera obe vojske bila je da pogubi vođu one druge. Nije to bio rat na koji je normalni svet gledao sa naklonošću. Strahovi i maštarije ne bi trebalo da poprimaju fizički oblik. Njihova arena bio je um. Sada kada su se materijalizovali, boreći se, tutnjali su preko Arizone i Kolorada, do Kanzasa i Ilinoisa, svojim prolaskom raščinjavajući poredak stvari na nebrojeno mnogo načina. Usevi nisu žurili da niknu, više voleći da ostanu u tlu nego da rizikuju svoje nežne glavice kada su se u blizini nalazila stvorenja što su prkosila svim prirodnim zakonima. Jata ptica selica izbegavala su staze ukletih masa kumulusa što se pojavljuju pre oluje, i kasnila do mesta za odmor, ili bi se na putu potpuno izgubila i nestala. U svakoj državi bilo je tragova stampeda i samopovređivanja, uspaničenog odgovora životinja koje su osećale razmere sukoba do istrebljenja koji se vodio oko njih. Pastuvi su naskakivali na stoku i gromade kamenja i praznili se propinjući se na kola. Psi i mačke bi preko noći pobesneli, tako da su morali da ih upucaju ili otruju gasom. Ribe iz mirnih reka pokušavale su da iziđu na obalu, osećajući ambiciju u vazduhu i umirući u čežnji.

Bitka kojoj je prethodio strah i koja je za sobom ostavljala pravu ludnicu zaustavila se u Vajomingu, gde su se vojske, koje su bile toliko izjednačene da nisu mogle ništa drugo nego da vode rat do iscrpljenosti, borile sve dok nisu dostigle mrtvu tačku. Bio je to kraj početka, ili blizu toga. Sama količina energije potrebne Dobrom Čoveku Flečer i Džafu da stvore i predvode ove vojske (nisu oni bili nikakvi vrhovni vojni zapovednici, kako god da bio rastegljiv taj pojam; oni su samo bili ljudi koji su mrzeli jedan drugoga) poprimila je užasne razmere. Oslabljani gotovo do kolapsa, nastavili su da se udaraju poput boksera koji su otupeli od udaraca, ali koji se i dalje bore jer ne

umeju da se bave nijednim drugim sportom. Nijedan neće biti zadovoljan dok drugi ne padne mrtav.

U noći, 16. jula, Džaf se povukao sa bojnog polja, odbacivši ostatke svoje vojske dok je grabio prema jugozapadu. Namera mu je bila da stigne do Baje. Znajući da se rat protiv Flečera ne može dobiti pod sadašnjim uslovima, želeo je da se dočepa treće epruvete Nuncia, pomoću koje bi mogao da obnovi svoju uveliko oslabljenu moć.

Besan kakav je bio, Flečer se dao u poteru za njim. Dve noći kasnije, sa zavidnom hitrinom koja bi ostavila i te kakav utisak na njegovog Raula koji mu je mnogo nedostajao, sustigao je Džafa u Juti.

Tamo su se srel i brutalno sukobili bez nade da se taj sukob na bilo koji način okonča. Osnaženi strašću da jedan drugoga unište, strašću koja je već odavno prevazišla samu Umetnost i ono što ona poseduje, tako da im je sada bila isto tako odana i intimna kao i ljubav, borili su se pet noći. I opet nijedan nije trijumfovao. Mlatili su se i čupali, tamno se mešalo sa svetlim, dok se nisu gotovo sjedinili. Kada ih je Vetar poduhvatio, nisu više imali snage da mu se odupru. Ono malo preostale snage iskoristili su da spreče jedan drugoga da stignu do Misije, i životne hrane koja se tamo nalazila. Vetar ih je preneo preko granice u Kaliforniju, spuštajući ih sve bliže tlu sa svakom pređenom miljom. Putovali su na jug-jugozapad iznad Fresna i prema Bejkersfildu, dok... u petak, 27. jula 1971, nisu u toj meri onemoćali da više nisu mogli da se drže u vazduhu... pa su pali u okrug Ventura, na pošumljenu ivicu gradića po imenu Palomo Gaj, za vreme manje električne oluje koja nije izazvala ni treptaj u reflektorima koji su šarali unaokolo i osvetljenim oglasnim tablama obližnjeg Holivuda.

Drugi deo: LIGA DEVICA

1.

Devojke su se dva puta spustile do vode. Prvi put narednog dana posle oluje praćene kišom koja je pogodila okrug Ventura, sručivši više vode na gradić Palomo Gaj u jednoj jedinoj noći nego što su njegovi stanovnici mogli inače da očekuju za godinu dana. Koliko god da je pljusak bio pravi monsunski, nije ublažio vrelinu. I pored ono malo vetra koji je dopirao iz pustinje, gradić se kuvao na temperaturi većoj od devedeset stepeni Farenhajta. Deca koja su se izmorila igrajući se na vrućini tokom prepodneva, kukajući su se povukla popodne u kuće. Psi su proklinjali svoje krznene kapute; ptice su odbijale da pevaju. Starci su polegali. Preljubnici su učinili to isto kupajući se u znoju. Oni nesrećnici koje su morali da obave poslove što nisu mogli da čekaju do uveče, kada je (Bogu hvala) temperatura opadala, činili su to pogleda uprtih u treperave pločnike; svaki korak predstavljao je pravo mučenje, svaki put kada bi udahnuli vazduh on bi im se lepio za pluća.

Međutim, četiri devojke bile su navikle na toplotu; takva je krv u njihovoj dobi. Zajedno su imale sedamdeset godina, mada, kada Arlin narednog meseca napuni devetnaest, ta će se cifra popeti na sedamdeset jednu. Danas je osećala svoje godine; tih neopisivo važnih nekoliko meseci koji su je delili od najbliže prijateljice, Džojs, a još više od Karoline i Trudi, koja je imala samo sedamnaest, što je značilo da čitav vek zaostaju za zrelom ženom kakva je ona. Tog je dana imala mnogo šta da ispriča na temu iskustva, dok su bazale praznim ulicama Palomo Gaja. Lepo je biti napolju po ovakvom danu, kada nema u gradiću muškaraca koji pilje u njih... sve su ih znale po imenima... čije žene spavaju u odvojenim sobama; ili čija je seksualna zadirkivanja slučajno čula neka od majčinih prijateljica. Lutale su poput Amazonki u šorcevima, kroz grad zahvaćen nekom nevidljivom vatrom koja je stvorila plikove u vazduhu i pretvarala ciglu u fatamorganu, ali nije ubijala. Samo je ostavljala stanovnike skljojane pored otvorenih frižidera.

"Je li to ljubav?" upita Džojs Arlin.

Druga devojka je imala spreman odgovor.

"Do vraga, ne", reče ona. "Ponekad si tako glupa."

"Samo sam mislila... kada tako govoriš o njemu."

"Kako to misliš: tako?"

"Kad govoriš o njegovim očima i ostalom."

"Rendi ima lepe oči", priznade Arlin. "Ali i Marti ima lepe oči, i Džim, i Adam..."

"Oh prestani", reče Trudi, očigledno iznervirana. "Prava si droca."

"Nisam."

"Onda prestani da nabrajaš imena. Sve poznajemo te momke isto kao i ti. I sve znamo zašto."

Arlin joj uputi pogled koji je prošao nepročitan, pošto su sve osim Karoline nosile naočare za sunce. Narednih nekoliko jardi prešle su ćutke.

"Želi li neko Koka Kolu?" upita Karolina. "Ili sladoled?" Stigle su do podnožja brda. Ispred njih se nalazio Šoping centar, sa prodavnicama koje su ih mamile jer su imale er-kondišn.

"Svakako", reče Trudi, "poći ću s tobom." Okrenula se prema Arlin. "'Oćeš ti nešto?"

"Ne."

"Duriš se?"

"Ne."

"Dobro", reče Trudi. "Suviše je toplo za svađu." Dve devojke uđoše u Marvinovu prodavnicu hrane i lekova, ostavivši Arlin i Džojs na uglu.

"Izvini...", reče Džojs.

"Zbog čega?"

"Što sam te pitala za Rendija. Mislila sam da si možda... znaš... da je možda ozbiljno."

"U Gaju niko ne vredi ni prebijene pare", promrmlja Arlin. "Jedva čekam da odem odavde."

"Kuda ćeš? U Los Angeles?"

Arlin smaknu naočare za sunce sa nosa i zagleda se u Džojse.

"Zašto bih to želela?" upita ona. "Nisam toliko blesava da tamo stanem u red. Ne. Idem u Njujork."

Bolje je tamo studirati. Zatim raditi na Brodveju. Ako me budu želeli mogu doći po mene."

"Ko to?"

"Džojse", zausti Arlin, glumeći očaj. "Holivud."

"Oh. Aha. Holivud."

Klimnula je s puno odobravanja jer je Arlinin plan smatrala potpunim. U njenoj glavi nije bilo ničeg ni izdaleka toliko koherentnog. Ali lako je bilo Arlin. Ona je bila Lepotica Kalifornije, plavuša, sa plavim očima i zavidnim osmehom koji je suprotni pol bacao na kolena. A, kao da to samo po sebi nije predstavljalo dovoljnu prednost, majka joj je nekada bila glumica, i već se prema svojoj kćeri odnosila kao prema Zvezdi.

Džojse nije bila tako blagoslovena. Nije imala majku koja bi joj krčila put, nikakav glamur koji bi joj pomogao da prebrodi teške trenutke. Nije čak mogla ni Koka Kolu na miru da popije, uvek je od nje dobijala ospe. Doktor Briskmen je stalno ponavljao da ima osetljivu kožu i da će izrasti iz nje. Ali do obećane transformacije nikako nije dolazilo, kao ni do smaka sveta o kome je velečasni nedeljom govorio; stalno se odlagao i odlagao. Kakve sam sreće, pomisli Džojse, grudi će mi izrasti istog dana kada dođe do tog smaka sveta o kome priča velečasni. Probudiću se kao prava lepotica, razmaknuću zavese, ali Gaja više neće biti. Nikada neću poljubiti Rendija Krenčmena.

To je, razume se, bio pravi razlog zbog koga je toliko ispitivala Arlin. Džojse je sve vreme mislila samo na Rendija, iako ga je srela samo tri puta, i samo dva puta razgovarala s njim. Kada ga je prvi put srela, bila je sa Arlin i Rendi jedva da ju je pogledao dok su se upoznawali, tako da nije izustila ni reč. Drugi put nije imala konkurenciju, ali na njeno prijateljsko zdravo odgovorio je usputnim: "Koja si ti?" Bila je uporna; podsetila ga je; čak mu je kazala i gde stanuje. Pri trećem susretu ("Zdravo ponovo", rekla je ona. "Poznajem li te?" odvratio je on), odrecitovala je sve o sebi bez imalo stida; čak ga je pitala, zahvaljujući iznenadnom naletu optimizma, da li je Mormon. Kasnije je zaključila da je to bila taktička greška. Narednog puta će primeniti Arlinin pristup, i odnosiće se prema tom momku kao da joj je njegovo prisustvo nepodnošljivo; nikada ne gledaj u njega; osmehuj se samo kada je to stvarno neophodno. A pre nego što odeš, pogledaš ga pravo u oči i otpredeš nešto neodređeno bezobrazno. Zakon izmešanih poruka. Uspevalo je Arlin, zašto ne bi i njoj? A pošto je sada velika lepotica javno izjavila da je ne zanima Džojsin idol, u njoj se javila izvesna nada. Da je Arlin bila ozbiljno zainteresovana za Rendija, Džojse je slobodno mogla da ode pravo do velečasnog Mejsa i zamoli ga da malo požuri tu Apokalipsu.

Skinula je naočari i začkiljila prema belom vrelom nebu, neodređeno se pitajući nije li već na putu. Dan je bio tako čudan.

"Ne bi trebalo to da radiš", reče Karolina, izišavši iz Marvinove prodavnice hrane i lekova sa Trudi, "sunce će ti spržiti oči."

"Neće."

"Hoće i te kako", odvratila je Karolina koja je uvek bila izvor neželjenih obaveštenja, "mrežnjača je, u stvari, sočivo. Kao kod kamere. Ona se fokusira..."

"U redu", prekide je Džojse, vrativši pogled na čvrsto tlo. "Verujem ti." Boje su poskakivale iza njenih očiju nekoliko trenutaka, dezorijentišući je.

"Kuda ćemo sad?" upita Trudi.

"Vraćam se kući", reče Arlin. "Umorna sam."

"Ja nisam", veselo primeti Trudi. "Niti se vraćam kući. Tamo je dosadno."

"A ne vredi ni stajati nasred Šoping centra", dodade Karolina. "Ni to nije ništa zanimljivije nego biti kod kuće. A i skuvaćemo se na suncu."

Ona je već bila izgorela. Bila je najdeblja od njih četiri, imala je otprilike dvadeset funti više od njih, i bila je smeđokosa, a ta kombinacija težine i kože koja nije mogla da pocrni, trebalo bi da ju je držala kod kuće. Ali ona izgleda uopšte nije primećivala tu nelagodnost, kao uostalom ni druge fizičke nadražaje osim one vezane za čulo ukusa. Prošlog novembra cela porodica Hočkis doživela je lančani sudar na autoputu. Karolina se iskobeljala iz olupine, malo uzdrmana, i kasnije ju je policija pronašla nešto niže na autoputu, sa napola pojedenom čokoladom koju je držala obema rukama. Na licu je imala više čokolade nego krvi, i digla je silnu dreku... bar se tako priča... kada je jedan od policajaca pokušao da joj oduzme slatkiš. Tek je kasnije otkriveno da je imala šest slomljenih rebara.

"Pa, kuda ćemo?" upita Trudi, ponovo potegavši vrelinu dana. "Po ovoj vrućini: kuda?"

"Naprosto ćemo hodati", odvrati Džojls. "Možda dole do šume. Tamo je sigurno svežije."

Pogledala je Arlin. "Ideš li?"

Arlin je pustila svoje drugarice da čekaju na odgovor čitavih deset sekundi. Na kraju je pristala.

"Nema nigde bolje", reče ona.

2.

Većina gradova, bez obzira na to koliko bili mali, ugleda se na velike gradove. To jest, dele se. Belci od crnaca, normalni od pedera, bogati od manje bogatih, manje bogati od siromašnih. Ni Palomo Gaj, koji je 1971. imao svega hiljadu dve stotine stanovnika, nije bio izuzetak. Podignut na blago zatalasanom zemljištu, grad je bio zamišljen kao otelotvorenje demokratskih principa; svaki stanovnik trebalo je da ima podjednaki pristup središtu moći u gradu, Šoping centru. On se nalazio u podnožju Brda Izlazećeg sunca, poznatog jednostavno kao Brdo, sa četiri sela... Mirnopotok, Srnodolina, Lovordrvo i Vetrostrmina... koja su se zrakasto protezala iz njegovog stožera, a njihovi glavni putevi protezali su se u pravcu sve četiri strane sveta. Međutim, idealizam planera već se tu završavao. Tanane geografske razlike sela uslovile su i razlike u njihovom karakteru. Iz sela Vetrostrmine, koje se nalazilo na jugozapadnom obronku brda, pružao se najbolji pogled, tako da su tamošnja imanja dostizala najvišu cenu. Gornjom trećinom Brda dominiralo je šest velikih rezidencija, čiji su se krovovi jedva nazirali kroz bujno zelenilo. Na nižim padinama ovog Olimpa nalazilo se Pet Polumeseca, ulica u obliku polumeseca, koje su bile... ako niste mogli sebi da priuštite kuću na samom vrhu... naredno najpoželjnije mesto za život.

Suprotnost ovom selu, predstavljalo je selo Srnodolina. Podignuto na ravnom, sa dve strane opasano nerazvijenom šumom, spadalo je u onaj kvadrant Gaja koji se ubrzo spustio na samo dno tržišne lestvice. U njemu kuće nisu imale bazene i bilo im je potrebno krećenje. Za neke je ono bilo poslednje utočište. Čak i te 1971. u Srnodolini je živelo nekoliko umetnika; ta zajednica će se postojano uvećavati. Ali ako je bilo mesta u Gaju na kome je ljudi trebalo da se plaše za boju na kolima, onda je to bilo tamo.

Između ove dve krajnosti, društvene i geografske, nalazili su se Mirnopotok i Lovordrvo, ovo drugo kotiralo se neznatno više na lestvici jer se nekoliko njegovih ulica protezalo do drugog obronka Brda, a veličina i cene bivale su sve neskromnije sa svakom okukom za koju su zavijale ulice uspinjući se.

Nijedna od njih četiri nije stanovala u Srnoudolini. Arlin je živela na Emersonu, drugoj po visini od Polumeseca, Džojks i Karolinu delio je svega jedan blok u Stipl Čejz Prilazu u selu Mirnopotok, a Trudi je stanovala u Lovordrvetu. Zato je ovo lutanje ulicama Istočnog Gaja, gde su njihovi roditelji retko, ako su ikada, zalazili, predstavljalo pravu pustolovinu. Čak i da su zalutali ovamo dole, sigurno nikada ne bi pošli tamo gde su se devojke sada uputile: u šumu.

"Nije ništa svežije", požalila se Arlin, posle lutanja od nekoliko minuta. "U stvari, još je gore."

Bila je u pravu. Iako su im krošnje drveća zaklanjale glave od pogleda sunca, toplota je ipak uspevala da pronađe put između grančica. Zarobljena, izazivala je isparavanje vlažnog vazduha.

"Godinama nisam bila ovde", reče Trudi, šibajući kroz oblak mušica napred nazad grančicom kojoj je ogulila koru. "Nekada sam ovamo dolazila sa bratom."

"Kako je on?" upita Džojks.

"Još je u bolnici. Nikada neće izići. Cela porodica to zna, ali niko nikada glasno ne kaže. Muka mi je od toga."

Sem Kac je bio regrutovan i poslan u Vijetnam zdravog uma i tela. Trećeg meseca službovanja sve je to uništila nagazna mina, od koje su poginula njegova dva druga, a on bio teško ranjen. Usledio je krajnje neprijatan povratak kući, malobrojni moćnici Gaja poređali su se da pozdrave obogaljenog junaka. Usledile su brojne priče o junaštvu i žrtvovanju; mnogo pića; nekoliko skrivenih suza. Sem Kac je sve to presedeo kamenog izraza lica, ne pokazujući da je protiv proslava već da ga ne zanimaju, kao da mu je um i dalje ponavljao trenutak kada mu je mladost raznetu u paramparčad. Nekoliko nedelja kasnije vraćen je u bolnicu. Iako je njegova majka govorila znatiželjnicima da je tamo radi nekakve hirurške korekcije na kičmi, meseci su se smenjivali dok nisu prerasli u godine, a Sem se nije vraćao. Svi su nagađali razlog tome, iako niko ništa nije naglas rekao. Semove fizičke rane su dobro zarasle. Međutim, pokazalo se da njegov um nije bio tako otporan. Izdvajanje sa prijema po povratku kući produbilo se u katatoniju.

Sve devojke poznavale su Sema, mada je razlika u godinama između Trudi i njenog brata bila dovoljna da su ga gotovo smatrale za neku drugu vrstu. Ne samo da je bio muško, što je već samo po sebi bilo dovoljno čudno, već je bio i star. Međutim, kada su prošle pubertet, vrtuljak je počeo da ubrzava. Već su mogle da nazru dvadeset petu ispred sebe: trebalo je preći dobar komad puta, ali već se nazirala. I počele su da shvataju da je Semov život bio uludo straćen, što jedanaestogodišnjakinjama iz onog vremena nikako nije moglo da bude jasno. Draga, tužna sećanja na njega, učukala su ih na izvesno vreme. Nastavile su da koračaju kroz vrelinu, jedna pored druge, tako da su im se ruke povremeno dodirivale, a misli su im odlutale u različitim pravcima. Trudi se sećala dečjih igara kojih se igrala sa Semom u ovom gustišu. Bio je popustljiv stariji brat, koji joj je dozvoljavao da se vuče za njim kada joj je bilo sedam ili osam godina, a njemu trinaest. Godinu dana kasnije, kada su mu vlastiti sokovi počeli da govore da devojčice i sestre ne pripadaju istoj vrsti životinja, prestali su i pozivi da se igraju rata. Tugovala je što ga je izgubila; bila je to generalna proba za tugu koju će mnogo jače kasnije iskusiti. Ugledala je njegovo lice u svom umu, neku čudnu mešavinu dečaka kakav je nekada bio i muškarca kakav je sada; života kakav je vodio i smrti koju je živeo. Osetila je bol.

I Karolini su neke stvari nanosile bol, bar dok je bila budna. A danas... osim žaljenja što nije kupila još jedan sladoled... ništa. Stvari su sasvim drugačije stajale po noći. Mučili su je ružni snovi; o zemljotresima. U kojima će se Palomo Gaj smotati poput ligeštula i nestati u tlu. To je bila kazna za preveliko znanje, rekao joj je otac. Nasledila je njegovu divlju radoznalost, i primenila ju je... od trenutka kada je saznala za Rased Svetog Andreja... na izučavanje zemlje po kojoj hode. Ne treba

verovati njenoj čvrstoći. Znala je da je tlo pod njihovim nogama izrešetano pukotinama, koje mogu u svakom trenutku da se razjape, kao što će se razjapiti ispod Santa Barbare i Los Anđelesa, duž cele Zapadne Obale, progutavši sve. Obuzdavala je svoje strahove gutajući: bila je to neka vrsta simpatetičke magije. Bila je debela, jer je zemljina kora bila tanka; nepobitan izgovor za proždrljivost.

Arlin baci pogled na Debelu Devojku. Nikad nije na odmet, upozorila ju je jednom majka, biti u društvu onih koje su manje privlačne od tebe. Iako više nije bila u žiži javnosti, nekadašnja zvezda Kejt Farel i dalje se okruživala aljkavim ženama, u čijem je društvu izgledala dvostruko privlačnije. Međutim, Arlin je, naročito za ovakvih dana, smatrala da je to suviše velika cena. Iako su laskale njenom izgledu, ona, u stvari, nije volela svoje saputnice. Nekada ih je smatrala najboljim prijateljicama. Sada su je samo podsećale na život koga nije mogla dovoljno brzo da se oslobodi. A kako drugačije da provede vreme dok ne stigne pomilovanje? Čak je i radost koju je osećala dok je sedela ispred ogledala posle izvesnog vremena počinjala da blede. Što pre odem odavde, pomisli ona, to ću pre biti srećna.

Da je mogla da čita Arlinine misli, Džojks bi zapljeskala njenoj žurbi. Međutim, ona se izgubila u razmišljanju kako da na najbolji način udesi slučajni susret sa Rendijem. Ako počne onako uzgred da se raspituje o njegovim navikama, Arlin će pogoditi šta smeru, i mogla bi biti toliko sebična da osujeti Džojks, iako je momak uopšte ne zanima. Džojks je odlično umela da proceni karakter i dobro je znala da je Arlin sasvim sposobna za takvu perversnost. Ali ko je bila ona da osuđuje nečiju perversnost? Progonila je muškarca koji joj je tri puta jasno stavio do znanja da ga ne zanima. Zašto ne može jednostavno da ga zaboravi i poštedi sebe bola usled odbijanja? Zato što ljubav nije takva. Ona vas čini slepim za dokaze, ma kako oni bili očigledni.

Glasno je uzdahnula.

"Nešto nije u redu?" zanimalo je Karolinu.

"Samo... vrućina", odvrati Džojks.

"Neko koga znamo?" upita Trudi. Pre nego što je Džojks uspela da smisli odgovarajući potcenjivački odgovor, ugledala je nešto svetlucavo između drveća ispred njih.

"Voda", izgovori ona.

I Karolina ju je videla. Morala je da začkilji usled njenog sjaja.

"Ima je puno", reče ona.

"Nisam znala da ovde dole postoji jezero", primeti Džojks, okrenuvši se prema Trudi.

"Ranije ga nije bilo", glasio je odgovor. "Bar se ja toga ne sećam."

"E pa sada je tu", reče Karolina.

Ona je već krčila put kroz gustiš, ne trudeći se da izabere za prolazak manje zakrčena mesta. Svojim srljanjem omogućila je ostalim devojkama da lakše prođu.

"Izgleda da ćemo se na kraju ipak rashladiti", reče Trudi, i potrča za njom.

To je zaista bilo jezero, pedesetak stopa široko, a njegovi mirnu površinu razbijala su napola zaronjena stabla i ostrvca grmlja.

"Voda od bujica", primeti Karolina. "Nalazimo se na samom dnu brda. Mora da se skupila ovde posle oluje."

"To je puno vode", primeti Džojks. "Zar je sva ta voda pala prošle noći?"

"Ako nije, odakle onda ovde?" upita Karolina.

"Koga je briga za to?" upita Trudi. "Izgleda hladna."

Prošla je pored Karoline i stigla do ivice vode. Sa svakim korakom tle ispod njenih nogu postajalo je sve mekše i blato joj se sve više pelo preko sandala. A voda je, kada je stigla do nje,

bila zaista onako dobra kao što je njen izgled i obećavao: osvežavajuće hladna. Čučnula je, i zahvatila punu šaku vode da njome ispljuska lice.

"Ja to ne bih činila", upozori je Karolina. "Verovatno je puna hemikalija."

"To je samo kišnica", odvrati Trudi. "Šta je čišće od toga?"

Karolina slegnu ramenima. "Kako hoćeš", odvrati ona.

"Pitam se koliko je duboko", promrmlja Džoj. "Da li je dovoljno duboko za plivanje, šta mislite?"

"Ne bih rekla", prokomentariša Karolina.

"Nećemo znati dok ne probamo", reče Trudi, i zakorači u jezero. Pod nogama je nazirala travu i cveće; sada je bilo potopljeno. Sama zemlja bila je mekana, i svojim koracima podizala je oblake blata, ali je nastavila dok nije stigla tako duboko da joj se pokvasio rub šorca.

Voda je bila hladna. Naježila se. Ali i to je bilo prijatnije od znoja usled koga joj se bluza zalepila za grudi i kičmu. Osvrnula se prema obali.

"Predivno je", reče ona. "Ulazim."

"Obučena?" upita Arlin.

"Razume se da ne." Trudi krenu nazad prema njima trima, izvlačeći bluzu iz šorca dok se vraćala. Povetarac koji se podizao sa jezera golicao joj je kožu, njegovo treperenje bilo je dobrodošlo. Ispod nije imala ništa, i u normalnim prilikama bila bi čednija, čak i pred drugaricama, ali poziv jezera nije se mogao odložiti.

"Hoće li neko da mi se pridruži?" upitala je kada se vratila do ostalih.

"Ja hoću", reče Džoj, već odvezujući patike.

"Mislim da bi trebalo da zadržimo obuću", reče Trudi. "Ne znamo šta je ispod."

"Samo trava", odvrati Džoj. Sela je i osmehujući se počela da razvezuje pertle. "Ovo je divno", reče ona.

Arlin je gledala na njen veliki entuzijazam sa prezirom.

"Vas dve nećete da nam se pridružite?" upita Trudi.

"Ne", odvrati Arlin.

"Bojiš se da ti se ne razmaže maskara?" primeti Džoj, sa još širim osmehom.

"Niko nas neće videti", reče Trudi, da predupredi prepirku. "Karolina? Hoćeš li ti,"

Devojka slegnu ramenima. "Ne umem da plivam", reče ona.

"Nije dovoljno duboko za plivanje."

"To ne znaš", primeti Karolina. "Odmakla si se od obale svega nekoliko jardi."

"Ostani onda blizu obale. Tu ćeš biti bezbedna."

"Možda", odvrati Karolina nimalo ubeđena.

"Trudi je u pravu", dodade Džoj, osetivši da Karolinino odbijanje ima bar isto toliko veze sa otkrivanjem sala koliko sa plivanjem. "Ko će nas videti?"

Kada je skinula šorc, palo joj je na pamet da među drvećem može biti skriveno bezbroj radoznalaca, ali kakve to veze ima? Zar velečasni nije uvek govorio da je život kratak? Znači, ne treba ga uludo traćiti. Skinula je donji veš i zakoračila u vodu.

Vilijam Vit je znao svaku kupačicu po imenu. U stvari, znao je imena svih žena u Gaju koje su bile mlađe od četrdeset godina, kao i to gde su stanovale i koji je bio prozor njihove spavaće sobe; svojim izvežbanim pamćenjem nije se nikada hvalisao pred školskim drugovima iz straha da ne počnu da šire priče. Mada nije video ništa loše u tome što je virio kroz prozore, bio je svestan da se na to gledalo s negodovanjem. Ali rođen je sa očima, nije li tako? Zašto onda da ih ne koristi? Kome je

mogao da naudi gledajući? To nije bilo slično krađi, laganju, ili ubijanju ljudi. On je samo koristio oči za ono za šta ih je Bog stvorio, i nije shvatao šta je kažnjivo u tome.

Čučao je, sakriven drvećem, nekih šest jardi od ivice vode, i dvostruko toliko od devojaka, posmatrajući ih kako se skidaju. Video je da Arlin Farel okleva, što ga je razočaralo. Čak ni on ne bi uspeo da zadrži za sebe činjenicu da ju je video голу. Bila je najlepša devojka u Palomo Gaju: vitka, plava i uobražena, onako kako je to trebalo da budu filmske zvezde. Druge dve, Trudi Kac i Džojz MekGir, već su bile u vodi, pa je svu svoju pažnju usredsredio na Karolinu Hočkis, koja je upravo skidala prsluče. Imala je velike i ružičaste grudi, od tog prizora osetio je kako mu se diže. Iako je skinula i šorc i gaćice, on je i dalje zurio u njene grudi. Nije mogao da shvati zašto su neki dečaci... imao je deset godina... bili opčinjeni donjim delom; izgledao mu je mnogo manje uzbudljiv od poprsja, koje je kod svake devojke bilo različito kao i nosevi i bedra. Drugi deo, onaj deo čiji mu se nijedan naziv nije dopadao, izgledao mu je sasvim nezanimljiv: malo dlaka sa prorezom skrivenim u sredini. Jaka mi stvar!

Posmatrao je Karolinu kako ulazi u vodu, jedva se suzdržavši od zadovoljnog kikota kada je napravila korak unazad osetivši hladnoću vode, pri čemu joj se telo zatreslo poput želatina.

"Hajde! Predivno je!" mamila ju je Kacova.

Skupivši hrabrost, Karolina je napravila još nekoliko koraka.

A sada... Vilijem gotovo da nije mogao da veruje u svoju sreću... Arlin je skinula šešir i počela da otkopčava gornji deo. Ipak će im se pridružiti. Zaboravio je na ostale i usredsredio pogled na Gospođicu Mazulju. Čim je shvatio šta devojke... koje je već čitav sat neprimećen sledio... planiraju, srce je počelo tako snažno da mu lupa da je pomislio da će se razboleti. Sada, kada je shvatio da će ugledati Arlinine grudi, jačina otkucaja se udvostručila. Ništa... čak ni strah pred smrću... ne bi ga naterao da skrene pogled. Naložio je sam sebi da upamti svaki, ma i najmanji pokret, kako bi što verodostojnije mogao sve da ispriča nevernicima.

Nije se žurila. Da nije bio uveren da ga nisu opazile, posumnjao bi da zna da ima publiku, po načinu na koji je izazivala i paradirala. Njene grudi bile su razočaranje. Niti su bile onako velike kao Karolinine, niti su mogle da se pohvale velikim, tamnim bradavicama kao Džojzine. Ali sveukupni utisak, kada se izvukla iz farmerki i skinula gaćice, bio je veličanstven. Gotovo ga je uhvatila panika kada ju je video. Zubi su počeli da mu cvokoću kao da ima grip. Lice mu se zažarilo, u utrobi mu je tutnjalo. Kasnije u životu, Vilijam će reći svom analitičaru da je u tom trenutku prvi put shvatio da će umreti. U stvari, to je bila samo slutnja. U tom trenutku uopšte nije pomišljao na smrt. Pa ipak, prizor gole Arlin i to što je bio nevidljiv svedok, obeležiće ovaj trenutak kao jedan od onih koje nikada neće prerasti. Uskoro će se zbiti stvari zbog kojih će privremeno zažaliti što ih je uhodio (u stvari, živeće u strahu na to sećanje), ali, kada posle nekoliko godina, užas splasne, vratiće se slici Arlin Farel, koja ulazi u vodu ovog iznenada nastalog jezera, kao ikoni.

Nije to bio trenutak kada je prvi put shvatio da će umreti, ali tada je možda prvi put shvatio da nestajanje neće biti tako loše, ako ga na tom putu bude pratila lepota.

Jezero je zavodilo, njegov zagrljaj bio je hladan i smirujući. Nije bilo podvodnih struja, kao na plaži. Talasi nisu udarali u leđa niti je so pekla oči. Ličilo je na bazen stvoren samo za njih četiri; idila koja nikom drugom iz Gaja nije bila dostupna.

Trudi je bila najbolja plivačica od sve četiri, tako da se upravo ona otisnula od obale najsnažnijim zamasa, otkrivši nasuprot očekivanjima da je voda, što se više udaljavala, postajala sve dublja. Mora da se skupila na mestu gde se tlo prirodno spuštalo, rezonovala je ona, možda čak na mestu gde se nekada nalazilo neko malo jezero, mada nije mogla da se seti ničeg sličnog sa svojih

tumaranja sa Semom. Više nije osećala travu pod prstima, dodirivala je samo golu stenu.

"Nemoj ići predaleko", doviknu joj Džoj.

Ona se okrenu. Obala se nalazila dalje nego što je mislila, glatkoća vode u njenim očima svela je prijateljice na tri ružičaste mrlje, jednu plavu, dve smeđe, napola zaronjene u isti slatkasti element u kome je bila i ona. Na nesreću, neće moći da zadrži ovaj delić raja samo za sebe. Arlin će morati nekome da ispriča. Do večeri će se tajna raščuti. Sutra će ovde vrveti od ljudi. Zato će biti najbolje da iskoriste kako najbolje znaju i umeju sadašnju privatnost. Razmišljajući o tome, uputila se ka sredini jezera.

Deset jardi bliže obali, plivajući na leđima u vodi koja joj je dopirala samo do pupka, Džoj je posmatrala Arlin na ivici jezera, kako se saginje da pokvasi stomak i grudi. Prože je grč zavisti zbog prijateljčine lepote. Nije čudo što bi svi Rendiji Krencmeni na svetu pošasaveli kada bi je videli. Uхватила je sebe da razmišlja o tome kako bi bilo milovati Arlininu kosu, onako kako bi to neki dečak činio, ljubiti joj grudi, ili usne. Ta ju je ideja obuzela sasvim iznenada i sa takvom jačinom da je izgubila ravnotežu i nagutala se vode dok je pokušavala da se ispravi. Kada je uspela, okrenula je Arlini leđa i snažno zamahujući rukama krenula u dubinu.

Daleko napred, Trudi joj je nešto dovikivala.

"Šta si rekla?" vičući je upita Džoj, prestavši da pliva kako bi je bolje čula.

Trudi se smejala. "Topla je!" reče ona, pljeskajući šakama po vodi, "ovde je topla!"

"Šališ se?"

"Dođi i uveri se!" odvrati Trudi.

Džoj se uputi prema mestu na kome je Trudi uznemiravala površinu vode, ali njena prijateljica joj je već okrenula leđa i krenula za zovom toplote. Džoj nije mogla da se savlada i ne osvrne se još jednom na Arlin. Konačno se udostojila da se pridruži onima u vodi, zamočivši telo u vodu sve dok joj se dugačka kosa nije obavila oko vrata poput zlatne kragne, a zatim je stala ujednačenim zamasa da pliva prema središtu jezera. Džoj je osetila nešto slično strahu pri pomisli da će se uskoro naći vrlo blizu Arlin. Bilo joj je potrebno još nečije društvo.

"Karolina!" pozva je ona. "Dolaziš li?"

Karolina odmahnu glavom.

"Ovde je toplije", obeća joj Džoj.

"Ne verujem ti."

"Jeste!" doviknu Trudi. "Prelepo je!"

Karolina je popustila i krenula Trudinim tragom.

Trudi je nastavila da pliva još nekoliko jardi. Voda dalje nije bivala nimalo toplija, ali je zato postajala uzburkanija, oko nje su počeli da se javljaju mehurići kao da je u jakuziju. Iznenada se obeshrabrila i pokušala da dodrine dno, međutim, tla više nije bilo. Svega nekoliko jardi iza nje voda je bila duboka najviše četiri i po stope; sada palčevima nije mogla čak ni da zapara čvrstu zemlju. Tlo mora naglo da se obrušavalo, gotovo na istom mestu na kome se pojavila topla struja. Crpevši snagu iz činjenice da će je tri zamaha rukama vratiti na sigurno, zaronila je.

Iako je slabo videla na daljinu, sa vidom na blizinu nije imala nikakvih problema, a i voda je bila bistra. Pogled joj je dopirao celom dužinom tela, sve do stopala u pokretu. Ispod njih, potpuna tama. Tlo je jednostavno nestalo. Usled šoka je otvorila usta. Udahnula je vodu kroz nos. Kašljući i mlatarajući zbacila je glavu naviše kako bi udahnula malo vazduha.

Džoj joj je nešto dovikivala.

"Trudi? Šta se desilo? Trudi?"

Pokušala je da oblikuje neko upozorenje, ali ju je obuzeo prvobitni strah: jedino je uspela da se

baci u pravcu obale, svojom panikom samo još više uzburkavši vodu koja je počela pomamno da ključa. Tama ispod, i nešto toplo, čekaju da me povuku u dubinu.

Iz svog skrovišta na obali, Vilijam Vit video je devojkicu kako se otima. Njena panika uslovlila je prekid njegove erekcije. Nešto čudno se dešavalo tamo na jezeru. Video je strelice na površini vode, kako kruže oko Trudi Kac, poput riba koje su upravo bile spuštene u vodu. Neke su se izdvojile i skliznule prema ostalim devojkama. Nije se usudio da krikne. Ako to učini, znaće da ih je uhodio. Jedino mu je preostalo da sa sve većim uzbuđenjem posmatra nastavak događaja na jezeru.

Džojks je bila sledeća koja je osetila toplinu. Zahvatila joj je kožu i unutrašnjost, poput gutljaja Božićne rakije, koji joj uvek zahvati utrobu. Taj osećaj joj je skrenuo pažnju sa Trudi koja je i dalje pljeskala rukama po vodi, kao i sa opasnosti u kojoj se sama našla. Posmatrala je strelice vode, i mehuriće koji su razbijali površinu svuda oko nje, ključajući poput lave, lagano i gusto, sa nekom čudnom samostalnošću. Kada je pokušala da dodirne dno, i nije uspela, pomislila je, ali tek usput, da bi se mogla udaviti. Prožimala su je mnogo važnija osećanja. Prvo, da je vazduh koji je dopirao iz mehurića pri njihovom rasprskavanju dah jezera, tako da joj se činilo da udišući njega ljubi jezero. Drugo, da će Arlin veoma brzo stići do nje, sa svojom zlatnom kragom kose koja će plutati po površini iza nje. Zavedena zadovoljstvom koje je pružala topla voda, nije zabranila sebi da misli na stvari kojima je samo pre nekoliko trenutaka okrenula leđa. Evo ih ovde, ona i Arlin, održavaju se na površini u istom telu slatke vode, sve se više približavajući jedna drugoj, dok element između njih prenosi napred nazad odjeke svakog njihovog pokreta. Možda će se razložiti u vodi, njihova tela postati tečnost, a one se pomešati sa jezerom. Ona i Arlin, jedna mešavina, oslobođena potrebe da oseća sram; iznad seksa u blagoslovenoj jedinstvenosti.

Bila je to izvanredna prilika koju nije trebalo odlagati nijednog trenutka. Zabacila je ruke iznad glave i dopustila da potone. Međutim, iako je čarolija jezera bila veoma snažna, nije bila u stanju da u potpunosti primiri životinjsku paniku koja se javila u njoj kada joj se voda sklopila iznad glave. Iako to nije želela, njeno telo je počelo da se opire savezu koji je napravila sa vodom. Počela je divlje da se bori, dospevši na površinu kao da je želela da se dočepa šake vazduha.

I Arlin i Trudi su videle da je Džojks potonula. Arlin joj je istog časa pohitala u pomoć, vičući dok je plivala. Voda oko nje odgovarala je istom merom na uznemirenost koja ju je obuzela. Mehurići su se javljali na sve strane. Osećala ih je kako prolaze, poput šaka koje joj miluju stomak, grudi i kožu između nogu. Njihovo milovanje izazvalo je sada i u njoj istu onu snenost koja je obuzela Džojks, i potisnula Trudinu paniku. Međutim, nije postojao nikakav određeni predmet želje koji bi je poneo ka dnu. Džojks je zazivala lik Rendija Krenmena (koga bi drugog?) ali Arlinin zavodnik bila je luda zbrka poznatih lica. Dinove jagodice, Sinatrine oči, Brandovo ironično osmehivanje. Predala se ovom pačvorku na isti način kao i Džojks i, nekoliko jardi od nje, Trudi. Zabacila je naviše ruke i dozvolila da je voda uzme.

Iz sigurnosti plićaka, Karolina je zapanjeno posmatrala ponašanje svojih drugarica. Kada je videla da je Džojks potonula, pretpostavila je da se u vodi nalazi nešto što ju je povuklo u dubinu. Međutim, ponašanje Arlin i Trudi je to opovrglo. Prisustvovala je njihovom očiglednom predavanju. Nije to bilo jednostavno samoubistvo. Nalazila se dovoljno blizu Arlin da je videla izraz zadovoljstva kako prelazi preko njenog lepog lica pre nego što je potonula. Čak se i osmehnula! Osmehnula se, a onda se prepustila.

Te tri devojkice bile su Karolinine jedine prijateljice na svetu. Nije jednostavno mogla da gleda kako se utapaju. Mada je voda na mestima na kojima su nestale postajala iz trenutka u trenutak sve pomamnija krenula je tamo plivajući kako je znala i umela: nespretno kombinujući kućeći stil sa kraulom. Znala je da su prirodni zakoni na njenoj strani. Salo pluta. Ali to joj je bila slaba uteha kada

je videla da gubi tle pod nogama. Dno jezera je nestalo. Plivala je iznad pukotine, koja je na neki način uvlačila druge devojke.

Ispred nje je nečija ruka probila površinu. U očajanju je posegla za njom. Stigla do nje; zgrabila je; spojila se s njom. Međutim, kada se čvrsto uhvatila za nju, voda oko nje počela je da ključa novom snagom. Užasnuto je vrisnula. A onda ju je šaka koju je uhvatila čvršće stegla i povukla nadole.

Svet je nestao poput plamena među prstima. Čula su je napustila. Ako je i dalje držala nečije prste, ona to više nije osećala. Niti je, iako je držala oči otvorene, išta videla u tami. Nejasno, kao iz daljine, bila je svesna da joj telo tone; da joj se pluća pune vodom kroz razjapljena usta, da ispušta poslednji dah. Ali njen um je napustio svoje spremište i udaljivao se od tela čiji je bio talac. Ugledala je to telo: ne svojim fizičkim očima (one su se i dalje nalazile u njenoj glavi i divlje kolutale) već svojim unutrašnjim vidom. Bure sala, koje se okretalo i bacakalo dok je tonulo. Nije osećala ništa zbog njegovog gubitka, osim možda gađenja zbog naslaga sala, i apsurdnog nedostatka elegancije u njenom jadu. U vodi iza njenog tela, ostale devojke su se i dalje opirale. I njihovo mlataranje bilo je, pretpostavljala je, čisto instinktivno. Njihovi umovi su, kao i njen, verovatno otplutali iz njihovih glava, i posmatrali spektakl sa istom nezainteresovanošću. Istina, njihova tela bila su mnogo privlačnija od njenog, i stoga je možda bila veća šteta izgubiti ih. Međutim, opiranje je ipak predstavljalo uzludan napor. Sve će one vrlo brzo umreti, ovde, usred ovog letnjeg jezera. Zašto?

Kada je postavila pitanje, njen pogled bez očiju odmah joj je ponudio i odgovor. U tami, ispod njenog uma koji je lebdeo, nešto se nalazilo. Nije mogla da vidi šta, ali je osećala neko prisustvo. Neka moć... ne, dve moći... čiji dah su bili oni mehurići koji su se pojavili oko njih, a ruke vrtlozi koji su ih pozivali da postanu leševi. Ponovo je pogledala svoje telo, koje se i dalje borilo za vazduh. Nogama se divlje praćakala. Između njih, njen devičanska pička. Istog časa osetila je jak bol zbog zadovoljstava koja se nikada nije usudila da juri, i koja zato nikada neće ni iskusiti. Prokleta budala kakva je bila uvek je više cenila ponos od osećanja. I sam ego joj se sada činio besmislenim. Trebalo je da od svakog muškarca koji ju je dvaput pogledao zatraži da ima odnos s njom, i da se ne zadovolji dok bar jedan ne pristane. Ceo taj sistem živaca, kanala i jajašaca, umreće neiskorišćen. Jedino joj je bilo žao što će on biti protraćen.

Vratila je pogled na tamu raspukline. Sile blizanci koje je osetila i dalje su se približavale. Sada je mogla i da ih vidi; neodređeni oblici, poput mrlja u vodi. Jedna je bila svetla; ili bar svetlija od druge. Jedino je tu razliku mogla da uoči. Ako je ijedna od njih imala nekakav izraz, bio je suviše nejasan da bi se video, a ostalo... udovi i torzo... gubili su se u plićacima tamnih mehurića koji su se uzdizali sa njima. Svoju nameru, međutim, nisu mogli da prikriju. Njen um ju je sasvim lako dokučio. Izišli su iz raspukline da bi prigrabili telo od koga su se, srećom, njene misli odvojile. Neka uzmu njihove premije, pomisli ona. To telo je ionako za nju predstavljalo teret, i bilo joj je milo što će ga se osloboditi. Sile koje su se izdizale nisu imale nikakvu vlast nad njenim mislima; niti su je tražile. Njihov cilj bila su tela; i svaki od njih želeo je ceo kvartet. Zašto bi se inače međusobno borili, svetla i tamna mrlja, isprepletene poput berberskog stuba dok su se podizale da zgrabe tela i povuku ih u dubinu?

Pretpostavila je da se prerano oslobodila. Kada su prvi pipci pomešanog duha dotakli njeno stopalo, završili su se dragoceni trenuci slobode. Pozvana je da se vrati u svoju lobanju, čija su se vrata uz škripu zalupila za njom. Očni vid zamenio je unutrašnji vid; bol i panika, to slatko odvajanje. Ugledala je zavađene duhove kako se obmotavaju oko nje. Predstavljala je zalogaj, koji su navlačili tamo amo, boreći se kome će da pripadne. Zašto, nije znala. Kroz nekoliko sekundi biće mrtva.

Uopšte joj nije bilo važno koji će se dočepati njenog leša, onaj svetli ili onaj manje svetao. Ni jedan ni drugi, ako su je želeli zbog seksa (osetila je kako je istražuju u tim predelima, čak i u poslednjim trenucima), neće doživeti da im uzvratu zadovoljstvom, kao ni ostale tri. Bile su mrtve; sve četiri.

U trenutku kada je ispustila poslednji mehurić daha iz grla, zrak sunčeve svetlosti zapljusnuo joj je oči. Zar je moguće da se ponovo penje? Da li su to oni odbacili njeno telo kao suvišno za njihove ciljeve, i pustili salo da pluta? Rešila je da iskoristi ponuđenu priliku, koliko god ona bila mala, i odgurnula se prema površini. Nova gomila mehurića stala je da se diže zajedno s njom, tako da joj se gotovo učinilo da je nosi naviše prema vazduhu. Svakog trenutka bila je sve bliže. Ako još samo jedan otkucaj srca ostane pri svesti, mogla bi i da preživi.

Bog ju je voleo! Probila je površinu licem, bljujući vodu, a zatim pijući vazduh. Udovi su joj bili ukočeni, ali iste one sile koje su se toliko trudile da je udave sada su je održavale na površini. Posle tri do četiri udisaja, shvatila je da su i ostale tri bile oslobođene. Kašljale su i mlatarale po vodi oko nje. Džojse se već uputila prema obali, vukući Trudi za sobom. Sada je i Arlin krenula za njima. Čvrsto tlo bilo je udaljeno svega nekoliko jardi. I pored toga što je jedva pomerila ruke i noge, uspela je da prevale razdaljinu do mesta gde su sve četiri mogle da stoje. Dok su im se tela tresla od jecaja, posrćući su krenule prema kopnu. I dalje su se osvrtaale, plašeći se da ono što ih je napalo ne krene za njima u plićak. Međutim, sredina jezera bila je sasvim mirna.

Pre nego što su stigle do obale, Arlin je uhvatila histerija. Počela je da jauče i da se trese. Niko nije ni pokušao da je uteši. Jedva da su imale snage da koračaju, i nije im padalo na pamet da traće dah na njeno smirivanje. Prestigla je Trudi i Džojse i prva dospela do trave, stropoštavši se na tle gde je ostavila svoju odeću, i pokušala da navuče bluzu; dok se trudila da to učini, ne uspevajući da nađe rukav, počela je još jače da jeca. Jard od obale Trudi je pala na kolena i povratila. Karolina se odvukla niz vetra dalje od nje, znajući da će i sama tako završiti samo ako jednom udahne smrad povraćanja. Bio je to uzaludan manevar. Bilo joj je dovoljno što ju je čula. Osetila je kako joj se stomak prevrće; odmah potom je obojila travu svojom žuči i sladoledom.

Čak i sada, mada je scena koju je posmatrao odavno prestala da bude erotična i postala zastrašujuća, a na kraju i mučna, Vilijam Vit nije mogao da odvoji pogled od nje. Do kraja života sećaće se prizora devojaka kako se izdižu iz dubina u kojima je bio siguran da su se utopile, njihovih napora, ili pritiska odozdo, koji su ih izbacili tako visoko u vazduh da je video kako im grudi poskakuju.

Sada je voda koja ih umalo nije progutala bila mirna. Nije na njoj bilo nijednog talasića; niti mehurića. Pa ipak, zar je smeo da sumnja da je prisustvovao nesrećnom slučaju? U jezeru je postojalo nešto živo. Činjenica što je video samo posledice... mlataranje, vrištanje... a ne tu stvar, strašno ga je potresla. Nikada neće moći da priupita devojke šta ih je to napalo. Jedino je on znao šta je video.

Prvi put u životu mu je samovoljno izabrana uloga voajera bila teret. Zakleo se sam sebi da nikada više neće nikoga uhoditi. Držao se toga svega jedan dan.

Što se tiče ovog događaja, bilo mu ga je dosta. Još je mogao da vidi samo kukove i bedra devojaka koje su ležale u travi. I da čuje, pošto su završile sa povraćanjem, njihovo plakanje.

Povukao se što je tiše mogao.

Džojse ga je čula kako odlazi. Uspravila se u travi.

"Neko nas gleda", reče ona.

Posmatrala je lišće obasjano suncem, i ono se ponovo pomerilo. Bio je to samo vetar.

Arlin je konačno uspela da navuče bluzu. Sedela je čvrsto obuhvativši telo rukama. "Hoću da umrem", reče ona.

"Ne, ti to ne želiš", reče joj Trudi. "Upravo smo to izbegle."

Džojs ponovo prinese šake licu. Suze, za koje je mislila da ih je potisnula, ponovo su nagrnule, u talasu.

"Šta se to, za Boga miloga, dogodilo?" upita ona. "Mislila sam da je to samo... kišnica."

Odgovorila joj je Karolina, jednoličnim, ali drhtavim glasom.

"Ispod celog grada nalaze se pećine", poče ona. "Mora da su se napunile vodom za vreme oluje. Plivale smo iznad otvora jedne od njih."

"Bilo je tako mračno", primeti Trudi. "Jeste li pogledale u dubinu?"

"Bilo je tamo još nečeg", reče Arlin. "Osim tame. Nečeg u vodi."

Kao odgovor na to pojačalo se Džojsino jecanje.

"Nisam ništa videla", reče Karolina. "Ali sam osetila." Pogledala je u Trudi. "Sve smo isto osetile, je li tako?"

"Ne", odvrati Trudi, odmahujući glavom. "Bile su to struje koje dopiru iz pećina."

"Pokušalo je da me udavi", reče Arlin.

"Bile su to samo struje", nastavila je da ponavlja Trudi. "To mi se i ranije događalo, na plaži. Podvodne struje. Povlačile su me za noge."

"Ni sama u to ne veruješ", odbrusi Arlin. "Zašto se mučiš da lažeš? Sve znamo šta smo osetile."

Trudi se zagleda u nju.

"A šta smo to osetile?" upita ona. "Reci mi tačno."

Arlin odmahnu glavom. Sa kosom slepljenom uz glavu i maskarom razmazanom po obrazima nimalo nije ličila na prelepu Kraljicu plesne večeri od pre desetak minuta.

"Znam samo da to nije bila podvodna struja", reče ona. "Videla sam obrise. Dva obrisa. Nisu bile ribe. Nimalo nisu ličili na ribe." Skrenula je pogled sa Trudi i zagledala se među noge. "Osetila sam kako me dodiruju", reče ona, zadržavajući. "Dodiruju iznutra."

"Zaveži!" iznenada planu Džojs. "Ne govori o tome."

"To je istina, je li tako?" odvrati Arlin. "Je li tako?" Ponovo je podigla pogled. Uperila ga je prvo u Džojs, pa u Karolinu; na kraju u Trudi, koja klimnu glavom.

"Šta god da se tamo nalazi, želelo nas je jer smo žene."

Džojsino jecanje postade još glasnije.

"Zaveži", odbrusi Trudi. "Moramo razmisliti o ovome."

"Šta tu ima da se razmišlja?" upita Karolina.

"Kao prvo, šta ćemo reći", odvrati Trudi.

"Kazaćemo da smo bile na plivanju..." poče Karolina.

"Zatim?"

"...da smo bile na plivanju i..."

"Nešto nas je napalo? Pokušalo da prodre u nas? Nešto neljudsko?"

"Da", složi se Karolina. "Tako je bilo."

"Baš si glupa", reče Trudi. "Ismejaće nas."

"Ali, svejedno, to je istina", ostade uporna Karolina.

"Misliš li da to išta menja? Kao prvo, rećiće da smo prave idiotkinje što smo pošle na kupanje. Zatim će kazati da nas je uhvatio grč ili nešto slično."

"U pravu je", složi se Arlin.

Međutim, Karolina je ostala uporna. "Pretpostavimo da još neko dođe ovamo?" reče ona. "I da se isto ovo dogodi. Ili da se udave. Pretpostavimo da se udave. Mi bismo bile odgovorne za to."

"Ako je ovo samo kišnica, nestaće za nekoliko dana", reče Arlin. "Ako bilo šta kažemo, svi će u

gradu pričati o nama. Nikada se toga nećemo osloboditi. Zagorčaće nam ceo život."

"Ne glumataj", reče Trudi. "Nijedna od nas neće učiniti ništa o čemu se prethodno ne dogovorimo. Je li tako? Je li tako, Džojls?" Usledio je prigušeni jecaj kao znak da se i ona slaže. "Karolina?"

"Pa valjda", glasio je odgovor.

"Moramo se dogovoriti o priči."

"Nećemo reći ništa", odvrati Arlin.

"Ništa?" upita Džojls. "Pogledaj nas."

"Nikad ništa ne objašnjavaj. Nikada se ne izvinjavaj", promrmlja Trudi.

"A?"

"To moj tata stalno ponavlja." Oraspoložila ju je pomisao da bi to mogla biti porodična filozofija.

"Nikada ne objašnjavaj..."

"Čule smo", prekinu je Karolina.

"Znači, dogovorile smo se", nastavi Arlin. Ustala je, pokupivši ostalu odeću sa tla.

"Ćutaćemo o ovome."

Nijedna nije imala želju da se dalje raspravlja. Ugledajući se na Arlin, sve su počele da se oblače, a zatim krenule ka putu, ostavivši jezero njegovim tajnama i njegovim tišinama.

1.

U početku se ništa nije dogodilo. Nisu čak imale ni košmare. Osećale su samo prijatnu klonulost, sve četiri, koja je možda bila posledica nedavno izbegnute smrti. Prikrile su modrice, nastavile da se normalno ponašaju, i čuvaju svoju tajnu.

U izvesnom smislu ona je sama sebe čuvala. Čak je i Arlin, koja je prva glasno izrazila svoj užas zbog intimnog napada koji su sve četiri doživele, ubrzo počela na čudan način da uživa u sećanju na njega, što se nije usuđivala da prizna, čak ni ostalim trima. U stvari, jedva da su uopšte i razgovarale. Nisu morale. Sve ih je obuzela neka čudna uzbuđenost: da su, na neki čudovišan način, izabrane. Samo bi Trudi, koja je oduvek volela Mesijanstvo, tom reči okarakterisala ono što je osećala. Za Arlin je to osećanje jednostavno predstavljalo pojačavanje onoga što je oduvek znala o sebi: da je ona jedinstveno čarobno stvorenje, za koga ne važe pravila po kojima živi ostali svet. Za Karolinu je to bilo novo samopouzdanje koje je predstavljalo nejasni odjek otkrovenja do koga je došla u trenucima kada joj se činilo da će sigurno umreti: da je svaki čas koji provede ne udovoljavajući svojim apetitima proćerdan. Za Džojks je to osećanje bilo još jednostavnije. Spasla se smrti za Rendija Krencmena.

Nije gubila vreme, već je odmah obelodanila svoju strast. Već narednog dana posle događaja na jezeru, otišla je pravo do kuće Krencmenovih u Mirnopotoku i rekla mu na najjednostavniji mogući način da je zaljubljena u njega i da namerava da spava s njim. Nije se nasmejao. Samo ju je zapanjeno gledao, a zatim je zapitao, pomalo posremljeno, da li se poznaju. Ranije joj se srce naprosto kidalo kada je ne bi prepoznao. Ali nešto se u njoj promenilo. Više nije bila onako krhka. Da, odgovorila mu je, poznaješ me. Već smo se nekoliko puta sreli. Nije me briga da li me se sećaš ili ne. Volim te i želim da vodiš sa mnom ljubav. Sve vreme dok je ovo govorila nastavio je da zuri u nju, a potom je upitao: posredi je neka šala, je li tako? Na šta mu je ona odgovorila da se nipošto ne radi ni o kakvoj šali, da ozbiljno misli sve što je kazala, a pošto je dan topao i kuća prazna, u njoj su samo njih dvoje, prilika je savršena.

Zaprepašćenje nije uticalo na Krencmanov libido. Iako nije shvatao zašto mu se ova devojka nudila gratis, ovakve prilike bile su dosta retke tako da ih nije trebalo prezirati. Stoga je, glasom osobe koja svakog dana dobija slične ponude, pristao. Celo popodne proveli su zajedno, obavivši to ne jedanput već tri puta. Otišla je iz njegove kuće oko šest i petnaest i krenula kući kroz Gaj sa utiskom da je obavila nešto što je neizostavno morala da obavi. To nije bila ljubav. Bio je tup, sebičan, i rdav ljubavnik. Ali možda je tog popodneva usadio u nju život, ili bar priložio čajnu kašičicu svoje materije za alhemiju, a to je i bilo sve što je, u stvari, od njega želela. Ova promena prioriteta prošla je nezapaženo. U njenom umu kristalno jasno se izdvajala samo potreba za plodnošću. Ostatak njenog života, prošlost, budućnost i sadašnjost, bili su kao u magli.

Rano narednog jutra, pošto je spavala mnogo čvršće nego što je to bio slučaj godinama, pozvala ga je, i predložila da se ponovo nađu, tog popodneva. Zar sam bio tako dobar? raspitivao se on. Rekla mu je da je bio više nego dobar; da je bik; njegov kurac osmo svetsko čudo. Spremno je prihvatio, i laskanje i predlog za sastanak.

Od sve četiri ona je možda imala najviše sreće u svom izboru partnera. Možda je Krencmen bio tašt, i praznoglav, ali bio je i bezopasan i na neki svoj glupav način, nežan. Hitnja koja je odvela Džojks u njegov krevet, gurnula je druge u manje uobičajene zagrljaje.

Karolina se ponudila izvesnom Edgaru Lotu, čoveku od oko pedeset godina, koji se prethodne godine doselio u njenu ulicu nešto niže od kuće njenih roditelja. Niko od suseda nije se sprijateljio s

njim. Bio je usamljenik; društvo su mu pravila samo dva jazavičara. To, odsustvo ženskih poseta, a ponajviše njegov smisao da uklopi boje u odevanju (maramica, leptir-mašna i sokne uvek su bile u odgovarajućoj nijansi) navelo je sve na pretpostavku da je homoseksualac. Ali koliko god da je Karolin bila naivna kada se radilo o pojednostima ljubavnog snošaja, bolje je poznavala Lota od svojih roditelja. Nekoliko puta ga je uhvatila kako je gleda, i neko unutrašnje čulo joj je govorilo da ti njegovi pogledi znače nešto više od običnog pozdrava. Presrevši ga kada je izveo jazavičare u jutarnju šetnju, stupila je u razgovor s njim, a zatim ga upitala... kada su psi obeležili svoju teritoriju za taj dan... da li bi mogla da pođe do njega. Kasnije će joj on kazati da su njegove namere bile krajnje časne, i da se nije bacila na njega, zahtevajući da joj dokaže svoju naklonost na kuhinjskom stolu, on je ne bi ni takao. Ali kada se već ponudila, kako je mogao da je odbije?

Iako se nisu slagali ni po godinama ni po anatomiji, ipak su se parili sa neviđenom žestinom, dok su jazavičari šizeli od ljubomore za to vreme, lajući i jureći vlastite repove dok se nisu iscrpli. Posle prvog puta kazao joj je da nije takao ženu šest godina od smrti svoje supruge, što ga je odvelo piću. I ona je, rekao je, bila pokrupnije stvorenje. Razgovor o njenom obimu ponovo ga je uzbudio. Počeli su iz početka. Ovog puta, psi su spavali.

U početku se sve odvijalo dobro. Nijedno od njih nije uopšte pravilo pitanje kada je trebalo skinuti odeću; nijedno nije gubilo vreme na izjave o lepoti onog drugog, što bi zvučalo smešno; nijedno se nije pretvaralo da će to trajati zauvek. Bili su zajedno radi onoga za šta je priroda predodredila njihova tela, ne trudeći se da išta ulepšaju. Nije za njih bila romansa pri svetlosti sveća. Dan za danom posećivala je gospodina Lota, kako ga je nazivala u prisustvu roditelja, da bi zagnjurila njegovo lice među svoje dojke trenutak pošto bi se vrata za njom zatvorila.

Edgar nije mogao da poveruje u svoju sreću. Već je bila neobična i sama činjenica što je ona njega zavela (čak ni u mladosti nijedna žena se nije potrudila da učini tako nešto); a to što je došla ponovo, i nastavila da dolazi, ne mogavši da se obuzda dok sve ne bi bilo do kraja obavljeno, graničilo se već sa pravim čudom. Stoga nije bio iznenađen kada je posle dve nedelje i četiri dana prestala da dolazi. Bio je pomalo tužan, ali ne i iznenađen. Posle nedelju dana njenog nedolaženja, ugledao ju je na ulici i upitao je učtivo da li bi... početak i kraj citata... mogli da ponovimo naš hokus- pokus? Čudno ga je pogledala, a onda mu rekla ne. Nije tražio da mu objasni zašto, ali je ona to svejedno učinila. Više mi nisi potreban, ležerno mu je kazala, i potapšala se po stomaku. Tek kasnije, dok je sedeo u svojoj ustajaloj kući sa trećim burbonom u ruci, shvatio je značenje njenih reči i gesta. To ga je navelo da popije i četvrti, a zatim i peti. Veoma brzo je usledio povratak na stari način života. Iako se jako trudio da ovoga puta ne unosi osećanja u vezu, pošto je debela devojka otišla shvatio je da mu je ipak slomila srce.

Arlin nije imala takvih problema. Put koji je izabrala, gonjena istom neizgovorenim zapovešću kao i ostale, odveo ju je u društvo čija srca nisu bila lako vidljiva, već su se nalazila na mišicama, iscrtana prusko plavim mastilom. I za nju je sve počelo kad i za Džojks, dan pošto se umalo nisu utopile. Obukla je najbolju odeću, uzela majčina kola, i odvezla se do Pomračenja, male plaže severno od Zume, ozloglašene po barovima i motoristima. Stanovnici te oblasti uopšte nisu bili iznenađeni što vide bogatu devojku u svojoj sredini. Takvi tipovi stalno su dolazili ovamo iz svojih pomodnih kuća da bi iskusili život običnog puka, ili da bi pripadnici običnog puka iskusili njih. Obično im je bilo dovoljno nekoliko časova pre no što bi se povukli, vrativši se u svet gde je šofer bio najbliži onome što se podrazumevalo pod tvrdim biznisom.

Pomračenje su u svoje vreme posećivala neka zaista slavna lica, inkognito, u želji da izvesno vreme riju po njegovoj unutrašnjosti. Džimi Din bio je redovni posetilac u svom najdivljem razdoblju, tragajući za pušačem kome je bila potrebna ljudska pepeljara. U jednom od barova

postojao je sto za bilijar sačuvan u znak sećanja na Džejn Mensfield, koja je navodno na njemu izvela nešto o čemu se i sada pričalo samo sa strahopoštovanjem, i to šapatom. Neko je u daskama na podu usekao konture žene koja je tvrdila da je Veronika Lejk, i na licu mesta se onako mrtva pijana onesvestila. Što znači da je Arlin krenula već dobro utabanom stazom koja je vodila iz krila luksuza do prljavštine bara koji je izabrala samo zbog njegovog imena: Mrlja. Za razliku od mnogih drugih koji su ovde dolazili pre nje, njoj nije bilo potrebno piće da bi imala izgovor za svoju razvratnost. Jednostavno se ponudila. Onih koji su bili voljni da je uzmu bilo je na pretek, a ona nije pravila nikakvu razliku. Svako ko je zatražio, dobio je.

Naredne noći došla je po još, kao i noći posle te, očiju usredsređenih na ljubavnike kao da je zavisna od njih. Nisu svi iskoristili priliku. Neki su je, posle one prve noći, zabrinuto gledali, podozrevajući da tako darežljiva može biti samo kakva ludara ili bolesnica. Drugi su čak pronašli u sebi ostatke viteštva za koje nisu znali da ih poseduju, pa su pokušavali da je podignu sa poda pre no što se red otegne do najlošijih kućića. Međutim, ona se glasno i žestoko bunila svaki put kada bi joj neko prišao s takvom namerom; govorila im je da je ostave na miru. Povlačili su se. Neki bi čak ponovo stali u red.

Dok su Karolina i Džojns uspele da ono što rade sačuvaju za sebe, Arlin nije mogla da se u nedogled tako ponaša neprimećena. Pošto je celu nedelju dana nestajala iz kuće usred večeri i vraćala se u osvit zore... nedelje tokom koje je na sva pitanja o tome gde ide odgovarala upitnim pogledom, gotovo kao da ni sama nije bila sigurna... njen otac, Lorens Farel, odlučio je da je prati. Smatrao je sebe liberalnim roditeljem, ali ako je njegova princeza upala u loše društvo... ragbista, možda, ili hipika... onda je verovatno njegova dužnost da joj pruži kakav savet. Čim je izišla iz Gaja, počela je da vozi kao pomahnitala, pa je i on morao da pritisne papučicu za gas kako bi održao diskretno rastojanje. Na milju ili dve od plaže, izgubio ju je. Utrošio je sat vremena na obilaženje parkinga pre nego što je pronašao kola, ostavljena ispred Mrlje. Bar je bio na tako zlu glasu da je čak i on čuo za njega. Ušao je, strepeći za sako i novčanik. Unutra je vladala velika zbrka; raspamećeni muškarci, životinje nalivene pivom sa kosom do pola leđa, obrazovali su krug i posmatrali neku predstavu na podu na suprotnom kraju prostorije. Nigde ni traga od Arlin. Zadovoljan što se prevario (verovatno šeta plažom i posmatra talase), već se spremao da pođe, kada je neko počeo da skandira ime njegove princeze.

"Arlin! Arlin!"

Okrenuo se. Zar i ona gleda predstavu na podu? Stao je da se probija kroz gomilu promatrača. Tamo, u središtu, pronašao je svoju lepoticu. Jedan joj je sipao pivo u usta, a drugi s njom radio ono što je on, poput svih očeva, mrzeo i da pomisli da njegova kćer radi, osim... u snovima... s njim. Ličila je na majku, dok je ležala pod tim čovekom; to jest, izgledala je isto onako kako je njena majka izgledala veoma davno dok je još bila u stanju da se uzbuđi. Bacakala se tamo amo i cerila, luda za čovekom na njoj. Lorens viknu Arlinino ime, i koraknu napred da odvuče divljaka. Neko mu reče da sačeka svoj red. On udari čoveka po vilici, i balavko odlete posrćući nazad ka gomili u kojoj su mnogi već otkopčali pantalone i bili spremni. Onaj momak ispljunu krv i baci se na Lorensa, koji stade da kuka, kada ga oboriše na kolena, da je to njegova kćer, njegova kćer... blagi Bože, njegova kćer. Nije prestao da se buni sve dok je mogao da izgovara reči. Posle je i dalje pokušavao da otpuzi do mesta na kome je ležala Arlin ne bi li je jednim šamarom prizvao k pameti. Međutim, njeni obožavaoci su ga jednostavno izvukli napolje i bacili na samu ivicu autoputa. Ostao je tamo da leži izvesno vreme, dok nije skupio snage da ustane. Oteturao se do kola, i sačekao nekoliko sati, povremeno plačući, dok se Arlin nije pojavila.

Uopšte je nisu dirnule njegove modrice i krvava košulja. Kada joj je kazao da je video šta je

radila, malo je nakrenula glavu, kao da nije sasvim sigurna o čemu on to govori. Naredio joj je da uđe u kola. Ušla je bez pogovora. Čutke su se odvezli kući.

Tog dana niko više ništa nije kazao. Ona je ostala u svojoj sobi i slušala radio, dok je Lorens razgovarao sa svojim advokatom o mogućnosti da se Mrlja zatvori, sa policajcima o tome kako da one koji su ga napali izvede pred lice pravde, i sa svojim analitičarem o tome gde je pogrešio. Rano uveče ponovo je pokušala da ode. Presreo ju je, međutim, na putu i počeo svom silinom da sipa optužbe, od čega se prethodnog dana uzdržao. Sve vreme je samo zurila u njega, staklastog pogleda. Njena ravnodušnost ga je samo još više razjarila. Odbila je da uđe u kuću kada je to od nje zatražio, i nije htela da mu odgovori zašto je to radila. Njegova zabrinutost pretvorila se u bes, počeo je da urla, reći su mu postale otrovne pa ju je čak nazvao kurvom vičući iz petnih žila, tako da su žitelji celog Polumeseca počeli da vire kroz otškrinute zavese. Na kraju, zaslepljen suzama usled nemogućnosti da shvati, on ju je udario, i možda bi uradio još nešto gore da se nije Kejt umešala. Arlin nije čekala. Dok je majka čuvala pobesnelog oca, ona je pobešla i pronašla nekoga da je odveze do plaže.

Te noći izvršena je racija u Mrlji. Dvadeset i jedna osoba je uhapšena, uglavnom zbog posedovnja manjih količina droge, i bar je zatvoren. Kada su policajci stigli, princeza Lorensa Farel izvodila je istu tup-tup predstavu koju je izvodila svake noći već preko nedelju dana. Čak ni Lorens, trapavo nudeći mito, nije uspeo da spreči objavljivanje ovakve jedne priče u novinama. To je postao najčitaniji članak duž cele obale. Arlin je smeštena u bolnicu da bi je potpuno medicinski pregledali. Utvrđeno je da je zaradila dve bolesti koje se prenose seksualnim putem, plus vaške, i da je veoma istrošena, do čega je neminovno moralo doći posle tolikog iskorišćavanja. Ali bar nije bila trudna. Lorens i Kejt Farel zahvaljivali su Gospodu na toj maloj milosti.

Kada su saznali za Arlinine pohode u Mrlju, roditelji su gadno pojačali kontrolu nad decom u gradiću. Čak je i u Istočnom Gaju primetno opao broj dece koja su lutala unaokolo pošto bi pao mrak. Teško je bilo održavati vezu na koju bi se gledalo s odobravanjem. Čak će i Trudi, poslednja od četiri, ubrzo morati da se odrekne svog partnera, iako je pronašla gotovo svršeni paravan za svoje aktivnosti: religiju. Imala je smelosti da zavede nekog Ralfa Kontrerasa, čoveka mešane krvi koji je radio kao baštovan u luteranskoj crkvi Princ mira u Lovordrvu, koji je u toj meri mucao da se moglo reći da je nem. Dopadao joj se takav kakav je bio. Obavljao je ono što se tražilo od njega i držao jezik za zubima. Sve u svemu, savršeni ljubavnik. Uopšte je nije zanimala njegova tehnika, dok je on junački izigravao muškarčinu. On je za nju jednostavno bio oplođivač. Kada bude obavio svoju dužnost... a telo će joj reći kada nastupi taj trenutak... više nijednom neće pomisliti na njega. Bar je ona tako mislila.

Međutim, ljubavne afere koje su sve imale (uključujući i Trudinu) uskoro će postati... zahvaljujući Arlininoj indiskreciji... opšte poznata stvar. Iako je njoj možda bilo lako da zaboravi sastanke sa Ralfom Tihim, Palomo Gaju nije.

2.

Novinski izveštaji o skandaloznom tajnom životu lokalne lepotice Arlin Farel bili su u onoj meri eksplicitni u kojoj su to pravna odeljenja tih časopisa dozvoljavala, a pojedinci su prepuštene mašti tračera. Razvila se unosna mala crna berza tobožnjih fotografija snimljenih za vreme orgijanja, iako su slike bile tako nejasne da je bilo teško zaključiti da li su prikazivale pomenutu stvar. Samu porodicu... Lorensa, Kejt, sestru Džoslin i brata Krega... zadesile su još veće nedaće. Narod koji je živeo na drugoj strani Gaja menjao je svoje uobičajene maršrute kada je išao u kupovinu kako bi prošao kroz Polumesec i pored kuće sramote. Krega su morali da izvedu iz škole jer su ga njegovi drugovi nemilosrdno zezali zbog osramoćene starije sestre; Kejt je povećala dozu sedativa što ih je

uzimala tako da je na kraju izgovarala samo dvosložne reči i to s mukom. Ali čekalo ih je nešto još gore. Tri dana pošto je Arlin istrgnuta iz jazbine motorista, u Hronici se pojavio intervju koji je navodno dala jedna od Arlininih bolničarki. U njemu je stajalo da je Farelova kćerka većinu vremena provodila u seksualnom ludilu, i da je govorila same obscenosti, koje je prekidala samo kada je razočarano jecala. Samo po sebi, već je i ovo bilo dovoljno za novine. Međutim, dalje je još pisalo da pacijentkinja nije bolovala samo od pregrejanog libida. Arlin Farel je verovala da je opsednuta.

Priča koju je ispričala bila je veoma detaljna i bizarna. Ona, i još tri njene prijateljice, otišle su da se okupaju u jezeru u blizini Palomo Gaja, gde ih je napalo nešto što je ušlo u sve njih. Taj entitet koji ju je zaposeo, tražio je od Arlin, a... verovatno... i od drugarica koje su se s njom kupale, da ostane u drugom stanju sa bilo kim ko bude u stanju da to obavi. To je uzrok njenih pustolovina u Mrlji. Đavo u njenoj utrobi jednostavno je tražio surogat oca u toj gnjiljoj rulji.

U članku nije bilo nimalo ironije; već sam tekst Arlinine takozvane ispovesti bio je dovoljno apsurdan da mu nije bilo potrebno još dodatno ulepšavanje od strane urednika. Samo slepi i nepismeni u Gaju nisu pročitali otkrića vezana za drogu i lepoticu. Svi su bili ubeđeni da ne postoji ni jota istine u njenim tvrdnjama, razume se, osim porodica prijateljica sa kojima je Arlin bila u subotu, 28. jula. Iako nije pomenula Džojks, Karolinu niti Trudi, njih četiri su bile poznate kao nerazdvojne prijateljice. U umovima onih koji su makar površno poznavali Arlin nije bilo mesta sumnji koga je uvrstila u svoje satanske fantazije.

Ubrzo je postalo očigledno da se devojke moraju zaštititi od onoga što će uslediti posle ovih Arlininih besmislenih tvrdnji. Otprilike isti razgovor, uzmi ili dodaj po koju nežnost, vodio se u porodicama MekGir, Kac i Hočkis.

Roditelj je pitao: "Želiš li da na kratko odeš iz Gaja, dok ono najgore ne prođe?" Na šta je dete odgovaralo: "Ne, dobro sam. Nikada se nisam bolje osećala."

"Jesi li sigurna, mila, da te sve ovo ne uzrujava?"

"Da li izgledam uzrujana?"

"Ne."

"Onda nisam uzrujana."

Kakva uravnotežena deca, mislili su roditelji, kada mogu s takvim mirom da se suoče sa tragedijom kao što je ludilo prijateljice; zar nam nisu uzdanice?

Nekoliko nedelja bile su upravo to: kćeri za uzor, koje su podnosile stresnu situaciju sa zavidnim samopouzdanjem. A onda je savršena slika počela da se izobličava kada su na površinu počele da izbijaju neke neobičnosti u njihovom ponašanju. Bio je to jedva primetan proces; moglo je da prođe i duže vreme pre nego što iko primeti prve znake da roditelji nisu budno motrili na svoju dečicu. Roditelji su prvo primetili da su njihova deca zamenila dan za noć: spavaju u podne i šetaju u ponoć. Postale su mušičave kada je hrana bila u pitanju. Čak i Karolina koja je bila poznata po tome što nikada nije odbijala ništa što je bilo za jelo, počela je gotovo patološki da odbija neku hranu: naročito morsku. Nestalo je veselosti s njihovih lica. Zamenila su ih raspoloženja čiji se raspon kretao od ćutljivosti do brbljivosti, od ledenog mira do pomahnitalosti. Prva je Beti Kac predložila svojoj kćeri da ode do porodičnog lekara. Trudi se nije usprotivila. Niti se imalo iznenadila kada je doktor Gotlib izjavio da je potpuno zdrava; i trudna.

Karolinini roditelji su bili sledeći koji su u strahu zaključili da je ponašanje njihovog deteta takvo da je neophodno izvršiti lekarski pregled. Novosti su bile iste, sa dodatnom napomenom da ako njihova kćer namerava trudnoću da iznese do kraja, mora oslabiti trideset funti.

Ako je i postojala neka mala nada da ove dijagnoze nisu međusobno povezane, nju je uništio treći i konačni dokaz. Roditelji Džojks MekGir najduže su se opirali da priznaju kako je i njihova kćerka

učesnica pomenutog skandala, ali su na kraju i oni zatražili od lekara da je pregleda. I ona je, poput Karoline i Trudi, bila odličnog zdravlja. I ona je bila trudna. Te vesti zahtevale su ponovnu procenu priče Arlin Farel. Da li je moguće da je u njenom suludom trućanju bilo i nešto istine?

Roditelji su se sastali da porazgovaraju o tome. Zajedno su smislili jedini mogući scenario. Zaključili su da su, izvan svake sumnje, devojke sklopile nekakav pakt. Odlučile su... iz razloga koji su samo njima bili poznati... da zatrudne. Tri su uspele. Arlin nije, što je tu veoma razumno devojku dovelo gotovo do nervnog sloma. Trbalo se suočiti sa trostrukim problemom. Prvo, pronaći buduće očeve i tužiti ih za seksualni oportunistički. Drugo, prekinuti trudnoće što pre i što sigurnije. Treće, zataškati celu stvar kako sve tri porodice ne bi doživele istu sudbinu kao Farelovi, prema kojima su se ispravni žitelji Gaja odnosili kao prema parijama.

Nisu uspeali ni u jednome. Što se tiče očeva, jednostavno stoga što nijedna devojka, čak ni pod najoštrijim roditeljskim pretnjama, nije htela da imenuje krivca. Što se tiče pobačaja, opet zato što su deca odlučno odbila da se odreknu onoga za što su prole ne malo znoj. I konačno, u svojim pokušajima da zataškaju celu stvar, zato što skandali vole da iziđu na svetlost dana, tako da je bila dovoljna samo jedna indiskretna medicinska sestra, pa da novinari počnu da njuškaju, tragajući za novim dokazima delikvencije.

Priča se pročula dva dana posle održanog sastanka roditelja, i Palomo Gaj... koji je bio uzdrman Arlininim otkrićem, ali ne i bačen na kolena... doživeo je gotovo smrtni udarac. Priča Lude devojke predstavljala je zanimljivo štivo za tragače za letećim tanjirima i one koji su tražili lek od raka, ali ona, u suštini, bila je prilika koja se samo jednom pruža. Ova nova otkrića, međutim, pogodila su u mnogo osetljiviji živac. Pred javnošću su bile četiri porodice čije je solidne, dobro potkovane živote uzdrmao pakt koji su sklopile njihove vlastite kćeri. Da li je u sve bio umešan i nekakav kult, želela je da sazna štampa? Nije li možda nepoznati otac bio isti čovek, zavodnik mladih devojaka; već i sama činjenica da je bio bezimen predstavljala je nepresušni izvor spekulacija. A šta je sa Farelom kćerkom, koja je prva nagovestila postojanje nečega što su nazvali Liga devica? Nije li ona u svom ponašanju zabrazdila dublje od svojih prijateljica jer je, kao što je to Hronika prva objavila, u stvari, bila jalova? Ili je tek predstojalo rasterećenje ostale tri? To je bila priča koja će se vrteti i vrteti. Sadržala je sve potrebne elemente: seks, opsednutost, porodice u haosu, lokalno kurvanje, seks, ludilo i seks. Šta više, nadalje je priča mogla da bude samo još bolja.

Štampa je mogla da prati napredovanje trudnoća. Sa malo sreće, to će im se i isplatiti. Sve će roditi trojke, deca će sva biti crna ili mrtvorodena.

Oh, koliko mogućnosti!

U središtu oluje vladao je tajac; tajac i mir. Devojke su čule urlike i optužbe kojima su ih zasipali roditelji, štampa i drugovi podjednako, ali ih se sve to nije mnogo ticalo. Proces započet na jezeru nastavio je da se odvija svojim neizbežnim tokom, i one su dozvolile da im oblikuje umove onako kako je to učinio, i prilagodio njihova tela. Bile su spokojne kao što je i jezero bilo spokojno; spolja su izgledale tako mirne da ni najžešći napadi nisu ostavljali na njima nikakvog traga.

Za sve to vreme uopšte nisu tražile jedna drugu. Njihovo zanimanje kako jedne za drugu, tako i za spoljašnji svet, svelo se na nulu. Jedino što su želele, dok su oko njih besnele rasprave, bilo je da sede kod kuće i postaju punije. A i to je, uprkos početnim nagoveštajima, polako padalo u zaborav kako su meseci prolazili, a novi skandali privlačili pažnju javnosti. Međutim, narušena je ravnoteža u Gaju. Liga devica označila je gradić na karti okruga Ventura na način na koji on to sebi nikada ne bi pozeleo, ali, kada je već do toga došlo, odlučio je da iz svega izvuče nekakvu korist. Te jeseni u Gaju je bilo više posetilaca nego od njegovog nastanka, svima je bio cilj da se pred nekim pohvale kako su posetili ono mesto; Ludograd; mesto u kome devojke očijukaju sa svime što se kreće ako im Đavo tako naloži.

U gradu je došlo i do drugih promena, koje nisu bile u toj meri uočljive kao puni barovi i prometni Šoping centar. Deca iz Gaja morala su mnogo žešće da se bore iza zatvorenih vrata da bi se izborila za izvesne povlastice, jer su im roditelji, naročito očevi koji su imali kćeri, ukinuli slobode koje su ranije smatrane normalnima. Ove kućne svađe unele su nemir u nekoliko porodica, a neke su potpuno razorile. Potrošnja alkohola je sledstveno tome dosta porasla; Marvinova prodavnica hrane i lekova odlično je zarađivala na žestokom piću tokom oktobra i novembra, a potražnja je vrtoglavo porasla za vreme Božićnih praznika, kada su, uz uobičajene svetkovine, pijanstvo, preljuba, premlaćivanje žena i egzibicionizam pretvorili Palomo Gaj u raj za grešnike.

Kada su se praznici okončali, privatne rane zarasle, nekoliko porodica je odlučilo da se odseli iz Gaja, tako da je počela jedva primetna reorganizacija društvene strukture grada, jer su imanja iako poželjna... kao ona u Polumesecu (koga su sada kaljali Farelovi)... gubila na vrednosti, pa su ih kupovali pojedinci koji još prethodnog leta nisu ni mogli sanjati da će živeti u tom susedstvu.

Koliko posledica jedne bitke u uzburkanj vodi.

Ta je bitka, razume se, imala svog svedoka. Sve što je Vilijam Vit u svom kratkom životu kao voajer naučio o čuvanju tajne pokazalo se od neprocenjive vrednosti kako su se dotični događaji dalje razvijali. Više puta je bio na samom pragu da nekome ispriča šta je video na jezeru, ali je odoleo iskušenju, znajući da bi kratkotrajni pozitivni status filmske zvezde, smenili sumnjičavost i moguća kazna. I ne samo to; postojale su velike šanse da mu ne bi poverovali. Održavao je, međutim, u svojoj glavi živo sećanje na taj događaj, redovno odlazeći na mesto gde se sve dogodilo. U stvari, vratio se tamo odmah narednog dana, ne bi li ugledao stanovnike jezera. Ali voda je već počela da se povlači. Preko noći je opala gotovo za trećinu. Posle nedelju dana potpuno je nestala, otkrivši pukotinu u tlu koja je očigledno predstavljala ulaz u pećine koje su se protezale ispod grada.

On nije bio jedini posetilac. Kada je Arlin odlučila da skine breme sa svojih leđa, ispričavši šta se onog popodneva tamo dogodilo, mnogobrojni radoznalci pošli su u potragu za tim mestom. Oni preceptivniji, ubrzo su ga prepoznali: voda je za sobom ostavila požutelu travu prekrivenu osušenim muljem. Jedno ili dvoje je čak pokušalo da uđe u pećine, ali pokazalo se da se pukotina spušta pravo naniže i da ne postoji nikakav lak način silaska. Posle nekoliko dana slave, mesto je bilo prepušteno samo sebi i usamljeničkim posetama Vilijama Vita. Odlasci na to mesto pružali su mu čudno zadovoljstvo, uprkos strahu koji je osećao. Smatrao se saučesnikom pećina u njihovoj tajni, a da ne

pominjemo ertoski frisson koji bi nailazilo kada bi se našao na mestu na kome je stajao onog dana, i ponovo zamišljao nage kupačice.

Sudbina devojaka ga nije mnogo zanimala. S vremena na vreme čitao bi o njima, i čuo da se o njima govori, ali za Vilijama je daleko od očiju uglavnom značilo i daleko od uma. Bilo je važnijih stvari koje je trebalo gledati. Pošto je u gradu vladala pometnja, imao je kao špijun mnogo posla: usputna zavodjenja i odvratno sužanjstvo; napadi besa; batine; rastanci posle kojih su ostajali krvavi nosevi. Jednoga dana ću, pomisli on, zapisati sve o ovome gradu. Zvaće se Vitova knjiga, i svi pomenuti u njoj znaće, kada bude objavljena, da sve njihove tajne pripadaju meni.

Kada je ipak, doduše veoma retko, razmišljao o sadašnjem stanju devojaka, mislio je na Arlin koja mu je bila najdraža, jednostavno zbog toga što se nalazila u bolnici gde nije mogao da je vidi čak i da je hteo, i ta njegova nemoć bila je i za njega, kao i za svakog voajera, poput mamuze. Čuo je da je umno poremetila, ali niko nije tačno znao zašto. Sve vreme je tražila da joj dolaze muškarc, želela je da dobije bebu kao što su ih druge dobijale, ali nije mogla, i zato se razbolela. Njegovo zanimanje za nju je, međutim, splasnulo kada je načuo od nekoga da je devojka izgubila sav svoj glamur.

"Izgleda polumrtva", čuo je da govore. "Drogirana i mrtva."

Posle toga kao da Arlin Farel nije ni postojala, osim kao prelepa vizija, koja odbacuje odeću na ivici srebrnog jezera. Sasvim je izbacio iz uma ono što joj je to jezero učinilo.

Na nesreću, materice preostalih članica kvarteta nisu mogle na drugi način da izbace iskustvo i njegove posledice, osim kao kmečecu stvarnost, koja je započela novu etapu u poniženju Palomo Gaja drugog aprila kada se porodila prva iz Lige devica.

Hauarda Ralfa Kaca rodila je njegova osamnaestogodišnja majka Trudi u 3.46 ujutro, carskim rezom. Bio je slabašan, težak svega četiri funte i dve unce kada je ugledao svetlost u operacionoj sali. Svi su se složili da dete liči na majku, na čemu su njegovi deda i baba bili neopisivo zahvalni, jer nisu imali pojma ko mu je otac. Hauard je imao Trudine tamne, duboko usađene oči, i rođen je sa spiralnom kopicom smeđe kose. Kao i njegova majka, koja se isto rodila pre vremena, morao je da se bori za svaki gutljaj vazduha tokom prvih šest dana svoga života, posle čega je brzo ojačao. Devetnaestog aprila Trudi je donela svog sina u Palomo Gaj, da ga podiže na mestu koje je najbolje poznavala.

Dve nedelje pošto je Hauard Kac ugledao svetlost dana, porodila se i druga iz Lige devica. Ovoga puta štampa je imala više materijala za prežvakavanje nego kada se rodilo bolešljivo muško dete. Džojks MekGir je rodila blizance, dečaka i devojčicu; došli su na svet sa minutom razmaka i to na sasvim normalan nekomplikovani način. Dala im je imena Džo-Bet i Tomi-Rej, a ta je imena izabrala (mada to nikada nije priznala, do kraja života) jer su imali dva oca: jedan je bio Rendi Krencman, a drugi onaj iz jezera. Tri, ako je računala njihovog Oca na nebesima, iako se plašila da ju je odavno odbacio zarad primerenijih duša.

Nešto malo više od nedelju dana po rođenju blizanaca MekGir, Karolina je takođe rodila blizance, dečaka i devojčicu, ali je dečak bio mrtav. Devojčica je imala krupne kosti i bila jaka i dobila je ime Linda. Njenim rođenjem činilo se da je saga o Ligi devica stigla do svog prirodnog kraja. Pogreb Karolininog drugog deteta privukao je malu skupinu ljudi, ali inače su četiri porodice ostavljene na miru. U stvari, bile su praktično izolovane. Prijatelji su prestali da ih zovu; poznanici su poricali da su ih ikada znali. Priča o Ligi devica okaljala je dobro ime Palomo Gaja, i uprkos zaradi koji je grad imao zahvaljujući skandalu, ovladala je opšta želja da se zaboravi ceo taj nesrećni slučaj.

Porodicu Kac jako je zbolelo to što su osećali da ih svi odbacuju, pa su počeli da prave planove oko povratka u rodni grad Alana Kaca, Čikago. Prodali su kuću pred kraj juna nekom dođošu koji ju je kupio po niskoj ceni, odlična kuća na zlu glasu. Kacovi su otišli dve nedelje kasnije.

Pokazalo se da su otišli upravo na vreme. Da su odložili svoj odlazak za još nekoliko dana, bili bi umešani u poslednju tragediju vezanu za priču o Ligi. Uveče dvadeset šestog jula Hočkisovi su na kratko izišli, ostavivši kod kuće Karolinu sa Lindom. Ostali su duže nego što su nameravali, tako da su se vratili kada je ponoć već uveliko prošla, to jest već je bio dvadeset sedmi. Karolina je proslavila godišnjicu kupanja u jezeru tako što je ugušila svoju kćer i oduzela sebi život. Ostavila je poruku u kojoj je objasnila sa istom onom ledenom objektivnošću kojom je pričala o Rasedu Svetog Andreja da je priča Arline Farel u celosti bila istinita. Zaista su otišle na plivanje. Bile su napadnute. Do dana današnjeg nije saznala šta ih je to napalo, ali osetila je nečije prisustvo u sebi, a osećala ga je i u detetu, sve vreme, i ono je bilo zlo. Zato je ugušila Lindu. Zato sada namerava da preseče vene. Nemojte me osuđivati, molila je. Tokom celog svog života nikada nisam poželeva nikoga da povredim.

Roditelji su ovako protumačili pismo: devojke su odista bile napadnute i silovane, ali su zbog nekih svojih razloga odbijale da saopšte identitet krivca ili krivaca. Sada kada je Karolina bila mrtva, Arlin luda, a Trudi otišla za Čikago, palo je Džojks MekGir u zadatak da ispriča celu istinu, ništa ne izostavljajući niti dodajući, kako bi priča o Ligi devica konačno mogla biti okončana.

U početku je odbijala. Tvrdila je da se ne seća ničeg vezanog za taj dan. Preživljena trauma izbrisala je sećanje iz njenog uma. Međutim, ni Hočkisovi ni Farelovi nisu time bili zadovoljni. Nastavili su da vrše pritisak, preko Džojksinog oca. Dik MekGir nije bio jak čovek, niti duhovno niti telesno, a crkva mu u tome nije nimalo bila od pomoći, jer je stala na stranu ne-Mormona protiv devojke. Istina je morala izići na videlo.

Konačno, da bi sprečila tirane da i dalje muče njenog oca, ionako su mu već naneli dosta štete, Džojks im je sve ispričala. Bio je to čudan prizor. Šestoro roditelja, plus pastor Džon, koji je bio duhovni vođa zajednice Mormona u Gaju i njegovoj okolini, sedeli su u trpezariji MekGirovih i slušali bleđu, mršavu devojku čije su šake prelazile s jedne na drugu kolevku dok je uljuljivala svoju decu u san pričajući, dok ih je ljuljala, o njihovom začecu. Prvo je upozorila publiku da im se neće dopasti ono što je nameravala da im ispriča. A onda je opravdala svoje upozorenje samom pričom. Sve im je rekla. O šetnji, jezeru, plivanju, o nečemu što se borilo za prevlast nad njihovim telima u vodi, o begu, o svojoj strasti prema Rendiju Krencmenu... čija je porodica bila jedna od onih koje su napustile Gaj pre nekoliko meseci, verovatno zato što im je on u poverenju sve priznao; o želji koju je delila sa svim devojčkama da ostane trudna što je pre moguće...

"Znači Rendi Krencmen je bio odgovoran za sve njih?" upita Karolinin otac.

"On?" primeti ona. "Nije bio u stanju."

"Pa ko je onda?"

"Obećala si da ćeš reći celu istinu", podsetio ju je pastor.

"Jesam", odvrati ona. "Sve što je meni poznato. Rendi Krencmen je bio moj izbor. Svi znamo šta je Arlin preduzela. Ubeđena sam da je Karolina pronašla nekog drugog. Isto kao i Trudi. Očevi nisu bili važni, shvatate. Oni su bili samo muškarci."

"Hoćeš da kažeš da je Đavo u tebi, dete?" zapita pastor.

"Ne."

"U deci, onda?"

"Ne. Ne." Sada je ljuljala obe kolevke, svaku jednom rukom. "Džo-Bet i Tomi-Rej nisu posednuti. Bar ne u onom smislu u kome vi to mislite. Oni samo nisu Rendijeva deca. Možda su nasledili nešto

od njegovog dobrog izgleda..." dopustila je sebi jedva primetan osmeh "... volela bih da je tako", reče ona. "Jer bio je tako zgodan. Međutim, duh koji ih je stvorio, nalazi se u jezeru."

"Nema jezera", istaknu Arlinin otac.

"Tog dana ga je bilo. A možda će se ponovo pojaviti, ako bude pala dovoljno jaka kiša."

"Ne ako ja tu mogu nešto da učinim."

Bez obzira da li je poverovao u Džojzinu priču ili ne, Farel je održao obećanje. On i Hočkisovi vrlo brzo su uspeli da skupe dovoljno priloga po gradu da se zatvori ulaz u pećine. Većina onih koji su učestvovali u akciji, potpisali su ček jednostavno zato da se otarase Farela. Otkada je njegova princeza poremetila umom on je u razgovoru bio kao tempirana bomba.

U oktobru, nekoliko dana pre nego što će se napuniti petnaest meseci pošto su se devojke okupale u jezeru, raspuklina je zatvorena betonom. Ponovo će otići tamo, ali tek posle mnogo godina.

Do tada su deca Palomo Gaja mogla u miru da se igraju.

Treći deo: SLOBODNI DUHOVI

Od nekoliko stotina erotskih časopisa i filmova koje je Vilijam Vit nabavio dok je sazrevao, tokom narednih sedamnaest godina, prvo poštom a kasnije putujući naročito zbog te hitne potrebe do Los Anđelesa, oduvek su mu najomiljeniji bili oni u kojima je mogao da nazre delić života iza kamere. Ponekad se fotograf... oprema i sve... video u ogledalu iza izvođača. Ponekad bi ruka tehničara, ili napaljivač... neko koga su unajmili da održava uzbuđenje zvezda između dva snimka... bili uhvaćeni na samoj ivici okvira, poput noge ili ruke ljubavnika upravo izbačenog iz kreveta.

Takve očigledne greške bile su relativno retke. Mnogo češći... a za Vilijamov um mnogo značajniji... bili su jedva primetni znaci stvarnosti iza prizora čiji je bio svedok. Trenuci u kojima izvođač, kome se nudilo mnoštvo grehova nije mogao da se odluči koju rupu narednu da zadovolji, baca pogled prema kameri tražeći uputstva; ili kada se noga brzo pomeri jer je moćnik iza sočiva viknuo da zaklanja polje akcije.

U tim trenucima, kada ga je fikcija uzbuđivala... u stvari, to nije bila prava fikcija, jer tvrdo je tvrdo, i nije se moglo simulirati... Vilijam je osećao da mnogo bolje shvata Palomo Gaj. Nešto je živelo iza života grada, nesebično upravljajući njegovim dnevnim procesima za to nešto niko osim njega nije znao da postoji. Čak i on bi zaboravio na to. Prošli bi meseci, on bi se bavio svojim poslom, nekretninama, zaboravivši na skrivenu ruku. A onda bi, kao u porniću, na trenutak nešto ugledao. Možda pogled u oku nekog starosedeoča, pukotina na ulici, ili voda koja se sliva niz Brdo sa nekog suviše navlaženog travnjaka. Svaka stvar ponaosob bila je dovoljna da se seti jezera, i Lige, i postane svestan da je celi grad, po svemu sudeći, fikcija (ne baš prava fikcija, jer telo je telo i tu nema foliranja), a on je jedan od učesnika u njegovoj čudnoj priči.

Ta se priča nastavila bez drame, koja bi se mogla uporediti sa onom o Ligi, tokom godina koje su usledile posle zapečaćivanja pećina. Iako je grad bio obeležen, Gaj je napredovao, a i Vit s njim. Los Anđeles se širio i prestizao gradiće u dolini Simi, među njima i Gaj, i oni su postajali spavaonice metropole. Cena nekretnina u gradu počela je naglo da raste pred kraj sedamdesetih, upravo u vreme kada je Vilijam ušao u posao. Porasla je ponovo, naročito u Vetrostrmini, kada je nekoliko manjih zvezda odlučilo da uzme kuće na Brdu, podarivši tom mestu šik koji mu je do tada nedostajao. Najveću kuću, palatu rezidenciju sa pogledom na ceo grad i dolinu iza njega, kupio je komedijaš Badi Vens, koji je u to vreme vodio najbolje rangirani TV šou na svim mrežama. Nešto niže na brdu glumac-kauboj Rejmond Kob porušio je postojeću kuću i na istom mestu podigao vlastiti ogromni ranč, zajedno sa bazenom u obliku šerifske značke. Između Vensove i Kobove kuće nalazila se jedna koja je potpuno bila skrivena drvećem u kojoj je živela zvezda nemih filmova Helen Dejvis, koja je u svoje vreme uživala reputaciju glumice o kojoj je kružilo najviše tračeva u Holivudu. Sada u poznim sedamdesetim, živela je kao pravi pustinjač, što je samo potpirivalo glasine u Gaju svaki put kada bi se kakav mladić pojavio u gradu... uvek su to bili muškarci visoki šest stopa, obavezno plavi... i izdavao se za prijatelje gospođice Dejvis. Kuća je zahvaljujući njima dobila nadimak: Jazbina pokvarenosti.

Bilo je tu i drugih stvari uvezenih iz Los Anđelesa. U Šoping centru otvoren je Klub Zdravlja, i ubrzo je bilo i previše članova. Ludilo za sečuanskim restoranima dovelo je dva takva preduzeća, i oba su bila dovoljno potpomagana da su mogla da izdrže konkurenciju. Procvetale su galerije, nudeći dekorativne predmete, američko naivno slikarstvo i običan kič. Nedostatak prostora bio je tako veliki da je Šoping centar dobio i drugi sprat. Poslovi koji ranije nisu mogli da opstanu u Gaju, sada su bili neophodni. Radnja za opremanje bazena, pedikir i kvarc služba, škola za karate.

S vremena na vreme, sedeći i čekajući na red kod pedikira, ili u radnji sa mezimcima dok su deca birala između tri vrste činčile, pridošlica bi možda pomenula glasine koje je čula da kruže o gradu. Zar se ovde nije davno nešto dogodilo? Ako bi se u blizini našao neki starosedelac Gaja, razgovor bi veoma brzo bio skrenut na manje kontroverzne teme. Mada je tokom proteklih godina stasalo novo pokolenje, među urođenicima, kako su voleli sebe da nazivaju, i dalje je vladalo uverenje da bi najbolje bilo zaboraviti Ligu devica.

Međutim, u gradu je bilo i onih koji je nikada neće moći da zaborave. Jedan od tih bio je, razume se, Vilijam. Ostale je i dalje pratio na putu kroz njihove živote. Džojks MekGir, tihu, neobično religioznu ženu koja je podigla Tomi-Reja i Džo-Bet bez pomoći muža. Njeni roditelji su se preselili na Floridu pre nekoliko godina, ostavivši kćeri i unucima kuću. Ona se, praktično, više nije ni viđala izvan njenih zidova. Hočkisa, koga je žena ostavila zbog advokata iz San Dijega starijeg od nje sedamnaest godina, i koji se izgleda od toga nikada nije potpuno oporavio. Porodicu Farel, koja se preselila u Hiljadu Hrastova, ali ih je loš glas i tamo sustigao. Na kraju su otišli u Luizijanu, odvođeći Arlin sa sobom. Nikada se nije potpuno oporavila. Vilijam je čuo da smatraju dobrom nedeljom, ako bi spojila više od deset smislenih reči. Džoslin Farel, njenu mlađu sestru, koja se udala i vratila da živi u Plavoj Smreci. Ponekad bi je video, kada bi došla u posetu prijateljima u gradu. Te porodice su i dalje bile u velikoj meri deo istorije Gaja; iako se Vilijam svima njima javljao samo klimanjem glave... MekGirovima, Džimu Hočkisu, pa čak i Džoslin Farel... nikada nisu izmenili nijednu jedinu reč.

Nisu ni morali. Svi su znali šta su znali.

A pošto su znali, živeli su u iščekivanju.

1.

Mladić je bio praktično jednobojan, crna kosa, dugačka do ramena, kovrdžala mu se na vratu, iza okruglih naočara isto tako tamne oči, koža suviše bela da bi bio stanovnik Kalifornije. Zubi su mu bili još belji, mada se retko osmehivao. Nije ni mnogo govorio, kada smo već kod toga. U društvu je mucao.

Čak je i pontijak konvertibl koji je parkirao u Šoping centru bio beo, mada mu je karoseriju već uveliko nagrizla rđa za koju su bili zaslužni snegovi i so desetak čikaških zima. Prevezao se njime preko zemlje, ali nekoliko puta jedva je izbegao sudar. Bližilo se vreme kada će morati da ga izvede u polje i upuca. U međuvremenu, ako je ikome bio potreban dokaz da se u Palomo Gaju nalazi stranac, trebalo je samo da pređe pogledom duž parkiranih automobila.

Ili da odmeri njega. Prožimalo ga je veoma jako osećanje da štrči u somotskim pantalonama i otrcanom sakou... (rukavi su mu bili predugački, suviše mu je bio uzak u grudima, kao i svi ostali sakoi koje je ikada kupio). Ovo je bio grad u kome su odmeravali koliko si bogat po marki patika. On nije nosio patike; nosio je crne kožne cipele na šniranje, od jutra do večerja dok se ne bi raspale, a onda bi kupio isti takav par novih. Bez obzira da li je štrčao ili ne, imao je jak razlog što je ovamo došao, i što pre počne da radi na tome pre će se bolje osećati.

Prvo, morao je da se snađe. Odabrao je Smrznuti jogurt jer je bio najprazniji u nizu prodavnica i nonšalantno ušao unutra. S druge strane tezge dočekala ga je takva dobrodošlica da je gotovo pomislio kako su ga prepoznali.

"Zdravo! Mogu li da vam pomognem?"

"Ja sam... nov", reče on. Glupa opaska, pomisli on. "Hoću da kažem, gde mogu... gde mogu da kupim mapu?"

"Mapu Kalifornije?"

"Ne. Palomo Gaja", odgovori on, trudeći se da upotrebljava kratke rečenice. Tada je manje mucao.

Osmeh s druge strane tezge se još više proširi.

"Ne treba vam mapa", reče. "Gradić nije toliko velik."

"Dobro. A hotel?"

"Svakako. Lako. Postoji jedan u blizini. A ima i jedan nov, gore u selu Mirnopotok."

"Koji je najjeftiniji?"

"Terasa. Nalazi se na dva minuta vožnje odavde, sa stražnje strane Šoping centra."

"Odlično."

Osmeh koji mu je bio upućen zbog tih reči, govorio je: sve je ovde odlično. Gotovo da je i sam u to poverovao. Na parking su se presijavala uglancana kola; znaci koji su ga upućivali okolo ka stražnjoj strani trgovačkog centra su sijali; pročelje motela... sa još jednim znakom... Dobrodošli u Palomo Gaj, Napredni raj... bili su sveže obojeni kao subotnji jutarnji crtač. Bilo mu je drago, kada je uzeo sobu, što je mogao da navuče zastore, i malo se pritaji.

Poslednji komad puta ga je pošteno izmorio, pa je odlučio da osveži svoj sistem vežbanjem i tuširanjem. Mašina je, kako je nazivao svoje telo, suviše dugo bila za volanom; bilo joj je potrebno razgibavanje. Zagrejao se desetominutnim sparingovanjem sa senkom, kombinacijom udaraca i odbrana, praćenih omiljenim koktelom specijalizovanih udaraca: odsečnih udaraca bridom šake, skokova sa izbacivanjem noge, okretima u vazduhu i udarcima unazad koji se izvode u skoku. Kao i obično, ono što mu je zagrejalo mišiće, zagrejalo mu je i um. Kada je stigao do sklekova i trbušnjaka

bio je spreman da se potuče sa pola Palomo Gaja da bi dobio odgovor po koji je ovamo došao.

A pitanje je glasilo: ko je Hauard Kac? Odgovor Ja više nije bio dovoljan. Ja sam samo mašina. Bilo mu je potrebno više obaveštenja.

Vendi je bila prva koja je postavila to pitanje, one duge noći tokom koje su se raspravljali i koja se završila tako što ga je napustila.

"Dopadaš mi se, Haui", rekla je. "Ali ne mogu da te volim. A znaš li zašto? Zato što te ne poznajem."

"Znaš li šta sam ja?" odvratio je Haui pitanjem. "Čovek sa rupom u središtu."

"Iščašeno ti je to objašnjenje."

"Iščašeno je tako se osećati."

Iščašeno, ali istinito. Tamo gde se kod drugih nalazilo osećanje da su ljudi... ambicija, mišljenje, religija... on je imao samo tu žaljenja vrednu kolebljivost. Oni koji su ga voleli... Vendi, Riči, Lem... bili su strpljivi s njim. Strpljivo su čekali da mucajući kaže šta ima, jer ih je zanimalo njegovo mišljenje, i izgleda da su nalazili neku vrednost u njegovim komentarima. (Ti si moja sveta luda, jednom je Lem rekao Hauiju; bila je to primedba o kojoj je Haui još razmišljao.) Ali za ostali svet je on bio Kac glup k'o kurac. Nisu ga otvoreno ujedali... bio je suviše jak da bi ga bilo ko gurkao tamo amo, pa čak i teškaši... ali je znao šta mu govore iza leđa, a sve se svodilo na jedno te isto: Kacu fali neka daska u glavi.

To što je Vendi konačno odustala od njega, bilo je preteško breme. Suviše povređen da bi izišao među svet, razmišljao je o njihovom razgovoru veći deo nedelje. Odjednom mu je sinulo rešenje. Ako je na zemlji postojalo mesto na kome će shvatiti kako i zašto je takav kakav je onda je to sigurno gradić u kome je rođen.

Podigao je zastor i pogledao napolje u svetlost. Bila je biserna; vazduh je tako lepo mirisao. Nije mogao da zamisli zašto je njegova majka uopšte zamenila ovo slatko mesto ljutim čikaškim zimama i zagušljivim letima. Pošto je umrla (iznenada, u snu) moraće sam da razreši tu tajnu; i možda će, rešavajući je, popuniti rupu koja proganja mašinu.

Upravo kada je stigla do ulaznih vrata, mama ju je pozvala iz svoje sobe, odlično je umela da proceni trenutak.

"Džo-Bet? Jesi li tu? Džo-Bet?"

U glasu joj se uvek osećao taj silazni ton, koji kao da je upozoravo: budi dobra prema meni sada jer me sutra više možda neće biti. Možda već ni narednog sata.

"Dušo, jesi li još tu?"

"Znaš da jesam, mama."

"Možemo li da porazgovaramo?"

"Kasnim na posao."

"Samo minut. Molim te. Šta je to minut?"

"Dolazim. Ne uzbuđuj se. Dolazim."

Džo-Bet je krenula uz stepenice. Koliko je puta dnevno to radila? Merila je život pređenim brojem stepenika, gore dole, gore dole.

"Šta je bilo, mama?"

Džoj's MekGir je ležala u svom uobičajenom položaju: na sofi pored otvorenog prozora, sa glavom na jastuku. Nije izgledala bolesna; ali uglavnom je sve vreme bila. Specijalisti su dolazili, pregledali je, naplaćivali dolazak i odlazili sležući ramenima. U fizičkom pogledu je s njom sve u redu, govorili su. Pregledali su joj srce, pluća, kičmu. Nešto nije bilo u redu između njenih ušiju. Ali

to su bile vesti koje mama nije htela da čuje. Mama je nekada davno poznavala devojkicu koja je poludela i bila smeštena u bolnicu iz koje nikada više nije izišla. Zbog toga se više plašila ludila od bilo čega drugog. Nije dozvoljavala da se ta reč izgovori u kući.

"Hoćeš li zamoliti pastora da me nazove?" upitala je Džoj. "Možda će svratiti večeras."

"On je veoma zaposlen, mama."

"Za mene uvek ima vremena", reče Džoj. Imala je trideset devet godina, ali se ponašala kao da joj je dvostruko više. Tako je sporo podizala glavu sa jastuka kao da je svaki prevaljeni inč pobeda nad gravitacijom; šake i kapci koji podrhtavaju; stalni uzdisaji u glasu. Dodelila je sebi ulogu filmske junakinje koja boluje od tuberkuloze i nije htela da je se odrekne iako su joj lekari tvrdili da ne boluje od te bolesti. Oblačila se u skladu sa tom ulogom, u pastelne tonove kakvi se sreću po bolesničkim sobama; pustila je da joj gusta smeđa kosa poraste, ne vodeći računa o trenutnoj modi, i ne trudeći se da je pokupi. Uopšte se nije šminkala, što je samo još više pojačavalo utisak da se ljulja na samoj ivici provalije. Sve u svemu, Džo-Bet je bilo drago što mama više nije izlazila među ljude. Počele bi da kruže razne priče. Ali pošto je sve vreme provodila unutra, u kući, stalno je zivkala kćerku koja je morala da ide gore dole po stepenicama. Gore dole, gore dole.

Kada bi, kao u ovom trenutku, Džo-Bet osetila potrebu da zavrišti, setila bi se da se njena majka nije povukla bez razloga. Nije imala lak život; podizala je decu bez muža u Gaju, gradiću koji je bio veliki kritičar. Razbolela se zbog osuđivanja i ponižavanja.

"Zamoliću pastora Džona da te pozove", reče Džo-Bet. "Ali sada moram da idem, mama."

"Znam, dušo, znam."

Džo-Bet se uputila ka vratima, ali ju je Džoj ponovo pozvala.

"Neću dobiti poljubac?" upita ona.

"Mama..."

"Nikada ne propuštaš da me poljubiš."

Džo-Bet se poslušno vratila do prozora i poljubila majku u obraz.

"Čuvaj se", upozori je Džoj.

"Dobro sam."

"Ne volim kad radiš do kasno."

"Ovo nije Njujork, mama."

"Nema veze", reče ona, mnogo ozbiljnijim glasom. "Bezbedno mesto ne postoji."

Džo-Bet je već napamet znala taj govor. Slušala ga je u ovoj ili onoj verziji, još od detinjstva. Priče o svetu kao Dolini Smrti, koju opsedaju lica sposobna za neopisivo zlo. To je bila glavna uteha koju je pastor Džon pružao mami. Složili su se da postoji Đavo na svetu; i to u Palomo Gaju.

"Vidimo se ujutro", reče Džo-Bet.

"Volim te, dušo."

"I ja tebe volim, mama."

Džo-Bet je zatvorila vrata i krenula niz stepenice.

"Spava li?"

Tomi-Rej je stajao u podnožju stepeništa.

"Ne. Ne spava."

"Prokletstvo."

"Trebalo bi da je obiđeš."

"Znam. Ali gnjaviće me zbog srede."

"Bio si pijan", reče ona. "Žestoko piće, stalno to ponavlja. Istina?"

"A šta ti misliš? Da smo odrasli kao druga deca, u čijim kućama se drži piće, ne bi mi udarilo u

glavu."

"Znači ona je kriva što si se napio?"

"I ti si se okomila na mene, je li tako? Sranje. Svi su se okomili na mene."

Džo-Bet se osmehnu i zagrlji brata. "Ne, Tomi, nisu. Svi misle da si divan i ti to znaš."

"I ti?"

"I ja."

Poljubila ga je, ovlaš, a zatim otišla do ogledala da proveri kako izgleda.

"Lepa k'o slika", reče on, prišavši joj. "Oboje smo."

"Tvoj ego", pecnu ga ona. "Postaješ sve gori."

"Zato me voliš", primeti on, zagledan u njihove blizanačke odraze. "Da li ja počinjem sve više da ličim na tebe, ili ti na mene?"

"Nijedno."

"Jesi li ikada videla dva sličnija lica?"

Osmehnula se. Neobično su ličili. Tananost kostiju kod Tomija-Reja odgovarala je jasnoći njenih koje su oboje idolizovali. Najviše je volela da šeta držeći brata za ruku, znajući da pored sebe ima tako lepog pratioca kakvog bi svaka devojka poželela, i znala je da i on oseća isto. Za njima su okretali glavu i kada su šetali među veštačkim lepoticama na šetalištu pored mora zvanom Venecija.

Međutim, poslednjih nekoliko meseci nisu zajedno izlazili. Ona je do kasna radila u restoranu, a on je odlazio sa drugarima u gužvu na plaži: Šin, Endi i ostali. Nedostajao joj je kontakt.

"Da li se osećaš nekako čudno poslednjih dana?" upita je on iznenada.

"Kako to misliš?"

"Ne znam. Verovatno se to događa samo meni. Samo mene prožima osećanje da će se sve okončati."

"Još malo pa će leto. Sve tek počinje."

"Aha, znam... ali Endi je otišao u koledž, nek' se nosi. Šin ima tu devojku u L.A.-u, s kojom je vrlo prisan. Ne znam. Ostao sam ovde da čekam, a ne znam šta."

"Onda nemoj."

"Šta nemoj?"

"Čekati. Idi negde."

"Želim da odem. Ali..." Proučavao je njeno lice u ogledalu. "Je li to istina? Ti se ne osećaš... čudno?"

Uzratila mu je pogled. Nije bila sigurna da li želi da mu ispriča o snovima koje je u poslednje vreme sanjala, u kojima ju je odnosila plima, a ceo njen život joj je mahao sa obale. Ali ako ne kaže Tomiju, koga je volela i kome je najviše na svetu verovala, kome će?

"Pa dobro. Priznajem", reče ona. "Osećam nešto."

"Šta?"

Ona slegnu ramenima. "Ne znam. Možda i ja čekam."

"Znaš li šta?"

"Ne."

"Ne znam ni ja."

"Pa nek' neko kaže da mi nismo par!"

Ponovo je prošla kroz ceo razgovor sa Tomijem dok se vozila prema Šoping centru. On je, kao i obično, glasno izrazio osećanja koja su oboje delili. Poslednjih nekoliko nedelja bile su prosto nabijene očekivanjima. Nešto će se uskoro dogoditi. To su znali njeni snovi. Znale su i njene kosti.

Samo se nadala da to neće zakasnuti, jer je bila gotovo na ivici, zbog mame, Gaja, i posla u restoranu, da potpuno izgubi strpljenje. Sada je to već bila trka, između njenog strpljenja i nečega na obzorju. Ako se to nešto ne dogodi do leta, pomisli ona (šta god to bilo, i koliko god bilo neobično), dići će se i poći da ga traži.

2.

U ovom gradu izgleda malo ko hoda, primetio je Haui. U šetnji uz Brdo i niz njega, u kojoj je proveo tri četvrt časa, sreo je svega petoro pešaka, a i oni su svi vodili decu ili pse na uzici kako bi opravdali svoju nastranost. Iako je ovo prvo putovanje bilo kratko, odvelo ga je do vidikovca sa koga je uspeo donekle da se razabere u rasporedu grada. Šetnja mu je takođe otvorila apetit.

Govedina za desperadosa, pomisli on, i odabra Batrikov restoran od svih mesta na kojima se u Šoping centru moglo jesti. Nije bilo veliko, i bilo je tek napola puno. Odabrao je sto kod prozora, otvorio iskrzan primerak Heseovog Sidarte, i nastavio da se rve sa tekstom, na originalnom nemačkom. Knjiga je pripadala njegovoj majci, koja ju je pročitala mnogo puta... mada se on nije sećao da je ikada izgovorila makar jednu jedinu reč na jeziku koji je očigledno tečno govorila. On nije. Za njega je čitanje ove knjige predstavljalo unutrašnje zamuckivanje; borio se da shvati smisao, hvatao ga i ponovo gubio.

"Nešto za piće?" upitala ga je kelnerica.

Upravo se spremao da kaže 'Koka Kolu' kada mu se život izmenio.

Džo-Bet je prekoračila preko praga Batrikovog restorana onako kako je to činila tri puta nedeljno u poslednjih sedam meseci, ali večeras je izgledalo kao da je svaki raniji put predstavljao probu za ovo večeras; za ovaj preokret; ovaj izmenjeni pogled sa mladićem koji je sedeo za stolom broj pet. Upila ga je pogledom. Usta su mu bila napola otvorena. Nosio je naočari sa zlatnim okvirom. U ruci je držao knjigu. Ime vlasnika knjige nije znala, nije mogla znati. Nikada ga ranije nije videla. Pa ipak, i on je nju posmatrao sa istim izrazom prepoznavanja na licu, za koji je znala da se ogleda i sa njenoga.

Pomislio je da se ponovo rodio kada je ugledao to lice. Kao da je sa nekog bezbednog mesta stupio u pustolovinu od koje će mu zastati dah. Nije postojalo ništa lepše na svetu od zakrivljenosti njenih usana kada mu se osmehnula.

Osmehivala se i dalje, bio je to savršeni flert. Prestani, opomenu ona sebe, skreni pogled! Pomisliće da si poludela kada toliko buljiš. Ali i on zuri, nije li tako?

Nastaviću da je gledam... sve dok ona bude mene gledala...

...sve dok bude gledao...

"Džo-Bet!"

Poziv je došao iz kuhinje. Ona trepnu.

"Jeste li rekli Koka Kolu?" upitala ga je kelnerica.

Džo-Bet je pogledala u pravcu kuhinje... Marej ju je zvao, morala je da pođe... a onda će se vratiti mladiću sa knjigom. On ju je i dalje netremice posmatrao.

"Da", videla je kako izgovara.

Ta reč je bila namenjena njoj, znala je to. Da, idi, rekao je, sačekaću te.

Klimnula je i otišla.

Ceo susret potrajao je možda pet sekundi, ali oboje su posle njega drhtali.

Marej je u kuhinji kao i uvek izigravao mučenika.

"Gde si dosad?"

"Kasnim dva minuta, Marej."

"Zapisaću deset. U uglu je tročlano društvo. To je tvoj sto."

"Već stavljam kecelju."

"Požuri."

Haui je posmatrao kuhinjska vrata čekajući da se ona ponovo pojavi, zaboravivši na Sidartu. Kada je izišla nije pogledala u njegovom pravcu već je otišla da posluži one za stolom na suprotnom kraju restorana. Nije se uznemirio što ga nije potražila pogledom. Postigli su sporazum u onoj prvoj razmeni pogleda. Čekaće cele noći ako treba, i ceo sutrašnji dan ako bude morao, dok ona ne završi posao i ponovo ga ne pogleda.

U tami ispod Palomo Gaja začetnici ove dece još su čvrsto držali jedan drugoga isto onako kao kada su tek pali na zemlju, jer nijedan nije želeo da rizikuje da se onaj drugi oslobodi. Čak i kada su se podigli da dotaknu kupačice, pošli su zajedno, poput blizanaca spojenih kukovima. Flečer toga dana nije odmah shvatio Džafove namere. Pomislio je da namerava da izvuče svoje kukavne terate iz devojaka. Međutim, on je spremao mnogo veće nedelo. Naumio je da stvori decu, i koliko god to bilo prljavo, Flečer je bio primoran da učini isto. Nije se ponosio svojim napadom. Kada su vesti o posledicama stigle do njih, njegov sram se samo još više povećao. Nekada je, sedeći pored prozora sa Raulom, sanjao da postane nebo. Umesto toga njegov rat sa Džafom sveo ga je na kvaritelja nevinih, čije su budućnosti uništili jednim dodirrom. Džaf je uživao u Flečerovoj patnji. Mnogo puta, tokom godina provedenih u tami, Flečer je osetio da su misli njegovog neprijatelja usmerene prema deci koju su napravili, i da se pita koje će od njih prvo doći da izbavi svog pravog oca.

Vreme za njih nije značilo isto što i pre uzimanja Nuncia. Nisu osećali glad, niti su spavali. Pokopani poput ljubavnika, čekali su u steni. Ponekad bi začuli glasove odozgo, koji su odzvanjali niz prolaze nastale laganim ali upornim kretanjem tla. Ali ti odlomci razgovora nisu govorili ništa o napredovanju njihove dece, sa kojom su održavali u najboljem slučaju oskudne mentalne veze. Bar do večeras.

Večeras su se njihovi potomci sreli, i kontakt je odjednom postao sasvim jasan, kao da su njihova deca shvatila deo vlastite prave prirode, ugledavši svoje savršene suprotnosti, tako da su, i ne znajući, otvorila umove svojim tvorcima. Flečer se našao u glavi mladića po imenu Hauard, sina Trudi Kac. Kroz dečakove oči ugledao je dete svog neprijatelja isto onako kao što je Džaf video Hauija iz glave svoje kćeri.

To je bio trenutak na koji su čekali. Rat koji su vodili preko pola Amerike obojicu je iscrpeo. Ali sada su se u tom svetu nalazila njihova deca koja će se boriti umesto njih; završiće bitku koja je čekala na razrešenje dve decenije. Ovoga puta biće to bitka do istrebljenja.

Bar su oni to očekivali. Sada, po prvi put u njihovim životima, Flečer i Džaf iskusili su isti bol... kao da je jedno koplje probolo obe njihove duše.

Do đavola, ovo nije bio rat. Ovo nimalo nije ličilo na rat.

"Izgubio si apetit?" zanimalo je konobaricu.

"Izgleda", odvrati Haui.

"Da odnesem?"

"Aha."

"Želiš li kafu? Desert?"

"Još jednu Koka Kolu."

Džo-Bet je bila u kuhinji kada je Beverli ušla sa poslužavnikom.

"Šteta dobre šnicle", primeti Beverli.

"Kako se zove?" zanimalo je Džo-Bet.

"Šta sam ja, služba za zakazivanje sudara? Nisam ga pitala."

"Idi i pitaj ga."

"Pitaj ga sama. Želi još jednu Koka Kolu."

"Hvala. Hoćeš li da pripaziš na moj sto?"

"Od sada me zovi Kupidon."

Džo-Bet je uspela da misli samo na posao i da ne gleda u momka čitavih pola sata: što je dosta dosta je. Sipala je Koka Kolu, i iznela je. Užasnula se kada je videla da je sto prazan. Umalo nije ispustila čašu; ugledavši prazan sto osetila je fizičku bol. A onda ga je, krajičkom oka, ugledala kako izlazi iz toaleta i vraća se za sto. Video ju je, i osmehnuo se. Prišla je stolu, ne obazrevši se na dva usputna poziva mušterija. Već je znala koje će mu pitanje prvo postaviti: od početka joj se vrzmalo po umu. Ali on ju je preduhitrio.

"Poznajemo li se?"

Razume se, znala je i odgovor.

"Ne", reče ona.

"Kada si ti... ti... ti..." Nikako nije mogao da izgovori narednu reč, dok su mu se mišići vilice pomerali kao da žvače žvaku. "... Ti..." nastavio je da ponavlja, "... ti..."

"I ja sam to pomislila", reče ona, nadajući se da ga neće uvrediti što je umesto njega završila misao. Izgleda da se nije uvredio. Uputio joj je osmeh, a lice mu se opustilo.

"Čudno je to", reče ona. "Nisi iz Gaja, je li tako?"

"Ne. Čikago."

"To je daleko."

"Ali sam ovde rođen."

"Stvarno?"

"Zovem se Hauard Kac. Haui."

"Ja sam Džo-Bet..."

"U koliko sati završavaš smenu?"

"Oko jedanaest. Dobro je što si naišao večeras. Ovde radim samo ponedeljkom, sredom i petkom. Da si došao sutra promašio bi me."

"Pronašli bismo mi jedno drugo", reče on, a sigurnost te izjave umalo joj ne natera suze na oči.

"Moram da se vratim na posao", reče mu ona.

"Čekaću te", odvrati on.

U jedanaest i deset zajedno su izišli iz Batrikovog restorana. Noć je bila topla. Ne i prijatna, već bez lahora, vlažna.

"Zašto si došao u Gaj?" upitala ga je dok su išli prema njenim kolima.

"Da bih sreo tebe."

Nasmejala se.

"Zašto da ne?" upita on.

"U redu. Zašto si uopšte otišao odavde?"

"Moja majka se preselila u Čikago kada mi je bilo svega nekoliko nedelja. Nikada nije mnogo pominjala stari rodni grad. A kada je to činila, imao sam utisak da govori o paklu. Pretpostavljam da sam želeo sam da se uverim. Možda da bih malo bolje shvatio i nju i sebe."

"Je li ona još u Čikagu?"

"Umrla je. Pre dve godine."

"To je tužno. Šta je s tvojim ocem?"

"Nemam ga. Ovaj... hoću da kažem... ja... ja..." Ponovo je počeo da muca, napregao se i pobeđio.

"Nikada ga nisam upoznao", reče on.

"Ovo postaje sve čudnije."

"Zašto?"

"I sa mnom je isto. Ni ja ne znam ko mi je otac."

"To i nije važno, je li tako?"

"Nekada je bilo. Sada već manje. Imam brata blizanca, znaš? Tomi-Reja. Uvek je bio tu kada bi mi zatrebao. Moraš upoznati Tomija. Zavolećeš ga. Svi ga vole."

"A šta je s tobom? Kladam se da i te... te... tebe svi vole."

"Kako to misliš?"

"Prelepa si. Moraću da se nadmećem sa pola momaka iz okruga Ventura, je li tako?"

"Ne."

"Ne verujem ti."

"Oh, tačno je da gledaju. Ali ne diraju."

"Da li to i za mene važi?"

Zastala je. "Ne poznajem te, Haii. To jest, i poznajem te i ne poznajem. Kao kad sam te ugledala u restoranu, odnekud si mi bio poznat. Ali ja nikada nisam bila u Čikagu, a ti nisi bio u Gaju od..."

Iznenada se namrštila. "Koliko ti je godina?" upita ona.

"Napunio sam osamnaest u aprilu."

Namrštila se još jače.

"Šta je bilo?" upita on.

"I ja."

"A?"

"Napunila sam osamnaest u aprilu. Četrnaestog."

"Ja drugoga."

"Ovo postaje sve čudnije, slažeš se? Mislila sam da te znam. Ti si mislio isto."

"Neprijatno ti je zbog toga?"

"Zar je to toliko očigledno?"

"Da. Nikada nisam video... video... nikada nisam video lice tako... providno. Stvara u meni želju da ga poljubim."

U steni, duhovi se trgnuše. Svaka reč zavodjenja koju su čuli ličila je na okretanje oštrice noža. Ali nikako nisu mogli to da spreče. Preostalo im je samo da i dalje sede u glavama svoje dece i slušaju.

"Poljubi me", reče ona.

Zadrhtali su.

Haii položi šaku na njeno lice.

...Tako su jako zadrhtali da se zatreslo tlo oko njih...

Napravila je pola koraka prema njemu i položila svoje nasmešene usne na njegove.

...Dok se pukotine nisu otvorile u betonu koji ih je pre osamnaest godina zarobio. Dosta! Zavrištali su u ušima svoje dece, dosta! Dosta!

"Jesi li nešto osetila?" upita on.

Nasmejala se. "Da", odgovorila je. "Mislim da se tlo pomerilo."

III

1.

Devojke su dva puta sišle do vode.

Drugi put se to dogodilo narednog jutra pošto je Hauard Ralf Kac sreo Džo-Bet MekGir. Jutro je bilo vedro, sparinu od prethodne večeri oduvao je vetar koji je obećavao da će svojim hladnim naletima ublažiti vrelinu poslepodneva.

Badi Vens je opet spavao sam, tamo gore u krevetu koji je napravio za troje. Troje u krevetu... kazao je (i na nesreću bio citiran)... to je raj za prasca. Dvoje znači brak; i pakao. Što se braka tiče, imao je dovoljno iskustva da je mogao reći da mu ne odgovara, međutim, ovako jedno lepo jutro bilo bi još lepše kada bi znao da ga na njegovom kraju čeka neka žena, pa čak i sopstvena. Njegova veza sa Elen bila je suviše perverzna da bi potrajala; moraće vrlo brzo da je otpusti. U međuvremenu, pošto mu je krevet bio prazan, bilo mu je malo lakše da se pridržava ovog novog jutarnjeg režima. Kako nije bilo ničeg zavodljivog zbog čega bi se vratio u krevet, nije mu bilo naročito teško da navuče trenerku i krene na trčanje niz brdo.

Badi je imao pedeset četiri godine. Dok je trčao osećao se dvostruko starijim. Ali u poslednje vreme umrlo je toliko njegovih ispisknika, a poslednji u nizu bio je njegov nekadašnji agent Stenli Goldhemer, i svi su oni umrli zahvaljujući istim neumerenostima kojima je i on bio potpuno odan. Od pušenja, šljokanja i drogiranja. Od svih njegovih poroka žene su bile najzdraviji, ali čak su i one predstavljale ovih dana zadovoljstvo u kome nije smeo preterano da uživa. Nije više mogao da vodi ljubav cele noći kao kada mu je bilo trideset. U poslednje vreme imao je nekoliko zaista traumatičnih doživljaja kada nijednom nije mogao. To ga je nateralo da poseti lekara, tražeći leka, pa šta košta da košta.

"Takav lek ne postoji", rekao mu je Tarp. Starao se o Badiju još od vremena kada je radio na TV-u, kada je Šou Badija Vensa bio na vrhu rejting lista svake nedelje, i kada je šale koje je pričao uveče, ujutro prepričavao svaki Amerikanac. Tarp je poznavao tog čoveka za koga se nekada govorilo da je najsmješniji na svetu, od glave do pete.

"Ti, Badi, svakog bogovetnog dana uništavaš svoje telo. I još mi kažeš da ne želiš da umreš. I dalje želiš da nastupaš u Vegasu kad napuniš stotu."

"Tačno."

"Ako ovako nastaviš, dajem ti još najviše deset godina. I to samo ako budeš imao sreće. Imaš višak kilograma, preopterećen si. Viđao sam i zdravije leševe."

"Lu, ja sam zadužen za viceve."

"Aha, a ja za popunjavanje smrtonica. I zato počni da vodiš računa o sebi, za Boga miloga, ili ćeš Stenlijevim stopama."

"Zar misliš da ne razmišljam o tome?"

"Znam da razmišljaš, Badi. Znam."

Tarp je ustao i zaobišao sto, tako da je sada bio bliži Badiju. Na zidu su se nalazile potpisane fotografije zvezda koje je savetovao i lečio. Koliko poznatih imena. Većina je bila mrtva; suviše njih otišlo je pre vremena. Slava je imala svoju cenu.

"Drago mi je što si se opametio. Ako to zaista ozbiljno misliš..."

"Došao sam, je li tako? Šta još treba da uradim da te ubedim da sam ozbiljan? I sam znaš koliko mrzim da govorim o tom sranju. Nikada u životu se nisam našalio na račun smrti, Lu. Znaš li to? Nijednom. Sve drugo može. Sve. Ali to ne!"

"S tim se čovek mora pre ili kasnije suočiti."

"Ja bih kasnije."

"Važi, napraviću ti plan za zdrav život. Dijeta; vežbe; rad. Ali odmah ti mogu reći, Badi, nećeš se prijatno osećati čak ni dok ga budeš čitao!"

"Čuo sam negde da smeh produžava život."

"Pokaži mi gde to piše da komedijaši žive večno, a ja ću tebi pokazati grobnicu sa uklesanom šalom."

"Zaista. Pa kada počinjem."

"Počni od danas. Izbaci viski i slatkiše za-u-nos i pokušaj da s vremena na vreme koristiš onaj tvoj bazen."

"Potrebno mu je čišćenje."

"Pozovi nekoga da ga očisti."

To je bilo najlakše učiniti. Badi je naložio Elen da pozove Službu za čišćenje bazena čim se vratio kući i oni su poslali čoveka odmah narednog dana. Kao što ga je Tarp i upozorio, nije bilo baš lako pridržavati se plana za zdrav život, ali kad god bi mu volja oslabila, setio bi se kako ponekad ujutro izgleda u ogledalu, kao i činjenice da mu se đoka vidi jedino kada toliko uvuče stomak da ga to zaboli. Kada bi i taština omanula, pomislio bi na smrt, ali samo kao na poslednje sredstvo.

Oduvek je bio ranoranilac, tako da mu nije predstavljalo naročiti problem da ustane radi jutarnjeg trčanja. Pločnici su bili prazni, i često... kao danas... spustio bi se niz Brdo, presekao Istočni Gaj i uputio se ka šumama, gde mu tle nije brusilo pete onako kao beton, a njegovo dahtanje uklapalo se u pesmu ptica. Za ovakvih dana trčao je samo u jednom pravcu; naložio bi Hoze Luisu da se sa limuzinom spusti niz Brdo i sačeka ga kada se pojavi iz šume, a da kola budu puna peškira i ledenog čaja. Zatim bi se uputili nazad ka Kunićevom Oku, kako je nazvao imanje, na lakši način: na točkovina. Zdravlje je jedno; mazohizam, bar u javnosti, nešto sasvim drugo.

Trčanje je imalo i druge prednosti osim zatezanja stomaka. Imao je na raspolaganju otprilike jedan sat da se uhvati ukoštac sa svime što ga je mučilo. Danas su mu, neizbežno, sve misli bile upućene Ročel. Ove nedelje biće okončano sve oko nagodbe za razvod, i njegov šesti brak postaće istorija. Biće to drugi po kratkoći od svih šest. Brak sa Šaši, koji je trajao samo četrdeset dva dana, bio je najkraći i završio se pucnjem koji mu umalo nije razneo jaja, tako da ga i sada oblije hladan znoj kada se toga seti. Pravo govoreći, ni sa Ročel nije proveo više od mesec dana tokom njihovog jednogodišnjeg braka. Posle medenog meseca, i sitnih iznenađenja na njemu, vratila se u Fort Vort da sračuna alimentaciju. Od samog početka se nisu slagali. Trebalo je to da shvati, već onda kada se prvi put nije nasmejala njegovoj rutinskoj šali, a tada je, igrom slučaja, prvi put uopšte čula jednu njegovu rutinsku šalu. Međutim, od svih njegovih žena, uključujući i Elizabetu, ona je bila najprivlačnija. Kamenog lica, ali skulptor je bio genije.

O njenom je licu razmišljao kada je sišao sa pločnika i krenuo kroz šumu. Možda bi trebalo da je pozove; i zamoli je da se vrati u Kuniševo da još jednom pokušaju. To je i ranije već jednom uradio, sa Dijanom, i tada su proveli dva najbolja meseca u ono nekoliko godina braka, dok ponovo nije krenulo sve po starom. Ali ono je bila Dijana, a ovo je Ročel. Beskorisno je i pokušavati prenositi ustrojstva ponašanja jedne žene na drugu. Sve su one bile tako veličanstveno različite. U poređenju sa njima muškarci su gomila dosadnjakovića: neuredni i monoumni. Narednog puta bi voleo da se rodi kao lezbejka.

U daljini je začuo smeh; razgovetno kikotanje devojaka. Čudan zvuk u ranu zoru. Zastao je i stao da osluškuje, međutim, iz vazduha su odjednom iščezli svi ostali zvuci, čak i pesma ptica. Jedina buka koju je uspevao da čuje dopirala je iznutra: od rada njegovog sistema. Taj smeh mu se samo pričinio? Sasvim moguće, jer su mu misli bile zaokupljene ženama. Ali upravo u trenutku kada je hteo

da krene i prepusti gustiš njegovom bezglasju, ponovo se začuo kikot, a sa njim je nastupila i neka čudna, gotovo halucinatna, promena predela koji ga je okružavao. Taj zvuk kao da je oživeo celu šumu. Pokrenuo je lišće, pojačao sunčev sjaj. I više od toga: promenio je sam pravac sunca. Vladala je tišina, u kojoj je svetlost bila bleđa, a njen izvor još nisko na istoku. A kada se začuo smeh, postala je sjajna kao u podne, i zasipala je odozgo naviše okrenuta lica listova.

Badi niti je verovao svojim očima, niti ga je obuzela neverica: jednostavno je stajao pred tim iskustvom kao pred ženskom lepotom, opčinjen. Tek kada se smeh po treći put oglasio, uspeo je da utvrdi iz kog pravca dopire, pa je potrčao prema njemu, kroz nepostojanu svetlost.

Na nekoliko jardi dalje uočio je kroz drveće neko kretanje ispred sebe. Golu kožu. Devojku koja je skidala donji veš. Iza nje se nalazila još jedna devojka, ova je bila plava, neverovatno privlačna, i ona je počela da radi to isto. Instinktivno je osetio da one nisu potpuno stvarne, ali je ipak nastavio oprezno da prilazi, iz straha da ih ne uplaši. Da li se iluzije mogu uplašiti? Nije želeo da rizikuje; pred sobom je imao tako divan prizor. Plavuša se poslednja skinula. Nabrojao je još tri, ali one su već gacale po jezeru koje je svetlucalo na ivici pouzdanosti. Njegovi nabori zasipali su svetlošću lice plavuše... Arlin, tako su je oslovile, dok su je dozivale. Napredujući od drveta do drveta, stigao je na deset stopa od ivice jezera. Arlin je već bila u vodi do butina. Iako se sagnula da zahvati šakama vodu i popraska njome telo, ona je bila praktično nevidljiva. Ostale devojke koje su otišle dublje od nje, i plivale, kao da su lebdele u vazduhu.

Duhovi, pomisli on nesvesno; to su duhovi. Uhodim prošlost, koja se ponovo odvija preda mnom. Ta misao ga je naterala da istog časa napusti svoje skrovište. Ako je njegova pretpostavka bila tačna, to je značilo da su one mogle da nestanu svakog časa, a on je želeo da halapljivo ispije njihovu nadzemaljsku lepotu, pre nego što se to dogodi.

Nije bilo ni traga od odeće koju su odbacile u travu na mestu gde je on stajao, niti bilo kakvog znaka... kada bi koja pogledala prema obali... da su ga videle.

"Nemoj otići predaleko", povikala je jedna iz kvarteta svojoj drugarici. Savet je ostao zanemaren. Devojka se sve više udaljavala od obale, šireći i skupljajući noge, šireći ih i skupljajući dok je plivala. Koliko je mogao da se seti, još od prvih mokrih snova u pubertetu, nije doživeo erotičnije iskustvo od ovoga, dok je posmatrao ta stvorenja obešena u svetlucavom vazduhu, čiji su donji delovi tela bili pomalo zamagljeni usled elementa koji ih je pridržavao, ali ne toliko da nije mogao da uživa u svakoj pojedinosti.

"Topla je!" povikala je pustolovka, koja je sekla vodu dosta daleko od njega, "ovde je topla."

"Šališ se?"

"Dođi i uveri se!"

Njene reči su podstakle Badija. Video je toliko toga. Da li bi se sada usudio da i dodirne? Ako one nisu mogle da ga vide, a očigledno nisu... zar bi bilo neke štete ako im priđe dovoljno blizu i pređe prstima duž njihovih kičmi?

Kada je zakoračio u jezero nije se začuo nikakav zvuk; a on sam osećao je samo laki dodir oko članaka i potkolenica dok je išao sve dublje. Pa ipak, održavalo je Arlin na površini. Lebdele je na površini jezera, dok joj se kosa širila oko glave, a nežni zamasi rukama odnosili je sve dalje od njega. Požurio je za njom, voda ga nije ometala, tako da je već posle nekoliko sekundi prepolovio razdaljinu između sebe i devojke. Ruke su mu bile ispružene, pogled usredsređen na ružičastu boju usmina dok se odbacivala od njega.

Pustolovka je počela nešto da dovikuje, ali on nije obratio pažnju na njeno uzbuđenje. Trenutno je mogao da misli samo na to kako da odirne Arlin. Da položi šake na nju, a ona se neće pobuniti, već će samo nastaviti da pliva, dok on bude nastavljaao po svome. U žurbi je stopalom zapeo za nešto.

Pošto je ruke i dalje držao ispružene ispred sebe u želji da dosegne devojkicu, pao je na lice. Od udarca se dovoljno pribrao tako da je uspeo da razabere značenje povika iz dubine. Nisu to više bili povici zadovoljstva, već uzbune. Podigao je glavu sa tla. Dve plivačice koje su se najviše udaljile batrgale su se u vazduhu, okrećući lica put neba.

"O, moj Bože", izusti on.

Davile su se. Pre nekoliko trenutaka ih je nazvao duhovima, u stvari ne razmišljajući o tome šta ta reč stvarno znači. Evo mučne istine. Plivačka družina je skončala u ovim fantomskim vodama. On je očajnik sa mrtvima.

Besan na samoga sebe, poželeo je da se povuče, međutim, neka perverzna obaveza prema ovoj tragediji naterala ga je da nastavi da posmatra.

Sada su sve četiri bile zahvaćene istim metežom, mlatarale su kroz vazduh, lica su im tamnela dok su se borile za vazduh. Kako je to bilo moguće? Izgledalo je da će se udaviti u vodi dubokoj četiri do pet stopa. Da ih nije zahvatila neka struja? Činilo se malo verovatnim da se to dogodi u tako plitkoj i mirnoj vodi.

"Pomozite im..." uhvatio je sebe kako govori. "Zašto im neko ne pomogne?"

Kao da je lično mogao da im ponudi pomoć, krenuo je prema njima. Arlin mu je bila najbliža. S njenog lica nestalo je sve lepote. Bilo je izobličeno usled očajanja i užasa. Njene razrogačene oči kao da su odjednom ugledale nešto u vodi pod nogama. Prestala je da se opire i lice joj je preplavio izgled potpune predaje. Odricala se života.

"Nemoj", promrmljao je Badi, posegnuvši za njom kao da bi na svojim rukama mogao da je podigne iz prošlosti i vrati u život. Upravo u tom trenutku njegovo telo srelo je devojkicu, bio je svestan da je to pogubno za oboje. Međutim, bilo je kasno za žaljenje. Tlo pod njegovim nogama je zadrhtalo. Spustio je pogled. Ugledao je samo tanak sloj zemlje, prekriven retkom travom. Ispod zemlje, sivo stenje; ili je to možda bio beton? Da! Beton! Na ovom mestu je bila zapušena neka rupa u tlu, međutim, sada je taj pečat pucao pred njegovim očima, i pukotine u betonu su se sve više širile.

Osvrnuo se unazad prema ivici jezera, i čvrstom tlu, ali između njega i sigurnosti već je zjapila pukotina u koju je klizio komad betona na jard od njegovih prstiju. Iz unutrašnjosti zemlje dopirao je ledeni vazduh.

Pogledao je unazad prema kupačicama, ali slika je počela da čili. Dok se gubila, uhvatio je isti pogled na sva četiri lica, preokrenute oči tako da su se videle beonjače, usta otvorena da ispiju smrt. Tada je shvatio da nisu nestale u plitkoj vodi. Kada su one došle ovamo na plivanje, tu je bila jama koja ih je povukla kao što je sada povlačila njega: njih vodom, a njega utvarama.

Počeo je da urla tražeći pomoć, dok se tlo sve žešće pomeralo, a beton mrvio u prah pred njegovim nogama. Možda će ga čuti neki džoger-ranoranilac, i priteći mu u pomoć. Ali brzo; to se mora brzo dogoditi.

Koga je on to zavaravao: I to on, kome je to bio posao. Niko se neće pojaviti. Umreće. Jebeš ga, umreće.

Pukotina između njega i čvrstog tla se dosta proširila, međutim, jedino se mogao spasiti ako je preskoči. Morao je da požuri, dok beton pod njegovim nogama ne sklizne u jamu, povukavši ga sa sobom. Sada ili nikada.

Skočio je. I to dobro. Samo da je skok bio nekoliko inča duži, dokopao bi se sigurnosti. Ali tih nekoliko inča bili su presudni. Zgrabio je vazduh, ne dospevši do cilja, i pao.

Još jedan trenutak sunce je sijalo nad njegovom glavom. U narednom, tama, ledena tama, i on je propadao kroz nju zajedno sa komadima betona koji su jurili pored njega takođe prema dnu. Čuo ih je kao se razbijaju o lice stene na svom putu; a onda je shvatio da on stvara tu buku. To je čuo kako se

lome njegove kosti i njegova kičma dok je padao. Padao i padao.

2.

Taj dan je za Hauija počeo ranije nego što je on obično voleo da mu počinju dani posle neprospavane noći, ali kada je već ustao i bacio se na vežbe, bilo mu je drago što je budan. Bio bi zločin ostati u krevetu kada je ovako lepo jutro. Kupio je sodu iz automata i seo pored prozora, zureći u nebo i razmišljajući o tome šta bi mu taj dan mogao doneti.

Lažljivče; uopšte nisi razmišljao o danu. Već o Džo-Bet; jedino o Džo-Bet. Njenim očima, osmehu, glasu, koži, mirisu, njenim tajnama. Posmatrao je nebo, i video nju, bio je opsednut.

To mu se sada događalo po prvi put. Nikada do sada nije iskusio nijedno tako snažno osećanje kao ovo koje ga je sada prožimalo. Te noći se dva puta probudio jer ga je iznenada oblio znoj. Nije mogao da se seti snova koji su bili uzrok tome, ali ona je, sasvim sigurno, bila u njima. Kako i ne bi bila? Morao je da je pronađe. Svaki sat koji bude proveo bez nje biće protraćen; u trenucima kada mu nije bila pred očima, bio je slep; a kada je nije dodirivao, bio je obamro.

Sinoć mu je na rastanku kazala da kod Batrika radi uveče, a preko dana u knjižari. Kada se ima u vidu veličina Šoping centra, neće biti teško pronaći mesto na kome je radila. Uzeo je kesu uštupaka da popuni rupu u stomaku koja je nastala jer je preskočio sinoćnju večeru. Na onu drugu rupu koju je ovamo došao da popuni uopšte više nije mislio. Šetao je duž radnjica, tražeći onu u kojoj je ona radila. Pronašao ju je između frizerskog salona za pse i kancelarije za prodaju nekretnina. Kao i mnoge druge, i ona je bila još zatvorena; na vratima je pisalo da se otvara tek za tri četvrtine sata. Seo je na sunce koje je iz časa u čas bivalo sve toplije, jeo i čekao.

Od trenutka kada je otvorila oči, instinkt joj je govorio da zaboravi danas na posao i pođe da potraži Hauija. U njenim snovima su se nebrojeno puta ponovili događaji od prethodne noći, i svaki put su na izvestan, gotovo neprimetan, način bili izmenjeni, kao da su mogli predstavljati alternativne realnosti, svega njih nekoliko iz neiscrpnog izbora nastalog na osnovu istog susreta. Ali među svim tim mogućnostima nije mogla da zamisli nijednu bez njega. On je bio tu, čekao ju je, od njenog prvog daha; njene ćelije su u to bile sigurne. Na neki neobjašnjiv način, ona i Haui su pripadli jedno drugom.

Dobro je znala da bi, kada bi joj bilo koja od njenih prijateljica priznala nešto slično, učtivo uzvratila kako je sve to ludo. Što nije značilo da nije napravila nekoliko grimasa, razume se; pojačala radio kada se začula jedna određena ljubavna pesma. Ali još dok ju je slušala znala je da je ona samo odvlači od nemelodične stvarnosti. Svakog dana u životu gledala je savršenu žrtvu te stvarnosti. Svoju majku koja je živela kao zatvorenik... zatvorenik kuće i prošlosti... i koja je pričala, kada bi skupila dovoljno snage da govori, o svojim nadanjima i prijateljicama s kojima je te nade delila. Sve do sada ta tužna strana sputavala je romantične ambicije Džo-Bet.

Ali ono što se dogodilo između nje i dečka iz Čikaga neće se završiti onako kako se završila velika ljubav njene majke, tako što je ostala napuštena, toliko prezrevši tog čoveka da nije mogla sebe da natera da izgovori njegovo ime. Ako je išta naučila na nedeljnim propovedima, bilo je to da čovek dolazi do otkrovenja kada to najmanje očekuje. Džozefu Smitu, sa farme u Palmiri, država Njujork, anđeo je otkrio vesti iz Knjige Mormona. Zašto se onda njoj ne bi to dogodilo, pri okolnostima koje nisu bile nimalo obećavajuće? Kada je zakoračila u Batrikov restoran; dok je stajala na parkingu sa muškarcem koga je i znala i nije znala.

Tomi-Rej je bio u kuhinji, njegov pogled bio je prodorno oštar kao i miris kafe koju je kuvao. Izgledao je kao da je spavao obučen.

"Kasno si se vratio?" upita ona.

"Oboje smo se kasno vratili."

"Ne baš", odvrati ona. "Ja sam stigla pre ponoći."

"Nisi čvrsto spavala."

"Često sam se budila."

"Bila si budna. Čuo sam te."

Znala je da je to malo verovatno. Njihove spavaće sobe nalazile su se na suprotnim stranama kuće, a i kupatilo nije bilo toliko blizu njene sobe da bi mogao da je čuje.

"Pa?" izusti ona.

"Pa šta?"

"Razgovaraj sa mnom."

"Tomi?" Nerviralo ju je njegovo razdražljivo ponašanje. "Šta je tebi?"

"Čuo sam te", ponovi on. "Čuo sam te cele noći. Nešto ti se sinoć dogodilo. Je li tako?"

Nije mogao znati za Hauija. Samo je Beverli imala donekle pojma o tome šta se događalo u restoranu, a ona nije imala vremena da se bavi ogovaranjem, čak i da je to htela, u šta je sumnjala. Imala je dovoljno svojih tajni. Pored toga, šta bi mogla i da ispriča? Da je očijukala za vreme večere? Poljubila ga na parking? Ništa od toga nije se ticalo Tomi- Reja.

"Nešto se sinoć dogodilo", on je i dalje ponavljao. "Osetio sam nekakvu promenu. Ali šta god da smo to čekali... nije se dogodilo i meni. Znači mora da je tebi, Džo-Bet. Šta god da to bilo, dogodilo se tebi."

"Hoćeš i meni da sipaš malo kafe?"

"Odgovori mi."

"Šta da ti odgovorim?"

"Šta se dogodilo?"

"Ništa."

"Lažeš", primeti on, više zbunjenim nego optuživačkim glasom. "Zašto me lažeš?"

To je pitanje imalo smisla. Nije se stidela Hauija, niti onoga što je osećala prema njemu. U ovih osamnaest godina podelila je sa Tomi-Rejem sve svoje pobjede i poraze. Ne bi on otrčao da izblebeće tu tajnu mami ili pastoru Džonu. Ali nekako čudno ju je sve vreme gledao; nije umela da pročita pravilno taj njegov pogled. A i ta priča kako ju je čuo cele noći. Da nije prisluškivao ispred njenih vrata?

"Moram da pođem", primeti ona. "Ili ću stvarno zakasniti u radnju."

"Poći ću s tobom", reče on.

"Zbog čega?"

"Zbog vožnje."

"Tomi..."

Osmehnu joj se. "Šta ima loše u tome ako povezeš brata?" upita on. Zamalo je nije prevario svojom glumom, ali kada je klimnula u znak pristanka, primetila je da je osmeha istog časa nestalo s njegovih usana.

"Moramo imati poverenja jedno u drugo", primeti on kada su već bili u kolima i krenuli. "Kao i do sada."

"Znam ja to."

"Jer smo zajedno jači, je li tako?" Zurio je kroz prozor, staklastog pogleda. "A upravo sada mi je potrebno da se osećam jakim."

"Potrebno ti je da se ispavaš. Dozvoli da te odvezem nazad. Nema veze ako zakasnim."

On odmahnu glavom. "Mrzim tu kuću", reče on.

"Šta ti je odjednom?"

"To je tačno. Oboje je mrzimo. Ona je kriva za moje mučne snove."

"Nije kriva kuća, Tomi."

"Jeste. Kuća i mama, i to što živimo u ovom jebenom gradu! Pogledaj ga samo!" Odjednom, kao grom iz vedra neba, Tomi se razbesneo. "Pogledaj ovo sranje! Zar ne osećaš želju da celo ovo jebeno mesto razdereš?" Živci su joj poigrali od njegove vriske u skućenom prostoru automobila. "Znam da to želiš", reče on, zureći u nju razrogačenim divljim očima. "Nemoj mene lagati, sestrice."

"Nisam ja tvoja sestrice, Tomi", reče ona.

"Ja sam trideset pet sekundi stariji", primeti on. Oduvek su se šalili na račun toga. Odjednom je to preraslo u igru za prevlast. "Trideset pet sekundi sam duže u ovoj usranoj rupi."

"Prestani s tim glupostima", reče ona iznenada zaustavivši kola. "Neću to da slušam. Slobodno iziđi i prošetaj."

"Želiš li da se derem po ulici?" upita on. "Učiniću to. Nemoj misliti da neću. Vrištaću dok im se ne sruše te njihove jebene kuće!"

"Ponašaj se kao pravi govнар", primeti ona.

"Oho, evo reči koju nemam tako često prilike da čujem sa usana svoje sestrice", reče on samozadovoljno. "Neki đavo je ušao jutros u oboje."

Bio je u pravu. Njegov bes ju je ražestio kao nikada do tada. Bili su blizanci, i veoma slični u mnogo čemu, ali on je oduvek bio onaj koji se otvorenije bunio. Ona je izigravala tihi kćerku, prikrivajući prezir koji je gajila prema licemerju Gaja jer je mami, iako je bila njegova žrtva, i dalje bila potrebna njegova podrška. Ali ponekad je zavidela Tomi-Reju koji je otvoreno pokazivao svoj prezir, i žudela da pljune u lice doličnosti onako kako je on to činio, znajući da će mu biti oprosteno što prelazi preko tuđeg zemljišta, samo ako se osmehne. Njemu je sve ove godine bilo lako. Njegova tirada protiv grada predstavljala je čistu narcisoidnost; on je obožavao sebe kao pobunjenika. I to joj je pokvarilo jutro u kome je želela da uživa.

"Razgovaraćemo uveče, Tomi", reče ona.

"Hoćemo li?"

"Upravo sam ti rekla da hoćemo."

"Moramo pomagati jedno drugo."

"Znam."

"Naročito sada."

Izenada je začuto, kao da je jednim dahom izbacio sav svoj bes, a sa njim i svu svoju energiju.

"Plašim se", reče on veoma tiho.

"Nemaš čega da se plašiš, Tomi. Samo si umoran. Trebalo bi da pođeš kući i ispavaš se."

"Aha."

Nalazili su se u Šoping centru. Nije se potrudila da parkira kola. "Odvezi ih kući", reče ona. "Lois će me uveče vratiti."

Kada je krenula iz auta, on je uhvati za ruku, stegnuvši je prstima tako snažno da ju je to zbolelo.

"Tomi..." reče ona.

"Stvarno si to mislila?" upita on. "Da nemam čega da se bojim?"

"Stvarno", odvrati ona.

On se nagnu da je poljubi.

"Verujem ti", izgovori on, usana veoma blizu njenih. Njegovo lice ispunilo joj je vidik; svojom šakom držao ju je za ruku kao da mu pripada.

"Dosta, Tomi", reče ona, oslobodivši ruku. "Idi kući."

Ona iziđe, pre bi se moglo reći zalupivši nego zatvorivši vrata, namerno se ne osvrnuvši da ga pogleda.

"Džo-Bet."

Ispred nje, stajao je Haui. Stomak joj se zgrčio kada ga je ugledala. A iza nje, čula je sirene automobila, i osvrnula se; Tomi-Rej nije seo za volan kola koja su blokirala prilaz nekolicini drugih vozila. Zurio je u nju; posegnuo je za kvakom; izišao. Broj sirena se udvostručio. Neko je počeo da viče na njega da se skloni, ali on nije obraćao pažnju. Sva njegova pažnja bila je usredsređena na Džo-Bet. Nije imala vremena da da Hauiju znak da ode. Izraz lica Tomi-Reja jasno je govorio da je po osmehu dobrodošlice na Hauijevom licu sve shvatio.

Ponovo je pogledala Hauija, osetivši strašan očaj.

"Vidi, vidi", čula je Tomi-Reja kako govori iza njenih leđa.

Bilo je to više od očajanja; bio je to strah.

"Haui..." poče ona.

"Bože, al' sam bio glup", nastavio je Tomi-Rej.

Pokušala je da se osmehne kada se ponovo okrenula prema njemu. "Tomi", poče ona, "da te upoznam sa Hauijem."

Nikada do tada nije na licu Tomi-Reja videla ovakav izraz; nije znala da su te obožavane crte sposobne za takvu zlobu.

"Haui?" upita on. "Od Hauard?"

Ona klimnu, i vrati pogled na Hauija. "Ovo je moj brat", reče ona. "Moj brat blizanac. Haui, ovo je Tomi-Rej."

Obojica krenuše napred da se rukuju, u isto vreme ušavši u njen vidokrug. Sunce je obojicu obasjalo istom jačinom, ali to nije išlo u prilog Tomi-Reju, iako je bio već pocrneo. Delovao je bolesno ispod te ocakline zdravlja; oči su mu bile upale i bez sjaja, koža suviše napeta preko obraza i slepoočnica. Izgleda kao mrtvac, uhvatila je sebe kako razmišlja. Tomi-Rej izgleda kao mrtvac.

Iako je Haui ispružio ruku da se rukuje, Tomi-Rej se napravio da je ne vidi i naglo okrenuo prema sestri.

"Kasnije", reče on, veoma tiho.

Njegovo mrmljanje je gotovo prigušila buka onih iza njega koji su se žalili, ali je ona sasvim jasno u njemu razabrala pretnju. Pošto je to izgovorio, okrenuo im je leđa i vratio se do kola. Nije mogla da vidi umirujući smešak koji je nabacio, ali je mogla da ga zamisli. Gospodin Zlačani, podiže ruke kao da se predaje, a u stvari se svima ruga, znajući da njegovi zatočnici nemaju nikakvu nadu.

"Šta to bi?" upita Haui.

"Ne znam tačno. Čudno se ponaša od..."

Htela je da kaže od juče, ali je shvatila da je i ranije sve one divne trenutke kvarila neka rak-rana koja mora da je oduvek postojala, samo što je ona... kao i ostali svet... bila suviše zaslepljena da bi je uočila.

"Je li mu potrebna pomoć?" upita Haui.

"Mislim da će biti bolje da ga pustimo da ode."

"Džo-Bet", pozva je neko. Jedna sredovečna žena uputila se prema njima; i njena haljina i crte lica bili su krajnje strogi.

"Je li to bio Tomi-Rej?" upita ona dok im je prilazila.

"Jeste."

"Uopšte više ne svraća." Zaustavila se na oko jard od Hauija, zagledavši se u njega pomalo

zburnjeno. "Ideš li u radnju, Džo-Bet?" upita ona, ne skidajući pogleda sa Hauija. "Već kasnimo sa otvaranjem."

"Dolazim."

"Hoće li i tvoj prijatelj s nama?" upita žena namerno.

"Oh da... izvinite... Haui... ovo je Lois Knap."

"Gospođa", dodade žena kao da je njen bračni status bio talisman protiv čudnih mladića.

"Lois... ovo je Haui Kac."

"Kac?" Ponovi gospođa Knap. "Kac?" Skrenula je pogled sa Hauija i zagledala se u sat. "Kasnimo pet minuta", primeti ona.

"Nema problema", reče Džo-Bet. "Ionako niko ne navrati pre podneva."

Gospođu Knap je zapanjila ovolika indiskrecija.

"Božji posao ne treba olako shvatati", primeti ona. "Molim te požuri." Posle toga je otišla.

"Smešna gospa", prokomentarisala Haui.

"Nije tako loša kako izgleda."

"Teško da si u pravu."

"Biće bolje da pođem."

"Zašto?" upita Haui. "Dan je prelep. Mogli bismo negde da odemo. Da najbolje što umemo iskoristimo ovo vreme."

"I sutra i prekostura će biti prelepi dani, kao i nakosutra. Ovo je Kalifornija, Haui."

"Ipak, pođi sa mnom."

"Pusti me da prvo sklopim primirje sa Lois Knap. Ne želim baš da se nađem na svačijoj listi za odstrel. To će uznemiriti mamu."

"Kada onda?"

"Kada šta?"

"Kada ćeš biti slobodna?"

"Ti se ne predaješ, zar ne?"

"Ne."

"Reći ću Lois da idem kući da se pobrinem oko Tomi-Reja popodne. Reći ću joj da je bolestan. To je samo napola laž. A onda ću svratiti do motela. Kako ti se to čini?"

"Obećavaš?"

"Obećavam." Krenula je, ali je zastala da ga upita: "Šta nije u redu?"

"Ne želiš da me... poljubiš... poljubiš na javnom mestu, a?"

"Svakako da ne."

"A kada niko ne gleda,"

Malodušno ga je učutkala polako odlazeći.

"Samo reci da."

"Haui."

"Samo reci da."

"Da."

"Vidiš? Stvarno je lako."

U kasno prepodne, ona i Lois su sedele i pijuckale ledenu vodu u inače praznoj radnji; starija žena reče:

"Hauard Kac."

"Šta je s njim?" Džo-Bet upita, pripremivši se za lekciju o tome kako se treba ponašati prema

suprotnom polu.

"Nisam mogla da se setim odakle mi je to ime poznato."

"Setili ste se?"

"U Gaju je živela žena s tim prezimenom. Davno", reče ona, a zatim usredsredi pažnju na brisanje mokrog kruga sa pulta maramicom. Njeno ćutanje, kao i trud koji je ulagala u ovaj nevažan posao, nagoveštavali su da bi bila najsretnija kada o tome više ne bi razgovarale. Međutim, Džo-Bet se osećala obaveznom da nastavi o tome. Zašto?

"Je li vam bila prijateljica?" upita Džo-Bet.

"Moja nije."

"Mamina?"

"Da", odvrati Lois i dalje brišući pult iako je već odavno bio suv.

"Da. Bila je jedna od prijateljica tvoje mame."

Odjednom joj je sinulo.

"Jedna od četiri", izusti Džo-Bet. "Bila je jedna od četiri."

"Mislim da jeste."

"Imala je dece?"

"Znaš, ne sećam se."

To je bila najveća laž koju je bila u stanju da izusti žena Loisinih skrupula. Džo-Bet ju je pritisnula oko toga.

"Sećate se", reče ona. "Molim vas, kažite mi."

"Da. Mislim da se ipak sećam. Imala je sina."

"Hauarda."

Lois klimnu.

"Sigurni ste?" upita Džo-Bet.

"Da. Sigurna sam."

Sada je Džo-Bet začutala, pokušavši da ponovo proceni događaje iz proteklih dana u svetlosti novog otkrića. Kakve veze su imali njeni snovi, Hauiev dolazak, i bolest Tomi-Reja jedno s drugim, i sa pričom koju je čula u deset različitih verzija o grupnom kupanju koje se završilo smrću, ludilom i decom.

Možda mama zna.

3.

Vozač Badija Vensa, Hoze Luis, čekao je na dogovorenom mestu pedeset minuta pre nego što je zaključio da je njegov gazda uspeo vlastitim snagama da se vrati uz Brdo. Pozvao je Kunićevo iz kola. Elen je bila kod kuće, ali ne i gazda. Porazgovarali su o tome šta bi bilo najbolje da urade, i dogovorili se da sačeka do isteka punog sata, a zatim da se vrati putem kojim bi gazda najverovatnije pošao.

Nije ga bilo nigde duž tog puta. Niti je stigao kući pre kola. Ponovo su porazgovarali o mogućnostima, Hose Luis je taktično izbegavao da spomene ono najverovatnije: da je negde usput sreo neku ženu. Posle šesnaest godina provedenih u službi gospodina Vensa znao je da se umešnost njegovog šefa kada su u pitanju žene graniči sa nadnaravnim. Vратиće se kući kada izvede svoju čaroliju.

Badi nije osećao nikakav bol. Bio je zahvalan na tome, ali nije se obmanjivao tako što bi zanemarivao značenje toga. Telo mu je sigurno bilo u toj meri sređeno da mu je agonija jednostavno

preopteretila mozak i on se isključio.

Tama koja ga je okruživala nije imala nikakvo svojstvo; mogla je samo da ga zaslepi. Ili možda više nije imao oči; možda su mu ispale dok je padao. Šta god da je bio razlog, oslobođen vida i osećanja, on je lebdeo, i dok je lebdeo preračunavao se. Prvo, koliko će vremena biti potrebno Hoze Luisu da shvati da se njegov gazda neće vratiti kući. Najviše dva sata. Put kojim je išao kroz šumu neće biti teško slediti; a kada stignu do raspukline, shvatiće kakva ga je nesreća zadesila. Do podneva će već sići dole po njega. Izneće ga na površinu i već sredinom popodneva će mu zakrpati kosti.

Možda je već bilo podne.

Protok vremena mogao je da prati jedino služeći se otkucajima srca, koje je čuo u svojoj glavi. Počeo je da broji. Kada bi mogao nekako da se razabere koliko traje jedan minut uspeo bi da se drži tog vremenskog razdoblja, i posle šezdeset, znao bi da je poživio jedan sat. Ali samo što je počeo da broji njegova glava se prebacila na sasvim drugačiju vrstu proračuna.

Koliko dugo sam živio, pomisli on. Ne koliko sam dugo disao, postojao, već stvarno živio? Pedeset četiri godine od rođenja: koliko je to nedelja? Koliko časova? Bolje da o tome razmišlja po godinama; bilo je lakše. Jedna godina imala je tri stotine šezdeset dana, nekoliko gore dole. Da kažemo da je trećinu prespavao. Sto dvadeset dana, znači, proveo je u zemlji snova. Oh Bože, trenuci su već iščezavali. Pola sata dnevno provodio je na klonji, ili prazneći bešiku. To znači da je još sedam i po dana godišnje trošio na sranje. Na brijanje i tuširanje, još deset; na jelo trideset ili četrdeset; i sve to pomnoženo sa pedeset četiri godine...

Počeo je da jeca. Izvadi me odavde, promrmljao je, molim te Bože, izvadi me odavde, i živću kao nikada do sada, sve sate, i sve minute (čak i dok budem spavao, čak i dok budem srao) proveću pokušavajući da shvatim, tako da kada naredni put naiđe tama ne budem ovako izgubljen.

Hoze Luis je u jedanaest sati ponovo seo u kola i krenuo niz Brdo ne bi li negde na ulici ugledao gazdu. Pošto je tu ostao praznih šaka, svratio je do Šoping centra i Stanice za hranu, gde su jedan sendvič nazvali po gospodinu Vensu koji im je bio pokrovitelj (laskavo, uglavnom se sastojao od mesa), zatim u prodavnicu ploča, u kojoj je njegov gazda često ostavljao i po hiljadu dolara. Dok se raspitivao kod Rajdera, vlasnika, ušla je jedna mušterija koja je objavila svima koje je to zanimalo da se u Istočnom Gaju odvija neko veliko sranje, i upitala nije li neko upucan?

Put koji je vodio do šume već je bio zatvoren kada je Hoze Luis stigao tamo, i zatekao samo jednog policajca koji je skretao vozila u drugom pravcu.

"Ne možete proći", obavesti on Hoze Luisa. "Put je zatvoren."

"Šta se dogodilo? Ko je upucan?"

"Niko nije upucan. Samo je put naprsao."

Hoze Luis je već bio izišao iz kola, stao pored policajca i zagledao se u šumu.

"Moj gazda", počeo on, znajući da ne mora navoditi ime vlasnika limuzine, "jutros je trčao ovuda."

"Pa?"

"Još se nije vratio."

"Oh sranje. Biće najbolje da krenete sa mnom."

Probijali su se između drveća u tišini koju su remetile jedva razumljive poruke što su stizale preko policajčevog radija, na koje uopšte nije obraćao pažnju, dok nisu napustili gustiš i našli se na čistini. Nekoliko uniformisanih policajaca postavljalo je prepreke po obodima čiji je zadatak bio da spreče svakoga da se uputi tamo kuda su sada vodili Luisa. Tlo pod njegovim nogama bilo je naprslo, i te pukotine su se širile dok ga je policajac vodio ka mestu na kome je stajao njegov šef, zureći u tle. Mnogo pre no što je stigao do tog mesta, Hoze Luis je znao šta se nalazi ispred njega. Pukotina na

putu i one koje je prekoračio da bi stigao do ovog mesta predstavljale su posledice jednog većeg poremećaja: raspukline široke punih deset stopa, koja se gubila u proždirućoj tami.

"Šta ovaj hoće?" upita šef, uperivši prst u pravcu Hoze Luisa. "Trudimo se da priča ne procuri."

"Badi Vens", izgovori policajac.

"Šta je s njim?"

"Nema ga", reče Hoze Luis.

"Pošao je na trčanje..." objasni policajac.

"Pusti njega da kaže", reče šef.

"Ovuda trči svakog jutra. Samo danas se nije vratio."

"Badi Vens?" ponovi šef. "Komedijaš?"

"Da."

Šef skrenu pogled sa Hoze Luisa i ponovo se zagleda u rupu.

"Oh blagi Bože", izusti on.

"Koliko je duboka?" upita Hoze Luis.

"A?"

"Pukotina."

"Nije to pukotina. To je jebeni ambis. Ispustio sam kamen pre čitavog jednog minuta. Još čekam da udari o dno."

Saznanje da je sam stizalo je do Badija sporo, nalik na sećanje izbačeno iz mulja na dnu njegovog mozga. I zaista, u početku je mislio da to jeste sećanje, sećanje na peščanu oluju koju je jednom doživeo, na trećem medenom mesecu, u Egiptu. Ali u ovom vrtlogu se izgubio i nije imao vodiča kao onda. I nije mu pesak bockao oči terajući ih da progledaju, niti ga je vetar udarao po ušima terajući ga da čuje. Radilo se o nekoj sasvim drugačijoj sili, manje prirodnoj nego što je oluja, koja je, što nikada nije bio slučaj ni sa jednom olujom, bila zarobljena ovde, u odžaku od kamenja. Sada je po prvi put sagledao rupu kroz koju je pao, koja se protezala iznad njega do neba obasjanog suncem tako dalekim da ga nije mogao dodirnuti nijedan razuveravajući zrak. Kakvi god duhovi da su pohodili ovo mesto, ulazeći pred njim u Postanje, sigurno su dolazili iz vremena pre nego što je njegova vrsta bila čak i sjaj u oku evolucije. Bile su to zastrašujuće jednostavne stvari; sile vatre i leda.

Nije bio daleko; pa ipak, uopšte nije imao pravo. Oblici koji su stali da se pomaljaju iz tame nedaleko od mesta na kome je on ležao, u jednom trenutku podsećali su na ljude kojima je i sam pripadao, a u narednom na nepatvorene energije, obmotane jedna oko druge poput šampiona u ratu zmija, koje su poslala njihova plemena da davljenjem istisnu život jedna iz druge. Ta vizija mu je zapalila kako živce tako i čula. Bol od koga je bio pošteđen polako je prodirao do njegove svesti, kapanje se prvo pretvorilo u potok, a onda u bujicu. Imao je osećaj kao da leži na noževima, da mu njihovi vrhovi prodiru između kičmenih pršljenova i zadiru u unutrašnje organe.

Bio je suviše slab čak i da zaječi, jedino je mogao da se muči, da izigrava ubogog svedoka predstave što se odvijala pred njim, koji se nada da će spas ili smrt brzo doći, kako bi ga oslobodili ove agonije. Bolje smrt, pomisli on. Bezbožni kućkin sin poput njega nije mogao da se nada iskupljenju, osim ako svete knjige nisu grešile pa su razvratnici, pijanice i bogohulnici bili podobni za raj. Bolje da umre i da svrši s tim. Šala se ovde završavala.

Želim da umrem, pomisli on.

Dok je oblikovao tu nameru, jedan od entiteta koji se borio pred njim okrenu se u njegovom pravcu. Ugledao je lice u oluji. Imalo je bradu, i bilo toliko naduveno od osećanja da je izgledalo kao da telo na koje je bilo nasadeno pripada kakvom patuljku, slično fetusu: lobanja nadsvođena, oči

goleme. Užas koji je osenio kada je ovaj upro svoj pogled u njega nije bio ništa u poređenju sa onim što je osenio kada su njegove ruke posegnule za njim. Poželeo je da otpuzi do neke niše i izbegne dodir prstiju tog duha, međutim, njegovo telo nije bilo u stanju da reaguje na laskanje ili zastrašivanje.

"Ja sam Džaf", čuo je kako kaže bradati duh. "Daj mi svoj um, hoću teratu."

Kada su vrhovi prstiju lagano okrzneli Badijevo lice osenio je kako mlaz moći, beo poput munje, kokaina ili sperme, protiče kroz njegovu glavu i spušta se u njegovu anatomiju. A sa njim i saznanje da je pogrešio. Nije se on sastojao samo od izmrcvarenog mesa i polomljenih kostiju. Uprkos svojoj nemoralnosti, u njemu je postojalo nešto za čim je Džaf žudeo; postojao je delić njegovog bića od koga je ova sila koja ga je zaposela mogla imati koristi. Nazvao je to terata. Badi nije imao pojma šta ta reč znači. Ali i te kako je postao svestan užasa kada je taj duh ušao u njega. Taj dodir bio je munja, koja je plamenom prokrčila put do suštine njegovog bića. I droga, koja je stvarala slike te invazije što su poskakivale u njegovom unutrašnjem oku. A sperma? I ona, jer zašto bi inače život za kakav nikada ranije nije znao, stvorenje rođeno u njegovoj srži posle Džafovog silovanja, sada iskakalo iz njega?

Na trenutak ga je ugledao dok je odlazilo. Bilo je bledo i primitivno. Bez lica, sa desetinama nogu koje su se koprcale. Takođe nije posedovalo um, radilo je samo ono što je Džaf želeo. Bradato lice se nasmejalo kada ga je videlo. Izvukavši prste iz Badija, duh je pustio vrat svoga neprijatelja koji je držao drugom šakom i jašući na terati uputio se uz stenoviti odžak prema suncu.

Preostali borac pade nauznak i udari o zid pećine. Sa mesta na kome je ležao, Badi na trenutak ugleda čoveka. Mnogo manje je ličio na ratnika od njegovog protivnika, pa je sledstveno tome i pretrpeo veće povrede. Telo mu je bilo skrhanu, a izraz lica umoran i pometen. Zagledao se uz stenoviti odžak.

"Džafe!" pozva ga on; njegov povik podigao je prašinu sa ispusta o koje je Badi udarao dok je padao. Iz otvora nije dopro nikakav odgovor. Čovek pogleda nadole prema Badiju, začkiljivši.

"Ja sam Flečer", reče on, milozvučnim glasom. Krenuo je prema Badiju, vukući za sobom slabašnu svetlost. "Zaboravi na bol."

Badi je ulažući neviđeni napor pokušavao da kaže: pomoz mi, ali nije morao. Već i samo Flečerovo prisustvo ublažilo je agoniju koju je osećao.

"Zamišljaj sa mnom", reče Flečer. "Koja ti je najveća želja?"

Da umrem, pomisli Badi.

Duh je čuo neizgovoreni odgovor.

"Ne", reče on. "Nemoj zamišljati smrt. Molim te, nemoj zamišljati smrt. Ne mogu se time naoružati."

Naoružati? pomisli Badi.

"Protiv Džafa."

Ko ste vi?

"Nekada ljudi. Sada duhovi. Večni neprijatelji. Moraš mi pomoći. Potrebno mi je ono što je tvoj um još u stanju da istisne, ili ću morati da pođem u boj protiv njega nenaoružan."

Izvini, ali već sam sve dao, pomisli Badi. Video si ga da uzima. Uzgred budi rečeno, šta to bi?

"Terata? Otelotvorenje tvojih primarnih strahova. Odjahao je na tome u svet." Flečer ponovo pogleda uz odžak. "Ali još neće izroniti na površinu. Dan je suviše svetao za njega."

Još je dan?

"Da."

Otkud znaš?

"Napredovanje sunca me i dalje pokreće, čak i ovde. Želeo sam da budem nebo, Vense. Umesto

toga, dve decenije sam živeo u mraku, dok mi je Džaf stezao vrat. On sada nastavlja rat na površini, i meni je potrebno oružje protiv njega, koje ću istrgnuti iz tvoje glave."

Ništa u njoj nije ostalo, reče Badi. Ja sam gotov.

"Suština mora biti sačuvana", primeti Flečer.

Suština?

"San-more. Možda ćeš i videti njegovo ostrvo, dok umireš. Predivno je; zavidim ti na slobodi da napustiš ovaj svet..."

Misliš li na raj? pomisli Badi. Da li misliš na raj? Ako je tako, da znaš da nemam šanse.

"Raj je samo jedna od mnogih priča, koje se pričaju na obalama Efemerisa. Ima ih na stotine i ti ćeš ih sve znati. I zato se nemoj plašiti. Daj mi samo delić svoga uma, kako bi Suština mogla biti sačuvana."

Od koga?

"Džafa, koga drugog?"

Badi nikada nije bio neka naročita sanjalica. Kada nije bio drogiran ili pijan, njegovo spavanje ličilo je na spavanje onih koji se svakog dana iscrpljuju do krajnjih granica. Posle angažmana, ili tucanja, ili oboje, predavao bi se snu kao da je on proba za krajni zaborav koji ga je sada pozivao. Sa strahom od ništavila kao pištoljem uperenim u njegova slomljena pleća, mučio se da shvati smisao onoga što mu je Flečer govorio. More; obala; mesto gde se pričaju priče, u kojima je raj samo jedna od mnogobrojnih mogućnosti? Kako je mogao da proživi ceo život i da nikada ne upozna to mesto?

"Upoznao si ga", reče mu Flečer. "Dva puta u životu plivao si u Suštini. One noći kada si rođen, i prve noći koju si proveo pored one koju si najviše voleo u životu. Ko je to bio, Badi? Bilo je mnogo žena, je li tako? Koja ti je najviše značila? Oh... pa, razume se. Na kraju uvek ostaje samo jedna. Jesam li u pravu? Tvoja majka."

Otkud ti to, do đavola, znaš?

"Pripiši to slučajnom pogotku..."

Lažljivče!

"U redu, malo kopam po tvojim mislima. Oprosti na smetnji. Potrebna mi je pomoć ili će me Džaf pobediti. Ti to ne želiš."

Ne, ne želim.

"Zamišljaj za mene. Daj mi nešto više od žaljenja od čega bih mogao da stvorim saveznika. Ko su tvoji junaci?"

Junaci?

"Zamisli ih mene radi."

Komedijaši! Svi odreda.

"Vojska komedijaša? Zašto da ne?"

Pomisao na to izmami Badiju osmeh. Zaista, zašto da ne? Nije li nekada mislio da bi njegova umetnost mogla očistiti svet od zla? Možda bi vojska svetih budala mogla postići smehom ono što bombe nisu uspele. Prijatna, luckasta vizija. Komedijaši na bojnom polju okreću gole guzice topovima, i mlate generale po glavi gumenim pilićima; iscerena topovska hrana zbunjuje političare igrama reči i potpisuje mirovne ugovore tačkastim mastilom.

Njegov osmeh pretvorio se u smeh.

"Zadrži tu misao", reče Flečer, posegnuvši u Badijev um.

Smeh mu je nanosio bol. Čak ni Flečerov dodir nije mogao da ublaži sveže grčeve koje je on izazvao u Badijevom sistemu.

"Nemoj umreti!" čuo je Flečera kako govori. "Ne još! Suštine radi, ne još!"

Međutim, uzalud je zapomagao. Smeh i bol zahvatili su Badija od glave do pete. Podigao je pogled prema duhu koji je lebdeo dok su mu suze tekle niz lice.

Izvini, pomisli on. Izgleda da ne mogu više. Ne želim da...

Smeh ga je slomio.

...Nije trebalo da tražiš od mene da se sećam.

"Trenutak!" reče Flečer. "Potreban mi je samo trenutak."

Suviše kasno. Život ga je napustio, ostavivši Flečera praznih šaka, suviše slabog da se usprotivi Džafu.

"Proklet bio!" izgovori Flečer, vičući na leš kao što je nekada (tako davno) stajao i vikao na Džafa dok je ovaj ležao na podu Misije svete Katarine. Ovog puta nije bilo života koji bi se mogao isterati iz leša. Badi je otišao. Izraz lica bio mu je ujedno tragičan i komičan, što je jedino i bilo pravo. Na taj je način i proživio svoj život. A svojom smrću obezbedio je Palomo Gaju budućnost koja će prosto bujati takvim suprotnostima.

4.

Vreme će u Gaju odigrati nebrojeno mnogo trikova u narednih nekoliko dana, ali sigurno nijedan neće biti ni približno toliko frustrirajući za svoju žrtvu kao razmak od trenutka kada se Haui rastao od Džo-Bet i trenutka kada će je ponovo videti. Minuti su se odužili u časove; časovi su se činili dovoljno dugi da iznedre pokolenja. Da ne bi mislio na nju otišao je da potraži kuću svoje majke. Konačno, zbog toga je i došao: da bolje upozna svoju prirodu tako što će ščepati porodično stablo što bliže korenu. Do sada je, razume se, uspeo samo da u sve unese samo još veću zbrku. Nije znao da je sposoban za ono što je sinoć osetio... za ono što je sada još jače osećao. Za tu uzvišenu, nerazumnu ubeđenost da je sa svetom sve u redu, i da nikada više ne može ništa da krene naopako. Ta činjenica vremena koja razrešuje način na koji se sve odvijalo nije mogla da pojača njegov optimizam; bila je to samo igra koju je stvarnost igrala s njim, kako bi potvrdila apsolutni autoritet onoga što je osećao.

Tom triku pridodat je još jedan, još finiji. Kada je stigao do kuće u kojoj je živela njegova majka utvrdio je da je ona, zahvaljujući nekim natprirodnim silama, ostala ista; izgledala je tačno onako kao na fotografijama koje je video. Stajao je nasred ulice i zurio u nju. Saobraćaj se nije odvijao ni u jednom pravcu; nije bilo ni pešaka. Ovaj ugao Gaja lebdeo je u sanjarenju sredine jutra, i njega je prožimalo osećanje da bi njegova majka mogla da se pojavi na prozoru, ponovo kao dete, i zagleda se u njega. Tako nešto mu nikada ne bi palo na pamet da se sinoć nije dogodilo ono što se dogodilo. Čudnovato prepoznavanje do koga je došlo kada su im se pogledi sreli... osećanje koje ga je proželo (i još ga prožima) da je njegov susret sa Džo-Bet predstavljao radost koja je negde čekala... navela je njegov um da stvara ustrojstva kakva se nikada ranije nije usuđivao da stvara, a ova mogućnost (mesto sa koga je dublji smisao vlastitog bića izvlačio saznanja o Džo-Bet i saznavao njenu neminovnost) bila je za njega pre samo još dvadeset četiri časa nezamisliva. Ponovo, petlja. Tajne njihovog susreta odvele su ga u kraljevstva pretpostavki koje su vodile od ljubavi do fizike, od fizike do filozofije i ponovo nazad do ljubavi i to na takav način da se umetnost i nauka više nisu mogli razlikovati.

Niti se tajanstvenost koju je osećao, dok je stajao ovde pred majčinom kućom, mogla razdvojiti od tajanstva devojke. Kuća, majka i susret predstavljali su jednu celovitu neobičnu priču. On je tu bio samo zajednički činilac.

Odlučio je da ne pokuca na vrata (konačno, šta je još mogao saznati o tom mestu?) i upravo se spremao da pođe kada ga neki instinkt nagna da nastavi blagom uzbrdicom do vrha ulice. Zapanjio se kada je pod sobom ugledao ceo Gaj, istočno od Šoping centra pa sve do tačke gde su udaljeni

krajičci grada ustupali mesto gustom rastinju. To jest gotovo gustom; tu i tamo svod se cepao, i kroz jednu od tih pukotina nazirala se neka poveća gomila okupljenih ljudi. Lučne lampe uzdizale su se u prstenu, pritiskajući neki prizor koji je bio suviše daleko za njega. Da ne snimaju film tamo dole? Veći deo jutra bio je ošamućen tako da gotovo ništa nije primetio dok se peo ovamo gore; mogao je proći pored svih zvezda koje su ikada osvojile Oskara, a da toga ne bude svestan.

Dok je stajao i posmatrao, začuo je neki šapat. Osvrnuo se. Ulica iza njega bila je prazna. Nije bilo ni povetarca, čak ni ovde na obronku majčinog brda koji je mogao doneti taj zvuk do njega. Ipak ga je ponovo začuo; zvuk koji je nastajao tako blizu njegovog uva da mu je gotovo bio u glavi. Glas je bio nežan. Izgovarao je samo četiri sloga, ujedinjena u ogrlicu zvuka.

...ardehauardehauardehau...

Nije trebalo imati doktorat iz logike da bi se povezala ova misterija sa onim, šta god to bilo, što se događalo u šumi ispod njega. Nije se mogao pretvarati da razume procese koji su delovali na njega i oko njega. Gaj je očigledno živeo po nekim svojim zakonima, i on je već izvukao suviše koristi zahvaljujući njegovim enigmama da bi okrenuo leđa budućim pustolovinama. Ako mu je potraga za šniclom mogla doneti ljubav života šta mu je onda mogao doneti šapat koji je nameravao da sledi?

Nije bilo naročito teško pronaći put do drveća. Dok je silazio, prožimalo ga je veoma čudno osećanje da ceo grad vodi u tom pravcu; da je padina brda nagnuta ploča, čija je sadržina mogla svakog časa skliznuti u zemljinu utrobu. Ta se slika samo pojačala kada je konačno stigao do šume i zapitao šta se događa. Niko se nije potrudio da mu odgovori dok nije zacijukao neki klinac:

"U zemlji se napravila rupa koja ga je celog progutala."

"Koga je progutala?" zanimalo je Hauija. Nije mu odgovorio dečak već žena koja je bila s njim.

"Badija Vensa", reče ona. Hauiju to ime ništa nije značilo, što je žena izgleda primetila, jer je dodala: "Nekada je bio TV zvezda", rekla je. "Smešan tip. Moj muž ga voli."

"Jesu li ga izvadili?" upita on.

"Nisu još."

"Nije ni važno", umeša se dečak. "Ionako je mrtav."

"Stvarno?" reče Haui.

"Svakako", glasio je ženin odgovor.

Odjednom je ceo prizor sagledao novim očima. Ova skupina ljudi nije ovamo došla da bi videla čoveka spasenog pred samim dverima smrti. Oni su ovde bili da bi na trenutak ugledali telo dok ga budu gurali u stražnji deo bolničkih kola. Želeli su samo da mogu da kažu: bio sam tamo kada su ga izvadili. Video sam ga pod čaršavom. Razljutila ga je njihova morbidnost, naročito u ovakvom jednom danu koji je tako mnogo nudio. Ko god da ga je malopre dozivao, više to nije činio; ili, ako jeste, preteće prisustvo gomile ga je blokiralo. Nije imalo svrhe da i dalje ostane, kada su ga čekale oči koje je trebalo gledati i usne koje je trebalo ljubiti. Okrenuvši leđa drveću, i onome ko ga je zvao, uputio se nazad u motel da sačeka Džo-Bet.

IV

Abernati je bio jedini koji je ikada Griloa zvao prvim imenom. Za Saralin, od dana kada su se sreli pa do noći u kojoj su se rastali, on je uvek bio Grilo; isto je bilo i sa svim njegovim kolegama i prijateljima. Za neprijatelje je (a koji novinar, naročito ako je u nemilosti, nije imao čitavu svitu neprijatelja?) ponekad bio Onaj Drkadžija Grilo, ili Grilo Pravedni, ali uvek Grilo.

Samo se Abernati usuđivao: "Natane?"

"Šta hoćeš?"

Grilo je upravo izišao ispod tuša, ali čim je čuo Abernatijev glas bio je spreman da se ponovo oriba.

"Šta radiš kod kuće?"

"Radim", slaga Grilo. Kasno je legao. "Članak o zagađenju, sećaš se?"

"Zaboravi. Nešto je iskrslalo i ja želim da ti budeš tamo. Badi Vens... komedijaš?... nestao je."

"Kada?"

"Jutros."

"Gde?"

"Palomo Gaj. Znaš gde je to?"

"Za mene je to samo ime na tabli pored autoputa."

"Pokušavaju da ga izvuku. Sada je podne. Za koliko možeš tamo da stigneš?"

"Za sat. Možda devedeset minuta. Čemu toliko frka?"

"Suviše si mlad da bi se sećao Šoua Badija Vensa."

"Video sam reprize."

"Da ti objasnim nešto, Natane, dečake..." od svih načina na koje mu se Abernati obraćao Grilo je najviše mrzeo ovaj, rođački. "... nekada je Šou Badija Vensa praznio barove. Bio je veliki čovek i pravi Amerikanac."

"Znači želiš srceparateljni članak?"

"Sranje, ne. Želim sve o njegovim ženama, alkoholu, i tome zašto je završio u okrugu Ventura kada se nekada šepurio po Barbenku u limuzini dugačkoj kao tri jebena bloka."

"Drugim rečima, prljav veš."

"Bile su umešane i droge, Natane", reče Abernati. Grilo je mogao da dočara sebi izraz hinjene iskrenosti na Abernatijevom licu. "A naši čitaoci imaju prava da znaju sve o tome."

"Traže da se na svetlost dana iznese sav prljavi veš, isto kao i ti", primeti Grilo.

"Tuži me", odvrati Abernati. "Samo odvući dupe tamo."

"Znači čak ni ne znamo gde je? Pretpostavimo da je jednostavno nekuda otišao?"

"Oh, znaju gde je", reče Abernati. "U narednih nekoliko časova pokušaćete da izvuku telo."

"Da ga izvuku? Hoćeš da kažeš da se udavio?"

"Hoću da kažem da je pao u rupu."

Komedijaši, pomisli Grilo. Sve za smeh.

Samo što to nije bilo smešno. Kada se pridružio Abernatijevoj srećnoj družini, posle debakla u Bostonu, imao je utisak da je na odmoru posle zamornog istraživačkog novinarstva u kome je stekao ime, i u kome, je na kraju, bio izigran. Pomisao da će raditi za malotiražni list koji prati skandale kao što je Okružni reporter izgledala mu je kao olakšanje. Abernati je bio licemerni lakrdijaš, preporođeni hrišćanin za koga je oproštaj bila nepristojna reč. Priče koje je davao Grilou da obradi lako je bilo sakupiti, a još lakše ispričati, kada se zna da su čitaoci Reportera voleli da vesti koje oni

čitaju zadovoljavaju samo jednu funkciju: pothranjuju zavist. Tražili su da čitaju o bolu onih na vrhuncu; o naličju slave. Abernati je dobro poznao svoju pastvu. Čak je u igru uveo i vlastitu biografiju, obavezno u uvodnim člancima pominjući svoje preobraćenje od alkoholičara u fundamentalistu. Trezan i odan Bogu, tako je voleo sebe da opisuje. To sveto dopuštenje mu je dozvoljavalo da prodaje đubre koje je izdavao sa blaženim osmehom, a njegovim čitaocima da se valjaju u tom đubretu bez osećanja krivice. Čitali su priče o smrtnom grehu. Šta je od toga bilo više hrišćanski?

Za Griloa je ta šala već odavno postala bajata. Koliko je samo puta pozeleo da kaže Abernatiju da se nosi, ali gde je on, nadaren reporter kome su podmetnuli nogu, mogao da nađe posao osim u nekom malom listu kao što je bio Reporter? Razmišljao je i o drugim profesijama, ali niti je želeo, niti je bio sposoban da se bavi nečim drugim. Otkad je znao za sebe želeo je da svetu saopštava vesti o njemu samom. Bilo je nečeg suštinskog u tome. Nije mogao sebe da zamisli kako bilo šta drugo radi. Svet je sebe poznao površno. Bili su mu potrebni ljudi koji će mu pričati o njegovom životu, svakodnevno, jer kako bi inače učio na svojim greškama? Upravo je pisao uvodni članak o jednoj takvoj greški... mitu u senatu... kada je otkrio (i dan danas mu se prevrne stomak kada se seti tog trenutka) da su mu to smestili protivnici njegove mete, da bi iskoristili njegov položaj novinara- tužioca i okaljali nevine partije. Izvinio se, malo puzao i dao otkaz. Cela stvar je uskoro zaboravljena, čim su sveži naslovi koji su tvrdili suprotno zamenili one koje je on stvorio. Političari će, poput škorpiona i bubašvaba, preživeti i nuklearni rat koji će uništiti civilizaciju. Ali novinari su bili krhki. Samo jedan pogrešan proračun i njihova verodostojnost se pretvarala u prah. Pojurio je na zapad i nije se zaustavio dok nije stigao do Pacifika. Hteo je da se baci u njega, ali je umesto toga izabrao da radi za Abernatija. Sve mu se više činilo da je pogrešio.

Svakog dana je govorio sebi da na sve treba gledati sa vedrije strane, jer dublje nije mogao da padne, mogao je samo krenuti naviše.

Gaj ga je iznenadio. Mogao se podičiti svim osobenim znacima gradića smišljenih na papiru... središnji Šoping centar, sela koja se pružaju na sve četiri osnovne strane sveta, sam raspored ulica... međutim, postojala je i prijatna raznovrsnost u stilu kuća i... možda zbog toga što je delimično bio podignut na brdu... sticao se osećaj da možda postoje neka tajna mesta.

Ako su šume krile kakve tajne, njih su izgazili radoznalci koji su došli da posmatraju iskopavanje. Grilo pokaza svoje isprave i postavi nekoliko pitanja policajcu kod prepreke. Ne, malo je verovatno da će uskoro izvući telo; još nije ni pronađeno. Grilo nije mogao da razgovara ni sa jednom osobom odgovornom za operaciju. Vratite se kasnije, glasio je predlog. Učinilo mu se da je to dobar savet. Malo šta se događalo oko raspukline. Iako je unaokolo po zemlji bilo mnoštvo raznog pribora za pentranje, izgleda da se niko nije spremao da ga upotrebi. Odlučio je da rizikuje i ode sa tog mesta kako bi obavio nekoliko telefonskih razgovora. Pronašao je put do Šoping centra i javnog telefona. Prvo je pozvao Abernatija da javi da je stigao i da se raspita da li je već bio poslat fotograf. Abernati nije bio u kancelariji. Grilo ostavi poruku. S drugim pozivom je imao više sreće. Sekretarica je počela da reprodukuje poznatu poruku...

"Zdravo. Ovde Tesla i Bač. Ako želite da razgovarate sa psom, izišla sam. Ako vam je Bač potreban..." ali ju je Tesla prekinula.

"Da?"

"Grilo ovde."

"Grilo? Zaveži, Bače! Izvini, Grilo, pokušava da..." ispustila je slušalicu, posle čega je usledila prava frka, a onda ju je zaduvana Tesla ponovo podigla. "Ta životinja. Zašto li sam ga uopšte

uzimala, Grilo?"

"On je jedino muško koje hoće da živi s tobom."

"Jebi se."

"Samo te citiram."

"Ja sam to kazala?"

"Ti si to kazala."

"Zaboravila sam! Imam dobre vesti, Grilo. Postigla sam dogovor za proširenje jednog od scenarija. Onog odbijenog filma koji sam napisala prošle godine? Žele da ga prepravim. Za svemir."

"I ti ćeš to uraditi?"

"Zašto da ne? Potreban mi je film. Niko neće da se prihvati ničeg ozbiljnog dok ne budem imala hit. Zajebi umetnost, biću tako dobra da će svršiti u gaće. Pre no što išta kažeš, molim te da mi ne prodaješ ništa od onog sranja o umetničkom integritetu. Ova devojka mora da se prehrani."

"Znam, znam."

"Pa, šta ima novo?" upita ona.

Na to je pitanje imao mnoštvo odgovora: celu litaniju. Mogao joj je ispričati kako ga je njegov frizer, držeći punu šaku plave-slamnate kose, s osmehom obavestio da je počeo da ćelavi na temenu. Ili kako je jutros, ugledavši svoj lik u ogledalu, zaključio da njegove izdužene, anemične crte lica za koje se oduvek nadao da će sazreti do nekakve junačke melanholije, jednostavno deluju žalosno. Zatim, da ga i dalje muče oni prokleti liftovski snovi, u kojima se nalazi zarobljen između spratova sa Abernatijem, u kojima ovaj sve vreme pokušava da ga poljubi. Međutim, biografiju je zadržao za sebe, i samo rekao:

"Potrebna mi je pomoć."

"To se podrazumeva."

"Šta znaš o Badiju Vensu?"

"Upao u rupu. Bilo je na TV-u."

"Kakva je njegova životna storija?"

"Za Abernatija, je li tako?"

"Tako je."

"Znači samo prljav veš."

"Pogodak iz prve."

"Pa, komedijaši mi nisu jača strana. Doktorirala sam na boginjama seksa. Ali pogledala sam šta imam o njemu kada sam čula vest. Šest puta se ženio; jednom sa sedamnaestogodišnjakinjom. Brak je trajao četrdeset dva dana. Druga žena mu je umrla od prevelike doze..."

Kao što se Grilo i nadao, Tesla je imala tačne oznake citata iz Života i nečasnog razdoblja Badija Vensa (pravo ime, verovali ili ne, Valentino). Sklonost ka ženama, kontrolisanim supstancama i slavi; TV serije, filmovi; pad u nemilost.

"U to možeš uneti i osećanja, Grilo."

"Hvala ti ni za šta."

"Volim te samo zato što mogu da te povredim. Ili sam možda htela da kažem obrnuto."

"Vrlo smešno. Kad već govorimo o tome: je li bio?"

"Je li bio šta?"

"Smešan."

"Vens? Pretpostavljam da jeste, na neki svoj način. Nikada ga nisi video?"

"Pretpostavljam da jesam. "Ne sećam se."

"Imao je lice kao od gume. Pogledaš ga i počneš da se smeješ. I uvrnutu ličnost. Napola idiot,

napola sluzava lopta."

"Kako je onda imao toliko uspeha kod žena?"

"Prljav veš?"

"Razume se."

"Ogroman privesak."

"Zezaš me?"

"Najveći kurac na televiziji. Saznala sam to iz sasvim pouzdanog izvora."

"Od koga?"

"Grilo, molim te", reče Tesla, zapanjena. "Da li ti ja ličim na devojkicu koja se bavi ogovaranjima?"

Grilo se nasmeja. "Hvala na obaveštenju. Dugujem ti večeru."

"Prodato. Večeras."

"Izgleda da ću još biti ovde."

"Onda ću ja doći da te potražim."

"Možda sutra, ako još budem ovde. Nazvaću te."

"Ako me ne nazoveš, mrtav si."

"Rekoh da ću te nazvati; nazvaću. Vрати se Izgubljenima u svemiru."

"Ne čini ništa što ja ne bih. I Grilo..."

"Šta?"

Pre no što mu je odgovorila, spustila je slušalicu, po treći put uzastopce pobedivši u igri ko će kome prvi spustiti slušalicu, koju su igrali od kada joj je Grilo, jedne noći u tugaljivoj omami izazvanoj pićem, priznao da mrzi ristanke.

1.

"Mama?"

Kao i obično, sedela je kod prozora.

"Pastor Džon nije sinoć dolazio, Džo-Bet. Pozvala si ga kao što si mi obećala?" Očitavala je izraz na licu svoje kćeri. "Nisi", primeti ona. "Kako si mogla da zaboraviš nešto takvo?"

"Izvini, mama."

"Znaš koliko se oslanjam na njega. Imam dobar razlog za to, Džo-Bet. Znam da ti tako ne misliš, ali ipak imam."

"Ne. Verujem ti. Pozvaću ga kasnije. Prvo... moram da razgovaram s tobom."

"Zar ne bi trebalo da si u radnji?" upita Džoj. "Da nisi bolesna? Čula sam Tomi-Reja..."

"Saslušaj me, mama. Moram da te pitam nešto veoma važno."

Džoj se odmah zabrinula. "Ne mogu sada da razgovaram", reče ona. "Hoću pastora."

"On će doći kasnije. Prvo: zanima me nešto u vezi jedne tvoje prijateljice."

Džoj ništa nije rekla, ali joj se licem razlio izraz nemoći. Džo-Bet je suviše često viđala kako njeno lice poprima taj izraz da bi se uplašila.

"Sinoć sam srela jednog čoveka, mama", reče ona, odlučivši da bude otvorena. "Zove se Huard Kac. Majka mu je Trudi Kac."

Džojino lice više nije predstavljalo delikatnu masku. Pod njom se krio neki tajanstveni izraz nalik na zadovoljstvo. "Nisam li rekla?" promrmlja ona sebi u bradu, ponovo okrenuvši glavu prema prozoru.

"Nisi li rekla šta?"

"Kako bi to moglo završiti? Kako bi se to ikada moglo završiti?"

"Mama, objasni."

"To nije bio nesrećni slučaj. Sve smo znale da nije bio nesrećni slučaj. One su imali svoje razloge."

"Ko je imao razloge?"

"Potreban mi je Pastor."

"Mama: ko je imao razloge?"

Ne odgovorivši joj, Džoj ustade.

"Gde je on?" upita ona, odjednom glasno. Krenu ka vratima. "Moram ga videti."

"Dobro, mama! Dobro! Smiri se."

Kod vrata je zastala i okrenula se prema Džo-Bet. Oči su joj bile pune suza.

"Ne smeš ni prići Trudinom dečaku", reče ona. "Čuješ li me? Ne smeš ga videti, razgovarati s njim, čak ni misliti na njega. Obećaj mi."

"Ne mogu to da ti obećam. Glupo je."

"Nisi ništa učinila s njim, je li tako?"

"Na šta misliš?"

"Oh moj Bože, jesi."

"Ništa nisam učinila."

"Ne laži me!" zahtevala je mama, stisnuvši koštunjave šake u pesnice. "Moraš se pomoliti, Džo-Bet!"

"Ne želim da se molim. Došla sam da od tebe zatražim pomoć, to je sve. Nisu mi potrebne molitve."

"Već je ušao u tebe. Nikada ranije nisi tako govorila."

"Nikada ranije se nisam ovako osećala!" odvrati ona. Samo što nije zaplakala; bes i strah su se udružili. Nikakve koristi nije mogla imati od toga što će saslušati mamu, ona joj ništa neće reći, samo će je pozivati na molitvu. Džo-Bet priđe odlučno vratima, što je bilo dovoljno da upozori mamu kako neće moći da je spreči da ode. Nije se opirala. Mama se sklonila u stranu i pustila je da prođe, ali dok je silazila niz stepenice, ona je pozva:

"Džo-Bet, vrati se! Zlo mi je, Džo-Bet! Džo-Bet! Džo- Bet!"

Haui otvori vrata svojoj uplakanoj lepotici.

"Šta se desilo?" upita on brzo je uvevši unutra.

Ona prinese šake licu i stade da jeca. On je zagrlji. "Sve je u redu", reče on. "Ništa ne može biti tako loše." Jecaji polako počеше da jenjavaju, dok se na kraju nije izvukla iz njegovog zagrljaja i ostala bespomoćno da stoji nasred sobe, nadlanicom otirući suze sa obraza.

"Izvini", reče ona.

"Šta se dogodilo?"

"Duga je to priča. Zadire daleko u prošlost. O tvojoj i mojoj majci."

"Poznavale su se?"

Ona klimnu. "Bile su najbolje prijateljice."

"Znači ovo nam je bilo suđeno", reče on, osmehnuvši se.

"Mislim da mama na to tako ne gleda."

"Zašto da ne? Sin njene najbolje prijateljice..."

"Da li ti je majka ikada ispričala zbog čega je otišla iz Gaja?"

"Nije bila udata."

"Isto kao ni moja."

"Možda je jača od moje..."

"Ne, ovo sam htela da kažem: možda je to nešto više od obične slučajnosti. Celog života slušam glasine o nečemu što se dogodilo pre mog rođenja. O mami i njenim prijateljicama."

"Ne znam ništa o tome."

"Ja znam samo ponešto. Bilo ih je četiri. Tvoja mama, moja, devojka po imenu Karolina Hočkis, čiji otac još živi u Gaju, i još jedna. Zaboravila sam njeno ime. Arlin nekako. Neko ih je napao. Silovao, mislim."

Haujev osmeh je već odavno izbledeo.

"Majku?" upita on tiho. "Zašto mi nikada ništa nije rekla?"

"Ko može svom detetu da kaže da je na taj način začeto?"

"Oh moj Bože", izusti Haui. "Silovana..."

"Možda grešim", reče Džo-Bet, pogledavši Hauija. Lice joj je bilo namršteno, kao da ju je neko upravo ošamario.

"Ceo život sam provela s tim glasinama, Haui. Mama umalo nije do kraja poludela zbog njih. Sve vreme je pričala samo o đavolu. Nekada me je strašno plašilo kada bi počela da priča o tome kako je Satana upravio svoj pogled na mene. Molila sam se da budem nevidljiva, kako me ne bi primetio."

Haui je skinuo naočari i bacio ih na krevet.

"Ja ti, u stvari, nisam ni kazao zašto sam došao ovamo, je li tako?" upita on. "Mislim... mislim... mislim da je vreme da to učinim. Došao sam jer nemam pojma ko sam, niti šta sam. Želeo sam da saznam nešto o Gaju i zbog čega je odbacio moju majku."

"Sada žališ što si uopšte dolazio."

"Ne. Da nisam došao, ne bih tebe sreo. Ne bih se... ne bih... ne bih se zaljubio..."

"U devojku koja ti je najverovatnije sestra?"

Onaj izraz na njegovom licu kao da ga je neko ošamario polako je nestajao. "Ne", reče on. "Ne mogu u to da poverujem."

"Prepoznala sam te istog časa kada si zakoračio kod Batrika. I ti si prepoznao mene. Zašto?"

"Ljubav na prvi pogled."

"Da je tako."

"To je ono što osećam. To je ono što i ti osećaš. Znam da je tako. Rekla si mi."

"To je bilo pre."

"Volim te, Džo-Bet."

"Ne možeš me voleti. Ne poznaješ me."

"Poznajem! I neću odustati zbog nekakvog ogovaranja. Čak ni ne znamo zasigurno da li je išta od toga istina." U žestini je potpuno prestao da muca. "Sve bi to mogle biti laži, je li tako?"

"Mogle bi", složi se ona. "Ali zašto bi bilo ko izmislio jednu takvu priču? I zašto ni tebi tvoja, a ni meni moja majka nisu rekle ko su nam očevi?"

"Saznaćemo."

"Od koga?"

"Pitaj mamu."

"Već sam pokušala."

"I?"

"Rekla mi je da ti ne prilazim. Da čak ni ne mislim na tebe..."

Suze su joj se osušile dok mu je pričala priču. Ali sada, kada je ponovo počela da misli na mamu, one potekoše. "Ali ja to ne mogu da sprečim, je li tako?" upita ona, obraćajući se za pomoć jedinom izvoru koji joj je bio zabranjen.

Dok ju je posmatrao, Haui je žudeo da bude ona sveta luda kakvom ga je Lem uvek nazivao. Da bude oslobođen cenzure poput idiota, životinja i malih beba; da je oliže, a da ga ona ne otera. Postojala je ipak mogućnost da mu je bila sestra, ali je njegov libido preskakao tabu.

"Mislim da bi trebalo da pođem", reče ona, kao da oseća njegovu vrelinu. "Mama traži pastora."

"Izgovori nekoliko molitvi i ja ću možda otići, jesi li to mislila?"

"To nije fer."

"Ostani malo, molim te", ulagivao se on. "Ne moramo da razgovaramo. Ne moramo ništa da radimo. Samo ostani."

"Umorna sam."

"Onda ćemo spavati."

Ispružio je šaku i dodirnuo joj lice, ovlaš.

"Nijedno od nas se noćas nije naspavalo", primeti on.

Ona uzdahnu i klimnu.

"Možda će se sve razjasniti ako pustimo da ide svojim tokom."

"Nadam se."

Izvinio se i otišao u kupatilo da isprazni bešiku. Kada se vratio zatekao ju je kako leži na krevetu bez cipela.

"Ima li mesta za dvoje?" upita on.

Ona promrmlja da ima. On leže pored nje, pokušavajući da ne misli na ono što se nadao da će raditi pod tim čaršavima.

Ponovo je uzdahnula.

"Sve će biti u redu", reče on. "Spavaj."

2.

Većina posetilaca koja je došla na poslednji šou Badija Vensa razišla se pre nego što se Grilo vratio u šumu. Očigledno su zaključili da nije vredan čekanja. Pošto su se znatiželjnici udaljili, stražari kod prepreka su postali opušteniji. Grilo preskoči konopac i priđe policajcu koji je, kako se činilo, upravljao ovom operacijom. Predstavio se i rekao čime se bavi.

"Nemam mnogo šta da vam kažem", odvrati čovek na Griloova pitanja. "Upravo spuštamo četvoricu, ali sam Bog zna koliko će nam vremena biti potrebno da podignemo telo. Još ga nismo pronašli. Hoćkis kaže da tamo dole ima svakojakih reka. Koliko znamo, telo bi već moglo biti u Pacifiku."

"Hoćete li raditi i po noći?"

"Izgleda da ćemo morati." Pogledao je na sat. "Preostalo nam je još možda četiri sata dnevne svetlosti. Onda ćemo morati da se oslonimo na lampe."

"Da li je iko već ranije istražio te pećine?" upita Grilo. "Postoje li karte?"

"Koliko je meni poznato, ne. Biće najbolje da pitate Hoćkisa. To je onaj tamo u crnom."

Grilo se ponovo predstavio. Hoćkis je bio visok, mračan, sa mlohavim izgledom čoveka koji je mnogo smršao.

"Ako sam dobro razumeo, vi ste stručnjak za pećine", reče Grilo.

"Samo u nedostatku pravih", odvrati Hoćkis. "Reč je o tome da niko ne zna više od mene." Njegov pogled se nijednog trenutka nije zadržao na Grilou, već je stalno lutao i tražio mesto na kome bi mogao da se smiri. "Ljudi mnogo ne razmišljaju o tome... šta se nalazi ispod nas."

"A vi razmišljate?"

"Aha."

"Bavite se nekom vrstom istraživanja?"

"Samo amaterski", objasni Hoćkis. "Neke stvari vas jednostavno obuzmu. Ova je mene."

"Jeste li lično bili tamo dole?"

Hoćkis tada prekrši svoje pravilo i čitave dve sekunde zadrži pogled na Griloovom licu pre nego što odgovori: "Ove pećine su do jutros bile zapečaćene, gospodine Grilo. Lično sam ih zapečatio, pre mnogo godina. One su bile... one jesu... opasnost za nevine."

Nevine, zapazi Grilo. Čudno upotrebljena reč.

"Policajac sa kojim sam razgovarao..."

"Spilmont."

"Tako je. Rekao mi je da tamo dole postoje reke."

"Tamo dole postoji čitav jedan svet, gospodine Grilo, o kome ne znamo gotovo ništa. I on se sve vreme menja. Svakako, ima i reka, ali i mnogo čega drugog. Mnogih vrsta koje nikada nisu ugledale svetlost dana."

"Ne zvuči baš zabavno."

"Prilagodile su se", reče Hoćkis. "Kao i svi mi. Žive u skladu sa svojim ograničenjima. Konačno, svi mi živimo na liniji raseda, koji se u svakom trenutku mogu otvoriti. Prilagođavamo im se."

"Pokušavam da o tome ne mislim."

"To je vaš način."

"A vaš?"

Hoćkis se jedva primetno osmehnu, pri čemu mu se oči napola zatvoriše.

"Pre nekoliko godina razmišljao sam o tome da odem iz Gaja. Budio je u meni... ružna sećanja."

"Ali ste ostali."

"Otkrio sam da predstavljam zbir sopstvenih... prilagođenja", odvrati on. "Kada pođe grad, poći ću i ja."

"Kada?"

"Palomo Gaj je podignut na lošem terenu. Tlo pod našim nogama deluje čvrsto, ali se, u stvari, pomera."

"Znači li to da bi ceo grad mogao poći za Badijem Vensom? Da li to hoćete da kažete?"

"Možete me citirati, samo mi ne pominjite ime."

"Nemam ništa protiv."

"Jeste li dobili ono što vam treba?"

"I više nego dovoljno."

"Tako nešto ne postoji", primeti Hočkis. "Bar ne kada su u pitanju loše vesti. Izvinite me, molim vas."

Odjednom su se sile oko raspukline galvanizovale. Ostavivši Griloa sa pančlajnom na kome bi mu pozavideo svaki komedijaš, Hočkis ode da nadgleda izvlačenje Badija Vensa.

Tomi-Rej je ležao u svojoj sobi i preznojavao se. Sklonio se sa sunca, zatvorio prozore, a zatim navukao i zavesu. Kada je na taj način zapečatio sobu pretvorio ju je u pećnicu, međutim, toplota i mrak su mu odgovarali. U njihovom zagrljaju nije se osećao tako usamljenim, izloženim, kao na jasnom, prozračnom vazduhu Gaja. Ovde je mogao da namiriše vlastite sokove koji su mu izlazili kroz pore; vlastiti ustajali dah koji mu je nadirao kroz grlo i zatim padao preko lica. Ako ga je Džo-Bet izneverila moraće da potraži novo društvo, a najbolje će biti da počne od samog sebe.

Čuo je da se vratila kući rano popodne, da se prepirala sa mamom, ali nije pokušao da razabere o čemu su razgovarale. Ako se njena patetična romansa već raspadala... a zašto bi inače jecala na stepeništu?... onda je za to sama bila kriva. On je imao važnija posla.

Dok je ležao u toj vrućini, glavu su mu pohodile veoma čudne slike. Sve su se one izdigle iz tame kojoj ona u njegovoj sobi sa navučenim zavesama nije bila ni prineti. Da to možda nije bio razlog što još nisu bile potpune? Bili su to samo delići sheme koju je strasno želeo da shvati, ali koja bi mu se svaki put izmigoljila. U njima je bilo krvi, bilo je stenja; bilo je i jedno bledo, svetlucavo stvorenje od koga mu se prevrnuo stomak. Bio je tu i neki čovek čiji lik nije mogao jasno da razabere, ali uspeće, ako se dovoljno preznoji.

Kada se to dogodi, biće kraj čekanju.

Prvo se iz raspukline začuo povik. Ljudi oko rupe, uključujući Spilmonta i Hočkisa, prionuše da izvuku čoveka, međutim, šta god da se pod zemljom dešavalo, bilo je suviše razuzdano da bi se moglo kontrolisati sa površine. Policajac koji se nalazio najbliže pukotini vrsinu kada mu se iznenada konopac koji je držao zategnu oko šake u rukavici i povuče ga prema ivici poput ribe uhvaćene na udicu. Spasao ga je Spilmont tako što ga je dovoljno dugo držao otpozadi dok ovaj nije uspeo da izvuče prste iz rukavice. Kada su obojica pali nauznak na tle povici odozdo su se umnožili, dopunjeni upozorenjima odozgo.

"Otvora se!" povika neko. "Isuse Hriste, otvara se!"

Grilo je bio kukavica dok ne bi namirisao vest; a onda je bio spreman da se suoči sa bilo čim. Progurao se pored Hočkisa i jednog policajca kako bi imao bolji pregled onoga što se događalo. Niko ga nije zaustavio; morali su da misle na vlastitu sigurnost. Iz raspukline koja se širila dizala se prašina, zaslepljujući ljude koji su držali konopce od kojih su zavisili životi ekipe za izvlačenje tela.

Na njegove oči je jedan od njih poletio prema otvoru, iz koga su se dizali krici koji su najavlјivali masakr. Dodao im je i on svoj kada mu se tlo pod petama pretvorilo u prah. Neko se zaletio pored Griloa u svu tu zbrku i pokušao da dohvati čoveka, ali bilo je kasno. Konopac se zategao. Nestao je, ostavivši za sobom svog neuspelog spasioca potrbuške na samoj ivici procepa. Grilo napravi tri koraka prema preživeli, jedva primećujući gde ima, a gde nema tla pod njegovim nogama. Osetio je, međutim, podrhtavanje koje mu se pelo kroz noge i uz kičmu, stvarajući pravi haos od njegovih misli. Bio mu je dovoljan instinkt. Raširenih nogu, kako bi održao ravnotežu, posegao je za čovekom koji je pao. Bio je to Hočkis koji je raskrvavio lice pri padu i koji ga je ošamućeno gledao. Grilo ga pozva po imenu. Čovek odgovori tako što ščepa Grilovu ispruženu ruku, dok se tle oko obojice rastavljalo.

Jedno pored drugoga na krevetu u motelu, ni Džo-Bet ni Havi nisu se probudili, iako su oboje dahtali i drhtali poput ljubavnika koji su uspeli da izbegnu davljenje. Oboje su sanjali vodu. Tamno more koje ih je nosilo prema nekom predivnom mestu. Ali njihovo putovanje je prekinuto. Ščepalo ih je nešto što se nalazilo ispod njihovih snova, i izvuklo ih iz te uljuljkujuće plime ka otvoru od stenja i bola. Svuda oko njih vrištali su ljudi dok su padali u susret smrti, a sledili su ih konopci poput poslušnih zmija.

Negde u toj pometnji čuli su jedno drugo, oboje su jecajući izgovarali ime onog drugog, ali nije bilo vremena za ujedinjenje pre nego što je njihovo kretanje nadole zaustavljeno i zahvatio ih talas koja je hitao naviše. Bio je ledeno hladan; bujica vode iz reke koja nikada nije videla sunce, ali se zato sada pela uz ponor, noseći mrtve ljude, snevače i sve drugo što se nahodilo u tom košmaru, pred sobom. Zidovi su postali nejasni dok su se uzdizali ka nebu.

Grilo i Hočkis su se nalazili na četiri jarda od raspukline kada je voda provalila napolje, žestinom koja je bila dovoljna da ih obori dok ih je zapljuskivala ledena kiša. To je povratilo Hočkisa. Zgrabio je Griloa za ruku, zavikavši:

"Pogledajte ono!"

Bujica je nosila i nešto živo. Grilo je to video samo na tren... neki oblik, ili oblike... koji su mu ličili na ljudska obličja, ali su zato na njegov unutrašnji vid ostavili potpuno drugačiji utisak, podsetili su ga na ono što ostane posle-sliku. Zatresao je glavom kako bi oterao tu sliku i ponovo pogledao. Ali šta god da je to video, sada više nije bilo tu.

"Moramo se skloniti odavde!" čuo je Hočkisa kako viče. Tle je nastavilo da puca. Ustali su, zarivši stopala u blato radi oslonca, a zatim potrčali naslepo kroz kišu i blato; znali su da su stigli do perimetra tek kada su se prevalili preko konopca. Jedan član ekipe za izvlačenje, koji je izgubio pola šake, ležao je na mestu gde ga je izbacio prvi mlaz. Iza konopca i tela, u zaklonu od drveća, nalazili su se Spilmont i izvestan broj policajaca. Ovde je kiša slabije padala, dobujući po svodu poputs letnjeg pljuska, dok je malo dalje oluja iz tla polako jenjavala.

Kupajući se u vlastitom znoju, Tomi-Rej je zurio u tavanicu i smejaio se. Nije se ovako provodio još od preprošlog leta, u Topangi, kada je tako fantastično jahao na jednom ogromnom talasu. On, Endi i Šin plovili su satima, opijeni brzinom.

"Spreman sam", reče on, brišući slankastu vodu iz očiju. "Spreman sam i voljan. Samo dođi po mene, ko god da si."

Havi kao da je bio mrtav, ležao je sav sklupčan na krevetu, stisnutih zuba, zatvorenih očiju. Džo-

Bet se povukla od njega sa šakom preko usta ne bi li potisnula paniku, izgovarajući... Blagi Bože oprost mi... prigušenim jecajima. Pogrešili su što su uopšte zajedno legli u isti krevet. Počinila je zločin prema zakonima Božjim jer je sanjala ono što je sanjala (kako on leži nag pored nje na toplom moru, dok im se kosa uplitala onako kako je ona želela da im se prepliću tela) i šta im je taj san doneo? Kataklizmu! Krv, stenje i užasnu kišu koji su ga ubili u snu.

Blagi Bože oprost mi...

Otvorio je oči tako nenadano da je istog časa prestala da se moli. Umesto molitve, njegovo ime.

"Hau! Pa, ti si živ."

On se ispružio, potraživši rukom naočare koje su mu bile pored kreveta. Stavio ih je. Tek je tada video u kakvom je ona šoku.

"I ti si to isto sanjala", primeti on.

"Nije ličilo na san. Bilo je stvarno." Tresla se od glave do pete. "Šta smo to učinili, Hau!"

"Ništa", reče on, iskašljavši se. "Ništa nismo učinili."

"Mama je bila u pravu. Nije trebalo da..."

"Prestani", reče on, prebacivši noge preko ivice kreveta i ustavši. "Nismo učinili ništa rđavo."

"Šta je to onda bilo?" upita ona.

"Rđav san."

"I u tvojoj i u mojoj glavi?"

"Možda nije bio isti", primeti on u nadi da će je smiriti.

"Lebdela sam, a ti si bio pored mene. Onda sam se našla ispod zemlje. Ljudi su vrištali..."

"Dobro..." prekinu je on.

"Bio je isti."

"Da."

"Vidiš?" reče ona. "Šta god da postoji među nama... nije u redu. Možda su to đavolska posla."

"Ne veruješ valjda u to."

"Ne znam šta da verujem", odvrati ona. On krenu prema njoj, ali ga ona zadrža pokretom ruke.

"Nemoj, Hau! Nije u redu. Ne bismo smeli da se dodirujemo." Ona krenu prema vratima. "Moram da pođem."

"Ovo je... je... je... apsurdno", reče on, ali ni njegovo mucanje nije bilo u stanju da je zadrži. Već je petljala oko sigurnosne reze koju je on stavio po njenom dolasku.

"Pusti, ja ću", reče on, nagnuvši se pored nje da otvori vrata. Umesto da kaže bilo šta što bi je utešilo, on je samo ćutao; njegovo ćutanje prekinula je samo jednim:

"Zdravo."

"Ne daš nam vremena da o svemu ovome dobro razmislimo."

"Plašim se, Hau!", reče ona. "U pravu si, ne verujem da đavo ima ikakve veze s ovim. Ali ako nema on, ko ima? Znaš li na to da mi odgovoriš?"

Na jedvite jade uspevala je da potisne osećanja; sve vreme je hvatala vazduh kao da će da ga proguta, ali nije uspevala. Videvši je tako rastrojenu prosto je žudeo da je zagrlji, ali ono što je sinoć bilo dobrodošlo, sada je bilo zabranjeno.

"Ne", odgovori joj on. "Nemam odgovor na to."

Njegov odgovor je iskoristila da ga ostavi na vratima. Gledao je za njom dok nije izbrojao do pet, čekajući sam sebe da odstoji mirno i da je pusti da ode, znajući da je ono što se dogodilo među njima bilo mnogo značajnije od svega što je iskusio u osamnaest godina koje je proživeo udišući vazduh na ovoj planeti. Stigavši do pet, zatvorio je vrata.

Četvrti deo: ISKONSKI PRIZORI

Abernatijev glas nikada Grilou nije zvučao srećnije. Čovek je gotovo zaurlao od radosti kada mu je Grilo kazao da je priča o Badiju Vensu počela da prerasta u pravi kataklizmu, i da je on bio na licu mesta.

"Počni da pišeš!" reče mu on. "Uzmi sobu u gradu... na moj račun... i počni da pišeš! Ostaviću ti naslovnu stranu." Ako je Abernati mislio da će uzбудiti Griloa pomoću klišea iz drugorazrednih filmova, prevario se. Ono što se dogodilo u pećinama ostavilo ga je ravnodušnim. Međutim, predlog da uzme sobu bio je dobrodošao. Iako se osušio u baru u kome su on i Hočkis podneli izveštaj Spilmontu, bio je prljav i iscrpljen.

"Šta imaš o tom Hočkisu?" upita Abernati. "Koja je njegova priča?"

"Ne znam."

"Saznaj. Iščeprkaj još nešto o Vensu. Da li si već bio u kući?"

"Daj mi malo vremena."

"Nalaziš se na licu mesta", primeti Abernati. "To je tvoja priča. Prihvati je se."

Osvetio se Abernatiju, mada beznačajno, tako što je uzeo najskuplju sobu koju su imali u hotelu Palomo, u selu Mirnopotok, naručio šampanjac i krvav hamburger, i dao tako dobru napojnicu kelneru da ga je čovek zapitao nije li se zabunio. Piće ga je malo ošamutilo; najviše je voleo da zove Teslu kada je bio u tom stanju. Nije bila kod kuće. Ostavio je poruku gde se trenutno nalazi. Zatim je potražio u imeniku Hočkisov broj telefona i pozvao ga. Bio je prisutan dok je Hočkis davao izjavu Spilmontu. Nijednom reči nije pomenuo ono što su na tren primetili kako beži iz pukotine. I Grilo je to prećutao, a to što im Spilmont o tome nije postavio nijedno pitanje nagoveštavalo je da se niko drugi nije nalazio dovoljno blizu pukotine, pa tako i nije prisustvovao dotičnom prizoru. Želeo je da uporedi beleške sa Hočkisom, ali je izvisio. Ili ni on nije bio kod kuće, ili je odlučio da se ne javlja na telefon.

Pošto mu je istraživanje u tom pravcu bilo blokirano, ponovo je usmerio pažnju prema Vensovom zdanju. Bilo je skoro devet sati uveče, ali mogao se prošetati uz Brdo i osmotriti imanje preminulog. Mogao je čak slatkorečivošću i da se uvuče unutra da usled šampanjca nije zaplitao jezikom. U izvesnom pogledu sada je bio najpogodniji trenutak za to. Jutros, Vens je bio središnja figura događaja u Gaju. Njegovi rođaci, ako su naginjali tome da se nađu u središtu pažnje... a malo je bilo onih koji nisu... mogli su da odugovlače dok se ne odluče između onih koji će gledati da od njih iskamče priču. Ali sada je Vensovu smrt bacila u zasenak jedna veća, i svežija tragedija. Grilo je vrlo lako mogao naići na kontingent raspoloženi za priču nego u podne.

Zažalio je što je odlučio da krene pešice. Brdo je bilo strmije nego što se to činilo odozdo, a i bilo je loše osvetljeno. Međutim, imalo je to i dobrih strana. Ulica je bila samo njegova, pa je mogao da siđe sa trotoara i luta njenom sredinom, diveći se zvezdama koje su mu se pojavljivale iznad glave. Uopšte nije bilo teško pronaći Vensovu rezidenciju. Put se zastavljao kod njegove kapije. Posle Kunićevog Oka, protezalo se samo nebo.

Glavnu kapiju niko nije čuvao, ali je zato bila zaključana. Međutim, kroz sporednu kapiju dospeo je do staze koja je vijugala kroz kolonadu nedisciplinovanog zimzelenog rastinja, što se naizmenično kupalo u zelenoj, žutoj i crvenoj svetlosti, i vodila sve do kuće. Bila je ogromna i potpuno osobena; palata koja je u svakom pogledu poricala estetiku Gaja. Ovde nije bilo ni traga od pseudomediteranskog ili rančerskog stila, španskog ili pak imitacije tjudorskog ili moderno kolonijalnog. Celo to zdanje izgledalo je poput vašarske vrteške, fasada je bila obojena istim onim osnovnim bojama koje su osvetljavale drveće, prozori oivičeni svetlošću koja je upravo ugašena.

Grilou tada postade jasno da je Kunićevo Oko, predstavljao mali komad ostrva Koni Ajlend: Vensov način da iskaže poštovanje karnevalu. Unutra je još gorelo svetlo. On pokuca, svestan da ga snimaju kamere iznad vrata. Otvorila ih je žena orijentalnog porekla... Vijetnamka, možda... i obavestila ga da je gospođa Vens kod kuće. Zamolila ga je da pričeka u predvorju, dok ona proveri da li gospodarica kuće može da ga primi. Grilo joj se zahvali, i ostade da čeka, dok se žena uputila stepenicama.

Kao što je izgledala spolja, takva je bila i iznutra: hram zabave. Svaki inč predvorja prekrivale su panel ploče za sve vrste karnevalskih vožnji: veličanstveno obojeni oglasi za tunele ljubavi, kuće strave, karusele, predstave sa nakazama, rvačke mečeve, predstave sa devojkama, valcere, gatanja, mistična ljuljanja. Prikazi su uglavnom bili sirovi, radili su ih umetnici koji su znali da je njihovo umeće u službi trgovine i da nema trajnu vrednost. Pažljivo zagledanje nije išlo u korist izloženim stvarima; njihovu kričavu samouverenost trebalo je razgledati u gužvi, a ne proučavati pod svetlošću reflektora. Vens je to dobro znao. Obesivši ih zbijene jednu do druge po svim zidovima uspeo je da primora oko da šeta, sprečavajući ga na taj način da se suviše dugo zadrži samo na jednom uzorku. Uprkos tome što su prikazani predmeti bili vulgarni, izmamili su Grilou osmeh, što je nema sumnje i bila Vensova namera, ali taj osmeh je nestao onog časa kada se na vrhu stepeništa pojavila Ročel Vens i počela da silazi.

Nikada u životu nije video besprekornije lice. Sa svakim korakom kojim mu se približavala očekivao je da će primetiti nešto što će dovesti u sumnju u njenu savršenost, ali nije ga bilo. Nagadao je da njenim žilama teče karipska krv, jer su joj tamne crte lica bile veoma blage. Kosa joj je bila pozadi čvrsto pokupljena, ističući zaobljeno čelo i simetriju obrva. Nije nosila nakit i na sebi je imala krajnje jednostavnu crnu haljinu.

"Gospodine Grilo", reče ona, "ja sam Badijeva udovica." Ta reč, uprkos boji njene haljine zazvučala je krajnje neumesno. Ovo nije bila žena koja je upravo podigla glavu sa jastuka natopljenog suzama. "Kako mogu da vam pomognem?" zapita ona.

"Ja sam novinar..."

"Rekla mi je Elen."

"Hteo sam da vam postavim nekoliko pitanja o vašem mužu."

"Malo je kasno."

"Veći deo popodneva proveo sam u šumi."

"Ah, da", primeti ona. "Vi ste taj gospodin Grilo."

"Molim?"

"Posetio me policajac..." Okrenula se prema Elen. "Kako se zvaše?"

"Spilmont."

"Spilmont. Došao je da me obavesti o tome šta se dogodilo. Pomenuo je vaše junačko ponašanje."

"Ništa naročito."

"Dovoljno da zaslužite da se noćas odmorite, rekla bih", primeti ona. "A ne da nastavite s radom."

"Voleo bih da spremim priču."

"Da. Pa dobro, izvolite."

Elen otvori vrata na levoj strani predvorja. Dok je Ročel uvodila Griloa unutra, postavila je osnovna pravila.

"Odgovaraću na vaša pitanja što bolje budem mogla, sve dok se ona budu odnosila na Badijev profesionalni život." U njenom govoru nije se osećao nikakav naglasak. Možda se školovala u Evropi? "Ne znam ništa o njegovim ostalim ženama, pa stoga nemojte ni da se trudite da me o tome išta pitate. Niti ću nagađati o njegovim porocima. Da li biste želeli kafu?"

"Baš bi mi dobro došla", odvrati Grilo, svestan da upravo radi ono što je tako često činio za

vreme intervjuja: vrebala promene u boji sagovornikovog glasa.

"Elen, kafu za gospodina Griloa", reče Ročel, pozvavši gosta da sedne. "I vodu za mene."

Soba u koju su ušli protezala se celom dužinom kuće i bila je visoka dva sprata; drugi je bio obeležen galerijom koja je opasavala sva četiri zida. I ovi su, kao i oni u predvorju, predstavljali kakofoniju boja. Pozivi, zavodjenja i upozorenja borili su se da privuku njegovo oko. "Vožnja života!" skromno je obećavao jedan pano; "Onoliko zabave koliko možete da podnesete!", najavljuvao je drugi, "A onda još!"

"Ovo je samo deo Badijeve zbirke", reče Ročel. "U Njujorku ima još toga. Mislim da je to najveća privatna zbirka."

"Nisam znao da bilo ko skuplja ove stvari."

"Badi ih je nazivao pravom umetnošću Amerike. Možda i jeste, što nešto govori..." Glas joj je zamro, na nedvosmislen način je pokazala svoj prezir prema ovoj vrištećoj paradi. Izraz koji je prešao preko tog lica bez i najmanje skulpturalne greške, nosio je u sebi uznemirujuću snagu.

"Pretpostavljam da ćete rasparčati zbirku", reče Grilo.

"To zavisi od oporuke", reče ona. "Možda neće pripasti meni."

"Niste nimalo sentimentalno vezani za nju?"

"Rekla bih da to spada u ona pitanja o privatnom životu", primeti ona.

"Da. Pretpostavljam da spada."

"Ali sam ubeđena da je Badijeva opsesija bila sasvim bezopasna." Ona ustade i pritisnu prekidač između dve ploče iz fasade za voz-duhova. Iza staklenog zida na suprotnom kraju prostorije upališe se mnogobojna svetla. "Dozvolite mi da vam pokažem", reče ona, uputivši se na drugi kraj prostorije i zakoračivši napolje u supu od boja. Ovde su bili nagomilani komadi koji su bili suviše veliki da bi stali u kuću. Izrezbareno lice visoko možda dvanaest stopa, sa razjapljenim ustima i zubima kao zupci testere koji su nekada predstavljali ulaz u tunel za vožnju. Plakat koji najavljuje zid smrti, ispisan svetlećim slovima. Bareljefna lokomotiva u pravoj veličini, kojom su upravljali skeleti, i koja kao da je izlazila u punoj brzini iz tunela.

"Blagi Bože", bilo je sve što je Grilo uspeo da prozbori.

"Sada vam je jasno zašto sam ga napustila", reče Ročel.

"Nisam znao", odvrati Grilo. "Niste ovde živeli?"

"Pokušala sam", reče ona. "Ali pogledajte ovo mesto. Kao da šetate po Badijevom umu. Voleo je da na svemu ostavi svoj pečat. Na svakome. Ovde nije bilo mesta za mene. Jer nisam bila spremna da se ponašam po njegovom."

Zagledala se u mamutsku čeljust. "Ružno", primeti ona. "Slažete se?"

"Nisam sudija", reče Grilo.

"Ne bode vam oči vas?"

"Mogao bi da mi se pojavi pred očima kada budem mamuran."

"Imao je običaj da mi kaže da nemam smisla za humor", reče ona. "Jer mi... ove njegove stvari... nisu bile zabavne. A činjenica je da mi ni on nije bio naročito zabavan. Kao ljubavnik, da... bio je veličanstven. Ali smešan? Ne."

"Da li išta od ovoga smem da objavim?" zanimao se Grilo.

"Da li će išta značiti ako kažem da ne smete? Doživela sam toliko lošeg publiciteta da znam da vam se jebe za moju privatnost."

"Ali ipak ste mi sve to ispričali."

Okrenula se od usta da bi se zagledala u njega. "Jesam", reče ona. Nastupila je pauza. A zatim reče: "Hladno mi je", i vrati se unutra. Elen je sipala kafu.

"Pusti to", obrati joj se Ročel. "Ja ću."

Pre nego što je izišla Vijetnamka se trenutak predugo zadržala na vratima da bi se to moglo protumačiti kao uslužnost.

"Eto to je priča o Badiju Vensu", reče Ročel. "Žene, bogatstvo i karneval. Bojim se da tu nema ničega novog."

"Znate li, možda, da li je imao neki predosećaj da će se sve ovo dogoditi?" upita Grilo kada su se smestili.

"Da će umreti? Sumnjam. Nije baš bio sklon takvoj vrsti razmišljanja. Šlag?"

"Da, molim vas. I šećer."

"Poslužite se. Da li vaše čitaoce zanimaju takve vesti? Da li je Badi video kako umire u snu?"

"Dogadale su se i čudnije stvari", reče Grilo, dok su mu misli neizbežno odlutale nazad do pukotine i onoga što je iz nje pobešlo.

"Mislim da nije", odvrati Ročel. "Ne viđam često znake čuda. Bar ne više." Ugasila je spoljašnja svetla. "Kada sam bila dete, deda me je učio da utičem na drugu decu."

"Kako?"

"Jednostavno razmišljajući o tome. On je to činio celog života, i preneo je to na mene. Bilo je lako. Bila sam u stanju da nateram decu da ispuste sladolede. Da se bezrazložno smeju: nisam o tome imala nikakvo mišljenje. Tada su postojala čuda. Čekala su iza prvog ugla. Ali izgubila sam tu sposobnost. Svi je gubimo. Sve se menja nagore."

"Život vam sigurno nije tako loš", reče Grilo. "Znam da žalite..."

"Ma kakvo žaljenje", prekinu ga ona. "On je mrtav, a ja ovde čekam da vidim kakav će biti poslednji napad smeha."

"Testament?"

"Testament. Supruge. Kopilad koja će iskočiti ni od kuda. Konačno je uspeo da me povede na jednu od tih svojih prokletih tajanstvenih vožnji." Osećanja su izbijala gotovo iz svake njene reči, ali ih je prilično mirno izgovarala. "Možete poći kući i sve ovo pretočiti u besmrtnu prozu."

"Ostaću u gradu", reče Grilo. "Dok ne pronađu telo vašeg supruga."

"Neće biti pronađeno", odvrati Ročel. "Obustavili su potragu."

"Šta?"

"Zbog toga je Spilmont dolazio. Već su izgubili petoricu. Ionako su, kako se čini, šanse da ga pronađu vrlo mršave. Nije vredno rizika."

"Da li vas to uznemirava?"

"To što neće biti tela koje ću moći da sahranim? Ne, ne naročito. Bolje da ga se sećaju kako se osmehuje, nego kako ga izvlače iz rupe u tlu. Kao što vidite, vaša priča se ovde završava. Verovatno će u Holivudu održati pomen. Ostalo spada, kao što kažu, u istoriju televizije." Ona ustade, stavivši mu do znanja da je to kraj razgovora. Grilo je imao puno nepostavljenih pitanja, a većina je bila vezana za predmet o kome je rekla da je voljna da govori, a nije ga ni dotakla: o njegovom profesionalnom životu. Znao je da je postojalo nekoliko praznina koje Tesla nije mogla da popuni. Radije je odustao od pitanja nego da navaljuje na Vensovu udovicu i prekorači njeno strpljenje. Obezbedila mu je i više materijala nego što se nadao.

"Hvala vam što ste me primili", reče on, rukovavši se s njom. Prsti su joj bili tanki poput grančica. "Bili ste krajnje ljubazni."

"Elen će vas otpratiti", reče ona.

"Hvala."

Devojka je čekala u predvorju. Kada je otvorila ulazna vrata dodirnula je Grilovu ruku. Pogledao

ju je. Dala mu je znak da ćuti i gurnula mu parče hartije u šaku. Bez ijedne izmenjene reči požurila ga je napolje i za njim zatvorila vrata.

Sačekaao je da iziđe iz vidokruga video kamera pre nego što je pogledao poruku. Na njoj je bilo napisano ženino ime... Elen Ngijen... i adresa u selu Srnoudolini. Badi Vens će možda ostati zatrpan, ali se zato priča o njemu, kako se činilo, probijala na svetlost dana. Grilo je iz iskustva znao da su priče ponekad to umele. Verovao je da ništa, zaista ništa, ne može ostati skriveno, koliko god da bile moćne sile kojima je išlo u prilog da se o nečemu ne priča. Zaverenici su mogli da kuju zavere, i razbojnici da ućutkuju, ali istina, ili ono što je približno istina, pre ili kasnije izbiće na videlo, i to vrlo često u najneobičnijem obliku. Retko kad su ćvrste ćinjenice otkrivale život iza života. On se pojavljivao u obliku glasina, grafita, stripova i ljubavnih pesama. To je ono o ćemu su ljudi gatali iz šolja, brbljali između tucanja ili ćitali na zidovima toaleta.

Umetnost podzemlja, poput prilika koje je na ćasak video, kako se dižu da izmene svet.

Džo-Bet je ležala na krevetu u tami i posmatrala kako povetarac naizmenično naduvava zavese, a zatim ih isisava napolje u noć. Čim se vratila kući, otišla je da razgovara sa mamom, i rekla joj je da se više neće vidati sa Hauijem. Bilo je to obećanje dato na brzinu, međutim, sumnjala je da ga je mama uopšte čula. Delovala je izgubljeno, špartala je po sobi, kršila šake i mrmljala molitve. Molitve podsetiše Džo-Bet da je obećala da će pozvati pastora, ali da to nije učinila. Sabravši se što je bolje mogla, sišla je i pozvala crkvu. Međutim, pastor Džon nije bio tamo. Otišao je da uteši Andželu Detlou, čiji je muž Brus nastradao u pokušaju da se izvuče telo Badija Vensa. Džo-Bet je tada prvi put čula za tragediju. Brzo je okončala razgovor, i spustila slušalicu, drhteći. Nije uopšte morala da sasluša podroban opis kako su ti ljudi izgubili živote. Ona ih je videla, isto kao i Haui. Njihov zajednički san prekinuo je direktni prenos iz okna u kome su umrli Detlou i njegove kolege.

Sedela je u kuhinji, frižider je zujao, ptice i bube u stražnjem dvorištu razdragano su muzicirale i pokušavala da unese malo smisla u besmisao. Možda su joj prodali previše optimističku viziju sveta, ali ona je nastavila sve do sada da veruje da, ako već ona ne može lično da razabere stvari, u njenoj blizini postoje oni koji su to u stanju. To saznanje joj je pružalo utehu. Sada više nije bila sigurna. Ako bi bilo kome iz crkve ispričala... a uglavnom su ti ljudi sačinjavali njen krug poznanika... ono što se dogodilo u motelu (san o vodi, san o smrti) oni bi joj rekli isto što i mama: da je to đavolje delo. Kada je to pomenula Hauiju, on joj je kazao da ona u to ne veruje, i bio je u pravu. To je bila glupost. A ako je to bila glupost, šta je onda još od svega onoga čemu su je učili bila glupost?

Pošto nije bila u stanju da pronađe izlaz iz svojih zbunjenosti, a kako je bila suviše umorna da ih silom raskrčuje, odvukla se do sobe da legne. Nije želela da je uhvati san tako kratko vreme posle traume poslednjeg dremeža, ali umor je svladao njen otpor. Dok je padala, pred njom se pojavila niska prizora, crno bela, bisernog sjaja. Haui kod Batrika; Haui u Šoping centru, licem u lice sa Tomi-Rejem; njegovo lice na jastuku, u trenutku kada je pomislila da je mrtav. A onda se niska prekinula i biseri se razleteli. Utonula je u san.

Kada se probudila, sat je pokazivao da je osam i trideset pet. U kući je vladao potpuni mir. Ustala je, krećući se što je najtiše mogla kako bi izbegla da je mama pozove. Sišla je, pripremila sebi sendvič i odnela ga nazad u sobu, gde je sada... pošto ga je pojela... ležala, posmatrajući zavese kako ispunjavaju volju vetra.

Večernja svetlost bila je glatka poput kreme od kajsija, ali već je nestajala. Uskoro će ovladati tama. Osećala ju je kako se približava... smanjujući udaljenost, utišavajući život... i to ju je uznemirilo kao nikada do tada. U domovima nedaleko odavde porodice će tugovati. Žene ostale bez muževa, deca bez očeva, suočiće se sa prvom noći bola. U ostalima, tuga koja je odagnana ponovo će biti vraćena, proučavana, oplakivana. Sada je imala nešto svoje što ju je činilo delom jedne veće tuge. Gubitak je i nju dodirnuo, tama... koja toliko toga oduzima svetu, a vraća tako malo... nikada više neće biti ista.

Tomi-Reja probudila je lupa prozora. Uspravio se u krevetu. Dan je proveo u groznici koju je sam stvorio. Činilo mu se da je od jutra proteklo mnogo više od dvanaestak časova, ali šta je radio u međuvremenu? Samo je spavao, znojio se i čekao na znak.

Je li to što je upravo čuo bio znak; lupa prozora, nalik na cvokot zuba umirućeg čoveka? Odbacio je pokrivače. U nekom trenutku je skinuo sa sebe sve osim donjeg veša. Telo čiji je odraz uhvatio u ogledalu bilo je vitko i sjajno; nalik na zdravu zmiju. Divljenje prema samom sebi odvuklo mu je pažnju, pa se sapleo, i dok je pokušavao da se uspravi shvatio je da je izgubio svaku vezu sa

prostorijom u kojoj se nalazio. Odjednom mu je izgledala nekako čudna... kao i on njoj. Pod se nagnjao kao nikada do tada; orman se smanjio na veličinu kofera, ili je možda on postao groteskno veliki. Pripala mu je muka, pa je posegnuo za nečim čvrstim što bi mu pomoglo da se orijentiše. Nameravao je da se uhvati za vrata ali, ili ga je u toj nameri sprečila njegova šaka ili sama soba, umesto za vrata uhvatio se za okvir prozora. Ostao je mirno da stoji, čvrsto se držeći za drvo, dok mučnina nije prošla. Dok je čekao, osetio je kako mu gotovo neprimetno kretanje okvira prolazi kroz kosti u njegovim prstima i dospeva do zglavaka i ruku, a zatim preko ramena u kičmu. To napredovanje predstavljalo je drhtavi ples u njegovoj kičmi, ples bez ikakvog smisla, dok se nije popelo uz poslednjih nekoliko pršljenova i pogodilo lobanju. Tamo se kretanje, koje je predstavljalo čangrljanje stakla, ponovo preobrati u zvuk: petlju škljocaja i čangrljanja koja ga je pozivala.

Nije morala dva puta da ga zove. Pustivši okvir prozora, okrenuo se, osetivši vrtoglavicu, prema vratima. Šutnuo je odeću koju je odbacio u snu. Podigao je majicu i farmerke, neodređeno svestan da bi trebalo da se obuče pre nego što iziđe iz kuće, ali ipak je samo nastavio da vuče odeću za sobom dok se spuštao niz stepenice i izlazio u tamu sa stražnje strane kuće.

Dvorište je bilo veliko i u haosu, jer se već godinama niko nije potrudio da ga sredi. Ograda se raspala, a grmlje, posađeno da bi štitilo dvorište od puta, izraslo je u čvrsti lisnati zid. I on se uputio prema maloj džungli prema kojoj ga je vodio Gajgerov brojač u njegovoj glavi, čije je kuckanje sa svakim njegovim korakom bivalo sve glasnije.

Džo-Bet podiže glavu sa jastuka; zubi su je boleli. Pažljivo je dodirnula tu stranu lica. Delovala je osetljivo; skoro kao da je bila u modricama. Ustala je i skliznula niz hodnik do kupatila. Primetila je da su vrata spavaće sobe Tomi-Reja otvorena, što ranije nije bio slučaj. Nije mogla da vidi da li je on bio tamo. Zaveses su bile navučene, tako da je unutra bio mračno kao u kakvoj jami.

Letimičan pregled lica u ogledalu u kupatilu uverio ju je da su, doduše, vidljivi tragovi plakanja, ali da inače ni na koji način nije bila obeležena. Međutim, bol u vilici je i dalje bio prisutan, i polako se prikrađao osnovi lobanje. Nikada ranije nije osetila ništa slično. Pritisak nije bio stalan već ritmički, nalik na puls koji nije imao nikakve veze sa radom njenog srca, već je dospeo u nju s nekog drugog mesta.

"Prestani", promrmlja ona, stisnuvši zube ne bi li se odbranila od udaraca. Ali njima se nije moglo upravljati. Jednostavno su pojačali svoj uticaj na njenu glavu, kao da žele iz nje da istisnu sve misli.

Uхватиła je sebe kako u očajanju doziva Hauija; sliku svetlosti i smeha kako bi je suprotstavila ovom bezumnom dobovanju koje je pristiglo iz tame. Bila je to zabranjena slika... slika za koju je obećala mami da je neće prizivati... ali to je bilo njeno jedino oružje. Ako se ne usprotivi, dobovanje u njenoj glavi će svojom upornošću pretvoriti njene misli u kašu; naterati je da se kreće u njegovom ritmu, samo u njemu.

Hai...

Nasmešio joj se iz prošlosti. Uхватиła se za svetlo sećanje na njega, i nagnula nad lavabo u nameri da ispljuska lice hladnom vodom. Voda i sećanje su potisnuli napad. Nesigurnim korakom izišla je iz kupatila i uputila se prema sobi Tomi-Reja. O kakvoj god bolesti da se radilo, ona je sigurno pogodila i njega. Od najranijeg detinjstva svaki virus bi ih u isto vreme napao. Možda je ova nova, čudna bolest zadesila pre njega nego nju, pa je njegovo ponašanje u Šoping centru bilo posledica toga. Ta misao je u njoj stvorila nadu. Ako je bio bolestan, to je značilo da se može i izlečiti. Oboje mogu zajedno ozdraviti.

Njene sumnje su se potvrdile kada je prekoračila prag. Osetila je zadah bolesničke sobe; nepodnošljiv, topao i ustajao.

"Tomi-Rej? Jesi li tu?"

Gurnula je vrata kako bi u sobu prodrlo što više svetlosti. Soba je bila prazna, krevet neuredan, tepih sav naboran kao da je po njemu plesao tarantelu. Uputila se ka prozoru s namerom da ga otvori, ali uspela je samo da razgrne zavese. Prizor koji je ugledala bio je dovoljan da se stušiti niz stepenice, izvikujući ime Tomija-Reja. Ugledala ga je pri svetlosti iz kuhinje kako posrće kroz dvorište, vukući za sobom farmerke.

Gustiš na kraju bašte se kretao; a u njemu nije boravio samo vetar.

"Sine moj", ogłosi se čovek među drvećem. "Konačno smo se sreli."

Tomi-Rej nije jasno razabirao onog koji ga je pozivao, ali nije bilo nikakve sumnje da je u pitanju muškarac. Čangrljanje u njegovoj glavi se ublažilo kada ga je ugledao.

"Priđi bliže", glasilo je uputstvo. Bilo je nečeg čudnog u slatkoći njegovog glasa i poluskrivenosti. Ono sine moj nije moglo biti istina, je li tako? Zar ne bi bilo divno da jeste? Pošto je već izgubio svaku nadu da će sresti tog čoveka, posle ruganja koja je trpeo u detinjstvu i protraćenih časova koje je proveo zamišljajući ga, da sada konačno ugleda svog izgubljenog oca, koji ga doziva da iziđe iz kuće šifrom za koju znaju samo očevi i sinovi. Bilo bi to tako lepo, veoma lepo.

"Gde je moja kćer?" upita čovek. "Gde je Džo-Bet?"

"Mislím da je u kući."

"Idi, dovedi mi je, hoćeš li?"

"Samo malo."

"Odmah!"

"Prvo želim da te vidim. Hoću da se uverim da ovo nije nikakav trik."

Stranac se nasmeja.

"Već čujem svoj glas u tebi", reče on. "I mene su pokušali da pređu raznim trikovima. Zbog toga smo oprezni, je li tako?"

"Tako je."

"Svakako da moraš da me vidiš", reče on, izlazeći između drveća. "Ja sam tvoj otac. Ja sam Džaf."

Kada je Džo-Bet stigla do podnožja stepeništa, čula je mamu kako je doziva iz sobe.

"Džo-Bet? šta se to događa?"

"Sve je u redu, mama."

"Dođi ovamo! Nešto užasno... u mom snu..."

"Samo trenutak, mama. Ostani u krevetu."

"Užasno..."

"Odmah se vraćam. Ostani gde si."

On je bio tu, od krvi i mesa: otac o kome je Tomi-Rej sanjao na hiljadu raznih načina od trenutka kada je shvatio da ostali dečaci imaju i drugog roditelja, roditelja istog pola koga su bili i oni, koji je znao one muške stvari, i prenosio ih na sinove. Ponekad je maštao da je kopile neke filmske zvezde i da će jednog dana uz ulicu doploviti limuzina iz koje će izići neki čuveni osmeh i izgovoriti upravo ono što je Džaf sada izgovorio. Ali ovaj čovek je bio bolji od bilo koje filmske zvezde. Nije bog zna kako izgledao, ali je posedovao isto ono tajanstveno držanje kao i lica koja je svet idealizovao, kao da je prevazišao potrebu da pokazuje svoju moć. Tomi-Rej još nije znao odakle je dopirao taj autoritet, ali su znaci bili sasvim jasni.

"Ja sam tvoj otac", ponovi Džaf. "Da li mi veruješ?"

Svakako da je verovao. Bio bi budala da se odrekne ovakvog oca.

"Da", odvrati on. "Verujem ti."

"I slušaćeš me kao voljeni sin?"

"Da, hoću."

"Dobro", reče Džaf, "a sada, molim te, dovedi moju kćer. Zvao sam je, al' ona odbija da dođe.

Znaš već zašto..."

"Ne."

"Razmisli."

Tomi-Rej je razmišljao, ali nikakav odgovor mu nije sinuo.

"Moj neprijatelj", reče Džaf, "dodirnuo ju je."

Kac, pomisli Tomi-Rej: misli na onog usranog Kaca.

"Ja sam stvorio tebe, i Džo-Bet, da budete moji agenti. Moj neprijatelj je učinio isto. Napravio je dete."

"Kac nije tvoj neprijatelj?" upita Tomi-Rej, boreći se da sve ovo poveže, "on je sin tvoga neprijatelja?"

"I dodirnuo je tvoju sestru. To je sprečava da mi priđe. Ta mrlja."

"Neće još dugo."

Rekavši to, Tomi-Rej se okrenu i otrča prema kući, dozivajući Džo-Bet veselim, opuštenim glasom.

Nalazila se u kući i čula ga je kako je doziva; umirila se. Nije zvučao kao da pati. Već je stigao do dvorišnih vrata kada je ona ušla u kuhinju; stajao je raširenih ruku držeći se za dovrtak, nagnut unutra, nasmejan. Mocar od znoja, i gotovo nag, izgledalo je kao da je upravo dotrčao sa plaže.

"Nešto divno", osmehnu se on.

"Šta?"

"Napolju. Pođi sa mnom."

Svaka vena u njegovom telu kao da se ponosila njegovom kožom. U očima mu je bio sjaj kome nije verovala. Njegov osmeh samo je još produbio njene sumnje.

"Ne idem ja nikuda, Tomi..." reče ona.

"Zašto se opireš?" upita on, nakrivivši glavu. "Ne znači da mu pripadaš, zato što te je dodirnuo."

"O čemu ti to govoriš?"

"O Kacu. Znam šta je učinio. Nemoj se stideti. Oprošteno ti je. Ali moraš doći da se lično izviniš."

"Oprošteno?" ponovi ona, a njen povišeni glas samo još više podstaje bol u lobanji na nova zlostavljanja. "Ko ti daje pravo da mi opraštaš, ti seronjo jedan! Ti od svih..."

"Ne ja", prekinu je Tomi-Rej, i dalje se osmehujući. "Naš otac."

"Šta?"

"Nalazi se napolju..."

Ona odmahnu glavom. Bol je postajao sve žešći.

"Samo pođi sa mnom. On je u dvorištu." Pustio je okvir vrata i krenuo preko kuhinje prema njoj.

"Znam da to boli", reče on. "Ali Džaf će to ublažiti."

"Beži od mene!"

"To sam ja, Džo-Bet. Tomi-Rej. Nemaš čega da se plašiš."

"Da, imam! Ne znam šta je to, ali tu je."

"Tako misliš zato što te je Kac uprljao", primeti on. "I sama znaš da te ja nikada ne bih povredio."

Mi osećamo isto, zar ne? Ono što boli tebe boli i mene. Ja ne volim bol." Nasmejao se. "Jesam uvrnut, ali nisam baš toliko uvrnut."

Uprkos sumnjama, ovim je uspeo da je pridobije, jer je to bila istina. Delili su matericu devet meseci; predstavljali su polovine istog jajašca. On nije želeo da joj naudi.

"Molim te dođi", reče on, ispruživši šaku.

Ona je prihvatila. Istog časa bol u njenoj glavi popusti, na čemu je bila zahvalna. Čavrljanje je zamenio šapat, izgovoreno je njeno ime.

"Džo-Bet."

"Da?" izusti ona.

"Nisam to ja", reče Tomi-Rej. "Džaf. On te zove."

"Džo-Bet."

"Gde je on?"

Tomi-Rej pokaza prema drveću. Odjednom su se našli daleko od kuće; gotovo da su bili u dnu dvorišta. Nije bila sigurna kako je za tako kratko vreme dospela tako daleko, ali vetar koji se poigravao sa zavesama sada ju je zarobio i požurivao napred, bar joj se tako činilo, prema gustišu. Tomi-Rej je pustio da njena šaka isklizne iz njegove.

Samo napred, čula ga je kako govori, ovo smo čekali...

Oklevala je. Bilo je nečeg u načinu na koji se drveće pokretalo, krošnje šumorile, što ju je podsetilo na ružne prizore: oblaka u obliku pećurke, možda; ili krvi u vodi. Ali glas koji joj je laskao bio je dubok i smirujući, a lice kome je pripadao... vidljivo sada... dirnulo ju je. Ako će već nekog muškarca nazivati ocem, ovaj bi predstavljao dobar izbor. Dopali su joj se njegova brada i guste obrve. Dopadao joj se način na koji su njegove usne oblikovale reči koje je izgovarao sa slasnom preciznošću.

"Ja sam Džaf", reče on. "Tvoj otac."

"Stvarno?" prozbori ona.

"Stvarno."

"Zašto si došao? Posle toliko vremena?"

"Priđi bliže. Kazaću ti."

Upravo se spremala da napravi novi korak kada je začula povik iz kuće.

"Nemoj mu dozvoliti da te dodirne."

Bila je to mama, čiji je glas tako snažno odjeknuo da je Džo-Bet jedva mogla da poveruje da je ona sposobna za tako nešto. Povik ju je ukupao u mestu. Okrenula se na peti. Tomi-Rej je stajao odmah iza nje. Iza njega, mama je dolazila bosa preko travnjaka, u otkopčanoj spavaćici.

"Džo-Bet, sklanjaj se od toga!" reče ona.

"Mama?"

"Sklanjaj se!"

Prošlo je gotovo pet godina od kako mama nije izišla iz kuće; mnogo puta za sve to vreme ponovila je da je više nikada neće napustiti. Pa ipak, sada je bila tu, krajnje uznemirena, i izvikivala je ne molbe, već naređenja.

"Sklanjajte se, oboje!"

Tomi-Rej se okrenuo prema majci. "Vraćaj se unutra", reče on. "Ovo nema nikakve veze s tobom."

Mama je sada sporije prilazila.

"Ti ne znaš, sine", reče ona. "Još ne shvataš."

"Ovo je naš otac", odvrati Tomi-Rej. "Vratio se kući. Trebalo bi da si zahvalna."

"Na tome?" upita mama, razrogačenih očiju. "To mi je slomilo srce. A slomiće i vaša ako

dozvolite." Sada se nalazila svega jedan jard od Tomija. "Nemoj to dozvoliti", reče ona nežno, ispruživši šaku da ga pomiluje po licu. "Nemoj dozvoliti da nas povredi."

Tomi-Rej odgurnu maminu šaku.

"Upozorio sam te", reče on. "Ovo nema nikakve veze s tobom!"

Mama je istog trenutka odgovorila na to. Napravila je još jedan korak prema Tomi-Reju i ošamarila ga; ošamarila ga je otvorenom šakom tako da je odjeknulo.

"Glupane!" povika ona na njega. "Zar ne raspoznaješ zlo kada ga vidiš?"

"Prepoznajem jebenog ludaka čim ga ugledam", odvrati uvredom Tomi-Rej. "Sve tvoje molitve i priče o đavolu... Smučila si mi se! Uspela si da mi uništiš život, a sada želiš i ovo da pokvariš. E pa, neće moći! Tata se vratio kući! A ti jebi se!"

Njegov istup izgleda da je zabavljao čoveka među drvećem. Džo-Bet ga je čula kako se smeje. Osvrnula se. Očigledno nije predvideo da će pogled usmeriti prema njemu jer je dopustio da mu na trenutak spadne maska koju je navukao na lice. Lice, koje joj se trenutak ranije učinilo tako očinskim, nadulo se; ili se nadulo nešto iza njega. Oči i čelo su se uvećali; brada i usta koji su joj se toliko dopali sada su se nazirali samo u tragovima. Umesto svog oca ugledala je čudovišno dete. Vrissnula je ugledavši taj prizor.

Istog časa gustiš oko nje je pomahnitao. Grane su se međusobno šibale poput bičevalaca, guleći koru i kidajući lišće, takvom silinom da je bila sigurna kako će se korenje iščupati iz zemlje i krenuti po nju.

"Mama!" povika ona, okrenuvši se prema kući.

"Kuda si pošla?" upita je Tomi-Rej.

"To nije naš otac!" reče ona. "To je trik! Pogledaj! To je neki užasni trik!"

Tomi-Rej je ili to znao, ali nije mario, ili je u toj meri potpao pod Džafov uticaj da je video samo ono što je Džaf želeo da on vidi.

"Ti ostaješ sa mnom!" reče on, ščepavši Džo-Bet za ruku, "s nama!"

Pokušala je da se oslobodi, ali držao ju je suviše čvrsto. Tada se umešala mama i lupila ga pesnicom, nateravši ga da je pusti. Pre nego što je Tomi-Rej uspeo da je ponovo ščepa, Džo-Bet je potrčala prema kući. Oluja od lišća ju je sledila preko trave, kao i mama, koju je uhvatila za ruku, tako da su sada zajedno trčale prema vratima.

"Zaključaj! Zaključaj!" reče mama, kada su uletele unutra.

Poslušala ju je. Još nije ni okrenula ključ, a mama ju je već pozvala da je sledi.

"Kuda?" upita Džo-Bet.

"U moju sobu. Znam kako ću to zaustaviti. Požuri!"

Soba je mirisala na mamin parfem i ustajalu posteljinu, ali joj je ovog puta poznata okolina pružila utehu. Sporno je bilo da li je mogla i da im pruži bezbednost. Džo-Bet je odozdo čula udarac nogom o vrata, a zatim preturanje koje je zvučalo kao da neko po kuhinji razbacuje sadržaj frižidera. Usledila je tišina.

"Tražiš li ključ?" upita Džo-Bet, videvši da je mama zavukla šaku pod jastuk. "Mislim da je sa spoljašnje strane vrata."

"Uzmi ga!" reče mama. "I to brzo!"

Začulo se škripanje s druge strane vrata, što je nateralo Džo-Bet da dobro promisli hoće li ih otvoriti. Ali pored otključanih vrata nisu imali nikakve šanse da se odbrane. Mama je pričala o tome kako će zaustaviti Džafa, ali ona sada nije tražila ključ već molitvenik, a molitve ne mogu ništa zaustaviti. Ljudi su sve vreme umirali sa molitvama na usnama. Nije imala drugog izbora do da otvori vrata.

Pogled joj je odlutao do stepeništa. Džaf je bio tamo, u obliku bradatog fetusa koji ju je fiksirao svojim ogromnim očima. Sićušna usta su mu se cerila. Posegnula je za ključem dok se on peo. "Ovde smo", reče on.

Ključ nikako da iziđe iz brave. Prodrmla ga je i on se iznenada oslobodio, skliznuvši i iz brave i iz njenih prstiju. Džaf se nalazio na tri koraka od vrha stepeništa. Nije žurio. Čučnula je da dohvati ključ, svesna po prvi put od kada je ušla u kuću da je treperenje koje ju je prvobitno upozorilo na njegovo prisustvo ponovo počelo. Buka koja je od njega poticala zbrkala joj je misli. Zašto se sagnula? Šta li je tražila? setila se kada je ugledala ključ. Zgrabila ga je (Džaf je već bio na vrhu stepeništa), podigla se, povukla, zalupila vrata i zaključala ih.

"On je ovde!" reče mami, pogledavši u njenom pravcu.

"Naravno", odvrati mama. Pronašla je ono što je tražila. To nije bio molitvenik, već nož, kuhinjski nož sa oštricom od osam inča koji je pre izvesnog vremena nestao.

"Mama?"

"Znala sam da će doći. Spremna sam."

"Ne možeš se protiv njega time boriti", reče ona. "On čak nije ni ljudsko biće. Je li tako?"

Mamin pogled skrenu ka vratima.

"Reci mi, mama."

"Ne znam šta je on", reče ona. "Pokušavala sam da dokonam... svih ovih godina. Možda je đavo. Možda nije." Ponovo je vratila pogled na Džo-Bet. "Tako dugo sam se plašila", reče ona. "A sada je ovde, i sve izgleda tako jednostavno."

"Objasni mi onda", zamoli Džo-Bet. "Jer ja ne shvatam. Ko je on? Šta je učinio Tomi-Reju?"

"Rekao je istinu", reče mama. "Donekle. On jeste vaš otac. To jest, jedan od dvojice."

"Koliko mi ih je potrebno?"

"Napravio je od mene kurvu. Napola me je izludeo žudnjama koje nisam želela. Čovek koji je vodio ljubav sa mnom je tvoj otac, ali ovo..." ona upre nožem u pravcu vrata, sa druge strane je dopiralo kucanje "... to te je, u stvari, stvorilo."

"Čujem te", promrmlja Džaf. "Glasno i jasno."

"Sklanjaj se", reče mama krenuvši ka vratima. Džo-Bet je pokušala da je zadrži, ali se ona nije obazirala na njena uputstva. S pravom. Nije htela da se nađe u blizini vrata, već pored svoje kćeri. Ščepala je Džo-Bet za ruku i privukla je k sebi, prinevši joj nož grlu.

"Ubiću je", obrati se ona toj stvari na odmorištu. "Tako mi Boga, ako ga ima na nebesima, govorim ozbiljno. Pokušaj da uđeš ovamo i tvoja kćer je mrtva." Držala je Džo-Bet isto onako snažno kao i Tomi-Rej. Pre nekoliko trenutaka nazvao ju je ludarom. Ili je ovo što je upravo izvodila bilo vredno Oskara ili je on bio u pravu. Šta god bilo posredi, Džo-Bet je bila zarobljenik.

Džaf je ponovo pokucao na vrata.

"Kćeri?" pozva je on.

"Odgovori mu", reče joj mama.

"Kćeri?"

"...Da..."

"Plašiš li se za svoj život? Budi iskrena. Reci mi iskreno. Jer ja te volim i ne želim da ti se išta loše dogodi."

"Plaši se", reče mama.

"Pusti nju da odgovori", reče Džaf.

Džo-Bet nije nimalo oklevala da odgovori. "Da", reče ona. "Da. Ima nož i..."

"Bila bi prava budala", obrati se Džaf mami, "ako bi ubila jedinu stvar zbog koje tvoj život još

ima nekakvog smisla. Ali mogla bi, je li tako?"

"Neću ti dozvoliti da je se dočapaš", reče mama.

S druge strane vrata nastupila je tišina. A onda Džaf reče:

"U redu..." Nežno se nasmejao. "Uvek postoji sutra."

Još je jednom zatresao vrata, kao da je želeo da se uveri da su zaista zaključana. A onda su smeh i čangrljanje prestali i zamenio ih je neki dubok, grleni zvuk koji je mogao predstavljati režanje nečega što se u bolu rađalo, i od prvog daha bilo svesno da mu nema izlaza iz sadašnjeg stanja. Uznemirenost koju je stvarao taj zvuk ledila je žile bar u istoj onoj meri kao što su to činili zavodjenje i pretnje koji su već ranije nestali. A onda je zvuk počeo da bleđi.

"Odlazi", reče Džo-Bet. Mama je i dalje držala nož prislonjen uz njeno grlo. "On odlazi, mama. Pusti me."

Peti stepenik odozdo dvaputa je zaškripao, potvrdivši uverenost Džo-Bet da su njihovi mučitelji zaista napuštali kuću. Ali prošlo je još trideset sekundi pre nego što je mama popustila stisak kojim je držala Džo-Betinu ruku, i još ceo minut pre nego što je potpuno pustila kćer.

"Otišlo je iz kuće", izjavi ona. "Ali ostani ovde još malo."

"A šta ćemo s Tomijem?" Džo-Bet reče. "Moramo ga pronaći."

Mama odmahnu glavom. "Bilo mi je suđeno da ga izgubim", reče ona. "Nema više svrhe."

"Moramo pokušati", reče Džo-Bet.

Otvorila je vrata. Na drugoj strani odmorišta, oslonjeno o gelender, stajalo je nešto što je mogao napraviti samo Tomi- Rej. Dok su još bili deca stalno je pravio lutke za Džo-Bet, igračke u nedostatku boljih koje su ipak u sebi nosile otisak njegovog raspoloženja. Uvek su se osmehivale. Sada je napravio novu lutku; oca porodice, napravljenog od hrane. Glava od hamburgera, sa očima koje je utisnuo palcem; noge i ruke od povrća; trup od tetrapaka za mleko, čiji sadržaj mu je prosuo između nogu, i on je sada oticao praveći barice oko čili bibera i glavica belog luka koje je tamo postavio. Džo-Bet se zagledala u ovu surovost: lice od mesa joj je uzvraćalo pogled. Ovog puta na njemu nije bilo osmeha. Čak ni usta. Samo dve rupe u hamburgeru. Od slabina se širilo mleko muškosti i natapalo tepih. Mama je bila u pravu. Izgubile su Tomi-Reja.

"Znala si da će se to kopile vratiti", reče ona.

"Pretpostavila sam da će, pre ili kasnije, doći. Ne po mene. Nije došlo po mene. Ja sam mu samo poslužila kao zgodna materica, kao i sve mi..."

"Liga devica", upade Džo-Bet.

"Gde si to čula?"

"Oh, mama... ljudi pričaju o tome od kada znam za sebe..."

"Toliko sam se stidela", reče mama. Prinela je šaku licu; druga u kojoj je i dalje držala nož, visila joj je uz bok. "Tako sam se stidela. Htela sam da se ubijem. Ali me je pastor sprečio. Rekao mi je da moram da živim. Zbog Boga. I zbog tebe i Tomi-Reja."

"Mora da si bila veoma jaka", primeti Džo-Bet, skrenuvši pogled sa lutke kako bi u nju pogledala. "Volim te, mama. Znam da sam kazala da se plašim, ali isto tako znam da me ti ne bi povredila."

Mama podiže pogled ka njoj, dok su joj suze postojano kapale iz očiju i slivale se niz vilicu.

Bez razmišljanja je rekla:

"Budi uverena da bih te ubila."

"Moj neprijatelj je još ovde", reče Džaf.

Tomi-Rej ga je vodio stazom za koju su znala samo deca Gaja, i koja ih je odvela do stražnje strane Brda, do jedne vrtoglave isturene tačke. Bila je suviše stenovita za ljubavne sastanke i suviše nesigurna da bi se tu nešto gradilo, ali pred onima koji bi se potrudili da se popnu tako visoko pružao se ničim ometan pogled na Lovordrvo i Vetrostrminu.

Stajali su tu, Tomi-Rej i njegov otac, upijajući prizore. Iznad njih nije bilo zvezda; a i dole je bilo osvetljeno svega nekoliko kuća. Oblaci su zaklanjali nebo; spavao je grad. Otac i sin su neometani od bilo koga stajali i razgovarali.

"Ko je tvoj neprijatelj?" upita Tomi-Rej. "Reci mi i ja ću mu iščupati grkljan."

"Sumnjam da bi ti to dozvolio."

"Ne budi sarkastičan", primeti Tomi-Rej. "Znaj da nisam nikakva budala. Svestan sam kad se prema meni odnosiš kao prema detetu. Ja nisam dete."

"Moraćeš to da mi dokažeš."

"I hoću. Ničega se ne plašim."

"To ćemo još videti."

"Ti to pokušavaš da me uplašiš?"

"Ne. Samo da te pripremim."

"Za šta? Za tvog neprijatelja? Reci mi samo kakav je."

"Zove se Flečer. On i ja smo bili partneri, pre no što si se rodio. Ali me je on prevario. Ili je bar pokušao to da učini."

"Čime ste se bavili?"

"Ah!" Džaf se nasmeja, bio je to zvuk koji je Tomi-Rej do sada već čuo mnogo puta, i koji mu se svaki put sve više dopadao. Čovek je posedovao smisao za humor, iako Tomi-Rej... kao sada, na primer... nije uvek shvatao u čemu je štos. "Naš posao?" reče Džaf. "On se u suštini sastojao u sticanju moći. Tačnije, jedne određene vrste moći. Zove se Umetnost, i pomoću nje biću u stanju da zakoračim u snove Amerike."

"Ti to mene zezaš?"

"Ne u sve snove. Samo u one važne. Vidiš, Tomi-Rej, ja sam istraživač."

"Stvarno?"

"Stvarno. Samo šta je na ovom svetu još ostalo da se istraži? Ne mnogo toga. Nekoliko džepova pustinje; kišna šuma..."

"Svemir", predloži Tomi-Rej, podigavši pogled naviše.

"To je takođe pustinja sa mnogo ničega između", reče Džaf. "Ne, prava tajna... jedina tajna... krije se u našim glavama. I ja nameravam da doprem do nje."

"Ne misliš da to uradiš kao oni doktori za glavu, je l' da? Hoćeš da kažeš da ćeš se ti, na neki, način, naći tamo."

"Tako je."

"A Umetnost je način da se dospe unutra?"

"I opet, tako je."

"Ali sam si kazao da su to samo snovi. Svi mi sanjamo. Možeš se obreti tamo kad god zaželiš, jednostavno zaspiš."

"Većina snova predstavlja samo žongliranje. Ljudi biraju sećanja i pokušavaju da ih na neki način srede. Ali postoji još jedna vrsta sna, Tomi-Rej. To je san o tome šta znači biti rođen, zaljubiti se, i

umreti. San koji objašnjava čemu služi postojanje. Znam da je to zbunjujuće..."

"Nastavi. Ipak bih voleo da čujem."

"Postoji more uma. Zove se Suština", počeo Džaf. "U tom moru plovi jedno ostrvo koje se pojavljuje u snovima svakog od nas bar dva puta u našim životima: na početku i na kraju. Prvi su ga otkrili Grci. Platon je o njemu pisao u šiframa. Nazvao ga je Atlantida..." Zastao je, u pričanju ga je omela suština onoga o čemu je pričao.

"Mnogo ti je stalo do tog mesta, je li tako?" upita Tomi-Rej.

"Mnogo", odvratio Džaf. "Želim da mogu da plivam u tom moru kada mi se prohte, i da odlazim na obalu na kojoj se pričaju značajne priče."

"Fino."

"A?"

"Fino zvuči."

"Džaf se nasmeja. "Ti si, sine, ohrabrujuće prost. Već vidim da ćemo se odlično slagati. Možeš da budeš moj agent na terenu, je li tako?"

"Svakako", odvratio Tomi-Rej iscerivši se. A onda: "A šta je to?"

"Ne mogu da se prikazujem pred svima", reče Džaf. "A i ne volim dnevnu svetlost. Tako je... netajanstvena. Ali zato ti možeš izići napolje umesto mene."

"Znači ostaješ? Mislio sam da ćemo možda nekuda otići."

"I hoćemo, kasnije. Ali prvo moj neprijatelj mora da bude ubijen. Slab je. Neće pokušati da napusti Gaj dok ne bude imao kakvu takvu zaštitu. Pretpostavljam da će potražiti svoje jedino dete."

"Kaca?"

"Tako je."

"Znači, treba da ubijem Kaca."

"To bi bilo korisno, ako se ukaže prilika."

"Postaraću se da se ukaže."

"Mada bi trebalo da si mu zahvalan."

"Zašto?"

"Da nije bilo njega još bih bio pod zemljom. Još bih čekao tebe ili Džo-Bet da povežete stvari i dođete da me potražite. Ono što su ona i Kac učinili..."

"Šta su učinili? Jesu li se tucali?"

"To ti je bitno?"

"Svakako da jeste."

"I meni je. Muka mi je i od same pomisli da Flečerovo dete dodiruje tvoju sestru. Ali muka je i Flečeru. Bar smo jednom uspeli oko nečega da se složimo. Pitanje je bilo koji će od nas dvojice prvi uspeti da izađe na površinu, i koji će biti jači kada dospemo ovamo?"

"Ti."

"Da, ja. Imam prednost koja nedostaje Flečeru. Moja vojska, moje terate, najbolje su kada ih izvučem iz umirućih. Jednu sam izvukao iz Badija Vensa."

"Gde je?"

"Dok smo se peli ovamo gore učinilo ti se da nas neko prati, sećaš se? Rekao sam ti da je pas. Lagao sam."

"Pokaži mi je."

"Možda nećeš više biti tako željan da je vidiš kada se pojavi."

"Pokaži mi je, tata. Molim te!"

Džaf zviznu. Na taj zvuk, drveće nedaleko iza njega počeo da se pomera, identifikujući lice koje je

polomilo gustiš u dvorištu. Ovog puta, međutim, to se lice i pokazalo. Ličilo je na nešto što je plima izbacila na obalu: čudovište iz morskih dubina koje je umrlo i isplivalo na površinu, koje je sunce spržilo i galebovi isključali, tako da je kada je stiglo do sveta ljudi imalo pedeset očnih duplji i dvanaest usta, i koža mu bila napola odrana.

"Fino", tiho izgovori Tomi-Rej. "To si dobio od komedijaša? Meni ne izgleda baš naročito smešno."

"To je izišlo iz čoveka na pragu smrti", primeti Džaf. "Uplašenog i usamljenog. Takvi uvek stvaraju odlične primerke. Ispričaću ti jednom o mestima na koja sam išao da potražim izgubljene duše iz kojih sam stvarao terate. O stvarima koje sam video. O ološu koji sam sreo..." Zagledao se u grad pod sobom. "A ovde? Gde ovde da nađem takve subjekte?"

"Misliš na ljude na samrti?"

"Mislim na ranjive ljude. Ljude bez mitologija koje bi ih zaštitile. Uplašene ljude. Izgubljene ljude. Lude ljude."

"Možeš početi sa mamom."

"Ona nije luda. Možda želi da bude; možda želi da sve što je videla i propatila svrsta u halucinacije, ali zna da ne može. A i zaštitila se. Zaštitila se svojom verom, koliko god ona bila idiotska. Ne... potrebni su mi ogoljeni ljudi, Tomi-Rej. Ljudi bez božanstava. Izgubljeni ljudi."

"Poznajem nekolicinu."

Tomi-Rej je mogao povesti svog oca doslovce do nekoliko stotina kućnih pragova, da je bio u stanju da čita umove iza lica s kojima se mimoilazio svakog dana svog života. Do ljudi koji su kupovali u Šoping centru, tovarili sveže voće i zdrave žitarice u kolica, ljudi sa zdravim tenom, kao što je bio i njegov, bistrim očima, poput njegovih, koji su u svakom pogledu izgledali pribrani i srećni. Možda su tu i tamo odlazili kod analitičara, samo da bi ostali uravnoteženi; možda su vikali na decu, ili plakali u sebi na rođendane, ali su sebe ipak smatrali, za sve namere i potrebe, smirenim dušama. Imali su više nego dovoljno novca u banci; sunce je tokom većeg dela godine sijalo, a i kada nije, potpalili bi vatru i smatrali se robusnim što su preživeli hladnoću. Ako bi ih ko upitao, izjavili bi da u nešto veruju. Ali niko ih nije pitao. Ne ovde; i ne sada. Ovaj vek je isuviše odmakao da bi neko govorio o veri potpuno bez stida, a stid je predstavljao traumu koju su se trudili da odagnaju kako im ne bi pokvarila živote. Bolje je onda bilo ne govoriti o veri, ili božanstvima koja su je nadahnula, osim na venčanjima, krštenjima i sahranama, a i tada samo iz navike.

Dakle. U dubini njihovih očiju nada koju su imali kopnila je i, kod mnogih, umirala. Živeli su od jednog događaja do drugog, užasavajući se provalije između njih, ispunjavajući svoje živote raznim rasonodama kako bi izbegli prazninu tamo gde bi trebalo da se nalazi radoznalost, i glasno bi odahnuli kada bi deca prerasla pitanja o tome čemu služi život.

Međutim, nisu svi tako dobro krili svoje strahove.

Kada mu je bilo trinaest godina, odeljenju Teda Elizanda je jedan napredni učitelj ispričao kako supersile poseduju dovoljno projektila da unište civilizaciju čak nekoliko stotina puta. Ta ga je pomisao mučila mnogo više nego njegove školske drugove, pa je zato svoje košmare o Armagedonu čuvao za sebe iz straha da ga ne ismeju. Prevara je upalila; uspeo je da zavara i sam sebe i svoje školske drugove. Tokom puberteta je zaboravio na svoje strahove. U dvadeset prvoj godini, dobivši dobar posao u Hiljadu Hrastova, oženio se Loretom. Naredne godine postali su roditelji. Jedne noći, nekoliko meseci po rođenju male Daun, ponovo mu se vratio košmar konačne vatre. Sav u znoju i drhteći, Ted je ustao i otišao da obiđe kćerku. Spavala je u kolenjima, ispružena na stomaku, upravo

onako kako je volela da spava. Posmatrao ju je sat ili dva, a onda se vratio u krevet. Od tada pa nadalje se sve to ponavljalo, gotovo svake noći, dok nije preraslo u pravi obred. Ponekad bi se beba okrenula u snu i na trenutak zatrepčila kapcima s dugim trepavicama. Kada bi ugledala tatu pored kolevke, nasmešila bi se. Međutim, Ted je morao da plati danak tog stražarenja. Sve je više gubio snagu, jer je iz noći u noć lišavao sebe sna; sve mu je bilo teže i teže da spreči užase koji su ga pohodili noću da se ne javljaju i danju. Užasi su počeli da ga posećuju i tokom radnog vremena, dok je sedeo za svojim radnim stolom. Prolećno sunce, koje je obasjavalo listove hartije pred njim, pretvaralo se u zaslepljujući sjaj pečurke koja se stvarala pred njim. Svaki povetarac, koliko god bio miomirisan, donosio je udaljene krike do njegovih ušiju.

A onda, jedne noći, dok je stražario pored Daunine kolevke, čuo je projektele kako dolaze. Užasnut, uzeo je Daun, pokušavši da je učutka jer se zaplakala. Njen plač probudio je Loretu, koja krenu za mužem. Pronašla ga je u trpezariji, nije bio u stanju ni reč da progovori usled užasa koji je osećao, već je samo zurio u kćer koju je ispustio kada je video kako se njeno telo ugljeniše u njegovim rukama, koža joj crni, a udovi se pretvaraju u štapove koji se puše.

Smešten je na mesec dana u bolnicu, a potom se vratio u Gaj, jer su lekari zaključili da ima najviše nade da potpuno povratu zdravlje u okrilju porodice. Godinu dana kasnije, Loreta je zatražila razvod, kao razlog navevši nesavladive razlike. Razvod je dobila, kao i starateljstvo nad detetom.

Tih dana je svega nekoliko ljudi posećivalo Teda. Tokom četiri godine nakon nervnog sloma radio je u prodavnici ljubimaca u Šoping centru, obavljajući posao koji je srećom malo zahtevao. Bio je srećan među životinjama, koje su bile, poput njega, loši licemeri. Odavao je utisak čoveka koji je stalno na ivici provalije. Kako mama Tomi-Reju nije dozvoljavala da drži ljubimce, Ted mu je štošta dopuštao: puštao ga je da slobodno ulazi u radnju (čak i da je pričuva jednom ili dva puta, kada je Ted imao neka posla), da se igra sa kućicima i zmijama. Dobro je upoznao Teda i njegovu priču, mada se nikada nisu sprijateljili. Nikada nije posetio Teda kod kuće, na primer, ali je večeras to učinio.

"Doveo sam ti nekog u posetu, Tedi. Nekoga koga želim da upoznaš."

"Kasno je."

"Ovo ne može da čeka. Znaš, vest je stvarno divna, a nisam imao s kim da je podelim, osim s tobom."

"Dobre vesti?"

"Moj tata. Vratio se kući."

"Stvarno? Stvarno mi je drago zbog tebe, Tomi-Rej."

"Zar ne želiš da ga upoznaš?"

"Ovaj, ja..."

"Svakako da želi", reče Džaf iskoračivši iz senke, i ispruživši šaku prema Tedu. "Svaki prijatelj moga sina je i moj prijatelj."

Ugledavši silu koju mu je Tomi-Rej predstavio kao svog oca, Tedi je uplašeno koraknuo nazad prema kući. Ovo je bila sasvim drugačija vrsta košmara. Čak ni u groznim starim danima nikada ga nisu dozivali. Neopaženo bi se prikrali. Ovaj ovde je pričao, osmehivao se i sam se pozvao unutra.

"Želim nešto od tebe", reče Džaf.

"Šta se to dešava, Tomi-Rej? Ovo je moja kuća. Ne možete samo tako ući unutra i uzimati šta vam se sviđi."

"Radi se o nečemu što ti ne želiš", reče Džaf, posegnuvši za Tedom, "nečemu bez čega ćeš biti mnogo srećniji."

Tomi-Rej je posmatrao, zadivljen i impresioniran, kako su Tedove oči počele da kolutaju ispod

kapka, a on da ispušta zvuke koji su nagoveštavali da se sprema na povraćanje. Ali ništa nije izišlo; bar ne iz njegovog grla. Nagrada se pojavila iz njegovih pora, sokovi njegovog tela su zaklokotali i zgusnuli se, izbledeli, i počeli da se izdižu iz njegove kože, natapajući mu košulju i pantalone.

Tomi-Rej je plesao s jedne na drugu stranu, očaran. Sve je ličilo na neki groteskan magični čin. Kapi vlage prkosile su gravitaciji, viseći u vazduhu ispred Teda, dodirujući jedna drugu i oblikujući veće kapi, a te kapi su se opet sretale i sjedinjavale, dok komadi čvrste materije, nalik na bolesni sivi sir, nisu počele da lebde ispred njegovih prsa. Vлага je i dalje izlazila na Džafov poziv, i svaka čestica uvećavala je telo. Sada je ono već imalo i oblik: bile su to prve grube skice Tedovog privatnog užasa. Tomi-Rej se iscerio kada ih je video: noge koje su se trzale, raznobojne oči. Jadni Ted, nosio je u sebi ovu bebu i nije mogao da je se otarasí. Kao što Džaf reče, biće mu bolje bez nje.

Bila je to prva od nekoliko poseta u koje su te noći otišli i svaki put su iz izgubljene duše izvukli neku novu zver. Sve su bile blede, sve su neodređeno podsećale na reptile, ali su u svakom drugom pogledu predstavljale lične tvorevine. Džaf je to najbolje definisao pri kraju njihove noćne pustolovine:

"To je umetnost", rekao je. "Ovo izvlačenje. Slažeš li se?"

"Aha. Dopada mi se."

"Razume se to nije ona Umetnost. Ali je njen odjek. Kao i svaka umetnost, pretpostavljam."

"Kuda ćemo sad?"

"Moram da se odmorim. Da nađem neko senovito i hladno mesto."

"Znam za neka."

"Ne. Ti moraš kući."

"Zašto?"

"Zato što želim da se Gaj sutra probudi u uverenju da je svet isti kao što je uvek bio."

"Šta da kažem Džo-Bet?"

"Reci joj da se ničeg ne sećaš. Ako bude navaljivala, izvini se."

"Ne želim da idem kući", reče Tomi-Rej.

"Znam", odvrati Džaf, spustivši šaku na rame Tomi-Reja. Masirao mu je mišić dok je govorio.

"Ali ne želimo da potera krene u potragu za tobom. Mogli bi otkriti stvari koje mi želimo da otkrijemo tek u pravo vreme!"

Tomi-Rej se na te reči isceri.

"Koliko će to potrajati?"

"Želiš da vidiš Gaj okrenut naglavačke, zar ne?"

"Već sam počeo da odbrojavam časove."

Džaf se nasmeja.

"Kakav otac, takav sin", primeti on. "Opusti se, momče. Vратиću se."

Smejući se poveo je svoje zveri u tamu.

IV

Devojka njegovih snova nije bila u pravu, pomisli Hauri kada se probudio: sunce ne sija u Kaliforniji svakog dana. Zora je bila sumorna kada je otvorio kapke; na nebu nije bilo ni traga plavetnilu. Poslušno je počeo da vežba... uradio je najmanji broj vežbi koji mu je savest dozvoljavala. One su sasvim malo ili nimalo oživele njegov sistem; samo se preznojio i ništa više. Pošto se istuširao i obrijao, obukao se i uputio u Šoping centar.

Još nije pronašao reči žaljenja koje će mu ustrebatu kada ugleda Džo-Bet. Znao je iz predašnjeg iskustva da se svaki pokušaj da isplanira govor završavao beznadežnim mucanjem kada bi otvorio usta. Biće bolje da sve prepusti trenutku. Ako bude odbojna, on će biti uporan. Ako bude skrušena, on će biti blag. Važno je bilo samo to da izgadi svađu od prethodnog dana.

Ako je postojalo bilo kakvo objašnjenje za ono što im se dogodilo u motelu, mnogi časovi koje je utrošio pretražujući svoju dušu nisu to odgonetnuli. Jedino je uspeo da zaključa da je san koji su ko zna kako oboje sanjali... čiju ideju, pojačanu jačinom osećanja između njih, nije bilo naizgled teško shvatiti... neki nepodešeni telepatski prekidač preusmerio prema košmaru koji nisu ni shvatali niti zasluživali. Bila je to neka vrsta astralne greške. Nije imala nikakve veze s njima; biće najbolje da je zaborave. S malo dobre volje na obe strane mogli su da nastave tamo gde su stali ispred Batrikovog restorana, kada je sve još toliko obećavalo.

Otišao je pravo u knjižaru. Lois... gospođa Knap... bila je za tezgom. Osim nje, u radnji nije bilo nikoga. Uputio joj je osmeh i pozdravio je, a zatim upitao da li je Džo-Bet već stigla. Gospođa Knap je pogledala na sat pre nego što ga je besno obavestila da još nije došla, da kasni.

"Sačekacu je", reče on, ne želeći da dopusti da ga od njegove namere odgovori ženina neljubaznost. Otišao je do police sa knjigama najbliže prozoru, gde je mogao da pretura po knjigama i istovremeno motri na dolazak Džo-Bet.

Sve knjige pred njim bile su religijske. Jedna mu je privukla pogled: Priča o spasitelju. Na koricama je bila slika čoveka koji je klečao pred zaslepljujućom svetlošću i najava da stranice ove knjige sadrže najveću poruku ovog doba. Uzeo ju je da je prelista. Bila je tanka... jedva nešto deblja od kakvog pamfleta... a izdala ju je crkva Isusa Hrista svetaca sudnjeg dana, i predstavljala je u pojednostavljenim paragrafima i slikama priču o Velikom Belom Bogu drevne Amerike. Ako je suditi po slikama, u bilo kakvoj inkarnaciji da se ovaj Gospod javljao... u Meksiku kao Kvecalkoatl, u Polineziji kao Tonga-Loa bog okeanskog sunca, Ila-Tici, Kukulean ili još najmanje šest drugih pojava... uvek je izgledao kao savršeni bledoliki junak: visok, orlovskog izraza, blede kože, plavih očiju. U pamfletu se tvrdilo da se sada vratio u Ameriku da proslavi hiljadugodišnjicu. Ovog puta zvaće ga njegovim pravim imenom: Isus Hrist.

Hauri se premestio do druge police, tražeći neku knjigu koja bi više odgovarala njegovom raspoloženju. Možda ljubavnu poeziju; ili priručnik o seksu. Ali kada je preleteo pogledom preko redova izloženih knjiga, postalo mu je jasno da je sve do jedne knjige u ovoj radnji štampala ista kuća, ili jedna od njenih podružnica. Bilo je tu knjiga molitvi, inspirativnih porodičnih pesama, nepoderivih tomova o građenju Zima, božanskog grada na Zemlji, ili o značaju baptizma. Među njima, slikovnica o životu Džozefa Smita, sa fotografijama njegovog poseda i svetog gaja u kome je očigledno imao viziju. Tekst pored nje privukao je Haurijevo pažnju.

Ugledao sam dve Osobe, čiju je svelost i slavu nemoguće opisati, kako stoje iznad mene u vazduhu. Jedna od njih progovorila je u meni, oslovivši me mojim imenom, i rekla...

"Pozvala sam Džo-Bet na kuću. Niko se ne javlja. Mora da su negde hitno morali da odu."

Hauri podiže pogled sa teksta. "Šteta", reče on, nepoverljivo. Ako ju je stvarno zvala, mora da je

to učinila krajnje tiho.

"Verovatno danas neće ni doći", nastavila je gospođa Knap, izbegavajući Hauijev pogled dok je govorila. "Imam s njom veoma neformalan dogovor. Dolazi na posao kada joj to najviše odgovara."

Znao je da je to laž. Prethodnog jutra ju je čuo kako prigovara Džo-Bet što nije tačna; njeni radni sati bili su i te kako tačno određeni. Međutim, gospođa Knap, kao dobra hrišćanka, izgleda da je čvrsto odlučila da ga izbacila iz radnje. Možda ga je uhvatila kako se smejuje dok je preturao po knjigama.

"Nema vam smisla da i dalje čekate", reče mu ona. "Mogli biste ovde provesti ceo dan."

"Da vam možda ne rasterujem mušterije?" upita Haui, izazivajući je da mu jasno kaže šta mu zamera.

"Ne", odvrati ona, neveselo se osmehnuvši. "To nisam rekla."

On priđe tezgi. Ona oklevajući napravi korak unazad, gotovo kao da ga se plaši.

"A šta ste mi tačno rekli?" upita on, jedva uspevajući da ostane uljudan. "Šta vam se to na meni ne dopada? Moj dezodorans? Moja frizura?"

Ponovo je pokušala da se osmehne, ali ovog puta, i pored toga što je bila uvežbani licemer, nije uspela. Umesto osmeha, na licu joj se pojavio grč.

"Ja nisam đavo", reče Haui. "Nisam došao ovamo da bilo kome nanese zlo."

Ništa nije odgovorila.

"Ovde sam... r... r... ovde sam rođen", nastavi on. "U Palomo Gaju."

"Znam", odvrati ona.

Baš lepo, pomisli on, evo nam otkrovenja.

"Šta još znate?" upita je on poprilično nežno.

Oči joj odlutaše do vrata, i on je znao da se u sebi moli svom Velikom Belom Bogu da ih neko otvori i spasi je ovog prokletog dečaka i njegovih pitanja. Ni Bog ni mušterija nisu joj uslišili molbu.

"Šta znate o meni?" ponovo upita Haui. "To ne može biti tako loše... je li tako?"

Lois Knap slegnu ramenima. "Pretpostavljam da ne", reče ona.

"Pa, onda."

"Poznavala sam vašu majku", reče ona i zastade kao da će se on time zadovoljiti. Ništa nije odgovorio, već ju je pustio da popuni napetu tišinu daljnjim obaveštenjima. "Nisam je, razume se, dobro poznavala", nastavi ona. "Bila je nešto mlađa od mene. Ali u to vreme su svi sve znali. To je bilo davno. A onda kada je došlo do tog nesrećnog slučaja..."

"Slobodno to iz... iz... izgovorite", reče joj Haui.

"Šta da izgovorim?"

"Vi to nazivate nesrećnim slučajem ali to je bilo... bilo... silovanje, je li tako?"

Izraz njenog lica jasno je govorio da se nije nadala da će ikada čuti tu reč (ni izdaleka bilo šta u toj meri skaredno) izgovorenu u svojoj radnji.

"Ne sećam se", odvrati ona, s izvesnim prkosom. "Čak i kada bih mogla..." Zastala je, udahnula, a zatim krenula u novom pravcu. "Zašto se jednostavno ne vratite tamo odakle ste došli?" upita ona.

"Ali ja se jesam vratio", reče joj on. "Ovo je moj rodni grad."

"Nisam na to mislila", reče ona, konačno dopustivši da na videlo ispliva sav njen očaj. "Zar vam nije jasno kako stvari stoje? Vratili ste se ovamo upravo u trenutku kada je ubijen gospodin Vens."

"Kakve to, do đavola, ima veze jedno s drugim?" zanimalo je Hauija. Poslednja dvadeset četiri sata nije mnogo obraćao pažnju na vesti, ali je znao da se izvlačenje komedijaševog leša, čiji tok je video prethodnog dana, pretvorilo u veliku tragediju. Ali nije shvatao vezu.

"Ja nisam ubio Badija Vensa. A moja majka još manje."

Očigledno se pomirivši sa sudbinom glasnika, Lois je odustala od aluzija i ostalo što je imala da kaže, rekla je jasno i glasno, i brzo, kako bi što pre to obavila.

"Na istom mestu na kome je tvoja majka silovana", počeo ona, "našao je smrt i gospodin Vens."

"Baš na istom?" upita Haui.

"Da", glasio je dogovor. "Rekli su mi da se to dogodilo upravo na tom mestu. Nemam nameru da sama odem da pogledam. Na svetu ima dovoljno zla i ne treba ga još i tražiti."

"I vi smatrate da sam ja na neki način deo toga?"

"To nisam kazala."

"Niste. Ali... ali... ali to mislite."

"Kada me već pitate: da, mislim."

"I voleli biste da napustim vašu radnju kako bih prestao da širim unaokolo svoj uticaj."

"Da", reče ona jednostavno, "volela bih."

On klimnu. "U redu. Otići ću. Čim mi obećate da ćete kazati Džo-Bet da sam bio ovde."

Na licu gospođe Knap videlo se da je protiv toga. Ali strah koji joj je uterao u kosti davao mu je moć nad njom u kojoj je uživao.

"Ne tražim baš mnogo, zar ne?" upita on. "Nećete lagati?"

"Ne."

"Znači, kazaćete joj?"

"Da."

"Tako vam Velikog Belog Boga Amerike?" upita on. "Kako se ono zvaše... Kuecalkoatl?"

Zbunjeno ga je pogledala. "Nema veze", reče on, "idem sada. Žao mi je ako sam uticao na jutarnji promet."

Ostavivši je svu upaničenu, izišao je napolje. Tokom dvadeset minuta koje je proveo u radnji, sloj oblaka se razbio i sunce je počelo da se probija, obasjavši Brdo. Za nekoliko minuta obasjaće i smrtnike u Šoping centru, kakav je bio i on sam. Devojka iz njegovih snova ipak je govorila istinu.

Griloa je probudio telefon; žestoko se ritnuo, prevrnuo napola punu čašu šampanjca... poslednju zdravicu od prethodne noći: Za Badija, koga više nema, ali koga nismo zaboravili... opsovao, dohvatio slušalicu i prineo je uvetu.

"Da?" zareža on.

"Da te nisam probudila?"

"Tesla?"

"Volim ljude koji se sećaju mog imena", reče ona.

"Koliko je sati?"

"Kasno je. Trebalo bi da si već uveliko ustao i da radiš. Želim da otaljaš sav posao za Abernatija pre nego što dođem."

"O čemu to govoriš? Dolaziš ovamo?"

"Duguješ mi večeru za sve one traćeve o Vensu", reče ona. "Pronađi neko skupo mesto."

"U koliko sati planiraš da ćeš biti ovde?" upita je on.

"Oh, ne znam. Oko..." Spustio joj je slušalicu dok je bila još u pola rečenice, i iscerio se na telefon, zamišljajući je kako psuje samu sebe na drugom kraju. Međutim, osmeh mu je izbledeo sa lica čim je ustao. U glavi mu je tutnjalo: da je iskapio poslednjih polovinu čaše sumnjao je da bi uopšte bio u stanju da ustane. Pritisnuo je dugme za posluhu i naručio kafu.

"Želite li sok sa kafom, gospodine?" začu se glas iz kuhinje.

"Ne. Samo kafu."

"Jaja, kroasone..."

"Oh Bože, ne. Neću jaja. Neću ništa. Samo kafu."

Ideja da sedne da piše bila je gotovo isto toliko odbojna kao i doručak. Umesto toga, odlučio je da stupi u vezu sa ženom iz Vensove kuće, Elen Ngijen, čija se adresa, bez telefonskog broja, još nalazila u njegovom džepu.

Malo je živnuo pošto je u svoj sistem uneo poveću količinu kofeina, ušao u kola i odveo se do Srnoudoline. Kuća koju je tražio veoma se razlikovala od one u kojoj je ta žena radila na Brdu. Bila je mala, nimalo veličanstvena i strašno joj je bila potrebna popravka. Grilo je bio prilično sumnjičav u pogledu predstojećeg razgovora: nezadovoljna službenica koja pljuje po svom poslodavcu. U prošlosti su se povremeno takva obaveštenja isplaćivala, mada su isto tako često predstavljala samo zlobne izmišljotine. Ovog puta je podozrevao da će biti ovo prvo. Da li zbog toga što ga je Elen tako ranjivo pogledala poželevši mu dobrodošlicu i skuvala mu još kafe; ili možda zato što je svaki put kada bi se vratila od deteta koje se nalazilo u drugoj sobi... imalo je grip, objasnila je... nastavljala priču ne menjajući činjenice; ili možda zbog toga što priča koju je ispričala ne samo da je srozavala ugled Badija Vensa, već i njen sopstveni? Ovo poslednje, možda, mnogo više od bilo čega drugog, ubedilo ga je da je ona pouzdan izvor obaveštenja. Ispričana priča demokratski je širila ljagu.

"Bila sam njegova ljubavnica", objasni ona. "Gotovo pet godina. Čak i dok je Ročel bila u kući... mada ona tamo nije dugo boravila... pronalazili smo načina da budemo zajedno. Često. Mislim da je ona to sve vreme znala. Zato me se otarasila čim joj se za to ukazala prilika."

"Znači više ne radite u Kuniću?"

"Ne. Samo je čekala neki izgovor da me otpusti, a vi ste joj ga obezbedili."

"Ja?" upita Grilo. "Kako?"

"Rekla je da sam flertovala sa vama. Tipično za nju da se tako nečim posluži." To nije bilo prvi put u njihovom razgovoru da je Grilo osetio dubinu njenih osećanja... u ovom slučaju, prezir... koja je

retko kad odavalo ženino pasivno držanje. "Ona o svima sudi prema vlastitim standardima", nastavi ona. "A vi znate o kakvim je standardima reč."

"Ne", iskreno odgovori Grilo. "Ne znam."

Elen je bila zapanjena. "Sačekajte", reče mu ona. "Ne želim da Filip čuje ovo."

Ustala je i otišla u sobu svoga sina, rekla mu nekoliko reči koje Grilo nije čuo, a zatim zatvorila vrata pre nego što se vratila da nastavi priču.

"Već je naučio previše reči koje ne bih volela da zna, tokom samo jedne školske godine. Želim da dobije priliku da bude... ne znam, nevin? Da, nevin, makar samo još kratko. Ružne stvari dovoljno brzo uslede, je li tako?"

"Ružne stvari?"

"Znate već: ljudi koji vas prevare i izdaju. Seks. Moć."

"Od, da", odvrati Grilo. "I te kako uslede."

"Pričala sam vam o Ročel, je li tako?"

"Da, jeste."

"Nema šta puno da se kaže. Pre nego što se udala za Badija bila je faćkalica."

"Šta je bila?"

"Dobro ste čuli. Zašto vas je to toliko iznenadilo?"

"Ne znam. Tako je lepa. Mora da je i na neki drugi način mogla da zarađuje."

"Ima skupu naviku", odvrati Elen. Ponovo prezir pomešan sa gađenjem.

"Da li je to Badi znao pre nego što se oženio njome?"

"Da li je znao šta? Za naviku ili za faćkanje?"

"Oboje."

"Sigurna sam da jeste. Delimično ju je zbog toga i oženio, pretpostavljam. Vidite, Badi poseduje tu jaku žicu perverzности. Izvinite, htela sam da kažem, posedovao je. Još ne mogu da se pomirim sa činjenicom da je mrtav."

"Mora da je strašno teško govoriti o ovome pošto ste ga tek izgubili. Žao mi je što vas mučim."

"Sama sam se javila, zar ne?" odvrati ona. "Želim da neko sve to sazna. U stvari, želim da svi saznaju. Mene je voleo, gospodine Grilo. Mene je zaista voleo, svih ovih godina."

"Pretpostavljam da ste i vi njega voleli?"

"Oh da", reče ona nežno. "Mnogo. Bio je samoživ, razume se, ali svi muškarci su samoživi, nisu li?" Nije dala Grilou vremena da sebe izuzme pre nego što je nastavila. "Svi ste vi odgojeni da mislite da se ceo svet oko vas okreće. Istu grešku pravim sa Filipom. Svesna sam toga. Razlika sa Badijem bila je u tome što se bar izvesno vreme svet doista okretao oko njega. Bio je jedan od najvoljenijih ljudi u Americi. Nekoliko godina. Svi su znali njegovo lice, svi su napamet znali njegove skečeve. I razume se želeli su i da saznaju sve o njegovom privatnom životu."

"Znači da je dosta rizikovao kada se oženio ženom poput Ročel?"

"Rekla bih da jeste, a vi? Naročito u vreme kada je pokušavao da pročisti svoj život, i iskamči novi šou od jedne televizijske mreže. Ali posedovao je tu perverznu crtu, kao što rekoh. Mnogo puta to se graničilo sa samouništenjem."

"Mogao se oženiti vama", reče Grilo.

"Mogao je učiniti još nešto gore", primeti ona. "Mogao je učiniti nešto mnogo gore." Ta pomisao je sada izvukla na svetlost dana osećanja koja je očigledno skrivala podnoseći izveštaj o svojoj ulozi u svemu ovome. Oči joj se napuniše suzama. U tom trenutku dečak je pozva iz svoje sobe. Prinela je šaku ustima kako bi prigušila jecaje.

"Idem ja do njega", reče Grilo, ustavši. "Zove se Filip?"

"Da", jedva ju je razumeo šta je rekla.

"Ja ću se pobrinuti za njega, ne brinite."

Ostavio ju je da obriše suze ispod očiju krajem šake. Kada je otvorio vrata dečakove sobe, reče:

"Zdravo, ja sam Grilo."

Dečak, na čijem licu se jasno očitavala svečana simetrija majčinog lica, sedeo je u krevetu, u haosu od igračaka, bojica i izvrljanih listova hartije. U uglu sobe radio je televizor, na programu je bio crtani, ali je zvuk bio isključen.

"Ti si Filip, je li tako?"

"Gde je mama?" hteo je da zna dečak. Nije uopšte krio da je sumnjičav prema Grilou, i zurio je pored njega ne bi li ugledao majku.

"Odmah će doći", stade da ga uverava Grilo, prilazeći krevetu. Svi crteži, od kojih su mnogi skliznuli sa perine i ležali razbacani na podu, izgleda da su prikazivali isti naduveni lik. Grilo kleknu i podiže jedan. "Ko je ovo?" upita on.

"Balon-čovek", odgovori Filip, ozbiljno.

"Ima li on ime?"

"Balon-čovek", glasio je odgovor na ivici nestrpljenja.

"Je li on sa TV-a?" upita Grilo, zagledajući besmisleno stvorenje iscrtano raznim bojicama na listu hartije.

"Nije."

"Odakle je on onda?"

"Iz moje glave", odvrati Filip.

"Je li on prijatelj?"

Dečak odmahnu glavom.

"Grize li?"

"Samo tebe", glasio je odgovor.

"To baš nije učtivo", začu Grilo Elenin glas. Pogledao je preko ramena. Pokušala je da sakrije suze, ali očigledno nije ubedila svoga sina, koji optužujući pogleda Griloa.

"Ne biste smeli da budete blizu njega", obrati se Elen Grilou. "Baš je bio bolestan, je li tako, Filipe,"

"Sada mi je dobro."

"Ne, još nije. Ostaćeš u krevetu dok ja ispratim gospodina Griloa."

Grilo ustade, spustivši crtež na krevet među ostale portrete.

"Hvala ti što si mi pokazao Balon-čoveka", reče on.

Filip ništa nije odgovorio, već se vratio svom radu, bojenju novog crteža u skarletno.

"Ono što sam vam ispričala..." reče Elen kada ih mali više nije mogao čuti, "... to nije cela priča. Verujte mi, ima toga još puno. Ali još nisam spremna da sve ispričam."

"Kada budete, ja ću biti spreman da vas saslušam", reče Grilo. "Možete me naći u hotelu."

"Možda ću vas nazvati. Možda neću. Šta god da vam kažem, to je samo deo istine, je li tako? Najvažniji deo je Badi, a njega nikada nećete moći da zapišete. Nikada."

Ova misao izrečena na rastanku pratila je Griloa dok se vozio nazad do hotela u Gaju. Bilo je to krajnje jednostavno zapažanje, ali značajno. Badi Vens je očigledno predstavljao središnji deo priče. Njegova smrt bila je istovremeno i zagonetna i tragična; ali još je, nema sumnje, zagonetniji bio život koji joj je prethodio. Imao je dovoljno putokaza koji su ga krajnje zainteresovali. Vašarska kolekcija koja je ispunjavala zidove Kunićevog Oka (istinska umetnost Amerike); moralna ljubavnica koja ga

je i dalje volela, žena faćkalica koja ga najverovatnije nikada nije volela. Čak i bez te jedinstveno apsurdne smrti kao okosnice, bila je to vraška priča. Pitanje nije bilo da li da je ispriča, već kako.

Dobro je znao kakav bi stav zauzeo Abernati. Za njega su bile važnije pretpostavke od činjenica, i prljav veš od dostojanstva. Međutim, ovde u Gaju bilo je nečeg tajanstvenog. Grilo je, ni manje ni više, nego prisustvovao izlaženju toga iz groba Badija Vensa; i odlaženju put neba. Bilo je važno da se ova priča ispriča pošteno i dobro, ili će, u suprotnom, i on sam doprineti ovdašnjoj zbrci, koja nikome neće doneti ništa dobra.

Ali sve po redu; morao je da sredi činjenice onim redom kojim ih je saznavao u poslednja dvadeset četiri sata: prve je dobio od Tesle, zatim od Hočkisa, Ročel i sada od Elen. Počeo je da radi na tome čim se vratio u hotel, praveći prvu verziju priče o Badiju Vensu, nagnut nad minijaturnim stolom u svojoj sobi. Dok je radio, počela su da ga bole leđa, a znoj koji mu je izbio po čelu predstavljao je prvi znak groznice. Međutim, on to nije primetio... bar dok nije imao već dvadeset punih stranica povezanih beležaka. Tek kada se protegao i ustao od stola, shvatio je da nije izbegao gripu tvorca Balon-čoveka, ako je već izbegao da ga ujede sam lik.

1.

Na putu od Šoping centra do kuće Džo-Bet, Hauiju je postalo sasvim jasno zašto je ona digla toliku frku oko svega što se izdogađalo među njima... naročito oko užasa koji su zajedno doživeli u motelu... tvrdeći da je to delo đavola. Nikakvo čudo kada je radila sa krajnje pobožnom ženom u radnji koja je od poda do tavanice bila ispunjena mormonskom literaturom. I pored svih teškoća koje je imao u razgovoru sa Lois Knap, sada je bolje shvatao kakav izazov leži pred njim. Morao je nekako da ubedi Džo-Bet da njihova međusobna naklonost ne predstavlja zločin ni prema Bogu ni prema ljudima; i da u njemu ne čuči nikakav demon. Što je više asfalta ostavljao za sobom, to je stvari jasnije sagledavao.

Izgleda da je imao male šanse da je u to ubedi. U prvi mah čak nije htela ni da mu otvori vrata. Kucao je i zvonio čitavih pet minuta, instinktivno znajući da u kući ima nekoga. Tek kada je izišao na ulicu i stao da urla na zamračene prozore čuo je kako neko skida sigurnosne lance sa vrata, pa se vratio do praga da zamoli ženu koja je provirila kroz rascep, verovatno je to bila Džoj's MekGir, da porazgovara sa njenom kćeri. Obično je imao uspeha kod majki. Njegovo mucanje i naočari stvarali su utisak da se radi o marljivom i pomalo zatvorenom studentu; sasvim bezbednom društvu. Ali gospođa MekGir je znala da izgled vara. Njen savet sveo se na ponavljanje reči Lois Knap.

"Ne želimo te ovde", rekla mu je. "Vrati se kući. Ostavi nas na miru."

"Želim samo na čas da porazgovaram sa Džo-Bet", reče on. "Ona je kod kuće, je li tako?"

"Da, kod kuće je. Ali ne želi da te vidi."

"Voleo bih da mi ona to kaže, ako nemate ništa protiv."

"Oh, zaista?" izusti gospođa MekGir, i na njegovo iznenađenje, otvori vrata.

U kući je bilo mračno, a na pragu svetlo, ali ipak je uspeo da nazre Džo-Bet u tami, na suprotnom kraju predvorja. Bila je odevena u tamnu odeću, kao da se spremila za pogreb. Izgledala je još bleđa nego što je u stvari bila. Samo joj se u očima hvatalo malo svetlosti koja je dopirala sa praga.

"Reci mu", naredi njena majka.

"Džo-Bet?" oslovi je Haui. "Možemo li da porazgovaramo?"

"Ne smeš da dolaziš ovamo", reče mu nežno Džo-Bet. Glas joj je bio jedva čujan. Vazduh između njih bio je mrtav. "To je za sve nas opasno. Nikada više ne smeš doći ovamo."

"Ali moram razgovarati sa tobom."

"Nema svrhe, Haui. Dogodiće nam se užasne stvari ako ne odeš."

"Kakve stvari?" zanimalo ga je.

Nije mu, međutim, odgovorila ona, već njena majka.

"Nisi ti za to kriv", reče žena, bez imalo žestine u glasu kojom ga je u prvi mah dočekala. "Niko tebe ne krivi. Ali moraš shvatiti, Huarde, ono što se dogodilo tvojoj majci, i meni, još nije završeno."

"Ne, bojim se da ja to ne razumem", odvrati on. "Ja to uopšte ne razumem."

"Možda je i bolje što ne razumeš", glasio je odgovor. "Možda je najbolje da jednostavno odeš. Smesta." Počela je da zatvara vrata.

"Č... č... č...", počeo Haui. Ali pre nego što je uspeo da izgovori čekajte već je gledao u drvenu ploču vrata na dva inča od svog nosa.

"Sranje", uspeo je da izgovori, bez greške.

Stajao je poput budale, zureći u zatvorena vrata nekoliko sekundi, dok su sa unutrašnje strane reze i lanci vraćani na mesto. Veći poraz teško da se mogao zamisliti. Ne samo da ga je gospođa MekGir

poslala da se pakuje, već se horu pridružila i Džo-Bet. Rešio je da za izvesno vreme problem ostavi po strani, jer nije želeo da ponovo bude odbijen.

Još pre nego što se okrenuo da pođe i uputio niz ulicu, već je znao kuda treba da pođe.

Negde u šumi, na suprotnom kraju Gaja, nalazilo se mesto gde su gospođu MekGir i njegovu majku, kao i onog komedijaša, snašle njihove različite nevolje. To mesto su obeležili: silovanje, smrt i nesreća. Možda su se negde nalazila vrata koja mu neće tako spremno zatvoriti pred nosom.

"Tako je najbolje", izjavila je mama, kada je konačno utihnuo bat koraka Hauija Kaca.

"Znam", odvrati Džo-Bet i dalje zureći u zabravljena vrata.

Mama je bila u pravu. Ako su događaji od prošle noći... pojava Džafa u kući i njegov dolazak po Tomi-Reja... išta dokazali, onda je to bila činjenica da se nikome nije moglo verovati. Brat, koga je mislila da ga poznaje, i znala da ga je volela, otrgnut je od nje i dušom i telom, a otela ga je sila koja se pojavila iz prošlosti. I Haui je došao iz prošlosti; iz mamine prošlosti. Šta god da se trenutno događalo u Gaju, on je bio deo toga. Možda žrtva, možda izazivač. Ali bez obzira na to da li je nevin ili kriv, ako bi ga pozvala da prekorači prag njihove kuće, ugrozila bi i ono malo nade u spas koju su izborile tokom sinočnjeg napada.

Ali ništa od toga nije joj donelo nikakvo olakšanje kada je videla kako se vrata za njim zatvaraju. Još i sada su je svrbeli prsti da odmandali i otvori vrata: da ga pozove da se vrati i privuče k sebi; da mu kaže da se stvari među njima mogu popraviti. Šta bi sada bilo dobro? Da budu zajedno, da zajedno prožive pustolovinu za kakvom je celog života njeno srce žudelo, da potraži i izljubi telo ovog momka koji joj je možda brat? Ili da se pridržava ustanovljenih vrlina u ovoj poplavi, mada je svaki novi talas po jednu odnosio sa sobom.

Mama je imala odgovor; isti onaj koji je uvek nudila kada bi ih natkrilila neka nesreća.

"Moramo se moliti, Džo-Bet. Moliti se za spas od naših tlačitelja. Hoće li onda to zlo biti razotkriveno, koga će Gospod progutati duhom Svojih usta, i uništiti bleštavošću Svoga dolaska..."

"Ne vidim nikakvu bleštavost, mama. Mislim da je nikada nisam ni videla."

"Doći će", ostala je uporna mama. "Sve će se razjasniti."

"Mislim da neće", odvrati Džo-Bet. Pred očima joj se ukazala slika Tomi-Reja koji se sinoć kasno vratio kući i samo se nevino osmehno onako kako to on ume kada ga je upitala za Džafa, kao da se ništa nije dogodilo. Da li je on bio jedan od rđavih za čije se uništenje mama tako gorljivo upravo molila? Hoće li i njega Gospod progutati duhom Svojih usta? Nadala se da neće. I zaista, molila se da se to ne dogodi, kada su ona i mama kleknule da popričaju s Bogom; molila se da Gospod ne osudi prestrogo Tomi-Reja. Niti nju što je želela da pođe za onim licem na pragu napolje na sunce, i dalje kuda god ono krenulo.

2.

Iako je u šumi uveliko bio dan, atmosfera ispod njenog svoda bila je kao na nekom mestu zahvaćenom čarolijom noći. Kojegod životinje i ptice da su u njoj boravile, držale su se svojih gnezda i jazbina. Ućutkala ih je svetlost, ili nešto što je živelo na svetlosti. Međutim, Haui je osetio na sebi njihov pogled. Pratile su svaki njegov korak, kao da je lovac koji je došao među njih po suviše sjajnoj mesečini. Ovde nije bio dobrodošao. Pa ipak, njegova potreba da ide napred pojačavala se sa svakim pređenim jardom. Prethodnog dana ga je ovamo dole doveo neki šapat; šapat koji je kasnije odbacio kao neki varljivi trik svog pometenog uma. Ali sada nijedna ćelija njegovog sistema nije sumnjala da je taj poziv bio istinit. Ovde je postojao neko ko je želeo da ga vidi; da ga sretne; da ga upozna. Juče je odbio da pođe za pozivom. Danas to neće učiniti.

Dok je koračao, neki impuls, koji nije u potpunosti poticao samo od njega, naterao ga je da zabaci glavu, tako da je sunce koje se probijalo kroz krošnje, zapahnjivalo njegovo naviše okrenuto lice poput naleta dana. Nije se trgnuo usled njegovog sjaja, već je još jače otvorio oči. Blistavost i ritmičnost kojom je ono pogađalo njegovu dužicu, izgleda da su ga hipnotisali. Uglavnom je mrzeo trenutke kada bi se odricao kontrole nad svojim mentalnim procesima. Pio je samo kada bi ga drugari naterali, zaustavljajući se u trenutku kada bi osetio da gubi kontrolu nad mašinom; nikada nije ni pomišljao da se maši kakve droge. Ali sada je sa radošću dočekao ovo trovanje; pozivao je sunce da spali stvarnost.

Upalilo je. Kada je vratio pogled na predeo oko sebe, bio je napola zaslepljen bojama za koje nijedna vlat trave nije mogla da kaže da njoj pripadaju. Njegovo unutrašnje oko odmah se dočepalo prostora koji je ispraznilo osetno. Odjednom je taj prizor počeo da se ispunjava, prepunjava i presipa slikama koje mora da je izvukao iz nekog neobeleženeog mesta u svom korteksu, jer se nije sećao da ih je proživio.

Ispred sebe je ugledao prozor, čvrst... ne, čvršći... od drveća između koga je lutao. Bio je otvoren, taj prozor, i kroz njega se videlo more i nebo.

Ovu viziju smenila je druga, uznemirujuća. Oko njega su iskakale vatre u kojima su, kako se činilo, nestajale stranice knjiga. On je bez imalo straha prolazio kroz vatre, svestan da mu te vizije ne mogu nauditi; priželjkujući ih sve više i više.

Nagrađen je i trećom koja je bila daleko čudnija od prethodne dve. Još dok su vatre bledele počele su da se iz boja u njegovim očima pojavljuju ribe, jureći pred njim u duginim jatima.

Glasno se nasmejao zbog puke neskladnosti tog prizora, i svojim smehom inspirisao novo čudo; tri halucinacije su se sjedinile, uvukavši u svoje ustrojstvo i samu šumu kojom je hodio, tako da su vatre, ribe, nebo, more i drveće prerasli u jedan predivan mozaik.

Ribe su plivale sa vatrom umesto peraja. Nebo je postalo zeleno i bacalo ka tlu zvezdane cvetove. Trava se mreškala pod njegovim nogama poput bujice; ili pre bi se moglo reći pod umom koji je video stopala, jer mu iznenada stopala ništa nisu značila; kao ni noge, kao ni bilo koji drugi deo mašine. U mozaiku je on bio um: kamičak koji tumara, ispao sa svog mesta.

U svoj toj radosti počelo je da ga muči jedno pitanje. Ako je on samo um, šta predstavlja mašina? Ama baš ništa? Nešto što treba odbaciti? Što treba utopiti sa ribama, spaliti sa rečima?

Negde u njemu počeo da se rađa panika.

Izgubio sam kontrolu. Blagi Bože. Blagi Bože. Blagi Bože!

Ćut', promrmlja mu neko u glavi. Sve je u redu.

Zastao je; bar se nadao da jeste.

"Ko je to?" upita on; ili se bar nadao da je upitao.

Mozaik je i dalje bio tu, svuda oko njega, izmišljajući svakog časa nove paradokse. Pokušao je da ga otrese jednim povikom; da izađe iz ovog mesta, da se nađe na nekom jednostavnijem.

"Hoću da vidim!" povika on.

"Ovde sam!" dopre odgovor. "Huarde. Ovde sam."

"Neka prestanu", stade on da preklinje.

"Šta da prestane?"

"Slike. Neka slike prestanu!"

"Ne plaši se. To je stvarni svet."

"Ne!" odvrati on povikom. "Nije! Nije!"

Prineo je šake licu u nadi da će tako odagnati zbrku, ali one... njegove vlastite šake... bile su u dosluhu sa neprijateljem.

Vlastite oči su ga gledale sa sredine njegovih dlanova. To je bilo suviše. Užasnuto je zaurlao, i počeo da pada unapred. Riba je postala svetlija; vatre su se rasplamsale; osetio je da su spremne da ga prožderu.

Kada je udario o tle, nestale su kao da je neko okrenuo prekidač.

Ostao je trenutak nepokretno da leži kako bi se uverio da nije posredi novi trik, zatim je pogledao dlanove i utvrdio da su slepi i na kraju ustao. Ipak se uhvatio za jednu nisku granu kako bi ostao u vezi sa svetom.

"Razočarao si me, Huarde", oglasio se pozivač.

Prvi put od kada je začuo glas, on je dopirao sa jednog određenog mesta, udaljenog nekih deset jardi od njega, gde je drveće stvaralo proplanak unutar proplanka, sa središtem od bazena svetlosti. U njemu se kupao čovek sa konjskim repom i jednim mrtvim okom. Njegov živi blizanac pomno je odmeravao Hauija.

"Da li me dovodljno jasno vidiš?" upita čovek.

"Da", odvrati Haui. "Dobro te vidim. Ko si ti?"

"Zovem se Flečer", glasio je odgovor. "A ti si moj sin."

Haui se još čvršće uhvati za granu.

"Šta sam ti ja?"

Na Flečerovom propalom licu nije se pojavio osmeh. Očigledno ono što je kazao, koliko god bilo besmisleno, nije bilo smišljeno kao šala. On iskorači iz prstena drveća.

"Mrzim da se krijem", reče on. "Naročito od tebe. Ali toliko se ljudi muvalo ovuda..." On pokaza unaokolo raširenim rukama. "Dolazili su i odlazili! Samo da bi prisustvovali vađenju leša. Možeš li to zamisliti? Kakvo traćenje dana!"

"Reče li sin?" upita Haui.

"Da", odvrati Flečer. "To je moja omiljena reč! Kako gore, tako dole, je li tako? Jedno jaje na nebu. Dva između nogu."

"To je ipak neka šala", reče Haui.

"Dobro znaš da nije", odvrati Flečer smrtno ozbiljan. "Već te dugo zovem; otac sina."

"Kako si dospao u moju glavu?" zanimalo je Hauija.

Flečer se nije potrudio da odgovori na to pitanje.

"Potreban si mi ovde dole, da mi pomogneš", reče on. "Ali ti si mi se opirao. Pretpostavljam da bih i ja učinio isto da sam na tvom mestu. Okrenuo bih leđa zapaljenom grmu. Isti smo u tome. Porodična sličnost."

"Ne verujem ti."

"Trebalo je da dopustiš vizijama da se izvesno vreme smenjuju. Putovali smo tamo, nismo li? Dugo to nisam radio. Oduvek sam najviše voleo meskalin, mada pretpostavljam da on više nije u modi."

"Ne bih znao", odvrati Haui.

"Ne odobravaš to."

"Ne."

"E pa, loše smo krenuli, ali pretpostavljam da od sada stvari među nama mogu krenuti samo nabolje. Vidiš, tvoj otac je bio zavisnik od meskalina. Strašno sam žudeo za vizijama. I ti ih voliš. Ili si ih bar na trenutak voleo."

"Pripala mi je muka od njih."

"Suviše toga, za suviše kratko vreme. Navići ćeš se."

"Nikada."

"Ali moraš naučiti, Huarde. To nije bilo prepuštanje užicima; već lekcija."

"Iz čega?"

"Iz nauke o postojanju i postajanju. Alhemija, biologija i metafizika u jednoj disciplini. Dugo mi je trebalo da dođem do nje, ali napravila je od mene čoveka kakav sam sada"...Flečer lupnu nekoliko puta kažiprstom po usnama... "znam, da predstavljam pomalo patetičan prizor. Postoje i bolji načini da se upozna svoj stvoritelj, ali dao sam sve od sebe da okusiš čudo pre nego što ugledaš njegovog tvorca lično."

"Ovo je samo san", izgovori Hui. "Suviše dugo sam gledao u sunce i ono mi je prokuvalo mozak."

"I ja volim da gledam u sunce", primeti Flečer. "Ali ne... ovo nije san. Obojica se nalazimo ovde u ovom trenutku i razmenjujemo misli poput civilizovanih bića. Nema ničeg stvarnijeg od ovoga u životu." Raširio je ruke. "Pridi bliže, Huarde. Zagrlj me."

"Nipošto."

"Čega se plašiš?"

"Ti nisi moj otac."

"U redu", reče Flečer. "Ja sam samo jedan od njih. Postojao je još jedan. Ali veruj mi, Huarde, ja sam onaj koji je važan."

"Samo sereš, znaš?"

"Zašto se toliko žestiš?" zanimalo je Flečera. "Da nije možda zbog te tvoje očajničke veze sa Džafovim detetom? Zaboravi je, Huarde."

Hui skinu naočari i suzivši oči zagleda se u Flečera. "Kako znaš za Džo-Bet?" upita on.

"Sve što je u tvom umu, sine, nalazi se i u mome. Bar od trenutka kada si se zaljubio. Dozvoli da ti kažem. Ni meni se to nimalo ne dopada kao ni tebi."

"Ko kaže da mi se ne dopada?"

"Nikada se u životu nisam zaljubio, ali zahvaljujući tebi saznajem polako kako je to, i ne čini mi se baš prijatnim."

"Ako si samo na bilo koji način ovladao Džo-Bet..."

"Ona nije moja kćer, već Džafova. On je u njenoj glavi isto onako kao što sam ja u tvojoj."

"Ovo jeste san", ponovi Hui. "Mora da je san. Sve je ovo samo jedan jebeni san."

"Pokušaj onda da se probudiš", reče Flečer.

"A?"

"Ako je to san, dečaće, pokušaj da se probudiš. Da završimo s tim skepticizmom i prihvatimo se posla."

Hui ponovo stavi naočari, i Flečerovo lice mu se vrati u žižu. Na njemu nije bilo osmeha.

"Nastavi", reče Flečer. "Razvrstaj svoje sumnje, jer nemamo mnogo vremena. Ovo nije igra. Ovo nije san. Ovo je svet. A ako mi ne pomogneš, u opasnosti će se naći mnogo više od tvoje petparačke romanse."

"Jebi se!" odvrati Hui, stisnuvši šaku u pesnicu. "Mogu ja da se probudim. Gledaj!"

Unevši u udarac svu svoju snagu, opalio je pesnicom po drvetu pored sebe tako da mu se krošnja zatresla.

Nekoliko listova palo je pored njega. Ponovo je udario po gruboj kori. Drugi udarac ga je zboleo, isto koliko i prvi. Isto se ponovilo i sa trećim i sa četvrtim. Međutim, Flečerov lik nije se ni zatalasao: ostao je postojan na suncu. Hui ponovo udari po drvetu, i oseti kako mu koža na zglavcima šake puca i počinje da krvari. Iako je bol svakim udarcem bivao sve jači, prizor oko njega nije pokazivao nameru da se preda. Rešen da ga ipak slomi, nastavio je da udara po drvetu kao da je

u pitanju neka nova vežba, smišljena ne da ojača mašinu, već da je povredi. Bez bola se ništa ne postiže.

"Samo san", ponovi on za sebe.

"Nećeš se probuditi", upozori ga Flečer. "Prestani pre nego što nešto slomiš. Prsti se ne dobijaju tek tako. Trebalo je nekoliko eona da se dođe do prstiju..."

"To je samo san", reče Haui. "Samo san."

"Prestani već jednom!"

Međutim, Hauija je pored hitnje da razbije san gonilo još nešto. Pola tuceta drugih besova udružilo se u tim udarcima. Bio je besan na Džo-Bet, i na njenu majku, i na svoju majku, kad smo već kod toga; bio je besan na sebe zbog svog neznanja, zbog toga što je bio prava budala, dok su svi ostali na svetu bili tako prokleta pametni, stežući obruče oko njega. Kada bi samo mogao da uzdrma tu iluziju koja ga je obuzela, nikada više ne bi ispao budala.

"Slomićeš šaku, Huarde..."

"Probudiću se ja već."

"I šta ćeš onda?"

"Probudiću se."

"Ali kako ćeš je dodirnuti slomljenom šakom, kada to poželi?"

Prestao je, i osvrnuo se na Flečera. Bol je odjednom postao nesnosan. Krajičkom oka primetio je da je kora drveta svetlo skerletna. Pripala mu je muka.

"Ona ne... želi... da je dodirujem", promrmlja on. "Zatvorila mi... je vrata... pred nosom."

Pustio je da mu šaka mlitavo klone niz telo. Iz nje je kapala krv, bio je svestan toga, ali nije imao snage da pogleda. Znoj na licu odjednom se pretvorio u ledene graške koje su ga peckale. I zglobovi su mu popustili. Osećajući vrtoglavicu, sklonio je šaku u kojoj mu je bubnjalo od Flečerovih očiju (tamnih, sličnih njegovima; čak i ono mrtvo) i podigao je ka suncu.

Pronašao ga je jedan zrak, koji se kroz lišće probio do njegovog lica.

"Ovo... nije... san", promrmlja on.

"Postoji i lakši dokazi", začuo je Flečerovu primedbu kroz zavijanje koje mu je ispunjavalo glavu.

"Povra... povратиću..." reče on. "Mrzim prizor..."

"Ne mogu da te čujem, sine."

"Mrzim prizor... vlastite... vlastite..."

"Krvi?" dovrši Flečer.

Haui klimnu. Bila je to greška. Mozak mu se zavrteo u lobanji, veze se pomešale. Jezik mu je stekao moć viđenja, uši su ostale zapečaćene voskom, oči su mu osetile vlažni dodir kapaka kada su se ovi zatvorili.

"Odoh ja odavde", pomisli on i sruši se.

Tako sam dugo, sine, čekao u steni da samo na trenutak ugledam svetlost. A sada kada sam se našao ovde, neću imati prilike da uživam u njoj. Kao ni u tebi. Nema vremena da se zabavljam s tobom, onako kako očevi treba da se zabavljaju u društvu svojih sinova.

Haui zastenja. Svet je jednostavno nestao s vidika. Da je želeo da otvori oči, on bi opet bio tu, čekao bi ga. Međutim, Flečer mu je kazao da se mnogo ne napreže.

"Uhvatio sam te", rekao je.

To je bilo tačno. Haui je osećao kako ga očeve ruke okružuju u tami, obmotavaju. Imao je utisak da su ogromne. Ili se možda on smanjio; ponovo postao beba.

Nikada nisam planirao da postanem otac, govorio je Flečer. Okolnosti su me naterale na to. Taj Džaf je odlučio da napravi decu, znaš, kako bi imao svoje agente od krvi i mesa. Morao sam da

učinim isto.

"Džo-Bet?" promrmlja Haii.

"Da?"

"Je li ona njegova ili tvoja?"

Njegova, razume se.

"Znači mi nismo... brat i sestra?"

"Razume se da niste. Ona i njen brat su njegovo delo, ti si moje. Zato mi moraš pomoći, Haii. Slabiji sam od njega. Oduvek sam bio sanjalica. Drogirani sanjalica. On je već tamo napolju, prikuplja svoje proklete terate..."

"Svoje šta?"

Svoja stvorenja. Svoju vojsku. To je ono što je izvukao iz komedijaša; nešto što ga je odnelo odavde. Ja? Ja nisam dobio ništa. Ljudi na umoru mnogo ne maštaju. Pretvore se u strah. On voli strah.

"Ko je on?"

Džaf? Moj neprijatelj.

"A ko si ti?"

Njegov neprijatelj.

"To nije nikakav odgovor. Želim neki bolji."

Oduzelo bi nam suviše vremena. A mi nemamo vremena, Haii.

"Samo kosti."

Haii oseti da se Flečer osmehnuo u njegovoj glavi.

Oh... kosti ti mogu dati, odvrati njegov otac. Kostii ptica i riba. Stvari zakopane u zemlji. Nalik na sećanja. Nazad do prvog uzroka.

"Jesam li ja glup, ili ti pričaš gluposti?"

Imam toliko toga da ti kažem, a tako malo vremena. Možda će biti najbolje da ti pokažem.

Glas mu je postao nekako napet; Haii oseti u njemu strah.

"Šta ćeš učiniti?" upita on.

Otvoriću svoj um, sine.

"Ti se plašiš..."

Biće to vožnja i po. Ali ne znam ni za jedan drugi način.

"Mislim da to ne želim."

Prekasno, odvrati Flečer.

Haii oseti da su ruke koje su ga obuhvatale popustile svoj stisak; osetio je kako pada iz roditeljevog zagrljaja. Ovo je svakako bio prvi od svih košmara; biti ispušten. Međutim, gravitacija je delovala ukoso u ovom svetu misli. Umesto da lice njegovog oca počne da se udaljuje od njega kada ga je pustio, ono je počelo da postaje... sve ogromnije... dok se on strmoglavljivao u njega.

Više nije bilo reči koje bi oslabile misli: samo same misli i to ih je u izobilju. Suviše da bi ih se moglo razumeti. Bilo je to sve što je Haii mogao da učini kako se ne bi udavio.

Ne opiri se, čuo je očevo uputstvo. Nemoj čak ni pokušati da plivaš. Prepusti se. Uroni u mene. Budi u meni.

Više neću biti ono što sam, odvratio je. Ako se utopim, neću više biti ja. Biću ti. Ne želim da budem ti.

Rizikuj. Nema drugog načina.

Neću! Ne mogu! Moram zadržati... kontrolu.

Počeo je da se bori protiv elementa koji ga je okružavao. Međutim, ideje i slike nastavili su da se

probijaju kroz njegov um. Misli koje je u njegov um uneo um koji je bio van njegove sadašnje moći razumevanja.

...Između ovog sveta, koji se zove Kozm... a takođe i Glina, kao i Helter Incendo... između ovog sveta i Metakozma, koga takođe zovu Alibi, pa Exordium i Usamljeno Mesto, nalazi se more po imenu Suština...

Slika tog mora pojavila se u Hauijevoj glavi, a među tom zbrkom nalazio se poznati prizor. Plutao je u njemu, za vreme kratkog sna koji je delio sa Džo-Bet. Nosila ih je nežna plima, njihove kose su se mrsile, tela su im se dodirivala. Prepoznavanje je smirilo njegove strahove. Sada je ponnije slušao Flečerova uputstva.

...a na tom moru, postoji ostrvo...

Ugledao ga je, mada u daljini.

Zove se Efemeris...

Predivna reč, i predivno mesto. Glava mu je počivala u oblaku, ali njegove niže padine bile su osvetljene. Ne sunčevom svetlošću; već svetlošću duha.

Želim da se nađem tamo, pomisli Haui, želim da se nađem tamo sa Džo-Bet.

Zaboravi je.

Reci mi čega ima tamo. Čega ima na Efemerisu?

Velika i tajna predstava, odvratiše misli njegova oca, koju gledamo tri puta. Kada se rađamo, kada umiremo, i one noći kada spavamo pored ljubavi svoga života.

Džo-Bet.

Rekoh ti da je zaboraviš.

Bio sam tamo sa Džo-Bet! Plutali smo tamo zajedno.

Ne.

Da. To znači da je ona ljubav moga života. Upravo si to kazao.

Rekao sam ti da je zaboraviš.

Jeste! Blagi Bože! Jeste!

Nešto što je poteklo od Džafa suviše je prljavo da bi se moglo voleti. Suviše pokvareno.

Ona je nešto najlepše što sam ikada video.

Odbacila te je, podseti ga Flečer.

Onda ću je ponovo pridobiti za sebe.

Jasno je video njen lik u glavi; sada je on bio jasniji i od ostrva, ili san-mora u kome je ono plutalo. Posegnuo je za sećanjem na nju i pomoću njega se iščupao iz stiska očevog uma. Vratila mu se mučnina, a za njom i svetlost, koja se razlivala kroz krošnje iznad njegove glave.

Otvorio je oči. Flečer ga nije držao, ako ga je u bilo kom trenutku uopšte držao. Haui je ležao na leđima u travi. Ruku od lakta do zglavka nije osećao, i imao je utisak da mu je šaka koja se na njega nastavljala dvostruko veća. Bol u njoj bio je prvi znak da ne sanja. Drugi, to što se tek probudio iz sna. Čovek sa konjskim repom bio je stvaran; u to nije bilo sumnje. Što znači da su vesti koje mu je doneo mogle biti istinite. Ovo jeste bio njegov otac, kakav je da je. Kada se Flečer oglasio, podigao je glavu iz trave.

"Ti ne razumeš u kako se očajničkoj situaciji nalazimo", reče Flečer. "Ako ga ne zaustavim, Džaf će osvojiti Suštinu."

"Ne zanima me", odvrati Haui.

"Dužan si", izjavi Flečer. "Ne bih te stvorio da nisam mislio da mi možeš pomoći."

"Oh, kako je to dirljivo", primeti Haui. "Zaista se osećam željenim."

Počeo je da ustaje, izbegavajući da pogleda u povređenu šaku. "Nije trebalo da mi pokažeš to

ostrvo, Flečer..." reče on. "Sada znam da je ono što postoji između Džo-Bet i mene pravo. Ona nije uprljana. I nije mi sestra. To znači da je mogu povratiti."

"Poslušaj me!" reče Flečer. "Ti si moje dete. Trebalo bi da me slušaš!"

"Ako ti treba rob, idi i nađi ga", reče Haui. "Imam ja preča posla."

Okrenuo je Flečer leđa, ili je bar verovao da je to učinio, jer se čovek pojavio ispred njega.

"Kako si, do đavola, to izveo?"

"Što šta ja mogu. Sitnice. Naučiću te. Samo me ne ostavljaj, Huarde."

"Niko me ne zove Huard", primeti Haui, podigavši šaku da odgurne Flečera. Na trenutak je zaboravio na povredu: sada ju je ugledao. Zglavci su mu bili naduveni, nadlanica i prsti lepljivi od krvi. Vlati trave su se zalepile za nju, svetlo zeleno na svetlo crvenom. Flečer s odvratnošću ustuknu.

"Ni ti ne voliš krv, a?" primeti Haui.

Dok se povlačio, nešto se izmenilo u Flečerovoj pojavi, ali bilo je suviše tanano da bi Haui shvatio šta je posredi. Da se nije možda u svom povlačenju našao obasjan suncem i ono ga na neki način probolo? Ili se delić neba zatvoren u njegovom stomaku raščinio i isplivao mu u oči? Šta god bilo, pojavilo se i nestalo.

"Da se nagodimo", predloži Haui.

"Kako?"

"Ti mene ostavi na miru; ja ću..."

"Sami smo, sine. Protiv celog sveta."

"Ti si potpuno lud, znaš li to?" reče Haui. Skrenuo je pogled sa Flečera i uperio ga u put kojim je došao. "Eto od koga sam to nasledio. Sve to sranje! E pa, ja to neću! Dosta je. Imam one koji me vole!"

"Ja te volim!" reče Flečer.

"Lažljivče."

"U redu, onda ću naučiti."

Haui počeo da se udaljava od njega sa ispruženom krvavom šakom.

"Mogu naučiti!" čuo je oca kako dovikuje za njim. "Huarde, čuj me! Mogu naučiti!"

Nije potrčao. Nije imao snage za to. Ipak je uspeo da stigne do puta a da ne padne, što je predstavljalo pobedu uma nad materijom, kada se uzme u obzir koliko je bio slab na nogama. Tamo se kraće vreme odmorio, zadovoljan što Flečer nije mogao da ga sledi na otvoreno. Taj je čovek imao tajne koje nije želeo da vide ljudske oči. Dok se odmarao, kovao je planove. Prvo će se vratiti u motel, i pobrinuti za šaku. A onda? Ponovo će otići do kuće Džo-Bet. Imao je dobre vesti i već će naći načina da ih saopšti, makar cele noći morao da čeka da mu se za to ukaže prilika.

Sunce je bilo toplo i sjajno. Bacalo je senku pred njim dok je koračao. Usredsredio je pogled na pločnik i sledio njegovo ustrojstvo, korak po korak, nazad ka zdravom razumu.

U šumi koja je ostala za njim, Flečer je proklinjao svoju nesposobnost da iziđe na kraj sa malopredašnjom situacijom. Nikada nije bio naročito dobar u ubeđivanju, skakao je sa banalnosti na vizije, ne uspevajući da na odgovarajući način ščepa središnjicu koja se nalazila između; bile su to jednostavne društvene veštine koje većina ljudi savlada već do desete godine. Nije uspeo da pridobije sina pomoću otvorenog ubeđivanja, a Huard se, pak, odupreo otkrićima koja su mogla da ga nateraju da shvati opasnost u kojoj se nalazio njegov otac. I ne samo on; već i svet. Nijednog trenutka nije Flečer posumnjao da je Džaf isto onoliko opasan sada koliko je bio još dok su se nalazili u Misiji svete Katarine, kada ga je Nuncio tek razredio. Sada je bio još više. Imao je svoje

agente u Kozmu; decu koja će ga slušati jer je umeo da barata rečima. Huard je trenutno hitao nazad u zagrljaj jednog od tih agenata. Moglo se reći da je za njega bio izgubljen. I tako mu nije preostalo ništa drugo do da krene sam u Gaj, i potraži ljude od kojih bi mogao da izvuče halucigenije.

Nije imalo svrhe odlagati taj trenutak. Do sumraka je imao još nekoliko časova, do trenutka u kome se dan pretvara u noć, kada će Džaf steći još veću prednost od one koju već poseduje. Iako mu se nije dopadalo što će morati da se pojavi na ulicama Gaja gde će svi moći da ga vide i zagledaju, drugog izbora nije imao. Možda nabaše na nekolicinu koji i po danu snevaju.

Podigao je pogled put neba, i setio se svoje sobe u Misiji, u kojoj je tolike blagoslovene časove prosedeo sa Raulom, slušajući Mocarta i posmatrajući oblake kako se menjaju dok su dolazili sa okeana. Promena, uvek promena. Strujanje oblika u kojima će pronaći odjeke zemaljskih stvari: drveta, psa, ljudskog lica. Jednog dana će se pridružiti tim oblacima, kada se njegov rat protiv Džafa okonča. Tada će ugasnuti tuga zbog rastanka koju je sada osećao... Raul je otišao, Huard je otišao, sve ga je napuštalo.

Samo čvrsti osećaju bol. Promenljivost živi u svemu, uvek. Jedna zemlja, živi jedan besmrtni dan. Oh, kada bi mogao tamo da se nađe!

Za Vilijama Vita, biografa Palomo Gaja, jutro koje je doživelo svoj najgori košmar postalo je stvarnost. Izišao je iz privlačne, jednospratne rezidencije u Mirnopotoku, kojom se hvalisao pred klijentima tvrdeći da joj je cena porasla za trideset hiljada dolara za pet godina od kada ju je kupio, i krenuo kao i svakog dana da prodaje nekretnine u svom omiljenom gradu na zemlji. Ali ovog jutra sve je bilo nekako drugačije. Da je neko od njega zatražio da kaže šta je to bilo drugačije, ne bi umeo suvislo da odgovori, ali instinktivno je osećao da se njegov voljeni Gaj razboleo. Veći deo jutra proveo je pored prozora u kancelariji koji je gledao pravo na samoposlugu. Gotovo svi iz Gaja dolazili su bar jednom nedeljno u samoposlugu; za mnoge je ona imala dvostruki značaj: u njoj se kupovalo i sretalo. Vilijam se ponosio time što je bio u stanju da navede puno ime i prezime devedeset osam procenata ljudi koji su u nju ulazili. Mnogima je pomogao da nađu kuće; da se presele kada su im se porodice uvećale i prerasle kuće koje su kupili kao tek venčani; često je ponovo selio sredovečne kada bi im deca otišla; na kraju je prodavao kuće čiji su stanari pomrli. I njega je većina znala. Oslovljavali su ga po imenu, ogovarali su njegove leptir-mašne (koje su bile njegov zaštitni znak; imao ih je sto jedanaest), predstavljali su ga prijateljima koji bi došli u posetu.

Ali danas, dok je gledao kroz prozor, nije uživao u obredu. Da li je moguće da je na ljude jednostavno u toj meri uticala smrt Badija Vensa, i tragedija koja je usledila kao njena posledica, da nisu ni pozdravljali jedne druge kada bi se sreli na parkingu? Ili su se i oni, poput njega, probudili sa nekim čudnim očekivanjem, kao da se sprema nešto što su zaboravili da zapišu u svoje dnevnik, i čemu je trebalo da prisustvuju, jer će strašno zažaliti ako to propuste.

Jednostavno stojeći i posmatrajući, nesposoban da protumači ono što je video ili osećao, raspoloženje mu se srozalo na nulu. Odlučio je da pođe u procenu. Trebalo je da pogleda tri kuće... dve u Srnoudolini, jednu u Vetrostrmini... i da im odredi cenu. Teskoba koju je osećao nije se smanjila dok se vozio ka Srnoudolini. Sunce koje je obasjavalo pločnike i travnjake udaralo je sa željom da ozledi; vazduh iznad njih je treperio kao da želi da rastopi ciglu i škriljac i potpuno raznese njegov dragoceni Gaj.

Dva imanja u Srnoudolini bila su u veoma različitom stanju; i jednom i drugom morao je da pokloni svu svoju pažnju za vreme obilaska, beležeći dobre i loše strane. Kada je konačno završio s njima, i krenuo ka kući u Vetrostrmini, već mu je dovoljno dugo pažnja bila odvučena od strahova koji su ga ranije tog jutra obuzimali, pa je pomislio da je možda preterao. Znao je da će mu zadatak koji ga je čekao pružiti znatno zadovoljstvo. Kuća na Proplanku Divlje Trešnje, neposredno ispod Polumeseca, bila je velika i poželjna. Dok je izlazio iz kola, već je u sebi spremao oglas za Bilten boljih domova.

Budite kralj Brda! Savršeni porodični dom čeka na vas!

Od dva ključa koji su se nalazili na prstenu, izdvojio je onaj koji je otvarao prednja vrata i otključao ih. Pravne zaštitnice držale su kuću praznu i nisu dozvoljavali da bude izneta na tržište još od proleća; vazduh je unutra bio pun prašine i ustajao. Dopadao mu se njegov miris. Bilo je nečeg u praznim mestima što bi ga uvek dirnulo. Voleo je o njima da razmišlja kao o domovima koji čekaju; prazna platna po kojima će kupci iscrtati vlastiti poseban raj. Lutao je kroz kuću, praveći detaljne beleške u svakoj sobi, sklapajući zavodničke rečenice u glavi za vreme obilaska:

Prostrana i čista. Dom koji će oduševiti čak i najzahtevnijeg kupca. Tri spavaće sobe, dva i po kupatila, sa teraco podovima, sa zidovima obloženim brezovinom u formalnoj dnevnoj sobi, potpuno opremljena kuhinja, natkriven patio...

Znao je da će kuća postići dobru cenu zahvaljujući veličini i lokaciji. Pošto je obišao prizemlje,

otključao je vrata koja su vodila u dvorište i izišao. Kuće, čak i u nižim predelima Brda, bile su daleko jedna od druge. Ni iz jedne od susednih kuća nije se videlo ovo dvorište. Da jeste, imali bi i te kakvog razloga da se požale na njegovo stanje. Trava na travnjaku sezala je gotovo do kolena, bila je neujednačene visine i sasušena; drveće je trebalo potkresati. Prešao je preko suncem sprženog tla da premeri bazen. Nije bio ispražnjen pošto je gospođa Lojd, vlasnik ove kuće, preminula. Nivo vode bio je nizak, a površina prekrivena algama zelenijim i od trave što je nikla između pločica na ivici bazena. Strašno je smrdelo. Nije baš bio rad da se sagne i premeri bazen, već je odoka odredio dimenzije, znajući da se potpuno može osloniti na svoje uvežbano oko isto kao i na metar. Upravo je zapisivao mere, kada je voda u središtu bazena stala da se mreška, da puzi preko mrtve površine prema njemu. Odmakao se od ivice, zabeleživši da što je pre moguće treba poslati ovamo Službu za čišćenje bazena. Šta god da se razmnožavalo u tom kalu... gljive ili ribe... moglo je da počne da odbrojava sate do izbacivanja.

Voda se ponovo pomerila; streličasto kretanje podsetilo ga je na jedan sasvim drugačiji dan, i na drugo jedno telo iz opsednute vode. Odbacio je to sećanje... ili je bar pokušao to da učini... i, okrenuvši leđa bazenu, krenuo prema kući. Međutim, to sećanje je suviše dugo bilo samo; zahtevalo je da pođe sa njim. Mogao je da vidi četiri devojke... Karolinu, Trudi, Džojks i Arlin, prelepu Arlin... jasno kao da ih je još juče uhodio. Posmatrao ih je svojim unutrašnjim okom, skidajući im odeću. Čuo ih je kako toroču; smeju se.

Zastao je i osvrnuo se prema bazenu. Supasti sadržaj je ponovo bio miran. Šta god da je iznedrio, ili bilo čemu da je služio kao krevet, vratilo se na spavanje. Bacio je pogled na sat. Izbivao je iz kancelarije samo sat i četrdeset pet minuta. Ako požuri i brzo ovde obavi posao, mogao bi da se vrati kući na kratko, i pogleda neku traku iz svoje video kolekcije. Ta ideja, koja mu je delimično pala na pamet zbog erotskih sećanja koja je bazen u njemu pobudio, naterala ga je da se s novim žarom vrati u kuću. Zaključao je stražnja vrata i krenuo na sprat.

Na pola puta je zastao, jer je odozgo začuo neku buku.

"Ko je to tamo?" upita on.

Nije bilo odgovora, već se ponovo začula buka. Ponovio je pitanje; nastavio se dijalog u kome su se izmenjivali pitanje i zvuk, pitanje i zvuk. Da se u kući možda ne nalaze neka deca? Ponovo je počeo da raste broj provala u prazne kuće, što je pre nekoliko godina preraslo u pravo pomodno ludilo. Međutim, sada je prvi put bio u prilici da uhvati krivca na delu.

"Silazite li?" upita on, umevši u svoje pitanje što je mogao jači basso profundo. "Ili da se ja popnem da vas izvučem napolje?"

Jedini odgovor bio je isti onaj rugajući zvuk koji je već dva puta čuo, kao kada kakav psić sa nepodsečenim noktima trči preko poda od tvrdog drveta.

Neka vam bude, pomisli Vilijam. Nastavio je da se penje uz stepenice, trudeći se da pravi što više buke ne bi li preplapšio uljeze. Većinu dece iz Gaja znao je po imenima i nadimcima. Na one koje nije znao bio je spreman da upre prst u školskom dvorištu. Uradiće to za primer ostalima, kako bi ih obeshrabrio da to i dalje čine.

Kada je stigao do vrha stepeništa, sve je bilo tiho. Poslepodnevno sunce prodiralo je kroz prozor, a njegova toplina je smirivala ono malo straha koji je pulsirao u njemu. Ovde nije bilo nikakve opasnosti. Opasna je kakva ulica u L.A-u u ponoć, i zvuk noža koji grebe po cigli dok neko beži. Ovo je Gaj, jednog petka, u jedno sunčano poslepodne.

Kao da je želela da potvrdi tu misao, kroz zelena vrata glavne spavaće sobe žurno iziđe neka igračka na navijanje; stopu i po dugačka bela stonoga, čije su plastične noge ritmički dobovale po podu. Osmehnulo se na to. Dete je poslalo napolje igračku u znak predaje. Blago se osmehujući,

Vilijam se prignu da je podigne, uperivši pogled na pod kroz vrata.

Međutim, pogled mu se istog časa vrati na igračku čim ju je dodirnuo, a dodir je već potvrdio ono što je vid suviše kasno shvatio da bi na vreme reagovao: da ta stvar koju je dohvatio uopšte nije igračka. Oklop joj je bio mek, topao i vlažan pod njegovom šakom, a njene peristaltičke kretnje odbojne. Pokušao je da je ispusti ali mu se njeno telo priljubilo uz šaku, uhvativši mu se za dlan. Ispustivši svesku i olovku, otrgao je to stvorenje s jedne šake drugom i bacio ga. Palo je na leđa izdvojeno u segmente, nastavivši kretnje kao da vozi bicikl sa svojih dvanaest nogu poput prevrnutog raka. Dahćući i posrćući, oslonio se o zid i ostao tamo da stoji dok mu se nije obratio neki glas koji je dopirao iza vrata:

"Ne čekaj na poziv. Dobrodošao si."

Onaj koji je to izgovorio nije bio dete, shvati Vilijam, ali već pre nekoliko sekundi zaključio je da je njegov prvobitni scenario bio suviše optimističan.

"Gospodine Vit", javi se drugi glas. Bio je viši od prvog; prepoznao ga je.

"Tomi-Rej?" upita Vilijam, ne mogavši da sakrije olakšanje koje je osetio. "Jesi li to ti, Tomi-Rej?"

"Svakako. Uđite. Upoznajte se sa društvom."

"Šta se to ovde događa?" upita Vilijam, udaljivši se od zveri koja se i dalje koprcala i gurnuvši vrata. Kantunski zastori gospođe Lojda bili su navučeni, tako da mu se posle spoljašnjeg bleštavila soba učinila dvostruko mračnija. Ali uspeo je da raspozna Tomi-Reja MekGira, koji je stajao nasred sobe, a iza njega, u najmračnijem uglu, sedeo je još neko. Izgleda da je jedan od njih ronio u smrdljivoj vodi bazena; bolesni smrad zapahnuo je Vilijamove sinuse.

"Ne bi trebalo da si ovde", ukori on Tomi-Reja. "Je li ti jasno da si neovlašćeno ovde? Ova kuća..."

"Nećete nas odati, je li tako?" upita Tomi-Rej. Zakoračio je prema Vilijamu, potpuno zaklonivši svog sadruga.

"Nije to tako jednostavno..." počeo Vilijam.

"Jeste", reče Tomi-Rej bez uvijanja. Napravio je još jedan korak, pa još jedan, iznenada prošavši pored Vilijama i uputivši se ka vratima, koja je potom zalupio. Taj je zvuk uzbudio sadruga Tomi-Reja... ili, pre bi se moglo reći, sadruga njegovog sadruga... jer Vilijamu su se do tada oči već dovoljno privikle na tamu tako da je mogao da vidi da je bradati čovek zavaljen u stolici u uglu vrveo od stvorenja koja su dosta podsećala na stonogu iz hodnika. Prekrivala su ga poput kakvog živog oklopa. Puzala su mu preko lica, visila sa usana i iz očiju; sakupljala su se oko njegovih prepona, masirala ga. Napajala su se iz njegovih pazuha, poskakivala mu po stomaku. Bilo ih je mnogo i on se naduo toliko da je izgledao dvostruko veći.

"Blagi Bože", izusti Vilijam.

"Fino, a?" primeti Tomi-Rej.

"Koliko čujem, ti i Tomi-Rej se odavno znate", reče Džaf. "Pričaj. Da li je bio obzirno dete?"

"Šta je ovo, do đavola?" upita Vilijam, pogledavši ponovo u Tomi-Reja. Mladićeve oči su sijale dok su lutale unaokolo.

"Ovo je moj otac", glasio je odgovor. "Ovo je Džaf."

"Voleli bismo da nam pokažeš tajnu svoje duše", reče Džaf.

Vilijam je istog časa pomislio na svoju privatnu zbirku, zaključanu kod kuće. Kako je samo ova opscenost saznala za to? Da li ga je Tomi-Rej uhodio? Voajer koga je uhodio voajer?

Vilijam odmahnu glavom. "Ja nemam tajni", reče on blago.

"Verovatno je tako", primeti Tomi-Rej. "Dosadni usranko."

"Neljubazan si", primeti Džaf.

"Svi to kažu", odvrati Tomi-Rej. "Pogledaj ga samo, nosi te jebene leptir-mašne i svima se klanja."

Reči Tomi-Reja pogodile su Vilijama. One, kao i Džafov izgled, izazvali su drhtaje u njegovim obrazima.

"Najdosadniji usranko i celom jebenom gradu", dodade Tomi-Rej.

U znak odgovora Džaf otrgnu jednu zverčicu sa stomaka i u luku je baci na Tomi-Reja. Pogodio je cilj. To stvorenje sa repovima poput bičeva i sićušnom glavom, zalepilo se za lice Tomi-Reja, priljubivši stomak za njegova usta. Izgubio je ravnotežu, i posrnuo u stranu dok je zarivao prste u parazita. Odvojio se od njegovog lica uz jedno komično cmok, otkrivši iskežena usta Tomi-Reja, što je bilo praćeno Džafovim smehom. Tomi-Rej baci to stvorenje nazad u pravcu njegovog gospodara; uradio je to kilavo, tako da je stvorenje završilo na stopu od mesta na kome je Vilijam stajao. On se povukao od njega, izazvavši novu buru smeha kod oca i sina.

"Neće ti ništa", reče Džaf. "Osim ako ja to ne poželim."

On pozva stvorenje kojim su se on i dečak poigrali; ono se odšunja nazad do udobnosti Džafovog stomaka.

"Ti verovatno poznaješ većinu ovih ovde", reče Džaf.

"Aha", promrmlja Tomi-Rej. "I one znaju njega."

"Ova ovde, na primer", primeti Džaf, izvukavši iza svojih leđa neku zverku veličine mačke. "Ova ovde je izišla iz one žene... kako se zvaše, Tomi?"

"Ne sećam se."

Džaf je napravio polukrug sa stvorenjem, koje je podsećalo na ogromnu izbledelu škorpiju, i dovukao ga pred svoje noge. Stvorenje je izgledalo gotovo stidljivo; želelo je da se povuče nazad u skrovište.

"One žene sa psima, Tomi..." stade da ga podseća Džaf. "Mildred, zaboravih prezime."

"Dafin", reče Vilijam.

"Odlično! Odlično!" reče Džaf, uperivši debeli palac u njegovom pravcu. "Dafin! Kako brzo zaboravljamo! Dafin!"

Vilijam je poznavao Mildred. Video ju je upravo tog jutra... bez čopora pudlica... kako stoji u gomili i zuri pred sebe kao da se dovezla ovamo dole samo zato da bi zaboravila zbog čega je došla. Međutim, u kakvoj vezi su bili ona i ta škorpija, bilo je za njega nedokučivo.

"Vidim da si pometen, Vite", primeti Džaf. "Pitaš se: je li ovo novi Mildredin ljubimac? Odgovor je, ne. Odgovor glasi, ovo je otelotvorenje Mildredine najčuvanije tajne. To je ono što želim i od tebe, Vilijame. Ono najdublje. Tajnu."

Punokrvni heteroseksualni voajer kakav je bio, Vilijam je istog časa razabrao šta stoji u podtekstu Džafovog zahteva. Felacio. On i Tomi-Rej nisu bili otac i sin, oni su tucali jedan drugoga. Sve te priče o dubokim, tajnim stvarima, predstavljale su samo paravan prebačen preko toga.

"Ne želim da učestvujem u ovome", reče Vilijam. "Tomi-Rej će ti reći da ja ne radim nikakve uvrnute stvari."

"Nema ničeg uvrnutog u strahu", odvrati Džaf.

"Nema čoveka koji se ne plaši", dodade Tomi-Rej.

"Neki više od drugih. Ti... pretpostavljam... više od većine. Priznaj, Vilijame. U glavi kriješ neke gadne stvari. Ja samo želim da ih izvadim i prisvojim."

Nove aluzije. Vilijam je čuo Tomi-Reja koji je zakoračio u njegovom pravcu.

"Ostani gde jesi", upozorio ga je Vilijam. Bio je to čisti blef, i po iscerenom licu Tomi-Reja

video je da ovaj to zna.

"Posle toga ćeš se osećati mnogo bolje", reče Džaf.

"Mnogo", složi se Tomi-Rej.

"To ništa ne boli. Pa... možda malo, u početku. Ali kada jednom izbaciš to đubre, bićeš druga osoba."

"Mildred je bila samo jedna od mnogih", reče Tomi-Rej. "Noćas je posetio čitavu gomilu."

"Tako je."

"Ja sam mu pokazivao put i on ga je sledio."

"Namirisao sam neke ljude, znaš? Zaista sam ih namirisao."

"Luiz Dojl...Kris Sipara... Heri O'Konor..."

Vilijam ih je sve znao.

"...Ginter Rotberi... Martina Nesbit..."

"Martina je baš imala šta da nam pokaže", primeti Džaf. "Jedna od tih prikaza je napolju. Hladi se."

"Bazen?" promrmlja Vilijam.

"Video si je?"

Vilijam odmahnu glavom.

"Moraš je videti. Veoma je važno znati šta su sve ljudi krili od tebe svih ovih godina." Pogodio mu je žicu, mada je Vilijam podozrevao da Džaf toga nije bio svestan. "Ti misliš da poznaješ sve te ljude", nastavi on, "a oni se svi od reda plaše nekih stvari, mada to ni za živu glavu ne bi priznali; mračna mesta prikrivaju osmesima. Oni..." on podiže ruku za koju se držalo neko stvorenje koje je podsećalo na majmuna bez krzna, "...žive na tim mestima. Ja ih samo pozivam da iziđu."

"I kod Martine?" upita Vilijam, nazrevši neodređenu mogućnost za bekstvo.

"Oh, svakako", odvrati Tomi-Rej. "Ona je imala jednu od najboljih."

"Zovem ih terate", reče Džaf. "Što znači čudovišno rađanje; čudo. Kako ti se to dopada?"

"Ja bih... ja bih voleo bih da vidim šta je Martina iznedrila", odgovori Vilijam.

"Zgodna gospa", reče Džaf, "sa ružnim zajebantom u glavi. Pođi da mu pokažeš, Tomi-Rej. A onda ga vrati ovamo gore."

"Svakako."

Tomi-Rej je okrenuo kvaku, ali je oklevajući zastao pre nego što je otvorio vrata, kao da je čitao misli koje su prolazile Vilijamu kroz glavu.

"Zaista želiš da vidiš?" upita ga mladić.

"Želim", odgovori Vilijam. "Martina i ja..." Dopustio je da mu se glas malo zatreperi. Džaf je zagrizao.

"Ti i ta žena, Vilijame? Zajedno?"

"Jednom ili dvaput", slaga on. Nije ni pipnuo Martinu, niti je ikada to uopšte poželeo, ali se nadao da će mu to poslužiti kao opravdanje za iskazanu znatiželju.

Izgleda da je uspeo da ubedi Džafa.

"To je dodatni razlog da vidiš šta je krila od tebe", primeti on. "Povedi ga, Tomi-Rej! Povedi ga!"

Mladi MekGir poslušao naređenje, i povede Vilijama dole. Nemelodično je zviždukao dok su silazili, svojim lakim hodom i srdačnošću poričući đavolsko društvo u kome je bio. Vilijam je više no jednom pao u iskušenje da upita maloga zašto, kako bi bolje mogao da shvati šta se to dešavalo Gaju. Kako to da je zlo bilo tako bezbrižno? Kako su mogle duše koje su bile očigledno pokvarene kao što je bio Tomi-Rej da bazaju, pevuje i razmenjuju duhovitosti poput običnog sveta?

"Uvrnuto, a?" primeti Tomi-Rej dok je od Vilijama uzimao ključ od stražnjih vrata. Čitao mi je

misli, pomisli Vit, međutim, naredna primedba Tomi-Reja je to opovrgla.

"Prazne kuće. Uvrnuta mesta. Osim za tebe, pretpostavljam. Ti si navikao na njih, je li tako?"

"Morao sam da se naviknem."

"Džaf ne voli mnogo sunce, pa sam mu našao ovo mesto. Mesto gde se može sakriti."

Kada iziđoše napolje, Tomi-Rej stade da žmirka na jarkom suncu. "Izgleda da postajem kao on", prokomentarisao on. "Nekada sam voleo plažu, znaš. Topanga; Malibu. Sada mi nekako odmah pripadne muka kada pomislim na svu tu... bleštavost."

On krenu prvi ka bazenu, pognute glave, i nastavi da ćereta.

"Znači tako, ti i Martina, a? Nije baš mis sveta, razumeš šta hoću da kažem? I nema sumnje da u sebi krije neke uvrnute stvari. Trebalo je da vidiš kako je to izlazilo napolje... oh, samo da si video. Kakav prizor. Oni to na neki način izbacuju sa znojem. Kroz rupice..."

"Pore."

"A?"

"Rupice. Pore."

"Aha. Fino."

Stigli su do bazena. Tomi-Rej mu je prišao sa rečima:

"Znaš, Džaf zna kako da ih dozove. Umom. Ja ih jednostavno zovem po imenima; ili imenima ljudi kojima su pripadala." On se osvrnu na Vilijama, uhvativši ga kako pogledom prelazi preko ograde koja je opasivala dvorište, tražeći rupu u njoj. "Dosadno ti je?" upita Tomi-Rej.

"Ne. Ne... samo sam... ne, nije mi dosadno."

Mladić se ponovo okrenu licem ka bazenu. "Martina?" pozva on. Površina vode se uzburkala. "Evo je dolazi", reče Tomi-Rej. "Verujem da ćeš se i te kako iznenaditi."

"Kladim se da hoću", odvrati Vilijam, zakoračivši prema ivici. Kada je ono, šta god to bilo, što se nalazilo u vodi počelo da izbija na površinu, on je ispružio ruke i gurnuo Tomi-Reja u krsta. Dečko je zavikao i izgubio ravnotežu. Vilijam je na trenutak ugledao teratu u bazenu... bila je nalik na ratni brod sa nogama. A onda je Tomi-Rej pao na nju, i dečak i zver počеше da se mlate. Vilijam se nije zadržao da vidi ko će koga ujesti. Pojurio je prema najslabijem mestu u ogradi, prebacio se preko nje i utekao.

"Pustio si ga da ti umakne", reče Džaf, kada se Tomi-Rej, posle izvesnog vremena, vratio gore u gnezdo. "Već vidim da neću moći da se oslonim na tebe."

"Prevario me je."

"Ne bi trebalo da te to toliko čudi. Zar još nisi naučio? Ljudi imaju tajna lica. Zbog toga i jesu zanimljivi."

"Pokušao sam da ga stignem, ali već je zbrisao. Želiš li da odem do njegove kuće? Možda da ga ubijem?"

"Polako, polako", reče Džaf. "Možemo ga pustiti da dan ili dva širi glasine. Ko će mu, ionako, poverovati? Samo moraćemo da odemo odavde nakon što padne mrak."

"Ima još praznih kuća."

"Nećemo morati da tražimo", reče Džaf. "Sinoć sam nam pronašao trajno prebivalište."

"Gde?"

"Ona još nije sasvim spremna za nas, ali biće."

"Ko?"

"Videćeš. U međuvremenu, moraćeš umesto mene da odeš na kraći put."

"Svakako."

"Nećeš morati dugo da izbivaš. Dole na obali postoji mesto na kome sam jako davno ostavio nešto što mi je veoma važno. Želim da mi to doneseš, dok se ja otarasim Flečera."

"Želim da budem ovde tom prilikom."

"Dopada ti se pomisao na smrt, je li tako?"

Tomi-Rej se iscreri. "Aha. Dopada mi se. Moj prijatelj Endi imao je uredno istetoviranu lobanju, evo ovde." Tomi-Rej upre prst u svoje grudi. "Povrh srca. Imao je običaj da kaže kako će umreti mlad. Govorio je da će otići u Bomboru, stenje je tamo zaista opasno... talasi se jednostavno podvuku, znaš?... i da će sačekati poslednji talas, i dok bude baš onako dobro jedrio baciće se sa daske. Jednostavno će to uraditi. Tek tako. Jedri i umri."

"Pa je li je?" upita Džaf. "Umro, mislim?"

"Kurac je", odvrati Tomi-Rej prezrivo. "Nije imao muda."

"Ali ti bi to mogao da učiniš."

"Sad? K'o iz pičke."

"Nemoj previše da žuriš. Sprema se žurka."

"A?"

"Aha. Velika žurka. Ovaj grad nikada nije video ništa slično tome."

"Ko je pozvan?"

"Pola Holivuda. A druga polovina će žaliti što nije bila pozvana."

"A mi?"

"Oh, mi ćemo svakako biti tamo. Budi ubeđen u to. Bićemo tamo, čekaćemo spremni ."

Konačno, pomisli Vilijam dok je stajao na Spilmontovom pragu u Ulici graškovog cveta, konačno jedna priča koju mogu da ispričam. Pobegao je pred užasima Džafovog suda sa pričom koje je mogao da se otarasi, i koja će od njega napraviti junaka, jer će on biti taj koji će upozoriti ostale.

Spilmont je bio jedan od mnogih kojima je Vilijam pomogao da skuće kuću; dve u stvari. Dosta dobro su se poznavali, tako da su se oslovljavali po imenima.

"Bili?" zausti Spilmont, odmerivši Vilijama od glave do pete. "Ne izgledaš baš dobro."

"I nisam dobro."

"Uđi."

"Dogodilo se nešto strašno, Oskare", reče Vilijam, dozvolivši da bude žurno uveden unutra.

"Nikada nisam video ništa gore od ovoga."

"Sedi. Sedi", reče Spilmont. "Džudit? Došao je Bil Vit. Šta ćeš, Bili? Hoćeš nešto da popiješ? Pobogu, drhtiš kao prut."

Džudit Spilmont je bila savršena majka-zemlja, širokih kukova i velikih grudi. Pojavila se iz kuhinje i ponovila muževljeva opažanja. Vilijam je zamolio za čašu hladne vode, ali nije mogao da sačeka da mu je donesu da bi započeo svoju priču. Još dok je počinjao, bio je svestan kako će smešno da zvuči. Bila je to priča slična onima koje se pričaju oko logorske vatre, ali ne i po danu dok se deca slušača ispod prozora protrčavaju kroz prskalice za travnjak. Spilmont ga je ipak saslušao onako kako mu je dužnost to nalagala, rekavši ženi da se udalji pošto je donela vodu. Vilijam nije odustao na pola, čak se prisetio i imena onih koje je Džaf dodirnuo prethodne noći, objašnjavajući s vremena na vreme da je svestan da se sve što je ispričao protivi zdravom razumu, ali da se svejedno dogodilo. S tom primedbom je i završio priču:

"Znam kako ovo mora da zvuči", rekao je.

"Ne mogu da kažem da nije priča i po", odvrati Spilmont. "Da mi ju je ispričao neko drugi, ne bih ga ni saslušao do kraja. Ali sranje, Bil... Tomi-Rej MekGir? On je dobar dečko."

"Odvešću te tamo", reče Vilijam. "Ali samo pod uslovom da se prethodno naoružamo."

"Ne, ti sada nisi u stanju da to učiniš."

"Ne smeš poći sam", reče Vilijam.

"Hej, komš'o, pred tobom je čovek koji voli svoju decu. Zar misliš da bih dozvolio da ostanu siročići?" Spilmont se nasmeja. "Slušaj, ti se vrati kući. Ostani tamo. Nazvaću te kada budem imao nekih novosti. Važi?"

"Važi."

"Jesi li siguran da možeš da voziš? Mogu zvati nekoga..."

"Stigao sam dovde."

"Tako je."

"Sa mnom će biti sve u redu."

"U međuvremenu, nikom ni reči, Bil, u redu? Ne želim da se nađe neko ko je lak na okidaču."

"Ne. To nikako. Razumem."

Spilmont je posmatrao Vilijama kako iskapljuje ostatak ledene vode, a onda ga je ispratio do vrata, rukovao se s njim, i mahnuo mu. Vilijam je učinio onako kako mu je rekao. Odvezao se pravo kući, pozvao Valeriju i rekao joj da se neće vraćati u kancelariju, zaključao sva vrata i pozatvarao prozore, skinuo se, ispovraćao, istuširao i smestio se pored telefona da dobije daljnje vesti o izopačenosti koja je stigla u Palomo Gaj.

VIII

Grilo je iznenada osetio strašan umor, tako da je negde oko tri i petnaest otišao u krevet, naloživši dežurnom na centrali da mu ne prosleđuje pozive do daljnijega. Zato ga je probudilo kucanje na vratima. Seo je u krevetu, glava mu je bila tako laka da mu umalo nije odlebdela.

"Posluga", začu ženski glas.

"Ništa nisam naručio", odvrati on. A onda shvati: "Tesla?"

I bila je Tesla, izgledala je dobro na svoj uobičajeno izazovan način. Grilo je već odavno zaključio da treba biti genije da bi se čovek mogao preobratiti, pomoću odeće i nakita, od odrpanca u nekog ko očarava, od ukusno odevene osobe u nekoga ko se kičerski oblači. Tesla je uspevala da se izmeni u oba pravca naizgled bez imalo truda. Danas je na sebi imala mušku belu košulju, preveliku za njeno sitno, vitko telo, jeftinu meksikansku bolu sa likom Madone vezala je oko vrata, izavovne pripijene plave pantalone, visoke štikle (pa ipak mu je, i u njima, sezala samo do ramena) i srebrne zmijolike naušnice koje su provirivale iz njene riđe kose sa plavim pramenovima, samo je pramenove izvukla, jer, kako je objasnila, plavušama je zaista život zabavniji, ali obojiti svu kosu u plavo predstavljalo bi puko povlađivanje.

"Spavao si", zaključila ona.

"Aha."

"Izvini."

"Moram da piškim."

"Samo izvoli. Samo izvoli."

"Hoćeš li da proveriš pozive, molim te?" doviknu joj on kada se suočio sa svojim odrazom u ogledalu. Baš je izgledao jadno, pomisli on: poput kakvog izgladnelog pesnika, a pesnikovanja se odrekao prvi put kada je ogladneo. Tek kada se zaljuljao nad šoljom, s jednom šakom na đoki... koji mu se nikada nije činio toliko dalek, niti tako mali... a drugom se pridržavajući za okvir vrata kako se ne bi preturio, priznao je sebi da mu zaista nije dobro.

"Bolje se drži što dalje od mene", reče on Tesli kada se posrćući vratio. "Mislim da sam zaradio grip."

"Vrati se onda u krevet. Od koga si ga dobio?"

"Nekog klinca."

"Zvao te je Abernati", obavesti ga Tesla. "Kao i žena po imenu Elen."

"Od njenog klinca."

"Ko je ona?"

"Fina ženica. Kako glasi poruka?"

"Hitno mora da razgovara sa tobom. Nije ostavila broj."

"Mislim da nema telefon", reče Grilo. "Trebalo bi da saznam šta hoće. Radila je za Vensa."

"Skandal?"

"Aha." Zubi su počeli da mu cvokoću. "Sranje", reče on. "Imam utisak da sav gorim."

"Možda bi trebalo da te vratim u L.A."

"Nipošto. Ovde me čeka priča, Tesla."

"Priča te čeka svuda. Abernati može da pošalje nekog drugog."

"Ova je čudna", izgovori Grilo. "Ovde se događa nešto što ne razumem." On sede. U glavi mu je bubnjalo. "Znaš li da sam bio prisutan kada su nastradali ljudi koji su tražili Vensovo telo?"

"Ne. Šta se dogodilo?"

"Šta god da su rekli na vestima, to nije bila neka podzemna provala brane. Ili bar nije bilo samo to

posredi. Kao prvo, čuo sam povike mnogo pre nego vodu. Tesla, čini mi se da su se molili tamo dole. Molili. A onda se pojavio taj jebeni gejzir. Voda, dim, đubre. Tela. I još nešto. Ne: dvostruko nešto. Izišlo iz zemlje, koristeći zaklon."

"Popelo se?"

"Izletelo."

Tesla se kritički zagledala u njega.

"Kunem se, Tesla", reče Grilo. "Možda su to bili ljudi... a možda i nisu. Više su mi ličili na... ne znam... na energije možda. I pre nego što me to pitaš, bio sam čist i trezan."

"Da li si ti jedini to video?"

"Ne, sa mnom je bio i momak po imenu Hočkis. Mislim da je i on većinu toga video. Samo što neće da se javi na telefon i potvrdi."

"Je li ti jasno da govoriš kao klinički slučaj?"

"E pa to samo potvrđuje ono što oduvek misliš, je li tako? Rad za Abernatija, iznošenje prljavog veša bogatih i slavnih..."

"To što nikako da se zaljubiš u mene."

"To što nikako da se zaljubim u tebe."

"Suludo."

"Umobolno."

"Slušaj, Grilo, loša sam bolničarka, te nemoj očekivati neko sažaljenje od mene. Ali ako ti treba praktična pomoć dok si bolestan, samo me usmeri."

"Mogla bi da svратиš do Elen. Reci joj da me je njen klinac zarazio gripom. Neka se oseća krivom. Mogla bi da ispriča i te kakvu priču, a ja sam za sada iščeprkao samo jedan njen delić."

"To je moj Grilo. Bolestan, ali nikad postišen."

Bilo je već kasno popodne kada se Tesla uputila ka kući Elen Ngijen, odbivši da pođe kolima, iako ju je Grilo upozorio da ima dosta da se ide. Povetarac se obuzdao i ispratio je kroz grad. Bila je to ona vrsta zajednice kakvu bi samo mogla poželeti za snimanje nekog trilera; na primer o čoveku sa atomskom bombom u koferu, možda. Taj film je već snimljen, ali ona je imala preokret u priči. Ne bi je ispričala kao parabolu o zlu, već bi je iznela kao primer apatije. Ljudi jednostavno odlučuju da ne poveruju u ono što im se kaže; nastavljaju da obavljaju svoje svakodnevne dužnosti s radosnom ravnodušnošću. Junakinja pokušava da probudi te ljude, da ih natera da shvate u kakvoj se opasnosti nalaze, ali ne uspeva, i na kraju je rulja izbacuje izvan gradskih granica, jer ne žele da diže prašinu, a u tom trenutku tle se zatrese i bomba eksplodira. Zatamnjenje. Kraj. Razume se, takav jedan film nikada neće biti snimljen, ali ona je ionako bila bivši majstor za pisanje scenarija koji nikada nisu preneti na celuloidnu traku. Međutim, priče su i dalje navirale. Naprosto nije mogla da se nađe na nekom novom mestu, ili da sretne neka nova lica, a da ih ne dramatiizuje. Nije suviše pomno analizirala priče koje je njen um stvarao za svaku ulogu i scenu, osim kada je... kao sada... bilo krajnje očigledno da je to bilo neizbežno. Po svoj prilici utroba joj je govorila da je Palomo Gaj grad koji će jednog dana odleteti u vazduh.

Umela je savršeno da se orijentiše. Pronašla je kuću u kojoj je stanovala Elen Ngijen nijednom ne zalutavši. Žena koja je otvorila vrata izgledala je tako nežno da se Tesla jedva usudila da šapuće, ni ne pomislivši da pokuša da iz nje izvuče bilo šta indiskretno. Samo je najjednostavnijim rečima iznela činjenice: da je došla na Griloov zahtev jer je on zaradio grip.

"Ne brinite, preživeće", reče ona, kada se na Eleninom licu pojavio zabrinuti izraz. "Samo sam došla da vam javim zašto neće moći da dođe do vas."

"Uđite, molim vas", reče Elen.

Tesla se opirala. Nije bila raspoložena da sluša neku krhku dušicu. Ali toj ženi se nije moglo reći ne.

"Ne mogu da razgovaram na pragu", reče ona kada je zatvorila vrata. "A ne mogu ni Filipa dugo da ostavim samog. Više nemam telefon. Morala sam da se poslužim komšijinim da pozovem gospodina Griloa. Da li biste mu preneli poruku?"

"Svakako", reče Tesla, razmišljajući: ako se radi o ljubavnom pismu završiće u đubretu. Ngijenova je bila Grilooov tip, znala je. Slatka i ženstvena, blagog glasa. Sve u svemu, potpuno različita od nje.

Zarazno dete sedelo je na sofi.

"Gospodin Grilo ima grip", reče mu majka. "Da li bi mu poslao neki svoj crtež, da brže ozdravi?"

Dečak ode do spavaće sobe, pruživši Elen priliku da preda poruku.

"Hoćete li mu reći da su se stvari izmenile u Kuniću?" reče Elen.

"Izmenile u Kuniću", ponovi Tesla. "Šta to tačno znači?"

"Održaće komemoraciju Badiju u njegovoj kući. Gospodin Grilo će razumeti. Ročel, njegova žena, poslala je šofera. Pozvala me da pomognem."

"Šta Grilo treba da preduzme s tim u vezi?"

"Moram znati da li mu treba pozivnica."

"Mislim da je odgovor da. Kada će to biti?"

"Sutra uveče."

"Kratak je rok."

"Ljudi će doći zbog Badija", reče Elen. "Bio je omiljen."

"Srećković", primeti Tesla. "Znači, ako Grilo želi da stupi u vezu s vama, može vas nazvati kod Vensa?"

"Ne. Ne sme me tamo zvati. Recite mu da ostavi poruku kod komšije. Gospodina Fulmera. On će čuvati Filipa."

"Fulmer. U redu. Upamtila sam."

Nisu imale više šta da kažu jedna drugoj. Tesla je primila crtež od bolesnika koji je trebalo da odnese Grilou, zajedno sa željama za brzo ozdravljenje od majke i sina, a zatim je krenula nazad, izmišljajući putem priče.

"Vilijame?"

Na vezi je konačno bio Spilmont. Deca se više nisu smejala u pozadini. Spustilo se veče, sunce je zašlo i sigurno im je bilo hladno da se i dalje igraju oko prskalice za polivanje travnjaka.

"Nemam mnogo vremena", reče on. "Dovoljno sam ga već danas popodne protraćio."

"Molim?" reče Vilijam. A on je proveo popodne u mahnitom iščekivanju. "Reci mi."

"Čim si ti otišao, uputio sam se do Proplanka Divlje Trešnje."

"I?"

"I ništa, momak. Ćorak. Mesto je napušteno i ličio sam na magarca, onako pripravan na sam Bog zna šta. Prepostavljam da ti je to i bila namera, jesam li u pravu?"

"Ne, Oskare. Sve si pogrešno razumeo."

"Samo jednom, momak. Samo jednom prihvatam šalu, jasno? Neću da bilo ko kaže kako nemam smisla za šalu."

"To nije bila nikakva šala."

"Na trenutak si me stvarno dobio, da znaš? Trebalo bi da pišeš knjige, a ne da se baviš prodajom nekretnina."

"Tamo nije bilo nigde nikoga? Nikakvog traga? Jesi li pogledao u bazen?"

"Mani me se, čoveče!" reče Spilmont. "Da, nigde nikoga. Ni u bazenu; ni u kući; ni u garaži. Nigde žive duše."

"Znači da su utekli. Zbrisali su pre tvog dolaska. Samo ne shvatam kako. Tomi-Rej je kazao da Džaf ne voli..."

"Dosta!" povika Spilmont. "I bez tebe imam dosta ludaka u bloku. Saberi se, molim te? I ne pokušavaj isti štos da izvedeš sa nekim drugim od momaka, Vite. Upozoreni su, shvataš? Kao što rekoh: jednom je dovoljno!"

Spilmont je bez pozdrava okončao razgovor, ostavivši Vilijama da celih pola minuta sluša znak da je veza prekinuta, pre nego što mu je slušalica skliznula iz šake.

"Ko bi pomislio?" izgovori Džaf, milujući najnovijeg šticećenika. "Strah se može naći na najneobičnijim mestima."

"Daj mi je malo", zatraži Tomi-Rej.

"Smatraj je svojom", odvrati Džaf, dozvolivši mladiću da uzme teratu iz njegovog naručja. "Ono što pripada tebi pripada i meni."

"Ne liči mnogo na Spilmonta."

"Oh, liči i te kako", reče Džaf. "Nikada nisam video verniji portret nekog čoveka. Ovo je njegov koren. Njegovo jezgro. Strah čini čoveka onim što jeste."

"Je li to tačno?"

"Ono što se noćas šeta tamo napolju, i naziva sebe Spilmontom, samo je ljuška. Talog."

Dok je to govorio, uputio se ka prozoru i razmaknuo draperije. Terate koje su mu se ulagivale dok je Vilijam bio u poseti bile su mu za petama. On ih šutnu. One se s poštovanjem povukoše da bi upuzale u njegovu senku čim im je okrenuo leđa.

"Sunce samo što nije zašlo", reče on. "Treba da krenemo. Flečer je već u Gaju."

"Stvarno?"

"Oh da. Pojavio se usred popodneva."

"Otkud znaš?"

"Nemoguće je mrzeti nekoga kao što ja mrzim Flečera i ne znati gde se nalazi."

"Idemo li onda da ga ubijemo?"

"Kada budemo imali dovoljno ubica", odvrati Džaf. "Ne želim da se ponovi greška kao sa gospodinom Vitom."

"Prvo da pokupim Džo-Bet."

"Čemu?" upita Džaf. "Nije nam potrebna."

Tomi-Rej baci Spilmontovu teratu na pod. "Meni je potrebna", reče on.

"To je čisto platonski, razume se."

"Šta to znači?"

"Ironičan sam, Tomi-Rej. Hoću da kažem da ti želiš njeno telo."

Tomi-Rej je trenutak preživakavao ovu misao. Zatim reče:

"Možda."

"Budi iskren."

"Ne znam šta želim", glasio je odgovor, "ali prokleta dobro znam šta ne želim. Ne želim da je taj jebeni Kac dodiruje. Ona nam je rod, je li tako? Ti si mi kazao da je to važno."

Džaf klimnu. "Umeš da budeš vrlo ubedljiv", reče on.

"Znači, idemo po nju?" upita Tomi-Rej.

"Ako je to toliko važno", odvrati njegov otac. "Dobro, idemo po nju."

Kada je prvi put ugledao Palomo Gaj, Flečer je bio na ivici očajja. Prošao je kroz mnogo sličnih gradova tokom meseci dok je ratovao sa Džafom; isplanirane zajednice sa svim mogućim pogodnostima, lišene samo osećanja; mesta koja su ostavljala utisak životnosti, ali u kojima ga je, u stvari, bilo sasvim malo ili nimalo. Dvapat se našao sateran u ćošak u sličnim vakuumima i umalo ga njegov neprijatelj nije uništio. Iako nije bio sujeveren, ipak je uhvatio sebe kako se pita neće li treći put biti poguban.

Džaf je ovde već uspeo da uspostavi mostobran, Flečer uopšte u to nije sumnjao. Ovde mu neće biti teško da pronađe slabe i nezaštićene duše koje je voleo da napada. Ali Flečeru, čije su se halucigenije rađale iz bogatih i žestokih sanjalačkih života, ovaj grad, uljuljkan udobnošću i samozadovoljstvom, nudio je malo nade za opstanak. Više bi sreće imao u kakvom getu ili ludnici, gde se živelo na samoj ivici, nego u ovoj dobro navodnjenoj pustopoljini. Ali nije imao izbora. Bez ljudskog agenta koji bi ga vodio, bio je primoran da zađe među te ljude poput psa, njuškajući u potrazi za kakvim sanjarom. Pronašao je nekolicinu u Šoping centru, ali brzo je otpremljen kada je pokušao da ih uvuče u razgovor. Iako je davao sve od sebe da deluje koliko toliko normalno, prošlo je mnogo vremena od trenutka kada je prestao da bude ljudsko biće. Ljudi kojima je prišao čudno su zurili u njega kao da je prevideo neku pojedinost u svom izgledu tako da su bili u stanju da ispod površine nazru Nuncio. Kada bi ga ugledali, povlačili bi se. Jedno ili dvoje ostalo je u njegovoj blizini. Jedna starica koja je stajala malo podalje od njega i jednostavno se nasmešila svaki put kada bi pogledao u njenom pravcu; dvoje dece koji su odustali od zurenja u radnju sa kućnim ljubimcima kako bi mu prišli i nastavili da zure u njega, sve dok ih majka nije pozvala. Ono što je uspeo da pokupi bilo je krajnje mršavo kao što se Flečer i plašio da će biti. Ni sam Džaf ne bi bio u stanju da izabere bolje mesto za njihov konačni obračun, da je mogao da bira. Ako je rat među njima trebalo da se okonča u Palomo Gaju... a Flečer je osećao da će jedan od njih dvojice ovde nestati... Džaf će bez sumnje biti pobednik.

Kada se spustilo veče i Šoping centar ispraznio, otišao je i on, nastavivši da luta praznim ulicama. Nije bilo pešaka. Čak ni vlasnika pasa koji su svoje ljubimce izveli u šetnju. Znao je i zašto. Ljudska

sredina, koliko god snagom volje postizala da bude neosetljiva, nije mogla sasvim da potisne prisustvo nadnaravnih sila. Stanovnici Gaja, iako nisu mogli svoj strah da iskažu rečima, znali su da njihov grad te noći opsedaju duhovi, pa su utekli pred televizore. Flečer je gotovo u svim kućama video svetlućanje televizijskih ekrana, zvuk je bio nenormalno pojačan, kao da su želeli da priguše sve pesme koje bi noćas mogle napolju da zapevaju sirene. Njišući se u zagrljaju domaćina kvizova i kraljica sapunskih opera, sitni umovi Gaja bili su uljuljkani u nevini san, ostavivši stvorenje koje je moglo da ih spasi istrebljenja na ulici, samo.

1.

Gledajući sa ugla ulice, dok je sumrak prerastao u noć, Haiu ugleda čoveka, za koga će kasnije saznati da je pastor, kako prilazi kući MekGirovih, najavljuje se kroz zatvorena vrata i... posle izvesne pauze koja je bila neophodna da se otključaju i odmandale vrata... biva propušten u svetište. Druga slična diverzija neće se noćas ukazati, podozreo je on. Ovo je bila izuzetna prilika da promakne pored majke čuvara i stigne do Džo-Bet. Prešao je preko ulice, prethodno proverivši da niko ne dolazi ni iz jednog pravca. Nije trebalo da se plaši. Ulica je bila neuobičajeno tiha. Buka je dopirala iz kuća: zvuk televizora bio je u toj meri pojačan da je mogao da razabere devet kanala dok je čekao; pevušio je teme, smeja se na štoseve. I tako je neprimećen skliznuo do kuće, preskočio ogradu i krenuo prolazom do stražnjeg dvorišta. U tom trenutku upalilo se svetlo u kuhinji. Povukao se od prozora. Međutim, nije ušla gospođa MekGir, već Džo-Bet. Počela je poslušno da priprema večeru za majčinog gosta. Posmatrao ju je opčinjen. Obavljajući taj svakodnevni posao u jednostavnoj, tamnoj haljini, osvetljena neonskom svetlošću, ipak je predstavljala nešto najneobičnije što je ikada video. Kada je prišla prozoru, da opere paradajz ispod česme, on je izišao iz zaklona. Primetila je neko kretanje i podigla pogled. Prst mu je već bio na usnama, dajući joj znak da ćuti. Mahnula mu je da ode... lice joj je izražavalo paniku. U poslednjem trenutku ju je poslušao, jer se njena majka već u narednom pojavila na kuhinjskim vratima. Izmenjale su nekoliko reči, koje Haiu nije razumeo, a onda se gospođa MekGir vratila u salon. Džo-Bet pogleda preko ramena da se uveri da je majka otišla, zatim priđe stražnjim vratima i oprezno ih odmandali. Međutim, odbila je da ih dovoljno otvori kako bi ga propustila. Umesto toga, prislonila je lice uz pukotinu i prošaputala:

"Ne bi trebalo da budeš ovde."

"Ali sam tu", odvrati on. "I tebi je drago zbog toga."

"Ne, nije."

"Trebalo bi da jeste. Imam vesti. Divne vesti. Iziđi."

"Ne mogu", prošaputa ona. "Govori tiše."

"Moramo porazgovarati. Radi se o životu ili smrti. Ne... radi se o nečem važnijem od života i smrti."

"Šta ti se to dogodilo?" upita ona. "Pogledaj šaku."

Samo je površno uspeo da očisti šaku, jer je bio gadljiv i nije mogao sebe da natera da izvadi parčiće kore iz mesa.

"I to je deo toga", odvrati on. "Ako nećeš da iziđeš, pusti mene da uđem."

"Ne mogu."

"Molim te. Pusti me unutra."

Da li je smekšala videvši ranu ili zbog njegovih reči? Bilo kako bilo, otvorila je vrata. Krenuo je da je zagrlji, ali ona odmahnu glavom s takvim užasom na licu da se on povuče.

"Idi gore", reče ona, čak ni šapatom, već ustima oblikujući reči.

"Kuda?" odvrati on pitanjem.

"Druga vrata levo", izgovori ona, morajući malo da povisi glas. "Moja soba. Ružičasta vrata. Sačekaj da im odnesem hranu."

Toliko je želeo da je poljubi. Ali ipak ju je pustio da nastavi s poslom. Letimice ga pogledavši, uputila se u salon. Haiu začu izraze dobrodošlice koje je uputila posetiocu, i on ih shvati kao znak da šmugne iz kuhinje. Na trenutak se našao u opasnosti... jer su ga mogli videti kroz vrata salona... kada je zastao pre nego što je pronašao stepenište. A onda je krenuo gore, nadajući se da će razgovor

prikriti zvuk njegovih koraka. Izgleda je jeste. Nije bilo promene u ritmu razgovora. Stigao je do ružičastih vrata i sklonio se iza njih bez ikakvih neprilika.

Spavaća soba Džo-Bet! Nije se usuđivao ni da se nada da će stajati ovde, među ovim slezovim bojama, gledajući mesto na kome je spavala, peškir koji je koristila za tuširanje, njen donji veš. Kada se konačno popela i ušla iza njegovih leđa, osećao se poput lopova uhvaćenog u krađi. Shvatila je da se stidi i oboje su pocrveneli, izbegavajući da se pogledaju.

"Nered je", reče ona nežno.

"U redu je", odvrati on. "Nisi me očekivala."

"Ne." Nije pošla da ga zagrlji. Nije se čak ni osmehnula. "Mama bi pobesnula da zna da si ovde. Sve vreme... dok je govorila da se u Gaju događaju užasne stvari... bila je u pravu. Jedna od njih je sinoć došla ovamo, Haii. Došla je po mene i Tomi-Reja."

"Džaf."

"Znaš za njega?"

"Nešto je došlo i po mene. Ne baš došlo, pre bi se moglo reći da me je pozvalo. Ime mu je Flečer. Kaže da mi je otac."

"Veruješ li mu?"

"Da", odvrati Haii. "Verujem mu."

Oči Džo-Bet počеше da se pune suzama. "Ne plači", reče on. "Zar ne shvataš šta to sve znači? Nismo brat i sestra. Ono što nam se događa je u redu."

"Zbog toga što smo bili zajedno došlo je do svega ovoga", odvrati ona. "Zar ti to nije jasno? Da se nismo sreli..."

"Ali jesmo."

"Da se nismo sreli nikada ne bi izišli odakle su već izišli."

"Zar nije bolje što sad znamo istinu o njima... o nama? Ne dajem ni prebijene pare za taj njihov prokleti rat. I neću dozvoliti da nas rastavi."

Ispružio je ruku ka njoj i uhvatio je za desnu šaku svojom zdravom levom. Nije se opirala, već mu je dopustila da je nežno privuče. "Moramo otići iz Palomo Gaja", reče on. "I to zajedno. Moramo otići negde gde nas ne mogu pronaći."

"A šta će biti sa mamom? Tomi-Rej je izgubljen, Haii. Sama je to kazala. Tako ostajem samo ja da se brinem o njoj."

"Od kakve ćeš joj biti koristi ako te se Džaf dokopa?" stade da se raspravlja Haii. "Ako sada odemo, naši očevi neće imati oko čega da se bore."

"Ne bore se oni samo oko nas", podseti ga Džo-Bet.

"Ne, u pravu si", složi se on, prisativši se onoga što je saznao od Flečera. "Radi se o mestu zvanom Suština." Stegnuo ju je jače. "Ti i ja smo bili tamo. To jest, gotovo smo stigli do tamo. Želim da završim to putovanje..."

"Ne razumem."

"Razumećeš. Kada pođemo tačno ćemo znati na kakav put smo se uputili. Biće to kao san buđenja." Pade mu na pamet da nijednom nije zastao niti zamucuo dok je o tome govorio. "Trebalo bi da se mrzimo, znaš? To je bio njihov plan... Flečerov i Džafov... kako bismo nastavili rat. Samo mi to nećemo učiniti."

Osmehnula se po prvi put:

"Ne, nećemo", reče ona.

"Obećavaš?"

"Obećavam."

"Volim te, Džo-Bet."

"Hau..."

"Nisi me zaustavila na vreme. Rekao sam."

Iznenada ga je poljubila, slatko i kratko je prislonila svoje usne na njegove, ali on joj više nije dozvolio da ih odvoji, razdvojio joj je usne jezikom, koji bi u tom trenutku otvorio i sef da je u njemu bio zatvoren ukus njenih usta. Privila se uz njega žestinom koja je bila ravna njegovoj, zubi su im se dodirnuli, jezici isprepleli.

Levom šakom, kojom ga je zagrlila, pronašla je njegovu povređenu desnu i privukla je k sebi. Osećao je mekoću njenih grudi kroz čednu haljinu i pored ukočenih prstiju. Počeo je da petlja oko dugmadi na njenom okovratniku, uspevši da otkopča dovoljan broj kako bi uvukao šaku i njegovo meso srelo njeno. Osmehnula se nadohvat njegovih usana, i njena šaka, koja ga je dovela do mesta gde će mu biti najbolje, skliznu ka prednjem delu njegovih farmerki. Počeo je da mu se diže čim je ugledao njen krevet, ali je splasnuo, pod kontrolom nerava. Ali njen dodir, i njeni poljupci, koji su se sada pretvorili u nerazdvojivo jedinstvo usana, ponovo ga uzbudiše.

"Želim da budem go", reče on.

Odvojila je svoje usne od njegovih.

"A oni su dole?" primeti ona.

"Zabavljeni su sobom, nije li tako?"

"Znaju da pričaju satima."

"Biće nam potrebni sati", prošaputa on.

"Imaš li kakvu... zaštitu?"

"Ne moramo ići do kraja. Želim samo da se dodirujemo kako treba. Kožom o kožu."

Nije izgledala baš ubeđena dok se odvajala od njega, međutim, njeni postupci su opovrgli izraz lica, jer je nastavila da otkopčava haljinu. On je počeo da skida sako i majicu; a zatim je došao na red gotovo nemoguć zadatak da otkopča kaiš samo jednom rukom. Pomogla mu je i otkopčala ga umesto njega.

"Zagušljivo je ovde", primeti on. "Mogu li da otvorim prozor?"

"Mama je sve zatvorila. Da ne uđe đavo."

"Već je ušao", našali se on.

Ona podiže pogled, haljina joj je bila otkopčana, grudi razotkrivene.

"Ne govori tako", opomenu ga ona. Instinktivno je podigla ruke da pokrije svoju nagost.

"Ne misliš valjda da sam ja đavo", reče on. A zatim: "... ne misliš, valjda?"

"Ne znam da li bilo šta što je u toj meri... meri..."

"Kaži do kraja."

"...u toj meri zabranjeno... može biti dobro za moju dušu", odvrati ona krajnje ozbiljno.

"Videćeš", reče on, krenuvši ka njoj. "Obećavam ti. Videćeš."

"Mislim da bi trebalo da porazgovaram sa Džo-Bet", reče pastor Džon. Nije mu padalo na pamet da ismeje MekGirovu pošto mu je ispričala o tome kako ju je pre toliko godina silovala neka zver i kako je sada došla po svog sina. Jedno je bilo vladati apstrakcijama (time je privlačio žene vernike u gomilama) ali kada bi razgovor skrenuo u ludilo, on bi se diplomatski povlačio. Gospođa MekGir je očigledno bila na samoj ivici nervnog sloma. Bila mu je potrebna pratilja, ili će ona početi da izmišlja svu silu vrućih gluposti. To se i ranije događalo. Ne bi on bio prvi Božji čovek koji bi pao kao žrtva žene u određenim godinama.

"Ne želim da Džo-Bet razmišlja o ovome više nego do sada", glasio je odgovor. "To stvorenje

koje ju je napravilo u meni..."

"Njen je otac bio čovek, gospođo MekGir."

"Znam ja to", reče ona, sasvim svesna snishodljivosti u njegovom glasu. "Ali ljudi su sazdani od mesa i duha."

"Svakako."

"Čovek je stvorio njeno telo. Ali ko je oblikovao njen duh?"

"Bog na nebesima", odvrati on, zahvalan za ovaj povratak na bezbednije tlo. "On je stvorio i njeno telo, pomoću čoveka koga ste izabrali. Budi stoga savršen, onako kao tvoj Otac koji je na nebu."

"Nije to bio Bog", odvrati Džoj. "Znam da nije. Džaf je daleko od Boga. Trebalo bi da ga vidite. Onda bi vam sve bilo jasno."

"Ako postoji, znači da je ljudsko biće, gospođo MekGir. I mislim da bi trebalo da razgovaram sa Džo-Bet o njegovoj poseti. Ako je zaista bio ovde."

"Bio je ovde!" reče ona, sve nervoznija.

On ustade ne bi li svoj rukav oslobodio ludarine šake.

"Siguran sam da će Džo-Bet imati šta da mi kaže..." reče on, povukavši se jedan korak. "Zašto je ne bih pozvao?"

"Ne verujete mi", reče Džoj. Samo što nije počela da viče; i plače.

"Verujem! Ali zaista... dopustite mi da na trenutak porazgovaram sa Džo-Bet. Je li ona gore? Mislim da jeste. Džo-Bet! Jesi li gore? Džo-Bet?"

"Šta li on hoće?" upita ona, prekinuvši njihove poljupce.

"Ne obraćaj pažnju", reče Haui.

"A šta ako dođe da me traži?"

Ona sede i prebaci noge preko ivice kreveta, oslušujući da li se čuju pastorovi koraci na stepeništu. Haui osloni lice o njena leđa i gurnu šaku pod njenu ruku... naišavši na kap znoja... i nežno joj doirnu grudi. Uzdahnula je tiho, gotovo u agoniji.

"Ne smemo..." promrmlja ona.

"Neće on ući."

"Čujem ga."

"Ne."

"Čujem", prosikta ona.

Ponovo se začuo poziv odozdo:

"Džo-Bet! Želeo bih da popričam s tobom. I majka bi volela."

"Moram da se obučem", reče ona. Sagnula se da dohvati odeću. Hauievim umom prođe jedna prijatna perverzna misao dok ju je posmatrao: baš bi mu se dopalo da u žurbi navuče njegov donji veš umesto svoga, i vice versa. Da gurne svoj kurac u prostor posvećen njenoj pički, koji bi na tom mestu ostavio trag svog mirisa i vlage, i da bi ga to održalo ovakvim... suviše tvrdim za zadovoljstvo... do sudnjeg dana.

Zar ne bi izgledala seksi u njegovim gaćama iza čijeg šlica bi se krio njen prorez? Naredni put, obeća on sam sebi. Od sada pa nadalje nema oklevanja. Pustila je desperadosa u svoj krevet. Iako su samo ležali jedno pored drugog, taj je poziv promenio sve među njima. Iako je bio razočaran što je vidi kako se ponovo oblači ubrzo pošto su se skinuli, biće mu dovoljan suvenir i to što su zajedno bili nagi.

Dohvatio je farmerke i majicu i počeo da ih navlači, posmatrajući nju kako posmatra njega dok je oblačio mašinu.

Zaustavio se kod te misli i preoblikovao je. Kost i koža koje je naseljavao nisu bili nikakva mašina. Bilo je to telo, i bilo je krhko. Bolela ga je šaka; bolela ga je ona stvar koliko je bila tvrda; bolelo ga je srce, ili je bar usled neke težine u grudima imao utisak da ga boli srce. Bio je suviše nežan da bi bio mašina; i suviše voljen.

Prestala je na trenutak da radi ono što je radila i zagledala se prema prozoru.

"Jesi li čuo?" upita ona.

"Ne. Šta?"

"Neko dozivanje."

"Pastor?"

Ona odmahnu glavom, shvativši da glas koji je čula (koji je i dalje čula) ne dopire spolja, ili iz sobe, već iz njene glave.

"Džaf", izgovori ona.

Pastor Džon ode do sudopere, usta su mu se osušila od uveravanja, dohvati čašu za vodu, pusti vodu da teče dok se nije propisno rashladila, napuni čašu i ispi. Bilo je gotovo deset sati. Vreme da okonča ovu posetu, video kćerku ili ne. Dosta mu je bilo priča o tamnoj strani ljudske duše za nedelju dana. Prosuvši ostatak vode, on podiže pogled i ugleda svoj odraz u staklu. Dok se divio sam sebi, napolju se nešto pomerilo u mraku. Spustio je čašu u sudoperu. Ona stade da se kotrlja napred-nazad po svom obodu.

"Pastore?"

Džoj's MekGir se pojavila iza njega.

"Sve je u redu", izgovori on, ne znajući koga je od njih dvoje želeo da uteši. Žena mu se obratila sa svojim poluuvrnutim fantazijama. On vrati pogled na prozor.

"Učinilo mi se da sam video nekoga u dvorištu", reče on. "Ali nema ničeg..."

Tamo! Tamo! Neka bleđa, nejasna gromada, kreće se prema kući.

"Ne, nije", reče on.

"Nije šta?"

"Nije u redu", odvrati on, povukavši se za korak od sudopere. "Uopšte nije u redu."

"Vratio se", reče Džoj's.

Poslednja stvar na celom svetu koju je želeo da kaže bilo je da, i zato je pokušao da očuva svoj mir, odmakavši se samo još jedan korak od prozora, a zatim još dva koraka, odmahujući glavom u znak neodobravanja. Ono je videlo njegov prkos. On je video da je videlo. Sa željom da što pre ubije njegovu nadu iznenada je izišlo iz senki, i obelodanilo svoje prisustvo.

"Svemogućí Bože", izusti on. "Šta je to?"

Iza sebe je čuo MekGirovu kako počinje da se moli. Nije to bila nijedna poznata molitva (ko je mogao da napiše molitvu koja bi ovo predvidela?) već bujica usrdnih molbi.

"Isuse pomози nam! Gospode, pomози nam! Spasi nas Satane! Spasi nas nečastivog!"

"Slušaj!" reče Džo-Bet. "To je mama."

"Čujem."

"Nešto nije u redu!"

Kada je krenula preko sobe Haiu ju je pretekao i oslonio se leđima o vrata.

"Samo se moli."

"Nikada tako."

"Poljubi me."

"Haiu?"

"Ako se moli, znači da je zauzeta. Ako je zauzeta, može da sačeka. Ja ne mogu. Ja nemam molitve, Džo-Bet. Ja imam samo tebe." Ova bujica reči ga je zapanjila još dok su mu nadolazile. "Poljubi me, Džo-Bet."

Dok se naginjala da ga poljubi, dole se zatresao jedan od prozora i mamin gost je tako kriknuo da je Džo-Bet odgurnula Hauija u stranu i otvorila vrata.

"Mama!" povika ona. "Mama!"

Ponekad čovek nije u pravu. Pošto se rađa u neznanju, to je neizbežno. Ali da nestane zbog tog neznanja, i to na brutalan način, činilo se nepravednim. Pipajući krvavo lice i pola tuceta sličnih povreda, pastor Džon je puzao preko kuhinje ne bi li što je moguće dalje utekao od razbijenog prozora... i onoga što ga je razbilo... što dalje, dokle god drhtavi udovi budu u stanju da ga odnesu. Kako je moguće da je dospao u tako beznadežan škripac kao što je bio ovaj? Život mu nije bio potpuno bezgrešan, ali daleko od toga da su mu gresi bili veliki, i on je platio Gospodu ono što mu pripada. Posećivao je siročice i udovice i tešio ih u njihovom bolu onako kako su to jevanđelja nalagala, davao je sve od sebe da ga svet ne primeti. A demoni su ipak došli. Čuo ih je iako su mu oči bile sklopljene. Mnoštvo njihovih nogu pravilo je buku dok su se peli preko sudopere i sudova nagomilanih pored nje. Čuo je njihova mokra tela kako pljuskažu po pločicama kada se plima koju su stvarala prelila na pod i kako prelaze preko kuhinje, dok ih požuruje prilika koju je na trenutak video napolju (Džaf! Džaf!) koji je njima bio prekriven od glave do pete, poput kakvog pčelara koji je isuviše zaljubljen u svoj roj. MekGirova je prestala da se moli. Možda je bila mrtva; njihova prva žrtva. Možda će se time zadovoljiti i njega preskočiti. Za tu je molitvu vredelo pronaći reči. Molim te Gospode, stade on da mrmlja, trudeći se da bude što manji. Molim te Gospode, neka me ne vide, neka me ne čuju, i samo ti da čuješ moje molbe i zadržiš na meni svoje oko koje oprašta. Svet bez kraja...

Njegovu molbu prekinulo je divlje udaranje po stražnjim vratima koje je nadjačao glas Tomija-Reja, izgubljenog sina.

"Mama? Čuješ li me? Mama? Pusti me unutra, hoćeš li? Pusti me unutra i kunem se da ću ih zaustaviti. Kunem se da hoću. Samo me pusti unutra."

Pastor Džon je u znak odgovora čuo jecaj MekGirove koji se zatim pretvorio, bez upozorenja, u zavijanje. Bila je živa; i besna.

"Kako se usuđuješ!" zavrišta ona. "Kako se usuđuješ!"

Toliko je bila glasna da je otvorio oči. Najezda demona kroz prozor je prestala. To jest, prestali su da napreduju, mada se ta bleđa struja i dalje komešala. Antene su se lelujale, udovi se spremali za nova uputstva, oči iskakale na stabljikama. Među njima nije bilo ničega što je podsećalo na bilo šta njemu poznato; pa ipak ih je znao. Nije se usuđivao da se zapita kako, ili odakle.

"Otvori vrata, mama", ponovi Tomi-Rej. "Moram da vidim Džo-Bet."

"Ostavi nas na miru."

"Moram je videti i ti me nećeš sprečiti", besneo je Tomi-Rej. Zahtev je propratio šutiranjem vrata od koga je drvo počelo da se cepa. I reze i brava pomaknuti su sa svog mesta. Nastala je trenutna pauza. A onda je nežno otvorio vrata. Oči su mu divlje sijale; takav sjaj je pastor Džon vidao kod umirućih. Neka unutrašnja svetlost ih je obasjavala. Do sada je to smatrao svetačkim. Nije mogao ponovo da pogreši. Tomi-Rej prvo upravi pogled ka majci, koja je stajala na vratima kuhinje, preprečivši se na njima, a onda u njenog gosta.

"Imaš društvo, mama?" upita on.

Pastor Džon odmahnu glavom.

"Vi imate vlast nad njom", reče mu Tomi-Rej. "Vas sluša. Recite joj da mi da Džo-Bet, hoćete li?"

Olakšajte nam svima."

Pastor se okrenu prema Džoj's MekGir:

"Poslušajte ga", reče on jednostavno. "Poslušajte ga ili smo svi mrtvi."

"Vidiš, mama?" začu se glas Tomi-Reja. "To ti savetuje sveti čovek. On zna kada je pobeđen.

Pozovi je da siđe, mama, ili ću se strašno razbesneti, a kada se razbesnim, onda se razbesne i tatini prijatelji. Pozovi je!"

"Nema potrebe."

Tomi-Rej se isceri kada začu sestrin glas; bila je to kombinacija sjajnih očiju i oduševljenog osmeha dovoljno ledena da i sam led od nje nauči trik ili dva.

"Tu li si", primeti on.

Stajala je na vratima, iza majke.

"Jesi li spremna da pođeš?" upitao ju je učtivo, i da ga je neko čuo, pomislio bi da poziva devojkicu na prvi sastanak.

"Moraš obećati da ćeš ostaviti mamu na miru", reče Džo- Bet.

"Hoću", odvrati Tomi-Rej, kao da ga je ta optužba uvredila. "Ne želim da povredim mamu. Ti to znaš."

"Ako je ostaviš na miru... poći ću s tobom."

Stigavši na pola stepeništa, Haui je čuo Džo-Bet kako se pogađa, i u sebi izgovorio jedno bezglasno ne. Nije mogao da vidi kakve je užase Tomi-Rej doveo sa sobom, ali ih je zato čuo, stvarali su zvuke koji su se javljali u njegovoj glavi kada je imao košmare: tupe, dahćuće zvuke. Nije pustio mašti da se dovoljno razmaše i izgovorenim tekstu pridoda slike; ionako će uskoro i sam videti istinu. Napravio je još jedan korak niz stepenice, usredsredivši misli na to kako da spreči Tomi-Reja da ukrade sestru. Toliko se usredsredio na to da se nije potrudio da protumači zvuke koji su dopirali iz kuhinje. Međutim, kada se našao u podnožju stepeništa, imao je gotov plan. Bio je krajnje jednostavan. Prouzrokovala je što više haosa u nadi da će pod njegovim okriljem Džo-Bet i njena majka uspeti da uteknu na sigurno. Ako bude u prilici da u divljem trku zada Tomi-Reju udarac, to će predstavljati šlag na torti; šlag koji će mu doneti veliko zadovoljstvo.

S tom misli i sa takvom namerom na umu duboko je uvukao vazduh i zavio za ugao.

Džo-Bet nije bila tamo. Kao ni Tomi-Rej; a ni užasi sa kojima je došao ovamo. Vrata su bila otvorena u noć, a sa licem na pragu ležala je mama, ispruženih ruku kao da je njena poslednja svesna misao bila da posegne za svojom decom. Haui joj priđe, preko pločica koje su mu se lepile za bosa stopala.

"Je li mrtva?" zapita neki hrapavi glas. Haui se okrenu. Pastor Džon se ugurao između zida i frižidera, sklonivši što je mogao dalje od pogleda svoju debelu guzicu.

"Ne, nije", odvrati Haui, nežno okrenuvši gospođu MekGir. "Na čemu ima vama dosta da zahvali."

"Šta sam drugo mogao?"

"To vi meni recite. Mislio sam da umete da se pogađate." Uputio se ka vratima.

"Nemoj poći za njima, momče", reče pastor, "ostani ovde sa mnom."

"Odveli su Džo-Bet."

"Koliko sam shvatio, i inače je već bila napola njihova. Đavolova deca, ona i Tomi-Rej."

Zar misliš da sam ja đavo? upitao ju je Haui pre pola sata. A sada je ona bila prokleta na pakao; i to ni manje ni više nego iz usta vlastitog sveštenika. Da li je to značilo da su oboje uprljani? Ili se tu možda nije radilo o grehu i nevinosti; tami i svetlosti? Nisu li se oni možda nekako nalazili između krajnosti, na mestu rezervisanom za one koji se vole?

Te su ga misli pohodile i nestale u trenu, ali bile su dovoljne da ga pokrenu i nateraju da iziđe

kroz vrata kako bi se suočio sa bilo čim što se nalazilo napolju u tami.

"Sve ih pobij!" čuo je kako urla onaj koji se plaši Boga. "Među njima nema nijedne čiste duše! Sve ih pobij!"

To je razbesnelo Hauija, ali nije mogao da smisli nikakav odgovarajući odgovor. U nedostatku razumnog odgovora on dreknu:

"Jebi se", okrenuvši se prema vratima i krenu u potragu za Džo-Bet.

2.

Iz kuhinje je dopiralo dovoljno svetlosti da je mogao u glavnim crtama da razabere geografiju dvorišta. Nazirao je zid od drveća koji je opasivao njegov perimetar, i zapušteni travnjak između tog drveća i mesta na kome je on stajao. Kao ni unutra, ni ovde nije bilo ni traga ni od brata, ni od sestre, kao ni od sile koja je bacila pogled na oboje. Znajući da nema smisla gajiti nadu da će moći da iznenadi neprijatelja, pošto je izišao iz dobro osvetljene unutrašnjosti sa vrištećom kletvom na usnama, nastavio je izvikujući ime Džo- Bet što ga je grlo nosilo u nadi da će ona smoći glasa da mu odgovori. Međutim, odgovora nije bilo. Osim hora lajavih pasa, uznemirenih njegovim povicima. Samo lajte, pomisli on. Naterajte svoje gospodare da se pokrenu. Nije bio trenutak za gledanje kvizova. Ovde napolju u noći odvijala se drugačija predstava. Misterije su hodale; zemlja se otvarala bljujući čuda. Noćas se na ulicama Palomo Gaja odvijala Velika i tajna predstava.

Isti onaj vetar koji je prenosio lajanje pasa pokretao je i krošnje. Njihovo piskutanje omelo je Hauija da razabere zvuke koje je stvarala vojska, sve dok se nije malo udaljio od kuće. A onda je iza sebe začuo hor koji je mrmljao i klepetao. Okrenuo se na peti. Zid oko vrata kroz koja je upravo izišao bio je prekriven debelim slojem živih stvorenja. Krov koji se spuštao sa drugog sprata do prvog iznad kuhinje, takođe je bio njima prekriven. Po njemu su lutali veći oblici, koji su se gegali preko ploča od škrljca, ispuštajući grlene zvuke. Bili su suviše visoko, tako da svetlost nije dopirala do njih; predstavljali su samo siluete naspram neba na kome nije bilo nijedne zvezde. Među njima nije bilo ni Džo-Bet ni Tomi-Reja. U celom tom klanu nije bilo ni jednog jedinog obrisa koji bi makar izdaleka podsećao na ljudsko biće.

Haui je upravo hteo da odvrati pogled od tog prizora, kada je začuo glas Tomi-Reja iza sebe.

"Kladim se da nikada nisi video ništa slično, Kac", reče on.

"Znaš da nisam", odvrati Haui učtivo, jer je osećao vrh noža prislonjen uz krsta.

"Hajde, okreni se, samo polako", reče Tomi-Rej. "Džaf želi da popriča s tobom."

"I to malo poduže", začu se drugi glas.

Bio je tih... jedva nešto glasniji od vetra u drveću... međutim, svaki slog bio je jasan i muzički oblikovan.

"Moj sin smatra da bi trebalo da te ubijemo, Kac. Kaže da oseća miris svoje sestre na tebi. Bog mi je svedok da nisam siguran treba li braća uopšte da znaju kako mirišu njihove sestre, ali pretpostavljam da sam ja staromodan. Ovaj milenijum je već suviše odmakao da bismo pravili neku frku oko incesta. Ti, van svake sumnje, imaš neko mišljenje o tome."

Haui se okrenuo i ugledao Džafa gde stoji na nekoliko jardi iza Tomi-Reja. Posle svega onoga što mu je Flečer ispričao o tom čoveku, očekivao je kakvog vojnog zapovednika. Ali otac njegovog neprijatelja nije delovao nimalo upečatljivo. Ličio je na nekog napola propalog plemića. Neuredna brada prekrivala mu je snažne, upečatljive crte lica; njegovo držanje odražavalo je veliki umor koji je jedva prikrivao. Za grudi mu se držala jedna od terata; čekinjava stvarčica koja je delovala daleko groznije od samog Džafa.

"Šta reče, Kac?"

"Ništa nisam rekao."

"O tome kako je strast Tomi-Reja prema rođenoj sestri vredna sažaljenja i neprirodna. Ili ti možda smatraš da smo svi mi neprirodni? Ti. Ja. Oni. Pretpostavljam da bi nas sve spalili u Salemu. Bilo kako bilo... on jedva čeka da ti učini nešto nažao. Mnogo priča o kastraciji."

Čim je čuo te reči, Tomi-Rej spusti oštricu noža nekoliko inča, od Hauijeovog stomaka do njegovih prepona.

"Reci mu", kaza Džaf. "Kako bi voleo da ga isečeš."

Tomi-Rej se isceri. "Dopusti mi da to i učinim", primeti on.

"Vidiš?" reče Džaf. "Moram da upotrebim sav svoj roditeljski autoritet da ga držim na uzdi. Evo šta ću učiniti, Kac. Daću ti malu prednost. Oslobodiću te da vidim da li je Flečerov izdanak dorastao mome. Nisi poznao svog oca pre no što je uzeo Nuncio. Preostaje ti da se nadaš da je bio dobar trkač, a?" Cerenje Tomi-Reja pretvorilo se u smeh; oštricu noža prislonio je uz Hauijeve farmerke. "A kako bi imao čime da se zabavljaš..."

Na te reči, Tomi-Rej dohvati Hauija i okrenu ga, izvuče majicu svog zatvorenika iz farmerki i raspara je celom dužinom, ogolivši mu leđa. Prsti Tomi-Reja, hitri i vlažni, krenuše i levo i desno od Hauijeve kičme, sledeći liniju njegovih rebara. Haui se strese, i izvi leđa ne bi li izbegao dodir. Čim je to učinio, dodiri su stali da se umnožavaju dok ih nije bilo suviše da bi poticali od prstiju; s obe strane kao da ih je bilo desetak i više, i tako su ga čvrsto stezali da mu je koža pucala.

Haui baci pogled preko ramena, taman na vreme da vidi kako nešto belo, sastavljeno od mnogo zglobova, tanko poput olovke i bodljikavo, zariva svoj vrh u njegovo meso. On viknu i okrenu se, jer je odvratnost nadjačala strah od noža koji je držao Tomi-Rej. Džaf ga je posmatrao. Ruke su mu bile prazne. Ona stvar koju je do malopre držao sada je bila na Hauijevim leđima. Osećao je njen hladni abdomen na svojoj kičmi; delovi njenih usta sisali su mu potiljak.

"Skidaj to sa mene!" reče on Džafu. "Skidaj to sranje sa mene!"

Tomi-Rej stade da tapše Hauiju koji se vrteo poput psa koji ima buvu u repu.

"Briši, čoveče, briši!" vikao je on.

"Ne bih to pokušao da sam na tvom mestu", primeti Džaf.

Pre nego što je Haui stigao da se zapita zašto, dobio je odgovor. Stvorenje ga je snažno ugrizlo za vrat. Vrisnuo je i pao na kolena. Njegov bolni uzvik izazvao je škljocanje i mrmljanje kod onih na krovu i kuhinjskom zidu. U agoniji bola, Haui se ponovo okrenu prema Džafu. Plemić je dopustio da mu se crte lica razvodne; ta stvar sa glavom fetusa koja se krila iza lica bila je ogromna i sijala je. Imao je na raspolaganju samo trenutak da je osmotri pre nego što su do njega doprli jecaji Džo-Bet i pogled mu odlutao prema drveću, gde ju je Tomi-Rej čvrsto držao. I nju je video tek na tren (njene vlažne oči, otvorena usta). A onda je usled bola u vratu sklopio oči, i kada ih je ponovo otvorio, ona, Tomi-Rej i njihov nerođeni otac su nestali.

On ustade. Džafova vojska se ustalasala. Oni koji su se nalazili najniže na zidu padali su na tle, za njima su krenuli oni koji su bili više, to se sve odvijalo takvom brzinom da su bataljoni uskoro obrazovali tri-četiri reda na travnjaku. Neki su se iskobeljali iz gužve i krenuli prema Hauiju, služeći se onim pogonskim sredstvom koje su posedovali. Veća stvorenja su skakala sa krova da se pridruže poteri. I ona mala prednost koju mu je Džaf ponudio osipala se iz sekunde u sekundu dok je odugovlačio da krene, tako da je Haui na kraju teturavo potrčao prema ulici.

Flečer je osetio dečakov užas i gnušanje sasvim jasno, ali se potrudio da to smetne s uma. Haui je odbacio oca kako bi mogao da pođe u potragu za Džafovim kukavnim potomkom, van svake sumnje zaslepljen pukim izgledom. Ako je sada trpeo posledice tog svog kaprica, onda je to bila njegova

stvar, i neka sam s njom iziđe na kraj. Ako preživi, možda će postati mudriji. Ako ne, onda će se njegov život, čiju svrhu je odbacio onog trenutka kada je okrenuo leđa svom tvorcu, bedno skončati isto kao i Flečerov i u tome će biti izvesne pravde.

Teške misli, ali Flečer se trudio koliko je mogao da ostane usredsređen na njih, prizivajući sliku sinovljevog odraza svaki put kada bi osetio dečakov bol. Međutim, to nije bilo dovoljno. Koliko god da se trudio da izbriše Hauijeve užase, oni su zahtevali da ih sasluša, i on na kraju nije imao izbora, morao je da ih pusti unutra. U izvesnom smislu oni su upotpunili ovu noć očaja i trebalo ih je prigrliti. On i njegovo dete su preplitali deliče stvarajući ustrojstvo poraza i neuspeha.

Pozvao je dečaka:

Huardehauardehauardehau... uputio mu je isti poziv kao i prvi put dok se dizao iz stene.

Huardehauardehauardehau...

Ritmički je slao poruku, poput svetionika. U nadi da njegov sin nije suviše slab da bi ga čuo, on je pažnju ponovo usmerio na završnicu. Pošto se Džafova pobjeda već nazirala, njemu je preostao još jedan poslednji gambit, delenje za koje je znao da predstavlja za njega suviše veliko iskušenje, jer je bio svestan jačine svoje želje da se preobrazi. Svih ovih godina to je za njega bilo pravo mučenje, jer je moralno bio primoran da ostane na ovom nivou bivstvovanja u nadi da će uništiti zlo kome je pomogao da nastane, a nijedan sat nije prošao da nije mislio na beg. Toliko je želeo da se oslobodi ovog sveta i njegovih besmislica; da se oslobodi ove anatomije i posegne, kao što Šiler reče za sve umetnosti, u stanje muzike. Zar je moguće da je sazrelo vreme da se prepusti tom instinktu; Flečer se takođe nadao da će u poslednjim trenucima života zgrabiti delić pobjede iz gotovo neizbežnog poraza? Ako to želi, moraće dobro sve da isplanira, kako metod svog otpremanja tako i arenu gde će se to dogoditi. Za pleme koje je naseljavalo Palomo Gaj neće biti reprize. Ako on, njihov odbačeni šaman, umre neprimećeno, onda će više od nekoliko stotina duša biti izgubljeno.

Pokušavao je da ne razmišlja suviše o posledicama Džafovog trijumfa, znajući da bi osećanje odgovornosti moglo da ga ophrva. Ali sada, što se konačni sukob više približavao, ipak naterao sebe da se s tim suoči. Šta bi značilo da Džaf obezbedi Umetnost za sebe, i zahvaljujući njoj stekne slobodan pristup do Suštine?

Kao prvo, biće koje nije pročišćeno strogim merama samo- discipline vladavice mestom čuvanim od svega osim od onog što je pročišćeno i savršeno. Flečer nije baš najbolje razumeo šta je to Suština (možda to nijedno ljudsko biće nije moglo da shvati), ali bio je ubeđen da će Džaf, koji je upotrebio Nuncio kako bi se na prevaru probio izvan svojih ograničenja, tamo stvoriti pustoš. Samore i njegovo ostrvo (možda ostrva; čuo je Džafa kako je jednom kazao da postoje arhipelazi) ljudi su posećivali u tri odsudna trenutka, dok su još nevini, na kraju života, i u ljubavi. Na obalama Efemerisa na kratko su se mešali sa apsolutima; viđali prizore i čuli priče koje će ih sačuvati od ludila zbog suočenja sa životom. Tamo su na čas spoznavali ustrojstvo i cilj; na tren su viđali kontinuitet; tamo se odvijala Predstava, Velika i tajna predstava, čiji su stihovi i obred stvarani za uspomenu. Ako to ostrvo treba da postane Džafovo igralište, šteta će biti neprocenjiva. Ono što je predstavljalo tajnu, postaće svima znano; ono što je bilo sveto, biće obesčašćeno; a ljudski, rod kome su putovanja u snove pomagala da ne zapadne u ludilo, ostaće neizlečen.

Flečera je mučio još jedan strah, o kome je teže razmišljao jer je bio manje koherentan. On se odnosio na priču koju mu je Džaf prvi put ispričao kada se pojavio u Vašingtonu i ponudio mu sredstva da reši zagonetku Nuncia. Rekao mu je da postoji neki čovek po imenu Kisun: šaman koji je znao za Umetnost i njene moći, koga je Džaf konačno pronašao na mestu za koje je on tvrdio da predstavlja petlju u vremenu. Flečer ga je saslušao ne verujući baš mnogo u tu priču, ali događaji koji su potom usledili uzneli su se do takvih neslućenih visina da je ideja o postojanju Kisunove petlje

sada predstavljala pravu tričariju. Flečer nije mogao znati kakvu ulogu je imao taj šaman, koji je pokušao da izazove Džafa da ga ubije, u velikoj shemi, ali instinkt mu je govorio da je sa tim nema sumnje gotovo. Kisun je bio poslednji preživeli član Šoala; reda uzvišenih ljudskih bića koja su štitila Umetnost od onih kao što je bio Džaf od vremena kada je homo sapiens počeo da sanja. Zašto je onda dozvolio čoveku poput Džafa, koji je od početka vonjao na ambiciju, da dospe u Petlju? Zašto se on uopšte tamo krio? I šta se dogodilo sa ostalim članovima Šoala?

Sada je bilo prekasno tragati za odgovorima na ta pitanja; ali želeo je da ih usadi još u nečiju glavu pored svoje. Još će jednom, po poslednji put, pokušati da premosti provaliju između sebe i svog potomka. Ako Hauard ne primi ova zapažanja, onda će se ona naprosto pretvoriti u ništavilo kada on, Flečer, iziđe.

To ga je vratilo na razmišljanja o mračnom poslu koji ga je čekao; metod i postavku. To mora biti prava pozorišna predstava; spektakularni poslednji čin koji će odvući ljude iz Palomo Gaja od njihovih televizora, naterati ih da iziđu na ulice širom otvorenih očiju. Pošto je odmerio nekoliko alternativa, izabrao je jednu i, nastavivši da priziva sina k sebi, krenuo ka mestu svog konačnog oslobađanja.

Hau je čuo Flečerove pozive dok je bežao pred Džafovom vojskom, međutim, talasi panike koji su ga zapljuskivali sprečavali su ga da tačno odredi mesto sa koga dolaze. Trčao je naslepo, sa teratama za petama. Tek kada je osetio da je stekao dovoljnu prednost da malo predahne, njegova pometena čula primila su dovoljno jasno poziv, posle čega je mogao da promeni smer kretanja i krene za pozivima. Ni sam nije mogao da poveruje da je u stanju tako brzo da trči; iako su ga pluća bolela, istisnuo je iz njih dovoljno daha da sa nekoliko reči odgovori Flečer.

"Čujem te", izgovorio je u trku, "Čujem te. Oče... čujem te."

1.

Tesla nije lagala. Nije bila nikakva bolničarka, ali je zato bila strašan tiranin. Onog trenutka kada se Grilo probudio i video da se vratila jasno i glasno mu je rekla da mu savršeno pristaje da izigrava mučenika u tuđem krevetu. Ako želi da izbegne kliše, trebalo bi da joj dozvoli da ga vrati u L. A. i odloži njegovo bolesno telo tamo gde će mu miris vlastitog neopranog rublja doneti olakšanje.

"Neću da idem", pobuni se on.

"Kakva korist od toga što si ovde, osim što praviš Abernatiju velike troškove?"

"I to je nešto za početak."

"Ne budi čangrizav, Grilo."

"Bolestan sam. Dozvoljeno mi je da budem čangrizav. Konačno, čeka me priča."

"Bolje ćeš je napisati kod kuće nego ovde ležeći u znoju i sažaljevajući samog sebe."

"Možda si u pravu."

"Oh... da li je veliki čovek spreman na ustupak?"

"Vraćam se na dvadeset četiri časa. Da se malko priberem."

"Znaš li da mi ličiš na nekog trinaestogodišnjaka", primeti Tesla mekšim glasom. "Nikada te nisam ovakvog videla. Baš si nekako seksi. Dopada mi se kada si ranjiv."

"Sada mi to kažeš."

"Stara priča, stara priča. Prošlo je vreme kada bih za tebe dala i desnu ruku..."

"Sada?"

"Najviše što ću da učinim biće da te odvedem kući."

Gaj je mogao da predstavlja dekor za film o vremenu posle holokausta, razmišljala je Tesla dok je vozila Griloa prema autoputu: ulice su bile potpuno prazne. Uprkos svemu što joj je Grilo ispričao o onome što je video ili što je sumnjao da se ovde događa, ona je odlazila odavde bacivši tek letimičan pogled.

Zadrži tu misao. Četrdesetek jardi ispred kola neki mladić se posrćući pojavio iza čoška i potrčao preko puta. Na suprotnom trotoaru noge su ga izdale. Pao je, i izgleda da nije mogao da ustane. Razdaljina je bila suviše velika, a svetlost slaba tako da nije mogla da razabere u kakvom je stanju, ali očigledno je bio povređen. Telo mu je bilo nekako čudnog oblika; imao je grbu ili je bilo naduveno. Nastavila je da vozi prema njemu. Grilo, kome je naredila da drema dok ne stignu u L.A., otvori oči.

"Zar smo već stigli?"

"Onaj momak...", prozbori ona, klimnuvši u pravcu grbavca. "Pogledaj ga. Izgleda čak bolesniji i od tebe."

Krajičkom oka primetila je da se Grilo uspravio na sedištu i zagledao kroz vetrobran.

"Ima nešto na leđima", promrmlja on.

"Ne vidim dobro."

Zaustavila je kola malo dalje od mesta na kome se mladić i dalje upirao da ustane; nije uspevao. Grilo je bio u pravu, sada je i ona videla. Zaista je nešto nosio na leđima. "To je ranac", primeti ona.

"Nipošto, Tesla", reče Grilo. Posegnuo je za kvakom. "Živo je. Šta god da je, živo je."

"Ostani ovde", reče mu ona.

"Šališ se?"

Kada je gurnuo vrata... već je i taj napor bio dovoljan da mu se zavrti u glavi... primetio je da

Tesla pretura po odeljku za rukavice.

"Šta si izgubila?"

"Kada je Ivona ubijena..." odvrati ona, gundajući dok je kopala po kršu "... zaklela sam se da nikada neću više izići iz kuće nenaoružana."

"Šta kažeš?"

Izvukla je pištolj. "I nikada nisam."

"Znaš li kako se time rukuje?"

"Volela bih da ne znam", odvrati ona i iziđe iz kola. Grilo krenu za njom. Međutim, kola krenuše unazad niz blagu nizbrdicu. On se bacio preko sedišta prema ručnoj kočnici, što je bilo više nego dovoljno da mu se u glavi strašno zavrti. Kada je pokušao da se podigne to ga je u mnogome podsetilo na putovanje na krilima droge: bio je potpuno dezorijentisan.

Na nekoliko jardi od mesta na kome se Grilo držao za vrata kola, čekajući da mu prođe vrtoglavica, Tesla je već gotovo stigla do dečaka. I dalje je pokušavao da ustane. Rekla mu je da ustraje još malo, da pomoć stiže, međutim, on je u znak odgovora u nju uperio samo svoj uspaničeni pogled. Imao je razloga za to. Grilo je bio u pravu. Ono što je ona smatrala za ranac zaista je bilo živo. Bila je to neka vrsta životinje (ili mnogovrsna životinja). Bleskala je dok je udarala po njemu.

"Šta je ovo, do đavola?" upita ona.

Ovog puta je odgovorio; ječeći je pokušao da je upozori.

"Beži..." čula ga je kako kaže, "... oni... jure me..."

Bacila je pogled na Griloa koji se i dalje držao za vrata kola, dok su mu zubi cvokotali. Od njega nije mogla da očekuje pomoć, a dečakovo stanje se izgleda sve više pogoršavalo. Svakim trzajem nogu parazita... a imao je toliko udova, i zglobova, i očiju... lice mu se grčilo.

"...Beži..." zareža on na nju, "...molim te... u Božje ime... dolaze."

Okrenuo se teturavo i žmirkajući pogledao iza sebe. Pratila je njegov pogled pun bola, niz ulicu iz koje je dohitao. I ugledala njegove progonioce. Čim ih je videla, zažalila je što nije poslušala njegov savet pre nego što je ukrstila s njim pogled, pre nego što joj je oduzeta sva nada da postupi kao farizej. Njegov problem sada je bio i njen. Nije mogla da mu okrene leđa. Njene oči... koje su se učile na stvarnosti... pokušale su da odbace lekciju koju su videle kako pristiže niz ulicu, ali nisu mogle. Nije imalo svrhe poricati užas. On je bio tu u svoj svojoj apsurdnosti: bleđa, mrmljava plima koja je puzala prema njima.

"Grilo!" povika ona. "Ulazi u kola!"

Bleđa vojska ju je čula i ubrzala.

"Kola, Grilo, ulazi u ta jebena kola!"

Videla je kako petlja oko vrata, jedva kontrolišući svoje pokrete. Pojedine manje zveri koje su prethodile plimi već su hitale prema kolima, ostavljajući svojoj većoj braći da krenu za dečakom. Bilo ih je dovoljno, i više nego dovoljno, da ih svo troje rastave na sitne deliće, zajedno sa kolima. Uprkos njihovom broju (izgleda da se nisu mogla naći ni dva ista), svi su oni imali samo jednu slepu, nepokolebljivu nameru. Bili su uništivači.

Sagnula se i uhvatila dečaka za ruku, izbegavajući što je bolje mogla zaporaste udove parazita. Videla je da ga suviše čvrsto drži da bi se mogao odvojiti. Svaki pokušaj da ih razdvoji samo bi izazvao protivmere.

"Ustani", naloži mu ona. "Možemo uspeti."

"Ti idi", promrmlja on. Bio je potpuno smožden.

"Ne", odvrati ona. "Oboje idemo. Bez junačenja. Oboje idemo."

Osvrnula se na kola. Grilo se upravo spremao da zalupi vrata kada je pešadija počela da pristiže

do kola i da skače po krovu i školjci. Jedan, veličine kakvog babuna, stao je da nasrće na vetrobran. Drugi su povlačili ručku na vratima i počeli da uvlače čekinje kroz proreze između prozora i njihovih okvira.

"Mene žele", reče dečak.

"Ako krenemo, slediće nas?" upita Tesla.

On klimnu. Podigavši ga na noge i prebacivši mu desnu ruku preko ramena (šaka mu je bila gadno povređena, primetila je), opalila je jedan hitac u masu koja se približavala... pogodivši jednu od većih zveri, što je to nimalo nije usporilo... a zatim joj je okrenula leđa i krenula, vukući dečaka odatle.

On počeo da joj izdaje uputstva.

"Niz Brdo", izusti on.

"Zašto?"

"Šoping centar..."

Ponovo: "Zašto?"

"Moj otac... je tamo."

Nije se raspravljala. Samo se nadala da će otac, ko god bio, moći da im pruži bilo kakvu pomoć, jer ako i uspeju da pobjegnu ovoj vojsci, neće biti u stanju da se na kraju trke bore.

Kada je zavila za naredni ugao, i dečak ponovo počeo da mrmlja uputstva, začula je kako se vetrobran rasprskava.

Nedaleko od drame koja se upravo odigravala, Džaf i Tomi-Rej, sa Džo-Bet koja se vukla za njima, posmatrali su Griloa kako pokušava da upali kola, uspeva ... posle izvesne muke... da ih pokrene i, krenuvši, zbacuje sa haube teratu koja je razbila vetrobran.

"Kopile", izgovori Tomi-Rej.

"Nije važno", odvrati Džaf. "Ima ih još mnogo tamo odakle on dolazi. Sačekaj do sutrašnje proslave. Kakvi uzorci."

Stvorenje nije bilo sasvim mrtvo; jedva čujno je zaskvičalo.

"Šta ćemo s njim?" pitao se Tomi-Rej.

"Ostaviti ga gde jeste."

"Kao da ga je nešto pregazilo", glasio je dečakov odgovor. "Ljudi će ga primetiti."

"Neće preživeti noć", odvrati Džaf. "Pošto se lešinari pozabave njime, niko neće moći da kaže šta je predstavljalo."

"Šta bi, kog kurca, moglo to da jede?" upita Tomi-Rej.

"Sve što je dovoljno gladno", glasio je Džafov odgovor. "A uvek postoji nešto dovoljno gladno. Je li tako, Džo-Bet?" Devojka ništa nije odgovorila. Odustala je od plakanja i priče. Samo je posmatrala brata sa sažaljivom zbunjenošću na licu.

"Kuda se Kac uputio?" pitao se Džaf glasno.

"U Šoping centar", obavesti ga Tomi-Rej.

"Flečer ga doziva."

"Stvarno?"

"Tome sam se i nadao. Gde god da sin završio, tamo ćemo pronaći oca."

"Osim ako ga terate ne stignu prve."

"Neće. Dobile su uputstva."

"Šta je sa ženom koja je s njim?"

"Zar to nije savršeno? Kakva Samarićanka. Umreće, razume se, ali na kakav veličanstven način,

puna sopstvene jebene velikodušnosti."

Ova primedba naterala je devojkicu da kaže:

"Zar te ništa ne može dirnuti?"

Džaf se zagleda u nju. "Previše toga", reče on. "Previše toga me dira. Izraz na tvom licu. Izraz na njegovom." On pogleda Tomi-Reja, koji se cerio, a zatim ponovo Džo-Bet. "Jedino želim da jasno sagledam stvari. Da se oslobodim osećanja, i oslonim na razum."

"A kako ćeš to postići? Ubivši Hauija? Uništivši Gaj?"

"Tomi-Rej je naučio da shvata, na svoj način. I ti to možeš ako mi pružiš priliku da ti objasnim. Duga je to priča. Ali veruj mi kada ti kažem da je Flečer naš neprijatelj i da je njegov sin naš neprijatelj. Ubili bi me da mogu..."

"Ne Haui."

"Oh, da. On je sin svoga oca, iako to ne zna. Uskoro treba osvojiti nagradu, Džo-Bet. Zove se Umetnost. A kada je budem imao, podeliću je..."

"Ne želim ništa od tebe."

"Pokazaću ti ostrvo..."

"Ne."

"...i obalu..."

Ispružio je ruku prema njoj i pomilovao je po obrazu. I protiv njene volje, njegove reči su na nju delovale umirujuće. Pred sobom nije videla glavu fetusa, već lice koje je doživelo mnoge nedaće; nedaće koje su ostavile na njemu traga i možda usadile mudrost.

"Kasnije", reče on. "Imaćemo puno vremena za priču. Na tom ostrvu, dan se nikada ne završava."

2.

"Zašto nas ne sustignu?" upita Tesla Hauija.

Dvapat su snage koje su ih sledile bile u stanju da ih stignu i nadjačaju, i dvapat su njihovi redovi usporili u trenutku kada su shvatili njihovu nameru. Podozrevala je da je ovaj lov izrežiran. Ako jeste, ko li se krio iza toga? I kakve su im bile namere?

Dečak je... pre nekoliko ulica promrmljao je da se zove Haui... postajao svakim korakom sve teži. Poslednjih četvrt milje do Šoping centra odužili su se pred njom poput vežbališta marinaca. Gde li je Grilo kada joj je potreban? Izgubio se negde u lavirintu polumeseca i ćorsokaka koji su zagorčavali život onima koji su bili samo u prolazu, ili je pao kao žrtva stvorenja koja su napala kola?

Odgovor je glasio: ni jedno, ni drugo. Verujući da će Tesla uspeti dovoljno dugo da izmiče hordi dok on ne ode po pomoć, vozio je poput kakvog ludaka, prvo do javnog telefona, a zatim do adrese koju je pronašao u imeniku. Iako su mu udovi bili teški poput olova, a zubi mu i dalje cvokotali, mozak mu je, bar mu se tako činilo, radio sasvim dobro, mada je znao... još od onih meseci posle debakla, koje je proveo manje više u stalnoj pijanoj otupelosti... da ta jasnoća misli može biti prevarna. Koliko li je dugačkih članaka napisao pod uticajem te jasnoće misli, koji su mu ličili na puku lucidnost izraženu u mastilu, a kada ih je trezan pročitao podsetili ga na Fineganovo bdenje? Možda je to i sada bio slučaj, i on je traćio dragoceno vreme umesto da pokuca na prva vrata i zatraži pomoć. Instinkt mu je govorio da je ne bi dobio. Pojava neobrijane spodobice koja truća o nekakvim čudovištima naterala bi sve osim Hočkisa da ga se brzo reše.

Čovek je bio kod kuće i bio je budan.

"Grilo? Pobogu, čoveče, šta je to, do đavola, s tobom?"

Hočkis nije imao prava to da ga pita; ni sam nije izgledao ništa bolje od Griloa. Držao je pivo u

šaci, a po očima mu se videlo da mu nije prvo.

"Samo pođi sa mnom", reče Grilo. "Objasniću uzput."

"Kuda?"

"Imaš li pušku?"

"Imam pištolj."

"Ponesi ga."

"Čekaj, treba da..."

"Bez priče", reče Grilo. "Ne znam kojim su putem otišli, i mi..."

"Slušaj", primeti Hočkis.

"Šta?"

"Alarmi. Čujem alarme."

Počeli su da zvone u samoposluzi istog trenutka kada je Flečer počeo da razbija prozore. Isto tako glasno zvonili su i u Marvinovoj prodavnici hrane i lekova, i u radnji sa kućnim ljubimcima... buku su ovde samo još pojačale probuđene životinje. Podstrekao ih je da se što više deru. Što pre Gaj strese sa sebe svoju letargiju to bolje, i on nije mogao da smisli bolji način da ga prodrma nego da napadne njegov trgovački centar. Pozivi su počeli, provalio je u dve od šest radnji sa pozorišnim rekvizitima. Drama koju je planirao da izvede moraće da bude dobro isplanirana ako želi da dodirne umove onih koji dođu da gledaju. Ako ne uspe, bar neće videti posledice tog neuspeha. Suviše bola je iskusio u životu i imao premalo prijatelja koji su mu pomogli da ga prebrodi. Od svih njih možda je najbliži bio sa Raulom. Gde li je on sada? Najverovatnije je mrtav, a njegov duh pohodi ruševine Misije svete Katarine.

Dok je razgledao oko sebe, Flečer se iznenada ukopa u mestu. Šta je sa Nunciom? Da li je moguće da se ostaci Velikog Dela, kao što je Džaf voleo da ga zove, i dalje nalaze na vrhu te stene? Ako je to tačno, i neko nevino čeljade nekada nabasa na njega, cela priča bi mogla da se ponovi. Samozvano mučeništvo koje je upravo pripremao tada će biti beskorisno. To je bio još jedan zadatak koji je morao ostaviti u amanet Hauardu, pre nego što se zauvek rastanu.

Alarmi retko dugo zvone u Gaju; i nikada se nije desilo da ih se toliko oglasi u isto vreme. Njihova kakofonija lebdela je kroz grad od pošumljenog perimetra Srnoudoline do kuće Vensove udovice, na vrhu Brda. Iako je bilo suviše rano da odrasli u Gaju budu već u krevetima, većina njih... bilo da ih je Džaf dodirnuo ili ne... osećala se čudno poremećena. Šapatom su razgovarali sa svojim partnerima, kada su uopšte govorili; zastajali su na vratima ili nasred dnevnih soba zaboravivši zašto su uopšte ustajali iz svojih udobnih naslonjača. Da ih je neko zapitao kako se zovu, mnogi bi stali da zamuckuju.

Alarmi su, međutim, uspeli da privuku njihovu pažnju, potvrdivši im ono što su instinktivno osećali još od svitanja: da noćas stvari nisu dobro stajale; da nisu bile normalne, razumne. Jedinu sigurnost mogli su naći iza dvostruko zaključanih vrata.

Međutim, nisu svi bili u toj meri pasivni. Neki su povukli u stranu zastore da provere ima li koga iz susedstva na ulici; drugi su čak stigli do ulaznih vrata (muževi ili žene su ih vraćali, govoreći im da nema potrebe da izlaze; da nemaju šta da vide što ne bi mogli da vide na televiziji). Ipak, bilo je dovoljno da samo jedna prilika iziđe, pa da ostali krenu za njom.

"Pametno", reče Džaf.

"Šta li je to naumio?" zanimalo je Tomi-Reja. "Čemu buka?"

"Želi da ljudi vide terate", odvrati Džaf. "Možda se nada da će dići revoluciju protiv nas. Već je i ranije to pokušavao."

"Kada?"

"Na našim putovanjima preko Amerike. Niti je tada došlo do bilo kakve revolucije, niti će doći sada. Ljudi ne poseduju veru; nemaju snove. A njemu je potrebno oboje. Ovo je izraz pravog očajanja. Poražen je i zna to." Okrenuo se ka Džo-Bet. "Biće ti milo da čuješ da upravo opozivam Kacove progonitelje. Sada znamo gde se Flečer nalazi. I gde će biti njegov sin."

"Ne slede nas više", primeti Tesla.

Horda se zaista zaustavila.

"Šta to, do đavola, znači?"

Vreća koju je teglila nije odgovorila. Jedva da je mogao da podigne glavu. Ali kada je to učinio, okrenuo ju je u pravcu samoposluge, na kojoj su prozori bili polupani isto kao i na nekoliko drugih radnji u Šoping centru.

"Idemo u samoposlugu?" upita ona.

On zagunđa.

"Kako god ti kažeš."

A u radnji, Flečer je podigao pogled sa onoga što je radio. Mogao je da vidi dečaka. Nije bio sam. Pridržavala ga je neka žena koja ga je napola vukla preko prostora ispred radnji prema razbijenom staklu. Flečer prekinu rad na pripremama i ode do prozora.

"Hauarde?" pozva ga on.

Tesla je bila ta koja je podigla pogled; Haui nije traćio dragocenu energiju na jedan takav pokušaj. Čovek koga je ugledala da se pojavljuje iz radnje nije ličio na vandala. Niti je uopšte ličio na dečakovog oca; ali ona ionako nikada nije umela da odredi ko na koga liči u porodici. Bio je visok, bezbojan i bio je, ako je suditi po njegovoj odrpanoj odeći, u isto onako lošem stanju kao i njegov potomak. Primetila je da mu je odeća mokra. Sinusi su je obavestili da se radi o benzinu. Za sobom je ostavljao trag dok je koračao. Odjednom se uplašila da su posle cele ove trke uleteli u kandže nekog ludaka.

"Dalje od mene", reče ona.

"Moram razgovarati sa Hauardom, pre nego što Džaf stigne."

"Ko?"

"Doveli ste ga ovamo. Njega i njegovu vojsku."

"Šta se tu moglo. Haui je zaista bolestan. Ova stvar na njegovim leđima..."

"Dajte da vidim..."

"Neću nikakav plamen", upozori ga Tesla, "ili odoh odavde."

"Razumem", odvrati čovek, podigavši dlanove poput mađioničara kako bi dokazao da nije posredi nikakav trik. Tesla klimnu, i pusti ga da im priđe.

"Položite ga na tle", naloži joj čovek.

Ona ga poslušala, dok su joj mišići trepereli od zahvalnosti. Čim se Haui našao na tlu, njegov otac je sa obe šake ščepao parazita. On je istog časa počeo divlje da se uvija, udovima sve jače stežući žrtvu. Haui jedva da je bio pri svesti i počeo je da se bori za vazduh.

"Ubiće ga!" povika Tesla.

"Uхватite za glavu!"

"Šta?"

"Čuli ste me! Za glavu. Samo uhvatite!"

Pogledala je u čoveka, pa u zver, i na kraju u Hauija. Tri otkucaja. Na četvrti je šćepala zver. Delovi njenih usta bili su pričvršćeni za Hauijev vrat, ali ih je odvojila kako bi je ujela za šaku. U tom trenutku čovek natopljen benzinom povuče. Telo i zver se razdvojiše.

"Pustite!" povika čovek.

Nije morao dugo da je ubeđuje, odmah je povukla šake ne želeći da nešto njenog mesa dospe u želudac tog stvorenja. Hauijev otac ga je hitnuo unazad, u radnju, gde je pogodio piramidu konzervi, koje su ga zatrpale.

Tesla se zagledala u šaku. Zaradila je ubod po sredini dlana. Nije samo nju zanimala rana.

"Moraćete poći na jedan put", reče čovek.

"Šta je ovo, vi čitate sudbinu iz dlana?"

"Želeo sam da dečak tamo pođe umesto mene, ali sada vidim... umesto njega došli ste vi."

"Hej, momak, učinila sam sve što je bilo u mojoj moći", primeti Tesla.

"Zovem se Flečer, i preklinjem vas, nemojte me sada napustiti. Ta rana me podseća na prvu posekotinu koju mi je zadao Nuncio..." Pokazao joj je svoj dlan, na kome se zaista primećivao ožiljak, kao da ga je neko proburazio ekserom. "Moram toliko toga da vam ispričam. Haui nije želeo da me sasluša. Ali vi hoćete. Znam da hoćete. Vi ste deo priče. Rođeni ste da biste se našli ovde, sada, sa mnom."

"Ne razumem ništa od ovoga."

"Sutra analizirajte. Sada, delajte. Pomozite mi. Imamo sasvim malo vremena."

"Želim da vas upozorim", poče Grilo dok je vozio Hočkisa prema Šoping centru, "da je ono što smo videli kako izlazi iz tla bio samo početak. Noćas se u Gaju nalaze neka stvorenja kakva nikada ranije nisam video."

Usporio je da propusti dva građanina koji su pešice išli prema izvoru poziva. Nisu bili sami. Bilo je i drugih, sticali su se ka Šoping centru kao da idu na kakav karneval.

"Reci im da se vrate", reče Grilo, isturivši glavu kroz svoj prozor i počevši da izvikuje upozorenja. Niko se nije osvrtao ni na njegova ni na Hočkissova upozorenja. "Ako budu videli ono što sam ja video", primeti Grilo, "nastaće neviđena panika."

"Moglo bi im koristiti", s gorčinom u glasu primeti Hočkis. "Sve ove godine su mislili da sam lud jer sam zatvorio pećine. Jer sam govorio da je Karolinina smrt u stvari ubistvo..."

"Ne pratim vas."

"Moja kćerka, Karolina..."

"Šta je bilo s njom?"

"Drugi put, Grilo. Kada budeš imao vremena za plakanje."

Stigli su do parkinga u Šoping centru. Tamo se okupilo već možda trideset do četrdeset stanovnika Gaja, neki su tumarali unaokolo istražujući razmere štete pričinjene u nekoliko radnji, a ostali su jednostavno samo stajali i slušali zavijanje alarma kao da se radi o nebeskoj muzici. Grilo i Hočkis iziđoše iz kola i krenuše preko parkinga prema samoposluzi.

"Osećam benzin", primeti Grilo.

Hočkis se složio s njim. "Trebalo bi da sklonimo ove ljude odavde", primeti on. Podigavši glas i pištolj uspeo je da uspostavi neku primitivnu kontrolu nad gomilom. Njegovi pokušaji privukli su pažnju jednog ćelavog čovečuljka.

"Hočkis, jesi li ti dežuran?"

"Ne ako ti želiš da preuzmeš Marvine."

"Gde je Spilmont? Trebalo bi da dođe neko ovlašćeno lice. Svi prozori su mi polupani."

"Siguran sam da je policija na putu", odvrati Hočkis.

"Čist vandalizam", nastavi Marvin. "Sigurno klinici iz L.A., malo su se zabavljali."

"Ne bih rekao", primeti Grilo. Od mirisa benzina ponovo je počelo da mu se vrti u glavi.

"A ko si sad pa ti, do đavola?" upita Marvin, krešteći.

Pre nego što je Grilo uspeo da mu odgovori, još se neko pridružio dreci.

"Tamo ima nekoga!"

Grilo pogleda prema samoposluzi. Oči koje su ga pekle uveriše ga da je ta tvrdnja tačna. U tami radnje su se zaista kretale neke prilike. Krenuo je preko srče prema prozoru, kada jasno ugleda jednu od prilika.

"Tesla?"

Čula ga je; podigla pogled; povikala.

"Sklanjaj se, Grilo!"

"Šta se to dešava?"

"Samo se skloni."

Nije obraćao pažnju na njene savete, već se uzverao kroz rupu u razbijenom prozorskom oknu. Dečak koga je otišla da spase ležao je licem okrenut pločicama, nag do pasa. Iza njega nalazio se čovek koga je Grilo i znao i nije znao. To jest, bilo je to lice kome nije mogao da se seti imena, ali prisutnost koju je instinktivno prepoznao. Bilo mu je dovoljno nekoliko trenutaka da se seti odakle. Bio je to jedan od begunaca iz procepa.

"Hočkise", povika on. "Dolazi ovamo!"

"Što je dosta, dosta je", reče Tesla. "Ne dovodi nikoga blizu nas."

"Nas?" ponovi Grilo. "Otkud sad pa to mi?"

"Ime mu je Flečer", reče Tesla, kao da odgovara na prvo pitanje koje se motalo Grilou po glavi.

"Dečak se zove Hauard Kac." Odgovor na treće pitanje glasio je: "Oni su otac i sin." A na četvrto?

"Eksplodiraće, Grilo. I ja ostajem dok ne eksplodira."

Hočkis se našao pored Griloa. "Svetog mu sranja", zadahta on.

"Pećine, je li tako?"

"Tako je."

"Možemo li povesti dečaka?" upita Grilo.

Tesla klimnu. "Ali požurite", reče ona. "Ili će biti prekasno za sve nas." Skrenula je pogled sa Griloovog lica i upravila ga napolje u gomilu, ili možda u noć iza nje. Nekog su očekivali da stigne na zabavu. Još neku utvaru, van svake sumnje.

Grilo i Hočkis dohvatiše dečaka, i podigoše ga na noge.

"Stanite." Flečer priđe triju, a miris benzina se još više pojača s njegovom blizinom. Međutim, nisu u pitanju bila samo isparenja. Kroz Griloa prođe nešto slično blagom električnom šoku kada čovek ispruži ruku prema svom sinu, i uspostavi kontakt kroz sva tri sistema. Um mu se istog časa vinu, i on zaboravi na svu krhkost tela, u prostor u kome su snovi lebdeli poput zvezda na ponoćnom nebu. Sve je to suviše iznenada nestalo, gotovo grubo, kada je Flečer sklonio šaku sa sinovljevog lica. Grilo pogleda u Hočkisa. Prema izrazu na njegovom licu shvatio je da je i on s njim delio taj kratki trenutak divote. Oči su mu se ispunile suzama.

"Šta će se dogoditi?" upita Grilo, ponovo pogledavši u Teslu.

"Flečer odlazi."

"Zašto? Kuda?"

"Nigde i svuda", odvrati Tesla.

"Otkud znaš?"

"Jer sam joj ja to kazao", dopre do njih Flečerov odgovor. "Suština mora biti sačuvana."

On pogleda u Griloa i na licu mu se pojavi jedva vidljivi osmeh.

"Povedite mog sina, gospodo", reče on. "Držite ga podalje od vatrene linije."

"Šta?"

"Samo idi, Grilo", reče Tesla. "Šta god da se od sada pa nadalje dogodi, dogodiće se zato što on tako želi."

Izneli su Hauija kroz prozor kako im je bilo naloženo. Hočkis je izišao prvi da prihvati dečakovo telo, koje je bilo mlitavo poput svežeg leša. Kada je Grilo pustio dečaka, začuo je iza sebe Teslin glas.

Ona jednostavno reče:

"Džaf!"

Drugi begunac, Flečerov neprijatelj, stajao je na kraju parkinga. Gomila, koja je do tada pet ili šest puta narasla, razdvojila se, mada to niko do nje nije zatražio, ostavivši prolaz od jedne do druge sukobljene strane. Džaf nije došao sam. Iza njega su stajala dva savršena Kalifornijca kojima Grilo nije znao imena. Ali Hočkis jeste.

"Džo-Bet i Tomi-Rej", izusti on.

Na pomen jednog od imena, ili na pomen oba, Haui podiže glavu.

"Gde?" prormlja on, ali njegove oči ih pronadoše pre nego što je bilo ko stigao da mu odgovori.

"Pustite me", reče on, pokušavši da odgurne Hočkisa. "Ubiće je ako ih ne sprečimo. Zar ne vidite, ubiće je."

"Ovde se radi o nečem mnogo važnijem nego što je tvoja devojka", primeti Tesla ostavivši Griloa ponovo da se pita kako je uspela toliko toga da sazna za tako kratko vreme. Njen izvor obaveštenja, Flečer, sada iziđe iz samoposluge i prođe pored svih njih... Tesle, Griloa, Hauija i Hočkisa... kako bi stao na kraj prolaza koji su napravili ljudi, a koji je vodio prema Džafu.

Prvi je progovorio Džaf:

"U čemu je stvar?" upita on. "Tvoji lakrdijaši su probudili pola grada."

"Onu polovinu koju ti nisi zatrovao", odvrati Flečer.

"Nemoj da zbog jezika završiš u grobu. Moli malo. Reci da ćeš dati muda ako te ostavim u životu."

"To mi nikada nije mnogo značilo."

"Muda?"

"Život."

"Bio si ambiciozan", reče Džaf, krenuvši veoma polako ka Flečeru. "Ne poriči."

"Ni nalik tebi."

"Tačno. Ja sam imao cilj."

"Ne smeš se dočepati Umetnosti."

Džaf podiže šaku i stade da trlja palac i kažiprst jedan o drugi, kao da se priprema da broji novac.

"Prekasno. Već je osećam u prstima", reče on.

"U redu", odvrati Flečer. "Ako želiš da molim, moliću. Suština mora biti sačuvana. Preklinjem te da je ne diraš."

"I dalje ne shvataš, je li tako?" reče Džaf. Zastao je na izvesnoj udaljenosti od Flečera. Prišao je i mladić i sa sobom doveo sestru.

"Moja krv", reče Džaf, pokazavši na decu, "učiniće sve za mene. Je li tako, Tomi-Rej?"

Dečak se isceri.

"Bilo šta."

Usredsređena na izmenu reči između njih dvojice, Tesla nije primetila da se Haui oslobodio Hočkisa sve dok se nije okrenuo ka njoj i prošaputao:

"Pištolj."

Ponela je oružje sa sobom kada je krenula iz samoposluge. Nerado ga je spustila u Hauijevu ranjenu šaku.

"Ubiće je", promrmlja Haui.

"To mu je kćer", prošaputa Tesla.

"Misliš da mu je stalo?"

Pogledavši unazad, shvatila je da je dečak bio u pravu. Kakve god da je promene Flečerovo Veliko Delo (Nuncio, tako ga je nazvao) izvršilo u Džafu, one su gurnule čoveka preko ivice zdravog razuma. Iako je imala na raspolaganju suviše malo vremena da se napaja vizijama koje je Flečer podelio s njom, i samo se ovlaš razabirala u složenostima Umetnosti, Suštine, Kozma i Metakozma, saznala je ipak dovoljno da se uvera kako bi jedna takva moć u rukama ovog entiteta predstavljala silu nemerljivog zla.

"Izgubio si, Flečeru", reče Džaf. "Ti i tvoje dete ne posedujete ono što je potrebno da se bude... moderan." Osmehnuo se. "S druge, pak, strane, ovo dvoje, se nalaze na samoj oštrici. Sve je eksperiment. Je li tako?"

Tomi-Rej je držao šaku položenu na rame Džo-Bet; sada je počeo da je spušta ka njenim grudima. Neko iz gomile počeo je to da komentariše, ali je ućutao kada je Džaf pogledao u njihovom pravcu. Džo-Bet se udaljila od brata, međutim, Tomi-Rej nije nameravao da je pusti. Ponovo ju je privukao k sebi, nagnuvši glavu ka njoj.

Poljubac je sprečio pucanj, metak je zarovao asfalt ispred nogu Tomi-Reja.

"Pusti je", reče Haui. Glas mu nije bio jak, ali je bio prodoran.

Tomi-Rej učini kako mu je rečeno, gledajući Hauija sa blagom zbunjenošću na licu. Izvukao je nož iz stražnjeg džepa. Nagoveštaj krvoprolića nije promakao gomili. Neki su se povukli, naročito oni sa decom. Većina je ostala.

Stojeći iza Flečera, Grilo se nagnu napred i prošaputa Hočkisu.

"Da li bi mogao da ga odvedeš odavde?"

"Dečaka?"

"Ne. Džafa."

"Ne trudi se", promrmlja Tesla. "To ga neće zaustaviti."

"A šta hoće?"

"Sam Bog zna."

"Zar ćeš me hlandokrvno upucati pred svim ovim finim ljudima?" upita Tomi-Rej Hauija. "Hajde, ako smeš. Raznesi me. Ne plašim se. Volim smrt i smrt voli mene. Povuci obarač, Kac. Ako imaš muda."

Dok je govorio polako se približavao Hauiju, koji je jedva uspevao da se drži na nogama. Svejedno je i dalje držao pištolj uperen u Tomi-Reja.

Džaf je bio taj koji je ponudio izlaz iz ovog ćorsokaka, ščepavši Džo-Bet. Vrisnula je. Haui je pogledao u njenom pravcu, a Tomi-Rej je jurnuo na njega sa podignutim nožem. Bilo je dovoljno da ga Tomi-Rej samo gurne pa da Haui padne. Pištolj mu je izleteo iz šake. Tomi-Rej je snažno šutnuo Hauija među noge, a onda se bacio na svoju žrtvu.

"Nemoj ga ubiti!" naredi Džaf.

Pustio je Džo-Bet, i krenuo prema Flečeru. Iz prstiju za koje je kazao da već osećaju Umetnost rojile su sve brže i brže perle moći nalik na ektoplazmu, štrcajući u vazduh. Stigao je do boraca i

činilo se da će da se umeša, ali umesto da to učini samo je bacio pogled na njih, kao na dva zavađena psa, i nastavio dalje prema Flečeru.

"Biće bolje da se povučemo" promrmlja Tesla Grilou i Hočkisu. "Ovo je izmaklo našoj kontroli."

Dokaz za to usledio je već posle nekoliko sekundi, kada je Flečer posegao u džep i izvadio kutiju šibica, sa oznakom Marvinova prodavnica hrane i lekova. Ono što se spremalo nije moglo da promakne nijednom posmatraču. Osetili su miris benzina. Znali su odakle potiče. A sada su tu bile i šibice. Predstojalo je žrtvovanje. Ali uzmarka više nije bilo. Mada je malo ko bilo šta shvatao, ako je uopšte iko od njih išta shvatao od onoga o čemu su protagonisti razgovarali, među prisutnima je bilo malo onih koji nisu osećali u utrobi da prisustvuju događajima koji će imati velike posledice. Kako su mogli da odvrate pogled, kada su po prvi put došli u priliku da iz prikrajka posmatraju bogove?

Flečer otvori kutiju; izvuče iz nje šibicu. Upravo se spremao da je zapali kada iz Džafove šake sevnuše sveže strelice moći i zaleteše se u Flečera. Pogodile su mu prste poput metaka, svojom snagom izbivši i šibicu i kutiju iz njih.

"Ne gubi vreme na trikove", reče Džaf. "Dobro znaš da mi vatra ne može ništa. Kao ni tebi, osim ako to ne želiš. A ako želiš da budeš uništen treba samo da to zatražiš."

Ovog puta je svoj otrov uneo direktno u Flečera umesto da ga pusti da izleće iz njegove šake. Prišao je svom neprijatelju i dodirnuo ga. Drhtaj prođe Flečerom. Sporo kao da je u agoniji, on okrenu glavu taman toliko da vidi Teslu. U njegovim je očima nazrela strašnu ranjivost; otvorio se kako bi do kraja odigrao igru koju je smislio, tako da je Džafovo zlo imalo direktan pristup do njegove suštine. Molba koja se ogledala u izrazu njegovog lica bila je dovoljno rečita. Poruka haosa počela je da se širi kroz njegov sistem posle Džafovog dodira. Jedini način na koji je tražio da bude spasen od nje bila je smrt.

Nije imala šibice, ali je zato imala Hočkisov revolver. Bez ijedne reči istrгла mu ga je iz ruke. Njena kretnja je privukla Džafovu pažnju, i u jednom trenutku od koga joj se krv u žilama sledila srela je njegove lude oči... ugledala je fantomsku glavu kako raste oko njih; iza prvog krio se jedan drugi Džaf.

A onda je uperila pištolj u tle iza Flečera, i opalila. Nije izazvala varnicu, kao što se nadala. Ponovo je naciljala, ispraznivši svoj um od svih misli osim želje da zapali benzin. Izazivala je požare i ranije. Na listu hartije, kako bi zahvatili um. Sada je trebalo da izazove jedan za meso.

Polako je ispustila vazduh kroz usta, isto onako kao i kada bi ujutro prvi put sela za pisaću mašinu, i povukla obarač.

Učinilo joj se da je videla vatru pre nego što se, u stvari, zapalila. Nalik na sjajnu oluju; iskra zaostalu posle munje. Vazduh oko Flečera je požuteo. A onda se zapalio.

Toplota je izbila iznenada i bila je veoma jaka. Ispustila je pištolj i otrčala do mesta sa koga je mogla bolje da vidi ono što je usledilo. Kroz plikove požara Flečer je uhvatio njen pogled i ona u njegovom izrazu razabra blagost koja će je pratiti kroz pustolovine koje joj je budućnost isplanirala kao podsetnik na to koliko je malo shvatala ustrojstvo sveta. Da čovek može uživati u tome da gori; da može iz toga izvući korist, da može sazreti u plamenu, bila je to lekcija koja nije padala na pamet nijednoj učiteljici. Ali evo činjenice, koju je lično njena ruka obistinila.

Iza vatre je ugledala Džafa kako se povlači podrugljivo sležući ramenima. Vatra mu je zahvatila prste kojima je dotakao Flečera. Raznela ih je, poput pet sveća. Iza njega, Haui i Tomi-Rej su se povlačili pred toplotom, odloživši za sada svoju mržnju. Međutim, ovi prizori su joj samo na trenutak zadržali pažnju, pre nego što se ponovo zagledala u Flečera koji je goreo. Čak i u tom kratkom trenutku, njegovo stanje se izmenilo. Vatra, koja je besnela oko njega nalik na stub, nije ga izjedala već preobražavala, i u tom procesu izbacivala plamsaje sjajne materije.

Džafov odgovor na ta svetla... povlačio se pred njima poput besnog psa pred bačenom vodom... nagovestio joj je njihovu prirodu. Ta svetla su za Flečera bila isto što i perle koje su istrgle šibice za Džafa: neka vrsta oslobođene suštinske moći. Džaf ih je mrzeo. Njihov sjaj otkrio je lice iza lica; sada ga je jasno videla. Pogled na njega, i čudesnu promenu u Flečeru, privukli su je bliže vatri nego što je bilo bezbedno. Osećala je da joj je oprljila kosu. Ali sve ju je to suviše zanimalo da bi se povukla. Konačno, ovo je bilo njeno delo. Ona je bila tvorac. Poput prvog majmuna koji je zapalio vatru i na taj način preobrazio pleme.

Sada je shvatila da je u tome ležala Flečerova nada: u preobražaju plemena. Ovo nije bila obična predstava. Plamteće leptirice koje su napuštale Flečerovo telo nosile su u sebi nameru svog pretka. Napuštali su stub poput sjajnog semena, talasajući se kroz vazduh u potrazi za plodnim tlom. A to tlo bili su žitelji Gaja, i vatrene mušice su ih zatekle spremne. Zapanjilo ju je to da niko nije utekao. Možda je prethodno nasilje oteralo one manje srčane. Ostali su predstavljali lovinu za magiju, neki su čak istupali iz redova i kretali da pozdrave svetla, poput pričesnika koji prilaze ogradi oltara. Prva su krenula deca, hvatajući leptirice i dokazujući da su bezopasne. Svetlo se razbijalo o njihove otvorene šake, ili lica koja su ih dočekivala dobrodošlicom, i vatra bi istog časa odjeknula u njihovim očima. Potom je dodirnula roditelje ovih pustolova. Neki od njih, pošto su bili pogodeni, doviknuli bi svojim supružnicima: "Sve je u redu. Ne boli. To je samo... svetlost!"

Tesla je znala da je to bilo nešto više od svetlosti. Bio je to Flečer. Darujući sebe na ovaj način, njegovo fizičko biće postepeno se osipalo. Već su mu nestale grudi, šake i prepone, a glava i vrat bili su pričvršćeni za ramena, a ramena povezana sa donjim delom torza nitima prašinate materije koja je predstavljala plen za hiroviti plamen. Dok ih je posmatrala i oni su se raspali i postali svetlost. Gledajući, na pamet joj pade jedna dečja pesmica. Njen um je pevao Isus želi da budem sunčev zrak. Stara pesma za novo doba.

Prvi čin toga doba već se bližio kraju. Flečer je već gotovo bio sav iskorišten, lice pojedeno i nestalo u očima i ustima, lobanja se raspala na deliće, mozak se istopio u sjaj i bio oduvan iz svoga udubljenja poput maslačka na avgustovskom vetru.

Pošto je on otišao, preostali delići Flečera jednostavno su nestali u vatri. Ostavši bez goriva, plamen se ugasio. Nije iščezavao postepeno; nije bilo pepela; čak ni dima. U jednom trenutku sjaj, toplota i čuda. U narednom, ništa.

Suviše je pomno posmatrala Flečera i nije brojala koliko je svedoka dodirnula svetlost. Svakako mnogo. Možda sve. Možda je njihov broj bio taj koji je sprečio Džafa da sprovede odmazdu. Konačno, imao je vojsku koja je čekala u noći. Ali odlučio je da je ne pozove. Umesto toga, udaljio se najneprimetnije što je mogao. Tomi-Rej je otišao s njim. Džo-Bet nije. Hauri se postavio pored nje za vreme Flečerovog razlaganja, sa pištoljem u ruci. Tomi-Reju je preostalo da izrekne samo nekoliko jedva suvislih pretnji, a potom krene za svojim ocem.

To je u suštini bila poslednja predstava šamana Flečera. Naravno, biće odjeka, ali ne pre nego što primaoci njegove svetlosti odspavaju nekoliko časova sa poklonom koji su primili. Međutim, sve je to izazvalo i nekoliko trenutnih posledica. Grilo i Hočkis su bili zadovoljni što su utvrdili da ih čula nisu prevarila tamo kod pećina; Džo-Bet i Hauri su bili srećni što su se ponovo sreli posle događaja u kojima umalo nisu nastradali; a Tesli je postalo jasno da je veliki deo tereta odgovornosti prešao na nju po Flečerovom odlasku.

Međutim, sam Gaj je bio taj koji je podneo glavni napad noćasne magije. Njegove ulice videle su užase. Njegove građane dodirnuli su duhovi.

Uskoro, rat.

Peti deo: ROBOVI I LJUBAVNICI

1.

Svaki alkoholičar bi odmah prepoznao simptome u ponašanju Gaja narednog jutra. A Gaj je podsećao na čoveka koji je prethodnu noć proveo za šankom i morao rano da ustane sledećeg jutra i da se pretvara kako se pod milim bogom ništa nije dogodilo. Postajao je pod hladnim tušem nekoliko minuta ne bi li razdrmao i razbudio svoj sistem, doručkovao kiselu vodu i kafu, a zatim iskoračio u dan odlučnijim korakom nego obično, navukavši na lice ledeni osmeh glumice koja je upravo ostala bez Oskara. Tog jutra čulo se više pozdrava i raspitivanja o zdravlju nego obično, bilo je više veselog mahanja susedima pri isparkiravanju kola, veći broj radio aparata prenosio je vremensku prognozu (sunčano! sunčano! sunčano!) koja se čula kroz širom otvorene prozore kao dokaz da u toj kući nema tajni. Nekom strancu koji bi tog jutra po prvi put došao u Gaj, učinilo bi se da se grad kandiduje za Najsavršenije mesto u SAD. Pripala bi mu muka od opšteg utiska isforsirane prijaznosti.

Dole u Šoping centru, gde je teško bilo prenebregnuti dokaze koje je za sobom ostavila dionizijska noć, pričalo se o svemu i svačemu osim o istini. Jedna priča je glasila da su se Anđeli pakla dovezli iz L.A.-a, sa jednim jedinim ciljem da pričine štetu. Sa svakim novim ponavljanjem ta je priča dobijala na uverljivosti. Pojedinci su tvrdili da su čuli motore. Nekolicina je čak odlučila da tvrdi kako ih je videla, ulepšavajući kolektivnu izmišljotinu, jer su znali da se niko neće usprotiviti. Do sredine podneva svo je staklo već bilo počišćeno, i daske zakucane preko razbijenih okana. Do podneva su već bila naručena nova stakla. Do dva sata već su bila postavljena. Još od dana Lige devica nije Gaj bio toliko složan u želji da ponovo uspostavi narušenu ravnotežu; niti je bio u toj meri licemeran. Jer iza zatvorenih vrata, u kupatilima, spavaćim sobama i brlozima, odvijala se jedna sasvim drugačija priča. Osmesi bi nestajali, a odlučno koračanje zamenilo bi nervozno špartanje i plakanje, te gutanje tableta za kojima su se bacali u potragu sa strašću kopača zlata. Tu su ljudi priznavali sami sebi... mada ne i svojim sadruzima i psima... da je tog dana bilo nešto naopako i da nikada više ništa neće biti kao pre. Pokušavali su da se sete priča koje su im pričali dok su bili mali... starih, bajkovitih priča kojih se, kada odraste, čovek stidi i potiskuje ih iz sećanja... u nadi da će njima parirati svojim sadašnjim strahovima. Neki su pokušali da svoj strah utope u alkoholu. Neki su navalili na jelo. Neki su počeli da razmišljaju o tome da se zamonaše.

Sve u svemu, bio je to prokleta čudan dan.

Možda je bio manje čudan za one koji su posedovali čvrste činjenice kojima su mogli da žongliraju, koliko god te činjenice uzmicale pred onim što je juče prolazilo kao stvarnost. Za onu nekolicinu, koji su bili blagosloveni izvesnim saznanjem da se Gajem slobodno šetaju čudovišta i božanstva, nije se postavljalo pitanje: je li to tačno? Pre: šta to znači?

Vilijam Vit je na njega odgovorio tako što je slegnuo ramenima u znak predaje. On ni na koji način nije mogao da shvati užase koji su ga kinjili u kući na Proplanku Divlje Trešnje. Potonji razgovor sa Spilmontom, koji je njegovu priču odbacio kao izmišljotinu, oterao ga je u paranoju. Ili je postojala urota da se Džafove mahinacije održe u tajnosti, ili je on, Vilijam Vit, počeo da gubi razum. Međutim, ta sećanja nisu se međusobno isključivala, što mu je dodatno ledilo krv u žilama. Našavši se izložen tako teškim udarima, ostao je sve vreme zaključan kod kuće, sa izuzetkom kratkog izleta do Šoping centra prethodne noći. Stigao je pred sam kraj, i danas se malo čega sećao, ali ipak se prisetio povratka kući i video bahanalija koje su usledile. Obično je bio veoma škrt kada se radilo o njegovim porno sedeljkama, više je voleo da izabere i pogleda jedan ili dva filma nego da skače sa jednog na drugi. Međutim, noćasnje gledanje pretvorilo se u opijanje. Kada su Robinsonovi koji su

stanovali u kući do njegove narednog jutra povelu decu u park, on je i dalje sedeo ispred televizora, zastori su bili navučeni, a oko njegovih nogu uzdizao se pravi mali grad od naslaganih praznih konzervi piva; gledao je bez prestanka. Svoju kolekciju je sredio kao da je bio vrhunski bibliotekar, po referencama i unakrsnim referencama. Znao je sve zvezde tih epova što teraju na znoj po svim njihovim umetničkim imenima; znao je obime njihovih grudi i dužine kurčeva; njihove početke; njihove specijalnosti. Napamet je znao dijaloge, ma koliko oni bili šturi; najomiljenije scene upamtio je do poslednjeg stenjanja i štrca.

Ali danas ga ta parada nije uzbudila. Menjao je film za filmom poput zavisnika među poharanim torbarima, tražeći fiks koji niko nije mogao da mu nabavi, dok se televizor nije našao okružen trakama. Udvoje, utroje, oralno, analno, zlatni tuševi, vezivanje, disciplina, lezbijske scene, sa vibratorima, scene silovanja i romanse... prošao je kroz sve, ali nijedna mu nije donela olakšanje koje mu je bilo potrebno. Njegova potraga pretvorila se u neku vrstu potere za samim sobom. Ono što će me uzbuditi predstavljaće ono što jesam, glasila je njegova napola oblikovana misao.

Situacija je bila očajna. Po prvi put u svom životu... izuzev događaja vezanih za Ligu... voajerizam nije uspeo da ga uzbudi. Po prvi put je poželeo da izvođači podele s njim njegovu stvarnost kao što je on delio njihovu. Uvek je bio srećan da ih isključi kada bi ispali svoj hitac; čak je pomalo i prezirao njihove čari kada bi se oslobodio njihovih stega. Sada ih je žalio, poput ljubavnika koje je izgubio a da ih nije pravo ni upoznao, čije je sve otvore video, ali mu je bilo uskraćeno da ih intimno upozna.

Pa ipak, negde posle svitanja, dok mu je raspoloženje bilo na najnižoj mogućoj tački, pala mu je na pamet jedna krajnje čudna misao: da bi možda mogao da ih dovede k sebi; da bi mogao da ih otelotvori pukom vrelinom svoje želje. Snovi su mogli da postanu stvarnost. Umetnici su to sve vreme činili, a zar svako nije u sebi imao bar malo od te umetnosti? Ta misao, jedva uobličena, nije mu dozvoljavala da se odvoji od ekrana, terajući ga da do kraja odgleda Poslednje poleguše Pompeje, Rođena za ono i Tajne ženskog zatvora; filmove koje je znao isto onako dobro kao i vlastitu prošlost, ali koji su, za razliku od njegove prošlosti, i dalje mogli da žive u sadašnjem vremenu.

Nije on bio jedini stanovnik Gaja koga su pohodile slične misli, mada niko drugi nije bio toliko usredsređen na erotiku kao Vilijam. Ista ta ideja... da bi neku dragocenu, suštinski važnu osobu, ili osobe, mogli prizvati iz uma i od njih napraviti pajtaša... pala je na pamet svakom ponaosob ko je bio u Šoping centru prethodne noći. Zvezde sapunskih opera, domaćine kvizova, mrtve ili izgubljene rođake, razvedene supružnike, izgubljenu decu, likove iz stripova: bilo je onoliko imena koliko je bilo umova koji su mogli da ih pozovu.

Za neke od njih, poput Vilijama Vita, obličje njihove želje dobijalo je u zamahu takvom brzinom (u nekoliko slučajeva opsesija je bila ta koja ih je napajala, dok su u drugima to bile žudnja ili zavist) da su do zore narednog dana u uglovima njihovih soba već postojali ugrušci zgusnutog vazduha koji se spremao za čudo.

U spavaćoj sobi Šane Melkin, kćeri Kristine i Larija Melkina, legendarna princeza roka... koja je još pre nekoliko godina umrla od prevelike doze, ali koja je i dalje bila jedini idol Šane Melkin i njena opsesija, najavljujvala je svoj dolazak tako tananim pevušenjem da ga je neko mogao zameniti sa povetarcom koji huji pod strehom, ali Šana je znala tu melodiju.

U jazbini Ozija Lartona čula su se grebuckanja za koje je znao da potiču od porođajnih muka vukodlaka, o čemu je razmišljao smeškajući se u sebi, s kojim se tajno družio od kada je prvi put saznao da su takva stvorenja zamisliva. Zvao se Judžin, taj vukodlak, jer mu se... u nežnom dobu od šest godina, kada je Ozi stvorio svog sadruga... činilo da je to pravo ime za čoveka koji dobija krzno za vreme punog meseca.

Karen Konroj je tri glavne uloge iz svog omiljenog filma, Ljubav zna tvoje ime, slabo gledane romanse koja se prikazivala svega šest dana za vreme njenog davnašnjeg putovanja u Pariz, a tih šest dana provela je u plakanju, osećala u vidu finog evropskog parfema u salonu.

I tako dalje, i tako dalje.

Do podneva toga dana nije više bilo nikog iz one gomile ko nije dobio nagoveštaj... od kojih su mnogi, razume se, bili odbačeni i ignorisani... da im stižu neočekivani posetioci. Stanovništvu Palomo Gaja, koje se ustalasalalo od stotinu užasa na Džafov poziv, ponovo se spremalo talasanje.

2.

"Već si priznala da, u stvari, ne razumeš šta se sinoć dogodilo..."

"Nije reč ni o nikakvom priznavanju, Grilo."

"U redu. Nemojmo se ljutiti jedno na drugo. Zašto svaki razgovor okončamo vikom?"

"Sada ne vičemo."

"U redu. Ne vičemo. Ja te samo molim da ponovo razmotriš mogućnost da taj posao zbog koga te šalje..."

"Posao?"

"Sada ti vičeš. Ja samo kažem, razmisli na trenutak. To bi ti moglo biti poslednje putovanje."

"Mogućnost primljena k znanju."

"Pusti me onda da pođem s tobom. Nikada nisi bila južnije od Tihuane."

"Nisi ni ti."

"Gadno je..."

"Slušaj, prodavala sam umetničke filmove za ljudima za koje je i Dambo bio suviše težak. Znam ja šta je gadno. Ako baš želiš da učiniš nešto zaista korisno, ostani ovde i oporavi se."

"Već mi je dobro. Nikada se nisam bolje osećao."

"Potreban si mi ovde, Grilo. Da paziš. Daleko od toga da je sve gotovo."

"A na šta ja to treba da pazim?" upita Grilo, rešivši da prekine dalju raspravu.

"Uvek si imao dobro oko za skrivene stvari. Kada Džaf povuče potez, koliko god to tiho učinio, ti ćeš to znati. Uzgred budi rečeno, jesi li sinoć video Elen? Bila je u gomili, sa malim. Mogao bi da kreneš od toga kako se ona oseća jutro posle..."

Nije se moglo reći da Grilooov strah za nju nije bio opravdan, kao niti to da ona ne bi uživala u njegovom društvu tokom puta koji ju je čekao. Ali postojali su razlozi koje nije mogla na fini način da mu iznese, pa ih uopšte nije iznela, zbog kojih bi njegovo prisustvo predstavljalo smetnju koju nije smela da rizikuje, kako za njegovo dobro tako i za dobrobit zadatka koji je bio pred njom. Jedna od poslednjih stvari koje je Flečer učinio bila je da nju izabere da ode u Misiju; čak je i nagovestio da je to na neki način bilo predodređeno. Ne baš tako davno odbacila bi sličan misticizam; ali posle prošle noći morala je biti otvorenijeg uma. Svet tajni koji je rasvetljavala u svojim scenarijima za filmove o duhovima i svemirskim brodovima nije trebalo tako olako ismevati. On ju je potražio, pronašao i postavio... uz sav cinizam i tome slično... između svojih nebesa i paklova. Ovi drugi su bili predstavljeni u obliku Džafove vojske, a prvi u Flečerovom preobražaju: telo u svetlost.

Pošto joj je dodeljena uloga mrtvačevog agenta na zemlji, osetila je čudnu opuštenost, uprkos opasnosti koja je ležala pred njom. Više nije morala da glača svoj cinizam; nije više morala da deli svoje maštarije iz trenutka u trenutak na stvarne (čvrste, razumne) i neobične (isparljive, bezvredne). Ako (kada) se vrati svojoj pisačkoj mašini, počće iznova da piše ta ironična scenarija, i radiće to s verom u priču, ne zato što je svaka fantazija potpuno istinita, već zato što nijedna stvarnost to nikada

nije.

Sredinom jutra napustila je Gaj, izabravši put koji ju je izveo iz grada pored Šoping centra, gde je još sasvim malo bilo potrebno da se povрати status quo. Ako pohita, do večeri će preći granicu; a u Misiju svete Katarine, ili... ako su Flečerove nade bile zasnovane... na prazno tlo gde je ona nekada stajala, stići će pre zore.

Sledeći uputstva svoga oca, Tomi-Rej se prethodne noći prikrao nazad u Šoping centar, pošto se gomila rasturila. Policija je do tada već bila stigla, ali on je bez ikakvih problema obavio ono zbog čega se vratio, a to je bilo da pokupi teratu koju je vlastoručno prikačio Kacu. Džaf je imao i drugih razloga što je želeo da mu se to stvorenje vrati pored toga što nije hteo da ga pronade policija. Stvorenje nije bilo mrtvo, i pošto se vratilo u ruke svome tvorcu ispovratilo je sve što je videlo i čulo, jer je Džaf položio šake na zver poput vrača-vidara i izvukao izveštaj iz teratinog sistema.

Kada je čuo ono što mu je bilo potrebno, ubio je glasnika.

"E pa..." obrati se on Tomi-Reju, "... izgleda da ćeš morati na put o kome sam ti pričao ranije nego što sam planirao."

"A šta je sa Džo-Bet? Dopao je se onaj kopilan Kac."

"Uzalud smo se sinoć trudili da je ubedimo da se pridruži našoj porodici. Odbacila nas je. Više nećemo traćiti vreme. Pusti je neka oproba svoje šanse u vrtlogu."

"Ali..."

"Nećemo više o tome", prekinu ga Džaf. "Tvoja opsednutost njome zaista je smešna. I ne mrgodi se! Suviše dugo su ti svi gledali kroz prste. Misliš da će ti taj tvoj osmeh obezbediti sve što poželiš. E pa neće ti dati nju."

"Grešiš. I ja ću ti to dokazati."

"Ne, sada nećeš. Moraš na put."

"Prvo, Džo-Bet", reče Tomi-Rej i napravi pokret kao da će da ode od oca. Ali Džafova šaka se našla na njegovom ramenu pre nego što je napravio drugi korak. Od njegovog dodira Tomi-Rej je zacvileo.

"Zaveži!"

"To me boli!"

"To sam i hteo!"

"Ne... mislim zaista me boli. Prestani."

"Ti si taj koga smrt voli, je li tako, sine?"

Tomi-Rej oseti da ga noge polako izdaju. Počeo je da slini iz đoke, nosa i očiju.

"Mislim da nisi ni upola onakav muškarac za kakvog se izdaješ", reče mu Džaf. "Ni upola."

"Izvini... nemoj, molim te, više..."

"Mislim da pravi muškarci ne cmizdre za svojim sestrama sve vreme. Nađu sebi drugu ženu. I ne pričaju o smrti kao da je to kakva tričarija, a onda cvile čim osete makar i najmanji bol."

"U redu! U redu! Shvatio sam! Samo prestani, važi? Prestani!"

Džaf ga pusti. On pade na tle.

"Obojica smo imali tešku noć", reče njegov otac. "Obojici nam je nešto oduzeto... tebi, sestra... meni, zadovoljstvo da uništım Flečera. Ali pred nama su divna vremena. Veruj mi."

On ispruži ruku da podigne Tomi-Reja. Dečak se trgnu kada vide njegove prste na svom ramenu. Ali ovog puta dodir se pokazao dobronamernim; čak prijatnim.

"Postoji jedno mesto na koje želim da odeš umesto mene", reče Džaf. "Zove se Misija svete Katarine..."

Tek kada je Flečer nestao iz njegovog života, Haii je shvatio na koliko pitanja nije dobio odgovore; bili su to problemi koje mu je samo otac mogao pomoći da reši. Tokom noći ga nisu mučili. Spavao je suviše čvrsto. Tek je narednog jutra počeo da žali što je odbio da uči od Flečera. Jedino rešenje koje su on i Džo-Bet imali na raspolaganju bilo je da pokušaju da slože deliće priče, u kojoj su očigledno igrali zajedno tako važnu ulogu, na osnovu nagoveštaja i svedočenja majke Džo-Bet.

Invazija od prethodne noći izazvala je promenu u Džoj's MekGir. Posle tolikih godina tokom kojih je pokušavala da zadrži na uzdi zlo koje je ušlo u njenu kuću, na kraju je doživela neuspeh koji ju na izvestan način oslobodio. Ono najgore se dogodilo: čega je još trebalo da se plaši? Videla je svoj vlastiti pakao vlastitim očima, i preživela. Božje posredovanje... u liku pastora... pokazalo se bezvrednim. Haii je bio taj koji je otišao u potragu za njenom kćeri, i na kraju ju je... oboje su bili odrpani i krvavi... doveo nazad. Primila ga je sa dobrodošlicom; čak je zahtevala da kod njih prenoći. Narednog jutra poslovala je po kući poput žene kojoj je upravo rečeno da je tumor koji nosi u telu benignan, i da može očekivati da poživi još nekoliko godina.

Kada su u rano popodne svo troje seli da porazgovaraju, malo im je trebalo da je ubede da sa pleća skinete teret prošlosti i priče su stale da naviru jedna za drugom. Povremeno, naročito onda kada bi pričala o Arlin, Karolini i Trudi, zaplakala bi, ali što su događaji koje je opisivala postajali tragičniji, pričala ih je sve ravnodušnije. Povremeno bi se vraćala unazad kako bi pomenula izvesne pojedinosti koje je izostavila, ili kako bi pohvalila nekoga ko joj je pomogao tokom teških godina kada je sama podizala Džo-Bet i Tomi-Reja znajući da o njoj govore kao ženturači sumnjiva morala koja je preživela.

"Mnogo puta sam pomišljala na to da napustim Gaj", reče ona. "Poput Trudi."

"Mislim da joj to nije donelo olakšanje", primeti Haii. "Uvek je bila nesrećna."

"Sećam je se drugačije. Stalno je u nekoga bila zaljubljena."

"Znate li... u koga je bila zaljubljena pre no što je dobila mene?"

"Pitaš li ti to mene znam li ko ti je otac?"

"Da."

"Mislim da znam. Tvoje srednje ime bilo je njegovo prvo. Ralf Kontreras. Bio je baštovan u luteranskoj crkvi. Imao je običaj da nas gleda dok smo se vraćale iz škole. Svakog dana. Majka ti je bila veoma lepa, znaš. Nije posedovala lepotu filmske zvezde, poput Arlin, ali imala je tamne oči... nasledio si njene oči... sa pomalo razvodnjenim pogledom. Mislim da je Ralf u nju oduvek bio zaljubljen. Nije mnogo govorio. Strašno je mucao."

Haii se na to osmehnu.

"Onda je to bio on. Nasledio sam mucanje od njega."

"Nisam primetila."

"Znam, čudno je to. Nestalo je. Gotovo kao da me je Flečer oslobodio mucanja kada sam ga sreo. Recite mi, da li Ralf i dalje živi u Gaju?"

"Ne. Otišao je pre nego što si se uopšte rodio. Verovatno je mislio da će ga linčovati. Tvoja majka je bila belkinja i pripadala je srednjoj klasi, a on..."

Zastala je, primetivši izraz na Haiijevom licu.

"A on?" podstaknu je Haii.

"...bio je Hispanoamerikanac."

Haii klimnu. "Svakog dana saznate nešto novo, je li tako?" naizgled primivši olako nešto što je

očigledno duboko zadiralo.

"U svakom slučaju, zbog toga je otišao", nastavi Džoj. "Da je tvoja majka ikada pomenula njegovo ime, ubeđena sam da bi bio optužen za silovanje. A to nije bilo silovanje. Pokretalo nas je nešto, sve nas, šta god to bilo što je đavo uneo u nas."

"To nije bio đavo, mama", primeti Džo-Bet.

"To ti kažeš", odvrati ona, uzdahnuvši pri tom. Kao da ju je odjednom izdala snaga, kada joj se ponovo nametnuo stari rečnik. "I možda si u pravu. Ali ja sam prestara da menjam način mišljenja."

"Prestara?" upita Haui. "O čemu vi to pričate? Ono što ste sinoć učinili bilo je nešto izuzetno."

Džoj ispruži ruku i dodirnu Hauijev obraz. "Morate me pustiti da verujem u ono u šta verujem. U pitanju su samo reči, Hauarde. On je za vas Džaf. Za mene je đavo."

"Šta je onda sa mnom i Tomi-Rejem, mama?" upita Džo-Bet. "Džaf nas je stvorio."

"Često sam o tome razmišljala", reče Džoj. "Kada ste bili jako mali, imala sam običaj da vas oboje posmatram sve vreme, čekajući da u vama nazrem zlo. I jesam u Tomi-Reju. Njegov tvorac ga je uzeo. Možda su tebe spasle moje molitve, Džo-Bet. Išla si sa mnom u crkvu. Učila si. Verovala u Gospoda."

"Znači, ti misliš da je Tomi-Rej izgubljen?" upita Džo-Bet.

Mama joj nije odmah odgovorila, a kada je to učinila, iako je odgovor bio jasan, osećalo se da se dvoumi.

"Da", konačno je izustila. "Otišao je."

"Ja u to ne verujem", reče Džo-Bet.

"Čak ni posle onoga što je sinoć učinio?" umeša se Haui.

"On ne zna šta radi. Džaf je ovladao njime, Haui. Poznajem ga bolje nego brata..."

"Šta to znači?"

"On je moj brat blizanac. Osećam isto što i on."

"U njemu je zlo", primeti mama.

"Onda je i u meni zlo", odvrati Džo-Bet. Ustala je. "Do pre tri dana si ga volela. A sada kažeš da je otišao. Dopustila si Džafu da ga odvede. Ja ga se neću na taj način odreći." Rekavši to, ona iziđe iz sobe.

"Možda je u pravu", nežnim glasom reče Džoj.

"Tomi-Rej se može spasiti?" upita Haui.

"Ne. Možda je đavo i u njoj."

Haui je pronašao Džo-Bet u dvorištu, lica okrenutog prema nebu, zatvorenih očiju. Okrenula se i pogledala ga.

"Smtraš da je mama u pravu", reče ona. "Tomi-Reju nema pomoći."

"Ne, ne smatram. Ne, ako ti veruješ da možemo dopreti do njega. Vratiti ga."

"Nemoj to govoriti samo zato da bi meni udovoljio, Haui. Ako u ovome nisi na mojoj strani želim da mi to i kažeš."

Spustio joj je šaku na rame. "Slušaj", reče, "da sam poverovao u ono što je tvoja majka kazala, ne bih se vratio, je li tako? Ovo sam ja ne zaboravi, gospodin Uporni. Ako smatraš da možeš prekinuti veze kojima Džaf drži Tomi-Reja onda ćemo to, do đavola, i učiniti. Samo nemoj od mene tražiti da ga zavolim."

Ona se sasvim okrenula prema njemu, sklonivši sa lica kosu koju je zahvatio povetarac.

"Nisam verovao da ću stajati u stražnjem dvorištu tvoje majke i grliti te", reče Haui.

"Čuda se događaju."

"Ne događaju se", reče on. "Stvaraju se. Ti si jedno, i ja sam jedno, i sunce je jedno, a najveće od svih čuda je to što smo nas troje sada ovde napolju zajedno."

III

Po Teslinom odlasku Grilo je prvo nazvao Abernatija. Da li da kaže ili ne, bila je samo jedna od dilema sa kojima se suočavao. Sada je više no ikada pravi problem bio kako. Nikada nije imao instinkt romanopisca. U svom pisanju tragao je za stilom koji bi mu omogućio da što jasnije iznese činjenice. Bez ikakvog pomodnog okolišenja; nikakvih rečničkih uzleta. Njegov mentor u ovome nije bio nikakav novinar već Džonatan Swift, autor Guliverovih putovanja, čovek kome je toliko bilo stalo da jasno izloži svoju satiru da je po bezbroj puta čitao naglas svoja dela posluži kako bi se uverio da njegov stil nije nepovoljno uticao na suštinu. Grilo se držao te priče poput kamena temeljca. Što je bilo u redu dok je podnosio izveštaje o beskućnicima u Los Anđelesu, ili pisao o problemima vezanim za drogu. Činjenice su bile dovoljno jasne već same po sebi.

Ali ova priča... od pećina do Flečerovog žrtvovanja... predstavljala je zaguljeniji problem. Kako da podnese izveštaj o onome što je sinoć video, a da ne podnese takođe izveštaj o osećanju koje je tamo vladalo?

Okolišao je sa Abernatijem. Nije imalo svrhe pretvarati se kako se ništa nije dogodilo u Gaju prethodne noći. Izveštaje o vandalizmu... mada ne i glavnu priču... već su prenosile sve lokalne stanice. Abernati se uhvatio toga.

"Jesi li bio tamo, Grilo?"

"Kasnije. Stigao sam na kraju. Čuo sam alarme i..."

"I?"

"Nema šta da se kaže. Razbijeno je nekoliko izloga."

"Divljanje Anđela pakla."

"To si čuo?"

"Pitaš da li sam to čuo? Ti bi trebalo da budeš vašljivi reporter, Grilo, ne ja. Šta ti treba? Droga? Piće? Poseta jebene Mude?"

"Muze."

"Mude, Muze; ko ga jebe? Samo ti meni pripremi priču koju ljudi hoće da čitaju. Mora da je bilo povređenih..."

"Mislím da nije."

"Onda ih izmisli."

"Imam nešto..."

"Šta? Šta?"

"Priču o kojoj još niko, kladim se, ništa nije izvestio, ."

"Potrudi se da bude dobra, Grilo. Od toga ti zavisi posao ovde."

"Priprema se tulum u Vensovoj kući. Proslava u čast njegove smrti."

"U redu. Ubaci se unutra. Želim članak o njemu i njegovim prijateljima. Taj čovek je bio đubre. Takvi ljudi imaju takve i prijatelje. Želim imena i pojedinosti."

"Ponekad zvučiš kao da si gledao suviše filmova, Abernati."

"Šta bi to trebalo da znači?"

"Zaboravi."

Još dugo pošto je Grilo spustio slušalicu pred očima mu se zadržala slika Abernatija kako provodi noći uvežbavajući tekst iz novinarskih epova, glačajući svoju ulogu urednika pod pritiskom koji je u stalnoj oskudici sa vremenom. Nije on bio jedini, pomisli Grilo. Svima se negde u glavi odvijao film u kome su oni bili imena iznad naslova. Elen je bila žena kojoj je naneta nepravda, puna strašnih tajni. Tesla je bila divljakuša iz Zapadnog Holivuda, puštena u svet koji nikada nije stvorila. A taj

način razmišljanja doveo ga je do pitanja koje se samo nametnulo: šta je bio on? Početnik na važnom zadatku? Dosledan čovek, koji se bespoštedno bori protiv zločina korumpiranog sistema? Nijedna od tih uloga nije mu više odgovarala onako kako su mu mogle odgovarati pošto je tek stigao ovamo, dotrčavši iz svoje jazbine da izveštava o smrti Badija Vensa. Događaji su ga na neki način marginalizovali. Drugi, naročito Tesla, preuzeli su glavne uloge.

Dok je proveravao svoj izgled u ogledalu, mrmljao je nešto o tome šta znači biti zvezda bez neba. Možda biti slobodan da počne da se bavi nekom drugom profesijom, da bude raketni stručnjak, žongler, ljubavnik. Kako bi bilo da postane ljubavnik? Ljubavnik Elen Ngijen? To je lepo zvučalo.

Dugo joj je trebalo da stigne do vrata, a kada je konačno došla, bilo joj je, izgleda, potrebno nekoliko sekundi da uopšte prepozna Griloa. Upravo kada je hteo da je podseti, osmehnula se i rekla:

"Molim vas... uđite. Jeste li se oporavili od gripa?"

"Još sam pomalo uzdrman."

"Sve mi se čini da i mene hvata..." reče ona dok je zatvarala vrata. "Probudila sam se sa osećanjem... ne znam..."

Zaveses su još bile navučene. Stan se činio još manjim nego što ga se Grilo sećao.

"Sigurno želite kafu", reče ona.

"Da. Hvala."

Nestala je u kuhinji, ostavivši Griloa nared sobe u kojoj je svaki komad nameštaja bio prekriven gomilom časopisa, igračkaka ili nesortiranog veša. Samo što je počeo sebi da pravi mesta, shvatio je da ima publiku. Filip je stajao na početku hodnika koji je vodio u njegovu spavaću sobu. Njegov izlazak do Šoping centra prethodne večeri bio je preuranjen. Još je izgledao slab.

"Zdravo", pozdravi ga Grilo. "Kako si?"

Na njegovo iznenađenje dečak se osmehnu; srdačno i otvoreno.

"Jesi li video?" upita on.

"Šta?"

"U Šoping centru", nastavi Filip. "Video si. Znam da jesi. Prelepa svetla."

"Da, video sam ih."

"Ispričao sam Balon Čoveku sve o njima. Tako znam da nisam sanjao."

On priđe Grilou i dalje se smešeći.

"Dobio sam tvoj crtež", reče Grilo. "Hvala ti."

"Sada mi nisu potrebni", odvrati Filip.

"Kako to?"

"Filipe?" Elen se vratila sa kafom. "Ne gnjavi gospodina Griloa."

"Ne gnjavi me", reče Grilo. Ponovo je uperio pogled u Filipa. "Možda bismo mogli kasnije da popričamo o Balon Čoveku", reče on.

"Možda", odvrati dečak, kao da će to u potpunosti zavisiti od Griloovog dobrog ponašanja. "Idem sada", obavesti on majku.

"Dobro, šećeru."

"Da ga pozdravim?" Filip upita Griloa.

"Molim te", odvrati Grilo, koji nije bio siguran na koga je dečak mislio, "voleo bih da to učiniš."

Zadovoljan, Filip se vrati u svoju spavaću sobu.

Elen je užurbano pravila mesta za njih da sednu. Sagnula se okrenuvši leđa Grilou. Haljina jednostavnog kimono kroja koju je imala na sebi povukla se naviše. Imala je jake butine za svoju visinu. Kada se okrenula, ešarpa vezana oko pasa se olabavila. Nabori su joj se razmakli na grudima.

Imala je tamnu i glatku kožu. Uхватила je njegov pogled pun divljenja dok mu je dodavala kafu, ali nije ni pokušala da čvršće veže haljinu. Prorez je mamio Grilov pogled svaki put kada se pokrenula.

"Drago mi je što ste navratili", reče ona kada su seli. "Zabrinula sam se kada je vaša prijateljica..."

"Tesla."

"Tesla. Kada mi je Tesla kazala da ste bolesni. Osetila sam se odgovornom." Srknula je kafu. I naglo povukla glavu kada joj je tečnost dodirnula jezik. "Vruća je", primeti ona.

"Filip mi je kazao da ste sinoć bili u Šoping centru."

"Kao i vi", odvrati ona. "Znate li ima li povređenih? Razbijeno je toliko stakla."

"Samo Flečer", odvrati Grilo.

"Mislim da ga ne poznajem."

"Čovek koji je izgoreo."

"Neko je izgoreo?" upita ona. "Oh, Bože, pa to je užasno."

"Mora da ste videli."

"Ne", odgovori mu ona. "Videli smo samo staklo."

"I svetla. Filip je pominjao svetla."

"Da", odgovori ona, očigledno zbunjena. "Isto je i meni kazao. Znate li, da se ja ničeg sličnog ne sećam. Je li to važno?"

"Najvažnije je da ste oboje dobro", odvrati on, upotrebivši uobičajenu frazu ne bi li prikrrio svoju zbunjenost.

"Oh, odlično smo", odvrati ona, gledajući pravo u njega; zbunjeni izraz joj je odjednom nestao sa lica. "Umorna sam, ali sam dobro."

Sagnula se prema stoliću kako bi spustila šoljicu i ovaj put joj se haljina dovoljno razmakla da je Grilo uspeo na trenutak da joj vidi grudi. Uopšte nije sumnjao da ona tačno zna šta radi.

"Jesu li vam se ponovo javljali iz kuće?" upita on, neverovatno uživajući u tome da razgovara o poslovima dok misli na seks.

"Treba da odem tamo", reče Elen.

"Kada je proslava?"

"Sutra. Sve je urađeno na brzinu, ali mislim da mnogi Badijevi prijatelji očekuju neku vrstu oproštajne proslave."

"Voleo bih da se nađem tamo."

"Želite da napišete prilog o tome?"

"Razume se. To će biti okupljanje i po, je li tako?"

"Mislim da hoće."

"Ali to je samo jedan deo. Oboje znamo da se u Gaju dešava nešto neobično. Prošle noći nije samo Šoping centar..." Glas mu je zamro, jer je primetio da je pri pomenu prethodne večeri ponovo postala nekako odsustna. Da li se radilo o samonametnutoj amneziji, ili je to bio deo prirodnog delovanja Flečerove magije? Podozrevao je da se radi o onom prvom. Filip, koji je sa manje odbojnosti prihvatao promene u statusu quo, nije imao te probleme sa sećanjem. Kada je Grilo vratio razgovor na proslavu, ponovo mu je poklonila svu svoju pažnju.

"Šta mislite, možete li me uvesti?" upita on.

"Moraćete biti pažljivi. Ročel zna kako izgledate."

"Zar me ne možete zvanično pozvati? Kao novinara?"

Ona odmahnu glavom. "Neće biti novinara", objasni ona. "To je striktno privatno okupljanje. Nisu svi Badijevi poznanici željni publiciteta. Neki su ga previše iskusili i to prerano. Neki bi više voleli

da ga nikada nisu ni imali. Poznavao je mnoge ljude... kako ih je ono zvao?... tvrdi igrači. Verovatno je mislio na mafiju."

"To je samo dodatni razlog da se nađem tamo", reče Grilo.

"Pa, uradiću što budem mogla, naročito stoga što ste se zbog mene razboleli. Ako bude dovoljnoo gostiju možete se pomešati sa ostalima..."

"Cenim vašu pomoć."

"Želite li još kafe?"

"Ne, hvala." On pogleda na sat, mada uopšte nije video koliko je sati.

"Nećete valjda već da idete", reče ona. To nije bilo pitanje već tvrdnja. Isto je važno i za njegov odgovor.

"Ne. Neću ako biste vi više voleli da ostanem."

Ne izgovorivši više nijednu reč ona ispruži ruku i dodirnu mu ključnu kost kroz košulju.

"Volela bih da ostanete", izjavi ona.

On instinktivno pogleda prema Filipovoj sobi.

"Ne brinite", reče ona. "Igraće se satima." Zavukla je prst između dugmadi na Griloovoj košulji. "Hajdemo u krevet", reče ona.

Ustala je i povelala ga ka svojoj spavaćoj sobi. Za razliku od pretrpanog ostatka stana, ova soba je bila gotovo spartanska. Ona ode do prozora i napola zatvori žaluzine, što je celu sobu obojilo u tonove pergamenta, a zatim sede na krevet i podiže pogled prema njemu. On se sagnuo i poljubio joj lice, gurnuvši šaku u prorez na haljini i počevši lagano da joj trlja grudi. Pritisla mu je šaku čvrsto uz svoje telo, dajući mu do znanja da traži grublje ophođenje. Zatim ga je povukla preko sebe. Imajući u vidu njihove visine to je značilo da mu se brada našla povrh njene glave, ali je ona to pretvorila u erotsku prednost, otkopčavši mu košulju i počevši da mu liže grudi, ostavljajući jezikom vlažne tragove od jedne bradavice do druge. Sve to vreme nije nimalo popustio stisak njene šake na njegovoj. Zabila mu je nokte u kožu tako snažno da je osetio bol. Počeo je da se opire, povlačeći šaku kako bi njome mogao da dohvati ešarpu, ali je njena šaka stigla tamo pre njegove. Skotrljao se sa nje i upravo je hteo da sedne kako bi se skinuo, kada ga je ščepala za košulju, snažno kao i malopre, i zadržala pored sebe položivši mu lice na rame, dok je odvezivala labavi čvor na ešarpi jednom šakom, posle čega je rastvorila haljinu. Ispod je bila naga. U stvari, dvostruko naga. Prepone su joj bile potpuno obrijane.

Sada je okrenula lice u stranu i zatvorila oči. Jednom šakom i dalje je stezala njegovu košulju, a druga joj je mlitavo visila sa strane tako da je izgledalo kao da mu nudi svoje telo kao tanjir sa koga treba da ruča. On spusti šaku na njen stomak, i krenu dlanom prema njenim usminama, snažno pritišćući kožu koja je izgledala kao da je uglačana.

Ne otvarajući oči ona promrmlja:

"Šta god želiš."

Taj ga je poziv istog časa pomeo. Navikao je da na to gleda kao na ugovor među partnerima, ali pred sobom je imao ženu koja je odbacivala slične uljudnosti, nudeći mu potpunu kontrolu nad njenim telom. Osećao se neprijatno. Kad je bio pubertetlija, njemu bi se ova njena pasivnost činila nepodnošljivo erotska. Sada je šokirala je njegovu liberalnu osećajnost. Izgovorio je njeno ime, nadajući se da će dati kakav znak od sebe, ali ona nije na njega obraćala pažnju. Tek kada je ponovo seo kako bi skinuo košulju otvorila je oči i rekla:

"Ne. Ovako, Grilo. Ovako."

I na licu i u glasu odražavao joj se bes, koji je u njemu izazvao glad da odgovori na isti način. Spustio se na nju, uhvativši joj glavu šakama i gurnuvši joj jezik u usta. Njeno telo se izvililo sa

duška, i tako se snažno trljalo o njega da je bio siguran kako joj to pričinjava isto onoliko bola koliko i zadovoljstva.

U sobi iz koje su otišli šoljice za kafu su se zatresle kao da je došlo do veoma blagog zemljotresa. Prašina je počela da puži preko stola, uznemirena kretanjem nečeg gotovo nevidljivog što je izvuklo svoja ogromna ramena iz najmračnijeg ugla sobe i počelo pre bi se moglo reći da leluja nego da hoda prema vratima spavaće sobe. Njegov oblik, iako rudimentaran, bio je i dalje suviše prepoznatljiv da bi se mogao odbaciti kao senka, pa ipak, bilo ga je premalo da bi zaslužio naziv duha. Šta god to bilo, ili je trebalo da postane, čak i u sadašnjem stanju imalo je cilj. Pošto ga je privlačila žena koja ga je trenutno sanjajući otelotvorila, približio se spavaćoj sobi. Kako mu nije bio odobren ulazak, stao je da tuži ispred vrata, čekajući na daljnja uputstva.

Filip se pojavio iz svog svetišta i stao da luta po kuhinji u potrazi za hranom. Otvorio je kutiju keksa, stao da pretura po njoj tražeći komadić čokolade i krenuo nazad, sa jednim keksom u levoj šaci koga je uzeo za sebe, i tri u desnoj za svog drugara čije su prve reči bile:

"Gladan sam."

Grilo odiže glavu sa Eleninog vlažnog lica. Ona otvori oči.

"Šta je bilo?" upita ona.

"Neko je pred vratima."

Podigla je glavu sa kreveta i ugrizla ga za bradu. Zbolelo ga je i on se trgnuo.

"Nemoj to da radiš", reče on.

Ona ga ugrize još jače.

"Elen..."

"Ugrizi i ti mene", reče ona. Nije imao vremena da potisne iznenađenje. Primetila je njegov izraz lica i rekla: "Ne šalim se, Grilo", i zakačila mu prst o usta, prislonivši mu pesnicu o bradu. "Otvori", naredi ona. "Želim da me povrediš. Ne boj se. To je ono što želim. Nisam krhka. Neću pući."

Otresao je njenu šaku.

"Učini to", reče ona. "Molim te, učini."

"Stvarno to želiš?"

"Koliko puta treba da ti kažem, Grilo? Da."

Odgurnutu šaku mu je spustila na zatiljak. Dopustio joj je da ponovo privuče njegovo lice ka svome i počeo je da joj dudla usne, a zatim i vrat, ispitujući njen otpor. Nije ga bilo. Umesto da se opire, njeno stenjanje je postajalo sve jače što ju je on jače ujedao. Način na koji je odgovorila potisnuo je sva neprijateljstva. Sa vrata je prešao na grudi, dok je njeno stenjanje postajalo sve glasnije, dahćući je izgovarala njegovo ime između uzdaha, požurujući ga da nastavi. Koža je počela da joj se crveni, ne samo usled ujeda, već i od uzbuđenja. Iznenada ju je oblio znoj. Stavio joj je šaku među noge, dok joj je drugom držao ruke podignute iznad glave. Bila je vlažna i spremno je primila njegove prste. Počeo je da dahće od napora koji je ulagao u to da je drži prikovanu za krevet, tako da mu se košulja zalepila za leđa. Iako mu je bio neudobno, sve ga je ovo dosta uzбудilo: njeno telo bilo je krajnje ranjivo, njegovo zatvoreno iza zipa i dugmadi. Penis ga je boleo, čvrst pod pogrešnim uglom, ali od bola je postajao samo još tvrdi, tvrdoća i bol su se hranili jedno drugim kao što se on hranio njome i njenim navaljivanjem da je još jače povredi, da je šire otvori. Svojom toplinom obavijala mu je ispravljene prste, grudi su joj bile prekrivene identičnim polumesecima koje su ostavili njegovi zubi. Bradavice su joj štrčale poput vrhova strela. Stao je da ih sisa; žvaće. Njeno stenjanje se pretvorilo u jecajuće krike, noge su joj se trzale pod njim, i umalo ih oboje nije zbacila

sa kreveta. Kada je na trenutak popustio stisak, njena šaka dohvatila je njegovu i gurnula mu prste još dublje u sebe.

"Nemoj stati", reče ona.

Ponovo je uhvatio ritam koji je ona uspostavila i udvostručio ga, što ju je nagnalo da gurne bokove u pravcu njegove šake tako da su mu prsti prodrli u nju sve do zglavaka. Znoj se cedio sa njegovog lica na njeno dok ju je posmatrao. Čvrsto stisnutih očiju podigla je glavu i stala da mu liže čelo i oko usta, ne ljubeći ga, ali ga ostavljajući ulepljenog od pljuvačke.

Konačno, osetio je kako joj se celo telo ukrutilo, šaka joj se primirila, dah joj je postao kratak i ubrzan. Potom je njen stisak... koji je za posledicu imao krvarenje... popustio. Glava joj je klonula unazad. Odjednom je ponovo postala isto onako mlitava kao i kad je tek legla na krevet i otkrila mu se. On se skotrljao sa nje, dok mu je srce igralo skvoš o zidove grudnog koša i lobanje.

Ležali su neodređeno dugo. Nije znao da li su u pitanju bile sekunde ili minuti. Ona je bila ta koja se prva pokrenula, sela i povukla haljinu. Taj ga je pokret naterao da otvori oči.

Vezivala je ešarpu, gotovo uredno preklopivši haljinu. Posmatrao ju je kako kreće prema vratima.

"Stani", reče. Ovo je bio nedovršen posao.

"Drugi put", odvrati ona.

"Molim?"

"Čuo si", glasio je odgovor. Zazvučao je kao naređenje. "Drugi put."

On ustade sa kreveta, svestan da joj njegova vidljiva uzbuđenost sada izgleda smešno, ali besan zbog toga što nije smatrala za shodno da misli malo i na njega. Posmatrala ga je kako joj prilazi sa poluosmehom na licu.

"To je samo početak", reče mu. Protrljala je mesta na vratu gde ju je ujeo.

"I šta ja sada treba da radim?" upita Grilo.

Otvorila je vrata. Lice mu zapahnu hladniji vazduh.

"Poliži prste", odvrati ona.

Tek se tada setio zvuka koji je čuo i napola je očekivao da ugleda Filipa kako se povlači iz svog špijunskog skrovišta. Ali nije bilo nikoga osim vazduha koji je osušio pljuvačku na njegovom licu napravivši od nje stvrdnutu masku.

"Kafu?" upita ona. Nije sačekala njegov odgovor, već se uputila u kuhinju. Grilo je ostao da stoji i gleda za njom. Njegovo telo, oslabljeno bolešću, počelo je da odgovara na adrenalin napumpan u njega. Udovi mu zadrhtaše, a taj drhtaj kao da se širio iz moždine napolje.

Osluškiavao je zvuke spravljanja kafe: vode, pranja šoljica. I ne razmišljajući prineo je prste, koji su jako mirisali na nju, do nosa i usana.

IV

Zabavljač Lamar iziđe iz limuzine ispred kuće Badija Vensa i pokuša da izbriše osmeh sa lica. To je za njega bilo veoma teško i u najboljim danima, a sada... u najtužnijem trenutku, jer mu je umro stari partner, a među njima je ostalo toliko neoproštenih ružnih reči... to je bilo praktično nemoguće. Svaka akcija zahtevala je reakciju, a Lamarova reakcija na smrt bio je jak osmeh.

Jednom je negde čitao o poreklu osmeha. Neki antropolog je teoretisao o tome kako je osmeh profinjen oblik majmunskog odgovora onima koji su nepoželjni u plemenu: slabima ili nestabilnima. U suštini je značio: Na teretu si nam. Gubi se odavde! Iz tog cerenja koje je označavalo progonstvo, razvio se smeh koji predstavlja pokazivanje zuba profesionalnom idiotu. On je, takođe, u suštini, označavao prezir. Kao i to da je predmet veselja: neko koga treba držati na odstojanju pomoću grimasa.

Lamar nije znao kako bi ova teorija izdržala analizu, ali dovoljno dugo se bavio komedijom da je verovao u njenu verodostojnost. Kao i Badi, i on je stekao bogatstvo izigravajući budalu. Suštinska razlika, prema njegovom mišljenju (kao i prema mišljenju njihovih mnogobrojnih zajedničkih prijatelja), sastojala se u tome što je Badi zaista bio budala. Što ne znači da nije žalio za njim. Jeste. Četrnaest godina bili su gospodari svega što su zasmeljali, i zbog tog zajedničkog uspeha Lamar se sada, kada je izgubio bivšeg partnera, osećao siromašniji uprkos jazu koji se stvorio među njima.

Jaz je bio toliki da je Lamar sreo bajnu Ročel samo jednom, i to slučajno, na večeri u dobrotvorne svrhe na kojoj su on i njegova žena Tami dobili mesta za stolom do onog za kojim su sedeli Badi i njegova nevesta godine. Taj izraz je upotrebio... izazvavši salve smeha... u nekoliko svojih predstava u kojima je pričao viceve. Tokom večere iskoristio je priliku da ispriča jedan o Badiju, ulagajući se Ročel dok je mladoženja praznio bešiku od šampanjca. Bio je to kratak susret... Lamar se vratio za svoj sto čim je video da ga je Badi primetio... ali mora da je ostavio utisak na Ročel, jer ga je lično nazvala da ga pozove u Kunićevo Oko na prijem. Ubedio je Tami da bi se ona dosađivala na tulumu i stigao je dan ranije kako bi proveo izvesno vreme sa udovicom.

"Izgledaš divno", rekao joj je dok je prelazio preko Badijevog praga.

"Moglo je biti i gore", odvrati ona, a pravi smisao njenog odgovora shvatio je tek jedan sat kasnije kada mu je kazala da joj je ideju za proslavu u Badijevu čast predložio on sam.

"Hoćeš da kažeš da je znao da će umreti?" upita Lamar.

"Ne. Hoću da kažem da mi se vratio."

Da je pio, mogao je lako da izvede stari štos sa davljenjem i raspršivanjem kapljica, ali kada je shvatio da je mrtva ozbiljna bilo mu je drago što nije.

"Misliš... njegov duh?" upita on.

"Pretpostavljam da je to prava reč. U stvari, ne znam. Nisam vernik, tako da ne znam kako bih to objasnila."

"Nosiš krst", primeti Lamar.

"Pripadao je mojoj majci. Nikada ga ranije nisam nosila."

"Zašto sada? Da li se nečega plašiš?"

"Možda, malo", odvrati ona.

"Gde je Badi sada?" upita Lamar, zadivljen svojom sposobnošću da ostane ozbiljan. "Hoću da kažem... je li u kući?"

"Ne znam. Došao mi je usred noći, rekao da želi proslavu, i otišao."

"Čim je ček stigao, je li tako?"

"Ovo nije šala."

"Izvini. U pravu si, svakako."

"Rekao je da želi da svi dođu ovamo i proslave."

"Pijem u to ime", primeti Lamar, podigavši čašu. "Gde god da si, Badi. Skol."

Završivši zdravicu, izvinio se i otišao u kupatilo. Zanimljiva žena, razmišljao je dok je odlazio.

Udarena, razume se, i... kolale su glasine... zavisna od svake jake hemikalije koja se mogla dobiti, ali ni on nije bio svetac. Skriven u crnom mermernom kupatilu, cerio se razgledajući niz maski iz tunela strave, i ušmrkao nekoliko redova kokaina dobro raspoložen, posle čega su mu se misli vratili lepotici koja se dole nalazila. Imaće je; kratko i jasno. Najviše bi voleo da to bude u Badijevom krevetu, posle čega će se obrisati Badijevim peškirimima.

Odvojivši pogled od svog iskeženog odraza vratio se na odmorište. Koja li je Badijeva spavaća soba? pitao se. Da li je imao ogledala na tavanici kao u javnoj kući u Tuskonu čiji su, nekada davno, bili gosti i u kojoj je Badi kazao, dok je sklanjao onu svoju prokletu zmijurinu od đoke: jednoga dana, želim ovakvu spavaću sobu?

Lamar je otvorio pet šest vrata pre nego što je pronašao glavnu spavaću sobu. I ona je, kao i sve ostale sobe, bila ukrašena rekvizitima sa vašarišta. Na tavanici nije bilo ogledala. Ali je zato krevet bio veliki. Dovoljno veliki za troje, a to je oduvek bio Badijev najomiljeniji broj. Upravo kada se spremao da siđe, Lamar je začuo vodu u kupatilu koje je bilo povezano sa spavaćom sobom.

"Ročel, jesi li to ti?"

Međutim, unutra nije bilo upaljeno svetlo. Očigledno je neko ostavio otvorenu slavinu. Lamar je gurnuo vrata.

Iznutra se javio Badi:

"Ne pali svetlo, molim te."

Da nije bio pun kokaina, Lamar bi zaždio iz kuće pre nego što bi duh stigao ponovo da progovori, međutim, droga ga je dovoljno usporila tako da je Badi stigao da uveri svog partnera da nema čega da se plaši.

"Rekla je da si ovde", zadahta Lamar.

"Nisi joj poverovao?"

"Ne."

"Koji si ti?"

"Kako to misliš: koji sam? Džimi. Džimi Lamar."

"Naravno. Uđi. Treba da popričamo."

"Ne... ostaću ovde napolju."

"Ne čujem te baš najbolje."

"Zatvori vodu."

"Potrebna mi je da se ispiškim."

"Ti piškiš?"

"Samo kada pijem."

"Ti piješ?"

"Kriviš li me, kada znam da je dole, a ja nisam u stanju da je dodirnem?"

"Aha. To je gadno."

"Moraćeš ti do uradiš umesto mene, Džimi."

"Šta da uradim?"

"Da je dodirneš. Nisi valjda peder?"

"Znaš da nisam."

"Svakako."

"Koliko smo samo žena imali zajedno."

"Bili smo prijatelji."

"Najbolji. I moram priznati da je baš lepo od tebe što mi dozvoljavaš da uzmem Ročel."

"Tvoja je. A zauzvrat..."

"Šta?"

"Budi mi ponovo prijatelj."

"Badi. Nedostajao si mi."

"I ti si meni nedostajao, Džimi."

"Bio si u pravu", reče on kada je sišao. "Badi jeste ovde."

"Video si ga."

"Ne, ali je razgovarao sa mnom. Želi da budemo prijatelji. On i ja. I ti i ja. Bliski prijatelji."

"Onda ćemo biti."

"Za Badija."

"Za Badija."

Džaf je gore razmislio o ovom novom i neočekivanom elementu u igri, i ocenio da je dobar. Nameravao je da se izdaje za Badija... što mu nije teško palo, pošto je upio čovekove misli... samo pred Ročel. U tom obliku joj je došao u posetu i pre dve večeri i našao je pijanu u krevetu. Lako ju je uverio da je duh njenog muža; jedinu teškoću mu je predstavljalo to što je morao da se obuzda da se ne pozove na bračna prava. Sada kada je i njen partner poverovao u istu zabludu, imao je dva agenta u kući da mu pomognu kada gosti stignu.

Posle događaja od prethodne noći bilo mu je drago što je bio toliko vidovit da organizuje proslavu. Flečerova mahinacija ga je uhvatila nesprenog. Samouništenjem je njegov neprijatelj uspeo da usadi iverje svoje duše koja stvara halucigenije u stotinu, možda dve stotine umova. Čak i sada su oni koji su ih primili sanjali svoja privatna božanstva; i otelotvoravali ih. Oni neće biti, ako je suditi po dokazima iz prošlosti, naročito varvarski raspoloženi; sasvim sigurno neće biti dorasli njegovim teratama. Niti će, ostavši bez huškača koji bi ih napajao, dugo opstati u ovoj ravni postojanja. Ali ipak su mogli njegovim dobro smišljenim planovima da nanesu mnogo štete. Možda će mu biti potrebne i kreature koje će biti u stanju da prizove iz holivudskih srdaca da bi sprečio Flečerovu poslednju ostavštinu da se ne umeša.

Uskoro će se putovanje koje je počelo kada je prvi put čuo za Umetnost... pre toliko vremena da se više nije ni sećao od koga... okončati tako što će on ući u Suštinu. Posle tolikih godina priprema, to će ličiti na povratak kući. On će biti lopov u raj, te stoga Kralj nebesa, pošto će biti jedini prisutni kvalifikovan da ukrade presto. Postaće vlasnik snoživota celog sveta; biće sve za sve ljude, i nikada mu niko neće suditi.

Ostala su, znači, još dva dana. Prvi, dvadeset četiri časa, biće mu potreban da postane svestan te ambicije.

Drugi, dan Umetnosti, kada će stići do mesta gde se zora i sumrak, podne i noć, zbivaju u istom stalnom trenutku.

Što znači, postoji samo zauvek.

1.

Kada je napustila Palomo Gaj, Teslu je prožeo osećaj da se probudila iz sna u kome joj je neki privatni učitelj snova održao lekciju o tome da je ceo život sanjanje. Od sada pa nadalje neće biti jednostavnog razdvajanja onoga što ima smisla od onoga što nema smisla; neće biti arogantnih pretpostavki da je jedno iskustvo stvarno, a drugo nije. Možda je živela u filmu, pade joj na pamet dok je vozila. Kada je malo razmislila o tome, to i nije bila loša ideja za scenario: priča o ženi koja je otkrila da je ljudska istorija samo jedna nepresušna porodična saga, koju ispisuje ona potcenjivana ekipa sastavljena od Gena i Šanse, nad kojom motre anđeli, tuđinci i građani Pitsburga koji su se slučajno uključili i bili uhvaćeni. Možda će napisati tu priču kada se jednom ova pustolovina završi.

Samo što se ona nikada neće završiti; ne sada. To je bila jedna od posledica sagledavanja sveta na ovaj način. Bilo kako bilo, ona će provesti ostatak života u predviđanju narednog čuda; i dok je čekala, zamišljala ga je u svojoj mašti, kako bi naterala sebe i svoju publiku da budu na oprezu.

Vožnja je nije zamarala, bar ne do Tihuane, pa je imala vremena za ovakva razmišljanja. Međutim, čim je prešla granicu, morala je da upotrebi kartu koju je kupila i da odloži svako daljnje kovanje zavera ili predviđanje. Upamtila je Flečerova uputstva kao da se radilo o kakvom govoru prilikom primanja nagrade, tako da su se ona... uz pomoć karte... pokazala dobra. Kako nikada ranije nije bila na tom poluostrvu iznenadila se kada je videla koliko je pusto. Ovo nije bila okolina u kojoj su čovek i njegov rad imali mnogo nade da opstanu, što je navodilo na pretpostavku da će ruševine Misije, kada stigne do njih, najverovatnije biti erodirane ili zbrisane u Pacifik, čiji je šum postajao sve glasniji što ju je put vodio bliže ka obali.

Međutim, što se toga tiče uopšte nije bila u pravu. Kada je zavila za okuku brda ka kome ju je Flečer uputio, odmah joj je postalo jasno da je Misija svete Katarine ostala uglavnom netaknuta. Od tog prizora stegla joj se utroba. Još nekoliko minuta vožnje i naći će se na mestu gde je otpočela jedna epopeja... čiji joj je samo jedan manji deo bio poznat. Jedan hrišćanin bi se možda isto toliko uzbudio zbog Vitlejema. Ili Golgote.

Otkrila je da na tom mestu nema nikakvih lobanja. Upravo suprotno. Iako Misija nije bila popravljena... šuta je bilo još svuda unaokolo... bilo je očigledno da ju je neko sačuvao od daljnjeg propadanja. Razlog tog očuvanja postao joj je jasan tek kada je parkirala auto, malo podalje od zgrade, i krenula pešice preko prašnjavog tla. Misija, podignuta radi svetog cilja, napuštena, zatim pretvorena u mesto gde se odvijalo nešto što bi njene arhitekthe van svake sumnje proglasile za jeres, bila je ponovo posvećena.

Što je bliže prilazila tim škrbastim zidovima, nailazila je na sve više dokaza. Prvo, cveće, ostavljeno u grubo napravljenim buketima i vencima među razbacanim kamenjem, jarkih boja u prozirnom morskom vazduhu.

Drugo, i određenije, zavežljaji sa sitnicama iz domaćinstva... veknom hleba, krčagom, kvakom... koji su bili uvezani u komade izvrljane hartije i položeni među cvetovima, a bilo ih je u tako velikom broju da nije mogla ni korak da naporvi, a da ne naleti na nešto. Sunce je već počelo da se kloni zapadu i njegova sve tamnija zlatna boja samo je doprinosila osećanju da ovo mesto pohode duhovi. Trudila se da gazi preko šuta što je tiše mogla kako ne bi uznemirila one koji su stanovali unutra, bili to ljudi ili neko drugi. Ako su postojala čudovišna bića u okrugu Ventura (koja su ni manje ni više nego drsko hodila ulicama) onda je bilo mnogo verovatnije, da ovde, na ovom usamljenom rtu, treba da postoje stvaraoci čuda.

Ko bi oni mogli biti i u kom obliku su se pojavljivali (ako su uopšte poprimali bilo kakav oblik) nije se čak ni potrudila da pokuša da pogodi. Ali ako je broj poklona i molbi koji su joj ležali pod nogama svedočio o bilo čemu, onda je svedočio o tome da su ovde molitve bivale uslišene.

Buketi i poruke ostavljeni ispred Misije bili su dovoljno rečiti, ali ono na šta je naišla unutra bilo je još dirljivije. Stupila je kroz rupu u jednom od zidova među tihu gomilu portreta: na desetine fotografija i skica muškaraca, žena i dece pričvršćenih za kamen nekim delom odeće ili cipelom; bilo je tu čak i naočara. Ono sve kroz šta je krivudajući prošla napolju bili su pokloni. Nagadala je da su ovo ovde bile stvari koje je trebalo da onjuši kakav bog tragač. Pripadali su nestalim dušama i doneti su ovamo u nadi da će izvesne moći uspeti da navedu izgubljene nazad na poznati put i tako ih vratiti kući.

Stojeći na pozlaćenoj svetlosti, osmatrajući ovu zbirku, osećala se poput nametljivca. Religijska ispoljavanja su retko, ako su uopšte ikada, ostavljala na nju bilo kakav utisak. Osećanja su bila tako samozadovoljna u svojoj sigurnosti, slike tako retorične. Ali ovo iskazivanje jednostavne vere pogodilo ju je u živac za koji je mislila da ga je licemerstvo odavno umrtvilo. Setila se osećanja koje ju je prožimalo kada se vratila kući za Božić prvi put posle samovoljnog petogodišnjeg izgnanstva iz porodičnog gnezda. Osećala je strašnu klaustrofobiju, što je i predvidela, ali u ponoć, na Badnje večer, šetajući Petom avenijom, jedno zaboravljeno osećanje ostavilo ju je bez daha, i u trenu je nateralo da zaplače: nekada je verovala. To verovanje dolazilo je iznutra, i izlazilo napolje. Ono nije bilo naučeno, nije bilo nametnuto, ono je jednostavno postojalo. Prve suze pustila je iz zahvalnosti za blagoslov što je ponovo počela da veruje; njihove sestre predstavljale su tugu koja je prošla isto onako brzo kao što je i nadošla, poput duha koji je prošao kroz nju i otišao dalje.

Ovog puta, nije prošlo. Ovog puta se produbilo u njoj, isto kao što je sunce postajalo sve tamnije, tonući ka moru.

Iz sna ju je trgnulo nečije kretanje daleko u ruševinama. Prepavši se, prvo je pustila da joj se ubrzani puls malo primiri, pa je tek onda upitala:

"Ko je to tamo?"

Nije bilo odgovora. Oprezno je prošla pored zida sa izgubljenim licima i kroz vrata bez gornje grede ušla u drugu odaju. Imala je dva prozora poput očiju u cigli, kroz koja je sunce na zalazu uperilo dva rumena zraka. Osećanje da je ovo bilo najsvetije mesto u hramu potkrepljivao je samo njen instinkt, ali ona u to ipak uopšte nije sumnjala. Iako nije bilo krova, a istočni zid je bio jako oštećen, sticao se utisak da je ovo mesto pod nabojem, kao da su tu, pre dugo vremena, na delu bile neke sile. Dok je Flečer u njoj obitavao, očigledno je služila kao laboratorija. Posvuda je bilo prevrnutih stolova i opreme koja je popadala sa njih i bila ostavljena tamo gde je pala. Ovde nije bilo nikakvih ponuda niti portreta koji bi narušili osećanje da je ovo mesto čuvano. Iako se pesak nagomilao oko prevrnutog nameštaja, sadnice tu i tamo iznikle, odaja je ostala ista kakva je i bila: svedočila je o čudu; ili o njegovom prolasku.

Zaštitnik ovog svetilišta stajao je u najudaljenijem uglu u odnosu na Teslu, iza zrakova svetlosti koji su dopirali kroz prozor. Slabo ga je videla. Uspela je da uoči samo to da ili je maskiran ili su mu crte lica glomazne kao na maskama. Sve što je do sada iskusila nije ju nateralo da se uplaši za svoju sigurnost. Iako je bila sama, nije osećala nikakav strah. Ovo je bilo svetilište, a ne neko mesto nasilja. Pored toga, došla je u ime božanstva koje je nekada radilo upravo u ovoj prostoriji. Morala je da se posluži njegovim autoritetom.

"Zovem se Tesla", reče ona. "Ovamo me je poslao doktor Ričard Flečer."

Primetila je da je čovek u uglu odgovorio na pomen ovog imena laganim podizanjem glave; a onda ga je čula kako uzdiše.

"Flečer?" ponovi on.

"Da", odvrati Tesla. "Znate li ko je on?"

Odgovorio je novim pitanjem izgovorenim jakim španskim naglaskom: "Poznajem li ja vas?"

"Rekla sam vam", odvrati Tesla. "On me je ovamo poslao. Došla sam da obavim ono što me je on lično zamolio da obavim."

Čovek se odvoji od zida taman toliko da mu zraci zahvate crte lica.

Tesli je bilo potrebno nekoliko trenutaka da odgovori. Kada je ugledala čovekove isturene obrve i spoljošten nos, u glavi joj se zavrtelo. Jednostavno, nikada do tada nije uživo videla nijedno tako ružno lice.

"Flečer više nije živ", odgovorila je posle jednog trenutka, napola sa odvratnošću, a napola ipak instinktivno izbegavši da upotrebi reč mrtav.

Grozne crte lica pred njom izražavale su žaljenje; nešto u njihovoj plastičnosti gotovo je karikiralo to osećanje.

"Bio sam ovde kada je otišao", reče čovek. "Čekao sam ga da se... vrati."

Čim je ovo izgovorio, shvatila je ko je. Flečer joj je kazao da možda još postoji živi ostatak Velikog Dela.

"Raule?" izusti ona.

Duboko usađene oči se razrogačiše. U njima nije bilo beonjača. "Zaista si ga poznavala", izgovori on, i napravi još jedan hitri korak prema svetlosti, koja je tako nemilosrdno rezbarila njegove crte lica da je jedva uspevala da ga gleda. Bezbroj puta je na ekranu videla stvorenja koja su bila sračunato mnogo gadnija od ovoga... a i prethodnu noć su okrvavile zveri košmarnog izgleda... ali zbrka signala koje je odašiljao ovaj hibrid uznemirila ju je više od svega što je ikada videla. Bio je tako blizu ljudskom biću, pa ipak nije prevario njenu unutrašnjost. Odziv ju je nečem naučio, iako nije bila sasvim sigurna čemu. Potisnula je tu lekciju u stranu radi hitnijih stvari.

"Došla sam da uništim ostatke Nuncia", reče ona.

"Zašto?"

"Zato što to Flečer želi. Njegovi neprijatelji su još na ovom svetu, iako njega više nema. Plaši se posledica ako dođu ovamo i pronađu opit."

"Ali čekao sam..." počeo Raul.

"Dobro je što jesi. Dobro je što si čuvao ovo mesto."

"Nikuda nisam išao. Svih ovih godina. Ostao sam ovde gde me je otac stvorio."

"Kako si preživeo?"

Raul skrenu pogled sa Tesle, zamžirka na suncu koje samo što nije nestalo.

"Ljudi se brinu o meni", odvrati on. "Ne shvataju šta se ovde dogodilo, ali znaju da sam i ja u tome učestvovao. Nekada su na ovom brdu boravili Bogovi. Oni u to veruju. Dozvoli da ti pokažem."

On se okrenu i povede Teslu iz laboratorije. Iza vrata se nalazila jedna još ogoljenija prostorija; imala je samo jedan prozor. Primetila je da su zidovi obojeni; naivnost murala samo je pojačavala strast sa kojom su prizori bili osećani.

"Ovo je priča o toj noći", reče Raul, "ispričana onako kao što oni veruju da se sve dogodilo."

Ni ovde nije bilo ništa više svetlosti nego u sobi iz koje su izišli, pa je mrak davao slikama tajnovitost.

"Ovako je izgledala Misija", reče Raul, pokazujući gotovo simbolički prikaz stene na kojoj su stajali. "A ovo je moj otac."

Flečer je stajao ispred brda, belog i divljeg lica naspram tame, oči su mu bile predstavaljene u obliku dva meseca. Iz ušiju i usta su mu iskakali neki čudni oblici i zadržavali se oko njegove glave

poput satelita.

"Šta je ovo?" stade da se raspituje Tesla.

"Njegove ideje", glasio je Raulov odgovor. "Ja sam ih naslikao."

"Kakve to ideje ovako izgledaju?"

"Ono što potiče iz mora", odgovori on. "Sve potiče iz mora. To mi je Flečer kazao. U početku, more. Na kraju, more. A između..."

"Suština", upade Tesla.

"Šta?"

"Nije ti pričao o Suštini?"

"Nije."

"Mestu na koje ljudska bića odlaze da sanjaju?"

"Ja nisam ljudsko biće", nežno je podseti Raul. "Ja sam njegov eksperiment."

"Zahvaljujući njemu postao si ljudsko biće", primeti Tesla. "Zar to nije zadatak Nuncia?"

"Ne znam", jednostavno odgovori Raul. "Šta god da mi je učinio nisam mu zahvalan na tome. Bio sam srećniji... dok sam bio majmun. Da sam ostao majmun, do sada bih već bio mrtav."

"Nemoj tako", reče Tesla. "Flečeru se ne bi dopalo kada bi te čuo kako se samo žališ."

"Flečer me je napustio", podseti je Raul. "Naučio me je dovoljno da shvatim šta nikada neću moći da budem, i onda me ostavio."

"Imao je razloga za to. Videla sam njegovog neprijatelja, Džafa. Taj čovek mora biti zaustavljen."

"Tamo..." reče Raul, pokazavši u pravcu jednog malo udaljenijeg mesta na zidu. "Ono je Džaf."

Portret je bio dosta veran. Tesla je prepoznala taj proždirući pogled, naduvenu glavu. Da li je Raul video Džafa u njegovom evoluiranom stanju, ili je ovaj portret čoveka predstavljenog u liku čudovišne bebe predstavljao instinktivni odgovor? Nije imala prilike da se raspita. Raul ju je ponovo poveo dalje.

"Žedan sam", reče on. "Ostatak možemo kasnije pogledati."

"Biće suviše mračno."

"Neće. Popeće se ovamo i zapaliti sveće kada sunce zađe. Dođi da malo popričamo. Ispričaj mi kako je umro moj otac."

2.

Tomi-Reju je trebalo više vremena da stigne do Misije svete Katarine nego ženi s kojom se utrkivao jer mu se na putu dogodilo nešto što mu je, iako je događaj bio beznačajan, pokazalo mesto u njemu samom koje će kasnije jako dobro upoznati. U jednom malom gradu južno od Ensenade, u kome se zaustavio u rano veče da kupi nešto čime će pokvasiti grlo, našao se u baru koji je nudio... za samo deset dolara... zabavu koja je bila nezamisliva u Palomo Gaju. Bila je to suviše primamljiva ponuda da bi je odbio. Položio je novac, kupio pivo i ušao u dimom ispunjen prostor koji jedva da je bio velik kao dve njegove spavaće sobe. Publiku je sačinjavalo desetak muškaraca, koji su se raskrečili na škripavim stolicama. Gledali su ženu koja se bavila seksom sa velikim crnim psom. Prizor ga nije nimalo uzbudio. Kao uostalom ni ostale iz publike; bar ne u seksualnom smislu. Naginjali su se napred da gledaju predstavu sa uzbuđenjem koje nije razumeo dok pivo nije počelo da deluje na njegov umorni sistem, probijajući njegovu viziju sve dok ga ženino lice nije hipnotisalo. Nekada je mogla biti lepa, ali sada joj je lice, isto kao i telo, bilo istrošeno, a na rukama su se jasno nazirali ubodi igala koje su je srozale tako nisko. Znalački je dražila psa pokazujući time da je to činila već bezbroj puta, a potom se spustila na sve četiri pred njim. Onjušio ju je, a onda se lenjo dao na posao. Tek kada se popeo na nju, Tomi-Rej je shvatio kakav je to utisak na njega ostavio njen izraz lica, a

verovatno je isti slučaj bio i sa ostalima. Delovala je poput nekoga ko je već mrtav. Ta misao predstavljala je vrata u njegovoj glavi koja su skrivala jedno smrdljivo žuto mesto; prljavo mesto. Već je i ranije viđao taj pogled, ne samo na licima devojaka u porno časopisima, već i na licima slavnih ličnosti uhvaćenih kamerom. Seks-zombiji, zvezde-zombiji; mrtvaci koji se izdaju za žive. Kada se ponovo uključio u scenu koja se odvijala pred njim, pas je već uhvatio ritam i obrađivao devojku sa pasjom požudom, dok mu je pena kapala iz usta na njena leđa; ovog puta... gledajući u devojci mrtvaca... bilo je seksi. Što je životinja postajala uzbuđenija i on je postajao uzbuđeniji i žena je izgledala više mrtva, osećajući pseći kurac u sebi i njegov pogled na sebi, dok se sve nije pretvorilo u trku između njega i psa koji će od njih pre da svrši.

Pobedio je pas, koji se propeo u svojoj pomami, a onda iznenada stao. Na dati znak jedan od ljudi koji su sedeli u prvom redu ustade i razdvoji par; životinja je istog časa postala nezainteresovana. Pošto je njen partner odveden, žena je ostavljena na sred pozornice da pokupi odeću koju je verovatno odbacila pre nego što je Tomi-Rej ušao. Zatim je izišla kroz ista sporedna vrata kroz koja su otišli i pas i njen svodnik, a na licu joj je bila ista mlohava maska kao i na početku. Očigledno je sledila nova tačka u predstavi, jer niko nije ustajao. Međutim, Tomi-Rej je video sve što mu je bilo potrebno. Stao je da se probija nazad prema vratima kroz gomilu mekih telesa pridošlica, da bi na kraju izišao u polumračni bar.

Tek mnogo kasnije, kada je već gotovo stigao do Misije, otkrio je da je opelješen. Dobro je znao da nema vremena da se vrati; kao i da to ne bi imalo svrhe. Lopov je mogao biti bilo koji muškarac koji mu se našao na putu dok je izlazio. Pored toga, iskustvo je vredelo izgubljenih dolara. Pronašao je novu definiciju smrti. Nije čak bila ni nova. Jednostavno mu je bila prva i jedina.

Sunce je već odavno zašlo kada je krenuo uzbrdo prema Misiji; čim je počeo da se penje preplavilo ga je određeno osećanje dQja vu. Da li je on to video ovo mesto Džafovim očima? Bilo kako bilo, prepoznavanje se pokazalo korisnim. Znajući da je Flečerov agent van svake sumnje stigao pre njega, odlučio je da ostavi kola malo dalje od vrha i da preostali deo puta pređe pešice, kako ne bi saznao za njegov dolazak. Iako je bilo mračno, nije putovao naslepo. Njegova stopala poznavala su put, iako je on njegovom sećanju bio nepoznat.

Stigao je spreman na nasilje, ako to okolnosti budu zahtevale. Džaf ga je snabdeo pištoljem... ljubaznošću jedne od mnogih žrtava koje je Džaf oslobodio njihovih terata... i ideja da ga upotrebi bila je bez sumnje privlačna. Sada, posle uspinjanja od koga je u grudima počelo da ga probada, našao se nadohvat Misije. Iza njega se uzdigao mesec boje ajkulinog trbuha. Obasjavao je porušene zidove i kožu njegovih ruku i šaka svojom bolesnom svetlošću, nateravši ga da poželi ogledalo u kome bi proučio svoje lice. Sigurno bi bio u stanju da vidi kosti ispod mesa; lobanju kako sija isto kao što su mu sijali zubi kada se osmehivao. Konačno, zar to nije bilo ono što je osmeh govorio? Zdravo svete, ovako ću izgledati kada mokri delovi istrule.

Glave bolne od ovakvih misli, on krenu kroz uvenule cvetove ka Misiji.

3.

Raulova koliba se nalazila pedeset jardi iza glavne zgrade; bila je to primitivna građevina u kojoj je već dvoje stvaralo gužvu. Objasnio je Tesli da je u potpunosti zavisio od darežljivosti lokalnog stanovništva koje ga je snabdevalo hranom i odećom u zamenu za to što se brinuo o Misiji. Uprkos oskudnim sredstvima, potrudio se da od kolibe stvori koliko toliko pristojno mesto. Posvuda su bili vidljivi znaci uloženog truda. Zdepaste sveće na stolu bile su postavljene u prstenu kamenja izabranog zbog svoje glatkoće; ćebe na jednostavnom poljskom krevetu bilo je ukrašeno perjem

morskih ptica.

"Imam samo jedan porok", reče Raul, pošto je poseo Teslu u jedinu stolicu. "Nasledio sam ga od oca."

"Koji?"

"Pušim. Jednu na dan. Podelićeš je sa mnom."

"Nekada sam pušila", poče Tesla, "ali više ne pušim."

"Večeras hoćeš", odvrati Raul, glasom koji nije trpeo pogovor. "Popušićemo zdravicu za mog oca."

Doneo je rukom uvijenu cigaretu iz male konzerve zajedno sa šibicama. Posmatrala mu je lice dok ju je pripaljivao. Sve ono što ju je uznemirilo na prvi pogled i dalje ju je uznemiravalo. Crte lica mu nisu bile ni majmunske niti ljudske, već su predstavljale krajnje nesrećan brak između to dvoje. Pa ipak, u svakom drugom pogledu... njegov govor, ponašanje, čak i način na koji je sada držao cigaretu između svojih dugačkih tamnih prstiju... bio je tako civilizovan. Bio je upravo onakav za kakvog bi njena majka volela da je uda, da nije bio majmun.

"Flečer, znaš nije umro", reče joj on, pruživši joj cigaretu. Nerado ju je uzela, jer joj se baš nije dopadala pomisao da stavi u usta nešto što je on držao između usana. Međutim, on ju je gledao, svetlost sveće mu je treperila u očima, sve dok se nije povinovala, a onda se zadovoljno nasmešio jer ju je podelila s njim. "Ubeđen sam da je postao nešto drugo", nastavi on. "Neko drugi."

"Nazdravljam u to ime", reče ona, povukavši još jedan dim. Tek joj je tada postalo jasno da je duvan koji su ovde pušili bio možda nešto jači nego u L.A.-u.

"Šta je unutra?" upita ona.

"Dobra roba", odgovori on. "Dopada ti se?"

"Donose ti i drogu?"

"Sami je uzgajaju", odvrati Raul kao da je to nešto što se podrazumeva.

"Odlično za njih", reče ona i povuče treći dim pre nego što mu ju je vratila. To je zaista bila jaka roba. Usta su već oblikovala pola rečenice za koju njen um nije imao pojma kako da je završi pre nego što je uopšte shvatila da govori.

"...ovo je noć o kojoj ću pričati svojoj deci... samo što neću imati dece... unučićima onda... pričaću im o tome kako sam sedela sa čovekom koji je nekada bio majmun... nemaš ništa protiv da ti to pričam? Prvi put mi je... sedeli smo tako i pričali o njegovom prijatelju... i mom prijatelju... koji je nekada bio čovek..."

"I dok im to budeš pričala", reče Raul, "šta ćeš im reći o sebi?"

"O sebi?"

"Gde ćeš se ti uklopiti u to ustrojstvo? Šta ćeš ti postati?"

Malo je razmišljala o ovome. "Zar moram nešto postati?" upitala je na kraju.

Raul joj dodade ostatak cigarete. "Sve nešto postaje. Sedeći ovde, mi postajemo."

"Šta?"

"Stariji. Bliži smrti."

"Oh sranje. Ne želim da budem bliža smrti."

"Nemaš izbora", jednostavno odvrati Raul. Tesla odmahnu glavom. Glava je nastavila da joj se kreće još dugo pošto je kretnja bila završena.

"Želim da razumem", reče ona na kraju.

"Nešto određeno?"

Malo je razmišljala, prelazeći kroz sve moguće opcije, i na kraju odabrala jednu.

"Sve?" odvrati ona.

On se nasmeja, a njegov smeh joj zazvuča poput zvona. Upravo se spremala da mu kaže da je to dobar trik, ali je shvatila da je ustao i da stoji kod vrata.

"Neko je u Misiji", čula ga je kako kaže.

"...došao da upali sveće", nagađala je ona, dok joj se činilo da joj glava prethodi telu u poteri za njim.

"Ne", odvrati on dok je izlazio u mrak. "Oni nikada nisu kročili tamo gde su zvona..."

Dok je premetala po glavi Raulova pitanja, zurila je u plamen sveće čija slika je bila utisnuta u tamu kroz koju se sada posrćući probijala, svetlost lualica koja je mogla da je odvede preko ivice stene da nije sledila njegov glas. Kada su prišli zidovima, rekao joj je da ostane gde je, ali se ona nije obazirala na to već je krenula za njim. Oni koji pale sveće zaista su došli u posetu; njihovih ruku delo bacalo je sjaj iz prostorije sa portretima. Iako je sadržaj Raulove cigarete napravio prazninu između njenih misli bile su dovoljno sređene da se uplašila da je suviše dugo lenčarila, i da je dovela u opasnost posao zbog koga je došla. Zašto nije odmah pronašla Nuncio i prosula ga u okean kao što joj je Flečer naložio? Pošto je tako sama sebe iznervirala, postala je jako odvažna. U tami sobe sa slikama na zidovima uspela je da pretekne Raula i tako prva stupi u laboratoriju osvetljenu svećom.

Samo što tamo nisu bile upaljene sveće, niti je posetilac bio molilac.

Na sredini prostorije bila je zapaljena mala vatra koja se dimila, a čovek... koji joj je trenutno bio okrenut leđima... preturao je po gomili opreme golim rukama. Nije očekivala da će ga prepoznati kada je pogledao u njenom pravcu, što je, kada se o tome bolje razmisli, bilo glupo. U poslednjih nekoliko dana uspela je da upozna većinu glumaca u ovom komadu, ako ne po imenu, a ono makar po izgledu. Ovoga je znala i po imenu i po izgledu. Tomi-Rej MekGir. Okrenuo se licem prema njoj. U savršenoj simetriji njegovog lica nazirala se loptica ludila... nasledena od Džafa... koja je odskakala napred nazad, svetlucajući.

"Zdravo!" reče on; običan, usputni pozdrav. "Pitao sam se gde si. Džaf je kazao da ćeš biti ovde."

"Ne diraj Nuncio", reče mu ona. "Opasan je."

"Tome se i nadam", reče on uz osmeh.

Videla je da nešto drži u šaci. Uhvativši njen pogled, on joj pokaza. "Aha, našao sam ga", reče on. Zaista je imao epruvetu kakvu joj je Flečer opisao.

"Baci je", posavetova ga ona, pokušavši da bude hladna.

"Zar si ti to nameravala da učiniš?" upita on.

"Da. Kunem se, jesam. Letalan je."

Primetila je da mu je pogled odlutao sa njenog lica na Raulovo, koga je čula kako diše iza nje, stojeći malo po strani. Tomi-Reja izgleda uopšte nije brinulo što je brojčano nadjačan. Pitala se postoji li bilo kakva pretnja po život ili opasna situacija koji bi mogli da mu skinu taj zadovoljni izraz sa lica. Nuncio, možda? Svemogućí Bože, kakve bi mogućnosti on pronašao čekajući u njegovom varvarskom srcu da stekne moć i uveliča se?

Ponovo reče: "Uništi ga, Tomi-Rej, pre nego što on uništi tebe."

"Nipošto", odvrati on. "Džaf ima neke planove s njim."

"A šta će biti s tobom kada okončaš posao za njega? Briga njega za tebe."

On je moj otac i voli me", odvrati Tomi-Rej, sa sigurnošću koja bi bila dirljiva da se radilo o normalnoj duši.

Krenula je ka njemu, govoreći dok se približavala. "Saslušaj me samo nekoliko minuta, hoćeš li...?"

On strpa Nuncio u džep i istovremeno zavuče šaku u drugi. Iz njega izvadi pištolj.

"Kako si nazvala tu stvar?" upita on, uperivši oružje u nju.

"Nuncio", odvrati ona, usporivši, ali i dalje nastavljajući da se postojano približava.

"Ne. Ono drugo. Još nekako si je nazvala."

"Letalnim."

On se isceri. "Aha", reče on, sričući reč. "Letalnim. To znači da ubija, je li tako?"

"Tako je."

"To mi se dopada."

"Ne, Tomi..."

"Nemoj ti meni govoriti šta se meni dopada, a šta ne", reče on. "Kazao sam da volim sve što je letalno i ozbiljno to mislim."

Odjednom joj je postalo jasno da je sasvim pogrešno procenila ovu scenu. Da ju je ona pisala, držao bi je na nišanu dok ne pobegne. Ali on se držao vlastitog scenarija.

"Ja sam Dečak-Smrt", reče on, i povuče obarač.

VI

1.

Iznerviran onim što se dogodilo u Eleninoj kući, Grilo je potražio pribežište u pisanju, disciplini za koju je osećao da mu je sve potrebija što je ovaj bazen protivrečnosti postajao dublji. U početku je bilo lako. Držao se suvih činjenica i iznosio stvari na način kojim bi se i Swift ponosio. Kasnije je mogao iz toga da izvuče delove koje će poslati Abernatiju. Dalje mu je dužnost nalagala da zapiše sve čega se mogao setiti.

U polovini tog procesa, nazvao ga je Hočkis i predložio da se nađu za jedan sat da nešto popiju i porazgovaraju. U Gaju su postojala samo dva bara, objasnio mu je on, od kojih je Starkijev, u Srnoudolini, bio bučniji, te stoga i pogodniji. Jedan sat posle razgovora, pošto je gomilu događaja od prošle noći bezbedno stavio na hartiju, Grilo je napustio hotel i našao se sa Hočkisom.

Starkijev bar bio je praktično prazan. U jednom uglu neki starac je tiho pevušio sam za sebe, a za barom su sedela dva klinca koji su izgledali suviše mladi da bi pili; sve u svemu celo mesto su maltene imali za sebe. Pa ipak, Hočkis je govorio šapatom tokom celog razgovora.

"Ne znaš gotovo ništa o meni", reče on na početku. "Shvatio sam to sinoć. Vreme je da saznaš."

Nije ga uopšte više trebalo nagovarati da govori. Izneo je sve ne unoseći u to nikakva osećanja, kao da je teret osećanja bio suviše težak i već odavno istisnuo suze iz njega. Grilo mu je na tome bio zahvalan. Ako je onaj koji priča mogao da bude bezosećajan, onda je to i njemu omogućavalo da bude isto takav, da istražuje između redova Hočkisovog izlaganja tragajući za pojedinostima preko kojih je ovaj prešao. Prvo je, razume se, govorio o Karolininoj ulozi u priči, niti hvaleći niti proklinjući kćerku, jednostavno je opisao nju i tragediju koja ju je odvojila od njega. Onda je šire zabacio mrežu ove priče i uvukao u nju i ostale, prvo je dao jezgrovit portret Trudi Kac, Džojks MekGir i Arlin Farel, a zatim je izneo kako je koja od njih prošla. Grilo je užurbano ispisivao pojedinosti dok je Hočkis govorio stvarajući porodično stablo čiji su koreni sezali tamo gde se Hočkissova priča često vraćala: pod zemlju.

"Tamo se nalaze odgovori", nekoliko puta je ponovio. "Verujem da su Flečer i Džaf, ko god da su, šta god da su, odgovorni za ono što se dogodilo mojoj Karolini. Kao i ostalim devojkama."

"Zar su sve vreme bili u pećinama?"

"Videli smo ih kako beže, je li tako?" upita Hočkis. "Znači, jesu, mislim da su sve ove godine dole čekali." Napunio je usta viskijem i progutao ga. "Posle onoga što se sinoć dogodilo u Šoping centru, ostao sam budan i pokušao da sve postavim na svoje mesto. Pokušao sam da izvučem neki smisao iz svega toga."

"I?"

"Odlučio sam da siđem u pećine."

"Po kog đavola, zaboga?"

"Sve te godine, zarobljeni tamo dole, mora da su nešto radili. Možda su za sobom ostavili neke tragove. Možda tamo dole pronađemo nešto što će nam pomoći da ih uništimo."

"Flečera više nema", podseti ga Grilo.

"Zaista?" upita Hočkis. "Ni u šta više nisam siguran. Stvari se odugovlače, Grilo. Izgleda kao da su nestale, ali se zadržavaju, negde u pozadini. U umu. U tlu. Samo malo siđeš niz padinu i već si u prošlosti. Svaki korak predstavlja hiljadu godina."

"Moje sećanje ne seže toliko u prošlost", našali se Grilo.

"Kako da ne. Seže", odvrati Hočkis, krajnje ozbiljno. "Ono seže sve do čestice u moru. To je ono

što nas progoni." On podiže šaku. "Izgleda čvrsta, je li tako?" upita on. "Ali uglavnom se sastoji od vode." Činilo se kao da traga za još kojom mišlju, ali mu nijedna nije pala na pamet.

"Stvorenja koja je Džaf napravio izgledaju kao da su iskopana", primeti Grilo. "Je li to ono što misliš da ćeš naći tamo dole?"

Hočkisov odgovor predstavljao je onu misao koju pre jednog trenutka nije bio u stanju da oblikuje. "Kada je umrla", reče on, "mislim na Karolinu... kada je Karolina umrla sanjao sam je kako se rastače preda mnom. Ne da truli. Rastače. Kao da ju je more primilo natrag."

"Da li i dalje sanjaš takve snove?"

"Ne. Sada više uopšte ne sanjam."

"Svi sanjaju."

"Onda je sebi ne dozvoljavam da ih se setim", odvrati Hočkis. "Pa... jesi li uz mene?"

"Uz tebe u čemu?"

"Silasku."

"Ti zaista želiš to da uradiš? Mislio sam da je praktično nemoguće sići tamo dole."

"Onda ćemo umreti pokušavajući", odvrati Hočkis.

"Ja moram da napišem priču."

"Dozvoli da ti nešto kažem, prijatelju", poče Hočkis. "Tamo je priča. Jedina priča. Ispod samih naših nogu."

"Moram da te upozorim... klaustrofobičan sam."

"Uskoro ćemo te odvići od toga", odvrati Hočkis sa osmehom za koji Grilo pomisli da je mogao biti makar malo ubedljiviji.

2.

Iako se Havi celo popodne uspešno borio protiv sna, u rano večer već je jedva držao oči otvorene. Kada je kazao Džo-Bet da želi da se vrati u hotel umešala se mama, rekavši mu da bi se osećala mnogo bolje kada bi ostao u kući. Spremila mu je slobodnu sobu (prošlu noć je proveo na sofi) i on se povukao u nju. Njegovo telo je pretrpelo i te kakva maltretiranja u nekoliko poslednjih dana. Šaka mu je i dalje bila sva u gadnim ranama, a leđa su ga, mada ubodi koje mu je nanela terata nisu bili duboki, ipak bolela. Pa ipak, sve to ga nije sprečilo da već posle nekoliko trenutaka zaspi.

Džo-Bet je spremila obrok za mamu... salatu kao i uvek... i za sebe, baveći se kućnim poslovima kao da se ništa na celom svetu nije promenilo od pre nedelju dana, i na kratko bi, unevši se u posao, zaboravila na užase. A onda bi joj pogled na majčino lice, ili sjajna nova brava na stražnjim vratima, vratili sećanja. Više uopšte nije mogla ni na koji način da ih sortira: postojali su samo poniženje i bol koje su smenjivali novo poniženje i bol. A kroz sve to iscereni Džafov lik; blizu nje, suviše blizu nje, povremeno umalo nije uspevao da je ubedi u njegove vizije onako kako je ubedio Tomi-Reja. Od svih strahova najviše ju je uznemiravao onaj da bi ona, u stvari, mogla da se priključi neprijatelju. Dok joj je objašnjavao kako se on zalaže za razum, a ne za osećanja, razumela je. Čak je osetila i simpatiju. A onda onaj zadirkujući razgovor o Umetnosti i ostrvu koje je želeo da joj pokaže...

"Džo-Bet?"

"Mama?"

"Je li ti dobro?"

"Jeste. Razume se. Da."

"O čemu si razmišljala? Izraz na tvom licu..."

"Samo... o prošnoj noći."

"Treba da je izbrišeš iz sećanja."

"Možda ću se odvesti do Lois; da malo popričam s njom? Imaš li šta protiv?"

"Ne. Biće mi dobro. Hauard je sa mnom."

"Onda ću otići."

Od svih njenih prijatelja u Gaju, niko nije savršenije predstavljao normalnost od koje se njen život udaljio od Lois. Što se tiče njenih moralnih ograničenja, ona je snažno i jednostavno verovala u ono što je dobro. U suštini, želela je da na svetu vlada mir, kako bi ljudi mogli decu da podižu s ljubavlju, kako bi zatim ta deca opet mogla podizati svoju decu. Znala je ona i za zlo. To je bila svaka sila koja se protivila toj viziji. Teroristi, anarhisti, ludaci. Sada je Džo-Bet znala da takve ljudske sile imaju saveznike na mnogo prefinjenijom nivou postojanja. Jedan od njih bio je njen otac. Nikada joj nije bilo potrebnije da potraži društvo onih čija je definicija dobrog bila nepokolebljiva.

Kada je izišla iz kola iz Loisine kuće začula je buku i smeh; što je s radošću dočekala posle dugih časova strahovanja i neprijatnosti koje je preturila preko glave. Pokucala je na vrata. Razuzdanost se nije smanjivala. Izgleda da se unutra nalazila povećá gomila.

"Lois?" pozva je ona, ali iznutra je dopirala takva buka da su i pozivi i kucanje prošli nezapaženo, pa je stoga počela da grebe po prozoru i ponovo da je doziva. Zastori se pomakoše u stranu i pojavi se Loisino upitno lice; ustima je oblikova Džo-Betino ime. Soba iza nje bila je prepuna ljudi. Deset sekundi kasnije već je bila na vratima, sa izrazom na licu koji je bio tako neobičan da je malo nedostajalo da je Džo-Bet ne prepozna: smešila se u znak dobrodošlice. Činilo se da su iza nje u kući bila upaljena sva svetla; bleštava svetlost prosula se preko praga.

"Iznenadenje", reče Lois.

"Da, palo mi je na pamet da malo svratim. Ali ti... imaš društvo."

"Tako nekako", odvrati Lois. "Trenutno će to biti malo teže."

Bacila je pogled preko ramena u kuću. Ličilo je na maskenbal. Neki čovek odeven u punu kaubojsku opremu besciljno se peo uz stepenice, mamuze su mu sijale; na stepeništu se mimoišao sa drugim pod punom vojničkom spremom. Preko predvorja su ruku pod ruku prolazili žena u crnom i gost koji je došao odeven kao hirurđ, povrh svega, još je i preko lica nosio masku. Već je i sama činjenica da je Luis isplanirala takvu jednu terevenku, a da to nije uopšte pomenula Džo-Bet, bila dovoljno čudna; sam Bog zna da su u radnji imale dovoljno vremena za čavrljanje. Međutim, da je ona uopšte tako nešto priredila... staložena, pouzdana Lois... bilo je dvostruko čudnije.

"Mislím da nije bitno", nastavila je Lois. "Konačno, ti si prijatelj. Trebalo bi da učestvuješ, je li tako?"

Da učestvuje u čemu htela je da zausti Džo-Bet, ali nije imala vremena jer ju je Lois uvukla unutra, uhvativši je posednički za ruku; vrata se za njom s treskom zatvoriše.

"Zar nije divno?" upita Lois. Sva je sijala. "Da li su ljudi i tebe posetili?"

"Ljudi."

"Posetioci."

Džo-Bet samo klimnu što je Lois bilo dovoljno da počne da priča o nečem drugom. "Kod Kriclerovih, koji stanuju do nas, došli su Posetioci iz Maskerade... znaš, one serije o sestrama?"

"Sa TV-a?"

"Razume se, sa TV-a. A moj Mel... pa, znaš i sama koliko voli stare vesterne..."

Ništa od ovoga nije imalo mnogo smisla, ako ga je uopšte imalo, ali Džo-Bet je dopustila Lois da nastavi, jer se plašila da će, ako postavi neko neodgovarajuće pitanje, dokazati da je neposvećena i biće joj uskraćeno svako daljnje ispovedanje.

"Ja? Ja sam imala najviše sreće", brbljala je Lois. "Bila sam tako, tako srećna. Došli su svi iz

Dana za danom. Cela porodica. Alen, Virdžinija, Beni, Džejn. Čak su doveli i Morgana. Zamisli samo."

"Odakle su oni došli, Lois?"

"Jednostavno su se pojavili u kuhinji", glasio je odgovor. "I, razume se, ispričali su mi sva ogovaranja vezana za porodicu..."

Lois je još samo radnjom bila toliko opsednuta koliko serijom Dan za danom, pričom o najomiljenijoj porodici Amerike. Redovno je sedela i prepričavala Džo-Bet svaku pojedinost sinoćnje epizode kao da je to deo njenog vlastitog života. Izgleda da je iluzija sada prevagnula. Govorila je o Petersonovima kao da su bili gosti u njenoj kući.

"Zaista su onako slatki kao što sam znala da će biti", govorila je ona, "mada sam mislila da se neće pomešati sa ljudima iz Maskerade. Znaš već, Petersonovi su tako obični; to je ono što kod njih volim. Tako su..."

"Lois. Prestani s tim."

"Šta nije u redu?" upita ona.

"To ti meni kaži."

"Sve je u redu. Sve je divno. Posetioци su tu i strašno sam srećna."

Osmehnula se čoveku u blede plavom sakou koji joj je prijateljski mahnuo.

"To je Tod, iz Poslednjeg smeha..." obavesti je ona.

Satira koja se davala kasno noću nije bla po ukusu Džo-Bet kao ni Dan za danom ali ovaj čovek joj je izgledao nekako poznat. Kao i devojka kojoj je pokazivao trikove sa kartama; i muškarac koji se očigledno nadmetao s njim za njenu naklonost, koji bi mogao da prođe... čak i odavde... kao domaćin maminog omiljenog kviza, Skrivalica.

"Šta se to ovde događa?" upita Džo-Bet. "Je li to neka imitatorska žurka ili nešto slično?"

Od kada ju je pozdravila na vratima, Lois nije silazio osmeh sa lica, ali posle ove primedbe, on je neznatno izbledeo.

"Ne veruješ mi", primeti ona.

"Da ti verujem?"

"Za Petersonove."

"Ne. Razume se da ti ne verujem."

"Ali oni su došli, Džo-Bet", reče ona, odjednom smrtonosno ozbiljna. "Pretpostavljam da sam oduvek želela da ih upoznam, i oni su došli." Uхватила je Džo-Betinu šaku i na licu joj je ponovo zaigrao osmeh. "Videćeš", reče ona. "I nemoj brinuti, i kod tebe će neko doći, ako ga budeš dovoljno snažno želela. To se događa po celom gradu. Ne dolaze samo ljudi sa TV-a, već i oni sa oglasnih panoa i iz časopisa. Prelepi ljudi; divni ljudi. Ne treba da se plašiš. Oni pripadaju nama." Prišla joj je malo bliže. "Nikada, u stvari, nisam to shvatala, sve do sinoć. I mi smo njima isto toliko potrebni kao i oni nama, je li tako? Možda i više. I zato nam neće naneti nikakvo zlo..."

Ona gurnu vrata iza kojih je dopirao najjači smeh. Džo-Bet uđe posle Lois. Svetla koja su je u prvi mah zaslepila u predvorju, ovde su bila još sjajnija, iako nije bilo vidljivog izvora. Kao da su ljudi iz sobe došli već osvetljeni, kosa im je sijala, a isto tako i oči i zubi. Mel je stajao kod kamina, dostojanstveno, onako ćelav i ponosan, i osmatrao je sobu punu čuvenih lica.

Upravo kao što je Lois i obećala, zvezde su došle u Palomo Gaj. Porodica Peterson... Alen, Virdžinija, Beni i Džejn... čak i njihovo štene, Morgan... zaposeli su u središtu prostorije, sa nekolicinom ostalih likova iz serija... gospođa Klajn iz susedstva, koja je Virdžiniji trovala život; Hejvardovi, vlasnici radnje na uglu... takođe su bili pripravnici. Alen Peterson je vodio živ razgovor sa Hester D'Arسي, mnogo zlostavljanom junakinjom Maskerade. Njena previše seksi sestra, koja je

otrovala pola porodice kako bi stekla kontrolu nad basnoslovnim bogatstvom, stajala je u uglu očijukajući sa muškarcem sa reklame za gaće, koji je došao odeven onako kako ga je najviše ljudi znalo: bio je gotovo nag.

"Svi!" reče Lois, nadglasavši graju. "Sve vas molim, želim da upoznate moju prijateljicu. Jednu od mojih najboljih prijateljica..."

Sva poznata lica su se okrenula da pogledaju, poput korica desetak TV vodiča, sve oči bile su uprte u Džo-Bet. Želela je da se izgubi iz ove ludosti pre nego što i nju zahvati, ali Lois ju je čvrsto držala za šaku. Konačno, ovo je bio samo deo sveopšte ludosti. Ako je želela da je shvati, morala je ostati pribrana.

"...ovo je Džo-Bet MekGir", predstavi je Lois.

Svi se osmehnuše; čak i kauboj.

"Sve mi se čini da bi ti piće dobro došlo", reče Mel, kada je Lois povelu Džo-Bet u obilazak.

"Ne pijem, gospodine Knap."

"To ipak ne znači da ne izgledaš kao da ti je potrebno", glasio je odgovor. "Mislim da ćemo posle ove noći svi morati da izmenimo svoje navike, zar ne? Ili možda posle prošle noći." Pogledao je u Lois, čiji je smeh naprosto odzvanjao. "Nikada je nisam video toliko srećnu", primeti on. "To i mene čini srećnim."

"Znate li odakle svi ovi ljudi ovde?" upita Džo-Bet.

Mel slegnu ramenima. "Ne znam ništa više od tebe. Prošetajmo, hoćeš li? Meni je potrebno piće ako tebi nije. Lois je uvek sebi uskraćivala ovakva mala zadovoljstva. Uvek sam govorio: Bog ne gleda. A ako i gleda, ne mari."

Stali su da se probijaju između gostiju ka predvorju. Mnogo se ljudi tamo okupilo kako bi izbegli gužvu u salonu, a među njima je bila i nekolicina onih koji su posećivali crkvu: Melina Male; Al Grigsbi; Rubi Šepard. Osmehivali su se Džo-Bet, a na njihovim licima nije bilo nikakvih znakova da u ovom skupu vide bilo šta čudno. Da nisu možda i oni doveli svoje Posetioce?

"Da li ste sinoć bili u Šoping centru?" upita Džo-Bet Mela dok ga je posmatrala kako joj sipa sok od pomorandže.

"Jesam, i te kako", odvrati on.

"A Melina? Lois? Kriclerovi?"

"Mislim da su i oni. Ne sećam se tačno ko je sve bio tamo, ali da, siguran sam da je većina... jesi li sigurna da ne želiš da ti nešto sipam u sok?"

"Možda bih i mogla", reče ona neodređeno, dok je u umu slagala deliće ove misterije.

"Odlično", odvrati Mel. "Gospod ne gleda, a čak i da gleda..."

"...nije Ga briga."

Prihvatila je piće.

"Tako je. Nije Ga briga."

Srknula je; i zagrcnula se.

"Šta ste to stavili?" upita ona.

"Votku."

"Je li to svet poludeo, gospodine Knap?"

"Mislim da jeste", glasio je odgovor. "Šta više, dopada mi se ovakav."

Haui se probudio nešto posle deset, ne zato što se dovoljno odmorio, već zato što se prevrnuo u snu i prignječio telom ozleđenu šaku. Od bola se ubrzo probudio. Seo je u krevetu i stao da proučava

svoje bolne zglobove na mesečini. Posekotine su se ponovo otvorile. Obukao se i otišao u kupatilo da spere krv, a onda krenuo u potragu za zavojem. Džo-Betina majka mu je dala zavoj i stručno mu povila šaku, obavestivši ga pri tom da je Džo-Bet otišla do Lois Knap.

"Kasni", reče mama.

"Nema još ni pola deset."

"Svejedno."

"Želite da odem da je potražim?"

"Da li bi hteo? Možeš uzeti kola Tomi-Reja."

"Je li daleko?"

"Nije."

"Onda ću prošetati."

Toplina noći i to što se našao napolju u njoj a da ga pri tom niko nije jurio, podsetilo ga je na njegovu prvu noć u Gaju: kada je ugledao Džo-Bet u Batrikovom restoranu; razgovarao s njom; kada se u nekoliko sekundi zaljubio u nju. Nevolje koje su se od tada sručile na Gaj bile su neposredna posledica tog susreta. Međutim, koliko god značajna bila njegova osećanja prema Džo-Bet, nije mogao sebe da natera da veruje da su ona izazvala tako sveobuhvatne posledice. Da li je moguće da je iza neprijateljstva između Džafa i Flečera... pored Suštine i borbe da se njome zavlada... postoji neka raširenija zavera? Oduvek je mučio sebe takvim nemogućim stvarima; kao što je bio pokušaj da zamisli beskonačnost ili kako bi bilo dodirnuti sunce. Zadovoljstvo se nije sastojalo u rešavanju, već u naporu da se čovek uhvati ukoštac sa takvim pitanjem. U ovom slučaju razlika je bila u mestu koje je on zauzima u svemu tome. Sunca i beskonačnosti mučili su i mnogo veće umove od njegovog. Ali ono što je osećao za Džo-Bet mučilo je samo njega i ako je... kao što je neki udaljeni instinkt u njemu (Flečerov eho, možda?) nagovestio... činjenica da su se oni sreli predstavljala sićušni, ali vitalni deo neke ogromne priče, on nije mogao da je prepusti na razmišljanje tim većim umovima. Bar je deo odgovornosti bio na njemu; na oboje. Kako je samo želeo da nije. Kako je samo žudeo za tim da prati Džo-Bet kao kakav prosac iz nekog malog grada. Da prave planove za budućnost neopterećeni neobjašnjivom prošlošću koja ih pritiska. Ali to je bilo nemoguće, isto kao što je bilo nemoguće da ono što je napisano bude nenapisano, ili ono što je poželjeno bude nepoželjeno.

Da je želeo bilo kakav konkretniji dokaz za to, ne bi mogao bolji naći nego što je bio prizor koji ga je čekao iza vrata kuće Lois Knap.

"Neko te traži, Džo-Bet."

Okrenula se i ugledala isti izraz lica koji mora da se našao i na njenom licu, kada je pre dva sata i više, stupila u salon.

"Hau", izusti ona.

"Šta se to ovde događa?"

"Proslava."

"Aha, to vidim. Ali svi ti glumci. Otkud oni? Nemoguće da svi žive u Gaju."

"Nisu to glumci", odvrati ona. "To su ljudi sa TV-a. I iz nekoliko filmova. Tih nema mnogo, ali..."

"Stani, stani."

Prišao joj je bliže. "Jesu li oni Loisini prijatelji?" upita on.

"Svakako", odvrati ona.

"Ovaj grad jednostavno nastavlja dalje, je li tako? Upravo kada pomisliš da si ga shvatio..."

"Ali to nisu glumci, Haui."

"Upravo si rekla da jesu."

"Ne. Rekla sam da su to ljudi sa TV-a. Vidiš li tamo porodicu Peterson? Čak su doveli i psa sa sobom."

"Morgana", izusti Haii. "Moja majka je imala običaj da gleda tu seriju."

Pas, ljupki mešanac iz duge tradicije ljupkih mešanaca, čuo je svoje ime i zaleteo se, praćen Benijem, najmlađim od Petersonove dece.

"Zdravo", pozdravi ga klinac. "Ja sam Beni."

"Ja sam Haii. Ovo je..."

"Džo-Bet. Upoznali smo se. Hoćeš li da iziđemo, Haii, i igramo lopte? Dosadno mi je."

"Ali napolju je mrak."

"Ne, nije", odvrati Beni. On pokaza Haiiju prema vratima koja su vodila na patio. Bila su otvorena. Napolju, kao što je Beni kazao, noć uopšte nije bila mračna. Kao da je ono čudno zračenje koje je natapalo kuću, o čemu još nije stigao da porazgovara sa Džo-Bet, iscurilo i u dvorište.

"Vidiš?" upita ga Beni.

"Vidim."

"Pa hajdemo onda, a?"

"Malo kasnije."

"Obećavaš?"

"Obećavam. Uzgred, kako ti je pravo ime?"

Mali se zbunio. "Beni", reče on. "Oduvek je bilo." On i mešanac se uputiše u svetlu noć.

Pre nego što je Haii stigao da razvrsta bezbroj pitanja koja su mu se vrzmala po glavi, osetio je kako ga neko prijateljski tapše po leđima i začuo jedan zvučan glas:

"Nešto za piće?"

Haii podiže zamotanu šaku u znak izvinjena što ne može da se rukuje.

"Lepo je što ste došli. Džo-Bet mi je pričala o vama. Ja sam Mel, inače. Loisin muž."

Pretpostavljam da ste već sreli Lois."

"Tako je."

"Ne znam gde se izgubila. Mislim da je bari jedan od onih kauboja." On podiže čašu. "Na šta ja kažem, bolje on nego ja." Zatim se tobože postideo. "Šta ja to govorim? Trebalo bi to kopile da izbacim na ulicu. Da ga upucam?" Osmehnulo se. "To je za vas Novi Zapad, je li tako? Šta vas boli za to? Želiš li još jednu votku, Džo-Bet? Želiš li ti nešto, Haii?"

"Zašto da ne?"

"Smešno, zar ne?" primeti Mel. "Tek kada ti prokleti snovi uđu u kuću shvatiš ko si. Ja... ja sam kukavica. I ne volim je." Okrenuo im je leđa. "Nikada je nisam voleo", reče on dok se okretao od njih. "Kučka. Jebena kučka."

Haii ga isprati pogledom dok je nestajao u gužvi, a onda ponovo uputi pogled Džo-Bet. Vrlo polako reče:

"Nemam pojma šta se ovde događa. A ti?"

"Da."

"Ispričaj mi. Jednosložnim rečima."

"Ovo je posledica prošle noći. Onoga što je tvoj otac učinio."

"Vatre?"

"Ili onoga što je iz nje proisteklo. Svi ti ljudi..." Osmehnulo se ona, prešavši pogledom preko njih, "... Lois, Mel, onaj tamo Rubi... svi oni su sinoć bili u Šoping centru. Šta god da je izišlo iz tvog oca..."

"Govori tiše, molim te? Zure u nas."

"Ne govorim glasno, Haui", odvrati ona. "Ne budi toliko paranoidan."

"Kažem ti da zure."

Osećao je jačinu njihovih pogleda: lica koja je samo viđao po sjajnim časopisima ili na televizijskim ekranima, zurila su u njega čudnim, gotovo zabrinutim pogledima.

"Neka zure", odvrati ona. "Ne misle nam ništa loše."

"Otkud znaš?"

"Ovde sam celo veče. Sve je kao na nekom normalnom prijemu..."

"Brljaviš kad govoriš."

"Zašto se i ja ne bih s vremena na vreme malo zabavila?"

"Ne kažem da ne bi trebalo. Samo kažem da nisi u stanju da prosудиš da li su opasni ili nisu."

"Šta to pokušavaš, Haui?" upita ga ona. "Da sve ove ljude zadržiš samo za sebe?"

"Ne. Ne, razume se da ne."

"Ne želim da budem deo Džafove..."

"Džo-Bet."

"On mi je možda otac. Ali to ne znači da mi se i dopada."

Pri pomenu Džafovog imena svi u prostoriji su umukli. Sada su svi u sobi... kauboji, zvezde sapunskih opera, ljudi iz komedija situacija, lepotice i svi ostali... gledali u njihovom pravcu.

"Oh sranje", tiho izusti Haui. "Nije trebalo to da kažeš." Stao je da osmatra lica koja su ga okruživala. "To je bila greška. Nije ona to mislila. Ona nije... ona ne pripada... hoću da kažem, mi smo zajedno. Ona i ja. Shvatate, mi smo zajedno? Moj otac je bio Flečer, a njen... njen nije." Kao da je stajao u živom pesku. Što se više borio, to je dublje upadao.

Prvi je progovorio jedan kauboj. Imao je oči koje bi u štampi nazvali ledeno-plavim.

"Ti si Flečerov sin?"

"Da... jesam."

"Znači ti znaš šta treba da uradimo."

Haui je odjednom shvatio značenje pogleda koji su ga pratili od kada je ušao. Ova stvorenja... Flečer ih je nazvao halucigeniji... su ga poznavala; ili su bar mislila da ga poznaju. Sada se identifikovao, i potreba koja se ocrtavala na njihovim licima nije mogla biti jasnija.

"Reci nam šta da radimo", reče neka žena.

"Ovde smo zbog Flečera", reče druga.

"Flečera više nema", javi se Haui.

"Onda zbog tebe. Ti si mu sin. Šta ćemo ovde da radimo?"

"Želiš li da uništimo Džafovo dete?" upita kauboj, uperivši svoje plave oči u Džo-Bet.

"Isuse, ne!"

Ispružio je ruku da dohvati ruku Džo-Bet, ali ona se već povukla od njega, krenuvši polako prema vratima. "Vrati se", reče on. "Neće te povrediti."

Video je po izrazu njenog lica da su njegove reči predstavljale slabu utehu u ovakvom društvu.

"Džo-Bet..." pozva je on, "... neću im dozvoliti da te povrede."

Krenuo je prema njoj, ali stvorenja njegovog oca nisu nameravala da puste svoju jedinu nadu koja bi mogla da ih povede da ode. Pre nego što je uspeo da stigne do nje, osetio je kako ga nečija šaka hvata za košulju, za njom još jedna, pa još jedna, dok nije bio sasvim okružen licima koja su ga preklinjala i obožavala.

"Ne mogu vam pomoći", povika on. "Ostavite me na miru!"

Krajičkom oka ugledao je Džo-Bet kako sva uplašena trči prema vratima, otvara ih i beži napolje. Doživao ju je, ali je buka koju su stvarali molioci oko njega postajala sve jača dok nije ugušila svaki

slog koji bi izgovorio. Počeo je snažnije da se probija kroz gomilu. Možda su bili snovi, ali bili su dosta čvrsti; i topli; i kako se činilo, uplašeni. Bio im je potreban vođa, i izabrali su njega. Za tu ulogu nije bio pripremljen, naročito ako je to značilo da će ga odvojiti od Džo-Bet.

"Nosite mi se s puta!" zahtevao je, probijajući se kroz sjajna lica osvetljena otpozadi. Njihova gorljivost nije se smanjila, već je rasla što se on više opirao. Uspeo je da se oslobodi svojih obožavalaca tek kada je pognuo glavu i počeo da krči put kroz njih. Sledili su ga u predvorje. Prednja vrata su bila otvorena. Poleteo je prema njima, poput kakve zvezde koju jure obožavaoci, i uspeo da se obre u noći pre nego što su ga stigli. Neki instinkt ih je zadržao da ne krenu za njim na otvoreno, mada su jedno ili dvoje, Beni i pas Morgan bili su predvodnici, krenuli za njim; dečak je vikao... "Vrati se da nas uskoro posetiš!"... i taj povik ga je sledio poput pretnje niz ulicu.

VII

1.

Metak je pogodio Teslu u slabinu, poput udarca kakvog teškaša. Odbacio ju je unazad, i iscereno lice Tomi-Reja zamenile su zvezde koje su se videle kroz otvoren krov. Iz časa u čas postajale su sve veće, bubrile su poput sjajnih rana, oivičene jasnom tamom.

Ono što se dogodilo u narednom trenutku bilo je izvan njene moći razumevanja. Čula je neko komešanje, i pucanj, praćen vriskom žena za koje joj je Raul kazao da će se negde u ovo vreme okupiti. Ali ona nije mogla da smogne snagu da se zainteresuje za ono što se dešavalo na zemlji. Ružan prizor nad njom zaokupio je svu njenu pažnju: bolesno i do ruba napunjeno nebo spremalo se da je utopi u obojenoj svetlosti.

Je li ovo smrt? pitala se. Ako jeste, onda je precenjena. Počela je da razmišlja o tome kako bi tamo morala postojati neka priča. O ženi koja...

Sa tom misli se zatim dogodilo isto što i sa njenom svešću: izgubila se.

Drugi pucanj bio je ispaljen na Raula koji je velikom brzinom poleteo na Teslinog ubicu, preskočivši preko vatre. Metak ga je promašio, ali on se bacio u stranu kako bi izbegao naredni i tako pružio Tomi-Reju priliku da izleti kroz vrata kroz koja je ušao i uleti među žene koje je naterao da mu naprave prolaz trećim metkom što ga je ispalio iznad njihovih velovima pokrivenih glava. Dogle su graju i razbežale se, vukući za sobom decu. S Nunciom u šaci uputio se niz brdo ka mestu gde je ostavio kola. Osvrnuvši se u trku, uverio se da je ženin sadrug... čije su ga apsurdne crte lica i nadnaravna brzina zatekli nesprennog... odustao od potere.

Raul je položio šaku na Teslin obraz. Imala je groznicu, ali je bila živa. Skinuo je košulju i, smotavši je, pritisnuo je na ranu, položivši Teslinu mlitavu šaku preko nje kako se ne bi pomerila. Zatim je izišao u tamu i pozvao žene da iziđu iz skrovišta. Sve ih je poznavao po imenu. One su, pak, znale njega i verovala su mu. Došle su na poziv.

"Pobrinite se za Teslu", reče im on. A zatim krenu za Dečakom-Smrti i njegovom nagradom.

Tomi-Rej je već mogao da vidi kola, to jest, njihov sablasni obris na mesečini, kada se okliznuo. Iako se trudio da zadrži pištolj i epruvetu, oboje su mu skliznuli iz šaka. Lupio je svom snagom licem o šljunak. Kamenčići su mu se zabili u obraze, bradu, ruke i šake. Kada se podigao, počela je da curi krv.

"Moje lice!" izgovori on, moleći Boga da mu nije narušen dobar izgled.

Sledile su i druge loše vesti. Čuo je korake Ružnog Kopileta koje ga je sledilo niz brdo.

"Želiš da umreš, a?" zareža on na svog progonioca. "Nema problema. Možemo ti izići u susret. Nema problema."

Stao je da pipa unaokolo tražeći pištolj, ali on se otkotrljao podalje od njega. Međutim, epruveta mu je bila pod šakom. Podigao ju je. Još dok je to činio, shvatio je da više nije pasivna. Osetio je njenu toplotu na svom okrvavljenom dlanu. Iza stakla se videlo kretanje. Još ju je čvršće stegao kako bi se obezbedio da mu ponovo ne isklizne. Istog časa je reagovala, tečnost je zasijala među njegovim prstima.

Mnogo godina je prošlo od kada je ostatak Nuncia ostavio traga na Flečeru i Džafu. Ovaj preostali deo bio je zakopan i sklonjen od pogleda, među kamenjem koje je bilo suviše sveto da bi bilo prekopavano. Ohladio se; zaboravio svoju poruku. Ali sada je se setio. Entuzijazam Tomi-Reja

probudio je staru ambiciju.

Video je kako nasrće na zidove epruvete, oštar poput noža, poput pucnja iz pištolja. Zatim je razbio svoj kavez i nasrnuo na njega, na prostor između njegovih prstiju... koji su se raširili braneći se od napada... a zatim krenuo naviše prema njegovom već izranavljenom licu.

Dodir mu je bio prilično blag... kao da je bio poprskan toplotom, poput dodira sperme kada je drkao, koja ga je pogodila u oko i ugao usta. Ali ga je ipak oborio na leđa... kamenje mu je raskrvavilo laktove, zadnjicu i kičmu. Pokušao je da vikne, ali nikakav zvuk nije izišao. Pokušao je da otvori oči, kako bi video gde to leži, ali ni to nije mogao da uradi. Isuse! Nije čak mogao ni da diše. Njegove šake, koje je dodirnuo Nuncio kada je skočio, bile su zakačene za lice, prekrivala su mu oči, nos i usta. Kao da se našao sklupčan u kovčegu koji je bio napravljen za nekoga ko je bio za dva broja manji. Ponovo je dreknuo, buneći se protiv zapreke na svom dlanu, ali to je bila unapred izgubljena stvar. Negde u stražnjem delu glave začuo je neki glas koji mu reče:

"Pusti to. To je ono što si želeo. Da bi bio Dečko-Smrt, moraš prvo Smrt upoznati. Osetiti je. Shvatiti je. Propatiti je."

Ovu je lekciju, možda kao nijednu drugu u svom kratkom životu, brzo naučio. Prestao je da se opire panici i prepustio joj se, zajahavši je poput talasa u Zumi, krećući se ka tami neke obale koja nije bila uneta ni u jednu kartu. Nuncio je otišao s njim. Osetio je kako od njega, iz sekunde u sekundu, stvara nešto novo, dok se znojio, kako se propinje na krajevima njegove nakostrešene kose, kako udara ritam, mrtvački ritam, između otkucaja njegova srca.

Iznenada ga je celog ispunio; ili on njega; ili oboje. Šake su mu spale sa lica poput pijavica, i on ponovo počeo da diše.

Pošto je jedno pet šest puta udahnuo vazduh, seo je i spustio pogled na dlanove. Bili su krvavi, kako od krvi sa isečenog lica, tako i od vlastitih povreda, ali mrlje su bledele pred mnogo postojanijom stvarnošću. Omogućeno mu je da gleda očima stanovnika groba, video je kako mu se vlastito meso raspada pred očima. Koža je potamnela i nadula se od gasova, zatim se raspukla, iz ozleda su pokuljali gnoj i voda. Kada je to video, iscerio se i osetio kako mu se osmeh širi od uglova usta ka ušima dok mu se lice raspolučivalo. Nije samo izlagao na videlo kost svoga osmeha; šipke svojih ruku, sada su počeli da se pojavljuju i zglavci i prsti, truljenje ih je otkrivalo. Ispod košulje, srce i pluća su mu skliznuli u kanalizaciju i bili odneti; zajedno s njima sprana su mu i muda; isto kao i usahnuli đoka.

Ali zato je osmeh i dalje bivao sve širi, sve dok svi mišići nisu nestali sa lica i on se osmehivao osmehom Dečaka-Smrti, koji je bio širok da širi ne može biti.

Ta se vizija nije dugo održala. Kada se završila, nestala je, i on je ostavljen da kleči na oštrom kamenju zagledan u krvave dlanove.

"Ja sam Dečak-Smrt", izgovori on, ustade i okrenu se da se suoči sa onim srećnikom koji će ga prvi ugledati transformisanog.

Na nekoliko jardi odatle, taj se čovek ukopao u mestu.

"Pogledaj me", reče Tomi-Rej. "Ja sam Dečak- Smrt."

Jadni usranko je samo zurio u njega, ne shvatajući. Tomi-Rej se nasmejao. Više nije osećao nikakvu želju da ga ubije. Želeo je da ovaj svedok živi, da mu bude svedok u danima koji slede. Da kaže: bio sam tamo i bilo je strašno, video sam Tomi-Reja kako umire i ponovo uskrsava.

Na trenutak se zagledao u ostatke epruvete u kojoj je bio Nuncio i nekoliko mrlja prosute tečnosti po kamenju. Nije je bilo dovoljno da bi je mogao sakupiti i odneti Džafu. Ali sada mu je nosio nešto bolje. Izmenjenog sebe; pročišćenog od straha, očišćenog od mesa. Ne osvrnuvši se više nijednom na svedoka, okrenuo se i prepustio ga njegovoj zbunjenosti.

Iako ga je sada napustila slava truljenja, ipak je ostala jedna tanana vrsta posle-gledanja... koju nije shvatao dok mu pogled nije privukao kamenčić pod nogama. Sagnuo se da ga dohvati; lepa stvarčica, možda za Džo-Bet. Kada mu se našao u šaci, shvatio je da to uopšte nije bio kamen, već lobanja ptice, popucala i prljava. Njemu se učinilo da sija.

Smrt sija, pomisli on. Kada je ja gledam, ona sija.

Strpavši lobanjicu u džep, vratio se krivudajući do kola i krenuo unazad niz brdo dok put nije postao dovoljno širok da je mogao da okrene kola. A onda je krenuo takvom brzinom da bi ona bila samoubistvena pri ovim krivinama i po takvom mraku da samoubistvo sada nije bilo samo jedna od njegovih mnogih igračaka.

Raul gurnu prst u jednu baricu Nuncia. Ovaj se podigao u kapljicama u susret njegovoj šaci, zavijajući po spiralama njegovih otisaka prstiju, penjući se potom kroz srž šake, zgloba, podlaktice, pre nego što je presahnuo u laktu. Osetio je, ili je zamišljao da je osetio, neku tananu preraspodelu u svojim mišićima, kao da mu je šaka, koja nikada zapravo nije izgubila majmunske proporcije, postala malo bliža ljudskoj. Dopustio je da ga to osećanje zaustavi samo na trenutak; Teslino stanje ga je brinulo mnogo više nego sopstveno.

Dok se vraćao nazad uz brdo, palo mu je na pamet da bi kapi Nuncia ostavljene na tlu mogle na neki način da pomognu ženi. Ako joj nekako uskoro ne pomogne sigurno će umreti. Nije imalo šta da se izgubi ako pusti Veliko Delo da učini šta je u njegovoj moći?

S tom mišlju u umu krenuo je nazad prema Misiji, znajući da će, ako pokuša da dodirne slomljenu epruvetu, samo on imati od toga koristi. Moraće da donese Teslu do mesta na putu gde su dragocene kapi bile razasute.

Žene su svuda oko Tesle zapalile sveće. Već je ličila na leš. Brzo je izdao uputstva. Umotali su je i pomogli mu da je odnese malo niz put. Nije bila teška. Uhvatio ju je za ramena pridržavajući joj glavu, a dve žene su joj pridržavale donji deo, dok je treća držala smotanu košulju, koja je već bila potpuno natopljena, na rani od metka.

Sporo su napredovali, spotičući se u mraku, ali pošto ga je Nuncio dvaput dodirnuo, Raul je odmah pronašao dotično mesto. Slični se dozivaju. Upozorivši žene da stopalima i prstima ne dodiruju prolivenu tečnost, prihvatio je sam Teslu i spustio je na tle, tako da joj se glava našla u oreolu barica Nuncia. U ostacima epruvete još se nalazilo nešto tečnosti; najviše jedna kafena kašičica. Krajnje pažljivo, okrenuo joj je glavu prema epruveti. Reagujući na njenu blizinu, tečnost je unutra otpočela vatreni ples...

...otrovna bistrina koja se sručila na Teslu poput pljuska kada je pala pogođena metkom Tomi-Reja očvrtnula je u nekoliko sekundi: postala je sivo, bezoblično mesto na kome je sada ležala bez ikakvog osećanja o tome kako je tu dospela. Nije mogla da se seti Misije, Raula, ili Tomi-Reja. Čak ni vlastitog imena. Sve se to nalazilo sa druge strane zida kroz koji nije mogla da prođe. Kroz koji možda nikada više neće proći. To u njoj nije izazivalo nikakva osećanja. Pošto je ostala bez sećanja, nije imala za čim da žali.

Ali nešto je upravo počelo da grebe po zidu sa druge strane. Čula ga je kako pevuši onako za sebe dok je to radilo, poput ljubavnika koji kopa kroz kamen njene ćelije kako bi dospeo do nje. Osluškiivala je i čekala, više čak nije bila ni tako spremna da zaboravi, niti ravnodušna prema begu. Prvo joj se vratilo njeno ime, donelo ga je pevušenje spolja. Onda sećanje na bol koji joj je doneo metak i iscereno lice Tomi-Reja, i Raul, Misija, i...

Nuncio.

To je bila moć koju je došla da potraži, a sada je ona, pak, tražila nju, potkopavajući zidine limba. Ono što joj je Flečer ispričao o njenim sposobnostima preobražaja bilo je šturo, ali je ipak uspela da shvati njenu osnovnu funkciju dosta dobro. Trčala je sa bilo kojom štafetom koju bi dobila; bila je to trka protiv entropije prema nekakvom cilju o kome ništa nije znao čak ni klijent/žrtva, a čiji povod je bio još manje jasan. Da li je bila spremna za jedan takav dodir koji iskušava? Od Džafa je on stvorio naduveno zlo, a od Flečera zbunjenog sveca.

Šta bi mogao stvoriti od nje?

U poslednjem trenutku Raul je posumnjao u mudrost ovog leka i posegnuo da skloni Teslu od dodira Nuncia, ali on je već skočio iz razbijene epruvete prema njenom licu. Udahnula ga je poput tečnog daha. Ostale kapi koje su joj okruživale glavu poleteše ka njenoj lobanji i vratu.

Ona zadahta i celo njeno telo stade drhtanjem da odgovara na ulazak glasnika. A onda, isto tako naglo, iz njenih zglobova i nerava nestadoše svi žmarci.

Raul promrmlja:

"Nemoj umreti. Nemoj umreti."

Upravo se spremao da prisloni svoja usta uz njena, kako bi i na taj način pokušao da je spasi, kada je primetio neku kretanju iza njenih sklopljenih kapaka. Oči su joj divlje kolutale, osmatrajući neki prizor koji je samo ona bila u stanju da vidi.

"Živa je..." promrmlja on.

Žene koje su stajale iza njega... koje su prisustvovala ovom prizoru koji uopšte nisu shvatale... počеше da se mole i leleču, ili iz zahvalnosti, ili iz straha od onoga što su videle. Nije znao zbog čega. Ali i on im se pridružio u mrmljanju molitvi, nimalo sigurniji u svoje razloge nego što je bio u njihove.

2.

Zidovi se iznenada razmaknuše. Poput brane na kojoj se prvo pojavila sasvim mala pukotina, a koju je zatim skroz naskroz razvalila bujica sa druge strane.

Očekivala je da će je dočekati svet koji je ostavila kada se zidovi pretvore u šut. Pogrešila je. Nigde nije bilo ni traga Misiji, niti Raulu. Umesto njih, pred njom se pružala pustinja osvetljena suncem koje još nije dostiglo svoju punu pomamu; njome je prelazio žestoki vetar, koji ju je pokupio onog trenutka kada su zidovi pali, i poneo je preko tla. Brzina kojom se kretala bila je zastrašujuća, ali nije bilo načina da uspori, ili promeni pravac, jer niti je imala udove, niti telo. Ona je ovde bila zamišljena; čistota, na čistom mestu.

A onda je pred sobom ugledala prizor koji je to porekao. Na obzorju je primetila znak ljudskog prisustva; grad podignut u središtu ove nedodijne. Brzina joj se nije smanjivala dok mu se približavala. To očigledno nije bilo njeno odredište, ako ga je uopšte imala. Palo joj je na pamet da bi jednostavno mogla samo da putuje i putuje. Da je ovo stanje postojanja bilo samo stanje kretanja; putovanje bez cilja ili kraja. Imala je vremena da primeti, dok je prolazila glavnom ulicom, da je grad, iako je bio solidno građen i sastojao se od radnji i kuća sa obe strane... takođe bio potpuno bezkarakteran. To jest, nenaseljen i bez ikakvih osobenosti. Na radnjama nije bilo tabli, kao ni saobraćajnih znakova na raskrsnicama; nigde ni traga ljudskom prisustvu. Još dok je uočavala bizarnost svega toga, već se našla na drugom kraju grada i ponovo stala da ubrzava preko suncem opaljenog tla. Pogled koji je bacila na ovaj grad, koliko god bio kratak, samo je produbio njenu sumnju da je ovde potpuno sama. Ne samo da će njeno putovanje biti beskrajno, već i bez saputnika. Ovo je Pakao, pomisli ona; ili bar njegova dobra radna definicija.

Počela je da se pita koliko će vremena biti potrebno pre nego njen um potraži pribežište iz ovog užasa u ludilu. Dan? Nedelju dana? Da li su ovde uopšte postojale te razlike? Da li je sunce zalazilo i ponovo se rađalo? Napinjala se da skrene pogled prema nebu, međutim, sunce se nalazilo iza nje, a kako nije imala tela, nije bacala ni senku na osnovu koje bi mogla da odredi njegov položaj niti je posedovala sposobnost da se okrene i sama se uveri.

Međutim, postojalo je ovde još nešto što je trebalo videti, a što je bilo još čudnije od grada: jedna jedina kula ili stub, sagrađena od čelika, stajala je nasred pustinje, sa žicama koje su je pridržavale kao da je svakog trenutka mogla da odlebdji. I ponovo je stigla do nje i prošla pored nje za tili čas. Ni ona joj nije pružila nikakvu utehu. Ali pošto ju je ostavila za sobom, preplavilo ju je jedno novo osećanje: da ona, oblaci, pesak pod njom, da svi oni beže pred nečim. Da li se neki entitet skrivao u tom bezbojnom gradu, skriven od pogleda, nije li sada, pošto ga je probudilo ljudsko prisustvo, krenuo za njom? Nije mogla da se okrene, nije mogla da čuje, nije čak mogla ni da oseti njegove korake po tlu dok se približavao. Ali on će doći. Ako ne sada, a ono uskoro. Bio je nemilosrdan, neizbežan. Trenutak u kome će ga prvi put ugledati, biće ujedno i njen poslednji.

Onda, utočište! Još u daljini, ali iz trenutka postajući sve veća i veća dok je hitala prema njoj, nazirala se mala kamena koliba sa belo okrečenim zidovima. Njeno kretanje, od koga joj je pripadala muka, usporilo se. Vožnja je očigledno, ipak, imala svoj cilj: ovu kolibu.

Pogled joj je bio usmeren na to mesto, tražila je bilo kakve znake da tu neko živi, ali je njen periferni vid ipak uspeo da uhvati neko kretanje podalje od kolibe sa desne strane. Iako je usporavala, njena brzina je i dalje bila dosta velika, tako da nije bila u mogućnosti bolje da osmotri priliku. Ali radilo se o nekom ljudskom biću; ženi, odevenoj u dronjke: toliko jeste uspela da vidi u trenu. Čak iako se pokaže da je koliba prazna, isto onako kao što je bio prazan grad, tešilo ju je to... mada je to bila slaba uteha... da još neka duša luta ovom pustoši. Napinjala se da ponovo ugleda tu ženu, ali ona se samo pojavila i nestala. A i čekao ju je hitniji posao: činjenica da samo što se nije našla pred kolibom, ili koliba pred njom, a brzina joj je još bila dovoljna da smrskala i kolibu i posetioca pri sudaru. Stala je da se priprema, razmišljajući o tome kako bi i smrt pri udaru bila bolja od zastrašujućeg beskrajnog putovanja.

A onda, zaustavila se; i to na vratima. Zaustavila se pri brzini od dve stotine milja na sat u pola otkucaja srca.

Vrata su bila zatvorena, ali je osetila nešto preko ramena (iako nije imala telo, nije mogla da ne razmišlja u terminima preko i iza) što je dospelo u njeno polje vida. Bilo je zmijoliko, debelo kao njen struk i tako tamno da čak i na jarkom suncu nije mogla da nazre nijednu pojedinost njegove anatomije. Nije imalo nikakvu šaru, ni glavu, ni oči, ni usta, ni prste. Međutim, posedovalo je snagu. Dovoljnu da otvori vrata. Zatim se povuklo, ostavivši je u nedoumici da li je videla celu zverku, ili samo jedan od njenih udova.

Koliba nije bila velika; obuhvatila ju je celu jednim pogledom. Zidovi su bili od neukrašenog kamena, pod od gole zemlje. Nije bilo kreveta, niti bilo kakvog drugog nameštaja. Samo je na sredini poda gorela mala vatra, čijem dimu je pružena prilika da pobegne kroz rupu na sredini krova, ali koji je umesto toga više voleo da ostane i zagađuje vazduh između nje i jedinog prebivaoca u kolibi.

Izgledao je star poput kamenih zidova ove kolibe, bio je nag i prljav, njegova koža, tanka poput hartije, bila je rastegnuta do tačke pucanja preko ptičjih kostiju. Mestimično je osmudio bradu, ostavivši tu i tamo gomilice sedih dlaka. Čudila se odakle mu petlje da to izvede. Izraz njegovog lica nagoveštavao je um u poodmaklom stadijumu katatonije.

Ali čim je ušla, podigao je pogled prema njoj, videći je uprkos činjenice da nije bila materijalizovana. Pročistio je grlo i pljunuo u vatru.

"Zatvori vrata", izusti on.

"Vi me vidite?" upita ona. "I čujete me?"

"Razume se", odvrati on. "A sada zatvori vrata."

"Kako to da uradim?" zanimalo ju je. "Nemam... šake. Nemam ništa."

"Možeš ti to", odgovori on. "Samo zamisli sebe."

"A?"

"Oh, jebem li ga, kako to može biti teško? Dosta si se često gledala. Predstavi sebi kako izgledaš. Učini samu sebe stvarnom. Hajde. Uradi to mene radi." Glas mu se kolebao između pretnji i ulagivanja. "Moraš zatvoriti ta vrata..."

"Pokušavam."

"Ne trudiš se dovoljno", začuo se odgovor.

Zastala je na trenutak pre nego što se usudila da postavi naredno pitanje.

"Mrtva sam, je li tako?" upita ona.

"Mrtva? Ne."

"Nisam?"

"Nuncio te je spasao. Živa si i koprciš se, ali telo ti je i dalje u Misiji. Želim ga ovde. Čeka nas posao."

Ta dobra vest da je još živa, iako joj je telo odvojeno od duha, podstakla ju je. Potrudila se da zamisli telo koje umalo nije izgubila, telo u koje je urastala tokom trideset dve godine. Ono nipošto nije bilo savršeno, ali bar je bilo njeno. Bez silikona; bez isecanja i zatezanja. Dopadale su joj se njene šake i lepo oblikovani zglobovi, razroke grudi jer joj je leva bradavica bila dvostruko veća od desne, pička, dupe. Najviše od svega joj se dopadalo njeno lice, sa borama koje je na njemu usekao smeh.

Zamisliti ga predstavljalo je trik. Trebalo je sebi predstaviti osnovne delove i tako ih preneti na ovo drugo mesto na koje je stigao njen duh. Nagadala je da joj je starac pomagao u tome. Njegov pogled, iako još uperen u vrata, bio je usmeren prema unutra. Žile na vratu su mu se napele kao strune na harfi; njegova bezusna usta su se izobličila.

Njegove energije su pomogle. Osetila je kako gubi lakoću, materijalizuje se ovde, poput supe koja postaje gušća na vrelini njenog zamišljanja. Na trenutak se pokolebala, gotovo zažalivši što gubi lakoću kojom je zamišljana, ali onda se setila svoga lica kako joj se osmehuje kada ujutro iziđe ispod tuša. Bilo je to prijatno osećanje, koje je sazrevalo u tom telu, uživajući da uživa u njemu sebe radi. Jednostavno zadovoljstvo kao posle uspešnog podrigivanja, ili još bolje posle zvučnog prdeža: kakvo je osećao Bač kada je krivio sebe. Kada je učila svoj jezik da razlikuje vrste votke; kada je učila oči da cene Matisa. Više je dobijala nego što je gubila vrativši telo svome umu.

"Umalo", čula ga je kako kaže.

"Osećam."

"Još malo. Čaraj."

Spustila je pogled prema tlu, osetivši da je u stanju da to učini. Tu su joj bila stopala, stajala su na pragu, bosa. I tako se pred njenim očima otelotvorio i ostatak njenog tela. Bila je potpuno naga.

"A sada..." reče čovek pored vatre. "Zatvori vrata."

Ona se okrenula i to učinila, uopšte se ne stideći svoje nagosti, naročito posle napora koji je uložila da svoje telo dovede ovamo. Tri puta nedeljno je vežbala. Znala je da joj je stomak ravan, a zadnjica čvrsta. Pored toga, njen domaćin nije mario, niti mu je smetala vlastita nagost, a činilo se da ga nije zanimala ni njena, jer ju je tek letimično pogledao. Ako je u tim očima ikada bilo pohote, ona je odavno presušila.

"Pa", zausti on. "Ja sam Kisun. Ti si Tesla. Sedi. Razgovaraj sa mnom."

"Imam mnogo pitanja", reče mu ona.

"Bio bih iznenađen da nemaš."

"Mogu da pitam?"

"Pitaj. Ali prvo, sedi."

Čučnula je sa suprotne strane vatre u odnosu na njega. Pod je bio topao; isto kao i vazduh. Već posle trideset sekundi znoj je počeo da izbija kroz njene pore. Bilo je prijatno.

"Prvo..." reče ona "... kako sam stigla ovamo? I gde sam to ja?"

"Nalaziš se u Novom Meksiku", odvrati Kisun. "A kako si stigla? E pa, na to pitanje je malo teže odgovoriti, ali može se svesti na ovo: posmatrao sam te... tebe i nekolicinu drugih... i čekao na priliku da nekoga dovedem ovamo. To što umalo nisi umrla, i Nuncio, pomogli su u slamanju tvog otpora da kreneš na ovaj put. Zaista nisi imala druge šanse."

"Koliko znaš o onome što se događa u Gaju?" upita ga ona.

On napravi nekoliko suvih zvukova ustima, kao da pokušava da prikupi pljuvačku. Kada je konačno odgovorio, učinio je to veoma umornim glasom.

"O, Bože na nebesima, suviše", odvrati on, "znam suviše."

"Umetnost, Suština... sve to?"

"Da", reče on, sa istom potištenošću. "Sve to. Ja sam to otpočeo; kakva budala. Stvorenje koje znaš kao Džafa, jednom je sedelo na istom mestu na kome ti sada sediš. Tada je još bio samo čovek. Randolph Džaf, upečatljiv na svoj način... morao je to biti čim je stigao ovamo... ali ipak je bio samo čovek."

"Da li je došao na isti način kao i ja?" upita ona. "Hoću da kažem, je li bio na samrti?"

"Ne. On je samo više žudeo za Umetnošću od većine koji krenu u potragu za njom. Nisu ga mogle odvratiti ni dimne zavese, ni prevare, kao ni svi trikovi koji većinu ljudi skrenu sa traga. Nastavio je da traži, dok me nije našao."

Kisun osmotri Teslu začkiljivši, kao da je time bio u stanju da izoštri vid, i uđe u njenu lobanju.

"Šta reći", izusti on. "Uvek se javlja isti problem: šta reći."

"Zvučiš kao Grilo", primeti ona. "Jesi li i njega uhodio?"

"Jednom ili dvaput, kada je prešao stazu", reče Kisun. "Ali on nije važan. Ti jesi. Ti si veoma važna."

"Kako si to dokonao?"

"Kao prvo, ovde si. Niko nije bio ovde od Randolfa, a vidi do kakvih je to posledica dovelo. Ovo nije normalno mesto, Tesla. Ubeđen sam da si to već pogodila. Ovo je Petlja... vreme van vremena... koju sam stvorio za sebe."

"Van vremena?" upita ona. "Ne razumem."

"Odakle da počnem", primeti on. "To je drugo pitanje, je li tako? Prvo, šta reći. Zatim, odakle početi... Pa. Znaš za Umetnost. Za Suštinu. Znaš li i za Šoal?"

Ona odmahnu glavom.

"To je, ili je bio, jedan od najstarijih redova u svetskoj religiji. Majušna sekta... uvek nas je bilo sedamnaest... imali smo jednu dogmu, Umetnost, jedna nebesa, Suštinu, i jednu svrhu, da oboje sačuvamo čiste. Ovo je njen znak", reče on, podigavši neki mali predmet sa tla ispred sebe i bacivši ga prema njoj. U prvi mah je pomislila da se radi o raspeću. To i jeste bio krst, u njegovom središtu se nalazio čovek, raširenih udova. Ali pomnijim zagledanjem utvrdila je da to nije tačno. Na sva četiri kraka simbola bili su ucrtani i drugi znaci, koji su bili ili otpaci ili su se razvili iz središnje figure.

"Veruješ li mi?" upita on.

"Verujem."

Ona baci simbol nazad na njegovu stranu vatre.

"Suština mora biti sačuvana, po svaku cenu. Nema sumnje da si to shvatila posle razgovora sa Flečerom?"

"Da, to mi je kazao. Je li on bio jedan od Šoala?"

Kisun je prezrivo pogleda. "Ne, nikada nije stigao do tog stepena. Bio je samo službenik. Džaf ga je unajmio da stvori hemikaliju koja će ga povesti na vožnju: prečicu do Umetnosti, i Suštine."

"To je bio Nuncio?"

"Tako je."

"Je li obavio posao?"

"Mogao je, da i Flečer nije bio dodirnut."

"Zbog toga su se borili", primeti ona.

"Da", odvrati Kisun. "Svakako. Ali ti to znaš. Mora da ti je Flečer kazao."

"Nismo imali mnogo vremena. Nešto malo mi je objasnio. Dosta toga je ostalo nejasno."

"Nije bio nikakav genije. Imao je više sreće nego talenta kada je nabasao na Nuncio."

"Sreli ste ga?"

"Rekao sam ti, niko nije ovde bio od Džafa. Sam sam."

"Ne, niste", reče Tesla. "Bio je neko napolju..."

"Misliš na Liksa? Zmiju koja je otvorila vrata? To je samo jedna moja mala kreacija. Črčkarija. Mada sam uživao gajeći ih..."

"Ne. Ne to", reče ona. "U pustinji je bila neka žena. Videla sam je."

"Oh zaista?" izusti Kisun, a preko lica kao da mu pređe jedva primetna senka. "Žena?" Osmehnuo se. "Oprosti mi", reče on. "I dalje sanjam, ponekad. A nekada sam mogao sanjajući da stvorim šta god sam želeo. Bila je naga?"

"Mislim da nije."

"Lepa?"

"Nisam bila tako blizu."

"Oh. Šteta. Ali za tebe je to najbolje. Ovde si ranjiva i ne bih želeo da te povredi neka posesivna ljubavnica." Glas mu je postao bezbrižniji, gotovo izveštačeno uobičajen.

"Ako je ponovo vidiš, drži se podalje", posavetova je on. "Nemoj se ni po koju cenu približiti."

"Neću."

"Nadam se da će naći put ovamo. Sada ne mogu puno da učinim. Truplo..." On spusti pogled na svoje sparušeno telo, "... je znalo i za bolje dane. Ali mogu da gledam. Volim da gledam. Čak i tebe, ako nemaš ništa protiv što to kažem."

"Kako to mislite, čak?" upita Tesla.

Kisun se nasmeja, duboko i suvo. "Da, izvini. Trebalo je to da bude kompliment. Tolike godine sam proveo sam. Zaboravio sam pristojno da se ponašam."

"Svakako ste mogli da se vratite", primeti ona. "Mene ste doveli ovamo. Ne postoji li dvosmerni saobraćaj?"

"I da i ne", odgovori on.

"A to znači?"

"To znači, da bih mogao, ali ne mogu."

"Zašto?"

"Ja sam poslednji Šoal", reče on. "Poslednji živi zaštitnik Suštine. Ostali su ubijeni, i svi pokušaji

da se zamene ostali su bezuspešni. Da li me sada kriviš što se držim po strani? Što pazim sa sigurne udaljenosti? Ako umrem i ne uspem nekako da ponovo uspostavim tradiciju Šoala, Suština će ostati nezaštićena, a mislim da dovoljno razumeš da bi ti bilo jasno koliko bi to moglo biti pogubno. Jedino bih u drugom obliku mogao da iziđem u svet i započnem taj posao od vitalnog značaja. U drugom... telu."

"Ko su ubice? Znate li?"

Ponovo mu je preko lica prešla jedva primetna senka.

"Pretpostavljam", odvrati on.

"Ali ne govorite."

"Istorija Šoala prepuna je pokušaja da se ugrozi njegov integritet. On ima neprijatelje ljude; pod; ne; od. Kada bih počeo da objašnjavam nikada ne bismo završili."

"Postoji li bilo šta od toga napismeno?"

"Zanima te da li bi mogla da istražuješ? Ne. Ali možeš čitati između redova ostalih istorija, i naći ćeš Šoal posvuda. To je tajna nad tajnama. Čitave religije su posejane i odgajene kako bi odvukle pažnju od njega, kako bi usmerile duhovne tragače od Šoala, Umetnosti i onoga što ona otkriva. Nije bilo teško. Ljude je sasvim lako skrenuti sa traga ako se upotrebi odgovarajući miris. Obećanja otkrovenja, uskrснуća tela, takve stvari..."

"Da li vi to hoćete da kažete..."

"Ne prekidaj", reče Kisun. "Molim te. Polako ulazim u ritam."

"Izvini", reče Tesla.

Kao na rasprodaji, pomisli ona. Kao da pokušava da mi proda celu ovu neobičnu priču.

"I tako. Kao što rekoh... Šoal možeš naći posvuda, ako znaš šta da tražiš. A neki ljudi su znali. Tokom godina je bilo nekoliko muškaraca i žena, kao što je Džaf, koji su uspeli da razobličie varke i dimne zavese, i da nastave da iskopavaju tragove, razotkrivajući kodove, i kodove unutar kodova, dok se ne bi sasvim približili Umetnosti. Tada bi, razume se, Šoal bio primoran da stupi na scenu i postupi onako kako bi smatrao za shodno u zavisnosti od pojedinačnih slučajeva. Neke od tih tragača: Gardiefa, Melvila, Emili Dikinson, zanimljiv presek, jednostavno smo uputili u najsvetije i najtajnije veštine, kako bismo ih obučili da preuzmu naša mesta kada smrt proredi naše redove. Ostale smo ocenili kao nepodobne."

"Šta ste učinili sa njima?"

"Upotrebili smo svoje moći da im izbrišemo svako sećanje na otkriće do koga su došli. Što se, razume se, često pokazivalo fatalnim. Ne možeš jednog dana jednostavno oduzeti čoveku njegovu potrebu da traga za značenjem i očekivati da on to preživi, naročito ako je bio blizu odgovora. Podozrevam da se jedan ili jedna od onih koje smo odbacili prisetio ko je..."

"I pobio Šoal."

"Ta teorija mi izgleda najverovatnija. To mora biti neko ko zna za Šoal i kako on deluje. Što me dovodi do Randolfa Džafa."

"Teško mi je da mislim o njemu kao o Randolfu", primeti Tesla. "Čak i kao o ljudskom biću."

"Veruj mi, on to jeste. On je takođe najveća greška koju sam napravio u prosuđivanju. Rekao sam mu suviše."

"Više nego što govorite meni?"

"Situacija je sada očajna", reče Kisun. "Ako ti ne kažem, i ne dobijem od tebe pomoć, svi smo izgubljeni. Ali sa Džafom... posredi je bila moja glupost. Poželeo sam nekog ko će deliti sa mnom moju usamljenost, i napravio sam loš izbor. Da su ostali živi, umešali bi se, sprečili bi me da donesem jednu takvu primitivnu odluku. Oni bi videli da je pokvaren. Ja nisam. Bio sam zadovoljan

što me je pronašao. Želeo sam društvo. Poželeo sam nekoga ko će mi pomoći da nosim teret Umetnosti. Ono što sam stvorio predstavljalo je još gori teret. Nekoga ko je u stanju da uđe u Suštinu, ali bez ikakve duhovne ugladenosti."

"A on ima i vojsku."

"Znam."

"Odakle ona potiče?"

"Sa istog mesta gde sve nastaje. Iz uma."

"Sve?"

"Ponovo postavljaš pitanja."

"Šta mogu."

"Da, sve. Svet i sva njegova dela; njegovo stvaranje i njegovo razgrađivanje; bogovi, vaši i sipa. Sve to potiče iz uma."

"Ne verujem vam."

"Zašto misliš da me je briga?"

"Um nije u stanju sve da stvori."

"Nisam kazao ljudski um."

"Ah."

"Da si pažljivije slušala ne bi postavljala tolika pitanja."

"Ali vi želite da ja shvatim, jer inače ne biste na mene trošili toliko vremena."

"Vremena van vremena. Ali da... da, želim da shvatiš. Kada se ima u vidu žrtva koju ćeš morati da podneseš važno je da znaš zašto."

"Kakva žrtva?"

"Rekao sam ti: ne mogu da napustim ovo mesto u svom telu. Pronaći će me i ubiti, kao i ostale..."

Ona se strese, uprkos tome što je bilo toplo.

"Mislim da vas ne pratim", reče ona.

"Pratiš ti mene, i te kako."

"Hoćete da vas nekako izvadim odavde? Ponesem vaše misli."

"Dosta si blizu."

"Zar ne bih jednostavno mogla da delam umesto vas?" upita ona. "Da budem vaš agent? Dobra sam tamo napolju."

"Ubeden sam da jesi."

"Uputite me u stvari, i ja ću učiniti šta treba."

Kisun odmahnu glavom. "Toliko toga ne znaš", reče on. "Slika je neizmerna, nisam čak ni pokušao da je otkrijem. Sumnjam da je tvoja mašta u stanju da se nosi s njom."

"Iskušajte me", reče ona.

"Jesi li sigurna?"

"Sigurna sam."

"E pa, ne radi se ovde samo o Džafu. On bi mogao da uprlja Suštinu, ali ona bi preživela."

"U čemu je onda problem?" upita Tesla. "Prvo mi ispričate svo to sranje o tome kako treba da se žrtvujem. Čemu? Ako Suština može sama da se brine o sebi, čemu?"

"Zar ne možeš jednostavno da mi veruješ?"

Ona se prodorno zagleda u njega. Plamenovi su sada već bili niski, ali oči su joj se dobro prilagodile na ćilibarni polumrak. Jedan njen deo želeo je veoma mnogo da nekome veruje. Ali veći deo svog života od kada je odrasla provela je učeći koliko je to opasno. Muškarci, agenti, direktori studija, toliko njih je u prošlosti od nje tražilo da im veruje i ona im je verovala i na kraju bila

zajebana. Sada je bilo kasno da se menja. Bila je cinik do srži. Ako ikada prestane to da bude, prestaće da bude Tesla, a njoj se dopadalo da bude Tesla. Iz toga je sledilo... kao što je posle noći dolazio dan... da joj je i cinizam pristajao.

Stoga je kazala:

"Ne. Žao mi je. Ne mogu vam verovati. Nije to ništa lično. Ponašala bih se isto bez obzira ko vi bili. Zanima me šta stoji iza toga."

"Šta to znači?"

"Želim istinu. Ili vam neću dati ništa."

"Jesi li sigurna da možeš da odbiješ?" upita Kisun.

Napola je okrenula lice od njega, bacivši pogled unazad, čvrsto stegnutih usana, onako kako su to činile njene najomiljenije junakinje, sa optuživačkim pogledom.

"To je bila pretnja", primeti ona.

"Možeš i tako da to protumačiš", primeti on.

"E pa, jebi se..."

On slegnu ramenima. Njegova pasivnost... gotovo lenj način na koji ju je posmatrao... još su je više razjarili.

"Ne moram ja ovde da sedim i slušam vas, da znate!"

"Ne?"

"Ne! Nešto krijete od mene."

"Sada se ponašaš smešno."

"Mislim da niste u pravu."

Ona ustade. Nije pogledom ispratio njeno lice, već ga je zadržao u visini prepona. Odjednom joj je postalo neugodno što je naga u njegovom prisustvu. Poželela je odeću koja se verovatno još nalazila u Misiji, onako prljava i krvava. Ako je trebalo tamo da se vrati, biće bolje da krene. Okrenula se ka vratima.

Kisun reče iza nje:

"Čekaj, Tesla. Molim te sačekaj. Pogrešio sam. Priznajem; pogrešio sam. Vrati se, molim te?"

Glas mu je bio molećiv, ali je u njemu osetila i jedno mnogo manje dobronamerno značenje. Verovatno je razdražen, pomisli ona; i pored svog njegovog duhovnog držanja, on je ogorčen. Lekcija iz umešnosti vođenja razgovora sastojala se u tome da se iza pređenja čuje grebanje. Okrenula se da čuje još nešto, više nije bila sigurna da može izvući istinu iz ovog čoveka. Dovoljno je bilo da joj jednom zaprete, pa da postane sumnjičava.

"Nastavite", reče ona.

"Nećeš da sedneš?"

"Tako je", odvrati ona. Morala je da se pretvara da se ne plaši, mada je iznenada osetila strah; morala je da misli o svojoj koži kao poslednjem modnom hitu. Stoj, i budi prkosno naga. "Neću da sednem."

"Onda ću pokušati da ti objasnim što brže budem mogao", odvrati on. Uspešno je izgadio sve dvosmislenosti u svom ponašanju. Bio je pažljiv; čak ponizan.

"Čak i ja, moraš to shvatiti, nemam na raspolaganju sve činjenice", reče on. "Ali imam ih dovoljno, nadam se, da te ubedim da smo u opasnosti."

"Ko smo to mi?"

"Stanovnici Kozma."

"Opet?"

"Flečer ti to nije objasnio?"

"Nije."

On uzdahnu.

"Zamišljaj Suštinu kao more", reče on.

"Zamišljam je..."

"Na jednoj strani tog mora nalazi se stvarnost koju mi naseljavamo. Kontinent postojanja, ako ti se dopada, čiji su perimetri san i smrt."

"Za sada je sve u redu."

"Dalje... pretpostavi da postoji još jedan kontinent, s druge strane mora."

"Nova stvarnost."

"Da. Isto tako neizmerna i složena kao i naša. Isto tako puna energija, vrsta i apetita. Ali njome dominira, kao i u Kozmu, samo jedna određena vrsta sa čudnim apetitima."

"Ne sviđa mi se kako ovo zvuči."

"Htela si istinu."

"Ne kažem da vam verujem."

"To drugo mesto je Metakozm. Ta vrsta su Iad Urobori. Oni postoje."

"A šta apetiti?" upita ona, iako nije bila baš sigurna da želi to da sazna.

"Za čistotom. Za singularnošću. Za ludilom."

"Kakva glad."

"Bila si u pravu kada si me optužila da ne govorim istinu. Rekao sam ti samo jedan njen deo. Šoal zaista stražari na obalama Suštine kako bi sprečio da ljudska ambicija iskoristi Umetnost u pogrešne svrhe; ali on takođe osmatra more..."

"Zbog invazije?"

"Toga se bojimo. Možda je čak očekujemo. Ne radi se samo o našoj paranoji. Najdublji snovi zla su oni u kojima uspemo da namirišemo Iade preko Suštine. Najdublji užasi, najprljavije zamišljene stvari koje pohode ljudske glave predstavljaju odjeke njihovih odjeka. Dajem ti više razloga za strah, Tesla, nego što možeš čuti sa bilo kojih drugih usana. Govorim ti ono što su samo najsnažnije psihe u stanju da podnesu."

"Imali kakvih dobrih vesti?" upita Tesla.

"Ko je ikada nešto slično obećao? Ko je ikada kazao da će biti dobrih vesti?"

"Isus", odvrati ona. "I Buda. Muhamed."

"To su samo delići priča, koje je Šoal ubacio u kultove. Smetnje."

"Ne mogu u to da poverujem."

"Zašto da ne? Jesi li hrišćanka?"

"Ne."

"Budista? Muslimanka? Hindu?"

"Ne. Ne. Ne."

"Ali ipak insistiraš na verovanju u dobre stvari", primeti Kisun. "Zgodno."

Imala je osećaj kao da ju je, veoma snažno, ošamario učitelj koji je bio tri do četiri koraka ispred nje u toku cele rasprave, vodeći je postojano i neopaženo ka trenutku u kome će neizbežno početi da govori gluposti. Jer bilo je apsurdno nadati se odlasku na nebesa pošto je prethodno izručila nokšir na svaku religiju koja joj je prošla ispod prozora. Ali nije posrnula zato što je Kisun osvojio čvrst poen u diskusiji. U bezbrojnim raspravama dobijala je čvoruge, ali nije odustajala zadajući još teže udarce. Smučilo joj se, međutim, to što je njena odbrana od toliko toga drugog što je kazao propala u tom istom trenutku. Ako je samo delić onoga što joj je kazao bila istina, i svet u kome je živela... Kozmo... bio u opasnosti, kakvo je onda pravo imala da više ceni svoj nevažni život od njego

očajničke potrebe za pomoći? Čak i pod pretpostavkom da može naći put da iziđe iz ovog vremena van vremena, nije mogla da se vrati u svet ne pitajući se sve vreme nije li ostavivši ga oduzela Kozmu jedinu šansu da preživi. Morala je ostati; morala mu se predati, ne zato što mu je beskrajno verovala, već zato što nije smela da rizikuje da pogreši.

"Ne plaši se", čula ga je da kaže. "Situacija nije ništa gora nego što je bila pre pet minuta, kada si bila i te kakav sagovornik. Sada jednostavno znaš istinu."

"Nije mi neka uteha", odvrati ona.

"Nije", reče on nežno. "To mi je jasno. A ti moraš shvatiti da mi je bilo teško da nosim ovaj teret sam, i da će moja leđa prepući ako ne dobijem pomoć."

"Shvatam", odgovori ona.

Odvojila se od vatre i sada je stajala oslonjena o zid kolibe, tražeći u njemu podršku i hladeći kičmu. Oslonjena tako, zurila je u tle, svesna da je Kisun počeo da ustaje. Nije podigla pogled prema njemu, ali je čula njegovo stenjanje. A zatim njegov zahtev.

"Potrebno mi je da naselim tvoje telo", reče on. "Što, bojim se, znači da ga ti moraš isprazniti."

Vatra samo što se nije ugasila, ali je zato dim postajao sve gušći. Pritiskao joj je odozgo lobanju, onemogućavajući joj da podigne glavu i pogleda ga čak i da je to htela. Počela je da drhti. Prvo su počela da joj podrhtavaju kolena, zatim prsti. Kisun je nastavio da govori dok se približavao. Čula ga je kako tiho vuče noge.

"To te neće boleti", reče on. "Samo ostani da mirno stojiš i ne diži pogled sa tla..."

Nadošla joj je jedna spora misao: da li on to zgušnjava dim, na neki način, kako bi je sprečio da ga pogleda?

"Biće brzo gotovo..."

Govori kao kakav anestetičar, pomisli ona. Drhtanje se pojačalo. Što se on više približavao, to ju je dim jače pritiskao. Sada je bila ubeđena da je to njegovo delo. Nije želeo da podigne pogled prema njemu. Zašto? Da li joj je prilazio, držeći noževе, da joj njima izvadi mozak kako bi potom mogao da se uvuče unutra iza njenih očiju?

Nikada nije umela da odoli znatiželji, to joj nije bila jedna od jačih strana. Što je bliže prilazio, to je ona više želela da odgurne teški dim i pogleda pravo u njega. Ali bilo je teško. Telo joj je bilo slabo, kao da joj se krv pretvorila u splačine. Dim ju je pritiskao poput olovnog šešira; njegov obod joj je suviše čvrsto stezao čelo. Što ga je jače gurala, to je postajao teži.

On stvarno ne želi da podignem pogled, pomisli ona, napajajući svoju strast tom mišlju. Oduprla se o zid. Nalazio se na dve jarde od nje. Mogla je da ga namiriše; znoj mu je bio gorak i ustajao. Guraj, naredi ona sebi, guraj! To je samo dim. Tera te da pomisliš da te nešto teško pritiska, ali to je samo dim.

"Opusti se", promrmlja on; opet taj anestetičar.

Umesto toga, uložila je i poslednju snagu u podizanje glave. Olovni šešir joj se zario u slepoočnice; lobanja je stala da joj puca pod težinom krune. Ali glava joj se ipak pomerila, drhtala je pokušavajući da pobedi njenu težinu. Kada je jednom počela, kretanje je bilo lakše. Podigla je bradu za jedan inč, zatim za još dva, istovremeno podižući pogled, dok na kraju nije gledala pravo u njega.

Ovako stojeći, celo telo mu je bilo iskrivljeno, osim jednog njegovog dela, svi zglobovi i spojevi bili su pomalo nakrivo nasadeni, rame na vratu, šaka na ruci; bedro na boku, bio je sav u cik-cak, samo mu je iz prepona štrčala jedna prava. Bila je zapanjena.

"Čemu sad pa to?" upita ona.

"Nisam mogao da se suzdržim", reče on. "Izvini."

"Oh, zaista?"

"Kada sam kazao da želim tvoje telo, nisam mislio na taj način."

"Gde li sam to već čula?"

"Veruj mi", reče on. "To samo moje telo odgovara na tvoje. Automatski. Budi polaskana."

Da su okolnosti bile drugačije, nasmejala bi se. Da je mogla da otvori ta vrata i ode, na primer, umesto što je bila izgubljena van vremena, sa zveri na pragu i pustinjom iza nje. Svaki put kada bi pomislila da shvata šta se to ovde događa, izgubila bi rešenje. Taj čovek joj je priređivao jedno iznenađenje za drugim, i nijedno od njih nije bilo ugodno.

Ispružio je ruku prema njoj, zenice su mu bile nepregledne, istiskivale su beonjače. Pomislila je na Raula; o tome kako je u njegovom pogledu bilo lepote, uprkos hibridnom licu. Ovde nije bilo lepote; nije bilo čak ni nečeg neodređeno prepoznatljivog. Nikakvog apetita; besa. Ako je postojalo makar kakvo osećanje, bilo je zaklonjeno.

"Ne mogu to da učinim", reče ona.

"Moraš. Odreci se tela. Moram dobiti telo ili će Iadi pobediti. Da li to želiš?"

"Ne!"

"Onda prestani da se opireš. Tvoj će duh biti bezbedan u Trojstvu."

"Gde?"

Na trenutak je dopustio da mu se u očima nazre iskra besa... besa na samog sebe, pomisli ona.

"Trojstvo?" ponovi ona kako bi odložila trenutak kada će je dodirnuti i zatražiti njeno telo. "Šta je Trojstvo?"

Dok je postavljala pitanje, nekoliko stvari se dogodilo u isto vreme, takvom brzinom da nije bila u stanju da odeli jednu od druge, ali glavno je bilo to da je popustila njegova vlast nad ovom situacijom kada ga je upitala za Trojstvo. Prvo je osetila kako se dim iznad nje razređuje, tako da je njegova težina više nije pritiskala. Koristeći šansu dok ju je još imala, ona posegnu za kvakom. Međutim, pogled i dalje nije skidala sa njega i u istom trenutku kada je usledilo njeno oslobađanje, videla ga je preobraženog. Videla ga je tek na tren, ali je na nju ostavio snažan i nezaboravan utisak. Pojavio se pred njom krvav, od pasa naviše, mrlje krvi su mu dopirala čak do lica. Bio je svestan toga da je videla, jer su mu šake krenule da prekriju mrlje, ali i sa šaka i sa ruku mu se cedila krv. Je li bila njegova? Pre nego što je uspela da potraži ranu, on je ponovo uspostavio kontrolu nad vizijom, ali poput žonglera koji pokušava da zadrži suviše lopti u vazduhu, uhvatiti jednu značilo je ispustiti drugu. Krv je nestala i on se ponovo pojavio pred njom nepovređen, samo da bi pustio sa uzice neke druge tajne koje je čuvao.

Bile su mnogo pogubnije od krvavih mrlja: njihov udarni talas pogodio je vrata iza nje. Bio je suviše snažan za Liksa, čak iako ih je bilo mnoštvo, to je očigledno bila sila koje se Kisun užasavao. Skrenuo je pogled sa nje na vrata, šake su mu se mlitavo opustile i sa lica mu je nestao svaki izraz. Osetila je da je svu energiju usmerio samo na postizanje jednog cilja: da umiri ono, šta god to bilo, što je besnelo na pragu. I to je imalo svoje posledice, jer je snaga kojom je nju držao... kojom ju je doveo ovamo i sprečavao da ode... konačno i znatno popustila. Osetila je kako je stvarnost koju je napustila hvata za kičmu i vuče. Nije čak ni pokušala da se odupre. Bila je neumitna poput sile teže.

Kada je poslednji put bacila pogled na Kisuna on je ponovo bio krvav i stajao je, bezizražajnog lica, ispred vrata. A onda su se ona otvorila.

U jednom trenutku bila je ubeđena da će ono, šta god to bilo, što je zalupalo na vrata, čekati na pragu da proguta i nju i Kisuna. Učinilo joj se čak da je ugledala njegov sjaj... bilo je tako sjajno, tako zaslepljujuće sjajno... preplavilo je crte Kisunovog lica. Ali njegova volja je uspela u poslednjem trenutku da iz toga izvuče za sebe ono što mu je trebalo, i njegov sjaj je splasunuo upravo u onom času kada ju je svet koji je napustila dohvatio i zavitlao kroz vrata.

Vraćena je istim putem kojim je i došla, desetostruko većom brzinom nego pri dolasku; kretala se tako brzo da čak nije bila u stanju ni da razabere prizore pored kojih je prolazila... čeličnu kulu, grad... dok već miljama nisu ostali za njom.

Ali ovog puta nije bila sama. Blizu nje se nalazio neko ko ju je dozivao.

"Tesla? Tesla! Tesla!"

Prepoznala je taj glas. Bio je to Raul.

"Čujem te", promrmlja ona, svesna da se kroz nejasnoću brzine neodređeno nazire jedna druga, tamnija stvarnost. U njoj su postojale tačke svetlosti... možda plamenovi sveća... i lica.

"Tesla!"

"Skoro sam tu", zadahta ona. "Skoro tu. Skoro tu."

Sada je pustinja bila obuhvaćena; prevladala je tama. Širom je otvorila oči i ugledala Raula još jasnije. Na licu mu je lebdeo širok osmeh dok se spuštao u čučanj da je pozdravi.

"Vratila si se", reče on.

Pustinja je nestala. Sada je oko nje bila samo noć. Kamen ispod, zvezde iznad; i kako joj se učinilo, sveće u rukama zapanjenih žena koje su oko njih obrazovale krug.

Ispod nje, između tela i tla, nalazila se odeća iz koje je iskliznula kada je pozvala svoje telo da dođe, ponovo ga stvorivši u Kisunovoj Petlji. Podigla je šaku da dodirne Raulovo lice, u želji da se uveri da se zaista vratila u postojani svet i da uspostavi s nekim kontakt. Obrazi su mu bili vlažni.

"Mnogo si se namučio", reče ona, misleći da su vlažni od znoja. A onda je shvatila da je pogrešila. To uopšte nije bio znoj; suze.

"Oh, jadni Raule", izusti ona i sede da ga zagrlji. "Da li sam potpuno nestala?"

Stisnuo se uz nju. "Prvo si postala magla", reče on. "A onda... prosto si nestala."

"Zašto smo ovde?" upita ona. "Bila sam u Misiji kada me je pogodio."

Setivši se pucnja, pogledala je ka mestu gde ju je metak pogodio. Nije bilo rane; čak ni krvi.

"Nuncio", reče ona. "Izlečio me je."

Ta činjenica nije prošla nezapaženo kod žena. Ugledavši neobeležnu kožu počele su da mrmljaju molitve i povukle se unazad.

"Ne..." promrmlja ona, i dalje gledajući u svoje telo. "Nije to od Nuncia. Ovo je telo koje sam zamislila."

"Zamislila?" ponovi Raul.

"Zazvala sam ga", odvrati ona, jedva uopšte svesna Raulove zbunjenosti jer je i nju mučila jedna zagonetka. Njena leva bradavica, koja je bila dvostruko veća od druge, nalazila se sada na desnoj strani. Nije skidala pogled sa njih, vrteći glavom. To nije bilo nešto u čemu je mogla da pogreši. Na neki način, na putu do Petlje, ili u povratku, bila je preokrenuta. Podigla je noge da ih prouči. Nekoliko ogrebotina... Bačovo delo... koji su joj krasili jednu golenicu sada su bili na drugoj.

"Ne razumem", obrati se ona Raulu.

Pošto nije shvatao ni pitanje na koje se od njega tražio odgovor, on jednostavno slegnu ramenima.

"Nema veze", reče ona i poče da se oblači.

Tek je tada pitala šta se dogodilo sa Nunciom.

"Jesam li sve dobila?" upita ona.

"Ne. Dečak-Smrt ga je dobio."

"Tomi-Rej? Oh Isuse. I tako sada Džaf ima sina i po."

"Ali i tebe je dodirnuo", reče Raul. "Isto kao i mene. Uvukao mi se u šaku. Popeo do lakta."

"Znači, sada smo mi protiv njih."

Raul odmahnu glavom. "Ne mogu ti biti ni od kakve koristi", reče on.

"Možeš i moraš", reče ona. "Ima toliko pitanja na koja moramo odgovoriti. Ne mogu to sama. Moraš poći sa mnom."

Jasno je pokazivao da to ne želi, nije čak morao glasno ni da kaže.

"Znam da se plašiš. Ali, molim te, Raule. Vratio si me iz mrtvih..."

"Nisam ja."

"Pomogao si. Ne bi želeo da to propadne, je li tako?"

Nazrela je nešto od Kisunovog ubeđivanja u svom, i to joj se nije mnogo dopalo. Ali, konačno, nikada u životu nije učila takvom brzinom, kao tokom vremena koje je provela sa Kisunom. Nije je ni prstom dodirnuo, a obeležio ju je. Ali da ju je neko pitao da li je on lažov ili prorok, spasilac ili ludak, ne bi umela da kaže. Možda je ta dvoličnost predstavljala najstrmiju deo krive, mada nije znala šta je iz toga naučila.

Misli joj se vratiše Raulu, i njegovom opiranju. Nije bilo vremena za prepirke. "Jednostavno moraš poći", reče mu ona. "Nema uzmaka."

"Ali Misija..."

"...prazna je, Raule. Njeno jedino blago bio je Nuncio, a njega više nema."

"Ima sećanja", reče on nežno, mada se u napetosti odgovora naziralo prihvatanje.

"Biće drugih sećanja. Lepših vremena kojih ćeš moći da se sećaš", reče mu ona. "A sada... ako želiš da se pozdraviš, pozdravi se, jer idemo..."

On klimnu i poče da se obraća ženama na španskom. Tesla je znala nešto malo taj jezik; dovoljno da shvati da se on zaista oprašta. Ostavivši ga da to obavi, krenula je uzbrdo prema kolima.

Dok je koračala, uspela je da reši problem izmenjenog tela, uopšte ne misleći svesno o njemu. U Kisunovoj kolibi je zamislila sebe onako kako se najčešće videla: u ogledalu. Koliko li je puta za svojih trideset godina pogledala u svoj odraz, gradeći portret na kome je desno bilo levo, i vice versa?

Iz Petlje se bukvalno vratila kao druga žena; žena koja je ranije samo postojala kao odraz u ogledalu. Sada je taj odraz bio od krvi i mesa, i hodio je svetom. Um iza lica je ostao isti, bar se nadala da jeste, iako ga je dodirnuo Nuncio, iako je upoznala Kisuna. Što sve u svemu nije predstavljalo zanemarljive uticaje.

Uzevši sve u obzir, ona je bila jedna sasvim nova priča. A kada bi bilo bolje da se ispriča svetu nego sada.

Sutra možda nikada neće doći.

Šesti deo: U TAJNAMA, NAJVIŠE SE OTKRIVA

Tomi-Rej je vozio kola od svog šesnaestog rođendana. Točkovi su za njega značili oslobođenje od mame, pastora, Gaja i svega što su oni predstavljali. Sada se vraćao u samo to mesto iz koga, pre nekoliko godina, nikada nije mogao dovoljno brzo da pobegne, držeći nogu na popučici za gas celim putem. Želeo je ponovo da prošeta Gajem ovako izmenjen, želeo je da se vrati svom ocu koji ga je naučio tolikim stvarima. Dok se Džaf nije pojavio, najbolje što je život imao da mu ponudi bio je vetar koji je duvao od obale i zapadna izbočina u Topangi; on na vrhu talasa, svestan da ga gledaju sve devojke sa obale. Ali oduvek je znao da ta popularnost neće zauvek potrajati. Pristizali su novi junaci, iz leta u leto. Bio je jedan od njih, istisnuo je serfere koji su bili tek koju godinu stariji od njega, ali nisu bili tako gipki. Dečaci-muškarci poput njega koji su bili krem špica sezone ranije, odjednom su postajali bajate vesti. Nije bio glup. Znao je da je samo pitanje vremena kada će im se pridružiti.

Ali sada je imao cilj u stomaku i mozak kao nikada ranije. Otkrio je načine razmišljanja i ponašanja za koje praznoglavci iz Topange nisu ni pretpostavljali da postoje. Za najveći deo toga imao je da zahvali Džafu. Ali čak ga ni njegov otac, i pored svih mudrih saveta koje mu je dao, nije pripremio na ono što se dogodilo u Misiji. On je sada bio mit. Smrt za volanom ševija, koja juri kući. Znao je muziku koja će naterati ljude da igraju dok ne popadaju. A kada popadaju, i pretvore se u meso, on je i o tome sve znao. Video je tu predstavu na delu na vlastitom mesu. Ostala mu je do kosti u sećanju.

Međutim, to je bio tek početak noćasne zabave. Manje od stotinu milja severno od Misije put ga je vodio kroz malo selo na čijem kraju se nalazilo groblje. Mesec je još bio visoko. Njegov sjaj obasjavao je grobnice, spirajući boju sa tu i tamo položenog cveća. Zaustavio je kola, kako bi bolje pogledao. Konačno, ovo je od sada pa nadalje bila njegova teritorija. Bio je to dom.

Ako mu je i bio potreban još kakav dokaz da ono što se dogodilo u Misiji nije predstavljalo izmišljotinu nekog ludaka, dobio ga je kada je gurnuo kapiju i ušao. Nije bilo vetra koji bi ustalasio travu što je na pojedinim mestima dosezala do kolena, oko onih grobova o kojima niko nije vodio računa. Ali nešto se ipak kretalo. Napravio je još nekoliko koraka i ugledao ljudske prilike kako se dižu sa desetak mesta. Bile su mrtve. Da njihov izgled nije o tome svedočio osvetljenost njihovih tela... koja su bila bleštava poput komadića kosti koji je pronašao pored kola... svrstala bi ih među pripadnike njegovog klana.

Znali su ko im je došao u posetu. Njihove oči ili, kada se radilo o drevnima među njima, njihove očne duplje, bile su uprte u njega, dok su išli ka njemu da mu se zakunu na vernost. Nijedan od njih nije ni okrznuo pogledom tle, iako je bilo neravno. Oni su suviše dobro poznavali ovu tratinu, znali su mesta na kojima su se loše sagrađene grobnice ulegle, ili kovčeg bio izbačen na površinu zahvaljujući nekakvom pokretanju tla. Međutim, napredovali su sporo. Ni on nije nikuda žurio. Seo je na grob u kome je bilo sahranjeno, pisalo je na spomeniku, sedmoro dece i njihova majka, i stao da posmatra duhove kako se približavaju. Što su bivali bliži, to je bolje zapažao stanje u kome su se nalazili. Prizor nije bio lep za oko. Iz njih je duvao vetar, izobličujući ih. Lica su im bila ili suviše široka ili suviše dugačka, oči izbuljene, usta razvaljena, otvorena, obrazi mlitavi. Njihova ružnoća podsetila je Tomi-Reja na film koji je gledao o pilotima podvrgnutim sili teže, razlika je bila u tome što ovo nisu bili dobrovoljci. Oni su patili i protiv svoje volje.

Njega baš nimalo nije uznemiravala njihova izobličenosć; kao ni rupe u njihovim jadnim telima, ili rasporeni i odsečeni udovi. Sve je on to već video u slikovnicama kada mu je bilo šest godina; ili za vreme vožnje kroz tunel strave. Užasi su bili posvuda, trebalo je samo hteti gledati. Na sličicama u

kutijama sa žvakaćim gumama, u crtaćima koji se prikazuju subotom ujutro, ili u radnjama na majicama i koricama albuma. Osmehnuo se kada se toga setio. Posvuda su postojali istureni položaji njegovog carstva. Nije bilo mesta koje nije dodirnuo prst Dečaka-Smrti.

Najbrži od ovih, njegov prvi poklonik, bio je čovek koji je kako se činilo umro mlad, i to nedavno. Na sebi je imao dva broja veće farmerke, košulju kratkih rukava ukrašenu šakom sa podignutim srednjim prstom koji je svetu poručivao da se jebe. Nosio je i šešir, koji je skinuo kada je stigao na nekoliko jardi od Tomi-Reja. Glava ispod šešira bila je praktično obrijana i na njoj se videlo nekoliko dugačkih posekotina. Verovatno su to bile fatalne rane. Sada više iz njih nije curila krv; samo je vetar zavijao kroz čovekova creva.

Zaustavio se malo podalje od Tomi-Reja.

"Govoriš li?" upita ga Dečak-Smrt.

Čovek još malo otvori već ionako široka usta i stade da se priprema za odgovor što je bolje mogao, izvlačeći glas iz grla. Dok ga je posmatrao, Tomi-Rej se prisetio jednog izvođača koga je video u nekom kasnovečernjem šou programu, koji je progutao, a zatim povratio, živu zlatnu ribicu. Iako je tome bilo nekoliko godina, ovaj prizor pogodio je pravu žicu u mašti Tomi-Reja. Čovek koji je u stanju da, zahvaljujući vežbi, obrne svoj sistem, tako da povрати ono što je držao u grlu... sigurno ne u stomaku; nijedna ribica, koliko god imala jake krljušti nije mogla da preživi stomačnu kiselinu... nije zasluživao gađenje koje je osetio dok ga je gledao. Sada je i ovaj Jebi-se-Čovek izvodio sličnu tačku, samo sa rečima umesto sa ribicama. Konačno su izišle, ali bile su suve kao i njegova unutrašnjost.

"Da", reče on, "govorim."

"Znaš li ko sam?" upita Tomi-Rej.

Čovek zastenja.

"Da ili ne?"

"Ne."

"Ja sam Dečak-Smrt, a ti si Jebi-se-Čovek. Kako ti se to dopada? Zar nismo par?"

"Ovde si zbog nas", reče mrtvac.

"Kako to misliš?"

"Nisu pokopani. Nismo primili blagoslov."

"Ne traži od mene pomoć", odvrati Tomi-Rej. "Nikoga ja neću pokopati. Svratio sam da pogledam pošto mi se sada dopadaju ovakva mesta. Postaću Kralj Mrtvih."

"Da?"

"Možeš se kladiti u to."

Prišle su i druge izgubljene duše... jedna žena širokih bokova... koja takođe dobaci nekoliko reči.

"Ti..." reče ona, "... sijaš."

"Zaista?" upita Tomi-Rej. "To me ne iznenađuje. I vi svetlite. Stvarno svetlite."

"Pripadamo jedni drugima", reče žena.

"Svi mi", reče treći leš.

"Sada ti polako postaje jasno."

"Spasi nas", reče žena.

"Već sam kazao Jebi-se-Čoveku", ponovi Tomi-Rej, "nikoga ja neću pokopati."

"Sledićemo te", izjavi žena.

"Slediti?" odvrati Tomi-Rej pitanjem, dok mu je drhtaj uzbuđenja silazio niz kičmu pri pomisli da se vrati u Gaj u pratnji ovakve kongregacije. Možda je duž puta bilo još mesta koja bi mogao da poseti i poveća njihov broj.

"Dopada mi se ta ideja", reče on. "Ali kako?"

"Ti vodi. Mi ćemo te slediti", glasio je odgovor.

Tomi-Rej ustade. "Zašto da ne?" primeti on i krenu nazad prema kolima. Još dok je išao, uhvatio je sebe kako razmišlja: ovo će biti moj kraj...

Mislio je, ali nije mario.

Kada se našao za volanom, bacio je pogled prema groblju. Odnekud se podigao vetar i u njemu je ugledao družinu koju je odlučio da zadrži kako se rastače, njihova tela se raščinjuju kao da su od peska i bivaju razneta. Čestice prašine zapahnule su mu lice. Začkiljio je, ne želeći da skrene pogled sa tog prizora. Iako su im tela nestajala, još je mogao da čuje njihovo zavijanje. Bili su nalik na vetar, ili su bili vetar, i na taj način su oglašavali svoje prisustvo. Kada se njihovo rastakanje okončalo, okrenuo se od udara i pritisnuo papučicu za gas. Kola su poskočila napred, podigavši još jedan oblak prašine koji se pridružio dervišima koji su ga progonili.

Bio je u pravu kada je pretpostavio da duž puta ima još mesta sa kojih je mogao da pokupi duhove. Od sada pa nadalje, uvek ću biti u pravu, pomisli on. Smrt nikada ne greši; nikada, nikada ne greši. Na sat vožnje od prvog groblja pronašao je još jedno, sa derviš prašinom polu-rastočenih duša koja se kretala napred-nazad ispred prednjeg zida poput psa na uzici, nestrpljivo očekujući dolazak svog gospodara. Očigledno je glas o njegovom dolasku prethodio njemu samom. Čekale su, te duše, spremne da se priključe rulji. Nije čak ni morao da uspori. Kada se približio, olujna prašina mu je krenula u susret, načas obavivši vozilo pre nego što se podigla da se pridruži dušama iza njega. Tomi-Rej je samo nastavio da vozi pravo.

Negde pred zoru njegova nesrećna družina pronašla je još privrženika. Ranije te noći, na jednoj raskrsnici došlo je do sudara. Po putu je ležala srča; videla se krv; i jedna od dvoje kola... sada jedva prepoznatljivog oblika... bila su prevrnuta pored puta. Usporio je da pogleda, ne očekujući da tu pronađe duhove, ali čim je to učinio, već je začuo poznato zavijanje vetra i ugledao dva jedna obličja, muškarca i ženu, kako se pojavljuju iz tame. Još se nisu navikli na svoje novo stanje. Vetar koji je duvao kroz njih, ili iz njih, pretio je da ih, svakim nesigurnim korakom koji bi napravili, prebaci preko njihovih slomljenih glava. Međutim, iako su tek odnedavna bili mrtvi, u Tomi-Reju su osetili svog Gospodara, i poslušno su pošli za njim. Osmehnuo se kada ih je video; njihove sveže rane (staklo zabodeno u lica, oči) uzbuđivale su ga.

Nisu razmenili nijednu reč. Kada su prišli bliže, izgleda da su primili neki znak od svojih sadruga u smrti iza kola Tomi-Reja, pa su dozvolili svojim telima da se potpuno raspadnu i pridruže vetru.

Sa tako naraslom legijom, Tomi-Rej je nastavio dalje.

Duž puta je došlo do još sličnih susreta; kao da su se sve više umnožavali što su išli dalje na sever, kao da je reč o njegovom dolasku putovala kroz zemlju, od jedne pokopane stvari do druge, neka vrsta grobljanskog šaputanja, tako da su ga svuda duž puta čekali fantomi od prašine. Nipošto nisu svi došli da se pridruže sviti. Neki su očigledno došli samo zato da vide paradu u prolazu. Kada bi pogledali u Tomi-Reja, na njihovim licima očitavao se strah. On je sada postao užas u vozu duhova, a oni su bili hladni kockari. Činilo se da čak i među mrtvima postoji hijerarhija i on je, za mnoge od njih, predstavljao suviše uzvišeno društvo; ambicija mu je bila prevelika, apetit suviše izopačen. Više im se dopadalo da tiho trunu nego da se upuste u takvu jednu pustolovinu.

Bilo je rano jutro kada je stigao do bezimenog grada-gejaka u kome je izgubio novčanik, međutim, dnevna svetlost nije otkrila vojsku u oluji prašine koja ga je sledila. Za one koji su odlučili da pogledaju... a malo je bilo takvih, po tom zaslepljujućem vetru... tragom kola vukao se oblak prljavog

vazduha; i to je bilo sve.

Ovde je imao još neka posla pored skupljanja izgubljenih duša... mada ni na trenutak nije posumnjao da se na ovakvom jednom jadnom mestu život lako i nasilnički skončavao i da mnoga tela nikada nisu bila posvećena. Ne, on je ovde morao da se osveti onom džeparošu. Ako ne njemu, onda bar jazbini u kojoj se to dogodilo. Lako je našao to mesto. Prednja vrata nisu bila zaključana, kao što je očekivao da će biti u taj rani čas. Niti se, kada je stupio unutra, obreo u praznom baru. Sinoćni posetioци još su bili raštrkani unaokolo, u raznim stadijumima kolapsa. Jedan je ležao licem okrenut prema podu, a oko njega se širilo ono što je isповраćao. Druga dvojica ležala su ispružena preko stolova. Iza bara se nalazio čovek koga se Tomi-Rej neodređeno sećao; bio je to vratar koji mu je uzeo novac za predstavu u stražnjoj prostoriji. Gromada od čoveka, sa licem koje je izgleda toliko puta bilo izubijano da se nikada više neće osloboditi modrica.

"Tražite nekoga?" želeo je da zna.

Tomi-Rej nije obratio pažnju na njega, već je samo prošao kroz vrata koja su vodila u arenу u kojoj je gledao predstavu sa ženom i psom. Bila su otvorena. Pozadi nije bilo nikoga, igrači su otišli kućama u svoje krevete i štenare. Barmen je bio svega jard iza njega kada se okrenuo i vratio u bar.

"Postavio sam ti jebeno pitanje", reče on.

Tomi-Reja je pomalo iznenadila čovekova slepoća. Zar još nije shvatio da razgovara sa jednim preobraženim stvorenjem? Zar mu je moć opažanja bila u toj meri otupela od mnogih godina pijančevanja i predstava sa psima da nije u njemu video Dečaka-Smrt koji mu je došao u posetu? Utoliko je veća budala.

"Sklanjaj mi se s puta", reče Tomi-Rej.

Umesto toga, čovek ga ščepa za košulju na prsima. "Već si bio ovde", izgovori on.

"Aha."

"Zabopravio si nešto?"

Povukao je Tomi-Reja bliže dok im se nosevi nisu gotovo spojili. Imao je zadah bolesnika.

"Da sam na tvom mestu, sklonio bih šape", upozori ga Tomi-Rej.

Čoveka ovo kao da je zabavljalo. "Ti baš hoćeš da ti neko iščupa tvoja jebena muda", reče on. "Ili želiš da se prijaviš za predstavu?" Oči mu se razrogačiše pri pomisli na to. "Jesi li zbog toga došao? Zbog audicije?"

"Rekao sam ti..." počе Tomi-Rej.

"Boli me kurac šta si mi kazao. Ovde ja vodim glavnu reč. Čuješ li?" On položi jednu ogromnu šaku preko usta Tomi-Reja. "Onda... hoćeš li mi nešto pokazati ili ne?"

Slika koju je video u sobi iza sebe vrati se Tomi-Reju u sećanje kada se zabaljio u svog napadača: žena staklastog pogleda, pas staklastog pogleda. Ovde je video smrt, u životu. Otvorio je usta naspram čovekovog dlana i pritsnuo jezik uz istrošenu kožu.

Čovek se isceri.

"A?" reče on.

Oslobodio je lice Tomi-Reja. "Imaš nešto da mi pokažeš?" ponovi on.

"Ovamo..." promrmlja Tomi-Rej.

"Šta?"

"Uđite... uđite..."

"Šta to brljaviš?"

"Ne govorim tebi. Ovamo. Uđite... ovamo." Pogled mu je lutao od čovekovog lica do vrata.

"Ne zajebavaj me, mali", reče čovek. "Sam si."

"Uđite!" povika Tomi-Rej.

"Začepi jebenu gubicu!"

"Uđite!"

Njegova vika razjarila je čoveka. Lupio je Tomi-Reja posred lica, tako jako da ga je oborio na pod. Tomi-Rej nije ustao. Jednostavno je nastavio da zuri u vrata i još jednom uputio svoj poziv.

"Molim vas, uđite!" izgovori on nešto tiše.

Da li ga je legija poslušala zbog toga što je ovog puta zamolio umesto da zahteva? Ili zbog toga što su se do sada obuzdavali i tek u tom trenutku bili spremni da mu priteknu u pomoć? Bilo kako bilo, počeli su da tresu zatvorena vrata. Barmen nešto progunda i okrenu se. Čak i njegovom zamućenom pogledu mora da je bilo jasno da to nije nikakav prirodni vetar koji se gurao da uđe. Nasrtao je suviše ritmički; suviše je snažno udarao pesnicama. A njegovo zavijanje, oh njegovo zavijanje nije ličilo na zavijanje nijedne oluje koje je ranije čuo. Ponovo je vratio pogled na Tomi-Reja.

"Šta se to, kog kurca, nalazi napolju?" upita on.

Tomi-Rej je još ležao tamo gde je pao i osmehivao se čoveku, onim svojim legendarnim osmehom, onim izvinite-na-smetnji pogledom, koji nikada više neće biti isti jer on je sada bio Dečak-Smrt.

Umri, govorio je sada taj pogled, umri dok te gledam. Umiri polako. Umri brzo. Briga me. Dečaku-Smrti je svejedno.

Dok se osmeh širio, vrata su se otvorila, nadirući vetar je odbacio preko bara krhotine brave i iverje. Napolju na sunčevoj svetlosti duhovi iz ove oluje nisu bili vidljivi; ali sada su se videli, zgrušali su svoju prašinu pred očima svedoka. Jedan od onih presamićenih preko stola na vreme se podigao da vidi tri prilike koje su se obrazovale iz spuštene glave pred njim, dok su im se torzoi vukli poput creva od prašine. Oslonio se leđima o zid, a one su se bacile na njega. Tomi-Rej ga je čuo kako vrišti, ali nije video kojom su ga smrću umorile. Njegov pogled je pratio duhove koji su se približavali barmenu.

Primetio je da su im se lica pretvorila u samu pohotu; kao da su putujući zajedno u karavanu imali dovoljno vremena da se pojednostave. Nisu se više u onoj meri razlikovali jedni od drugih kao pre. Možda se njihova prašina izmešala u oluji, tako da je svaki postao pomalo nalik na nekog drugog. Ovako neodređeni bili su mnogo užasniji nego što su to bili na zidu groblja. Stresao se od tog prizora i ostaci čoveka u njemu su se uplašili, na radost Dečaka-Smrti. Ovo su bili vojnici njegove vojske: ogromnih očiju, još ogromnijih usta, prašina i nevolja u legiji koja urla.

Barmen je počeo naglas da se moli, ali nije se uzdao samo u molitvu. Ispružio je ruku i podigao Tomi-Reja, privukavši ga uz sebe. Pošto je uzeo taoca, otvorio je vrata koja su vodila u arenu seksa i unatraške se povukao u nju. Tomi-Rej ga je čuo kako nešto ponavlja dok su koračali, možda refren molitve? Santo Dios! Santo Dios! Ali ni reči ni talac nisu mogli da uspore nadolazak vetra i njegovog prašinastog tovara. Krenuli su za njim, širom otvorivši vrata.

Tomi-Rej vide da su im se usta još više proširila i da su zamagljena lica prekrila obojicu. Izgubio je iz vida šta se zatim dogodilo. Prašina mu je ispunila oči pre nego što je došao u priliku da ih zatvori. Ali osetio je da je barmenov stisak popustio i u sledećem trenutku zapahnulo ga je nešto vlažno i toplo. Zavijanje vetra istog časa postade još jače, postade tako oštro da je pokušao da zapuši uši pred njim, ali je ono ipak prodiralo, probijajući mu kost lobanje poput stotinu svrdala.

Kada je otvorio oči, bio je crven. Grudi, ruke, noge, šake: sve je bilo crveno. Barmen, izvor te boje, bio je odvučen na pozornicu na kojoj je prethodne noći Tomi gledao ženu i psa. Glava mu se nalazila u jednom uglu, stajala je naglavačke; ruke, šaka isprepletenih u molitvi, u drugom; ostatak je ležao nasred pozornice, a iz vrata je i dalje pumpalo.

Tomi-Rej se trudio da ne počne da povraća (konačno, on je bio Dečak-Smrt), ali ovo je bilo previše. Šta je on očekivao, upitao je sam sebe, kada ih je pozvao da pređu prag? On za sobom nije vukao cirkus. To što je vukao nije bilo pri zdravoj pameti; nije bilo civilizovano.

Drhteći, bilo mu je muka ali se obuzdao, ustao je i zaletio se nazad prema baru. Ono što je njegova legija ovde učinila nije bilo ništa manje pogubno od onoga čemu je upravo okrenuo leđa. Sva trojica posetilaca bara bila su brutalno pogubljena. Tek ovlaš osmotrivši prizor, on prođe kroz taj kaos i uputi se ka vratima.

Događaji u baru su neizbežno morali da privuku publiku, iako je bilo jako rano. Ali brzina vetra... u kome se njegova sablasna vojska ponovo rasčinila... zadržala je sve osim onih najsklonijih pustolovinama, mlade i decu, podalje od mesta događaja, mada su čak i oni osetili strah podozrevajući da vazduh koji je urlao oko njih nije bio potpuno prazan.

Gledali su plavokosog, krvlju poprskanog dečaka kako se pojavljuje iz bara i odlazi ka svojim kolima, ali nisu pokušali da ga zgrabe. Njihovi znatiželjni pogledi naterашe Tomi-Reja da pripazi kako hoda. Umesto da se opusti, išao je uspravnije nego obično. Kada se budu sećali Dečaka-Smrti, mislio je on, neka ga se sećaju kao nekog užasnog stvorenja.

U toku vožnje je počeo da veruje da je ostavio legiju za sobom; da su zaključili da je ubijanje uzbudljivije od igre sledimo vođu, pa su ostali da masakriraju ostatak grada. Nije mu mnogo smetalo što ga je napustila. I zaista, delimično joj je bio zahvalan na tome. Otkrovenja koja su prethodne večeri izgledala tako dobrodošla izgubila su nešto od svog sjaja.

Bio je lepljiv i smrdeo je na tuđu krv; bio je sav u modricama, jer je barmen bio grub prema njemu. Naivno je poverovao da ga je dodir Nuncia učinio besmrtnim. Konačno, kakva korist od toga što je Dečak-Smrt, ako je smrt i dalje gospodarila njime? Učeći na sopstvenim greškama bio je mnogo bliži tome da izgubi život nego što je o tome želeo da razmišlja. Što se tiče njegovog spasioca, njegove legije... takođe je naivno poverovao da on nju kontroliše.

Nisu oni bili nikakvi klecavi, puzavi begunci za kakve ih je smatrao prethodne noći. Ako su u početku i bili takvi, vreme koje su proveli zajedno izmenilo je njihovu prirodu. Sada su bili smrtonosni i verovatno bi pre ili kasnije svejedno izmakli njegovoj kontroli. Bilo mu je bolje bez njih.

Zaustavio se da očisti krv sa lica pre nego što pređe granicu, okrenuo krvavu košulju naopako kako bi prikrio najgore mrlje, a zatim nastavio dalje. Kada je stigao do same granice, ugledao je u ogledalu oblak prašine i shvatio da je olakšanje koje je osetio usled gubitka legije bilo preuranjeno. Kakva god klanica da ih je zadržala, završili su s njom. Pritisnuo je gas, uzaludno se ponadavši da im može uteći, ali oni su znali njegov miris i sledili su ga poput čopora odanih, ali smrtonosnih pasa, jureći za kolima dok se ponovo nisu našli iza njega.

Kada su prešli granicu, oblak je ubrzao, tako da ga sada više nije sledio, već je okružio kola i s leve i s desne strane. U tom manevru bilo je više svrhe nego potrebe za pukom intimnošću. Duhovi su tresli prozore i cimali suvozačeva vrata, konačno uspevši da ih otvore. Tomi-Rej ispruži šaku ne bi ih ponovo zatvorio. Dok je to pokušavao, barmenova glava, sva izubijana od olujnog nošenja, izbačena je iz prašine na sedište pored njega. Zatim su vrata zalupljena i oblak je ponovo zauzeo svoje mesto u povorci.

Instinkt mu je govorio da stane i izbaci trofej na ulicu, ali dobro je znao da bi to za legiju bio samo dokaz njegove slabosti. Nisu mu doneli glavu samo zato da bi ga ismejali, mada im je to možda to možda poslužilo kao izgovor. Ovaj gest sadržao je upozorenje; čak pretnju. Ne pokušavaj da ih prevariš ili izdaš, objavila je prašnjava, krvava lopta svojim razjapljenim ustima, ili ćemo ti i ja postati braća.

Nemu poruku primio je k srcu. Iako je on i dalje navodno bio vođa, dinamika se od tada izmenila. Na svakih nekoliko milja oblak bi ponovo ubrzao i stopio se na ovaj ili onaj način, usmeravajući ga prema novim članovima; mnogi od njih čekali su ih na najneverovatnijim mestima: prljavim uglovima ulica i manjim raskršćima (često na samim raskršćima); jednom na gradilištu nekog hotela; drugi put ispred ograđene pumpe, gde su muškarac, žena i dete čekali, kao da su znali da će ovaj prevoz tuda proći.

Kako se njihov broj uvećavao, tako su rasle i razmere oluje koja ih je nosila, sve dok sam njen prolazak nije postao dovoljan da izazove manje štete duž autoputa; rasterivala je kola s puta, i obarala znake. Stigla je čak i u vesti. Tomi- Rej je saslušao izveštaj u toku vožnje. Opisana je kao čudljivi vetar koji se podigao sa okeana i kretao ka severu prema Los Anđelesu. Dok je slušao, pitao se da li će iko u Palomo Gaju čuti ovaj izveštaj. Možda Džaf, ili Džo-Bet. Nadao se da će tako biti. Nadao se da su čuli i razumeli šta im se približava. Grad je video neke čudne prizore od kada se njegov otac vratio iz stene, ali ništa, sasvim sigurno, nije bilo ravno vetru koji se vukao za njim, ili živoj prašini koja je poigravala na njegovim leđima.

Glad je bila ta koja je u subotu ujutro izvukla Vilijama iz kuće. Izišao je nerado, poput čoveka koji mora da iziđe u jeku orgije jer je iznenada shvatio da je vreme da isprazni bešiku, i na putu do vrata bezbroj puta se osvrnuo. Međutim, ni glad, kao ni potreba da se čovek ispiški, ne može se večito ignorisati, a Vilijam je vrlo brzo iscrpeo ono malo zaliha koje je imao u frižideru. Pošto je radio u Šoping centru nikada nije gomilao hranu, već je svakog dana uzimao četvrt časa slobodno da se promuva po samoposluzi i kupi ono što bi mu poteralo vodu na usta. Ali već dva dana nije bio u kupovini i, ako nije želeo da umre od gladi u okrilju ukusnih ali nejestivih luksuznih stvari nagomilanih iza navučениh zastora njegova doma, morao je nabaviti nešto za jelo. To je bilo lakše reći nego učiniti. Um mu je bio toliko opsednut društvom u kome je bio da mu je i jednostavan problem pojavljivanja u javnosti i odlaska do Šoping centra predstavljao veliki izazov.

Sve do nedavno, njegov je život bio krajnje organizovan. Košulje koje je nosio u toku nedelje uvek je prao i peglao u nedelju, stavljao ih na komodu sa pet odgovarajućih leptir mašni, od onih sto jedanaest koliko ih je imao; kuhinja je u svakom trenutku mogla da bude slikana za nekakvu reklamnu kampanju, radne površine kao da su tek izišle iz fabrike; sudopera je mirisala na limun; mašina za pranje na cvetni učvršćivač tkanina; toaletna šolja na borovinu.

Međutim, sada je njegova kuća ličila na vavilonsku kulu. Poslednji put je svoje najbolje odelo video na svima znanoj biseksualki Marčeli Sent Džon, dok je jahala jednu od svojih drugarica. Leptir mašne su mu ukradene radi takmičenja čiji je cilj bio da se utvrdi koji od tri uda u erekciji može da ih ponese najviše, na kome je pobedio Mozis "Baštensko Crevo" Džasper, jer je uspeo da ih naniže sedamnaest.

Umesto da pokuša da pospremi kuću, ili da zatraži da mu vrate nešto od stvari, Vilijam je odlučio da pusti slavljenike da rade šta hoće. Otvorio je poslednju ladicu i pronašao duksericu i farmerke koje nije nosio nekoliko godina, navukao ih i uputio se u Šoping centar.

Negde u isto vreme kada je on krenuo, Džo-Bet je počela da se budi sa najgorim mamurlukom u svom životu. Bio je najgori, jer joj je bio prvi.

Njena sećanja na događaje od prošle noći nisu bila pouzdana. Sećala se da je otišla do Lois, da je stigao i Havi, ali kako se sve to završilo nije bila sigurna. Ustala je sa vrtoglavicom i mučninom, i otišla u kupatilo. Mama ju je čula da se muva unaokolo, pa se popela gore i sačekala je da iziđe iz kupatila.

"Jesi li dobro?" upitala ju je.

"Nisam", otvoreno je priznala. "Osećam se užasno."

"Sinoć si pila."

"Jesam", odvrati ona. Nije imalo svrhe poricati.

"Gde si bila?"

"Kod Lois?"

"U Loisinoj kući nema alkohola", reče mama.

"Sinoć je bilo. I mnogo toga pored alkohola."

"Ne laži me, Džo-Bet."

"Ne lažem."

"Lois nikada ne bi unela u kuću taj otrov."

"Mislim da bi trebalo to od nje same da čuješ", odvrati Džo-Bet prkoseći maminom optužujućem pogledu. "Mislim da bi trebalo zajedno da odemo do radnje i porazgovaramo s njom."

"Ja ne izlazim iz kuće", kratko i jasno reče mama.

"Preksinoć si izašla u dvorište. Danas možeš u kola."

Razgovarala je sa mamom kao nikada do tada, sa izvesnim besom u glasu koji je delimično bio posledica toga što ju je mama nazvala lažovom, a delimično uperen protiv sebe same jer nije bila u stanju da se razabere u nejasnim događajima od prošle noći. Šta se dogodilo između Hauija i nje? Jesu li se posvađali? Mislila je da jesu. Bila je sigurna samo u to da su se rastali na ulici... ali zašto? To je bio još jedan razlog zbog koga je trebalo da razgovara sa Lois.

"Ozbiljno to mislim, mama", reče ona. "Obe treba da odemo do Šoping centra."

"Ne, ja ne mogu..." reče mama. "Stvarno ne mogu. Danas mi je tako loše."

"Ne, nije."

"Jeste. Moj stomak..."

"Ne, mama! Prekini s tim! Ne možeš se do kraja života pretvarati da si bolesna, samo zato što se bojiš. I ja se bojim, mama."

"Dobro je što se bojiš."

"Ne, nije. To je upravo ono što Džaf hoće. Ono čime se hrani. Unutrašnjim strahom. Znam to jer sam videla kako deluje, užasno je."

"Možemo se moliti. Molitva..."

"...nam više ne može pomoći. Nije pomogla ni pastoru. Neće ni nama." Podigla je glas, od čega joj se zavrtelo u glavi, ali znala je da to mora sada izreći pre no što se ponovo potpuno otrezni, a sa otrežnjenjem joj se vrati i strah da je ne uvredi.

"Oduvek si govorila da je napolju opasno", nastavi ona; nije joj se dopadalo što mora na ovaj način da povredi mamu, ali nije više mogla da zadrži bujicu osećanja. "Da znaš da jeste opasno. Čak i više nego što si ti mislila. Ali unutra, mama..." ona pokaza prema grudima, misleći na srce, misleći na Hauija i Tomi-Reja i na užasan strah da ih je obojicu izgubila "...unutra je gore. Čak i gore. Imati neke stvari... snove... samo na kratko... da bi ti oni zatim bili oduzeti pre nego što uspeš dobro da ih uhvatiš."

"Govoriš besmislice, Džo-Bet", reče mama.

"Lois će ti reći", odvrati ona. "Odvešću te do Lois i onda ćeš poverovati."

Haui je seo kod prozora i pustio da mu sunce osuši znoj sa kože. Poznavao je miris svog znoja isto tako dobro kao i vlastito lice u ogledalu, možda čak i bolje, jer se njegovo lice stalno menjalo, a miris znoja nije. Sada mu je bila potrebna takva prisnost radi utehe, jer ništa na celom svetu nije bilo izvesno osim činjenice da ništa nije izvesno. Nije umeo da se razabere u zapetljanim osećanjima koja su ga ispunjavala. Ono što mu je prethodnog dana izgledalo jednostavno, dok je stajao na suncu iza kuće i ljubio Džo-Bet, sada više nije bilo jednostavno. Flečer je možda bio mrtav, ali on je ovde u Gaju ostavio baštinu, baštinu od stvorenja iz snova koji su u njemu videli izvesnu zamenu za svog izgubljenog tvorca. On to nije mogao biti. Čak i da nisu delili Flečerovo mišljenje o Džo-Bet, a posle sinoćnjeg sukoba sigurno su se predomislili, on ipak nije mogao da ispuni njihova iščekivanja. Došao je ovamo kao očajnik i postao, makar na kratko, ljubavnik. Sada su hteli od njega da naprave generala; hteli su da im izdaje naređenja za marš i da pravi planove za bitku. Nije mogao ni jedno ni drugo. Ni Flečer ne bi bio u stanju da to uradi. Vojska koju je stvorio moraće da izabere vođu iz vlastitih redova, ili da se rasprši.

Toliko često je ponovio ove argumente da je gotovo poverovao u njih; ili pre, gotovo je ubedio sam sebe da nije kukavica što želi da poveruje u njih. Ali trik nije upalio. Stalno se iznova vraćao na istu nepopustljivu činjenicu: da ga je jednom, u šumi, Flečer upozorio da izabere između Džo- Bet i

svoje sudbine, a on je pobjegao pred tim savetom. Posledice toga što ga je napustio, direktne ili indirektno nije bilo važno, bila je Flečerova javna smrt, poslednji, očajnički pokušaj da se obezbedi kakva-takva nada za budućnost. A sada on, ponovo pronađeni sin, svesno okreće leđa proizvodu te žrtve.

Pa ipak, i ipak, uvek i još. Ako stane na stranu Flečerove vojske onda će ući u rat koji su on i Džo- Bet uporno pokušavali da izbegnu. Ona će postati neprijatelj, po rođenju.

Ono što je želeo više od svega što je ikada pozeleo u životu... više od toga da nateraju stidne dlake da počnu da mu rastu kada mu je bilo jedanaest godina, više od motocikla koji je ukrao sa četrnaest, više nego da mu se majka vrati iz mrtvih bar na dva minuta kako bi mogao da joj kaže koliko mu je žao što ju je toliko puta rasplakao; u ovom trenutku čak više i od Džo- Bet... bila je izvesnost. Samo da mu neko kaže koji put je onaj pravi, šta mu valja činiti, i da ga uteši rečima da, čak i ako se pokaže da put nije pravi i da nije valjano postupio, on za to nije odgovoran. Ali nije bilo nikoga da mu to kaže. On je ovo morao sam da reši. Da sedi na suncu i pusti da mu se znoj osuši na koži, i sam dođe do rešenja.

U Šoping centru nije vladala gužva kao obično subotom, ali Vilijam je, ipak, na putu do samoposluge sreo petoro-šestoro ljudi koje je znao. Jedna od njih bila je njegova pomoćnica Valeri.

"Jeste li dobro?" zanimala se ona. "Zvala sam vas na kuću. Niste dizali slušalicu."

"Bio sam bolestan", reče on.

"Nisam juče otvarala kancelariju. Zbog cele one gužve od prethodne noći. Kakva zbrka. Rodžer je sišao dole, znate, kada su se oglasili alarmi?"

"Rodžer?"

Ona se zagleda u njega. "Da, Rodžer."

"Ah, da", odvrati Vilijam, ne znajući da li je to Valerijin muž, brat ili pas, a i nije mnogo mario zbog toga.

"I on je bio bolestan", reče ona.

"Mislim da bi trebalo da uzmete nekoliko slobodnih dana", predloži joj Vilijam.

"To bi bilo divno. Mnogo ljudi odlazi u ovom trenutku, jeste li приметili? Jednostavno odlaze. Nećemo izgubiti mnogo na poslu."

Napravio je neku učtivu primedbu o tome kako bi trebalo malo da se odmori i rastao se s njom.

Muzak u samoposluzi ga je podsetio na to šta je ostavio kod kuće: bio je po zvuku veoma sličan zvučnim trakama nekih od njegovih ranih filmova, predstavljao je sled neopisivih melodija koje nisu imale nikakve veze sa prizorima kojima su služile kao pratnja. To ga je sećanje nateralo da žuri gore-dole između gondola, puneći korpu više po instinktu nego planski. Nije se potrudio da nabavi nešto i za svoje goste. Oni su se hranili samo jedni drugima.

Nije on bio jedini kupac u radnji koji se nije obazirao na praktičnu svrhu onoga što kupuje (čistači pokućstva, praškovi za pranje i slično) i davao prednost stvarčicama koje su lako mogle da se sklope i gotovim jelima. Iako je bio rastresen, primetio je da i drugi rade isto što i on, neumereno pune kolica i korpe đubretom, kao da su nova uveravanja zamenila obrede spremanja hrane i jedenja. Na licima kupaca (licima koja je jednom znao po imenima, ali ih se sada samo napola sećao) video je isti onaj tajanstveni pogled za koji je znao da obitava i na njegovom celog života. Kupovali su pretvarajući se kao da se ova subota ni po čemu ne razlikuje od ostalih, ali sada je sve bilo drugačije. Svi su imali tajne; ili gotovo svi. A oni koji nisu, ili su napuštali grad, poput Valeri, ili su se pretvarali da ništa ne primećuju, što je, na svoj način, opet predstavljalo tajnu.

Kada je stigao do kase, dodavši dve šake Heršej čokoladica u već prepunu korpu, ugledao je lice

koje nije video mnogo dugih godina. Džoj's MekGir. Ušla je sa kćerkom, Džo-Bet, ruku pod ruku. Ako ih je uopšte ikada video zajedno to mora da je bilo pre nego što je Džo-Bet postala žena. Ugledavši ih sada jednu pored druge ostao je bukvalno bez daha zbog njihove sličnosti. Zagledao se u njih, ne mogavši da se ne seti onog dana na jezeru i Džoj'sinog izgleda dok se svlačila. Da li je i kćerka tako sada izgledala, ispod komotne odeće, pitao se; male tamne bradavice, dugačke, potamnele butine?

Odjednom je shvatio da on nije jedina mušterija koja se zagledala u MekGirove; praktično svi su to uradili. Uopšte nije sumnjao da se slične misli motaju svima po glavi: da se ovde, glavom i bradom nalazi jedan od prvih tragova apokalipse koja se prikradala Gaju. Pre osamnaest godina Džoj's MekGir se porodila pod okolnostima koje su bile gotovo skandalozne. Sada se ponovo pojavila u javnosti upravo u trenutku kada su najapsurdnije glasine što su pratile Ligu Devica izgleda počele da se potvrđuju. Gajom jesu šetale prisutnosti (ili su se skrivale ispod njega) koje su posedovale moć nad nižim bićima. Njihovo prisustvo stvorilo je decu od krvi i mesa u telu Džoj's MekGir. Da se nije možda radilo o istom uticaju koji je stvorio njegove snove? I oni su bili otelotvoreni iz uma.

Ponovo je pogledao u Džoj's i shvatio nešto o sebi što mu nikada ranije nije palo na pamet: da su on i ta žena (posmatrač i posmatrana) bili zauvek i intimno povezani. To je potrajalo samo čas: bilo je suviše zapetljano da bi se duže zadržao na tome. Ali ta misao ga je naterala da spusti korpu i stane da se probija, pored onih koji su čekali red na kasi, pravo ka Džoj's MekGir. Videla ga je da dolazi i na licu joj se pojavio strah. On joj se osmehnu. Pokušala je da uzmakne, ali kćerka ju je držala za ruku.

"Sve je u redu, mama", čuo ju je kako kaže.

"Da..." potvrdi on, ispruživši ruku prema Džoj's. "Da, tako je. Stvarno je tako. Tako mi je... tako mi je drago što vas vidim."

Ovo iskreno osećanje, jednostavno izrečeno, izgleda da je ublažilo njen strah; prestala je da se mršti. Čak je počela i da se osmehuje.

"Vilijam Vit", predstavi se on, spustivši svoju šaku u njene. "Vi me se verovatno ne sećate, ali..."

"Sećam vas se", reče ona.

"Drago mi je."

"Vidiš, mama?" primeti Džo-Bet. "Vidiš da nije tako strašno."

"Nisam vas video u Gaju jako dugo", reče Vilijam.

"Nisam bila... zdrava", reče Džoj's.

"A sada?"

U prvi mah je odbila da odgovori. Zatim reče:

"Mislím da mi je malo bolje."

"Drago mi je što to čujem."

Dok je govorila, negde između gondola do njih dopre jecanje. Džo-Bet ga je bila svesna bolje od bilo koje druge mušterije: čudna napetost između njene majke i gospodina Vita (koga je videla gotovo svakog jutra od kada je počela da radi, ali nikada ovako nemarno odevenog) potpuno je zaokupila njihovu pažnju i svi u redu izgleda da su se svojski trudili da je ne primećuju. Pustila je maminu ruku i krenula da ispita šta je posredi, sledeći trag plača od jedne gondole do druge, dok nije stigla do izvora. Rut Gilford, koja je radila na prijemnom kod maminog lekara i poznavala Džo-Bet, stajala je ispred velikog izbora cerealija, sa kutijom jedne vrste u levoj šaci i druge u desnoj, dok su joj suze tekle niz obraze. Kolica pored nje bila su do vrha ispunjena kutijama cerealija, kao da je od svake vrste uzela po jednu prolazeći duž gondole. "Gospođo Gilford?" odvaži se Džo-Bet.

Žena nije prestajala da jeca, ali je pokušala da nešto kaže kroz suze, što se završilo suzím i

ponekada nesuvislim monologom.

"...ne znam šta on želi..." kao da je govorila. "...posle svog tog vremena... ne znam šta on želi..."

"Mogu li da vam pomognem?" upita Džo-Bet. "Želite li da vas odvezem kući?"

Reč kuća natera Rut da se okrene prema Džo-Bet, pokušavši da se usredsredi na nju kroz suze.

"...ne znam šta on želi..." ponovi ona.

"Ko?" upita Džo-Bet.

"...sve ove godine... krio je nešto od mene..."

"Vaš muž?"

"...ništa nisam rekla, ali sam znala... oduvek sam znala... voleo je neku drugu... i sada ju je doveo u kuću..."

Suze su joj potekle dvostrukom silinom. Džo-Bet ode do nje i vrlo nežno joj uze pakete cerealija, vrativši ih na policu. Kada je ostala bez svojih talismana, Rut Gilford čvrsto uhvati Džo-Bet.

"...pomoz mi..." izgovori ona.

"Svakako."

"Ne želim da idem kući. On tamo ima neku."

"U redu. Nećete ići ako ne želite."

Polako je počela da odvlači ženu od gondole sa cerealijama. Kada se oslobodila njihovog uticaja, njena mora kao da je malo popustila.

"Ti si Džo-Bet, je li tako?" uspela je da je prepozna.

"Tako je."

"Da li bi me odvela da mojih kola... mislim da sama ne bih uspela."

"Idemo, sve će biti u redu", stade da je uverava Džo-Bet, prešavši s Rutine desne strane kako bi je zaštitila od pogleda onih koji su čekali u redu, ako bi im palo na pamet da se zagledaju u nju. Sumnjala je da će to učiniti. Slom koji je doživela Rut Gilford predstavljao je previše nežan prizor da bi se zagledali pravo u nju; sve bi ih to suviše snažno podsetilo na tajne koje su i sami jedva držali na uzici.

Mama je bila kod vrata, sa Vilijamom Vitom. Džo-Bet je odlučila da preskoči upoznavanje, jer Rut ionako nije bila pripravna na tako nešto, pa je samo rekla mami da će se s njom naći u knjižari koja je još bila zatvorena kada su stigle. Prvi put u svom životu, Lois je zakasnila sa otvaranjem. Ali mama je bila ta koja je stvar preuzela u svoje ruke.

"Gospodin Vit će me odvesti kući", reče ona. "Ne brini za mene."

Džo-Bet pogleda u Vita, koji kao da je bio hipnotisan.

"Jesi li sigurna?" upita ona. Nikada joj ranije nije palo na pamet da je možda uvek usrdni gospodin Vit bio tip muškarca na koji ju je mama sve ove godine upozoravala. Povučena, tih sa najizopačenijim tajnama. Ali mama je bila uporna; gotovo nonšalantno je otpustila Džo-Bet.

Ludo, pomisli Džo-Bet dok je pratila Rut do kola, ceo svet je poludeo. Ljudi se u trenu menjaju, kao da su se svih ovih godina samo pretvarali: mama da je bolesna, gospodin Vit da je uredan, Rut Gilford da je prisebna. Da li oni to sada sebe ponovo izmišljaju, ili su oduvek bili takvi?

Kada su ušle u kola, Rut je briznula u još očajniji plač i pokušala da se vrati u samoposlugu, tvrdeći da ne može da dođe kući bez cerealija. Džo-Bet ju je nežno ubedila da to ne čini, i ponudila se da krene s njom kući, što je bilo sa zahvalnošću prihvaćeno.

Džo-Bet je u toku vožnje ponovo počela da misli na mamu, ali bukvalno ih je odneo konvoj od četiri crne ogromne limuzine koji je prošišao pored njih i skrenuo ka Brdu, čije je prisustvo bilo u toj meri neuobičajeno da su isto tako mogle stići i iz neke druge dimenzije.

Posetioci, pomisli ona. Kao da ih nije bilo dovoljno.

"Znači, počinje", reče Džaf.

Stajao je ispred najvišeg prozora Kunićevog Oka i posmatrao prilaz. Bilo je nešto pre podneva i limuzine koje su klizile uz prilaz najavile su prve goste. Bilo bi mu drago da je Tomi-Rej pored njega u ovom odlučnom času, međutim, dečak se još nije vratio sa puta u Misiju. Nije važno. Lamar se pokazao kao više nego dobra zamena. Nastupio je neprijatan trenutak kada je Džaf konačno skinuo masku, prestao da izigrava Badija Vensa i pokazao komedijašu svoje pravo lice, ali nije mu mnogo trebalo da ga pridobije. U neku ruku on je bio mnogo pogodnije društvo od Tomi-Reja; bio je senzualniji, ciničniji. Što je bilo još važnije, dobro je poznao goste koji će se uskoro okupiti u znak sećanja na Badija Vensa; poznao ih je mnogo bolje i od same udovice, Ročel. Od prethodne večeri ona je sve dublje tonula u otupelost izazvanu drogom; Lamar je to njeno stanje seksualno iskoristio, na Džafovu radost. Nekada davno (tako davno) i on bi možda to isto učinio, razume se. Ne, nikakvo možda, učinio bi to. Ročel Vens je, bez svake sumnje, bila lepa, a njena zavisnost, koja je bila još i pod uticajem nekog unutrašnjeg stalno prisutnog besa, činila ju je još privlačnijom. Ali to su bile telesne stvari, koje su pripadale jednom drugom životu. Sada je bilo mnogo prećih stvari: recimo, trebalo je prikupiti moć od gostiju koji su se već dole okupljali. Lamar je zajedno s njim sastavio listu imena upotpunivši je grubim primedbama koje nisu gotovo nikoga zaobišle. Podmitljivi advokati, glumci narkomani, preobražene kurve, svodnici, prijapisti, plaćene ubice, beli ljudi sa crnim dušama, uspaljeni sa hladnim, dupelisci, šmrkači kokaina, uvrnuti aristokrati i još uvrnutiji plebejci, egoisti, onanisti i hedonisti, svi do jednoga. Gde bi mogao da nađe bolje snage te vrste koje su mu bile potrebne da ga čuvaju kada se Umetnost otvori? Pronaći će strahove u tim zavisnim, pometenim, naduvenim dušama kakve nikada nije pronašao kod obične buržoazije. Iz njih će izvući terate kakve svet nikada nije video. Tada će biti spreman. Flečer je bio mrtav, a njegova vojska, ako se uopšte pojavila, za sada je držala pognutu glavu.

Između Džafa i Suštine više nije bilo ničega.

Dok je stajao kod prozora i posmatrao žrtve kako izlaze iz kola, međusobno se pozdravljajući osmesima kao gorski kristal i ovlašnim poljupcima, njegove misli odlutaše... od svih mesta... do prostorije u koju su se slivala zagubljena pisma u Omahi, Nebraska, gde je, pre toliko života, naišao na prvi nagoveštaj o tajnom životu Amerike. Setio se Homera, koji mu je otvorio vrata te riznice i kasnije zbog toga umro; život mu je izbio Džaf svojim tupim nožem koji je i dalje nosio u džepu sakoa. Tada je smrt nešto značila. Predstavljala je iskustvo koje je teralo strah u kosti. Tek kročivši u Petlju shvatio je koliko su takvi strahovi nevažni, kada je protok vremena mogao da odloži čak i jedan manji šarlatan poput Kisuna. Šaman je verovatno još bio bezbedan u svom utočištu, daleko od svojih duhovnih verovnika, ili gomile koja bi ga linčovala, najdalje što je mogao da utekne. Boravio je u Petlji, planirao sticanje moći. Ili se trudio da je zadrži na odstojanju.

Ova poslednja misao sada mu je prvi put pala na pamet, nalik na dugo odlagano rešenje zagonetke koju čak nije ni znao da rešava. Kisun je zadržavao trenutak jer ako ga pusti da izmakne oslobodiće vlastitu smrt...

"Vidi..." promrmlja on.

Lamar je bio iza njega. "Vidi, šta?"

"Samo razmišljam", odvrati Džaf. Okrenuo se od prozora. "Je li udovica već sišla?"

"Pokušavam da je podignem."

"Ko pozdravlja goste?"

"Niko."

"Pobrini se za to."

"Mislio sam da sam ti potreban ovde."

"Kasnije. Kada svi stignu možeš početi da ih dovodiš ovamo gore jedno po jedno."

"Kako želiš."

"Jedno pitanje."

"Samo jedno?"

"Zašto me se ne bojiš?"

Lamar stisnu svoje ionako sitne oči. Zatim reče:

"Još nisam izgubio smisao za smešno."

Ne čekajući odgovor od Džafa, on otvori vrata i ode da obavi svoje domaćinske dužnosti. Džaf se vrati udovici. Još jedna limuzina se obrela ispred kapije, ova je bila bela, vozač je pokazivao pozivnicu svog putnika stražarima.

"Jedan po jedan", promrmlja Džaf sam sebi. "Jedan jadnik za drugim."

Grilou je pozivnica za prijem u Kunićevom Oku bila lično uručena sredinom jutra, kurir je bila Elen Ngijen. Ponašala se prijateljski, ali oštro; nije bilo ni traga intimnosti koja se rascvetala među njima prethodnog popodneva. Pozvao ju je u svoju hotelsku sobu, ali je uporno tvrdila da nema vremena:

"Potrebna sam im u kući", reče ona. "Ročel je izgleda potpuno izgubljena. Mislim da uopšte ne moraš da brineš da će te prepoznati. Ali biće ti potrebna pozivnica. Upiši koje god ime želiš. Biće puno stražara, nemoj je izgubiti. Ovo je jedan od prijema na koji nećeš moći da se uvučeš na šarm."

"Gde ćeš ti biti?"

"Mislim da uopšte neću biti tamo."

"Učinilo mi se da si kazala da sada ideš tamo."

"Samo radi priprema. Čim proslava počne, ja odlazim. Ne želim da se mešam sa tim ljudima. Sve sami paraziti. Niko od njih nije zaista voleo Badija. To je samo predstava."

"Opisaću je onako kako ću je ja videti."

"U redu", reče ona okrenuvši se da krene.

"Možemo li samo načas da popričamo?" upita Grilo.

"O čemu? Nemam mnogo vremena."

"O tebi i meni", reče Grilo. "O onome što se juče dogodilo."

Pogledala ga je ne usredsredivši pogled. "Ono što se dogodilo, dogodilo se", reče ona. "Oboje smo bili tamo. Šta ima da se kaže?"

"Kao prvo: kako bi bilo da pokušamo ponovo?"

Ponovo taj neusredsređen pogled.

"Mislim da nećemo", odvrati ona.

"Nisi mi pružila priliku..." počeo on.

"Oh, ne", odvrati ona, želeći da ga spreči da izvede pogrešan zaključak. "Bio si dobar... ali stvari su se izmenile."

"Od juče?"

"Da", reče ona. "Ne mogu da ti kažem tačno kako..." Nije završila rečenicu, već je prešla na drugu misao. "Oboje smo odrasli. Znamo kako to ide."

Spremao se da kaže kako on više ne zna kako bilo šta ide, međutim, njegovo samopoštovanje je posle ovog razgovora bilo u toj meri oslabljeno da nije morao da ga baca na kolena daljnjim priznanjima.

"Čuvaj se na proslavi", reče ona kada se ponovo okrenula da pođe.
Nije uspeo da se suzdrži, a da ne kaže: "Hvala ti bar na tome."
Uzvrátila mu je kratkim, zagonetnim osmehom i otišla.

IV

Povratak u Gaj se Tomi-Reju odužio, ali još više se odužio Tesli i Raulu, mada iz mnogo manje metafizičkih razloga. Kao prvo, Teslina kola nisu bila trkačka, i dobro su kloparala dok su išla nizbrdo; sada je bilo mnogo gore zbog umora. Kao drugo, iako ju je dodir Nuncia vratio sa praga smrti, izazvao je kod nje sporedne efekte čiju punu jačinu nije shvatila dok nisu prešli granicu. Iako je vozila prilično dobra kola po sasvim dobrom autoputu, nikako nije mogla da iskoristi sve te pogodnosti onako dobro kao nekada. Osećala je da joj pažnju odvlače druga mesta i druga stanja uma. U prošlosti se i drogirala i napijala, ali ono što je sada doživljavala bilo je mnogo pomamnije, kao da joj je um prizvao iz sećanja sva drogirana stanja, svaki halucinogen, svako sredstvo za smirenje i vodio je kroz sve to, ubrizgavajući u sebe po malo od svakoga. Jednog trenutka znala je da se rita kao pomahnitala (mogla je da čuje sebe, kao neki tuđi glas), u narednom je lebdela u eteru dok se autoput razlagao pred njom, zatim su joj misli bile prljavije od njujorške podzemne železnice i morala je da zapne iz sve snage kako bi sprečila sebe da okonča celu tu prokletu farsu zvanu život jednim okretajem volana. Kroz sve to, probijale su se dve činjenice. Prva, da Raul sedi pored nje, stežući šofersku tablu šakama sa pobeleslim zglavcima, neopisivo preplašen. Druga, mesto koje je posetila u svom nuncijskom snu, Kisunova Petlja. Iako nije bilo stvarno u onoj meri u kojoj su to bila kola koja je vozila i Raulov miris, nije bilo zato manje uporno. Sećanje na njega nije je napuštalo tokom svih onih milja koje su prešli. Nazvao je to Trojstvo, i ono, ili sam Kisun, želeli su da se ona vrati. Osetila je kako je vuku, gotovo je fizički to osećala. Opirala se, mada ne sasvim voljno. Iako joj je bilo drago što je vraćena u život, ono što je videla i čula tokom svog boravka u Trojstvu izazvalo je kod nje znatiželju i teralo je da se vrati; čak je bila i uznemirena zbog toga. Što se više opirala, to je postajala iscrpljenija, tako da je u vreme kada su stigli do predgrađa Los Anđelesa izgledala kao neko ko se dugo lišavao sna: a sanjarenja su pretila da svakog časa nahrupe u tkanje stvarnosti.

"Moraćemo nakratko da stanemo", reče ona Raulu, svesna da zapliće jezikom dok govori. "Na kraju ću nas oboje ubiti."

"Spava ti se?"

"Ne znam", odvrati ona, plašeći se da bi joj san mogao natovariti isto onoliko problema koliko ih i rešiti. "Bar da se odmorim. Da uspem malo kafe u sebe i sredim misli."

"Ovde?" upita Raul.

"Šta ovde?"

"Staćemo ovde?"

"Ne", reče ona. "Idemo u moj stan. Na pola sata odavde. Toliko ako letimo..."

Ti već letiš, lutko, obavesti je njen um i verovatno nikada nećeš stati. Ti si uskrsnula. Šta očekuješ? Da će život jednostavno da teče dalje kao da se ništa nije dogodilo? Zaboravi. Stvari više nikada neće biti iste.

Međutim, Zapadni Holivud se nije izmenio; i dalje je to bio ulepšani Dečakov Grad: barovi, stilske radnje u kojima je kupovala nakit. Skrenula je levo kod Santa Monike ka Severnom Hantli Drajvu, gde je živela već pet godina od kada je u L. A.-u. Bilo je već gotovo podne i smog je izgarao po gradu. Parkirala je kola u garaži ispod zgrade i odvela Raula u apartman V. Prozori suseda koji je stanovao ispod nje, jednog teškog, zatvorenog čovečuljka s kojim je izmenila najviše tri rečenice za pola desetleća, a dve od njih su bile psovke, bili su otvoreni i on ju je sigurno video kako prolazi. Zaključila je da će mu biti potrebno najviše dvadeset minuta da obavesti ceo blok da se gospođica Usamljenosrce, čula je da je tako zove, vratila u grad... da izgleda grozno i da je došla u pratnji

Kvazimoda. Pa neka. Sada je imala drugih briga, kao na primer, kako da sjedini ključ i bravu, kako da izvede taj trik koji je uporno zbunjivao njena čula. Raul joj je pritekao upomoć, uzevši ključ iz njenih drhtavih prstiju i otvorivši im vrata. Stan je, kao i uvek, predstavljao bojno polje. Ostavila je vrata širom otvorena i otvorila prozore kako bi pustila unutra nešto malo manje ustajao vazduh, a onda uključila telefonsku sekretaricu da sasluša poruke. Dva puta ju je zvao njen agent, oba puta kako bi je obavestio da nema nikakvih vesti o odbačenom scenariju; zvala je Saralin da pita zna li ona gde je Grilo. Posle Saralin, Teslina majka: njen doprinos predstavljao je pre litaniju grehova nego poruku... zločina koje je činio svet u celini i njen otac kao pojedinac. I na kraju poruka Mikija de Falka, koji je dodatno zarađivao dahtanjem u porno filmovima i kome je bila potrebna partnerica za kratak angažman. U pozadini, čulo se lajanje. "I čim se vratiš", dodao je on kao potpis, "dođi po ovog jebenog psa pre nego što me istera iz rođene kuće. Poješće me." Uхватила je Raula kako je gleda dok je saslušavala pozive, ne skrivajući svoju zbunjenost.

"Moji pajtaši", reče ona kada se Miki pozdravio. "Baš su brbljivi, zar ne? Slušaj, moram da legnem. Jasno ti je gde je šta, je li tako? Frižider; TV; toalet. Probudi me za jedan sat, važi?"

"Jedan sat."

"Prijaio bi mi čaj, ali nemamo vremena." Zagledala se u njega koji je zurio u nju. "Ima li uopšte smilsa to što govorim?"

"Da..." odvrati on sumnjičavo.

"Preplićem jezikom?"

"Da."

"To sam i mislila. U redu. Stan je tvoj. Ne javljaj se na telefon. Vidimo se za jedan sat."

Oteturala je do kupatila ne sačekavši da on bilo šta kaže, skinula se do gola, pomislila da se istušira, ali se ipak odlučila za pljuskanje hladnom vodom po licu, grudima i rukama, a onda je otišla u spavaću sobu. U sobi je bilo toplo, ali nije imala nameru da otvori prozor. Kada se njen prvi sused Ron probudi, što će se uskoro dogoditi, pustiće operu. Mogla je da bira između pregrejane sobe i Lučije od Lamermura. Izabrala je da se znoji.

Prepušten sam sebi, Raul je pronašao raznu hranu u frižideru, izneo je do otvorenog prozora, seo i odmahnio glavom. Nije ovoliko bio zaplašen još od dana kada je Flečer poludeo. I sada, kao i onda, pravila koja su vladala svetom iznenada su se promenila bez upozorenja i on više nije znao koja bi trebalo da bude njegova svrha. U svom srcu od srca prestao je da se nada da će ponovo videti Flečera. Kapela koju je održavao u Misiji, a koja je u početku služila kao mamac, postala je spomenik. Očekivao je da će tamo i umreti, sam, da će ga do kraja ismevati da je napola razuman, što je u mnogo pogleda i bilo tačno. Jedva da je umeo da piše, znao je samo da nažvrlja svoje ime. Nije umeo da čita. Većina predmeta koji su se nalazili u sobi ove žene za njega su predstavljali potpunu tajnu. Osećao se izgubljenim.

Iz ovog samosažaljenja izvukao ga je krik iz susedne sobe.

"Tesla?" pozva je on.

Nije dobio suvisli odgovor: i dalje su se čuli samo prigušeni krici. Ustao je i krenuo za zvukom. Vrata koja su vodila u njenu spavaću sobu bila su zatvorena. Zastao je sa šakom ka kvaki, nervozan jer nije želeo da uđe bez poziva. A onda do njega ponovo dopreše krici. On otvori vrata.

Nikada u životu nije video nagu ženu. Ukočio se ugledavši Teslu ispruženu na krevetu. Ruke su joj bile ispružene pored tela, šakama je stezala čaršav, glava joj se cimala s jedne na drugu stranu. Međutim, njeno telo je bilo nekako maglovito što ga je podsetilo na ono što se dogodilo na putu ispod Misije. Ponovo je odlazila od njega. Nazad ka Petlji. Njeni krici su se sada pretvorili u stenjanje. Ali

uzrok nije bilo zadovoljstvo. Odlazila je nerado.

Ponovo ju je pozvao po imenu, veoma glasno. Iznenada se uspravila u krevetu, širom razrogačenih očiju uprtih u njega.

"Isuse!" izgovori ona. Dahtala je, kao da je upravo završila trku. "Isuse. Isuse. Isuse."

"Vikala si..." reče on pokušavši da joj objasni svoje prisustvo u sobi.

Tek je tada kako se činilo shvatila situaciju u kojoj su se nalazili: svoju nagost, njegovu zadivljenost i pored toga što mu je bilo neprijatno. Dohvatila je čaršav i počela da ga povlači preko sebe, ali pažnju joj je odvlačilo ono što je upravo doživela.

"Bila sam tamo", reče ona.

"Znam."

"Trojstvo. Kisunova Petlja."

Dok su se vraćali duž obale, uložila je veliki napor da mu objasni viziju koju je imala dok ju je Nuncio lečio, sa ciljem da utvrdi pojedinosti u glavi i da spreči ponovno vraćanje, mameći sećanja iz zapečaćene ćelije svog unutrašnjeg života i deleći ih sa nekim drugim. Krajnje odbojno mu je opisala Kisuna.

"Videla si ga?" upita Raul.

"Nisam stigla do kolibe", odvrati ona. "Ali on želi da dođem tamo. Osećam kako vuče." Položila je šaku na stomak. "I sada ga osećam, Raule."

"Ovde sam", odvrati on. "Neću te pustiti da odeš."

"Znam i drago mi je zbog toga."

Ispružila je ruku. "Drži me za ruku, a?" On je oprezno prišao krevetu. "Molim te", reče ona. On je poslušao. "Ponovo sam videla onaj grad", nastavi ona. "Izgleda tako stvaran, osim što u njemu nema nikoga, baš nikoga. Liči... liči na pozornicu... kao da će tamo nešto biti izvedeno."

"Izvedeno."

"Znam da to nema nikakvog smisla, ali iznosim ti ono što osećam. Nešto strašno će se tamo dogoditi, Raule. Nešto najgore što se može zamisliti."

"Ne znaš šta?"

"Ili se već dogodilo?" primeti ona. "Možda zbog toga nema nikoga u gradu. Ne. Ne. To nije to. To još nije gotovo, već samo što se nije dogodilo."

Pokušala je, što je najbolje umela, da unese neki smisao u svoju zbunjenost. Da je trebalo da postavi scenu u tom gradu za neki film, kakva bi to scena bila? Vatreni obračun u glavnoj ulici? Građani čuče iza zaključanih vrata dok se beli i crni šeširi obračunavaju? Možda. Ili bi to bio grad koji su napustili žitelji kada se na obzorju pojavila neka neman? Scenario sa čudovištem iz klasičnih pedesetih: neko stvorenje koje su probudile nuklearne probe...

"To je već bliže", primeti ona.

"Šta to?"

"Možda je to film o dinosaurusu. Ili džinovskoj tarantuli. Ne znam. To je, nema sumnje, već bliže. Isuse, ovo je frustrirajuće! Ja nešto znam o tom mestu, Raule, a ne mogu da razaberem šta."

Iz susednog stana dopirali su delovi Donicetijevog remek dela. Znala ga je tako dobro da je mogla da peva zajedno sa pevačem samo da je imala glasa.

"Skuvaću kafu", reče ona. "Da se razbudim. Da li bi otišao do Rona i zamolio ga za malo mleka?"

"Da. Svakako."

"Samo mu reci da si moj prijatelj."

Raul ustade sa kreveta, odvojivši svoju šaku od njene.

"Ronov stan je broj četiri", viknu ona za njim, a zatim ode u kupatilo da se konačno istušira i dalje

mozgajući o onom gradu. Nakon što se oribala i pronašla čistu majicu i farmerke, Raul se vratio u stan i telefon je zazvonio. S druge strane opera i Ron.

"Gde si ga našla?" zanimalo ga je. "Ima li brata?"

"Može li čovek ovde da ima malo privatnosti?" upita ona.

"Ne bi smela da paradiraš njime, curo", odvrati Ron. "Šta je on, vozač kamiona? Mornar? Tako je širok u ramenima."

"To svakako jeste."

"Ako počne da se dosađuje, samo ga pošalji ovamo."

"Biće polaskan", odvrati Tesla i spusti slušalicu. "Dobio si obožavaoca", obavesti ona Raula.

"Ron misli da si veoma seksi."

Raul ju je pogledao manje zbunjeno nego što je očekivala. To ju je nagnalo da ga upita: "Ima li pedera među majmunima, šta misliš?"

"Pedera?"

"Homoseksualaca. Muškaraca koji vole da idu u krevet sa drugim muškarcima."

"Je li Ron?"

"Je li Ron?" ona se nasmeja. "Da, Ron je. Takvo je ovo susedstvo. Zato ga i volim."

Počela je da odmerava kašičicama kafu u šolje. Dok je slušala granule kako klize sa kašičice, osetila je da vizija ponovo počinje da deluje na nju. Ispustila je kašičicu. Okrenula se ka Raulu. Bio je daleko od nje, na drugom kraju sobe koja kao da se ispunjavala prašinom.

"Raule?" pozva ga ona.

"Šta je bilo?" videla ga je kako kaže. Pre videla nego čula; zvuk je bio smanjen na nulu u svetu koji je napuštala. Obuzela ju je panika. Obe ruke je ispružila prema Raulu.

"Nemoj dozvoliti da odem..." doviknu mu ona. "... ne želim da idem! Ne želim..."

A onda se prašina isprečila između njih, erodirajući ga. Njene šake promašile su njegove u oluji i umesto da se nađe u njegovom čvrstom zagrljaju bila je bačena nazad u pustinju i kretala se velikom brzinom preko sada već poznatog terena. Iste one spržene zemlje preko koje je već dva puta putovala.

Njen stan je potpuno nestao. Ponovo se nalazila u Petlji i napredovala je kroz grad. Iznad nje, nebo je bilo tanano obojeno, kao i prvi put kada je putovala ovuda. Sunce je još bilo nisko na obzorju. Mogla je jasno da ga vidi, za razliku od prvog puta. I više od toga da ga vidi, mogla je da zuri u njega, ne moravši da skrene pogled. Mogla je čak da razabere pojedinosti. Solarne baklje su prštale sa oboda poput vatrenih ruku. Gomila sunčevih pega obeležavala je njegovo zažareno lice. Kada je ponovo pogledala u tle, već se približavala gradu.

Prebrodivši prvi nalet panike počela je da preuzima kontrolu nad okolnostima, oštro se podsećajući da je ovo treći put kako je ovde i da bi trebalo da je u stanju da već jednom shvati u čemu je trik. Snagom volje primorala je sebe da uspori korak i zaključila da zaista usporava, tako da je sada imala više vremena da prouči grad kada je stigla do njegovog kraja. Kada ga je videla prvi put, instinkt joj je govorio da je nekako lažan. Sada se taj instinkt potvrdio. Daske kuća nisu bile nagrižene vremenom, nisu čak bile ni obojene. Na prozorima nije bilo zavesa; u vratima nije bilo ključaonica. A iza tih vrata i prozora? Naložila je svom sistemu za lebdenje da skrene ka jednoj od kuća i provirila kroz prozor. Krov kuće nije bio propisno postavljen; sunčeva svetlost probijala se kroz pukotine i osvetljavala unutrašnjost. Bila je prazna. Nije bilo nameštaja niti bilo kakvog drugog znaka da tu stanuju ljudi. Unutrašnjost čak nije bila izdaljena u sobe. Cela zgrada bila je lažna. Ako je ova bila lažna, onda je verovatno takva bila i naredna. Krenula je dalje da se uveri. I ova je bila potpuno napuštena.

Kada se odvojila od drugog prozora, osetila je povlačenje koje je iskusila tamo nazad u onom

drugom svetu: Kisun je pokušavao da je dovede k sebi. Sada se nadala da Raul nije pokušao da je probudi, ako je njeno telo zaista i dalje bilo prisutno u svetu koji je napustila. Iako se plašila ovog mesta i duboko sumnjala u čoveka koji ju je pozvao ovamo, znatiželja je bila jača. Tajne koje su se odvijale u Palomo Gaju bile su same po sebi dovoljno bizarne, ali ništa od onoga što joj je Flečer onako na brzinu preneo o Džafu, Umetnosti i Suštini nije ni izdaleka objašnjavalo ovo mesto. Odgovore je znao Kisun, u to uopšte nije sumnjala. Ako bi mogla da zaviri malo između redova njegovog razgovora, koliko god on bio nepošten, možda bi bilo nade da shvati. Poverenje koje je upravo stekla u ovo stanje omogućilo joj je da joj lakše padne pomisao da se vrati u kolibu. Ako joj bude pretio ili ako se uzbudi, jednostavno će otići. To je bilo u njenoj moći. Sve je bilo u njenoj moći, samo je trebalo da to dovoljno snažno poželi. Ako je mogla da gleda u sunce i ne oslepi onda je sigurno mogla da iziđe na kraj sa Kisunovim nespretnim potraživanjima njenog tela.

Nastavila je dalje kroz grad, svesna da sada hoda, ili je bar odlučila da sebi predstavi tu iluziju. Jednom kada je zamislila sebe ovde, kao što je to učinila prvi put, proces kojim je donosila sa sobom i svoje telo postao je automatski. Nije mogla da oseti tlo pod nogama, niti je čin hodanja od nje zahtevao bilo kakav napor, ali ona je donela sa sobom iz onog drugog sveta ideju o tome kako se napreduje i koristila ju je ovde bez obzira bila ona potrebna ili ne. Verovatno nije. Verovatno bi joj bila dovoljna i sama misao da se kreće unaokolo. Ali rezonovala je ovako, što više stvarnosti koju odlično poznaje unese na ovo mesto, to će imati veću kontrolu nad njim. Držaće se ovde pravila za koja je pretpostavljala da su bila jedinstvena, bar donedavno. A ako su se promenila, znaće da to nije njeno delo. Što je više razmišljala o tome, to se postojanijom osećala. Senka ispod nje se produbila; počela je da oseća pod nogama vrelinu tla.

Kisun, razume se, nije odobravao postojanje prirodnih osećanja ovde, ma koliko ona bila umirujuća po nju. Osetila je kako je počeo jače da je vuče, kao da je zavukao šaku u njen stomak i povlačio.

"U redu..." promrmlja ona "... dolazim. Ali kada ja to budem htela, ne ti."

U njenom sadašnjem stanju nije imala samo težinu i senku; bilo je tu i mirisa i zvukova. Oboje su je iznenadili; neprijatno. Do njenih nosnica dopro je odvratan miris koji je odmah prepoznala: truljenje mesa. Da se negde na ulici nije nalazila kakva mrtva životinja? Ništa nije primetila. Zvuk ju je uputio na drugi trag. Njen sluh, oštiji nego ikada, uhvatio je zujanje insekata. Pažljivo je slušala ne bi li otkrila iz kog pravca dolazi, pa kada joj se učinilo da je u tome uspela, prešla je ulicu uputivši se ka jednoj drugoj kući. Bila je isto onako bezoblična kao i one kroz čije prozore je provirila, ali ova nije bila prazna. Jači smrad i zvuk koji su dopirali iz nje potvrdili su to. Iza te banalne fasade krilo se nešto mrtvo. Mnogo toga, počela je da podozreva. Smrad je postajao sve jači; utroba joj se prevrnula od njega. Ali morala je da vidi kakve to tajne krije ovaj grad.

Na pola puta preko ulice, osetila je novo povlačenje u stomaku. Oduprla mu se, ali ovog puta Kisun nije bio spreman da je tako lako pusti sa udice. Ponovo je povukao i ona otkri da se i protiv svoje volje kreće niz ulicu. Jednog trenutka prilazila je Kući smrada, narednog se nalazila na dvadeset jardi od mesta gde je bila.

"Hoću da vidim", procedi ona kroz zube, nadajući se da Kisun može da je čuje.

Čak i da nije mogao, ponovo ju je povukao. Ovog puta ga je spremno dočekala i oduprla mu se, zahtevajući da njeno telo krene nazad ka onoj Kući.

"Nećeš me zaustaviti", reče ona.

Umesto odgovora, ponovo ju je povukao i, uprkos njenim nastojanjima da se odupre, odbacio ju je još dalje od cilja.

"Jebi se!" glasno je uzviknula, besna zbog njegovog mešanja.

Upotrebio je njen bes protiv nje. Kada je utrošila energiju na ispad ponovo ju je povukao i ovog puta je uspeo da je odvuče gotovo do kraja ulice na drugi kraj grada. Nikako nije mogla da mu se odupre. Jednostavno je bio jači od nje, a što je više besnela, to se njegov stisak više pojačavao, dok nije počela da se kreće velikom brzinom iz grada, sledeći njegov zov na isti način kao i prvi put kada je došla u Petlju.

Znala je da joj bes slabi otpor, pa je mirno izdala sama sebi naređenje da ga kontroliše, dok je pustinja brzo promicala pored nje.

"Smiri se, ženo", reče ona sama sebi. "On je običan nasilnik. Ništa više. Ništa manje. Smiri se."

Savet koji je dala sama sebi upalio je. Osetila je kako u njoj ponovo raste samopouzdanje. Nije dozvolila sebi da uživa u zadovoljstvu zbog toga. Jednostavno je isprobala moć koju je povratila da se još jednom pokaže. Kisun nije odustajao, razume se; osetila je njegovu pesnicu u svojoj utrobi kako je vuče jače no ikad. Zbolelo ju je. Ali oduprla se i nastavila da se opire, dok se nije gotovo zaustavila.

Međutim, on je bar u jednom svom naumu uspeo. Grad je bio tek tačkica na obzorju iza nje. Put do njega bio je za nju nesavladiv. Nije bila sigurna, čak i kada bi pokušala, da bi uspela da se celim putem odupire njegovom povlačenju. Ponovo je ponudila sebi nemi savet: da ovog puta ostane nekoliko trenutaka da stoji mirno na ovom mestu i razmotri situaciju. Izgubila je bitku u gradu, o tome nije bilo zбора. Ali sada je znala koja će mu škakljiva pitanja postaviti kada se konačno nađe u četiri oka s njim. Prvo, odakle onaj smrad, drugo, zašto se toliko uplašio da ga ona ne vidi. Ali imajući u vidu snagu koju je očigledno posedovao, čak i na ovolikoj udaljenosti, znala je da mora biti pažljiva. Najveća greška koju je mogla da napravi u ovim okolnostima bila je da pretpostavi kako je vlast koju je uspostavila nad sobom bila stalna. Ona je ovde bila na Kisunovu zapovest i šta god joj rekao o tome kako je i on sam ovde bio zatvorenik, znao je više o ovdašnjim zakonima nego ona. U svakom trenutku bila je plen njegove moći, čije je granice mogla samo da nagađa. Morala je mnogo opreznije da nastavi dalje, ili je rizikovala da izgubi i ono malo autoriteta koji je imala nad svojim stanjem.

Okrenuvši leđa gradu, krenula je u pravcu kolibe. Čvrstina koju je stekla u gradu nije joj bila oduzeta, ali kada je krenula, učinila je to tako lakim korakom koji se potpuno razlikovao od svega što je do tada iskusila. Bila je to neka vrsta hoda po mesecu: koraci su joj bili dugi i laki, brzina nedostižna čak i za najbrže trkače. Ostivši da se približava, Kisun više nije čarao po njenoj utrobi, mada je zadržao svoje prisustvo u njoj, kao da je želeo da je podseti na snagu koju je mogao da upotrebi samo ako bi hteo.

Ispred sebe je sada ugledala drugo obeležje ovog predela: kulu. Vetar je zavijao u njenim sapetim žicama. Ponovo je usporila korak, kako bi bolje mogla da prouči tu strukturu. Malo šta je imalo da se vidi. Bila je možda stotinu stopa visoka, napravljena od čelika, a na vrhu se nalazila jednostavna drvena platforma koja je sa tri strane bila prekrivena talasastim limom. Nije mogla da odredi čemu je služila. Kao platforma za osmatranje činila se potpuno beskorisnom, jer nije imalo gotovo ništa da se vidi. A kako se činilo, nije služila ni u kakvu tehničku svrhu. Pored talasastog lima na vrhu... i nekog paketa koji je visio između... nije bilo ni traga antenama niti uređajima za osmatranje. Od svih ljudi setila se Bunjuela i njegovog filma koji je najviše volela, Simon pustinjač, satiričke vizije svetog Simona koga iskušava đavo dok pokore radi sedi na vrhu jednog stuba usred nedodijne. Možda je ova kula bila podignuta za nekog isto tako mazohističkog sveca. Ako je to bio slučaj, on mora da se pretvorio u prašinu, ili božanstvo.

Ovde više ništa nije imalo da se vidi, zaključila je ona i udaljila se od kule, prepustivši je njenom zavijajućem, zagonetnom životu. Još nije mogla da vidi Kisunovu kolibu, ali je znala da ne može biti daleko. Na obzorju nije besnela oluja što je nosila prašinu koja bi je sakrila od pogleda; prizor

ispred nje... pustinjsko tlo i nebo iznad nje... bili su upravo onakvi kakvih ih se sećala sa poslednjeg putovanja. Ta činjenica joj se istog časa učinila čudnom: da se ništa nimalo nije promenilo. Možda se ovde nikada ništa ne menja, pomisli ona. Možda je ovo mesto bilo zauvek. Ili se kao film stalno iznova vrtelo, dok se rupice sa strane ne pokidaju, ili film izgori u žljebu.

Tek što je zamislila tu postojanost, kada joj je u vidno polje ušla skitnica na koju umalo nije zaboravila. Žena.

Poslednji put, kada ju je Kisun vukao ka kolibi, nije imala prilike da uspostavi kontakt sa ovim drugim igračem na pozornici pustinje. Kisun je, doduše, pokušao da je ubedi da je ta žena samo iluzija; projekcija njegovih erotskih maštarija i da je treba izbegavati. Ali sada, kada joj je žena bila dovoljno blizu da ju je mogla pozvati, Tesla pomisli je verovatnije da je objašnjenje fantazija, a ne žena. Koliko god Kisun bio perverznan, a uopšte nije sumnjala da jeste, prilika pred njom nije predstavljala pomoć za masturbiranje. Istina, bila je gotovo naga, a dronjci odeće u koje je bila umotana žalosno nepristali. Međutim, izgleda da joj je neko na nekoliko mesta iščupao pramenove duge kose, sasušena krv na slepoočnici i obrazima poprimila je prljavu smeđu boju. Bila je mršava i sva u modricama; imala je ogrebotine po butinama i rukama koje su tek delimično bile zarasle. Tesla je podozrevala da se ispod ostataka nečega što je jednom moglo biti bela haljina krije neka mnogo dublja rana. Tkanina joj je bila zalepljena za struk koji je obuhvatala rukama, gotovo se presamićujući od bolova. Nije ona bila lutka sa naslovne strane; niti je predstavljala iluziju. Ona je postojala u istoj ravni kao i Tesla, i ovde je patila.

Kao što je Tesla i podozrevala, Kisun je znao da je zanemarila njegovo upozorenje i ponovo je počeo da je vuče. Ovog puta bila je na to potpuno spremna. Umesto da pobesni zbog toga, ostala je sasvim mirno da stoji, ne dopustivši da je obuzme bes. Njegovi prsti uma borili su se za lovinu, zatim su počeli da klize kroz njenu unutrašnjost. Ponovo ju je ščepao; ponovo skliznuo i ščepao. Ni na koji način nije reagovala, jednostavno je stajala tamo gde se zatekla, ni na trenutak ne skidajući pogled sa žene.

Uspravila se, više se nije držala za stomak, već je pustila da joj ruke vise pored tela. Tesla krenu veoma polako prema njoj, trudeći se što je bolje mogla da sačuva mir koji je Kisunu onemogućavao da vlada njome. Žena nije pokušala ni da krene ka njoj niti da se povuče. Sa svakim novim korakom, Tesla je o njoj saznavala nešto novo. Imala je možda pedeset godina i najživlji deo na njoj bile su oči, iako upale; ostalo se svodilo na umor. Oko vrata nosila je lanac na kome je visio jednostavni krst. To je bilo sve što joj je ostalo od života koji je možda nekada vodila pre nego što se izgubila u ovoj divljini.

Iznenada, otvorila je usta i licem joj je preleteo izraz patnje. Počela je da govori, međutim, ili joj glasne žice nisu bile dovoljno jake, ili pluća dovoljno velika, jer reči nisu uspevale da pređu razdaljinu između njih.

"Stani", reče joj Tesla, plašeći se da žena ne utroši i ono malo preostale energije. "Sačekaj da pridem bliže."

Ako ju je i razumela, nije se obazirala na njen savet, već je počela ponovo da govori, sve vreme ponavljajući isto.

"Ne mogu da te čujem", doviknu joj Tesla, svesna da njena uzrujanost izazvana ženinom uzrujanošću omogućava Kisunu da ponovo zagospodari njome. "Sačekaj, molim te?" reče ona, požurivši.

A onda je shvatila da ženino lice uopšte ne izražava patnju, već strah. Da njene oči više ne gledaju u Teslu, već u nešto drugo. I da ponavlja "Liks! Liks!"

Užasnula se, okrenula i uverila se da je pod pustinje iza nje oživeo od Liksa: na prvi pogled

pomislila je da ih je desetak, na drugi da ih je dvostruko više. Svi su bili poptuno isti, poput zmija sa kojih je skinut svaki znak raspoznavanja, što ih je svodilo na deset stopa mišića koji se uvijaju i kreću prema njoj punom brzinom. Pomislila je da je onaj jedan koga je prethodni put na tren videla, a koji joj je otvorio vrata, bio bez usta. Pogrešila je. Imali su usta; crne, širom razjapljene rupe oivičene crnim zubima. Pripremala se za njihov napad kada je shvatila (prekasno) da su pozvani samo da joj odvuku pažnju. Kisun je stegao njenu utrobu i povukao. Pustinja je iskliznula pod njenim nogama, Liksovi su se razdvojili dok ju je vukao kroz njihove redove.

Ispred nje, koliba. Već posle nekoliko sekundi našla se na njenom pragu, vrata su se već otvarala.

"Uđi", reče Kisun. "Dugo ti je trebalo."

Raulu, ostavljenom u Teslinom stanu, ništa drugo nije preostalo nego da čeka. Bio je načisto s tim gde je ona otišla i ko ju je pozvao, ali pošto nije imao sredstva da tamo i sam pođe, bio je bespomoćan. Mada se nije moglo reći da je nije osećao. Nuncio je dva puta dotakao njegov sistem i on je znao da nije daleko od njega.

Kada je u kolima Tesla pokušala da mu opiše kako je doživela putovanje u Petlju, strašno je želeo da rečima izrazi nešto što je shvatio tokom godina provedenih u Misiji. Međutim, njegov rečnik nije bio dorastao tom zadatku. I dalje nije bio. Ali njegova osećanja su snažno reagovala na način na koji je sada osećao Teslu.

Ona se nalazila na nekom drugom mestu, ali mesto predstavlja samo drugu vrsta bića, i sva stanja bi mogla, ako bi bila pronađena sredstva, da razgovaraju sa svim ostalim stanjima. Majmun sa čovekom, čovek sa mesecom. To nije imalo nikakve veze ni sa jednom tehnologijom. Ovde se radilo o nepodeljivosti sveta. Rukovodeći se tim principom, Flečer je stvorio Nuncio od čorbe disciplina, ne vodeći računa o tome gde je nauka prelazila u magiju, ili logika u besmisao; isto onako kao što se Tesla kretala između realnosti poput snene magle, uprkos utvrđenom zakonu; isto onako kao što je on od pravog majmuna postao pravo ljudsko biće, ali nesvestan trenutka u kome se to dogodilo, ili da li se uopšte dogodilo, tako je znao da bi sada mogao stići, samo kada bi imao petlju ili znao reči, što nije bio slučaj, tamo gde se nalazila Tesla. To je mesto bilo vrlo blizu kao i sva ostala mesta u svim vremenima; sve su to bili delovi istog predela uma. Ali on nije bio u stanju ništa od ovoga da pretoči u akciju. Za sada je to bilo izvan njegovih moći.

Preostalo mu je samo da zna, i čeka, što je na izvestan način bilo bolnije nego kada veruješ da si zaboravljen.

"Ti si jedan drkadžija i lažov", reče ona kada je zatvorila vrata.

Vatra se bila rasplamsala. Bilo je vrlo malo dima. Kisun je sedeo na svom mestu sa druge strane vatre, zurio u nju, svetlijim očima nego što ih se sećala. U njima se ogledalo uzbuđenje.

"Želela si da se vratiš", reče joj on. "Ne poriči. Osetio sam to u tebi. Mogla si da se odupreš dok si bila tamo napolju u Kozmu, ali ti to, u stvari, nisi htela. Reci mi da li lažem i kada to tvrdim. Čikam te da kažeš."

"Ne", reče ona. "Priznajem. Radoznala sam."

"Dobro."

"Ali to ti ne daje pravo da me jednostavno dovučesh ovamo."

"Kako sam drugačije mogao da ti pokažem put?" upita je on blago.

"Da mi pokažeš put?" ponovi ona, znajući da je namerno ljuti, ali ipak nije bila u stanju da iz glave izbije osećaj bespomoćnosti. Ništa nije više mrzela od situacije kojom nije bila u stanju da vlada, tako da je činjenica da je drži u njoj izazvala strašan bes.

"Nisam ja glupa", reče ona. "A nisam ni igračka koju možeš potezati kada ti to odgovara."

"Ne nameravam da se odnosim prema tebi ni na jedan od ta dva načina", reče Kisun. "Molim te, hajde da sklopimo primirje? Konačno, oboje smo na istoj strani?"

"Zaista?"

"U to ne možeš da sumnjaš."

"Zaista?"

"Posle svega što sam ti kazao", primeti Kisun. "Tajni koje sam podelio s tobom."

"Sve mi se čini da ih ima nekoliko koje nisi baš voljan da поделиš."

"O?" izusti Kisun, šarajući pogledom od nje ka plamenovima.

"Grad, na primer."

"Šta je s njim?"

"Želela sam da vidim šta se to nalazi u kući, ali ne, ti si me jednostavno odvuкао odatle."

Kisun uzdahnu. "Ne poričem", reče on. "Da nisam, sada ne bi bila ovde."

"Ne pratim te."

"Zar ne osećaš atmosferu koja tamo vlada? Ne mogu da poverujem da je ne osećaš. Pravi užas." Sada je na nju došao red da polako ispusti vazduh, kroz zube.

"Da", reče ona. "Osetila sam nešto."

"Iad Urobori imaju posvuda svoje agente", reče Kisun. "Verujem da se jedan od njih krije u tom gradu. Ne znam koji oblik poprima i ne želim to da znam. Ali pretpostavljam da bi bilo pogubno videti ga. U svakom slučaju, ne nameravam da rizikujem, a ni ti ne bi trebalo, koliko god da si znatiželjna."

Bilo je teško suprotstaviti se ovakvom viđenju stvari kada je ono gotovo izražavalo njena vlastita osećanja. Pre samo nekoliko minuta, u njenom stanu, rekla je Raulu da oseća kako će se nešto dogoditi u toj praznoj Glavnoj ulici. Sada je Kisun potvrdio njene sumnje.

"Pretpostavljam onda da treba da ti zahvalim", reče ona nerado.

"Nema veze", odvrati Kisun. "Nisam te spasao tebe radi, spasao sam te zbog mnogo važnijih dužnosti." Napravio je kratku pauzu kako bi prodžarao pocrnelim štapom po vatri. Zaplamsala je i osvetlila kolibu jače no ikada do tada. "Izvini", nastavi on, "ako sam te uplašio kada si poslednji put bila ovde. Kažem ako. Znam da jesam i ne znam na koji način bih mogao da se iskupim." Dok je ovo govorio nije gledao u nju, pa je stekla utisak da je govor bio unapred pripremljen. Ali pošto je u pitanju bio čovek za koga je podozrevala da ima neverovatno jak ego, bio je dvostruko dobrodošao. "Bio sam... podstaknut, da kažemo... tvojim fizičkim prisustvom na način na koji nisam računao da ću baš biti i bila si u pravu što si posumnjala u moje motive." Spustio je šaku među noge i uhvatio penis kažiprstom i palcem. "Kao što vidiš", reče on, "sada se obuzdavam."

Pogledala je. Bio je sasvim mlitav.

"Izvinjenje prihvaćeno", reče ona.

"Nadam se da se sada možemo vratiti na posao."

"Ne nameravam da ti dam svoje telo, Kisune", glatko ga odbi ona. "Ako se taj tvoj posao na to odnosi, zaboravi."

Kisun klimnu. "Ne mogu da te krivim zbog toga. Izvinjenje ponekad nije dovoljno. Ali moraš shvatiti težinu situacije. U ovom trenutku, tamo u Palomo Gaju, Džaf se priprema da iskoristi Umetnost. Mogu ga zaustaviti. Ali ne odavde."

"Nauči onda mene."

"Nema vremena."

"Brzo učim."

Kisun je oštro pogleda.

"Kakva čudovišna arogancija", reče on. "Zakoračiš usred tragedije koja se vekovima bliži svom kraju i misliš da možeš jednostavno izmeniti njen smer sa nekoliko reči. Ovo nije Holivud. Ovo je pravi svet."

Njegov hladni bes ju je malo obuzdao, ali ne mnogo.

"U redu, s vremena na vreme postajem agresivna. Ubij me zbog toga. Rekla sam ti da želim da pomognem, ali to sranje sa zamenom tela ne dolazi u obzir."

"Možda, onda..."

"Šta?"

"...možeš pronaći nekoga ko jeste voljan da mi se preda."

"To nije lak zadatak. Šta bi trebalo da im kažem?"

"Umeš da budeš ubedljiva", odvrati on.

Vratila se u mislima u svet iz koga je došla. U njenoj zgradi bio je dvadeset jedan stanar. Da li bi mogla da ubedi Rona, Edgara ili nekog od prijatelja, Mikija de Falka možda, da zakorače s njom u Petlju? Sumnjala je. Tek kada su joj se misli usredsredile na Raula, nazrela je izvesnu malu nadu.

"Da li bi se on usudio da učini ono što ona nije smela?"

"Možda mogu da pomognem", izjavi ona.

"Brzo?"

"Da. Brzo. Ako možeš da me vratiš u moj stan."

"To je bar lako."

"Ne zaboravi, ništa ne obećavam."

"Razumem."

"Za uzvrat želim nešto od tebe."

"Šta to?"

"Ženu s kojom sam pokušala da razgovaram; onu za koju si rekao da ti služi za seksualnu ispomoć?"

"Pitao sam se kada ćeš nju pomenuti."

"Povređena je."

"Ne veruj u to."

"Lično sam videla."

"To je iadski trik!" reče Kisun. "Ona već dosta dugo luta tamo napolju, pokušavajući da me navede da joj otvorim vrata. Ponekad se pretvara da je povređena, ponekad prede poput mačke, poput seksi mačeta. Tare se o vrata." On zadrhta. "Čujem je, kako se tare, moleći me da je pustim unutra. To je samo jedan od njenih trikova."

Posle svake Kisunove izjave Tesla je bila sve neodlučnija: da li da mu veruje ili ne. Tokom poslednje posete kazao joj je da je ta žena najverovatnije ljubavnica iz snova. Sada kaže da je iadski agent. Možda jeste jedno od toga dvoga, ali ne može biti oboje.

"Želim lično da razgovaram s njom", reče ona. "Odlučila sam. Ne izgleda mi tako opasna."

"Ti ne znaš", upozorio ju je Kisun. "Izgled vara. Držim je na odstojanju pomoću Liksa iz straha zbog onoga šta bi mogla da učini."

Razmišljala je da li da ga pita šta bi mogla da mu učini žena koja očigledno trpi veliki bol, a onda je zaključila da je to pitanje za neka manje očajna vremena.

"Vraćam se onda", reče ona.

"Shvataš da je ovo hitno."

"Ne moraš to stalno da mi ponavljaš", reče Tesla. "Da, shvatam. Ali kao što već rekoh, tražiš

suviše. Ljudi se vežu za svoja tela. Šalim se."

"Ako sve prođe dobro, i uspem da sprečim iskorištavanje Umetnosti, onda snabdevač dobija svoje telo nazad, netaknuto. Ako ne uspem, onda će ionako biti kraj sveta, pa neće biti važno?"

"Divno", primeti Tesla.

"Trudim se."

Okrenula se prema vratima.

"Idi brzo", reče on. "I ne dozvoli da ti bilo šta odvuče pažnju..."

Vrata se otvoriše a da ih ona nije ni dodirnula.

"I dalje si nadmeni drkadžija, Kisune..." glasila je Teslina oproštajna primedba. Zatim je izišla na istu ranu jutarnju svetlost.

Levo od kolibe kao da se preko tla pustinje kretala neka oblak-senka. Trenutak ju je proučavala i primetila da je tle koje su obasjavali zraci sunca bilo prekriveno Liksima, bilo ih je čitavo jedno malo more. Osetivši njen pogled zastali su i podigli glave u njenom pravcu. Nije li Kisun kazao da je on stvorio ta stvorenja?

"Idi, molim te", čula ga je da kaže. "Nema mnogo vremena."

Da se držala njegovih uputstava ne bi primetila ženu koja se pojavila iza Liksa. Nije to učinila, pa ju je ugledala. Uprkos Kisunovim upozorenjima, kada je ugledala ženu, zastala je. Ako je ovo zaista bio agent Iad Urobora, kao što je to Kisun tvrdio, onda je dosetka, da se predstavi u tako ranjivom obliku, bila veličanstvena. Koliko god da se trudila, nikako nije mogla da poveruje u tako neizmernu ili ambicioznu podlost kao što bi bila ta da se Iad predstavi u tako jadnom stanju. Nije li zlo bilo previše puno sebe, čak i u svojim mahinacijama, da bi došlo tako ogoljeno? Nije mogla da zanemari svoj instinkt, koji joj je neopozivo govorio da Kisun, bar što se ovog tiče, nije bio u pravu. Ta žena nije bila agent. Ona je bila ljudsko biće koje pati. Tesla je mogla da okrene leđa mnogim molbama, ali nikada ovako nečem.

Ne obazirući se na daljnja preklinjanja čoveka u kolibi iza nje, zakoračila je prema ženi. Liksi oživeše kada je stala da im se približava. Počeli su da ključaju čim je zakoračila prema njima, podižući glave poput kobri. Taj prizor je, međutim, umesto da ga uspori, samo ubrzao njeno približavanje. Ako im je Kisun izdao takva naređenja, a sigurno jeste, onda je njihovo ometanje da se približi ženi samo još više pojačalo njenu sumnju da je pokušao da je navede na pogrešan trag. Pokušao je da spreči njihov susret; zašto? Zato što je ta grozna žena koja je patila bila opasna? Ne! Svaki delić Teslinog bića odbijao je to objašnjenje. Želeo je da ih drži podalje jednu od druge zbog nečega što bi mogle razmeniti; nečeg što bi moglo biti rečeno ili urađeno i što bi moglo baciti sumnju na njega.

Izgleda da su Liksi dobili nova uputstva. Povrediti Teslu značilo bi sprečiti glasnika da obavi svoj posao; stoga su sada okrenuli glave prema ženi. Shvatila je njihovu nameru i licem joj se razlio strah. Tesli pade na pamet da joj je bila poznata njihova pakost; da ih je možda i ranije izazivala pokušavajući da stigne do Kisuna, ili nekog od njegovih posetilaca. Nema sumnje, znala je kako će najbolje da ih zbuni; trčala je napred nazad i to veoma brzo tako da su se vezivali u čvor pokušavajući da odluče na koju stranu da se bace.

Tesla je doprinela odbrani tako što je vikala na njih dok je ubrzavala, odjednom postavši uverena da neće smeti da je povrede sve dok Kisun očajnički bude želeo da iziđe iz svog zatvora i dok mu je ona jedina nada.

"Bežite od nje!" drala se na njih. "Ostavite je na miru, drkadžije!"

Ali oni su se već usredsredili na svoj cilj i nisu nameravali da joj dozvole da ih otera povicima. Kada im se Tesla približila na nekoliko jardi, krenuli su za svojim plenom.

"Beži!" povika Tesla.

Žena je poslušala savet, ali bilo je prekasno. Najbrži iz gnezda bili su joj za petama; zatim su počeli da joj se penju uz telo kako bi ga obmotali. Bilo je izvesne ogavne elegancije u njihovom kretanju, dok su se obavijali oko ženinog torza i vukli je ka tlu. Liksi koji su ih sledili istog časa su je prekrili. Kada je Tesla stigla na nekoliko jardi od žene, više nije mogla da je razlikuje od napadača. Praktično su je mumificirali. Pa ipak, i dalje se opirala, čupajući njihova tela dok su se oni sve više zbijali oko nje.

Tesla nije gubila vreme u priči. Jednostavno je počela da vuče Likse golim rukama, prvo pokušavši da oslobodi ženino lice u stahu da je ne uguše, a kada je to postigla, potrudila se da joj oslobodi ruke. Iako ih je bilo mnogo, nisu bili naročito snažni. Nekolicina se jednostavno raspala kada je nasrnula na njih, tako da joj se njihova žuto-bela krv prosula po šakama i poprskala joj lice. Odvratnost koju je osetila samo ju je još više razjarila, pa je još žešće nasrnula na njih boreći se protiv njihovog uvijanja, vukući i vukući dok nije bila sva ulepljena od sokova. Žena koju umalo nisu ubili napajala se vatrom svoga spasioca, tako da je i sama počela da se oslobađa stiska svojih ubica.

Osetivši da je moguće izvojevati pobedu, mada na jedvite jade, Tesla se spremila za bekstvo. Nije mogla poći sama, znala je to. Žena je morala poći s njom, nazad u njen stan u Severnom Hantlejevom Prilazu, ili će postati plen daljnjih napada, a posle jednog ovakvog neće joj ostati mnogo snage da im se suprotstavi. Kisun ju je naučio da zamisli svoj put u Petlju. Da li bi sada mogla to isto da uradi u suprotnom pravcu, ne samo sebe radi već i zbog žene? Ako ne uspe, obe će postati žrtve Liksa, koji sada kao da su počeli da se pojavljuju sa svih strana, kao da im je njihov tvorac poslao znak za uzbunu. Istisnuvši iz uma njihovo približavanje koliko god je mogla, Tesla je zamislila sebe i ženu ispred sebe kako odlaze odavde na neko drugo mesto. Ne na bilo koje. U Zapadni Holivud. Severni Hantlejev Prilaz. Njen stan. Izvedi to, naložila je sama sebi. Ako Kisun može, možeš i ti.

Čula je ženin krik... prvi zvuk koji je uopšte ispustila. Došlo je do meteža u prizoru oko njih, ali nije usledilo i njihovo trenutno prebacivanje iz Kisunove Petlje u Zapadni Holivud kome se nadala; a oko njih dve se skupljalo sve više i više Liksa.

"Ponovo", naloži Tesla samoj sebi. "Ponovi to."

Usredsredila je pažnju na ženu ispred sebe koja je i dalje kidala delove Liksa obmotane oko tela i izvlačila ih iz kose. To je bila slika na koju je morala da se usredsredi. Onog drugog putnika, sebe, lako je bilo zamisliti.

"Kreni!" reče ona. "Molim ti se Bože, kreni!"

Ovog puta su se slike u njenoj glavi zgusnule; ne samo da je videla sebe i ženu jasno, videla ih je kako lete, dok se svet oko njih rastakao i ponovo poprimao oblik, poput rasturene slagalice koja se ponovo slaže tvoreći drugačiju sliku.

Prizor joj je bio poznat. Bilo je to isto ono mesto sa koga je krenula. Kafa prosuta po podu; sunce prodire kroz prozor; Raul stoji nasred sobe, čekajući je da se vrati. Po izrazu na njegovom licu zaključila je da je uspela da dovede i ženu sa sobom. Ali nije shvatila da je donela celu sliku, uključujući i Likse koji su je pohlepno grizli. Iako su se odvojili od Kisuna, njihov neprirodni život nije ovde nimalo izgubio na žestini. Žena ih je odbacila na pod stana gde su oni nastavili da se uvijaju, gubeći krv koja je smrdela na drek. Ali bili su u delovima: glave, repovi, sredine. Žestina njihovih pokreta počela je već da jenjava. Ne želeći da gubi vreme na njihovo gaženje, Tesla pozva Raula i oni zajedno odnesoše ženu u spavaću sobu i položiše je na krevet.

Strašno se borila i zato je strašno prošla. Rane na telu su joj se ponovo otvorile. Ali činilo se da je mnogo više iscrpljena nego što trpi bolove.

"Pazi na nju", reče Tesla Raulu, "idem da donesem vode da je malo sredim."

"Šta se dogodilo?" zanimalo ga je.

"Umalo nisam prodala tvoju dušu drkadžiji i lažovu", odvrati Tesla. "Ali ne brini. Upravo sam je otkupila."

Još samo pre nedelju dana bi dolazak najvećih zvezda Holivuda u tolikom broju u Palomo Gaj izmamio mnoge stanovnike grada na ulice, međutim, danas jedva da se na trotoaru našao koji svedok da prisustvuje njihovom pojavljivanju. Limuzine su se neprimećene pele uz Brdo, putnici u njima su se ili fiksali ili popravljali šminku iza zatamnjениh stakala; oni stariji su se pitali koliko će još vremena proći pre nego što će se ljudi licemerno okupiti da odaju počast njima kao što to oni sad čine u čast Badija Vensa, mlađi su pretpostavljali da će lek protiv smrti biti pronađen dok njima smrt ne zakuca na vrata. Među onima koji su pristizali bilo je i onih koji su iskreno voleli Badija. Mnogi su mu zavideli; neki su čeznuli za njim; gotovo svi su uživali u njegovom padanju u nemilost. Međutim, ljubav je retko dolazila do izražaja u ovakvom društvu. Predstavljala je pukotinu u oklopu koji nisu smeli sebi da dopuste.

Putnici u limuzinama bili su svesni odsustva obožavalaca. Iako mnogi od njih nisu želeli da budu prepoznati, njihov nežan ego pogodila je činjenica da su dočekani sa takvom ravnodušnošću. Odmah su tu uvredu preokrenuli u dobar razlog. U svim kolima razmatrana je ista tema: zašto je umrli izabrao da se sakrije u jednoj ovako usranoj rupi na kraju sveta kao što je Palomo Gaj. Nešto je krio; eto zašto. Ali šta? Da ima problema sa pićem? Svi su znali za to. Droge? Koga je bilo briga? Žene? On se sam prvi hvalisao svojim kurcem i njegovim poduzetništvima. Ne, mora da je posredi neka druga prljavština koja ga je dovukla u ovaj pakao. Teorije su prštale na sve strane dok su ožalošćeni prevrtali mogućnosti; umukli bi tek kada bi izlazili iz kola i izjavljivali saučešće udovici na pragu Kunićevog Oka, ali bi nastavljali čim bi ušli unutra.

Badijeva kolekcija karnevalskih rekvizita izazvala je i te kakve komentare, podelivši publiku na pola. Mnogi su ih smatrali savršenim rezimeom za umrlog: bili su vulgarni, oportunistički i sada, izvan konteksta, beskorisni. Ostali su tvrdili da su pravo otkrovenje, da svedoče o jednoj strani preminulog za koju nisu znali. Jedno ili dvoje prišlo je Ročel da se raspita da li je bilo šta na prodaju. Kazala im je da niko još ne zna kome ih je zaveštao, ali ako ih ona dobije biće srećna da ih pokloni.

Šaljivdžija Lamar kružio je oko slavnih sa osmehom zalepljenim od uveta do uveta. Svih ovih godina od kada se rastao sa Badijem nije se nijednom usudio da poveruje da će se nalaziti tu gde se sada nalazio i da će izigravati gospodara na Badijevom dvoru. Nije se potrudio da sakrije svoje zadovoljstvo. Čemu? Život je suviše kratak. Bolje uživaj kad god to možeš, pre nego što ti bude oduzet. Kada bi se setio Džafa koji se nalazio samo dva sprata iznad, osmeh mu je postajao još bleštaviji. Nije znao kakve su čovekove prave namere, ali zabavno je bilo misliti o ovim ljudima kao o stočnoj hrani. Sve ih je prezirao, jer je video njih ili njima slične kako izvode moralnu akrobatiku koja bi postidela i samog Papu, a samo zato da bi nešto ućarili, dobili položaj ili neki posao. A ponekad sve troje. Počeo je sa gađenjem da gleda na samoopsednutost svoga plemena, ambiciju koja je nagnala toliko njih da obore bolje od sebe i priguše ono malo dobra u sebi. Međutim, on ni u jednom trenutku nije dozvolio da taj prezir izbije na videlo. Morao je da radi među njima. Bilo je bolje skrivati osećanja. Badi (siroti Badi) nikada nije bio u stanju da to postigne. Čim bi malo više popio glasno bi stao da pljuje po budalama koje nije podnosio. Ova indiskrecija je, više od svega, doprinela njegovom padu. U gradu u kome su reči jeftine, ono što se kaže može biti skupo. Praštali su pronevere, drogiranja, iskorištavanja maloletnih, silovanja i povremeno čak i ubistva. Međutim, Badi ih je nazvao budalama. To mu nikada nisu zaboravili.

Lamar je kružio po prostoriji, ljubio lepotice, javljao se pastuvima, rukovao sa njihovim zapošljivačima i otpuštačima. Zamislio je sa koliko bi odvratnosti Badi gledao na ovaj obred. Tokom

godina koje su proveli zajedno nebrojeno puta je morao da ulagivanjem izmami Badija sa ovakvih žurki jer nije mogao svoje uvrede da zadrži za sebe. Koliko puta to nije uspeo.

"Dobro izgledaš, Leme."

Preuhranjeno lice pred njim pripadalo je Semu Saganskom, jednom od Holivudskih najuspešnijih moćnika. Pored njega stajala je prsata beskućnica, jedna u nizu prsatih beskućnica koje je Sem uzdigao do slave da bi se zatim rastao od njih napravivši uvek od toga javnu dramu posle koje su karijere žena bile uništene, a njegova reputacija rušitelja dama uvećana.

"Kako se osećaš?" zanimalo je Saganskog, "što si na njegovoj sahrani?"

"Ovo baš i nije to, Sem."

"Ipak, on je mrtav, a ti nisi. Nemoj mi reći da se zbog toga ne osećaš dobro."

"Pretpostavljam da je tako."

"Mi smo oni koji sve prežive, Lem. Imamo prava da počešemo muda i da se smejemo. Život je lep."

"Aha", odvrati Lamar. "Pretpostavljam da jeste."

"Ovde smo svi pobednici, dušo?" okrenuo se svojoj ženi, koja pokaza svoje nove zube. "Ne znam nijedno osećanje koje je bolje od toga."

"Vidimo se kasnije, Sem."

"Hoće li biti vatrometa?" zanimalo je beskućnicu.

Lamar pomisli na Džafa koji je gore čekao i osmehnu se.

Još je jednom obišao prostoriju, a onda se uputio da vidi gospodara.

"Gomila i po", reče Džaf.

"Odobravate?"

"U potpunosti."

"Hteo sam da izmenim reč-dve sa vama pre nego što stvari postanu suviše... žive."

"O čemu?"

"Ročel."

"A."

"Znam da planirate nešto veliko i verujte mi da niko nije srećniji zbog toga od mene. Ako ih sve zbrišete sa lica ove jebene zemlje učinićete svetu uslugu."

"Žao mi je što moram da te razočaram", reče Džaf. "Neće svi uzeti učešća u velikom Doručku moći na nebu. Mogu sebi uzeti izvesne slobode s njima, ali me smrt ne zanima. Biće da je to pre polje rada moga sina."

"Hoću samo da se obezbedim da Ročel može biti izuzeta iz toga."

"Neću je ni dotaći", odvrati Džaf. "Eto? Da li si zadovoljan?"

"Jesam, da. Hvala."

"Pa da počnemo?"

"Šta planirate?"

"Treba samo da jednog po jednog gosta dovedeš kod mene. Neka prvo nešto popiju, a onda... povedi ih u obilazak kuće."

"Muškarce ili žene?"

"Prvo muškarce", odvrati Džaf, ponovo prišavši prozoru. "Oni su povodljiviji. Da li se to meni čini ili se smrkava?"

"Samo se naoblačilo."

"Kiša?"

"Sumnjam."

"Šteta. Ah, evo još gostiju kod kapije. Biće bolje da siđeš i poželiš im dobrodošlicu."

Bilo je besmisleno, i Haui je to znao, ponovo se vratiti u šumu na ivici Srnoudoline. Susret koji je tamo doživeo nije mogao da se ponovi. Flečera više nije bilo, a njegov nestanak ga je lišio mogućnosti da razjasni stvari. Ipak se vratio onamo, neodređeno se nadajući da bi mu povratak na mesto na kome je sreo oca mogao dozvati u sećanje nešto, bez obzira koliko to bilo zakržljalo, što bi mu moglo pomoći da dođe do istine.

Sunce je zaklanjao magličasti sloj oblaka, ali ispod krošnji drveća bilo je isto onako toplo kao i dva prethodna puta kada je bio ovde. Možda čak i toplije; ali sigurno vlažnije. Iako je nameravao da krene pravo ka onom mestu na kome je sreo Flečera, put kojim je išao ispao je isto onako krivudav kao i njegove misli. Nije pokušao da ga ispravi. Svojim dolaskom ovamo iskazao je poštovanje; figurativno je skinuo šešir u znak sećanja na majku i čoveka koji mu je nerado postao otac.

Ali slučajno, ili zahvaljujući nekom čulu koga nije bio svestan, vratio se na put kojim je nameravao da pođe i, ni ne shvativši u prvom trenutku gde je, izišao je iz zaklona drveća i obreo se na kružnoj čistini na kojoj je pre osamnaest godina njegov život bio zazvan. To je bila prava reč. Ne začet; zazvan. Flečer je bio neka vrsta mađioničara. To je bila jedina reč koju je Haui uspeo da pronađe da ga opiše. A on, Haui, bio je trik. Osim što su umesto aplauza i buketa dobili samo... Haui, njegova majka i mađioničar... bedu i bol. Protraćio je dragocene godine, a mogao je ranije da dođe ovamo i sazna ovu suštinsku činjenicu o sebi: da on uopšte nije očajnik. Već samo zec izvučen iz šešira, za uši, zec koji se koprcalo.

Odlutao je do pećine na čijem ulazu se i dalje nalazila ograda na kojoj je stajalo policijsko upozorenje koje je trebalo da odvraća pustolove. Stojeći ispred barikade, zagledao se u razjapljenu rupu u tlu. Negde dole u mraku njegov otac je čekao i čekao, držeći svoga neprijatelja kao sama smrt. Sada se tamo dole nalazio samo komedijaš i, koliko je shvatio, leš nikada neće biti izvađen.

Podigao je pogled i ceo njegov sistem napravio je salto. Nije bio sam. S druge strane groba stajala je Džo-Bet.

Zurio je, ubeđen da će ona nestati. Nemoguće da je ona ovde; nemoguće posle prošle noći. Ali njegove oči su je i dalje videle.

Bili su suviše udaljeni jedno od drugog da bi je upitao šta radi ovde ne podižući glas, a to nije želeo da uradi. Želeo je da zadrži ovu čaroliju. A pored toga, da li mu je uopšte odgovor bio potreban? Ona je bila ovde jer je on bio ovde jer je ona bila ovde; i tako dalje.

Ona se prva pokrenula, šaka joj je krenula prema gornjem dugmetu na tamnoj haljini koju je imala na sebi, otkopčala ga je. Izraz na licu joj se izgleda nije izmenio, ali nije mogao biti siguran da mu ne izmiču nijanse. Skinuo je naočari kada je zašao među drveće, a kako nije želeo da ih potraži u džepu na košulji, preostalo mu je samo da gleda, i čeka, i nada se da će nastupiti trenutak kada će prići jedno drugom. U međuvremenu je otkopčala gornji deo haljine i upravo je otvarala kopču kaiša. I dalje se opirao da krene prema njoj, mada se jedva suzdržavao. Pustila je da joj kaiš haljine sklizne na tle, a zatim je ukrstila ruke, dohvatila porub u nameri da je skine preko glave. Nije se usuđivao da diše, u strahu da ne propusti ijedan trenutak ovog obreda. Nosila je bele gaćice, ali ne i prsluče, jer su se ispod haljine pojavile njene nage grudi.

Digao mu se. Malo se pomerio kako bi mu bilo udobnije, a ona je taj pokret protumačila kao poziv, odbacila je haljinu na tle i krenula ka njemu. Jedan korak bio je dovoljan. I on je krenuo ka njoj, oboje su se držali svog dela barikade. Skinuo je sako u hodu i ostavio ga za sobom.

Kada su se našli na nekoliko stopa jedno od drugog, ona reče:

"Znala sam da ćeš biti ovde. Ne znam kako. Vozila sam se iz Šoping centra sa Rut..."

"S kim?"

"To sada nije važno. Samo sam htela da se izvinim."

"Zbog čega?"

"Prošle noći. Nisam ti verovala, a trebalo je."

Prinela je šaku njegovom licu.

"Opraštaš li mi?"

"Nemam šta", reče on.

"Želim da vodim ljubav s tobom."

"Da", odvrati on, kao da to i nije morala da kaže, što je bilo tačno.

Bilo je lako. Posle svega što se dogodilo, a čiji cilj je bio da ih rastavi, bilo je lako. Bili su poput magneta. Kako god ili ko god da ih rastavi, morali su ponovo da se spoje, ovako; nisu mogli da se odupru tome. Nisu želeli.

Počela je da mu izvlači košulju iz pantalona. Pomogao joj je, svukavši je preko glave. Nastupile su dve sekunde tame dok mu je prekrivala lice, tokom kojih je njenu sliku, lice, grudi i donji veš video oštro u glavi poput scene osvetljene munjom. Zatim se ponovo pojavila, otkopčavala mu je kaiš. Skinuo je cipele, a zatim izveo ples na jednoj nozi kako bi skinuo sokne. Na kraju je pustio da mu spadnu pantalone i izišao iz njih.

"Plašila sam se", reče ona.

"Sada ne. Sada se ne plašiš."

"Ne."

"Ja nisam đavo. Nisam Flečerov. Tvoj sam."

"Volim te."

Položila je dlanove na njegove grudi i počela da ih povlači u stranu, kao da poravnava jastuke. Zagrlio ju je i privukao k sebi.

Kurac mu je napinjao mini gaće. Umirio ga je tako što je počeo da je ljubi, klizeći šakama niz njena leđa do ruba kilota i na kraju ih uvukavši unutra. Njeni poljupci kretali su se od njegovog nosa do brade, liznuo joj je usne kada su njena usta prešla preko njegovih. Stisla je svoje telo uz njegovo.

"Ovde", reče ona jedva čujno.

"Da?"

"Da. Zašto da ne? Niko nas ne može videti. Želim to, Haui."

Osmehnuo se. Odvojila se od njega, spustila na kolena ispred njega i stala da mu svlači gaće dok nije potpuno otkrila njegov kurac. Nežno ga je dohvatila, a zatim odjednom pritisla jače, iskoristivši to da ga povuče na tle. Kleknuo je pred nju. I dalje ga nije puštala, već je nastavila da ga trlja sve dok nije položio svoju šaku preko njene i odvojio joj prste.

"Ne valja?" upita ona,

"Suviše je dobro", zadahta on. "Ne želim da opalim."

"Opališ?"

"Da svršim. Izbacim. Ispustim je."

"Želim da je ispustiš", reče ona, legavši pred njega. Kurac mu je sada čvrsto bio prislonjen uz trbuh. "Želim da je ispustiš u meni."

Nagnuo se nad nju i spustio joj šake na bokove, a zatim počeo da joj svlači kilote. Dlake na njenom intimnom delu bile su tamnije od njene plave kose, ali ne mnogo. Spustio je lice i stao da je liže. Njeno telo se ukrutilo pod njegovim, a zatim opustilo.

Krenuo je zatim jezikom ka njenom pupku, od pupka ka grudima, od grudi ka licu, dok se nije našao na njoj.

"Volim te", reče on i uđe u nju.

VII

Tek kada je počela da pere krv sa ženinog vrata, Tesla je pobliže osmotrila krst oko njenog vrata. Istog časa ga je prepoznala, bio je isti kao medaljon koji joj je Kisun pokazao. Ista središnja prilika, raširenih ruku i nogu; iste četiri linije varijacija ljudskog bića koje su se granale iz nje.

"Šoal", reče ona.

Žena je otvorila oči. Nije se polako vraćala k svesti. U jednom trenutku bila je uspavana za sve namere i ciljeve. U narednom oči su joj bile širom otvorene i budne. Bile su tamno sive.

"Gde se nalazim?" upita ona.

"Zovem se Tesla. U mom si stanu."

"U Kozmu?" upita žena. Glas joj je bio slab; uništili su ga toplota, vetar i umor.

"Da", reče Tesla. "Izišle smo iz Petlje. Kisun nas ne može ovde dohvatiti."

Znala je da to nije bilo baš potpuno tačno. Šaman je već dva puta uspeo da dođe do Tesle koja se nalazila upravo u ovom stanu. Jednom dok je spavala; drugi put dok je kuvala kafu. Verovatno ga ništa nije moglo sprečiti da to ponovo učini. Ali nije osećala njegov dodir, nije osećala ama baš ništa. Možda je želeo da je pusti da obavi za njega posao i nije hteo da se meša. Možda je imao druge planove. Ko bi to mogao znati?

"Kako se zoveš?" upita ona.

"Meri Murales", odvrati žena.

"Ti si jedna od Šoala", reče Tesla.

Merine oči zatreptaše kada je primetila Raula koji je stajao kod vrata.

"Ne brini", stade da je umiruje Tesla. "Ako si u stanju da poveruješ meni, onda sigurno možeš verovati i njemu. Ako ne želiš da poveruješ nijednome od nas, onda smo svi izgubljeni. Reci mi..."

"Da. Ja sam jedna od Šoala."

"Kisun mi je kazao da je on poslednji."

"On i ja."

"Ostali su ubijeni, kao što je kazao?"

Ona klimnu. Ponovo je skrenula pogled ka Raulu.

"Rekla sam ti", poče Tesla.

"Ima nešto čudno kod njega", primeti Meri. "On nije ljudsko biće."

"Ne brini, znam", odvrati Tesla.

"Iad?"

"Majmun", reče ona. Zatim se okrenu ka Raulu. "Nemaš ništa protiv što sam joj kazala?"

Raul niti je išta rekao niti učinio u znak odgovora.

"Kako?" zanimalo je Meri.

"To je priča i po. Mislila sam da bi ti mogla znati više o tome od mene. Flečer? Momak po imenu Džaf; ili sadašnji Džaf? Ne?"

"Ne."

"E onda... obe imamo dosta toga da naučimo."

U prostranstvima Petlje Kisun je sedeo u svojoj kolibi i dozivao pomoć. Muralesova je pobjegla. Rane su joj, nema sumnje, bile duboke, ali preživela je ona i gore. Morao je da dođe do nje, što je značilo da mora protegnuti svoj uticaj u stvarno vreme. Radio je on to i ranije, razume se. Na taj način je doveo Teslu kod sebe. Pre nje je bila i nekolicina drugih koji su lutali duž Jornade del muerto. Randolph Džaf je bio jedan od tih lutalica, koje je uspeo da dovede u Petlju. To nije bilo jako

teško. Ali uticaj koji je sada želeo da ispolji nije podrazumevao ljudski um, već bića bez uma koja čak nisu bila ni živa u bilo kom pravnom smislu.

Predstavio je sebi Likse, koji su nepomično ležali na podu od pločica. Zaboravili su na njih. Dobro. Oni nisu bili naročito suptilne zveri. Da bi obavili svoje nedelo najbolje što su mogli, trebalo je skrenuti pažnju žrtava na nešto drugo. A u ovom trenutku, pažnja im je, nema sumnje, bila skrenuta na nešto drugo. Ako bude brz, još bi i mogao da učutka svedoka.

Na njegov poziv je odgovoreno. Pomoć je stizala pužući u stotinama, ispod vrata. Bube, mravi, škorpije. Raskrstio je noge koje je prethodno držao prekrštene i privukao stopala k telu, kako bi im omogućio slobodan prilaz njegovim genitalijama. Pre mnogo godina bio je u stanju da izazove erekciju i ejakulaciju služeći se samo voljom, ali godine i Petlja su ga sredili. Sada mu je bila potrebna pomoć, a pošto su zakoni ove postavke jasno zabranjivali opsenaru da se dodirne, bilo mu je potrebno malo veštačke pomoći. Znali su šta im je činiti, uspužali su uz njega, a kretanje njihovih udova, njihovi ujadi i ubodi su ga uzbuđivali. Na taj način je stvarao Likse, ejakulirajući na vlastiti izmet. Semenske postavke su mu oduvek bile najdraže.

Dok su se bavili njime, on dopusti da mu se misli vrate Liksima na pločicama, dozvolivši talasima senzacija da se penju uz preplavljeni perineum i muda kako bi izgurao svoju nameru prema mestu gde su oni ležali.

Bilo im je potrebno samo malo života, da donesu malo smrti...

Meri Murales je zatražila da čuje Teslinu priču pre nego što ona ispriča svoju i, uprkos tihom glasu, govorila je poput žene čijim se zahtevima retko nije izlazilo u susret. Ni ovaj put nije bio izuzetak. Tesla je bila srećna što može da joj ispriča svoju priču, ili pre tu priču (ona je učestvovala tek u jednom njenom malom delu), što je najbolje umela, nadajući se da će Meri biti u stanju da malo rasvetli najzagonetnije pojedinosti. Međutim, ona je ćutala dok Tesla nije završila, a to je potrajalo... trebalo je ispričati i ono što je znala o Flečer, Džafu, njihovoj deci, Nunciu i Kisunu... gotovo pola sata. Potrajalo bi i duže da se nije bila izveštala u konciznom iznošenju rezimea zapleta za studije. Vežbala je na Šekspiru (lako je bilo sa tragedijama, komedije su bile zeznute) dok nije ušla u štos. Ali ova priča nije bila mačji kašalj. Kada je počela da je iznosi, razlila se u svim pravcima. Bila je to i ljubavna priča i priča o poreklu vrsta. Govorila je o ludosti, apatiji i izgubljenom majmunu. Kada je bila tragična, kao u slučaju Vensove smrti, bila je takođe i apsurdna. Kada se odvijala na krajnje svetovnim mestima, kao u Šoping centru, suština joj je često bila vizionarska. Nije znala kako bi sve to tačno iznela. Priča se tome protivila. Svaki put kada bi pomislila da je krenula pravo ka nekom cilju, nešto bi iskrsnulo.

Ako bi kazala: "Sve je povezano..." jednom je to izgovorila deset puta, mada nije uvek znala (u stvari retko je znala) kako ili zašto.

Možda je Meri mogla da obezbedi veze.

"Ja sam završila", reče Tesla. "Na tebe je red."

Žena je trenutak prikupljala snagu. Zatim poče.

"Nema sumnje da si dobro upoznata sa skorašnjim događajima, ali tebe zanima šta se to dogodilo što je oblikovalo te događaje. Razume se. Oni za tebe predstavljaju tajnu. Ali moram reći da ih je većina tajna i za mene. Ne mogu odgovoriti na sve probleme. Mnogo toga ne znam. Ako tvoje svođenje računa išta dokazuje, onda dokazuje to da mnogo toga niko od nas ne zna. Ali mogu ti odmah reći neke pojedinosti. Prvo, one najjednostavnije: Kisun je taj koji je pobio ostale Šoale."

"Kisun? Zezaš me?"

"Nemoj zaboraviti da sam bila jedna od njih?" primeti Meri. "Godinama je kovao zavere protiv

nas."

"S kim?"

"Pogodi! Iad Uroborima. Ili njihovim predstavnicima u Kozmu. Kada Šoali budu mrtvi, možda je mislio da upotrebi Umetnost, i propusti Iade."

"Sranje! Znači ono što mi je kazao o Iadima, Suštini... sve je to tačno?"

"Oh, da. On laže samo kada mora. Rekao ti je istinu. To je deo njegove briljantnosti..."

"Ne vidim šta je toliko briljantno u skrivanju u kolibi..." reče Tesla, pa zastade. Zatim nastavi: "Samo malo. To se ne uklapa. Ako je on odgovoran za smrt Šoala, čega ima da se plaši? Zašto se uopšte krije?"

"Ne krije se on. On je tamo zatvoren. Trojstvo je njegov zatvor. Jedini način na koji može da izađe..."

"Jeste da pronađe drugo telo u kome će izići."

"Tačno."

"Moje."

"Ili Randolfa Džafa pre tebe."

"Ali nijedno od nas nije naselo."

"A on nema mnogo posetilaca. Potrebno je da se stekne neverovatno mnogo okolnosti pa da se neko uopšte nađe u vidokrugu Petlje. On ju je stvorio kako bi sakrio svoj zločin. Sada ona skriva njega. S vremena na vreme neko poput Džafa... napola lud... stigne do tačke u kojoj Kisun može da preuzme kontrolu i uvede ga unutra. Ili tebe, jer ti je Nuncio prodro u sistem. Ali inače, on je sam."

"Zašto je tamo zarobljen?"

"Ja sam ga zarobila. Mislio je da sam mrtva. Doneo je moje telo u Petlju sa ostalima. Ali ja sam ustala. Suprotstavila sam mu se. Toliko sam ga razbesnela da me je napao, uprljavši svoje šake mojom krvlju."

"I grudi", izgovori Tesla setivši se da je na trenutak ugledala Kisunovo telo poprskano krvlju, kada mu je prvi put utekla.

"Uslovi koji vladaju u postavci su jasno određeni. Unutar Petlje se ne sme prolivati krv, ili opsenar postaje njen zatvorenik."

"Šta ti je to postavka Petlje?"

"Molba. Manevar. Trik."

"Trik? Ti pravljenje petlje u vremenu nazivaš trikom?"

"To je drevna postavka", odvrati Meri. "Vreme izvan vremena. Svuda ćeš naći podatke o tome. Ali postoje zakoni koji se odnose na sva stanja materije, a ja sam ga naterala da jedan prekrši. Postao je vlastita žrtva."

"Ali i ti si bila tamo zarobljena?"

"Ne bi se baš tako moglo reći. Želela sam da umre, a nisam znala nikoga u Kozmu ko bi to mogao da obavi. Ostali Šoali su bili pobijeni. Morala sam da ostanem u nadi da ću ga ubiti."

"Onda bi i ti prosula krv."

"Bolje i to, i biti zarobljena, nego da on nastavi da živi. Ubio je petnaestoro velikih muškaraca i žena. Čistih, dobrih duša. Jednostavno ih je pogubio. Neke je mučio iz čistog zadovoljstva. Ne lično, razume se. Imao je agente. Ali on je zamislio celu stvar. Sredio da se razdvojimo, kako bi mogao da nas se reši, jedno po jedno. Zatim je naša tela vratio kroz vreme do Trojstva, gde je znao da nikakav trag neće ostati."

"Gde su oni?"

"U gradu. Ono što je ostalo od njih."

"Blagi Bože", Tesla se setila Kuće Smrada i stresla: "Umalo ih nisam lično videla."

"Kisun te je, razume se, sprečio."

"Ne silom. Pre bih rekla da se radilo o ubeđivanju. On ume da bude veoma ubedljiv."

"Svakako. Sve nas je godinama vukao za nos. Šoal je... hoću da kažem bio je... društvo u koje se najteže učlanjivalo na celom svetu. Postoje sredstva, neverovatno složena, za testiranje i pročišćavanje mogućih članova pre nego što oni uopšte shvate da društvo postoji. Kisun je nekako uspeo da izbegne tu proceduru. Ili su ga Iadi možda ukaljali kada je već postao član, i to je moguće."

"Da li se zaista tako malo zna o Iadima kao što on kaže?"

"Jedva da koje obaveštenje procuri iz Metakozma. To je zapečaćeno stanje bića. Ono što znamo o Iadima može se izneti u nekoliko reči. Ima ih mnogo; oni ne definišu život onako kako to radite vi ljudska bića... zapravo, možda se radi o antitezi; i žele Kozm."

"Kako to misliš, vi ljudska bića?" upita Tesla. "Između tebe i mene nema razlike."

"I jesi i nisi u pravu", odvrati Meri. "Nema sumnje da sam jednom bila kao ti. Ali proces pročišćenja menja prirodu. Da sam bila ljudsko biće ne bih mogla da preživim u Trojstvu dvadeset godina, hraneći se škorprijama i gaseći žeđ blatom. Bila bih mrtva što je i bila Kisunova namera."

"Kako to da si preživela pokušaj ubistva, a drugi nisu?"

"Sreća. Instinkt. Jednostavno sam odbila da dopustim tom kopiletu da pobedi. Nije ugrožena samo Suština, mada je i ona sama po sebi dovoljno vredna. U pitanju je Kozm. Ako se Iadi probiju, ništa u ovoj ravni postojanja neće proći netaknuto. Verujem..." Izenada je prestala da govori i uspravila se u krevetu.

"Šta je bilo?" upita Tesla.

"Čula sam nešto. U susedstvu."

"Velika opera", odvrati Tesla. I dalje su se probijali zvuci Lučije od Lamermura.

"Ne", reče Meri. "Nešto drugo."

Raul je već krenuo u potragu za izvorom zvuka pre nego što ga je Tesla uopšte zamolila da to učini. Ona ponovo usredsredi pažnju na Meri.

"Ima još toga što nisam dobro shvatila", reče ona. "Dosta toga. Kao na primer, zašto se Kisun mučio da tela odnese u Petlju. Zašto ih nije uništio ovde napolju u normalnom svetu? I zašto si ti dozvolila da i tebe odnese?"

"Bila sam ranjena; gotovo mrtva. Tako da su on i njegove ubice mislili da jesam mrtva. Osvestila sam se tek kada su me bacali na gomilu tela."

"Pa šta se dogodilo sa njegovim ubicama?"

"Poznavajući Kisuna, verovatno ih je pustio da umru u Petlji, pokušavajući da pronađu put napolje. Takve stvari ga zabavljaju."

"I tako celih dvadeset godina jedina živa bića u Petlji... ili gotovo ljudska... bili ste ti i on."

"Ja napola luda. I on sasvim lud."

"I ti prokleti Liksi, šta god da su oni."

"Njegov izmet i seme, eto šta su oni", odvrati Meri. "Njegovo govno, udebljano i podivljalo."

"Isuse."

"I oni su tamo zarobljeni isto kao i on", reče Meri, sa izvesnim zadovoljstvom. "U Nuli, ako Nula može..."

Raulov krik iz susedne prostorije prekinuo ju je u pola misli. Tesla je već skočila i stigla do kuhinje u nekoliko sekundi, gde ga je našla kako se rve sa jednim od Kisunovih isranih stvorenja. Njena pretpostavka da ona umiru kada se izvedu iz Petlje nije mogla biti pogrešnija. Ova zver u njegovim rukama delovala je jače od onih protiv kojih su se ona i Meri borile, uprkos tome što je

predstavljala samo glavu. Usta su joj bila široka i približavala su se Raulovom licu. Napala ga je već najmanje dva puta. Krv mu je curila iz rane posred čela. Prišla mu je i uhvatila to stvorenje sa obe šake, osetivši još jače gađenje od dodira i mirisa sada kada je znala njegovo poreklo. Nije se predavala ni sada kada su je četiri šake sprečavale da nanosi dalje štetu. Imala je snagu tri svoje prethodne inkarnacije. Znala je da je samo pitanje vremena kada će ih oboje izmoriti i ponovo nasrnuti na Raulovo lice. Ovog puta neće mu samo odgristi čelo.

"Ja ću da pustim", reče Tesla, "idem po nož. U redu?"

"Požuri."

"Možeš se kladiti da hoću. Dok izbrojim do tri, važi? Spremi se da je preuzmeš celu."

"Spreman sam."

"Jedan... dva... tri!"

Pustila je na tri i potrčala do sudopere. Pored nje je stajala gomila neopranih sudova. Stala je da pretura po tom haosu tražeći odgovarajuće oružje, dok su sudovi klizili u svim pravcima; nekoliko ih se razbilo pavši na pod. Ali lavina je otkrila čelik; jedan iz kompleta kuhinjskih noževa koji joj je majka poklonila pre dva Božića. Dohvatila ga je. Drška je bila lepljiva od prošlonedeljnih lazanja i prljavštine koja ga je od tada poprskala, ali prijao joj je njegov dodir.

Kada se okrenula da ponovo pritekne Raulu u pomoć, setila se da su iz Petlje doneli više od jednog komada Liksa... najmanje pet ili šest, pomisli ona... a sada je videla samo jedan. Ostali su nestali s poda. Nije imala vremena za daljnju brigu. Raul je vrisnuo. Pohitala mu je upomoć, napavši telo Liksa nožem. Zver je istog časa odgovorila na napad, cimnuvši glavu i pokazavši crne zube nalik na igle. Naciljala je u to lice i napravila ranu u čeljusti iz koje je u naletima pokuljao prljavi žuti gnoj koji je do pre nekoliko minuta smatrala za krv. Počela je pomahnitalo da se uvrće, tako da ju je Raul jedva uspevao da kontroliše.

"Na tri..." reče mu ona.

"Šta ovog puta?"

"Baci je!"

"Brza je."

"Ja ću je zaustaviti", reče ona. "Samo uradi kako ti kažem! Na tri! Jedan... dva... tri!"

Poslušao ju je. Liks je poleteo preko prostorije i tresnuo o pod. Dok se stvorenje koprcalo da se pripremi za novi napad, Tesla je podigla nož i, držeći ga sa obe šake, zarila ga u njega. Majka se razumela u noževe. Oštrica je zasekla kroz to stvorenje i prikovala ga za pod, dok su životni sokovi nastavili da otiču iz njegovih rana.

"Imam te, drkadžijo!" reče ona, a onda se okrenu ka Raulu. Pošto se napad okončao, počeo je da drhti, a krv mu je i dalje obilno tekla s lica.

"Biće bolje da operemo te rane", reče mu Tesla. "Ne znaš kakav se otrov može kriti u tim stvorenjima."

On klimnu i krenu ka kupatilu, dok je ona uputila još jedan pogled na samrtne muke Liksa. Upravo u trenutku kada se vratila na misao koja joj je zaokupila mozak kada se pojavila sa nožem (gde su ostali?), čula je Raula kako kaže:

"...Tesla."

i znala je gde su otišli.

Stajao je na vratima spavaće sobe. Čim je ugledala izraz užasa na njegovom licu, znala je šta vidi. Pa ipak je, videvši šta su Kisunove zveri učinile ženi koju je ostavila da leži na krevetu, ispustila jecaj gađenja. Još su bile zaokupljene ubijanjem. Bilo ih je šest i, poput one koja je napala Raula, bile su jače od zmija koje su srele u Petlji. Meri nije mogla da im se odupre. Dok je Tesla

pokušavala da pronađe nož da zaštiti Raula... a taj napad je smišljen samo da bi joj odvuкао pažnju... oni su uspuzali na nju i obmotali joj se oko vrata i glave. Divlje se borila, napola pri tom skliznuvši sa kreveta, gde je njeno telo, izmrcvarena vreća kostiju, i dalje ležalo. Jedan od Liksa se pojavio s druge strane njenog lica. Tako ga je sredio da se nije moglo prepoznati.

Odjednom je postala svesna Raulovog prisustva; i dalje je drhtao pored nje.

"Ništa više ne možemo", reče ona. "Treba da se opereš."

On smrknuto klimnu i ode. Liksi su silazili, pokreti su im postajali sve mlitaviji. Verovatno je Kisun mogao na pametniji način da iskoristi svoju energiju nego da je traći na agente i nastavak zlodela. Zatvorila je vrata pred tim prizorom, bilo joj je muka i otišla je da proveri ne nalazi li se još koji negde ispod nameštaja. Stvorenje koje je prikovala za pod sada je bilo potpuno mrtvo; ili bar nepokretno. Prošla je pored njega i otišla da potraži drugo neko oružje pre nego što pretraži ostatak stana.

Raul je u kupatilu ispustio krvavu vodu iz lavaboa i zagledao se u ranu koju mu je naneo Liks. Bila je površinska. Ali nešto od otrova Liksa ipak je dospelo u njegov sistem, na šta ga je Tesla upozorila. Celo telo kao da mu se treslo iznutra, a u ruci koju je dotakao Nuncio osetio je dobovanje kao da ju je umočio u kipuću vodu. Spustio je pogled. Ruka ispred njega je izgubila svoju supstancijalnost, kroz čvrsto meso i kosti video se lavabo. Uхватила ga je panika, pa se ponovo zagledao u svoj odraz u ogledalu... I on je postao magličast, zid kupatila se gubio, a neka druga slika... jaka i sjajna... tražila je da se pojavi iza njega.

Otvorio je usta da pozove Teslu u pomoć, ali pre nego što je to uspeo da učini, njegov lik je potpuno nestao iz ogledala; a isto tako... posle jednog trenutka potpune dislokacije... nestalo je i samo ogledalo. Sjaj oko njega postao je zaslepljujući i nešto ga je uhvatilo za ruku koju je dotakao Nuncio. Setio se kako mu je Tesla opisala da joj je Kisun stezao utrobu. Sada je taj isti um uhvatio njega za ruku i povukao.

Dok su se poslednji tragovi Teslinog stana povlačili pred beskrajnim, užarenim obzorjem, on ispruži neukaljanu ruku ka mestu gde se nekada nalazio lavabo. Učinilo mu se da je dodirnuo nešto iz sveta koji je napustio, ali nije mogao biti siguran u to.

A onda je sva nada nestala, i on se obreo u Kisunovoj Petlji.

Tesla je čula kako je nešto palo u kupatilu.

"Raule?" izusti ona.

Nije bilo odgovora.

"Raule? Jesi li dobro?"

Uplašivši se najgoreg, ona pohita sa nožem u šaci. Vrata su bila zatvorena, ali ne i zaključana.

"Jesi li unutra?" upita ona. Kada ni po treći put nije dobila nikakav odgovor, otvorila je vrata. Krvavi peškir bio je ispušten na pod, ili je pao, povukavši sa sobom gomilu toaletnih sitnica: to je bila ona buka koju je čula. Ali Raula nije bilo.

"Sranje!"

Zatvorila je slavinu iz koje je i dalje curilo i, okrenuvši se, ponovo ga pozvala po imenu, a zatim je krenula kroz stan, strahujući svaki put kada bi zavila za neki ugao da će ga naći u istom stanju u kome je našla Meri. Ali nigde mu nije bilo ni traga; niti je bilo novih Liksa. Konačno, uspevši da se smiri kako bi se pripremila za prizor na čaršavima, otvorila je vrata spavaće sobe. Nije ga bilo ni tamo.

Dok je stajala na vratima, Tesla se setila izraza užasa na njegovom licu kada je ugledao Merin leš.

Da to jednostavno nije bilo previše za njega? Zatvorila je vrata kako više ne bi gledala to telo na krevetu i otišla do ulaznih vrata. Bila su pritvorena, onako kako ih je ostavila kada su ušli. Ostavivši ih tako, krenula je niz stepenice, pa duž zgrade, dozivajući ga u hodu, sve ubeđenija da je zaključio kako više ne može da podnosi ovo ludilo i uputio se ulicom ka Zapadnom Holivudu. Ako je to učinio, onda je jedno ludilo zamenio drugim, ali to je bio njegov izbor i ona nije mogla biti odgovorna za posledice.

Kada je stigla do ulice, njega tamo nije bilo. Na tremu kuće nasuprot nje sedela su dva mladića i uživali u poslednjoj popodnevnoj svetlosti. Nije im znala imena, ali im je prišla i upitala:

"Jeste li videli jednog čoveka?" obojica izviše obrve i osmehnuše se.

"Nedavno?" upita jedan od njih.

"Malopre. Da je istrčao iz one kuće prekoputa?"

"Upravo smo izišli", reče drugi. "Žao mi je."

"Šta je učinio?" upita prvi. Primitivši u nož u Teslinoj šaci. "Previše ili premalo?"

"Premalo", odvrati Tesla.

"Jebi ga", glasio je odgovor. "Ima ih još mnogo." "Ne kao što je on", odvrati ona. "Verujte mi. Ne kao on. Svejedno hvala."

"Kako izgleda?" začula je pitanje dok je prelazila ulicu.

Osvetoljubivi deo Tesle, onaj kojim se nije baš ponosila, ali koji je izbijao na površinu kada bi se neko ružno poneo prema njoj, kao sada, odvrati: "Poput jebenog majmuna", glasom koji je sigurno odjeknuo do pola Santa Monike i Melrousa. "Izgleda poput jebenog majmuna."

E pa, Tesla draga, šta sada?

Sipala je sebi tekilu, sela i stala da razmatra situaciju. Raul nestao; Kisun u dosluhu sa Iadima; Meri Murales mrtva u spavaćoj sobi. Ništa što bi joj pružilo utehu. Sipala je sebi i drugu tekilu, svesna da je pijanstvo, isto kao i san, može približiti Kisunu više no što bi to želela, ali bilo joj je potrebno da oseti plam u grlu i stomaku.

Nije imalo svrhe ostati u stanu. Prava akcija odvijala se u Palomo Gaju.

Pozvala je Griloa. Nije bio u hotelu. Zamolila je hotelskog operatora da je poveže sa recepcijom i raspitala se da li iko zna gde se on nalazi. Niko nije znao. Izišao je sredinom popodneva, tako su joj kazali. Sada je bilo četiri i dvadeset pet. Tvrdili su da je otišao bar pre jednog sata. Pretpostavljala je da je otišao na prijem na Brdu.

Pošto je ništa nije zadržavalo u Severnom Hantlejevom Putu osim žala za gubitkom saveznika, najbolje će biti, zaključila je, da pronade Griloa, pre nego što joj i njega okolnosti oduzmu.

Grilo nije u Gaj poneo odeću koja bi odgovarala skupu u Kunićevom Oku, ali kako je to bila Kalifornija, gde su patike i farmerke predstavljale formalnu odeću, pomislio je da neće biti sumnjiv u svom svakodnevnom odelu. To je bila prva od mnogih grešaka koje je počinio tog popodneva. Čak su i stražari na ulaznoj kapiji bili odeveni u smokinge i nosili crne kravate. Ali on je imao pozivnicu na kojoj je ispisao lažno ime (Džon Svift) i niko nije pravio pitanje oko toga.

Ovo mu nije bilo prvi put da se uvlači na neki skup pod lažnim imenom. U danima kada je radio kao reporter-istraživač (što je bilo sasvim nešto drugo u odnosu na njegov sadašnji posao petparačkog tračera) posećivao je oživljene sastanke neo-Nacista u Detroitu kao daleki Gebelsov rođak, prisustvovao je na nekoliko seansi lečenja verom koje je držao neki raspop čije bljezgarije je izneo u seriji članaka koji su mu doneli nominaciju za Pulicerovu nagradu, a najnezaboravniji je bio skup sado-mazohista, o kome je njegov članak sprečen da bude objavljen, sprečen intervencijom jednog senatora koga je tamo video na lancu kako jede pseću hranu. U svim tim različitim skupinama osećao se kao ispravan čovek u opasnom društvu koji je krenuo u potragu za istinom: Filip Marlou sa perom. Ovde mu je jednostavno bilo muka. Osećao se poput prosjaka kome je pripala muka na gozbi. Na osnovu Elenine priče o proslavi zaključio je da će sresti slavna lica; ali nije predvideo čudan autoritet koji su ona imala nad njim, potpuno neprimeren njihovim veštinama. Pod krovom Badija Vensa okupilo se na desetine najpoznatijih lica na svetu; legendi, idola, tvoraca stilova. Oko njih su se kretala lica kojima nije mogao da pripiše imena, ali ih je znao sa stranica Varijetea i Holivuskog reportera. Moćnici te industrije... agenti, advokati i direktori studija. Tesla je u svojim čestim podsmehivanjima Novom Holivudu, čuvala najotrovnije primedbe upravo za takve, poslovno-školske tipove koji su istisnuli šefove studija starog stila, Vernera, Šelznika, Goldvina i njihov klan, kako bi vladali fabrikom snova svojim demografijama i računarima. To su bili muškarci i žene koji su birali božanstva za narednu godinu, stavljali njihova imena u usta publici širom celog sveta. Razume se, to im nije uvek polazilo za rukom. Publika je bila prevrtljiva, ponekad sasvim izvesno perverzna, pa bi odlučila da uzdigne nekog nepoznatog nasuprot svim očekivanjima. Ali sistem je bio pripravan na takve anomalije. Potpuni autsajder bio bi uvučen u panteon neverovatnom brzinom i svi bi odmah počeli da tvrde kako su sve vreme znali da je čovek prava zvezda.

Među ovde okupljenima bilo je nekoliko takvih zvezda, mladih glumaca koji nisu mogli lično poznavati Badija Vensa, ali su se verovatno ovde nalazili jer je ovo bila žurka nedelje; trebalo je videti ovo mesto i biti viđen u ovom društvu.

Na drugom kraju sobe ugledao je Ročel, ali bila je zauzeta primanjem laskavih pohvala... čitava skala obožavalaca okupila se oko nje, napajajući se njenom lepotom. Nije pogledala u Griloovom pravcu. Čak i da jeste sumnjao je da bi ga prepoznala. Na licu joj je lebdeo odsutan, sanjalački izraz osobe koja je pod dejstvom nečeg mnogo jačeg nego što je divljenje. Pored toga, iz iskustva je znao da su ga lako mešali sa drugima. Bio je bezličan što je on pripisivao činjenici da je pravi mešanac. U njegovoj krvi mogli su se naći tragovi Švedana, Rusa, Litvanaca, Jevreja i Engleza. Oni su vrlo uspešno potirali jedni druge. On je bio sve i ništa. U okolnostima kao što je bila ova to mu je davalo čudno pouzdanje. Mogao je da prođe kao bilo ko, a da to niko ne primeti, osim ako ne napravi kakav veliki faux pas, pa čak i u takvim prilikama obično je uspevao da se izvadi.

Prihativši čašu šampanjca kojom ga je poslužio jedan od kelnera, on se umešao među ostale, praveći mentalne zabeleške imena i lica koja je prepoznao; i imena onih u čijem su društvu bili. Mada niko u toj prostoriji, osim Ročel, nije imao pojma ko je on, gotovo svi čiji je pogled uhvatio su mu klimnuli, pa čak su mu jednom ili dvaput mahnuli pojedinci koji su najverovatnije prikupljali

poene u svom krugu poznanika na tome koliko pripadnika ovog blistavog skupa poznaju. On je potpirivao tu varku, klimajući kada mu je bilo klimano i odmahujući kada mu je mahano, tako da je, kada je prešao preko sobe, već imao čvrsto utvrđene akreditive: bio je jedan od momaka. To mu je, pak, donelo u susret ženu u kasnim pedesetim, koja ga je prikovala pogledom i oštro upitala:

"Dobro, ko si pa ti?"

Nije pripremio do u pojedinosti svoj alter-ego, kao što je to učinio pre nego što je išao kod neo-Nacista i iscelitelja verom, pa je jednostavno odgovorio:

"Swift. Džonatan."

Ona klimnu, gotovo kao da je znala.

"Ja sam Evelin Kajl", reče ona. "Molim te zovi me Iv. Svi me tako zovu."

"Dobro Iv."

"Kako tebe ljudi zovu?"

"Swift", odvrati on.

"Odlično" reče ona. "Da li bi stigao tog kelnera i doneo mi novu čašu šampanjca? Kreću se prokleta brzo."

To joj nije bila poslednja koju je popila. Znala je mnogo o društvu u kome su se nalazili, što mu je otkrivala sa sve više pojedinosti što joj je Grilo više čaša šampanjca donosio i komplimentata udeljivao, od kojih je jedan od poslednjih bio naprosto genijalan. Nagadajući, kazao je da Iv ima oko pedeset godina. A ona je priznala sedamdeset jednu.

"Uopšte tako ne izgledaš."

"Kontrola, dragi moj", reče ona. "Puna sam poroka, ali ni u jednom ne preterujem. Da li bi mi dohvatio još jednu od tih čaša dok ne promaknu?"

Bila je savršena tračara: dobronamerna u svojoj pokvarenosti. U prostoriji u kojoj su se nalazili teško da se mogao naći muškarac ili žena o kojima nije znala neku gadost. Anoreksik u skareletnom, na primer, bila je sestra blizakinja Ani Kristol, ljubimice slavnih kvizova. Slabila je brzinom koja će se pokazati fatalna po nju, smatrala je Iv, kroz tri meseca. Nasuprot njoj, Merv Tarner, jedan od nedavno najurenih članova veća Univerzala, toliko se nagojio od kada je napustio Crnu Kulu da žena odbija da spava s njim. Što se tiče Lajze Andreate, jedno dete, provela je tri nedelje u bolnici po rođenju drugog deteta, jer ju je njen terapeut ubedio da u prirodi majka uvek pojede posteljicu. Pojela je svoju i doživela takvu traumu da umalo nije od deteta napravila siročić pre nego što je uopšte ugledalo majčino lice.

"Ludilo", reče ona, osmehujući se od uveta do uveta, "je li tako?"

Grilo je morao da se složi s njom.

"Predivno ludilo", nastavi ona. "Celog života sam mu pripadala i mogu reći da nikada nije bilo pomamnije. Prilično mi je toplo; hajdemo malo napolje?"

"Svakako."

Uхватиła je Griloa pod ruku. "Umeš da slušaš", primeti ona kada su izišli u baštu. "Što nije uobičajeno za one koji se kreću u ovakvom društvu."

"Zaista?" upita Grilo.

"Šta si ti: pisac?"

"Da", odvrati on, jer mu je laknulo što ne mora da laže tu ženu. Dopala mu se. "I nije neki posao."

"Niko od nas se ne bavi nekim važnim poslom", odvrati ona. "Budimo pošteni. Mi nećemo pronaći lek protiv raka. Mi se prepuštamo užicima, srce. Jednostavno se prepuštamo."

Odvukla je Griloa do dela fasade u obliku lokomotive smeštenom u vrtu. "Pogledaj samo ovo? Tako je ružno, slažeš se?"

"Ne znam. Ima nečeg privlačnog u njima."

"Moj prvi muž je sakupljao američke apstraktne ekspresioniste. Poloka, Rotkoa. Hladne stvari. Razvela sam se od njega."

"Zbog slika?"

"Zbog sakupljanja, neprekidnog sakupljanja. To je bolest, Svifte. Rekla sam mu negde pred kraj... Etane, ne želim da budem samo jedna u nizu tvojih kupljenih stvari. Ili one ili ja. Odabrao je stvari koje nisu mogle da mu odgovore. Bio je takav čovek. Obrazovan, ali glup."

Grilo se osmehnu.

"Podsmevaš mi se", ukori ga ona.

"Nipošto. Oduševljen sam."

Sva je zasijala dobivši kompliment. "Ti ne znaš nikog ovde, je li tako?" iznenada je primetila.

Ta primedba ga je pomela.

"Ti si padobranac. Posmatrala sam te kako ulaziš, pazeći da te ne primeti domaćica. Pomislila sam... konačno!... neko ko ne zna nikoga a želi to, i ja koja znam sve i žalim zbog toga. Brak sklopljen na nebu. Kako ti je pravo ime?"

"Rekao sam ti..."

"Ne vređaj me", prekinu ga ona.

"Zovem se Grilo."

"Grilo."

"Natan Grilo. Ali molim te... samo Grilo. Novinar sam."

"O kako je to dosadno. Pomislila sam da si možda anđeo, koji je došao da nam sudi. Znaš ono... kao Sodoma i Gomora. Isus mi je svedok da to zaslužujemo."

"Ne voliš baš mnogo ove ljude", primeti on.

"O dragi moj, drago mi je što sam ovde, a ne u Ajdahu, ali samo zbog vremena. Razgovori koji se ovde vode pravo su sranje." Pribila se uz njega. "Ne gledaj napadno, dobili smo društvo."

Neki oniži, proćelavi i pomalo poznat čovek im se približavao.

"Kako se zove?" prošaputa Grilo.

"Pol Lamar. Bio je Badijev partner."

"Komedijaš?"

"To bar tvrdi njegov agent. Jesi li video neki njegov film?"

"Ne."

"Čovek više može da se nasmeje Mein Kampfu."

Grilo je još pokušavao da ne prsne u smeh dok se Lamar pozdravljao sa Iv.

"Divno izgledaš", reče on. "Kao i uvek." Okrenuo se ka Grilo. "A ko je tvoj prijatelj?" upita on.

Iv pogleda Griloa i na licu joj zaigra jedva primetan osmeh. "Moja grešna tajna", odvrati ona.

Lamar uputi Grilou svoj reflektorski osmeh. "Izvinite, nisam upamtio vaše ime."

"Tajne ne bi trebalo da imaju imena", reče Iv. "To im narušava šarm."

"Propisno sam ošamaren", primeti Lamar. "Dozvoli mi da ispravim grešku i da te povedem u obilazak kuće."

"Mislim da nisam u stanju da savladam stepenice, dušo", odvrati Iv.

"Ali ovo je bila Badijeva palata. Veoma se ponosio njome."

"Ne dovoljno da me pozove", odvrati ona.

"To je bilo utočište", reče Lamar. "Zbog toga joj je posvećivao toliko pažnje. Trebalo bi da je pogledaš, njega radi. Oboje bi trebalo."

"Zašto da ne?" pristade Grilo.

Evelin uzdahnu. "Kakva znatiželja", reče ona. "Pa dobro... povedi nas."

Lamar to i učini, vrativši se s njima u predvorje, gde je tempo skupa malo opao. Posle toliko pića i poharanog bifea, gosti su se delimično primirili, dok je mali orkestar svirao usporene verzije standardnih pesama. Nekolicina je plesala. Razgovor više nije bio pomaman, već prigušen. Sklapani su poslovi; kovane zavere.

Grilou je ova atmosfera išla na živce, a očigledno i Evelin. Ona ga uhvati pod ruku dok su prolazili pored gomile šaptača i njih dvoje krenuše za Lamarom ka stepeništu na drugom kraju. Ulazna vrata bila su zatvorena. Dva stražara sa kapije stajala su leđima okrenuta prema njima sa, šakama skupljenim u pesnice koje su držali prekrštene ispred prepona. I pored lelujavih melodija iz šou-programa, cela proslava je izišla iz predviđenih okvira. Ostala je samo paranoja.

Lamar je već prešao desetak stepenika.

"Hajde, Evelin..." reče on, mameći je. "Nisu strme."

"Jesu za moje godine."

"Ne izgledaš kao da ti je više od..."

"Mani se laskanja", prekinu ga ona. "Doći ću kada dođem."

Sa Griloom pored sebe krenula je uz stepenice, po prvi put jasno otkrivajući koliko joj je godina. Grilo je primetio da se na vrhu stepenica nalazi nekoliko gostiju koji su držali prazne čaše. Svi su ćutali. Niko nije čak ni šaputao. U njemu je počela da raste sumnja da ovde nešto nije u redu; što mu je instinkt i potvrdio kada je bacio pogled u prizemlje. Ročel je stajala u dnu stepeništa, pogleda uprtog nagore. Zurila je pravo u njega. Bio je ubeđen da ga je prepoznala i da će ga ubrzo raskrinkati, pa joj je uzvratio pogled. Ali ona nije ništa kazala. Nastavila je da zuri u njega dok on nije skrenuo pogled. Kada se ponovo osvrnuo, nje više nije bilo.

"Ovde nešto nije kako treba", promrmlja on Iv na uvo. "Mislim da ne bi trebalo da idemo dalje."

"Dragi, već sam se popela do polovine", odvrtila je ona glasno i povukla ga za ruku. "Nemoj me sada napustiti."

Grilo podiže pogled prema Lamaru i otkri da ga njegove oči posmatraju isto onako kao Ročeline. One znaju, pomisli on. One znaju, ali ništa ne govore.

Ponovo je pokušao da odvrati Iv. "Zar ne bismo mogli to da obavimo kasnije?" upita on.

Nije se dala odgovoriti. "Idem sa ili bez tebe", reče ona i nastavi da se penje.

"Ovo je prvo odmorište", objavi Lamar kada stigoše do njega. Pored čudnih, tihih gostiju imalo je malo šta da se vidi, pošto je Iv već istakla svoju averziju prema Vensovoj umetničkoj kolekciji. Poznavala je nekolicinu besposličara po imenima i javila im se. Odvratili su joj, ali krajnje rasejano. Bilo je nečeg u njihovoj mlitavosti što je Griloa podsetilo na narkose koji su se upravo ufiksali. Iv niko nije mogao lako da obmane.

"Saganski", obrati se ona jednome od njih. Na licu mu je bio izraz glumca idola koji se otrcao. Pored njega je stajala žena iz koje kao da je neko iscedio i poslednji trag živosti. "Šta ćeš ovde gore?"

Saganski podiže pogled prema njoj. "Šššš..." reče on.

"Je li neko umro?" upita Iv. "Pored Badija."

"Tužno", odvrati Saganski.

"Svima će to da nam se desi", glasio je njen bezosećajan odgovor. "I tebi. Videćeš da hoće. Jesi li bio u velikom obilasku kuće?"

Saganski klimnu. "Lamar..." izgovori on i zakoluta očima u pravcu komedijaša, prebaci cilj, a potom vrati pogled i spusti ga na njega: "Lamar nas je proveo unaokolo."

"Teško njemu ako sve ovo ne bude vredno truda", primeti Iv.

"Vredno je", glasio je odgovor Saganskog. "Zaista... je vredno. Naročito sobe na gornjem spratu."

"Ah da", reče Lamar. "Zašto ne odemo pravo tamo?"

Griloovu paranoju nije nimalo ublažio susret sa Saganskim i ženom. Ovde se događalo nešto krajnje uvrnuto.

"Mislim da smo dovoljno videli", reče Grilo Lamaru.

"Oh, žao mi je", odvrati komedijaš. "Zaboravio sam na Iv. Jadna Iv. Ovo mora da je za tebe isuviše."

Njegova sažaljivost, odlično odmerena, postigla je upravo onaj efekat kakav je i želeo.

"Ne budi smešan", firкну ona. "Možda jesam ostarela, ali nisam senilna. Povedi nas gore!"

Lamar slegnu ramenima. "Jesi li sigurna?"

"Sigurno da sam sigurna."

"E pa ako si baš navalila..." reče on i povede ih dalje, pored besposličara, do podnožja narednog dela stepeništa. Grilo ih je sledio. Dok je prolazio pored Saganskog, čuo ga je kako mrmljajući ponavlja delove malopredašnjeg razgovora sa Iv. Mrtva riba mu je plutala u stražnjem delu glave.

"...to je... zaista, to je... naročito gornje sobe..."

Iv je već malo bila odmakla, odlučivši da ne zaostane za Lamarom.

Grilo je pozva: "Iv. Ne idi dalje."

Nije obraćala pažnju na njega.

"Iv?" ponovo ju je pozvao.

Ovog puta se osvrnula.

"Ideš li, Grilo?" upita ona.

Ako je Lamar i shvatio da joj se omaklo ime njene tajne ničim to nije pokazao. Nastavio je da je vodi do vrha stepeništa, a zatim je zavio za ugao i nestao.

Mnogo puta u svojoj karijeri Grilo je izbegao batine zahvaljujući tome što je primao k znanju baš ovakve signale koji su stizali do njega od trenutka kada su krenuli uz stepenice. Ali nije mogao da dopusti da Iv bude uništena vlastitim egom. Psujući i sebe i nju podjednako, on krenu za njom i njenim zavodnikom.

Napolju, kod kapije, došlo je do manje pometnje. Počelo je vetrom koji se podigao niotkuda, hujeći kroz krošnje drveća na Brdu poput plime. Bio je suv i pun prašine i naterao je nekolicinu kasnih gošći nazad u limuzine kako bi popravile šminku koja je počela da se razliva.

Iz tog naleta vetra izronila su kola; u kolima se nalazio prljavi mladić koji je tek tako zatražio da ga puste u kuću.

Stražari su ostali hlandokrvni. Imali su već u svojoj karijeri posla sa bezbrojnim padobrancima poput ovoga; sa klincima koji su imali petlje, ali ne i mozga i koji su samo želeli na trenutak da bace pogled na one koji žive na visokoj nozi.

"Nemaš pozivnicu, sinak", reče jedan od njih dečaku.

Padobranac iziđe iz kola. Bio je poprskan krvlju; ne svojom. A u očima mu se nazirao mahnit pogled koji natera stražare da posegnu za oružjem koje su nosili pod jaknama.

"Moram da vidim svog oca", odvrati dečak.

"Je li on ovde gost?" zanimalo je stražara. Nije bilo nemoguće da je ovo neki bogati klinac iz Bel-Era, otkao od droge, koji traži oca.

"Aha, gost je", odvrati Tomi-Rej.

"Kako se zove?" upita stražar. "Klark, daj mi spisak."

"Nema njega ni na jednom od vaših spiskova", reče Tomi-Rej. "On ovde živi."

"Pogrešio si kuću, sinko", reče mu Klark koji je morao da povisi glas kako bi nadjačao huk vetra u

granama drveća, koji nije jenjavao. "Ovo je kuća Badija Vensa. Osim ako nisi neko od njegovih kopiladi!" On se isceri u pravcu trećeg čoveka, koji mu nije uzvratio osmeh. Njegov pogled bio je uprt u samo drveće, ili u vazduh koji je komešao njegove krošnje. Suzio je oči, kao da je nazirao nešto na nebu prljavom od prašine.

"Zažalićeš zbog ovoga, crnčugo", govorio je klinac prvom stražaru. "Vratiću se ja, i kažem ti... ti si prvi na spisku." Uperio je prst u Klarka. "Čuješ me? On je prvi. Ti odmah posle njega."

Vratio se u kola, i krenuo unazad, zatim okrenuo i uputio se niz Brdo. Zahvaljujući nekoj obeshrabrujućoj slučajnosti, vetar kao da je krenuo za njim, nazad u Palomo Gaj.

"Jebeno čudno", reče onaj što je gledao u nebo, dok su poslednji pokreti u drveću nestajali.

"Pođi gore u kuću", obrati se prvi čuvar Klarku. "Proveri da li je sve u redu tamo gore..."

"Zašto ne bi bilo?"

"Pizda mu materina, 'oćeš li ili ne?" reče čovek, i dalje zureći niz Brdo za dečakom i vetrom.

"Ne daj da ti otpadnu sise", odvrati Klark i ode da poslušaju.

Pošto je vetar nestao, dvojica preostalih stražara postaše svesni posvemašnje tišine. Nikakav zvuk nije dopirao iz grada ispod njih. Niti iz kuće iznad njih. A oni su se nalazili u utihloj aleji drveća.

"Jesi li ikada bio u okršaju na frontu, Reb?" upita onaj koji je osmatrao nebo.

"Jok. A ti?"

"Naravno", stiže odgovor. Izduvao je prašinu u maramicu koju mu je žena Marsi ispeglala za gornji džep smokinga. Zatim je šmrcnuo i osmotrio nebo.

"Između dva napada..." reče on.

"Da?"

"Upravo je ovakvo osećanje."

Tomi-Rej, pomisli Džaf, istog časa prekinuvši sa poslom i uputivši se ka prozoru. Sva pažnja bila mu je usmerena na posao koji je obavljao, tako da nije shvatio da mu je sin blizu dok ovaj već nije krenuo niz Brdo. Pokušao je mladiću da uputi poziv, ali poruka nije bila primljena. U prethodnim prilikama Džaf je sasvim lako manipulisao njegovim mislima, ali sada to više nije bilo tako jednostavno. Nešto se izmenilo; nešto veoma važno što Džaf nije umeo da objasni. Dečakov um više nije bio otvorena knjiga. Međutim, oni signali koje je ipak primao bili su zbunjujući. Pojavio se strah u dečaku koji nikada ranije nije osetio; i hladnoća, duboka hladnoća.

Nije imalo svrhe pokušavati da se razabere u tim signalima; okupirale su ga tolike druge stvari. Dečak će se vratiti. U stvari, to je bila jedina jasna poruka koju je primao: Tomi-Rej je nameravao da se vrati.

U međuvremenu, Džaf je morao svoje vreme da posveti mnogo hitnijim stvarima. Ovo poslepodne se i te kako isplatilo. Za nepuna dva sata ostvario je ono zbog čega je i organizovao ovo okupljanje. Dobio je saveznike koji su posedovali duboku čistotu nezamislivu među teratama iz Gaja. Egoi, čiji su plod bile, u početku opirali su se njegovom ubeđivanju. To se moglo i očekivati. Nekolicina, misleći da će biti ubijeni, izvadila je novčanike i pokušala mitom da se izvuče iz gornje sobe. Dve žene su razgolitile svoje silikonske grudi i ponudile svoja tela samo da ne umru; jedan od muškaraca pokušao je da postigne sličnu nagodbu. Ali njihova narcisoidnost se krunila poput zida od šećera, a njihove pretnje, nagodbe, molbe i izvođenja ućutkani su čim su počeli putem znoja da izbacuju svoje strahove. Sve ih je poslao nazad na zabavu, izmužene i pasivne.

Društvo koje je sada stajalo postrojeno duž zidova bilo je pročišćeno zahvaljujući svežim regrutima, a entropijska poruka išla je od jedne terate do druge, dok se njihova raznolikost prenosila u senkama na nešto drevnije; tamnije, jednostavnije. Izgubile su svoju posebnost. Nije više mogao nijednoj da pripiše ime njenog tvorca. Ganter Rotberi, Kristin Šepard, Lori Dojl, Martina Nesbit: gde

su oni sada bili? Postali su obična, namrgođena glina.

Imao je onoliko legiju kolikom je mogao da vlada; da je bila mnogo veća, njegova vojska bi se razularila. Možda je već i počela tako da se ponaša. Pa ipak, i dalje je odlagao trenutak kada će konačno dopustiti svojim šakama da učine ono za šta su stvorene, i ponovo-stvorene, da rade: da koriste Umetnost. Dvadeset godina je prošlo od onog sudbonosnog dana kada je pronašao simbol Šoala, izgubljen u tranzitu u divljinama Nebraske. Nikada se nije vratio. Čak ni tokom rata sa Flečerom trag bitke nikada ga nije odveo nazad u Omahu. Sumnjao je da tamo još živi bilo ko koga je poznao. Bolest i očajanje sigurno su odneli dobru polovinu. Starost, drugu polovinu. Njega, razume se, nisu ni dotakle te sile. Protok godina nema nikakvu vlast nad njim. Samo je Nuncio to imao, a posle takve jedne promene nije bilo povratka. Morao je da ide napred, da dočeka da se ostvari ambicija koja mu je bila usađena toga dana, i tokom dana koji su usledili. Iz banalnosti svoga života odleteo je u čudne oblasti i retko kada bi se osvrnuo. Ali danas, kada su pred njim stala da defiluju poznata lica u sobi na spratu, da plaču, da se tresu, da ogoljuju grudi a zatim i duše, nije mogao a da se ne seti čoveka kakav je bio, koji se nikada nije smeo ni ponadati da će se naći u tako slavnom društvu. Kada je to učinio, pronašao je u sebi nešto što je sve ove godine, gotovo uspešno, prigušivao. Istu onu stvar koju je znojem isterivao iz svojih žrtvi: strah.

Iako se promenio do neprepoznatljivosti, jedan njegov mali deo još je bio i zauvek će ostati Randolph Džaf, i taj deo mu je prošaputao u uvo: Ovo je opasno. Ne znaš u šta se upuštaš. Ovo bi te moglo ubiti.

Posle tolikih godina, gotovo je doživeo šok kada je začuo stari glas u glavi, ali to je takođe bilo neobično umirujuće. Nije mogao ni potpuno da ga ignoriše, jer je ono na šta ga je upozoravao bilo tačno: on nije znao šta ga čeka nakon što upotrebi Umetnost. Niko to nije znao. Čuo je sve priče; proučio je sve metafore. Ali to su bile samo priče, samo metafore. Suština nije bukvalno predstavljala more; Efemeris nije bio pravo ostrvo. To je samo bio način na koji je jedan materijalista opisivao stanje uma. Možda to Stanje Uma. Bio je na nekoliko minuta od otvaranja vrata koja su vodila u to stanje, a gotovo ništa nije znao o njegovoj pravoj prirodi.

To bi ga moglo odvesti u ludilo, pakao i smrt isto onako lako kao i u nebesa i večni život. Nije bilo načina da to sazna dok ne upotrebi Umetnost.

Zašto bi je uopšte upotrebio? prošaputa u njemu čovek kakav je bio pre trideset godina. Zašto jednostavno ne bi uživao u moći koju si stekao? To je više nego što si ikada sanjao da ćeš postići, je li tako? Dolaze ti žene i nude svoja tela. Muškarci padaju na kolena slineći i preklinjući te za milost. Šta više želiš? Šta bi više bilo ko mogao poželeti?

Razloge, glasio je odgovor. Neko značenje koje se krije iza tih grudi i suza; trenutni pogled na neku veću sliku.

Imaš sve, reče onaj stari glas. Više nećeš dobiti. Ne postoji ništa više od toga.

Na vratima se začu lako kucanje: Lamarov kod.

"Sačekaj", promrmlja on, pokušavši da nastavi raspravu koju je vodio sam sa sobom u glavi.

Sa druge strane vrata Iv je kucnula Lamara po ramenu:

"Ko je unutra?" upita ona.

Komedijaš joj se kratko osmehnu.

"Neko koga treba da upoznaš", odvrati on.

"Neki Badijev prijatelj?" upita ona.

"Kako da ne."

"Ko?"

"Ne poznaješ ga."

"Zašto bi se onda gnjavili da ga upoznamo?" reče Grilo. On uhvati Iv za ruku. Sumnja se sada pretovrila u sigurnost. Ovde gore je nešto zaudaralo, a iza vrata su dopirali zvuci kao da u prostoriji ima više od jedne osobe.

Stigao je poziv da uđu. Lamar okrenu kvaku i otvori vrata.

"Izvoli, Iv", reče on.

Ona se oslobodi Griloovog stiska i dozvoli Lamaru da je povede preko praga u sobu.

"Mračno je", čuo ju je Grilo kako kaže.

"Iv", zausti on, proguravši se pored Lamara kroz vrata za njom. Kao što je rekla, zaista je bilo mračno. Veče se spustilo na Brdo i ono malo svetlosti što je prodiralo kroz prozor na suprotnom kraju jedva da je ocrtavalo unutrašnjost. Međutim, jasno je video Ivinu priliku pred sobom. Ponovo ju je uhvatio za ruku.

"Bilo je dosta", reče on i poče da se okreće prema vratima. U tom trenutku Lamarova pesnica ga pogodi posred lica; bio je to dobar, neočekivani udarac. On ispusti Ivinu ruku; pade na kolena, namirisavši vlastitu krv u nosu. Komedijaš je iza njega zalupio vrata.

"Šta se to događa?" čuo je Iv kako pita. "Lamar! Šta se dešava?"

"Nema zbog čega da brineš", promrmlja čovek.

Grilo podiže glavu, usled čega mu ponovo poteče krv iz nosa. Prineo je šaku licu ne bi li je zaustavio i osvrnuo se po sobi. U onom kratkom trenutku kada je uspeo da osmotri unutrašnjost, pomislio je da je nakrcana nameštajem. Pogrešio je. Ovo je bilo nešto živo.

"Lam...", ponovi Iv, u čijem glasu više nije bilo ni traga odvažnosti. "Lamar... ko je ovde?"

"Džaf..." javi se nečiji blagi glas. "Randolf Džaf."

"Da upalim svetlo?" upita Lamar.

"Ne", glasio je odgovor iz senke. "Ne, nemoj. Ne još."

Iako mu je u glavi bučalo, Grilo je prepoznao i glas i ime. Randolf Džaf. Dotična činjenica mu je odmah razjasnila identitet oblika koji su izvirivali iz najmračnijih uglova ogromne sobe. Bila je pretrpana zverima koje je on stvorio.

I Iv ih je videla.

"Blagi Bože..." promrmlja ona. "Blagi Bože, blagi Bože, šta se to ovde dešava?"

"Prijatelji prijatelja", odvrati Lamar.

"Nemojte je povrediti", zatraži Grilo.

"Nisam ja ubica", začu se glas Randolfa Džafa. "Svi koji su ušli ovamo, izišli su živi. Meni treba samo jedan vaš mali deo..."

U glasu mu se nije osećala ona samouverenost koju je Grilo čuo u Šoping centru. Veliki deo svog profesionalnog života proveo je slušajući ljude kako govore; tražeći znake života ispod života. Kako ono reče Tesla? Otprilike nešto kao da ima oko za skrivenu agendu. Sada se u Džafovom glasu, nema sumnje, osećao podtekst. Dvoličnost kakve ranije nije bilo. Da li im je to nudilo neku nadu u bekstvo? Ili bar pomilovanje.

"Sećam te se", reče Grilo. Morao je da izvuče tog čoveka napolje: da podtekst pretvori u tekst. Da ga natera da izrazi svoje sumnje. "Video sam te kako goriš."

"Ne..." reče glas iz tame, "... to nisam bio ja..."

"Moja greška. Ko onda... ako smem da pitam...?"

"Ne, ne smeš", odvrati Lamar koji se nalazio iza njega. "Koga od njih želite prvog?" upita on Džafa.

Nije dobio odgovor na svoje pitanje. Umesto toga čovek reče: "Ko sam ja? Čudno da to uopšte pitaš." Glas mu je gotovo bio sanjalački.

"Molim vas", promrmlja Iv. "Ne mogu da dišem ovde gore."

"Tišina", reče Lamar. Prišao joj je u nameri da je prihvati. A u senci, Džaf se promeškolji na stolici poput čoveka koji nikako ne može udobno da se namesti.

"Niko ne zna..." počeo on, "... kako je to užasno."

"Šta to?" upita Grilo.

"Posedujem Umetnost", odvrati Džaf. "Posedujem Umetnost. Što znači da je moram upotrebiti. Bila bi prava šteta to ne učiniti, posle sveg ovog čekanja, ovolike promene."

A, usr'o se, pomisli Grilo. Blizu je ivice i užasava ga mogućnost da se prevale preko nje. U šta, on to nije znao, ali nema sumnje da se radilo o stanju koje se moglo iskoristiti. Odlučio je da ostane na podu, gde nije predstavljao fizičku pretnju po onog drugog čoveka. Krajnje blago je kazao:

"Umetnost. Šta je to?"

Ako je trebalo da Džafove naredne reči predstavljaju odgovor, onda je on bio posredan.

"Svi su izgubljeni, znaš. Ja to koristim. Koristim strah u njima."

"Ti nisi?" reče Grilo.

"Ja nisam?"

"Izgubljen."

"Mislio sam da sam pronašao Umetnost... ali možda je Umetnost pronašla mene."

"To je dobro."

"Zaista?" upita on. "Ne znam šta će uraditi..."

To je znači posredi, pomisli Grilo. Dobio je nagradu i sada se boji da je odmota.

"Mogla bi nas sve uništiti."

"Nisi tako rekao", promrmlja Lamar. "Rekao si da ćemo snevati. Sve snove koje je Amerika ikada sanjala; koje je svet ikada sanjao."

"Možda", odvrati Džaf.

Lamar pusti Iv i koraknu ka svom gospodaru.

"Ali sada kažeš da bismo mogli umreti?" reče on. "Ne želim da umrem. Hoću Ročel. Hoću ovu kuću. Imam budućnost. Ne želim toga da se odreknem."

"Ne pokušavaj da izmakneš sa kaiša", reče Džaf. Prvi put u toku ovog razgovora Grilo je začuo odjek čoveka koga je video u Šoping centru. Lamarov otpor mu je povratio stari duh. Grilo ga je proklinjao zbog ove pobune. Iz nje je proistekla samo jedna dobra stvar: Iv je došla u priliku da se povuče prema vratima. Grilo je ostao na podu. Svaki pokušaj da joj se pridruži samo bi skrenuo pažnju na oboje, tako da nijedno ne bi uspelo da pobegne. Ako uspe da iziđe, mogla bi da napravi uzbunu.

Lamarove žalbe su se u međuvremenu umnožile.

"Zašto ste me slagali?" upita on. "Trebalo je od samog početka da znam da mi nećete doneti nikakvo dobro. E pa, nosite se..."

Grilo ga je u sebi huškao da nastavi. Sve jači sumrak držao je korak sa pokušajima njegovih očiju da prodru kroz njega, pa nije uspeo ništa bolje da sagleda svog tamničara nego kada je ušao, mada je primetio da prilika sada stoji. Taj pokret je izazvao konsternaciju među senkama, jer su zveri skrivene u njima odgovorile na zbunjenost njihovog tvorca.

"Kako se usuđuješ?" upita Džaf.

"Rekli ste mi da smo bezbedni", reče Lamar.

Grilo začu škripu vrata iza sebe. Iako je želeo da se okrene, odoleo je iskušenju.

"Bezbedni, kazali ste!"

"Nije to tako jednostavno!" odvrati Džaf.

"Odlazim odavde!" odvrati Lamar i okrenu se ka vratima. Bilo je suviše mračno da bi Grilo video izraz na njegovom licu, ali tračak svetlosti iza njega i zvuk Ivinih koraka dok je bežala iz sobe, predstavljali su dovoljan dokaz. Grilo je ustao kada je Lamar, psujući, krenuo ka vratima. Bio je još ošamućen od udarca i klatio se dok je ustajao, ali uspeo je da stigne korak pre Lamara do vrata. Sudarili su se, zajedno tresnuvši o vrata i ponovo ih zatvorivši. Nastala je trenutna pometnja, gotovo farsična, u kojoj su se obojica otimali za kvaku na vratima. A onda se nešto umešalo, nadnevši se nad komedijaša. Bilo je bledo u tami; sivo naspram crnog. Lamar tiho zakrklja kada ga to stvorenje ščepa otpozadi. Ispružio je ruke prema Grilou, koji mu se izvuče ispod prstiju, leđima okrenut prema središtu sobe. Nije mogao da dokona kako je terata proždirala Lamara i bilo mu je milo zbog toga. Dovoljno mu je bilo da vidi kako on mlati udovima i da čuje grlene zvuke koje je ispuštao. Video je kako komdijaševa telesina udara o vrata, zatim klizi niz njih, mada je terata uglavnom zaklanjala njegovo telo. Zatim su se oboje umirili.

"Mrtav?" zahahta Grilo.

"Da", odvrati Džaf. "Nazvao me je lažovom."

"Upamtiću."

"I treba."

Džaf napravi u tami pokret koji Grilo nije uspeo da shvati. Ali posledice su bile i te kako jasne. Iz čovekovih prstiju iskočiše perle svetlosti, osvetlivši mu lice koga nije bilo, telo odeveno isto kao i u Šoping centru, i kao da rasteraše tamu, i samu sobu, sa teratama, koje više nisu predstavljale složene zveri kakve su nekada bile, već zupčaste senke, nanizane duž svih zidova.

"E pa, Grilo..." zausti Džaf, "... izgleda da ipak to moram uraditi."

IX

Posle ljubavi, san. Nisu to planirali, ali ni Džo-Bet ni Haui nisu odspavali više od nekoliko neprekidnih časova od kada su se sreli, a tle na kome su vodili ljubav bilo je dovoljno meko da ih dovede u iskušenje. Nisu se probudili ni kada je sunce skliznulo za drveće. Kada je Džo-Bet konačno otvorila oči, to nije bilo zbog hladnoće: noć je bila blaga. Cvrčci su cvrčali u travi oko njih. Lišće je nežno šumorilo. Ali ispod tih ohrabrujućih prizora i zvukova, između drveća se probijao neki čudan, neuhvatljiv sjaj.

Probudila je Hauija što je nežnije mogla. Nerado je otvorio oči i ostao da zuri u prazno dok nije uspeo da ih usredsredi.

"Zdravo", reče on. A onda: "Uspavali smo se, a? Koliko je sati..."

"Nekog ima ovde, Haui", prošaputa ona.

"Gde?"

"Vidim samo svetlost. Svuda su oko nas. Pogledaj!"

"Moje naočari", prošaputa on. "U džepu od košulje."

"Doneću ti ih."

Krenula je u potragu za odećom koju je ispustio. On je za to vreme žmirkajući osmatrao prizor oko sebe. Policijske barikade i, iza njih, pećina: ambis u kome je još ležao Badi Vens. Izgledalo im je sasvim prirodno da usred bela dana upravo na ovom mestu vode ljubav. Sada mu se to učinilo perverznom. Tamo negde dole ležao je mrtav čovek, u istoj onoj tami u kojoj su njihovi očevi čekali sve te godine.

"Evo", reče ona.

Njen glas ga je prepao. "Sve je u redu", promrmlja ona. Izvukao je naočari iz džepa košulje i stavio ih. Između drveća su se zaista nazirala neka svetla neodređenog porekla.

Džo-Bet ne samo da je uspela da pronađe njegovu košulju, već i ostatak njihove odeće. Počela je da navlači donji veš. Čak i sada, kada mu je srce ludački lupalo iz sasvim drugog razloga, uzbudio se pogledavši je. Uхватила je njegov pogled i poljubila ga.

"Ne vidim nikoga", reče on, i dalje šapatom.

"Možda sam pogrešila", reče ona, "učinilo mi se da sam nekoga čula."

"Duhovi", zausti on i istog časa se pokaja zbog toga. Zatim je i on počeo da navlači donji veš. Dok je to radio, primetio je neko kretanje između drveća. "Oh, sranje", promrmlja on.

"Vidim", reče ona. Pogledao je prema njoj. Gledala je u suprotnom pravcu. Sledeći njen pogled primetio je i tamo neko kretanje, u senkama lisnate nadstrešnice. Za njim još jedno. Pa još jedno.

"Nalaze se svuda unaokolo", reče on, navlačeći košulju i uzimajući farmerke. "Šta god da je posredi, opkolilo nas je."

Ustao je, noge su mu bile utrnule, a misli očajnički tragale za nečim čime bi mogao da se naoruža. Da možda razvali jednu od barikada i među otpacima pronađe neko oružje? Pogledao je u Džo-Bet, koja samo što nije završila sa oblačenjem, a onda je ponovo usmerio pogled prema drveću.

Ispod krošnji se pojavi jedna sićušna prilika, vukući za sobom fantomsku svetlost. Odjednom se sve razjasnilo. To je bila prilika Benija Petersona, koga je Haui poslednji put video na ulici ispred kuće Lois Knap kako ga doziva. Sada na njegovom licu nije bilo ozarenog osmeha. Zaista, lice mu je bilo nekako zamagljeno, crte poput slike koju je snimio kakav nesposobni fotograf. Svetlost koju je poneo sa sobom iz svojih pojavljivanja na TV-u, došla je, međutim, s njim. To je bilo ono zračenje koje je promicalo kroz krošnje.

"Haui", obrati mu se on.

I njegov glas, isto kao i njegovo lice, izgubili su svoju individualnost. On se i dalje trudio da bude Beni, ali samo se trudio.

"Šta želiš?" upita ga Haui.

"Tražili smo te."

"Ne prilazi mu", reče Džo-Bet. "On je jedan od snova."

"Znam", odvrati Haui. "Ne žele nam nikakvo zlo. Je li tako, Beni?"

"Svakako da ne."

"Pokažite se", obrati se Haui celom prstenu drveća. "Želim da vas vidim."

Poslušali su ga i iskoračili iz zaklona drveća svuda unaokolo. Svi su, kao i Beni, pretrpeli izvesnu promenu od kada ih je video u kući Lois Knap, njihove izbrušene i uglačane ličnosti sada su bile razmazane, njihovi bleštavi osmesi prigušeni. Više su ličili jedni na druge nego što nisu, predstavljali su zamrljana obličja svetlosti koja su samo ovlaš zadržala nekadašnji identitet. Mašta stanovnika Gaja ih je začela i oblikovala, ali kada su se odvojili od svojih tvoraca, skliznuli su ka jednostavnijem stanju: stanju svetlosti koja je izbila iz Flečerovog tela u trenutku njegove smrti u Šoping centru. Ovo je bila njegova vojska, njegove halucigenije, i Haui nije uopšte morao da ih pita šta ovde traže. Tražile su njega. On je bio zec iz Flečerovog šešira; opsenareva najčistija kreacija. Utekao je pred njihovim zahtevima prethodne noći, ali oni su svejedno krenuli u potragu za njim, odlučni da ga postave za svoga vođu.

"Znam šta tražite od mene", reče on. "Ali ja to ne mogu. Ovo nije moj rat."

Dok je govorio, prešao je pogledom preko okupljenih, razabirući pojedina lica koja je video u kući Lois Knap, uprkos njihovom razlaganju u svetlost. Kauboji, hirurzi, kraljice sapunskih opera i domaćini kvizova. Pored njih, bilo je tu i mnogo drugih koje nije video kod Lois. Jedan oblik svetlosti koji je mogao predstavljati vukodlaka; nekolicinu koji su mogli biti junaci stripova; još nekolicinu, u stvari, četvoricu, koji su predstavljali inkarnacije Isusa, dvojica su malo krvarila iz čela, bokova, šaka i stopala; bilo je tu i njih desetak koji su izgledali kao da su upravo izišli iz nekog porno filma, tela vlažnih od sperme i znoja. Našao se tu i čovek balon, obojen u skarletno; i Tarzan; i Krejzi Ket. A pomešani sa tim božanstvima koja je bio u stanju da identifikuje, nalazili su se i drugi koji su predstavljali privatne maštarije, prizvane, nagađao je, sa liste želja onih koje je Flečerova svetlost dodirnula. Izgubljene supružnike, koje posle smrti niko nije mogao da zameni; lice viđeno na ulici kome onaj koji ga je isanjao nikada nije imao petlju da priđe. Svi oni, stvarni ili nestvarni, crno-beli ili u tehnikoloru, osnovice. Prava stvar za obožavanje. Bilo je nečeg neosporno dirljivog u njihovom postojanju. Ali on i Džo-Bet su strašno želeli da ostanu izvan ovog rata; da sačuvaju ono što se rodilo među njima od svega lošeg i od svakog zla. To se nije izmenilo.

Pre nego što je uspeo da im to ponovi, jedna od njih koju nije mogao da imenuje, žena u ranim srednjim godinama, istupi da nešto kaže.

"Duh tvoga oca je u svima nama", reče ona. "Ako nam okreneš leđa, to je isto kao da okrećeš leđa njemu."

"Nije to tako jednostavno", odvrati joj on. "Moram misliti i na druge." On pruži šaku prema Džo-Bet, koja ustade i stade pored njega. "Vi znate ko je ona. Džo-Bet MekGir. Džafova kćerka. Flečerov neprijatelj, te stoga, ako vas dobro razumem, vaš neprijatelj. Ali dozvolite da vam kažem ovo... ona je prva osoba u mom životu... za koju zaista mogu reći da je volim. Ona je za mene na prvom mestu. Važnija mi je od vas. Flečera. Ovog prokletog rata."

Sada se začu i treći glas.

"Moja je greška..."

Haui se okrenu i ugleda plavookog kauboja, kreaciju Mela Knapa, kako kreće napred. "Pogrešio

sam jer sam pomislio da želiš da bude ubijena. Žao mi je. Ako ne želiš da joj se dogodi bilo šta loše..."

"Ako ne želim da joj se dogodi išta loše? Blagi bože, ona vredi desetostruko više od Flečera! Cenite je onako kako je ja cenim ili svi možete slobodno da se nosite do đavola."

Zavladala je glasna tišina.

"Niko to ne osporava", reče Beni.

"Čujem."

"Znači povešćeš nas?"

"Oh, Isuse."

"Džaf je na Brdu", reče žena. "Sprema se da upotrebi Umetnost."

"Otkud znaš?"

"Mi smo Flečerov duh", reče kauboj. "Znamo Džafov cilj."

"A znate li kako da ga zaustavite?"

"Ne", odvrati žena. "Ali moramo pokušati. Suština mora biti sačuvana."

"I vi mislite da vam ja u tome mogu pomoći? Nisam nikakav taktičar."

"Raspadamo se", reče Beni. Čak i za ovo kratko vreme od kada se pojavio, crte njegovog lica postale su još nejasnije. "Postajemo... sneni. Potreban nam je neko ko će nas usmeravati ka našem cilju."

"U pravu je", reče žena. "Nećemo ovde ostati još dugo. Mnogi od nas neće izdržati do jutra. Moramo učiniti šta možemo. Brzo."

Haui uzdahnu. Pustio je da Džo-Betina šaka sklizne iz njegove kada je ustala. Sada ju je ponovo dohvatio.

"Šta da radim?" upita je on. "Pomozi mi."

"Učini ono što je pravo."

"Šta je pravo..."

"Jednom si mi kazao da ti je žao što nisi bolje upoznao Flečera. Možda..."

"Šta? Reci."

"Ne dopada mi se ideja da se suprotstavimo Džafu sa ovom... ovom vojskom od snova... a i možda treba da postupimo onako kako bi tvoj otac postupio, jer je to za njega jedini ispravan način. I... možda ćeš ga se tako osloboditi."

Zagledao se u nju sa novim razumevanjem. Uspela je da uhvati ono što ga je najviše zbunjivalo i nazrela je put kroz lavirint do čistine, gde ni Flečer ni Džaf neće imati uticaja ni na jedno od njih. Ali prvo je morala uslediti isplata. Ona je platila: izgubila je porodicu zbog njega. Sada je bio na njega red.

"U redu", obrati se on okupljenima. "Idemo na Brdo."

Džo-Bet mu stisnu šaku.

"Dobro", reče ona.

"I ti želiš da pođeš?"

"Moram."

"Toliko sam želeo da ostanemo izvan svega ovoga."

"I bićemo", odvrati ona. "A ako ne umaknemo... ako se bilo šta dogodi jednom od nas ili oboma... imali smo svoj trenutak."

"Ne govori tako."

"To je više nego što su imale tvoja ili moja mama", podseti ga ona. "Više nego što je imala većina ljudi ovde. Haui, volim te."

On ju je zagrlio i privukao k sebi, srećan što Flečerov duh, iako rasut u stotinjak različitih oblika, može da ih vidi.

Pretpostavljam da sam spreman da umrem, pomisli on. To jest nikada spremniji neću ni biti.

Iv je napustila sobu na vrhu stepeništa bez daha i užasnuta. Na trenutak je videla Griloa kako ustaje i kreće ka vratima i Lamara kako ga presreće. A onda su joj vrata zalupili pred nosom. Dovoljno dugo je sačekala da čuje šaljivdžijin samrtnički ropac, a onda je pohitala niz stepenice da podigne uzbunu.

Iako se tama spustila na kuću, više je svetlosti bilo napolju nego unutra: obojeni snopovi svetlosti obasjavali su razne uzorke među kojima su ona i Grilo ranije lutali. Snop izmešane svetlosti, skarletne, zelene, žute, plave i ljubičaste, osvetljavao joj je put do odmorišta gde su ona i Lamar sreli Sema Saganskog. On je i dalje bio tamo, zajedno sa svojom ženom. Kao da se uopšte nisu ni pomerili, osim što su podizali poglede ka tavanici.

"Seme!" pozva ga Iv hitajući ka njemu. "Seme!" Dok je sva uspaničena žurila niz stepenice, ostala je bez daha. Počela je krajnje nepovezano da opisuje užase koje je videla u sobi iznad praveći česte prekide.

"... Moraš ga zaustaviti... nikada nisi video ništa... užasne stvari... Seme, pogledaj me, Seme, pogledaj!..."

Sem joj nije učinio po volji. Bio je krajnje pasivan.

"Za Boga miloga, Seme, šta si to uzeo?"

Digavši ruke od njega, okrenula se da potraži pomoć među ostalim džabalebarošima. Niko od njih se nije ni pomerio od kada se pojavila, niti da joj pomogne, niti da je spreči. Niko čak nije ni gledao u njenom pravcu, zaključila je kada ih je podrobnije pogledala. Kao i Saganski, i oni su zurili u tavanicu kao da nešto očekuju. Panika nije Iv pomračila um. Dovoljno joj je bilo da pređe pogledom preko ove gomile pa da zaključi da joj oni ne mogu biti ni od kakve pomoći. Svi su oni savršeno dobro znali šta se dešavalo na spratu iznad: zato su poglede i usmeravali ka tavanici poput pasa koji čekaju da ih ocene. Džaf ih je držao na uzici.

Nastavila je da silazi u prizemlje, držeći se za gelender, napredujući sve sporije i sporije što je postajala zadihanija i što je svoje ukočene udove izlagala većem naporu. Grupa je prestala da svira, ali neko je još bio za klavirom, što ju je utešilo. Ne želeći da troši snagu na viku, sačekala je da siđe do dole pa tek onda da nekoga pritisne. Prednja vrata bila su otvorena. Ročel je stajala na pragu. Društvanke od njih šestoro, Merv Tarner i njegova žena, Džilbert Kajnd i njegova trenutna devojka, plus dve žene koje nije poznavala, upravo su se opraštali. Tarner ju je video kako dolazi i preko njegovog debelog lica pređe izraz gađenja. Vratio je pogled na Ročel, skarabudživši svoj pozdravni govor.

"...tako tužno", dopreše do Iv njegove reči. "Ali i vrlo dirljivo. Mnogo ti hvala što si ovo podelila sa nama."

"Da..." zausti njegova žena, ali pre nego što je uspela da izrekne kakvu otrcanu frazu, prekinuo ju je Tarner, koji je, pogledavši Iv, pohitao na svež vazduh.

"Merv..." obrati mu se žena, očigledno iznervirana.

"Nemamo vremena!" odvrati Tarner. "Bilo je divno Ročel. Požuri, Džil. Limuzine čekaju. Idemo napred."

"Ne, sačekajte", javi se devojka. "Oh, sranje, Džilberte, ode bez nas."

"Izvini nas, molim te", obrati se Kajn Ročel.

"Stani!" viknu Iv za njim. "Džilberte, stani!"

Njen je poziv bio suviše glasan da bi ga prenebregao, mada bi, ako je suditi po izrazu Kajndovog lica kada se okrenuo prema njoj, više voleo da je mogao. Svoja osećanja zaklonio je krajnje bledim

osmehom i raširio ruke, ne u znak dobrodošlice, već kako bi slegnuo ramenima.

"Uvek je ovako, zar ne?" doviknu joj on. "Nismo stigli da popričamo, Iv. Baš mi je žao. Baš mi je žao. Naredni put." Uhvatio je devojkicu za ruku. "Nazvaćemo te", reče on. "Je li tako, srce?" Dobacio joj je poljubac. "Izgledaš divno!" reče on i pohita za Tarnerom.

One dve žene krenuše za njima, ni ne potrudivši se da se pozdrave sa Ročel. A njoj je izgleda bilo svejedno. Ako zdrav razum već nije kazao Iv da je Ročel bila u savezu sa čudovištem sa gornjeg sprata, sada je dobila potvrdu. Čim su gosti prekoračili prag, ona je zakolotala očima prema tavanici na suviše dobro poznat način, mišići su joj se opustili, pa je morala da se osloni o dovratak, jer se jedva držala uspravno. Od nje nema pomoći, pomisli Iv, i uputi se kroz predvorje.

I tu je jedino osvetljenje dopiralo spolja, od napadnih boja karnevalskih rekvizita. Svetlosti je bilo dovoljno da Iv postane jasno da se proslava, za onih pola sata koliko ju je Lamar zadržao, približila samom kraju. Već je sigurno polovina gostiju otišla, osetivši možda promenu koja se sve jače nadosila nad skup što je više ljudi dodirnulo zlo na gornjem spratu. Još se jedna skupina spremala da pođe, kada je ona stigla do vrata, užurbanošću i glasnim razgovorom prikrivajući svoju nelagodnost. Nikog od njih nije poznavala, ali to za nju nije bila nikakva prepreka. Uхватила je jednog mladića za ruku.

"Morate mi pomoći", reče ona.

Lice joj je bilo poznato sa plakata na Sansetu. Taj dečko je bio Rik Lobo. Zahvaljujući svojoj ženskastoj lepoti postao je preko noći zvezda, mada su njegove ljubavne scene ličile na lezbijske.

"Šta nije u redu?" upita on.

"Tamo gore ima nečeg", reče ona. "Uхватило je mog prijatelja..."

To lice bilo je sposobno samo za osmehivanje i durenje; pošto ti odgovori ovde nisu dolazili u obzir, sve što je mogao da učini bilo je da joj belo uzvрати pogled.

"Molim vas dođite", reče ona.

"Pijana je", primeti neko iz Lobove družine, ni ne potrudivši se da prikrije optužbu.

Iv se zagleda u pravcu onoga ko je to kazao. Svi su bili mladi. Niko nije imao više od dvadeset pet godina. I većina je već visoko letela. Ali Džaf ih nije dodirnuo.

"Nisam pijana", reče Iv. "Molim vas saslušajte..."

"Hajdemo, Rik", reče jedna devojkica iz društva.

"Želite li da pođete s nama?" upita je Lobo.

"Rik!" uzviknu devojkica.

"Ne. Želim da pođeš sa mnom gore..."

Devojkica se nasmeja. "Kladim se da to želiš", primeti ona. "Hajdemo, Riki."

"Moram da idem. Izvinite", odvrati Lobo. "Trebalo bi i vi da pođete. Ova žurka je ćorak."

Dečakovo nerazumevanje bilo je postojano poput zida od cigala, ali Iv nije popuštala.

"Verujte mi", reče ona. "Nisam pijana. Ovde se dešava nešto užasno." Obuhvatila je pogledom i ostale. "Svi to osećate", reče ona, osećajući se poput Kasandre na sniženju, ali ne znajući kako drugačije da to kaže. "Ovde se nešto dešava..."

"Aha", odvrati devojkica. "Dešava se. Mi odlazimo."

Njene reči su, međutim, pogodile Loba.

"Trebalo bi da krenete s nama", reče on, "ovde postaje uvrnuto."

"Ona ne želi da pođe", začu se glas sa stepenica. Sem Saganski je krenuo dole. "Ja ću se pobrinuti za nju, Riki, ne brini."

Lobo je očigledno bio srećan što će se osloboditi odgovornosti. On pusti Ivinu ruku.

"Gospodin Saganski će se pobrinuti za vas", reče on.

"Ne..." ostade uporna Iv, ali društvo se već uputilo prema vratima, sa istom užurbanom nelagodnošću sa kojom se na brzinu udaljila i Tarnerova skupina. Iv je primetila da se Ročel malo pribrala kako bi ih ispratila. Sem ju je sprečio da krene za njima. Sve što je Iv mogla da uradi, bilo je da potraži pomoć u sobi iza sebe.

Izbor je bio mršav. Od preostalih tridesetak gostiju, većina nije bila u stanju ni sebi da pomogne, a kamoli njoj. Pijanista je svirao uspavljujuće melodije za ples u mraku i četiri para su radila upravo to, obavijeni jedno oko drugoga polagano su se okretali u mestu. Preostali u prostoriji su delovali ili drogirano ili pijano ili ih je dodirnula Džafova obamrlost; neki su sedeli, mnogi su ležali po nameštaju, jedva svesni ičega oko sebe. Među njima je bila i anoreksična Belinda Kristol, njeno istrošeno telo nikome nije bilo od koristi u ovoj opasnosti. Na sofi pored nje, sa glavom u njenom krilu, ležao je sin Badijevog agenta, u istoj meri propao.

Iv ponovo baci pogled prema vratima. Saganski ju je sledio. U očajanju je stala da se osvrće po prostoriji, trudeći se da napravi najbolji mogući izbor i odlučila se za pijanistu. Promuvala se između plesača, panika joj je ponovo ulila dodatnu snagu.

"Prestanite da svirate", reče ona kada stiže do njega.

"Želite li nešto drugo?" upita on, okrenuvši se prema njoj. Pogled mu je bio zamagljen, ali bar nije zakolutao očima prema tavanici.

"Da, nešto glasno", reče ona. "I brzo. Hajde da oživimo malo ovu proslavu, važi?"

"Malo je prekasno za tako nešto", odvrati on.

"Kako se zovete?"

"Dag Frankl."

"U redu, Dag. Ti nastavi da sviraš..." pogledala je ponovo prema Saganskom, koji je stajao iza plesača i posmatrao je. "... potrebna mi je tvoja pomoć, Dag."

"A meni piće", stade on da zapliće jezikom. "Možete li mi dobiti koje?"

"Odmah. Prvo, vidite li onog čoveka na drugom kraju prostorije?"

"Aha, poznajem ga. Svi ga znaju. On je drkadžija."

"Upravo je pokušao da me napadne."

"Zaista?" izusti Dag, namrštivši se. "To je odvratno."

"A moj partner... gospodin Grilo... nalazi se na vrhu kuće..."

"To je zaista odvratno", ponovi Dag. "Dovoljno ste stari da mu budete majka."

"Hvala, Dag."

"To je zaista odvratno."

Iv se nagnu ka svom nepriličnom vitezu. "Potrebna mi je tvoja pomoć", prošaputa ona. "I to odmah."

"Moram da nastavim da sviram", reče Dag.

"Možeš se vratiti i nastaviti kada tebi nabavimo piće, a meni gospodina Griloa."

"Zaista mi je potrebno piće."

"Jeste. To vidim. I zaslužuješ ga. Kako samo sviraš. Zaslužuješ piće."

"Zaslužujem. I te kako."

Ona ispruži ruke, spusti svoje šake na Franklove zglavke i podiže ih sa dirki. Nije se usprotivio. Iako je muzika prestala, plesači su nastavili da se tromo okreću.

"Ustani, Dag", prošaputa ona.

On s mukom ustade, prevrnuvši pri tom stolicu.

"Kuda se ide po piće?" upita on. Bio je nacvrcaniji nego što je mislila. Mora da je svirao pokretan daljinskim upravljačem jer je jedva bio u stanju da napravi koji korak. Ali bio je bar neko

društvo. Uхватила ga je pod ruku, nadajući se da će Saganski pomisliti da je on njoj pritekao u pomoć, a ne obrnuto. "Ovuda", promrmljala mu je ona i povelala ga oko podijuma za igru prema vratima. Krajičkom oka ugledala je Saganskog kako kreće u njihovom pravcu i pokušala da ubrza korak, ali on se isprečio između njih i vrata.

"Nema više muzike, Dag?" upita on.

Pijanista je davao sve od sebe da usredsredi pogled na lice Saganskog.

"Ko si, sad pa ti, kog kurca?" upita on.

"Sem", reče mu Iv.

"Nastavi da sviraš, Dag. Hoću da igram sa Iv."

Saganski ispruži ruku da odvoji Iv od njega, ali Frankl je imao neke svoje ideje o tome.

"Znam šta misliš", reče on Saganskom. "Čuo sam šta govoriš i znaš šta? Jebe mi se. Ako hoću da pušim kurac, ja ću da pušim jebeni kurac, a ako ti nećeš da me zaposliš, Foks hoće! I zato, jebi se!"

U Iv zaikri izvesna nada. Ovde se odvijala psihodrama na koju nije računala. Saganski je bio notorni homofobičar. Očigledno je nekad uvredio Daga.

"Hoću tu damu", reče Saganski.

"E pa nećeš je dobiti", glasio je odgovor, pri čemu je Dag odgurnuo Saganskome ruku. "Ima ona preča posla,"

Saganski nije nameravao tako lako da se preda. Ispružio je ruku ka Iv po drugi put, dobio po prstima, a zatim je dohvatio Daga i počeo da ga odvlači iz Ivinog čvrstog zagrljaja.

Iv je iskoristila priliku koja joj se ukazala i skliznula prema vratima. Iza sebe je čula ljutite glasove obojice i osvrnula se; obigravali su jedan oko drugoga, rasterujući plesače dok su pesnice sevale. Saganski je uputio prvi udarac, poslavši Frankla nazad na klavir. Čaše koje je tamo poredao razleteše se, razbivši se uz tresak. Zatim se bacio za Iv.

"Traže te", reče on, ščepavši je. Napravila je korak unazad kako bi ga izbegla, a noge je pri tom izdaše. Pre nego što je udarila o pod, prihvatise je nečije ruke i ona začu Loboov glas: "Trebalo je da krenete sa nama."

Pokušala je da se usprotivi, ali nije mogla ni reč da izusti koliko je dahtala. Napola ju je odneo do vrata, dok je ona pokušavala da mu objasni da ne može da pođe, da ne može da ostavi Griloa, ali nikako ne uspevajući to jasno da uradi. Primetila je Ročelino lice dok je promicalo pored nje, a onda ju je zapahnuo hladni noćni vazduh i ona je doživela šok koji je samo povećao njenu dezorijentaciju.

"Pomozite joj... pomozite joj..." čula je Loboa kako govori i, pre nego što se snašla, već je bila u njegovoj limuzini, ispružena preko lažnog krzna na sedištu. On je ušao za njom.

"Grilo..." uspela je da izgovori dok je zatvarao vrata. Njen progonitelj je stajao na pragu, ali limuzina se već udaljavala prema kapiji.

"Najjuvrnutija žurka na kojoj sam ikada bio", primeti Lobo. "Gubimo se odavde."

Izvini, Grilo, pomisli ona pre nego što se onesvestila. Ne daj se.

Klark je kod kapije samo mahnulo Loboovoj limuzini da prođe i osvrnuo se prema kući.

"Koliko ih je još ostalo", upita on Reba.

"Možda oko četrdeset", odvrati Reb, zagledan u spisak. "Nećemo ostati celu noć."

Kola koja su čekala preostale goste nisu mogla sva da se parkiraju na Brdu, tako da su se nalazila dole u Gaju; kružila su, čekajući na radio-signal koji će ih pozvati da se vrata gore i pokupe svoje putnike. Bila je to rutina na koju su navikli, dosadu su razbijali tako što su međusobno ogovalali one koje su vozili. Ali večeras nije bilo tračeva o seksualnom životu putnika, niti pohotnih priča o tome šta će vozači raditi kada završe posao. Veći deo vremena radio-aparati su bili tihi, kao da vozači

nisu želeli da otkriju svoje položaje. Tišinu su narušavale samo usputne primedbe vozača o gradu.

"Klanac Mrtvog Drveta", nazvao ga je jedan od njih. "Liči na jebeno groblje."

Reb je bio taj koji ga je učutkao. "Ako nemaš ništa pametnije da kažeš, onda ćuti", primeti on.

"Šta te muči?" upita ga čovek. "Počinju da te muče priviđenja?"

Odgovor je omeo poziv iz drugih kola.

"Jesi li tu, Klark?"

"Aha. Ko je to?"

"Jesi li tu?"

Veza je bila loša i iz časa u čas postajala je sve gora, glas iz kola se pretvarao u statičko krčanje.

"Ovde dole se podigla oluja koja nosi prašinu..." govorio je vozač. "Ne znam da li me čujete, ali podigla se ni od kuda."

"Reci mu da se gubi odatle", reče Reb. "Klark! Reci mu!"

"Čujem te! Vozaču? Briši! Briši odatle!"

"Čuje li me ko?" urlao je čovek, a poruku je gotovo prigušilo spiralno zavijanje vetra.

"Vozaču! Nosi se, u pizdu materinu, odatle!"

"Da li me..."

Umesto kraja pitanja začuo se udar i vozačev glas je presekle buka sudara.

"Sranje!" reče Klark. "Da li iko od vas tamo napolju zna ko je to bio? Ili gde je bio?"

Niko se nije javio iz preostalih kola. Ako je iko i znao, nije hteo dobrovoljno da krene u pomoć. Reb se zagledao između drveća koje je oivičavalo put, prema gradu.

"Dosta", reče on. "Dosta mi je ovog sranja. Odlazim odavde."

"Samo smo mi ostali", podseti ga Klark.

"Ako imaš imalo razuma i ti ćeš otići", reče Reb i počeo da olabavljuje kravatu. "Ne znam šta se ovde dešava, ali neka to bogataši sami reše."

"Na dužnosti smo."

"Ja sam upravo završio!" reče Reb. "Ne plaćaju me dovoljno da bih morao da podnosim ovo sranje! Hvataj!" On dobaci radio Klarku. Bljuvao je belu buku. "Čuješ li to?" upita on. "Haos. To je ono što dolazi."

Dole, u gradu, Tomi-Rej je usporio da baci pogled na slupanu limuzinu. Duhovi su je jednostavno pokupili i bacili. Upravo su izvlačili vozača sa sedišta. Ako se već nije prijavio da postane jedan od njihovih, nameravali su to brzo da isprave, nasilno pretvarajući njegovu uniformu u dronjke baš kao i telo ispod nje.

Poveo je sablasni voz sa Brda kako bi smislio način da se uvuče u kuću. Nije želeo da ponovo doživi poniženje iz bara, da ga stražari premlate i da posle toga nastane pakao. Želeo je da potpuno vlada situacijom kada se pojavi pred ocem u svojoj novoj inkarnaciji kao Dečak-Smrt. Ali ta nada je brzo bledela. Što je više odlagao povratak to su oni postajali razulareniji. Već su demolirali luteransku Crkvu princa mira, dokazavši, ako je bilo kakav dokaz bio potreban, da je kamen isto tako zreo za raščinjavanje kao i meso. Jedan njegov deo, onaj koji je mrzeo Palomo Gaj do srži, želeo je da ih pusti da divljaju. Da ih pusti da sravne ceo grad. Ali ako popusti pred tim nagonom znao je da će potpuno izgubiti vlast nad njima. Pored toga, negde u Gaju nalazilo se jedino ljudsko biće koje je želeo da sačuva od svakog zla: Džo-Bet. Kada se jednom otkine s lanca, oluja neće praviti razlike. Njen život neće vredeti ni pare, isto kao ni životi ostalih.

Znajući da mu je ostalo sasvim malo vremena pre nego što nestrpljenje ovlada njima i ipak unište Gaj, odvezao se do majčine kuće. Ako je Džo-Bet bila u gradu, onda se tamo nalazila; a ako dođe do

onog najgoreg, ščepaće je i vratiti Džafu, koji će znati kako da na najbolji način obuzda oluju.

Mamina kuća, kao i većina kuća u ulici, pa i u celom Gaju, nije bila osvetljena. Parkirao je kola i izišao. Oluja, kojoj je dosadilo da se vuče za njim, sačekala ga je i počela da ga gura.

"Odbij", reče on razjapljenim licima koja su lebdela ispred njega. "Dobićete ono što želite. Sve što želite. Ali ovu kuću, i sve u njoj, ostavite na miru. Jeste li me razumeli?"

Osetili su snagu njegovih osećanja. Čuo ih je kako se smeju, rugajući se njegovoj sažaljenja vrednoj osećajnosti. Ali on je i dalje bio Dečak-Smrt. Trebalo je da mu budu odani, međutim, ta odanost je sve više bleдела. Oluja se povukla malo dalje niz ulicu i ostala tamo da čeka.

Zalupio je vrata na kolima i otišao do kuće, bacivši pogled niz ulicu kako bi se uverio da ga njegova vojska neće prevariti. Još je bila na istom mestu. On zakuca na vrata.

"Mama?" povika on. "Ja sam, Tomi-Rej, mama. Imam ključ ali neću ući dok me ti ne pozoveš. Čuješ li me, mama? Nemaš čega da se bojiš. Neću te povrediti." Čuo je neki zvuk sa druge strane vrata. "Jesi li to ti, mama? Molim te, odgovori mi."

"Šta želiš?"

"Dozvoli mi da te vidim, molim te. Dozvoli mi da te vidim."

Odbravila je vrata i otvorila ih. Mama je bila odevena u crno i kosa joj nije bila upletena. "Molila sam se", reče ona.

"Za mene?" upita Tomi-Rej.

Mama nije odgovorila.

"Nisi, zar ne?" reče on.

"Nije trebalo da se vratiš, Tomi-Rej."

"Ovo je dom", reče on. Zbolelo ga je kada ju je ugledao, više nego što je mislio da je to moguće. Posle otkrovenja koja je doživeo na putu do Misije (žena i pas), zatim događaja u Misiji i užasa sa povratnog putovanja, mislio je da je prevazišao osećanje koje ga je upravo tištalo: tugu od koje mu je knedla zastajala u grlu.

"Želim da uđem", reče on, iako je bio svestan još dok je izgovarao te reči da mu nema povratka. Nikada nije osećao potrebu za porodičnim okriljem. Džo-Bet jeste. Njegove misli se okrenuše tada ka njoj. "Gde je ona?" upita.

"Ko?"

"Džo-Bet?"

"Nije ovde", odvrati mama.

"Gde je onda?"

"Ne znam."

"Ne laži me. Džo-Bet!" počeo je da viče. "Džo-Bet!"

"Čak i da jeste..."

Tomi-Rej joj nije dozvolio da završi. Progurao se pored nje i prekoračio preko praga. "Džo-Bet! To sam ja, Tomi-Rej! Potrebna si mi, Džo-Bet! Potrebna si mi, lutko!"

Više nije bilo važno da li je naziva lutkom, da li joj govori da želi da je ljubi i liže pičku: to je bilo u redu. To je bila ljubav, a ljubav je predstavljala njegovu jedinu odbranu, to jest, jedinu odbranu svih redom, protiv prašine i vetra i svega onoga što je zavijalo u njemu: bila mu je potrebija no ikada. Ne obazirući se na mamine povike, krenuo je kroz kuću, iz sobe u sobu, tražeći je. Svaka prostorija imala je osoben miris, a taj miris je u sebi nosio gomilu sećanja... stvari koje je rekao, učinio ili osetio na ovom ili onom mestu... i sve to ga je preplavljivalo kada bi zastao na vratima.

Džo-Bet nije bila u prizemlju, pa se uputio gore, otvarajući sva vrata na spratu, jedna za drugim: prvo Džo-Betina, zatim mamina. Na kraju, svoja. Njegova soba je bila onakva kakvu ju je ostavio. Krevet razmešten, orman otvoren, peškiri na podu. Stojeći na vratima, shvatio je da gleda stvari dečaka koji kao da više nije postojao. Onaj Tomi-Rej koji je ležao u tom krevetu, znojio se, trzao, spavao i sanjao Zumu i Topangu, zauvek je nestao. Prljavština na peškiru i dlake na jastuku su poslednje što je od njega ostalo. Neće ga pamtiti po dobru.

Niz obraze mu potekoše suze. Kako to da je pre samo pola nedelje bio živ, obavljao svoje poslove, a sada se toliko izmenio da više nije ovamo pripadao, niti je ikada više mogao ovamo da pripada? Šta je on to toliko žarko želeo da se odvojio sam od sebe? Ništa od onoga što je dobio. Biti Dečak- Smrt bilo je beskorisno: samo strah i sjajne kosti. A to što je upoznao svog oca: od kakve mu je to bilo koristi? U početku se Džaf lepo ophodio prema njemu, ali to je bio samo trik koji mu je pomogao da od njega napravi roba. Samo ga je Džo-Bet volela. Džo-Bet je pošla za njim, pokušala da ga izleči, pokušala je da mu kaže ono što nije želeo da čuje. Samo je ona mogla da popravi stvari. Da im neki smisao. Spase ga.

"Gde je ona?" upitao je.

Mama je bila u podnožju stepeništa. Ruke je sklopila ispred sebe i zagledala se u njega. Opet te molitve. Uvek molitve.

"Gde je ona, mama? Moram je videti."

"Ona ne pripada tebi", reče mama.

"Kac!" zaurla Tomi-Rej, krenuvši dole ka njoj. "Sada je Kacova!"

"Isus reče... ja sam uskrsnuće i život..."

"Reci mi gde su, ili ne odgovaram..."

"On koji veruje u mene..."

"Mama!"

"...iako je bio mrtav..."

Ulazna vrata je ostavila otvorena i prašina nošena vetrom počela je da prelazi preko praga, u početku u neznačajnoj količini, ali onda je počela da nadire sve jače. Znao je šta to nagoveštava. Sablasni voz se zahuktavao. Mama je pogledala prema vratima i olujnoj tami iza njih. Izgleda da je shvatila da je kraj na dohvata ruke. Kada je pogled ponovo uperila u sina, u oči su počele da joj nadiru suze.

"Zašto je moralo ovako da se završi?" upitala je nežno.

"Nisam to hteo."

"Bio si tako lep, sine. Ponekad sam mislila da će te to spasti."

"I sada sam lep", reče on.

Ona odmahnu glavom. Suze počеше da se kotrljaju preko oboda njenih očiju i slivaju niz obraze. On ponovo pogleda prema vratima, koja je vetar počeo da cima napred-nazad.

"Ostanite napolju", reče mu on.

"Šta se nalazi tamo napolju?" upita mama. "Tvoj otac?"

"Bolje da ne znaš", odvrati joj on.

Pohitao je niz stepenice da pokuša da zatvori vrata, ali vetar je bivao sve snažniji i na kraju je provalio u kuću. Lusteri su počeli da se njišu. Ukrasi su poleteli sa polica. Kada je stigao do dna stepeništa, prozori su se već rasprskali i na prednjem i na zadnjem delu kuće.

"Ostanite napolju!" ponovo je dreknuo, međutim, fantomi su već dovoljno čekali. Vrata su izletela iz šarki, proletela kroz celo predvorje i razbila ogledalo. Za njima su, zavijajući, uleteli duhovi. Mama je vrisnula kada ih je ugledala, lica su im bila ispijena i gladna, mrlje potrebe u oluji. Očne

duplje su im zjapile, želuci su im zjapili. Kada su začuli krik hrišćanke, usmerili su svoj jed prema njoj. Tomi-Rej je kriknuo da je upozori, ali prašnjavi prsti su iskidali reči pretvorivši ih u besmisao, a zatim se zaleteli, prošavši pored njega, ka maminom grlu. Pokušao je da je dohvati, ali oluja ga je dohvatila, zavrтела i bacila prema vratima. Duhovi su i dalje uletali unutra. Proleteo je kroz njihova promičuća lica, krećući se u suprotnom pravcu od njihovog nadiranja i preleteo preko praga. Začuo je iza sebe još jedan mamin krik, od koga su se zatresli svi još celi prozori u kući i staklo izletelo napolje. Staklo je pljuštalo svuda oko njega. Izbegao je pljusak, ali nije prošao nepovređen.

Međutim, to nije bilo ništa, u poređenju sa štetom koju su pretrpele kuća i oni u njoj. Kada se, posrćući, dočepao sigurnosti trotoara i osvrnuo, video je oluju kako u talasima ulazi i izlazi kroz sve prozore i vrata poput poludele vožnje duhova. Zgrada nije bila dorasla napadu. U zidovima su počele da se javljaju pukotine, tlo ispred kuće stalo je da se otvara kada su jahači stigli u podrum i počeli tamo da prave rusvaj. Pogledao je prema kolima, uplašivši se da su i njih uništili u svom nestrpljenu. Bila su netaknuta. Pojurio je prema njima kada je kuća počela da stenje, krov odleteo u znak predaje, zidovi se izvili. Ako je mama i bila još živa i dozivala ga, nije mogao da je čuje od buke, niti da je vidi u nastaloj zbrci.

Ušao je u kola, jecajući. Na usnama su mu lebdele reči za koje uopšte nije bio svestan da ih izgovara dok nije krenuo:

"...ja sam uskrsnuće i život..."

U stražnjem ogledalu video je da se kuća potpuno predala, kada je vrtlog u njenoj utrobi stao sve da izbacuje napolje. Cigle, ploče od škriljca, zraci i šut leteli su na sve strane.

"...on koji je verovao u mene... blagi Bože, mama, mama... on koji je verovao u mene..."

Delići cigli stali su da dobiju po stražnjem prozoru, koji se rasprsnuo od udaraca, dobovali su i po krovu. Pritisnuo je papučicu za gas i krenuo, napola zaslepljen suzama tuge i užasa. Jednom je već pokušao da im pobjegne i nije uspeo. Ipak se nadao da bi mu to možda ovaj put moglo poći za rukom, ako projuri kroz grad najzaobilaznijim putem koji je znao, moleći se da ih zavora. Ulice nisu bile potpuno prazne. Prošao je pored dve limuzine, obe crne i dugačke, koje su kružile poput ajkula. A onda, na ivici Hrastošume, nasred puta se posrćući pojavio neko koga je poznao. Iako mu je bilo mrsko da stane, bila mu je potrebna uteha koju mu je moglo pružiti jedino neko poznato lice, jer nikada do tada nije osećao toliku potrebu da ga neko uteši, makar to bio i Vilijam Vit. Usporio je.

"Vit?"

Vilijamu je trebalo malo vremena da ga prepozna. Tomi-Rej je očekivao da će ustuknuti kada se priseti ko je on. Njihov poslednji susret, tamo gore u kući na Proplanku Divlje Trešnje, završio se tako što se Tomi-Rej obreo u bazenu, rvući se sa teratom Martine Nesbit, a Vit pobjegao glavom bez obzira, ne bi li sačuvao zdrav razum. Međutim, vreme koje je od tada proteklo, ostavilo je i te kakvog traga na Vilijama, isto kao i na Tomi-Reja. Ličio je na skitnicu, bio je neobrijan, na sebi je imao prljavu i neurednu odeću, a izraz lica mu je bio krajnje očajan.

"Gde su?" glasilo je njegovo prvo pitanje.

"Ko?" zanimalo je Tomi-Reja.

"Moji... posetioci", odvrati Vilijam. "Moji... snovi."

"Izvini", odvrati Tomi-Rej. "Hoćeš da te povezem?"

"Kuda ideš?"

"Kupim se odavde", odvrati Tomi-Rej.

"Aha. Povezi me."

Vit uđe u kola. Kada je zalupio vrata, Tomi-Rej je ugledao poznati prizor u ogledalu. Oluja ga je sledila. On pogleda u Vilijama.

"Ne vredi", reče on.

"A šta vredi?" upita Vit, ne uspevajući da usredsredi pogled na Tomi-Reja.

"Slediće me kuda god pošao. Ništa ih ne može zaustaviti. Dolaziće i dolaziti."

Vilijam pogleda preko ramena u zid od prašine koji je napredovao niz ulicu prema kolima.

"Je li to tvoj otac?" upita on. "Je li on tamo negde?"

"Nije."

"Šta je onda to?"

"Nešto još gore."

"Tvoja mama..." počeo Vit "... razgovarao sam s njom. Kaže da je on đavo."

"Voleo bih da jeste", reče Tomi-Rej. "Đavola možeš prevariti."

Oluja se približavala kolima.

"Moram se vratiti na Brdo", reče Tomi-Rej, koliko sebi toliko i Vitu.

Okrenuo je i krenuo u pravcu Vetrostrmine.

"Da li se tamo nalaze snovi?" upita Vit.

"Tamo se sve nalazi", odvratio Tomi-Rej, nesvestan koliko je to što je kazao bilo tačno.

"Žurka je gotova", reče Džaf Grilou. "Vreme je da siđemo."

Od Ivinog uspaničenog odlaska jedva da su izmenjali koju reč. Taj se čovek jednostavno ponovo spustio na stolicu sa koje je ustao kako bi se pobrinuo za pobunjenog Lamara, i ostao je tako da čeka dok su odozdo dopirali povišeni glasovi, dok su stizale limuzine do ulaznih vrata, kupile svoje putnike i udaljile se, i... konačno... dok muzika nije utihnula. Grilo nije ni pokušao da umakne. Kao prvo, Lamarovo skljojano telo preprečilo se ispred vrata, tako da bi ga terate sigurno šćepale pre nego što bi uspeo da ga ukloni. A drugo, još značajnije, igrom slućajaja dospeo je u društvo prvog uzroka, entiteta odgovornog za tajne sa kojima se sretao u Palomo Gaju od samog dolaska. Pred njim se, klonuo na stolici, nalazio čovek koji je oblikovao užas, te je sledstveno tome shvatao vizije koje su se razularile u gradu. Njegov odlazak odavde predstavljao bi zanemarivanje dužnosti. U svemu ovome on je trebalo da odigra samo jednu ulogu, ako zaboravimo na kratkotrajnu ulogu ljubavnika Elen Ngijen. Bio je reporter; provodnik između poznatog i nepoznatog sveta. Ako bi okrenuo Džafu leđa, poćinio bi zloćin mnogo teži od bilo kog za koji je znao: odbio bi da bude svedok.

Šta god ovaj čovek bio (lud; opasan po život; ćudovište) on nije bio varalica kao većina onih koje je Grilo tokom svog profesionalnog života intervjuisao ili ispitivao. Grilou je bilo dovoljno da se osvrne po sobi i pogleda stvorenja koja je Džaf okotio, ili ćiji je okot izazvao, pa da shvati da je u društvu moći koja je u stanju da izmeni svet. Nije se usućivao da okrene leđa jednoj takvoj moći. Ići će s njom kuda god ona bude išla, u nadi da će bolje shvatiti njeno delovanje.

Džaf ustade.

"Ni ne pokušavaj da se umešaš", reče on Grilou.

"Neću", odvrati mu Grilo. "Ali dopusti mi da poćem s tobom."

Džaf ga pogleda po prvi put od Ivinog bekstva. Bilo je suviše mračno da bi Grilo primetio da je uperio svoj pogled u njega, ali ga je osetio, bio je oštar poput igala, prodirao je u njega i ispitivao ga.

"Skloni telo", naredi mu Džaf.

Grilo odvrati: "Svakako", i krenu ka vratima. Nije uopšte morao da ga podseća na svoju snagu, Grilou je bilo dovoljno to što je morao da podigne Lamarov leš. Telo je bilo vlažno i toplo. Kada ga je ponovo spustio na pod šake su mu bile lepljive od komedijaševe krvi. Od tog osećaja i mirisa Grilou je pripala muka.

"Samo ne zaboravi..." reče Džaf.

"Znam", odvrati Grilo. "Ne mešaj se."

"Pa. Otvori vrata."

Grilo ga posluša. Uopšte nije bio svestan koliko je u sobi zaudaralo dok ga nije zapahnuo talas hladnog, ćistog vazduha.

"Kreni prvi", reče Džaf.

Grilo iziće u hodnik. U kući je bilo potpuno tiho, ali ona nije bila prazna. U podnožju prvog dela stepeništa ugledao je malu skupinu Roćelinih gostiju koji su ćekali. Svi uperiše oći prema vratima. Nijedno od njih nije pustilo ni glasa niti se pomerilo. Grilo je prepoznao mnoga lica; oni su ovde stajali i ćekali još dok su on i Iv krenuli gore. Sada je oćekivani trenutak došao. Krenuo je niz stepenice prema njima, dok mu se u glavi oblikovala misao: Džaf ga je poslao dole kako bi ga ovi obožavaoci rastrgli. Ali ušao je u njihovo vidno polje, izišao iz njega, a njihovi pogledi ga nisu sledili. Nisu oni ovamo došli da vide majmuna, već ulićnog orguljaša.

Iz sobe na spratu začulo se masovno kretanje: terate su dolazile. Kada je stigao u podnožje

stepeništa, Grilo se okrenuo i pogledao unazad u pravcu iz koga je došao. Prva stvorenja su počela da prolaze kroz vrata. Primetio je da su se izmenila, ali nije bio spreman na stepen te promene. Njihova nametljiva nečistoća sada je bila pročišćena. Postale su jednostavnije, većinu njihovih crta zaklanjala je tama koju su emitovale.

Posle nekolicine prvih pojavio se Džaf. Događaji koji su se zbili od njegovog sučeljavanja sa Flečerom ostavili su na njemu traga. Izgledao je iscrpljen, ličio je gotovo na skelet. Počeo je da silazi i prošao pored bazena raznobojne svetlosti koja je dopirala iz svetiljki ispred kuće svojom živošću preplavljujući njegove blede crte lica. Večeras se daje film Maska crvene smrti, pomisli Grilo; a iznad naslova stajalo je Džafovo ime.

Za njim su usledile sporedne ličnosti, terate, gurajući svoja tela kroz vrata i gegajući se niz stepenice za svojim tvorcem.

Grilo se osvrnu unaokolo i osmotri utihnulo društvo. Svoje laskave poglede još nisu skidali sa Džafa. On je nastavio dalje, niz drugo stepenište. U podnožju ga je čekala druga skupina; među njima je bila i Ročel. Kada je ugledao njenu neverovatnu lepotu, Grilo se istog časa setio svog prvog susreta s njom, kada je silazila niz stepeništa upravo onako kao što je to Džaf sada činio. Njena pojava predstavljala je otkrovenje. Ta lepota joj je davala izgled besprekornosti. Kasnije je saznao da to baš nije bilo tačno. Prvo od Elen, koja mu je podnela izveštaj o Ročelinoj prethodnoj profesiji i sadašnjoj zavisnosti, a sada se u to uverio i vlastitim očima, videvši tu ženu nakon što je podlegla Džafovoj izopačenosti kao i sve ostale njegove žrtve. Lepota nije mogla da je odbrani. Najverovatnije nije postojala nikakva odbrana. Stigao je do podnožja stepeništa i ostao tamo da sačeka Džafa za kojim su se vukle njegove legije. Za ovo kratko vreme, od trenutka kada se pojavio na vrhu stepeništa, kod njega je nastupila izvesna promena, tanana ali obeshrabrujuća. Njegovo lice, koje je do malopre odavalo strah od shvatanja, sada je bilo bezizražajno kao i lica njegove pastve, mišići su mu bili u toj meri mlitavi da je njegovo silaženje ličilo na jedva kontrolisan hodajući pad. Sva sila moći slila mu se u levu šaku, onu šaku koja je... tamo u Šoping centru... iskrvarila čestice moći koje umalo nisu uništile Flečera. I sada je činila isto; dok mu je visila uz bok, iz nje su kapale perle sjajne truleži nalik na znoj. To nije mogla biti sama moć, pretpostavljao je Grilo, već samo njen nusproizvod, jer Džaf nije ni pokušavao da spreči njihovo rascvetavanje u male tamne cvetove na stepenicama.

Ta šaka je skupljala snagu, crpla ju je iz svih ostalih delova svoga vlasnika (možda, ko zna? iz samog skupa); skladištila je snagu pripremajući se za posao koji ju je čekao. Grilo je pokušao da proučavanjem Džafovog lica okrije njegova osećanja, ali šaka mu je stalno iznova privlačila pažnju, kao da su sve linije sile vodile ka njoj, a svi ostali elementi ovog prizora bili nevažni.

Džaf pređe u predvorje. Grilo krenu za njim. Senovita legija ostade na stepeništu.

U predvorju je još bilo besposlenih gostiju. Neki od njih ponašali su se kao učenici, očiju uprtih u Džafa. Neki su jednostavno bili nesvesni, ispruženi preko delova nameštaja razbacanog unaokolo. Na podu je ležao Sem Saganski, košulja i lice bili su mu krvavi. Malo dalje od njega, sa šakom u kojoj je i dalje stezao sako Saganskog, ležao je još jedan čovek. Grilo nije imao pojma zbog čega je došlo do okršaja među njima, ali on se okončao nokautom.

"Upali svetlo", reče Džaf Grilou. Glas mu je bio bezizražajan kao što mu je postalo i lice. "Upali sva svetla. Dosta je tajni. Želim jasno da vidim."

Grilo je pronašao prekidače u tami i upalio sva svetla. Istog časa je prizor izgubio svaku teatralnost. Jedno ili dvoje presamićenih počese da mrmljaju u znak protesta prekrivši lica šakama kako bi odagnali svetlost. Čovek koji je držao Saganskog otvori oči i zastenja, ali se ne pomeri, osetivši opasnost. Griloov pogled se vrati na Džafovu šaku. Perle moći su sada prestale da kaplju iz

nje. Sazrela je. Bila je spremna.

"Kakva korist od odugovlačenja..." čuo je Džafa kako kaže i video kako podiže levu ruku sa otvorenom šakom u visinu očiju. Zatim je otišao do naspramnog zida i položio dlan na njega.

Zatim je, šake i dalje položene na čvrstu realnost, počeo da je stiska u pesnicu.

Napolju, kod kapije, Klark je primetio da su se u kući upalila svetla i ispustio uzdah olakšanja. To je samo moglo da znači da je proslava završena. Uputio je opšti poziv vozačima koji su kružili (onima koji nisu još bili utekli) naloživši im da se vrate na Brdo. Njihovi putnici će se uskoro pojaviti.

Silazeći sa autoputa na skretanju za Palomo Gaj, znajući da ima da pređe još četiri milje do predgrađa grada, kroz Teslu prođe drhat. Majka je govorila da to znači da ti je neko prešao preko groba. Noćas je to mnogo bolje shvatala. Vesti su bile gore no ikada.

Propuštam glavni događaj, shvatila je ona. Počeo je bez mene. Osetila je da se nešto oko nje promenilo, nešto ogromno, kao da su oni koji su smatrali da je Zemlja ravna ploča sve vreme bili u pravu i da se ceo svet iznenada nagnuo za nekoliko stepeni tako da je sve na njemu skliznulo ka jednom kraju. Nijednog trenutka nije laskala sebi da je ona jedina dovoljno osećajna da to primeti. Možda je imala perspektivu koja joj je dozvoljavala da prizna šta oseća, ali nije sumnjala da se širom države u ovom trenutku, a najverovatnije i širom sveta, ljudi bude obliveni hladnim znojem, ili misle na svoje voljene strepeći za njih. Deca plaču ne znajući zbog čega. Starci veruju da im je kucnuo poslednji čas.

Začula je udar nastao usled sudara na autoputu koji je upravo napustila, posle koga je usledio još jedan, pa još jedan, kako su se kola... čije je vozače pomeo trenutni užas... gomilala. Kroz noć su počele da odzvanjaju sirene.

Svet je okrugao, reče ona sama sebi, poput volana koji držim. Ne mogu da spadnem. Ne mogu da spadnem. Držeći se te misli i volana sa podjednakim očajanjem, nastavila je da vozi ka gradu.

Motreći kada će kola da se pojave, Klark je primetio svetla kako se penju uz Brdo. Međutim, suviše su sporo napredovala da bi to bili farovi. Znatiželja ga je nagnala da napusti svoje mesto i krene nizbrdo. Prevalio je možda dvadeset jardi pre nego što je, zašavši za okuku, na putu otkrio izvor svetlosti. Bili su to ljudi. Skupina od možda njih pedeset, možda i više, pela se ka vrhu. Lica i tela su im bili nejasni, ali svi su sijali u mraku poput maski na Dan mrtvih. Na čelu te skupine nalazila su se dva deteta koja su izgledala dosta normalno. Ali, imajući u vidu gomilu koja je išla za njima, sumnjao je u to. Dečak podiže pogled uz Brdo prema njemu. Klark se povuče, okrenuvši se u nameri da poveća razdaljinu između sebe i rulje.

Reb je bio u pravu. Trebalo je mnogo ranije da ode i prepusti ovaj prokleti grad sam sebi. Unajmljen je da spreči ulazak padobranaca na proslavu, a ne da zaustavlja kovitlace i baklje koje hodaju. Što je mnogo mnogo je.

Odbacio je radio i uspentrao se uz ogradu nasuprot kući. Ukrasno grmlje sa druge strane bilo je gusto i tle se strmo spuštalo, ali on je skliznuo kroz tamu ne mereći da li će stići na drugu stranu Brda u ritama, jednostavno želeći da se nađe što dalje od te kuće kada rulja stigne do kapije.

Grilo je u poslednjih nekoliko dana video stvari koje su ga ostavile bez daha, ali je ipak uspeo da pronađe načina da ih ukalupi u svoj pogled na svet. Međutim, sada se našao pred prizorom koji je potpuno bio van njegove moći shvatanja i sve što je mogao da učini bilo je da mu kaže ne.

I to ne jednom, već desetinu puta.

"Ne... ne..." i tako dalje, "ne."

Međutim, poricanje je bilo beskorisno. Prizor je odbijao da se spakuje i ode. Ostajao je. Zahtevao da bude viđen.

Džafovi prsti su ušli u čvrsti zid i šćepali ga. Zatim je napravio korak unazad, za njim još jedan, vukući supstancu stvarnosti prema sebi kao da je napravljena od slatkiša omekšalog na suncu. Karnevalske slike koje su visile na zidu počele su da se deformišu; spoj između zida i tavanice i zida i poda postao je manje određen i krenuo prema Umetnikovoj pesnici, gubeći na oštini.

Kao da je cela prostorija bila projektovana na bioskopskom platnu, a Džaf jednostavno šćepao platno i povukao ga ka sebi. Projektovana slika je još pre samo nekoliko trenutaka izgledala tako živa, a sada se otkrivalo koliko je bila patvorena.

To je film, pomisli Grilo. Ceo ovaj jebeni svet je bioskop.

A razotkrivanje tog blefa zvalo se Umetnost. Skidanje pokrova, mrtvačkog plašta, zastora.

Nije bio jedini koji se zateturao pred ovim otkrovenjem. Nekoliko onih koji su došli da oplakuju Badija Vensa, pokrenuti iz svoje otupelosti, otvorili su oči i ugledali prizor kakav nisu sretali ni na svojim najgorim tripovima.

Čak je i Džaf izgledao zapanjen lakoćom kojom je obavljao ovaj zadatak. Telo koje mu se nikada nije činilo tako krhko, tako ranjivo, toliko ljudsko, kao sada protresalo je drhtanje. Kroz kakva god iskušenja da je prošao kako bi očeličio svoj duh za ovaj trenutak, to nije bilo dovoljno. Ništa nije moglo biti dovoljno. Ovo je bila umetnost koja je prkosila stanju telesnosti. Sve najdublje izvesnosti postojanja bile su proigrane pred njom. Odnegde iza zaklona, Grilo je začuo zvuk koji je postajao sve glasniji, koji mu je ispunio lobanju poput otkucaja vlastitog srca. Pozivao je terate. Osvrnuo se unaokolo i video ih kako nadiru kroz vrata kako bi svome tvorcu pružile pomoć u onome što se spremalo. Grilo ih nije zanimao; znao je da može otići u bilo kom trenutku i da niko neće pokušati da ga spreči u tome. Ali nije mogao da okrene leđa svemu ovome, koliko god mu razdiralo utrobu. Šta god da se odigravalo iza tog zastora sveta, uskoro će biti razotkriveno i nema toga što je moglo odvući njegov pogled s tog prizora. Ako bi sada pobegao, šta bi radio? Otrčao do kapije i sa sigurne udaljenosti promatrao šta se događa? Nije bilo sigurne udaljenosti, sada kada je znao ono što je znao. Ostatak života provešće dodirujući materijalni svet svestan da bi se on istopio kada bi posedovao Umetnost u prstima.

Nisu svi bili tako fatalistički raspoloženi. Mnogi od onih koji su bili dovoljno svesni pokušavali su da stignu do vrata. Međutim, bolest rastezljivosti koja je zahvatila zidove već se proširila i na pola poda. Postao je lepljiv pod nogama pobegulja, podižući materiju sobe, dok je Džaf vukao sada već obema šakama.

Grilo je potražio neko čvrsto mesto u prostoriji što se odizala, ali je pronašao samo stolicu koja je bila podložna novim ćefovima fizike kao i sve ostale stvari u sobi. Iskliznula mu je iz ruku i on pade na kolena, usled čega mu ponovo pođe krv na nos. Pustio je krv da curi.

Podigavši pogled, utvrdio je da Džaf vuče tako snažno naspramni kraj prostorije da se on već izobličio do nerazpoznatljivosti. Sjaj svetiljki napolju bio je prigušen, utulio se, pretočio se u bezoblični dotok tako napet da neće dugo proći pre nego što pukne. Zvuk sa druge strane nije postao ništa glasniji, ali je postao, i to za svega nekoliko sekundi, gotovo neizbežan, kao da je oduvek bio tu, samo izvan praga čujnosti.

Džaf je privukao k sebi još jednu punu šaku sobe, ali je pri tome do neizdržljivosti napeo zaklon. Nije se pocepao na jednom mestu, već na nekoliko. Soba se ponovo izvrnula. Grilo se uhvatio za pod koji se uzdizao dok su se tela kotrljala pored njega. U tom haosu ugledao je Džafa i učinilo mu se da je ovaj u poslednjem trenutku zažalio zbog svega što je uradio, boreći se sa sirovom supstancom

stvarnosti koju je sakupio kao da pokušava da je baci. Ili ga šake nisu slušale i nisu htele da je puste, ili je ona sada imala vlastiti momentum i otvarala se bez njegove pomoći, jer je preko njegovog lica prešao izraz divljeg užasa i on je vrišteći pozvao svoje legije. Krenule su ka njemu, njihove anatomije pokupile su ponešto od ovog pokretnog haosa. Grilo je ležao priljubljen uz tle dok su se one pentrale preko njega. Tek što su krenule, kada ih je nešto zaustavilo. Ščepavši kože desno i levo od sebe, više ih se nije plašio kada je toliko gorih stvari bilo na pomolu, Grilo se uspravio, to jest uspravio se onoliko koliko je to bilo moguće, i pogledao unazad prema vratima. Taj deo sobe još je manje više bio netaknut. Samo je izvesno izvijanje arhitekture nagoveštavalo ono što se događalo iza njega. Pogled mu se protezao sve do predvorja i dalje do ulaznih vrata. Bila su otvorena. Na njima je stajao Flečerov sin.

Haui je shvatio da postoje privlačne sile veće od tvoraca i gospodara. Postojala je privlačna sila između stvari i njene suprotnosti, njenog prirodnog neprijatelja. To je bilo ono što je napajalo terate kada su se ponovo okrenule prema vratima, prepuštajući sav razulareni kaos u kući Džafovoj kontroli.

"Dolaze!" doviknu on Flečerovoj vojsci, povlačeći se dok se plima terata približavala vratima. Džo-Bet, koja je ušla unutra zajedno sa njim, zastala je na pragu. Uhvatio ju je za ruku i povukao.

"Prekasno je", reče ona. "Zar ne vidiš šta radi? Blagi Bože! Vidiš li?"

Ne obazirući se na to da li je bitka unapred izgubljena ili ne, bića iz snova bila su spremna da se suoče sa teratama, uhvativši zalet čim je bujica pokuljala iz kuće. Penjući se uz Brdo, Haui je očekivao da će predstojeća bitka biti na neki način prefinjena; bitka volje ili uma. Međutim, nasilje koje je sada izbijalo svuda oko njega bilo je čisto fizičke prirode. Sve što su imali da unesu u bitku bila su njihova tela i oni su se predali izvršenju tog zadatka sa žestinom za koju nije ni pretpostavljao da poseduju melanholične duše okupljene u šumi... a još manje onaj civilizovan narod koji je bio u kući Lois Knap. Nije bilo razlike između dece i junaka. Sada su se jedva međusobno razlikovali, dok su poslednji tragovi ljudi kakvima su odsanjani u postojanje bleđeli pred isto tako jednostavnim neprijateljem. Sada su oni predstavljali suštinske stvari. Flečerova ljubav prema svetlosti protiv Džafove strasti ka tami. A ispod obe, nalazila se jedna jedina namera koja ih je ujedinjavala. Uništenje one druge.

Učinio je ono što su tražili od njega, pomisli on; poveo ih je uz Brdo, pozivajući borce kada bi se zaboravili i počeli da se razlažu. Izgubio je one koji su i inače verovatno bili manje koherentno zazvani. Njihova tela su se raspršila pre nego što je uspeo da ih dovede dovoljno blizu da su mogli da namirišu neprijatelja. Za ostale je bio dovoljan stimulans pojava terata. Borili su se dok nisu bili rastrgnuti.

Obe strane su već pretrpele veliku štetu. Delići sjajne tame otkinuti sa tela terata; mlazevi svetlosti izbijali su iz vojske snova kada bi ih ovi drugi rasporili. Ratnici nisu ničim pokazivali da trpe bol. Krv nije tekla iz rana. Izdržavali su napad za napadom, nastavljajući da se bore i trpeći povrede koje bi inače onesposobile sve što je makar izdaleka bilo živo. Tek kada bi ostali bez više od pola svoje supstance oni bi se razmršili i raspršili. Čak i tada vazduh u kome bi se rastočili nije bio prazan. Zujao je i tresao se kao da se rat nastavljao na podatomskom nivou, gde su se pozitivne i negativne energije borile do pat pozicije ili međusobnog uništenja.

Verovatnije se radilo o ovom drugom, ako su sile koje su se borile ispred kuće mogle poslužiti kao primer. Kako su po snazi bile ravnopravne, jednostavno su istrebljavale jedna drugu, na nanetu štetu odgovarajući istom merom, tako da se njihov broj smanjivao.

U vreme kada je Tesla stigla do vrha Brda, bitka se proširila sve do kapije i prelivala napolje na

put. Obličja koja su se nekada mogla raspoznati, a koja su sada predstavljala same apstrakcije, mrlje tame, mrlje svetlosti, kidale su jedna druge. Zaustavila je auto i krenula ka kući. Dva borca se pojaviše između drveća koje je oivičavalo prilazni put i padoše na tle nekoliko jardi ispred nje, udova isprepletanih jednog oko... a činilo se i kroz... drugog. Zagledala se zabezeknuto u njih. Da li je to ono što je Umetnost oslobodila? Kako li su pobjegli iz Suštine?"

"Tesla!"

Podigla je pogled i ugledala Hauija. Objasnio joj je brzo i bez daha.

"Počelo je", reče on. "Džaf koristi Umetnost."

"Gde?"

"U kući."

"A ovi?" upita ona.

"Poslednja odbrana", odvrati on. "Zakansili smo."

A šta sada, lutko? pomisli ona. Nema načina da ovo zaustaviš. Svet je naišao na kosinu i sve klizi.

"Trebalo bi svi da se izgubimo odavde", reče ona Hauiju.

"Misliš?"

"Šta nam drugo preostaje?"

Podigla je pogled prema kući. Grilo joj je kazao da kuća predstavlja lud poduhvat, ali nije očekivala ovako divlje arhitektonske oblike. Svi uglovi su bili blago zaobljeni, nije bilo ničeg uspravnog što nije bilo nagnuto za nekoliko stepeni. A onda je shvatila. Nije se radilo ni o kakvoj postmodernističkoj šali. Nešto unutar kuće joj je povlačenjem menjalo njen oblik.

"Blagi Bože", zausti ona. "Grilo je još tamo unutra."

Još dok je izgovarala te reči, fasada se još malo povila. Kada je postala svesna ove čudnovatosti, preostali učesnici bitke oko nje potpuno su izgubili svaki značaj. Dva plemena koja se čupaju poput besnih pasa. Ljudska posla. Zaobišla ih je ne obraćajući pažnju na njih.

"Kuda ćeš?" upita Haui.

"Unutra."

"Unutra je pustoš."

"Zar ovde napolju nije? Unutra mi je prijatelj."

"Poći ću s tobom", odvrati on.

"Je li Džo-Bet ovde?"

"Bila je."

"Pronađi je. Ja ću pronaći Griloa, pa da se gubimo odavde."

Ne sačekavši odgovor, uputila se prema vratima.

Treća sila koja se noćas razularila u Gaju već je stigla na pola puta uz Brdo kada je Vit shvatio da, koliko god bio dubok njegov bol što je izgubio svoje snove, noćas nije želeo da umre. Stao je da cima kvaku na vratima, spreman da iskoči iz kola, ali ga je obeshrabrila oluja prašine koja se vukla za njima. Pogledao je u Tomi-Reja. Dečakovo lice nikada nije zračilo inteligencijom, ali njegova sadašnja mlitavost bila je zapanjujuća. Delovao je gotovo kao imbecil. Pljuvačka mu je curila sa donje usne, lice mu je bilo sjajno od znoja. Ali ipak je uspeo da izusti jedno ime dok je vozio.

"Džo-Bet", rekao je.

Ona nije čula taj poziv, ali čula je jedan drugi. Iz kuće je dopro krik, prenosio se sa uma na um, a uputio ga je čovek koji ju je stvorio. Nije bio upućen njoj, nagađala je. Nije ni znao da je ona u blizini. Ali ga je ipak uhvatila: bio je to izraz užasa koji nije mogla da prenebregne. Prošla je kroz

vazduh odebljao od materije do prednjih vrata, čiji se gornji deo povijao unutra.

Unutra je bilo još gore. Cela unutrašnjost izgubila je svoju čvrstinu i neumoljivo se slivala ka nekoj središnjoj tački. Nije bilo teško pronaći tu tačku. Ceo omekšali svet kretao se u njenom pravcu.

A tamo, u jezgru, nalazio se, razume se, Džaf. Ispred njega rupa u samoj supstanci stvarnosti koja je, ne praveći razliku, polagala pravo kako na živa stvorenja tako i na nežive stvari. Nije mogla da vidi šta se nalazilo sa druge strane te rupe, ali je mogla da nagađa. Suština; more snova; i u njemu ostrvo o kome su joj i Haui i njen otac pričali, na kome nisu postojali zakoni vremena i prostora i po kome su duhovi hodili.

Ali ako je to bio slučaj... ako je uspeo da ostvari svoju nameru, da iskoristi Umetnost kako bi došao do čuda... zbog čega se toliko plašio? Zašto je pokušao da se povuče pred tim prizorom, kidajući zubima vlastite šake kako bi ih naterao da puste materiju u koju su prodrli?

Razum joj je govorio: vrati se. Vrati se dok još možeš. Privlačna sila onoga što se nalazilo sa druge strane rupe već ju je zahvatila. Mogla je još kratko vreme da joj se opire, ali taj prozor se sve više smanjivao. Međutim, ono čemu nije mogla da odoli bila je glad koja ju je i dovela u kuću na prvom mestu. Želela je da vidi kako se njen otac muči. Nije to bila ljupka želja kakvu obično imaju kćerke, ali ni on nije bio najljupkiji otac. Naneo joj je bol, kao i Hauiju. Potkupio je Tomi-Reja i ovaj se potpuno promenio. Slomio je mami srce i uništio život. Sada je želela da ga vidi kako pati i nije mogla da odvoji pogled od tog prizora. Njegovo samosakaćenje bilo je sve pomahnitalije. Pljuvao je komadiće prstiju, tresao glavom napred-nazad, pokušavajući da porekne sve što je video sa druge strane rupe koju je stvorila Umetnost.

Čula je nečiji glas iza sebe kako izgovara njeno ime, okrenula se i ugledala ženu koju nikada pre toga nije srela, ali koju joj je Haui opisao, koja ju je pozivala da se vrati u sigurnost praga. Nije se obazirala na pozive. Želela je da vidi Džafa kako sam sebe potpuno raščinjuje; ili kako ga odvlače i uništavaju njegova vlastita zlodela. Sve do ovog trenutka nije shvatila koliko ga je mrzela. Koliko će se samo osećati čistijom kada njega nestane sa ovog sveta.

Teslin glas dopro je i do drugih ušiju osim Džo-Betinih. Držeći se za tle nekoliko jardi iza Džafa na osipajućem ostrvu čvrste materije oko Umetnika, Grilo je čuo Teslin poziv i okrenuo se... suprotstavivši se pozivu Suštine... kako bi pogledao u njenom pravcu. Lice mu se zaokružilo od krvi, jer je rupa povlačila sokove naviše kroz njegovo telo. U glavi mu je tutnjalo kao da će svakog časa eksplodirati. Suze su mu bile isisane iz očiju, obrve počupane. Iz nosa su mu tekla dva mlaza krvi, koji su pravo sa njegovog lica oticali u rupu.

Već je video kako je najveći deo sobe bio odnesen u Suštinu. Jedna od prvih koji su otišli bila je Ročel, ona se odrekla i ono malo veza koje je njeno zavisno telo imalo sa čvrstim svetom. Otišli su i Saganski i njegov nokautirani protivnik. Za njima su usledili oni koji su upravo odlazili sa prijema, uprkos naporu koji su ulagali da stignu do vrata. Slike su bile strgnute sa zidova, a za njima i premaz žbuke sa drveta; upravo se predavalo i samo drvo i povijalo u pravcu iz koga je dolazio poziv. Grilo bi im se pridružio, zidovima, gostima i svemu ostalom, da nije bilo Džafove senke koja mu je pružala oskudnu čvrstinu u ovom haotičnom moru.

Ne, ne moru. To je bilo ono što je na trenutak ugledao sa druge strane rupe i ono je posramilo svaku drugu sliku koju je označavala ta reč.

Suština je bila najvažnije more; prvo, nedokučivo. Odrekao se nade da će izbeći njene pozive. Suvviše se približio njenoj obali da bi se okrenuo od nje. Protivstruje ispod površine već su odvukle veći deo sobe. Uskoro će i njega.

Ali kada je ugledao Teslu dozvolio je sebi da se ponada kako bi mogao da preživi i ispriča priču. Ako još ima makar kakve šanse, mora da požuri. Svakog časa se osipalo ono malo zaštite koju mu je

Džaf pružao. Videvši da je Tesla ispružila ruku prema njemu, on je ispružio svoju u njenom pravcu. Razdaljina je bila suviše velika. Nije mogla više da se istegne u sobu kako ne bi ispustila relativnu čvrstinu iza vrata.

Odustala je i odvojila se od otvora.

Nemoj me sada napustiti, pomisli on. Prvo mi pružiš nadu, a onda me napustiš.

Ali kao da nije poznavao Teslu. Povukla se kako bi izvukla kaiš iz pantalona, a zatim se vratila do vrata, pustivši da privlačna sila Suštine razmota kaiš i donese ga njemu nadohvat.

Čvrsto ga je šćepao.

Napolju, na bojnopolju, Haui je pronašao ostatke svetlosti koji su predstavljali Benija Petersona. Izgubili su se gotovo svi osobeni znaci dečaka, ali još ih je dovoljno ostalo da ga je Haui prepoznao. Spustio se na kolena pored njega, razmišljajući o tome kako je glupo žaliti za nečim što je tako kratkoročno, ali se odmah ispravio. I on je bio kratkog veka i nije bio ništa sigurniji u svoj cilj od ovog sna koji je bio Beni Peterson.

Spustio je šaku na dečakovo lice, ali je ono već počelo da se raščinjuje, tako da se raspršilo pod njegovim prstima poput svetlog polena. Uznemiren, podigao je pogled i ugledao Tomi-Reja na kapiji Kunićevog Oka, kako kreće prema kući. Iza njega se kod kapije zadržao čovek koga Haui nije poznavao. A iza obojice, zid zavijajuće prašine koji je sledio Tomi-Reja u kovitlavom oblaku.

Džo-Bet istisnu Benija Petersona iz njegovih misli. Gde li je ona? U pometnji koja je nastala tokom poslednjih nekoliko minuta zanemario ju je. Uopšte nije sumnjao da je ona cilj Tomi-Reja.

Uspravio se i krenuo da presretne neprijatelja, koji se neverovatno izmenio, više valjda nije ni mogao, od njihovog prvog susreta u Šoping centru kada je ostavljao utisak preplanulog, blistavog junaka. Krvlju poprskan, upalih očiju, zabacio je glavu i povikao:

"Oče!"

Prašina koja mu je bila za petama poletela je ka Hauiju kada se ovaj našao sasvim blizu Tomi-Reja. Šta god da ju je začaralo, lica izobličena od mržnje, sa ustima nalik na tunele, odgurnulo ga je u stranu i otišlo svojim poslom, jer ih njegov kukavni život nije zanimao. Pao je na tle, prekrivši glavu i sačekao da pređu preko njega. Kada se to završilo, ustao je. Tomi-Rej i oblak koji ga je sledio, nestali su unutra.

Čuo je glas Tomi-Reja kako nadjačava buku Umetnosti.

"Džo-Bet!" urlao je on.

Shvatio je da je ona u kući. Nije mu bilo jasno zbog čega je ušla unutra, ali morao je stići do nje pre Tomi-Reja, ili će je to kopile odvesti.

Dok je jurio ka ulaznim vratima, video je kako sila iznutra uvlači i odvlači s vidika poslednje ostatke olujne prašine.

Sila koja ih je preuzela postala je vidljiva onog trena kada je stupio preko praga; video je poslednje, haotične tragove oblaka kako bivaju uvučeni u vrtlog koji je zahvatao celu kuću. Ispred njega, sa jedva prepoznatljivim šakama, stajao je Džaf. Haui je tek jednim pogledom osmotrio prizor kada je Tesla dreknula kako bi mu privukla pažnju.

"Pomozi mi! Haui? Haui? Za Boga miloga, pomozite mi!"

Držala se za unutrašnja vrata, čija je geometrija otišla do đavola, drugom šakom vukući nekoga koga vrtlog samo što nije zahvatio. Stigao je do nje u tri koraka, pored njega je proleteo pljusak otpadaka (prag preko koga je upravo prekoračio) i uhvatio je za šaku. Upravo u tom trenutku prepoznao je priliku koja je stajala jard ispred Tesle i bliže čeljustima koje je Džaf otvorio. Džo-Bet!

Kada ju je prepoznao, oteo mu se krik. Okrenula se u njegovom pravcu; nalet otpadaka ju je napola zaslepio. Kada su im se oči srele ugledao je Tomi-Reja kako kreće prema njoj. Mašina je u poslednje vreme bila dosta maltretirana, ali još je u njoj bilo snage. Povukao je Teslu, izvlačeći nju i čoveka koga je pokušavala da spase iz najhaotičnije zone u predvorju. Tomi-Reju je taj trenutak bio dovoljan da stigne do Džo-Bet, da se baci na nju s dovoljno snage, da je obori.

Ugledao je užas u njenim očima kada je izgubila ravnotežu. Video je kako se ruke Tomi-Reja sklapaju oko nje, u najčvršćem od svih zagrljaja. A onda ih je Suština oboje povukla preko sobe pronevši ih pored njihovog oca i odnela u tajnu.

Hau! je urliknuo.

Tesla je otpozadi izvikivala njegovo ime. Nije se obazirao. Oči su mu i dalje bile uprte u mesto sa koga je Džo-Bet nestala i on napravi korak prema vratima. Sila ga je poduhvatila. Napravio je još jedan korak, kao kroz maglu svestan da mu Tesla dovikuje da stane, da se vrati pre nego što bude suviše kasno.

Zar nije znala da je bilo suviše kasno onog trenutka kada je ugledao Džo-Bet? Sve je još onda bilo izgubljeno.

Treći korak i kovitlac ga je zahvatio. Soba je počela da se okreće. Na trenutak je ugledao neprijatelja svoga oca, kako se razjapljuje, kako ga rupa sledi, kako se još više razjapljuje.

A onda je nestao, tamo gde je njegova prelepa Džo-Bet nestala, u Suštinu.

"Grilo?"

"A?"

"Možeš li da ustaneš?"

"Mislím da mogu."

Pokušao je dvaput, i nije uspeo, a Tesla više nije imala snage da ga podigne i ponese dole do kapije.

"Pusti me malo", reče on. Njegove oči se, ne po prvi put, usmeriše prema kući iz koje su jedva umakli.

"Nema šta da se vidi, Grilo", reče ona.

To nipošto nije bilo tačno. Fasada kao da je poticala iz Kaligarija, vrata su bila usisana, prozori otišli istim putem. A unutra, ko zna?

Dok su teturavo išli prema kolima iz haosa je posrćući izišla na mesečinu jedna prilika. Bio je to Džaf. Činjenica da je stajao na obali Suštine i da se odupro njenim talasima svedočila je o njegovoj moći, ali ga je to opiranje skupo stajalo. Od šaka mu je ostalo samo sažvakano meso, ostaci leve visili su u komadima sa kostiju. Lice mu je tako strašno bilo izjedeno, ne zubima, već onim što je video. Praznog pogleda i slomljen, posrćući krenuo je prema kapiji. Pramenovi tame, poslednji ostaci terata, krenuše za njim.

Tesla je strašno želela da priupita Griloa koliko je video od Suštine, ali ovo nije bio pravi trenutak. Bilo joj je dovoljno saznanje da je živ i da joj može ispričati. Meso u svetu u kome je meso propadalo svakog trenutka. Živ, kada se život okončavao svakim ispuštenim dahom i ponovo počinjao svakim udisajem.

A između je vrebala i te kakva opasnost. Sada, kao nikada ranije. Uopšte nije sumnjala u to da je ono najgore tek trebalo da usledi i da negde na suprotnoj obali Suštine Iad Urobori oštre svoju zavist i kreću preko mora sna.

Sedmi deo: DUŠE NA NULI

Predsednici, mesije, šamani, pape, sveci i ludaci pokušavali su... tokom milenijuma... da se novcem, ubistvom, drogom i bičevanjem dočepaju Suštine. U tom svom naumu propali su gotovo svi do jednoga. More sna bilo je manje više sačuvano, o njegovom postojanju kolale su samo izabrane glasine, nikada dokazane, te su one stoga bile samo još moćnije. Dominirajuće vrste Kozma čuvale su ono malo zdravog razuma koji je on posedovao tako što su to more posećivale u snu, tri puta u životu i odlazile iz njega, uvek želeći više. Ta glad ih je napajala energijom. Stvarala bol; izazivala bes. Terala ih da čine dobro u nadi, često nesvesnoj, da će im biti odobren redovitiji ulaz. Terala ih da čine zlo usled idiotske sumnje da neprijatelji protiv njih kuju zaveru, neprijatelji koji znaju za tu tajnu, ali je ne saopštavaju.

Ona nekolicina koji su poput Hauija, Džo-Bet, Tomi-Reja i dvadeset dvoje gostiju iz kuće Badija Vensa pošli na taj put, nisu bili slučajni putnici. Oni su bili izabrani, radi ciljeva Suštine, i otišli su (uglavnom) pripremljeni.

S druge, pak, strane, Hai nije bio ništa pripremljeniji od bilo kog komada nameštaja koji je bio ubačen u grlo pukotine. Prvo je bio zavitlan kroz petlje energije, a zatim u nešto što je ličilo na središte groma, sevanje je bilo kratkotrajno, sjajne vatre pojavile su se svuda oko njega. Iz kuće su iščezli svi zvuci onog trenutka kada je ušao u grlo. Isto kao i komadi đubreta koji su stigli s njim. Bio je bespomoćan, a nije mogao ni da upravlja svojim telom niti da se orijentiše, bio je u stanju samo da se tumba kroz oblak; sevanje je postalo ređe, ali sjajnije, a pasaži tame između postajali su sve dublji, dok nije počeo da se pita ne zatvaraju li se to možda njegove oči i ne nalazi li se tama... zajedno sa osećajem da pada koje ju je pratilo... samo u njegovoj glavi. Ako je to bio slučaj, bio je srećan u njenom zagrljaju, jer su mu sada i misli bile u slobodnom padu i samo su se trenutno usredsređivale na slike koje su izranjale iz tame, čineći se potpuno čvrstim, mada je bio gotovo ubeđen da se nalaze u oku njegova uma.

Stalno je iznova zazivao lice Džo-Bet, uvek kako ga gleda preko ramena. Recitovao joj je reči ljubavi; jednostavne reči za koje se nadao da ih je čula. Ako i jeste, one je nisu nimalo približile. Nije bio iznenađen. Tomi-Rej je bio raščinjen u istom oblaku od misli kroz koji su on i Džo-Bet padali, a braća blizanci polažu pravo na svoje sestre koje seže čak do utrobe. Konačno, oni su zajedno plutali u tom prvom moru, njihove misli i vrpce su se preplitale. Hai nije zavideo Tomi-Reju ni na čemu... ni na lepoti, osmehu, ni na čemu... osim na onom vremenu intimnosti sa Džo-Bet, pre seksa, pre gladi, pre prvog udisaja. Mogao je samo da se nada da će on biti s njom na kraju njenog života isto onako kao što je Tomi-Rej bio na početku, kada godine odnesu seks, apetit i konačno dah.

A onda su njeno lice i zavist nestali, i nove misli su mu ispunile glavu, ili su to bili trenutni snimci istih. Sada nije bilo ljudi, samo mesta, pojavljivala su se i ponovo nestajala kao da se njegov um kretao kroz njih tražeći neko određeno. Našao je ono što je tražio. Nejasnu plavu noć koja je postajala sve opipljivija oko njega. Osećaj pada prekinuo se u trenu. Bio je onaj pravi na pravom mestu, trčao je po daskama koje su odzvanjale dok mu je hladan vetar duvao u lice. Iza sebe je čuo kako ga dozivaju Lem i Riči. Nastavio je da trči i da se sve vreme osvrće. Jedan pogled bio je dovoljan da razreši tajnu gde se nalazi. Iza njega se protezala linija čikaškog neba, njegova svetla bleštala su naspram noći, što je značilo da je vetar koji mu je duvao u lice dolazio sa Mičigenskog jezera. Trčao je duž doka, mada nije znao kog, dok je jezero zapljuskivalo njegove potpornje. Bila je to jedina velika voda koju je ikada upoznao. Ona je uticala na vreme u gradu i njegovu vlažnost; usled nje je vazduh u Čikagu mirisao drugačije nego u bilo kom drugom mestu; stvarala je oluje sa

grmljavinom i bacala ih na obalu. Zaista, jezero je bilo tako nepromenljivo, tako neizbežno, da je on vrlo retko uopšte razmišljao o njemu. A kada jeste, onda je ono za njega bilo mesto na koje su ljudi koji su imali para izvozili svoje čamce, a oni koji su pare izgubili odlazili da se udave.

Sada, međutim, dok je nastavljao da trči duž doka, a Lemovo dozivanje bledele iza njega, pomisao da ga na kraju čeka jezero dirnula ga je kao nikada do tada. On je bio mali; ono ogromno. On pun suprotnosti; ono je jednostavno primalo sve u svoj zagrljaj, ne sudeći ni mornarima ni samoubicama.

Ubrzao je, jedva osećajući pritisak donova o daske, dok je u njemu sve više jačalo osećanje da je ovaj prizor, koliko god izgledao stvaran, predstavljao samo još jednu od izmišljotina njegova uma, oblikovanu na osnovu delića sećanja kako bi lakše prošao kroz ono što bi ga u protivnom dovelo do ludila: kamen međaš između snevane jave života koju je napustio i paradoksa, kakav god on bio, koji je bio pred njim. Što se više bližio kraju doka, sve je postajao sigurniji da je u tome stvar. Njegov korak, koji je već ionako bio lak, sada je postao još lakši, koraci sve duži i duži. Vreme je omekšalo i rasteglo se. Imao je priliku da se zapita da li more sna zaista postoji, bar onako kao što je Palomo Gaj postojao, ili je dok koji je on stvorio pružen u čistu misao.

Ako je to bio slučaj, tamo su se sretale mnoge misli; desetine hiljada svetala kretalo se u vodama pred njim, neke su probijale površinu poput vatrometa, druge su duboko zaranjale. Haui je shvatio da je pronašao i neka koja je sam zapalio. Nije bilo vredno hvale, ali primetio je uočljiv sjaj u svojoj koži, nalik na slabi odjek odjeka Flečerove svetlosti.

Prepreka na kraju doka nalazila se na nekoliko stopa od njega. S druge strane, vode onoga što je sada prestao da smatra Jezerom. Ovo je bila Suština i kroz nekoliko trenutaka sklopiće se nad njegovom glavom. Nije se plašio. Upravo obrnuto. Jedva je čekao da stigne do prepreke i baci se u nju radije nego da traći vreme na koračanje. Ako je bio potreban još koji dokaz da ništa od ovoga nije bilo stvarno, dobio ga je pri sudaru, prepreka se razletela u krhotine koje su se smejjale kada ih je dodirnuo. I on je poleteo. Predstavljao je svetlost koja je padala u more sna.

Element u koji je zaronio nije ličio na vodu jer se u njemu nije ni smočio niti osetio hladnoću. Ali ipak je na njemu plutao, njegovo telo se izdizalo kroz iskričave mehuriće ka površini, a on pri tom nije ulagao nikakav napor. Nije se uplašio da će se udaviti. Prožimalo ga je samo krajnje duboko osećanje zahvalnosti što je ovde, gde je pripadao.

Osvrnuo se preko ramena (koliko osvrtnja) na dok. Poslužio je svojoj svrsi, jer je ono što je moglo predstavljati užas, pretvorio u igru. Sada se raspadao u paramparčad, isto kao i prepreka.

Sav srećan ga je posmatrao kako nestaje. Oslobodio se Kozma, plutao je u Suštini.

Džo-Bet i Tomi-Rej su otišli u pukotinu zajedno, ali njihovi umovi su pronašli različite načine da sebi predstave put i uranjanje.

Užas koji je Džo-Bet osetila kada je poneta izbrisan je iz njene glave u olujnom oblaku. Zaboravila je kaos i osetila mir. Za ruku je više nije držao Tomi-Rej već mama, iz ranijih godina, kada je još bila u stanju da se suoči sa svetom. Šetale su kroz umirujući sumrak, po travi. Mama je pevala. Možda se radilo o nekoj crkvenoj pesmi čije reči je zaboravila. Izmišljala je besmislice kako bi popunila stihove, koji su, kako se činilo, bili u ritmu njihovih koraka. Tu i tamo Džo-Bet bi izgovorila nešto što je naučila u školi, kako bi uverila mamu da je dobra učenica. Sve lekcije su bile o vodi. O tome kako posvuda ima plima, da čak postoje i plime suza, o tome da je život začeta u moru i da u telu ima više vode od bilo kog drugog elementa. Kontrapunkt činjenica i pesme još dugo se nastavio, lagano, ali ona je osetila tanane promene u vazduhu. Vetar je nailazio u češćim naletima i namirisala je more. Izložila mu je lice, zaboravivši na lekcije. Mamina pesma postala je tiša. Džo-

Bet nije više osećala da li se i dalje drže za ruke. Nastavila je da korača, ne osvrćući se. Tle više nije bilo prekriveno travom, već golo, i negde napred obrušavalo se u more, na kome se činilo da ima bezbroj čamaca koji su su ljuljuškali sa upaljenim svećama na pramcima i jarbolima.

Tle je naglo nestajalo. Nije osetila strah čak ni dok je padala. Samo izvesnost da je mamu ostavila za sobom.

Tomi-Rej se našao na Topangi, da li u zoru ili u sumrak, nije bio siguran. Iako na nebu više nije bilo sunca, nije bio sam. Čuo je u tami smeh i šaputavo dahtanje devojaka koje pričaju. Pesak pod njegovim bosim nogama bio je topao i lepljiv od ulja za sunčanje. Nije mogao da vidi serf, ali je znao u kom pravcu treba da potrči. Krenuo je u pravcu vode, znajući da ga devojke posmatraju. Uvek su ga posmatrale. Pravio se da to ne primećuje. Kada se nađe na vrhu talasa, kada se stvarno bude kretao, možda će im uputiti osmeh. A onda će, kada se bude vraćao plažom, jednu usrećiti.

Ali kada je ugledao talase pred sobom, shvatio je da ovde nešto nije u redu. Ne samo da je plaža bila u mraku, a more tamno, već kao da su se neka tela ljuljuškala u peni talasa, a što je bilo još gore, ta tela su bila fosforescentna. Usporio je korak, ali je znao da ne može da stane, okrene se i pođe nazad. Nije želeo da bilo ko na plaži, a naročito ne devojke, pomisli da se uplašio. Međutim, jeste; užasno. U moru se nalazilo neko radioaktivno đubre. Serferi su popadali sa svojih dasaka, otrovani, i pokupili su ih sami vrhovi talasa na kojima su nameravali da jašu. Sada ih je jasno video, koža im je mestimično bila srebrnasta, a mestimično crna, kosa nalik na plave oreole. I njihove devojke su bile s njima, isto tako mrtve kao i serferi u prljavoj peni.

Znao je da nema izbora, morao je da im se pridruži. Sramota koju bi doživeo ako bi se okrenuo i vratio obalom bila je gora od umiranja. Posle ovoga će svi oni postati legende. Njega i mrtve jahače talasa, odneće ista plima. Hrabreći sam sebe, zakoračio je u more, koje je istog trenutka postalo duboko, kao da je plaža jednostavno nestala pod njegovim nogama. Otrov mu je već sagorevao sistem; video je kako mu telo postaje svetlije. Počeo je ubrzano da diše, a svako naredno udisanje vazduha bilo je bolnije od prethodnog.

Nešto se očešalo o njega. Okrenuo se, očekujući da ugleda nekog mrtvog serfera, ali bila je to Džo-Bet. Izgovorila je njegovo ime. Nije mogao da nađe reči kojima bi joj odgovorio. Koliko god se trudio da ne pokaže strah, nije uspevao. Upravo je piškio u more; zubi su mu cvokotali.

"Pomozi mi", reče on. "Džo-Bet. Ti si jedina koja mi može pomoći. Umirem."

Zagledala se u njegovo cvokotavo lice.

"Ako ti umireš, onda oboje umiremo", reče ona.

"Kako sam dospeo ovamo? I zašto si ti ovde? Ti ne voliš plažu."

"Ovo nije plaža", odvrati ona. Uхватила ga je za ruke, a od te kretnje su poskočili nekoliko puta poput bova. Ovo je Suština, Tomi-Rej. Sećaš se? Mi se nalazimo s druge strane rupe. Ti si nas provukao."

Primitila je po izrazu njegovog lica da mu se vraća sećanje.

"Oh moj Bože... oh Isuse..." izusti on.

"Sećaš se?"

"Da. Isuse, da." Cvokotanje je preraslo u jecanje kada se priljubio uz nju, obgrlivši je rukama. Nije se opirala. Nije imalo smisla svetiti se u ovom trenutku kada su se oboje nalazili u tako velikoj opasnosti.

"Šššš", reče ona, dopustivši mu da zagnjuri svoje toplo, izranavljeno lice u njeno rame. "Šššš. Ništa ne možemo da učinimo."

Ništa nije ni trebalo činiti. Suština ga se dočepala i on će plutati, i plutati, i možda... na kraju...

sustići Džo-Bet i Tomi-Reja. U međuvremenu mu se dopadalo da bude izgubljen u ovoj ogromnosti. Ona je sve njegove strahove... čitav njegov život, u stvari... činila beznačajnim. Ležao je na leđima i gledao u nebo. To nije bilo, kao što je u prvi mah pomislio, noćno nebo. Nije bilo zvezda, niti onih stajaćih niti onih koje padaju. Nije bilo oblaka koji skrivaju mesec. U stvari, u početku je izgledalo potpuno bezoblično, ali kako su sekunde prolazile... ili minuti, ili časovi; nije znao niti mu je bilo mnogo stalo... shvatio je da se preko njega kreću najtananiji od talasa boje prečnika nekoliko stotina milja. Aurora Borealis je predstavljala sitnicu u poređenju sa ovim prizorom, u kome je, na mahove, mislio da je video obličja koja su se obrušavala i penjala, nalik na jata raža od po pola milje u prečniku, koje su se hranile u stratosferi. Nadao se da će se bar malo spustiti, kako bi ih jasnije osmotrio, ali opet možda, mozgao je on, one nisu imale šta jasnije da pokažu. Nije sve bilo dostupno očima. Pojedini prizori su onemogućavali usredsređivanje, hvatanje i analizu. Kao sve ono što je osećao prema Džo-Bet, na primer. To je bilo isto onako čudno i teško uhvatiti kao i boje iznad njegove glave, ili obličja koja su se onde igrala. Videti ih predstavljalo je u istoj meri stvar osećanja koliko i mrežnjače. Šesto čulo bilo je saosećanje.

Zadovoljan svojim usudom, nežno se preokrenuo u eteru i pokušao da pliva u njemu. Početni zamasi su mu dosta dobro uspeli, mada je teško bilo odrediti da li uopšte napreduje kada nije imao s čime da uporedi svoje kretanje. Svetla u moru svuda oko njega... saputnici među koje je i on spadao, pretpostavljao je, mada se činilo da za razliku od njega ne poseduju oblik... bila su suviše neodređena da bi mogao da ih upotrebi kao kote. Da nisu ona možda bila usnule duše? Deca, ljubavnici i umirući, svi su oni putovali vodama Suštine dok su spavali, da bi se smirili i bili uljuljkani, dodirnuti mirom koji će ih nositi, kao što ih je plima nosila, kroz buru u kojoj će se probuditi? Život koji treba proživeti, ili izgubiti; ljubav u koju ulaze u strahu od starenja ili nestajanja posle ove epifanije. Zaronio je lice ispod površine. Mnoga svetlosna-obličja bila su mnogo ispod njega, neka su se nalazila tako duboko da nisu bila veća od zvezda. Nisu se sva kretala u istom pravcu kao i on. Neka, poput raža od pola milje iznad njega, bila su u skupinama, šoali, uzdizali su se i padali. Drugi su išli jedni uz druge. Ljubavnici, pretpostavio je on, mada verovatno nisu svim ovdašnjim snevačima, koji su spavali pored ljubavi svoga života, ta osećanja bila i uzvraćena. Možda svega nekolicini. Ta misao ga je vratila nazad u vreme kada su on i Džo-Bet putovali ovamo; i naterala da se zapita gde li je ona sada. Morao je paziti da ga mir ne otupi; da ga ne natera da je zaboravi. Podigao je lice iz mora.

Zahvaljujući tome, uspeo je da izbegne sudar koji bi usledio kroz nekoliko sekundi. Nekoliko jardi od njega, usred ovog mira nalazilo se nešto što je po svom izgledu bilo šokantno, deo drečave olupine iz Vensove kuće. A nekoliko jardi iza toga, nešto što je još više uznemiravalo, komad naplavine koji je bio suviše ružan da bi ovamo pripadao, pa ipak se ni po čemu nije moglo reći da dolazi iz Kozma. Virio je četiri ili više stopa iznad linije vode, i visio isto toliko ili više ispod nje; čvornovato, voštano ostrvo koje je plutalo poput blede balege u ovom čistom moru. Ispružio je ruku i dohvatio olupinu ispred sebe, prebacio se na nju mlatarajući. Ovaj čin odneo ga je bliže enigmatičnosti.

Bila je živa. Nije ju jednostavno naseljavalo nešto živo, već je cela bila od žive materije. Iz nje su dopirali otkucaji dva srca. Njena površina je, izvan svake sumnje, sijala poput kože, ili nekog njenog derivata. Ali šta je to, u stvari, bilo, nije mu postalo jasno dok nije gotovo mogao da se očeše o nju. Tek je tada ugledao mršave prilike... dva gosta sa proslave... koji su stezali jedan drugoga sa izrazom besa na licima. Nije imao čast da se druži sa Semom Saganskim, niti da čuje kako nagriženi prsti Daga Frankla prebiraju po klavijaturi. Video je samo dva neprijatelja, koji ne samo da su bili nerazdvojivi, već su se nalazili u srcu ostrva koje kao da je poteklo iz njih. Iz njihovih leđa, poput ogromnih grba. Iz njihovih udova, nalik na nove udove koji nisu podizali branu pred neprijateljem

već su se mešali s njegovim telom. Ta struktura je i dalje dobijala nove kvržice, začetke daljnog rasta, koji su izbijali duž udova, ali tako da svaka nova varijacija nije oponašala prvobitni oblik... ruku, kičmu... već onu koja joj je neposredno prethodila, tako da je svaka daljnja varijacija bivala sve manje ljudska, i na njoj je bilo manje mesa. Prizor je bio, pre bi se moglo reći zadivljujući nego uznemirujući, a usredsređenost boraca jednog na drugog, nagoveštavala je da oni tokom ovog procesa nisu osećali bol. Dok je posmatrao ovu strukturu kako raste i širi se, Haui je neodređeno shvatio da posmatra rađanje čvrstog tla. Možda će borci na kraju umreti i raspasti se, ali sama struktura nije bila u toj meri sklona propadanju. Već su perimetri ovog ostrva i njegovi visovi više podsećali na korale, nego na meso, onako čvrsti i skoreli. Kada borci umru, postaće fosili zakopani u srcu ostrva koje su sami stvorili. Samo ostrvo nastaviće da pluta.

Pustio je splav olupinu i odgurnuo se dalje, pored ostrva. Naplavine i pobacane stvari sada su prljale površinu mora: nameštaj, komadi žbuke, držači za svetiljke. Plivao je pored glave i vrata konjića sa ringišpila, čije je nacrtano oko zurilo unazad kao da je užasnuto što vidi da je glava odvojena od tela. Ali među ovim otpacima nije bilo nikakvog znaka koji bi nagoveštavao nastajanje ostrva. Izgleda da Suština nije stvarala iz stvari bez umova, mada se pitao da li bi njen genije odgovorio... kada bi mu bilo dato dovoljno vremena... na tragove umova koji su stvorili ove artefakte. Da li je Suština mogla da iz glave nekog drvenog konja iznedri ostrvo koje bi dobilo ime po tvorcu konja? Sve je bilo moguće.

Nikada nije ništa istinitije bilo izrečeno niti pomišljeno.

Sve je bilo moguće.

Džo-Bet je znala da nisu sami. To i nije bila neka uteha, ali predstavljala je bar nešto. Tu i tamo čula bi nečije dozivanje, glasovi su povremeno bili uznemireni, ali isto tako često bili su i pomahnitali, nalik na pastvu koja se prostirala po površini Suštine napola užasnuta, napola puna strahopoštovanja. Nije odgovorila ni na jedan od tih poziva. Kao prvo, viđala je prilike koje su plutale pored nje, uvek na izvesnoj udaljenosti, koje su nagoveštavale da ljudi ovde ne ostaju ljudska bića. Postaju neprirodni. Imala je dovoljno problema da iziđe na kraj sa Tomi-Rejom (koji je predstavljao drugi razlog što nije odgovorila na pozive) i nije joj bilo do zazivanja novih nevolja. On je od nje tražio da mu sve vreme posvećuje pažnju; pričao joj je dok su plutali, potpuno bezizražajnim glasom. Imao je mnogo toga da joj kaže, između izvinjenja i jecaja. Nešto od toga je već znala. Priču o tome kako se dobro osećao kada im se otac vratio i kako se osećao izdan kada ih je obojicu odbacila. Ali bilo je tu još mnogo toga i neke stvari su joj slomile srce. Prvo joj je ispričao o svom putovanju u Misiju, iznosio je, uglavnom, samo pojedine delove priče, ali ona je odjednom prerasla u svesni tok opisa užasa kojima je prisustvovao i koje je počinio. Možda bi i pala u iskušenje da ne poveruje u najgore delove... ubistva, vizije vlastitog raspadanja... da nije bilo njegove lucidnosti. Nikada ga u životu nije čula da se tako dosledno izražava kao kada joj je opisivao kako to izgleda biti Dečak-Smrt.

"Sećaš se Endija?" upitao ju je u jednom trenutku. "Imao je istetoviran znak... bila je to lobanja... na grudima, iznad srca?"

"Sećam se", odvrati ona.

"Imao je običaj da kaže da će se jednoga dana popeti na talas kod Topange... u poslednjoj vožnji... i da se nikada više neće vratiti. Imao je običaj da govori kako voli Smrt. Ali nije je voleo, Džo-Bet..."

"Ne."

"Bio je kukavica. Podizao je mnogo buke, ali bio je kukavica. Ja nisam, je li tako? Ja nisam

nikakav mamin dečko..."

Ponovo je počeo da jeca, jače nego ranije. Pokušala je da ga umiri, ali ovog puta njeno tešenje nije imalo uspeha.

"Mama..." čula ga je kako ponavlja, "mama..."

"Šta je sa mamom?" upita ona.

"Nisam ja bio kriv."

"Šta nisi?"

"Samo sam tebe tražio. Nisam ja bio kriv."

"Pitala sam za šta?" upita Džo-Bet, malo ga odgurnuvši od sebe. "Tomi-Rej, odgovori mi. Jesi li je povredio?"

Ličio je na izgrđeno dete, pomisli ona. Izgubio je svaku pretenziju da izgleda muževno. Bio je pravo, balavo derište. Patetično i opasno: neizbežna kombinacija.

"Povredio si je", reče ona.

"Ne želim da budem Dečak-Smrt", pobuni se on. "Ne želim nikoga da ubijem..."

"Ubiješ?" ponovi ona.

Gledao je pravo u nju, kao da ju je njegov izravan pogled mogao uveriti u njegovu nevinost.

"Nisam to ja učinio. Već mrtvaci. Otišao sam tebe da potražim, a oni su me sledili. Nisam mogao da ih se otresem. Pokušao sam, Džo-Bet, zaista sam pokušao."

"Moj Bože!" izusti ona odgurnuvši ga iz svog zagrljaja.

Nije to učinila naročito snažno, ali je ta njena kretnja nesrazmerno jako uzburkala element Suštine. Neodređeno je bila svesna da je uzrok ovome njeno gnušanje; Suština je vlastitim uzbuđenjem odgovarala na njeno mentalno uzbuđenje.

"To se ne bi dogodilo da si ostala sa mnom", pobuni se on. "Trebalo je da ostaneš, Džo-Bet."

Odgurnula se od njega, a njena osećanja naterашe Suštinu da proključa.

"Kopile!" dreknula je na njega. "Ubio si je! Ubio si je!"

"Ti si mi sestra", reče on. "Ti si jedina koja me može spasti!"

Ispružio je ruku prema njoj, lice mu se svo pretvorilo u tugu, ali ona je u njegovim crtama nazirala samo maminog ubicu. Mogao je tvrditi da je nevin dok je sveta i veka (ako već nisu i tu granicu prekoračili), nikada mu neće oprostiti. Ako je i primetio njeno gnušanje, odlučio je da ga ignoriše. Počeo je da se rve sa njom, šakama ju je hvatao za lice, zatim za grudi.

"Ne napuštaj me!" počeo je da viče. "Neću ti dopustiti da me napustiš!"

Koliko puta ga je samo pravdala, jer su nekada bili dva jajeta blizanca? Uočavala je njegovu pokvarenost, a ipak mu praštala? Čak je namolila i Hauija da potisne odvratnost koju je osećao prema Tomi-Reju, nje radi. Što je dosta dosta je. Ovaj čovek može biti njen brat, njen brat blizanac, ali on je ubica njihove majke. Mama je preživela Džafa, pastora Džona i Palomo Gaj, da bi je u rođenoj kući ubio vlastiti sin. Bio je to neoprostiv zločin.

Ponovo je ispružio ruke prema njoj, ali ovog puta bila je spremna. Udarila ga je posred lica, jedanput, pa još jedanput, što je snažnije mogla. Šok koji je doživeo primivši udarce naterao ga je da je na trenutak pusti i ona je počela da se udaljava od njega, bacajući mu uzburkano more u lice. Ispružio je ruke ispred sebe kako bi se zaštitio i ona mu je umakla, neodređeno svesna da joj telo nije više onako glatko kako je nekada bilo, ali nije zastala da otkrije zbog čega. Sada joj je najvažnije bilo da se što je više moguće udalji od njega; da ga spreči da je ikada više dodirne; ikada. Nastavila je snažnim zamasa, ne obazirući se na njegove jecaje. Ovog puta se nije osvrnula, bar dok njegov glas nije zamro. Tada je usporila i osvrnula se. Nigde ga nije bilo. Ophrvao ju je bol... bila je to prava agonija... ali snašao ju je još veći užas još pre nego što je u potpunosti postala svesna da je

mama mrtva. Udovi su joj otežali i sve teže ih je izvlačila iz etera. Dok su je suze napola zaslepljivale, podigla je šake ispred lica. Kroz izmaglicu videla je da su joj prsti okoreli, kao da je šake prvo uronila u ulje, a zatim u prezle; i ruke su joj bile sve iskrivljene od sličnog đubreta.

Počela je da jeca, potpuno svesna šta taj užas predstavlja. Suština je počela da se bavi njome. Nekako je uspevala da očvrsne njen bes. More je njeno meso pretvaralo u plodno blato. Iz njega su iskakala obličja isto onako ružna kao i bes koji ih je nadahnuo.

Njeno jecanje pretvorilo se u urlik. Gotovo da je zaboravila kako to izgleda ispustiti jedan ovakav krik, jer je tolike godina bila mamina pripitomljena kćerka, nasmejana za ceo Gaj u ponedeljak ujutro. Sada je mama bila mrtva, a Gaj je verovatno bio u ruševinama. A ponedeljak? Šta je bio ponedeljak? Samo jedno ime nasumice prikačeno danu i noći u dugoj istoriji dana i noći koji su predstavljali život sveta. Sada nisu ništa značili: dani, noći, imena, gradovi ili mrtve majke. Sve što je za nju imalo smisla bio je Haui. On joj je jedini ostao.

Pokušala je da ga zamisli, u očajničkoj želji da se uhvati za nešto u ovom ludilu. Njegov lik joj je izmicao u početku... pred sobom je videla samo izobličeno lice Tomi-Reja... ali je ustrajala, zamišljajući ga na delove. Njegove naočari, bledu kožu, njegov čudan hod. Njegove oči, pune ljubavi. Njegovo zajapureno lice, kakvo je bilo kada se unosio u ono što je govorio, a to je činio često. Njegova krv i ljubav, u jednoj toploj misli.

"Spasi me", zajecala je ona, nadajući se uprkos nadi da su čudne vode Suštine odnele njen krik do njega. "Spasi me, ili je sve gotovo."

"Abernati?"

Bio je jedan sat do svitanja u Palomo Gaju i Grilo je trebalo da podnese i te kakav izveštaj.

"Iznenaduje me da si još u zemlji živih", zareža Abernati.

"Razočaran?"

"Pravi si drkadžija, Grilo. Ne javljaš se danima, a onda me zoveš u šest sati ujutro."

"Imam priču, Abernati."

"Slušam."

"Ispričaću ti je onako kako se sve dogodilo. Ali mislim da je nećeš objaviti."

"Pusti mene da o tome odlučim. Hajde kreći."

"Počinje ovako. Sinoć u mirnom gradiću Palomo Gaj, u okrugu Ventura, zajednici koja obitava na bezbednim brdašcima Doline Simi, našu stvarnost, poznatu onima koji barataju takvim konceptima kao Kozm, rasporila je sila koja je dokazala ovom reporteru da je ceo život jedan film..."

"Koj' ti je kurac?"

"Zaveži, Abernati, ovo ću ti reći samo jednom. Gde stadoh? Oh da... film. Ta sila, kojom je upravljao neko po imenu Randolph Džaf, raskinula je granice onoga što većina naših vrsta smatra jedinom i apsolutnom stvarnošću i otvorila vrata u jedno drugačije stanje bića: more nazvano Suština..."

"Grilo, diktiraš li ti to meni svoju ostavku?"

"Želeo si priču koju se niko drugi ne bi usudio da objavi, je li tako?" upita Grilo. "Prave prljavštine. Ovo je takva priča. Ovo je veliko otkrovenje."

"Zvuči smešno."

"Možda tako u prvi mah zvuče sve vesti koje su u stanju da uzdrmajaju svet. Jesi li o tome razmišljao? Šta bi učinio da sam pokušao da podnesem izveštaj o uskrsnuću? Razapet čovek sklonio kamen. Da li bi to objavio?"

"To je nešto drugo", reče Abernati. "To se dogodilo."

"I ovo je. Kunem se Bogom. I ako želiš dokaz, ubrzo ćeš ga dobiti."

"Dokaz? Odakle?"

"Samo slušaj", reče Grilo i ponovo podiže izveštaj. "Ovo otkrovenje o krhkosti stanja našeg bića zbilo se na jednom od najveličanstvenijih okupljanja u novijoj filmskoj i TV istoriji, kada se otprilike dve stotine gostiju... holivudskih movatora i drmatora... okupilo u kući Badija Vensa na vrhu brda, Badija Vensa koji je umro ovde u Palomo Gaju početkom nedelje. Njegova smrt, pod tragičnim i tajanstvenim okolnostim, pokrenula je niz događaja čiji klimaks je usledio sinoć kada je izvestan broj gostiju sa prijema organizovanog u znak sećanja na njega bio otrgnut iz nama poznatog sveta. Još nije napravljena potpuna lista žrtava; mada se sa izvesnošću zna da je među njima Vensova udovica Ročel. Takođe nema načina da se išta sazna o njihovoj sudbini. Možda su mrtvi. Možda jednostavno postoje u nekom drugom stanju bića u koje bi se odvažili da uđu samo najodvažniji pustolovi. Za sve namere i potrebe oni su jednostavno nestali sa lica zemlje."

Očekivao je da će ga Abernati prekinuti na ovom mestu, ali na drugoj strani je vladala tišina. I to tako duboka tišina da je Grilo kazao:

"Jesi li još tu, Abernati?"

"Ti si lud, Grilo."

"Spusti mi onda slušalicu. Ne možeš, je l' tako? Vidiš, ovde se radi o pravom paradoksu. Ja te prokleta mrzim, ali smatram da si verovatno jedini čovek koji ima petlju da ovo objavi. A svet mora

da sazna."

"Ti jesi lud."

"Samo ti danas prati vesti. Videćeš... od jutros je nestalo mnogo slavnih ljudi. Direktora studija, filmskih zvezda, agenata..."

"Gde se nalaziš?"

"Zašto?"

"Hoću da obavim nekoliko telefonskih razgovora, pa ću te onda pozvati."

"Zbog čega?"

"Hoću da doznam kruže li kakve glasine. Daj mi samo pet minuta. To je sve što tražim. Ne kažem da ti verujem. Jer ti ne vrujem. Ali to je priča i po."

"Istinita je, Abernati. I ja želim da upozorim ljude. Moraju saznati."

"Kao što rekoh, daj mi pet minuta. Jesi li na istom broju?"

"Aha. Ali možda nećeš uspeti da se probiješ. Mesto je praktično napušteno."

"Probiću se." odvrati Abernati i spusti slušalicu.

Grilo pogleda u Teslu."

"Uspeo sam."

"I dalje mislim da ti nije mudro to što želiš da sve ispričaš ljudima."

"Ne počinji opet", reče Grilo. "Ovo je priča koju sam rođen da ispričam, Tesla."

"Tako dugo je predstavljala tajnu."

"Aha, za ljude kao što je tvoj prijatelj Kisun."

"Nije on moj prijatelj."

"Zaista?"

"Pobogu, Grilo, čuo si šta je uradio..."

"Pa zašto onda govoriš o njemu sa tom podsvesnom zavišću u glasu, a?"

Pogledala ga je kao da ju je upravo ošamario.

"Nazivaš me lažljivcem?" upita on.

Ona odmahnu glavom.

"U čemu je privlačnost?"

"Ne znam. Ti si taj koji je samo posmatrao Džafa kako dela. Nisi ni pokušao da ga zaustaviš. Gde je tu privlačnost?"

"I sama znaš da protiv njega nisam imao nikakve šanse."

"Nisi ni pokušao."

"Ne menjaj temu. U pravu sam, zar ne?"

Tesla je otišla do prozora. Kunićevo Oko skrivalo je drveće. Odavde se nije moglo videti da li se pohara širila.

"Misliš li da su živi?" upita ona. "Hau, i ostali?"

"Ne znam."

"Uspeo si da zaviriš u Suštinu, je li tako?"

"Na trenutak", odvrati Grilo.

"I?"

"Ličilo je na neki od naših telefonskih razgovora. Ko će pre da spusti slušalicu. Video sam samo neki oblak. Nigde ni traga od same Suštine."

"Ni od Iada."

"Nije bilo Iada. Možda oni ni ne postoje."

"Puste želje."

"Veruješ svojim izvorima?"

"Potpuno."

"To mi se dopada", primeti Grilo, pomalo ogorčeno. "Danima njuškam unaokolo i na kraju uspem, za nagradu, samo da provirim unutra. Ali ti... ti zaroniš pravo unutra."

"O tome li se radi?" primeti Tesla. "O tome da ti dođeš do priče?"

"Aha. Možda. I da je ispričam. Da nateram ljude da shvate šta se događa u Srećnoj Dolini. Ali čini mi se da ti to stvarno ne želiš. Bila bi srećnija da to ostane među nekolicinom odabranih. Da za to znate samo Ti, Kisun, jebeni Džaf..."

"Ok, želiš da najaviš smak sveta? Učini to, Orsone. Slušaoci širom Amerike jedva čekaju da ih uhvati panika. U međuvremenu, imam nekoliko problema..."

"Ti samozadovoljna kučko."

"Ja sam samozadovoljna! Ja sam samozadovoljna! Čujte samo Gospodina Nadarenog Koji Iznosi Istinu Ili Umire Pokušavajući Griloa! Da li ti je palo na pamet da će, ako Abernati objavi ono što se ovde događa, već za dvanaest časova ovde doći do strašnog procvata turističke industrije? Autoputevi će biti blokirani u oba pravca? A neće li to pogodovati onome, šta god da je to, što izlazi iz grla, a? Vreme je za jelo!"

"Sranje."

"Nisi na to mislio, je li tako? "I dok se mi ovde hvališemo, ti..."

Telefon ju je prekinuo u pola optužbe. Grilo podiže slušalicu.

"Natane?"

"Abernati."

Grilo pogleda u Teslu, koja je stajala leđima okrenuta prozoru i zurila u njega.

"Biće mi potrebno mnogo više od dva paragrafa."

"Šta te je to ubedilo,"

"Bio si u pravu. Mnogo ljudi se nije vratilo kući sa te proslave."

"Je li to vest jutra?"

"Nije. Što znači da si ti na potezu. Razume se, tvoje objašnjenje o tome gde su otišli je sranje. Najveća fantastika koju sam ikada čuo. Ali to će biti strašna naslovna strana."

"Nazvaću te za ostatak."

"Jedan sat."

"Jedan sat."

Spustio je slušalicu.

"U redu", reče on, gledajući u Teslu. "Pretpostavimo da odugovlačim sa celom pričom do podneva? Šta možemo da učinimo za to vreme?"

"Ne znam", priznade Tesla. "Možda da pronađemo Džafa."

"A šta, kog vraga, može on da učini?"

"Da učini ne može mnogo. Ali može mnogo da raščini."

Grilo ustade i ode u kupatilo, otvori slavinu i ispljuska lice hladnom vodom.

"Misliš li da se rupa može zatvoriti?" upita on, vrativši se nazad u sobu dok mu je voda kapala sa lica.

"Rekoh ti već, ne znam. Možda. Nemam drugi odgovor, Grilo."

"A šta će biti sa ljudima unutra? Blizancima MekGir. Kacom. Ostalima."

"Oni su verovatno već mrtvi", uzdahnu ona. "Ne možemo im pomoći."

"Lako je to reći."

"Pre nekoliko časova bio si čak spreman da se baciš unutra, možda bi trebalo da pođeš za njima."

Daću ti parče kanapa, da se držiš za njega."

"U redu", reče Grilo, "Nisam zaboravio da si mi spasila život i zahvalan sam ti na tome."

"Auh, da, napravila sam nekoliko grešaka u životu..."

"Slušaj, žao mi je. Znam da sam ovome prišao na sasvim pogrešan način. Svestan sam toga. Trebalo bi da napravim nekakav plan. Da ispadnem junak. Ali znaš... ja to nisam. Jedini odgovor koji imam na sve ovo je u stilu starog Griloa. Ne mogu da se promenim. Kada nešto vidim, želim da svet o tome sazna."

"Hoće", brzo reče Tesla. "Hoće."

"Ali ti... i ti si se promenila."

Ona klimnu. "Tu si u pravu", odvrati ona. "Razmišljala sam, kada si rekao Abernatiju da on ne bi objavio priču o uskrснуću: to je priča o meni. Ja sam uskrsnula. I znaš šta me plaši? To što nisam uplašena. Hladna sam. Dobro sam. Lunjam unaokolo u jebenoj vremenskoj petlji, i to je kao..."

"Šta?"

"...kao da sam rođena za ovo, Grilo. Kao da bih mogla biti... oh sranje, ne znam."

"Kaži. Šta god da ti je na umu, kaži."

"Znaš li ko je to šaman?"

"Svakako", odvrati Grilo. "Medicinar. Doktor- veštac."

"Više od toga", odvrati ona. "On je iscelitelj uma. Prodire u kolektivnu psihu i objašnjava je. Uzburkava je. Mislim da su svi glavni izvođači u ovome... Kisun, Džaf, Flečer... oni su šamani. A Suština... ona je prostor iz snova Amerike. Sveta možda. Videla sam te ljudi kako ga sjebavaju, Grilo. Svako na sopstvenom tripu. Čak ni Flečer nije uspeo da pokupi sopstvena govna."

"Onda možda treba promeniti šamana", primeti Grilo.

"Aha. Zašto da ne?" odvrati Tesla. "Ne mogu biti gora od njih."

"Zato želiš da sve zadržiš za sebe."

"To je, svakako, jedan od razloga. Ja to mogu, Grilo. Dovoljno sam uvrnuta, a većina tih šamana bila je, znaš, pomalo otkaćena. Travestiti; oni koji su promenili pol. Svima je sve dostupno. Životinja, povrće i mineral. Želim to da budem. Oduvek sam želela..." ona učuta. "... znaš šta sam oduvek želela."

"Nisam znao do sada."

"E pa sada znaš."

"Nisi baš srećna zbog toga."

"Uskrsnula sam. To je jedan od onih prizora koje šamani moraju da izvedu. Da umru i ponovo ustanu. Ali stalno o nečemu razmišljam... nije gotovo. Moram još nešto da dokažem."

"Misliš da moraš ponovo umreti?"

"Nadam se da ne. Jednom je bilo dovoljno."

"Obično jeste", reče Grilo.

Njegova primedba izmamila joj je osmeh.

"Šta je smešno?" upita on.

"To. Ti. Ja. Stvari ne mogu biti uvrnutije nego što već jesu, je li tako?"

"Bilo bi pošteno da je tako."

"Koliko je sati?"

"Oko šest."

"Sunce će uskoro izići. Mislim da bi trebalo da iziđem da potražim Džafa pre nego što ga svetlost natera da se sakrije."

"Ako već nije napustio Gaj."

"Mislim da to nije u stanju da učini", reče ona. "Krug se zatvara. Sve je čvršći i čvršći. Kunićevo Oko je iznenada postalo središte poznate vasseljene."

"I nepoznate."

"Ne znam da li je zaista baš toliko nepoznata", primeti Tesla. "Mislim da je Suština više nalik na dom nego što mi to mislimo."

Dan je već bio na pragu kada su izišli iz hotela, tama se povlačila pred neprijatnim ničijim dobom između zalaska meseca i izlaska sunca. Dok su prelazili preko hotelskog parkinga jedna odrpana, mračna prilika pepeljastog lica iskorači iz mraka.

"Moram razgovarati sa vama", reče on. "Vi ste Grilo, je li tako?"

"Aha. A vi?"

"Prezivam se Vit. Nekada sam imao kancelariju u Šoping centru. I prijatelje ovde u hotelu. Pričali su mi o vama."

"Šta želite?" upita Tesla.

"Bio sam u Kunićevom Oku", reče on. "Kada ste izišli. Hteo sam još tada da razgovaram sa vama, ali sam se krio... nisam mogao da se pokrenem." On spusti pogled na prednji deo pantalona koji je bio mokar.

"Šta se to tamo gore dešava?"

"Predlažem vam da što pre napustite Gaj", posavetova ga Tesla. "Ono najgore treba tek da usledi."

"Koji Gaj da napustim", odvrati Vit. "Gaja više nema. S njim je gotovo. Ljudi su otišli na odmor i mislim da se više neće vraćati. Ali ja nikuda ne idem. Nemam kuda da pođem. Pored toga..." dok je to govorio samo što nije briznuo u plač "... ovo je moj grad. Ako treba nešto da ga proguta, želim da budem tu dok se to bude događalo. Čak i ako Džaf..."

"Stanite!" prekinu ga Tesla. "Šta znate o Džafu?"

"Ja... sreću sam sam ga. Tomi-Rej MekGir mu je sin, da li to znate?" Tesla klimnu. "E pa, MekGir me je upoznao sa Džafom..."

"Ovde u Gaju?"

"Svakako."

"Gde?"

"Na Proplanku Trešnjinog Drveta."

"Odatle ćemo krenuti", reče Tesla. "Možete li nas tamo odvesti?"

"Svakako."

"Misliš da se jednostavno tamo vratio?" upita Grilo.

"Video si u kakvom je stanju", odvrati Tesla. "Mislim da će potražiti neko poznato mesto na kome se oseća koliko-toliko bezbedno."

"To ima smisla", reče Grilo.

"Ako ima", dodade Vit, "onda je to prva stvar noćas koja ima nekog smisla."

Zora im je otkrila ono što im je Vilijam Vit već opisao: grad je praktično bio pust, stanovnici su se razbežali. Čopor domaćih pasa lunjao je ulicama, jer su ih vlasnici ili oslobodili ili su im oni utekli dok su se ovi panično pakovali. Za dan ili dva postaće mala strvinarska družina. Vit je prepoznao neke pse. Pudlice gospođe Dafin bile su u čoporu; isto kao i dva jazavičara Blejza Hebarda, štenad štenadi štenadi pasa koji su pripadali jednom stanovniku Gaja koji je umro dok je Vit još bio dečak, nekom Edgaru Lotu. Umro je i ostavio novac za podizanje spomenika Ligi Devica.

Pored tih pasa bilo je i drugih znakova koji su govorili o užurbanom odlasku i koji su mnogo više uznemiravali. Ostavljena otvorena vrata garaža; igračke ispuštene na prilaznoj stazi ili kolniku dok su uspavana deca trpana u kola usred noći.

"Svi su znali" reče Vit dok su se vozili. "Sve vreme su znali, ali niko ništa nije govorio. Zbog toga je većina jednostavno zbrisala usred noći. Mislili su da su jedini koji gube razum. Svi su mislili za sebe da su jedini."

"Rekli ste da ste ovde radili."

"Aha", odvrati Vit, "nekretnine."

"Izgleda da će vam posao sutra već procvetati. Imaćete mnogo kuća na prodaju."

"A ko će da ih kupi?" upita Vit. "Ovo će biti ukleto tle."

"Nije Gaj kriv što se sve ovo dogodilo", umeša se Tesla. "To je nesrećni slučaj."

"Zaista?"

"Svakako. Flečer i Džaf su završili ovde jer su ostali bez energije, a ne zato što je Gaj bio na neki način odabran."

"I dalje mislim da će to biti ukleto tle", poče Vit, pa zastade kako bi Grilou rekao gde da skrene: "Sledeće skretanje je za Čistinu Trešnjinog Drveta. A kuća gospođe Lojd je četvrta ili peta s desne strane."

Spolja je izgledala nenastanjena. Kada su provalili unutra, to se i potvrdilo. Džaf nije bio u kući od kada je ismejao Vita u sobi na spratu.

"Vredelo je pokušati", primeti Tesla. "Mislim da treba da nastavimo sa traženjem. Grad nije baš tako velik. Krenućemo od ulice do ulice dok ga ne nanjušimo. Ima li ko neku bolju ideju?" Pogledala je u Griloa, čije su oči na nečemu počivale, a misli mu očigledno bile negde drugde. "Šta je bilo?" upita ga ona.

"A?"

"Neko je ostavio otvorenu vodu", primeti Vit prateći Griloov pogled.

Voda je odista curila ispod prednjih vrata kuće nasuprot Lojdove, dotok je bio postojan, probijao se niz nagib prilaznog puta, prelazio preko trotoara i oticao u slivnik.

"Šta je to toliko zanimljivo?" upita Tesla.

"Upravo sam shvatio..." poče Grilo.

"Šta?"

I dalje je zurio u vodu koja je nestajala kroz rešetku. "Mislim da znam kuda je otišao."

Okrenuo se i pogledao u Teslu.

"Pomenula si neko poznato mesto. Mesto koje najbolje u Gaju poznaje ne nalazi se iznad zemlje, već ispod."

Teslino lice se ozari. "Pećine. Aha. To i te kako ima smisla."

Vratili su se u kola i, sledeći Vitova uputstva kako najbrže da stignu tamo, provezli se ponovo kroz grad... ne obazirući se na crvena svetla u jednosmernim ulicama... u pravcu Srnoudoline.

"Policija će ubrzo početi da pristiže", primeti Grilo. "Da traži nestale filmske zvezde."

"Trebalo bi da odem do kuće i upozorim ih da se udalje", reče Tesla.

"Ne možeš biti na dva mesta odjednom", reče joj Grilo. "Osim ako to nije neka tvoja nova sposobnost koje još nisi svesna."

"Smešno, u pičku materinu."

"Moraće malo da se pomuče. Nas čekaju važnija posla."

"Tačno", složi se Tesla.

"Ako se Džaf nalazi u pećinama", poče Vit, "kako ćemo dospeti dole do njega? Nisam ubeđen da

će se jednostavno pojaviti ako ga pozovemo."

"Poznajete čoveka po imenu Hočkis?" upita ga Grilo.

"Svakako. Karolininog oca?"

"Aha."

"On nam može pomoći. Kladim se da je još u gradu. On nas može spustiti dole. Da li može i da nas vrati to je drugi problem, ali pre nekoliko dana mi je izgledao dosta samouveren. Pokušao je da me nagovori da se spustim u pećine s njim."

"Zašto?"

"Opsednut je stvarima zakopanim ispod Gaja."

"Ne pratim vas."

"Nisam siguran ni da ja sam sebe pratim. Najbolje neka on to sam objasni."

Stigli su do šume. Nije bilo ni traga od pratećih zvukova zore, makar i povremenih. Zašli su među drveće i poklopila ih je strašna tišina.

"Bio je ovde", reče Tesla.

Niko nije morao da je pita otkud to zna. Iako im Nuncio nije izoštrio čula, bilo im je jasno da je atmosfera u šumi nabijena očekivanjem. Ptice nisu otišle, samo su se plašile da pevaju.

Vit je bio taj koji ih je poveo do čistine; lako se snalazio, kretao se poput čoveka koji je tačno znao kuda se uputio.

"Često dolazite ovamo?" upita Grilo napola u šali.

"Gotovo nikada", odvrati Vit.

"Stanite", iznenada prošaputa Tesla.

Čistina je bila pred njima, mogli su je videti između drveća. Klimnula je u njenom pravcu.

"Pogledajte tamo", reče ona.

Jard ili dva iza policijske barikade, u travi se prevrtao dokaz da je Džaf odista ovamo utekao. Jedna od terata, suviše slaba i ranjena da prevali poslednjih nekoliko jardi do sigurnosti pećine, proživljavala je poslednje trenutke, ispuštajući bolesnu svetlost dok se raspadala.

"Ne može nam ništa", reče Grilo spremajući se da zakorači na čistinu.

Tesla ga uhvati za ruku. "Mogla bi da opomene Džafa", reče ona. "Ne znamo u kakvoj je vezi sa tim stvarima. Ne moramo dalje. Znamo da je ovde."

"Tačno."

"Hajde da pronađemo Hočkisa."

Krenuli su nazad istim putem.

"Znate li gde stanuje?" upita Grilo Vita kada su dobrano odmakli od čistine.

"Ja znam gde svako u Gaju stanuje", odvrati Vit. "Ili je stanovao."

Prizor pećina izgleda da ga je uzdrmao, tako da je Grilo, uprkos njegovoj tvrdnji da retko tamo navraća, podozrevao da on tamo odlazi na neku vrstu hodočašća.

"Odvedite Teslu do Hočkisa", reče Grilo. "Naći ćemo se tamo."

"Kuda ćeš ti?" zanimalo je Teslu.

"Hoću da proverim da li je Elen napustila Gaj."

"Ona je razumna žena", glasio je odgovor. "Uverena sam da jeste."

"Ipak ću proveriti", reče Grilo, ne dozvolivši da ga odvrati od nauma.

Ostavio ih je kod kola i krenuo u pravcu Elenine kuće, prepustivši Tesli da prekine Vitovo zurenje u pravcu šume. Kada je Grilo zavio za ugao, ona još u tome nije uspela. Zurio je prema drveću, kao da ga je ona čistina pozivala da se vrati u neku zajedničku prošlost, i jedva je uspevao da odoli tom pozivu.

III

Nije Haui pritekao u pomoć Džo-Bet u njenom usamljeničkom užasu već plima, koja ju je dohvatila i ponela... dok je ona svaki čas sklapala oči (a i kada ih je držala otvorene, bile su zamagljene od suza)... prema mestu koje je videla, mada samo na trenutak, kada su ona i Haui zajedno plivali u Suštini: Efemeris. U elementu koji ju je izdigao začinjao se metež, ali ona toga nije bila svesna isto kao što nije bila svesna ni blizine ostrva. To nije bio slučaj i sa ostalima. Da je bila svesnija svoje okoline, primetila bi tanani, ali neporeciv nespokoj koji je strujao među dušama što su plivale u eteru Suštine. Njihovo kretanje nije više bilo tako postojano. Poneki... možda oni koji su bili prijemčiviji za glasine koje su strujale eterom... prestali su da napreduju i ostali da vise u tami poput utopljenih zvezda. Drugi su se spustili dublje, u nadi da će izbeći kataklizmu o kojoj se šaputalo. Preostali, njih veoma mali broj za sada, potpuno su zgasli, probudivši se u svojim krevetima u Kozmu zahvalni što su izbegli opasnost. Međutim, za većinu je ta poruka bila suviše prigušena da bi je mogli čuti; ili ako su je čuli, njihov nespokoj je nadjačalo zadovoljstvo što se nalaze u Suštini. Oni su se uzdizali i padali, uzdizali i padali, a put ih je više nego često nosio tamo gde se i Džo-Bet uputila: ka ostrvu u san-moru.

Efemeris.

To ime je odzvanjalo u Hauijevoj glavi još od trenutak kada je čuo Flečera kako ga prvi put izgovara.

Šta ima na Efemerisu? upitao je, zamišljajući nekakvo rajsko ostrvo. Odgovor njegovog oca nije ga baš naročito prosvetlio. Velika i tajna predstava, rekao je, a taj odgovor je nametao desetinu novih pitanja. Sada, kada se ostrvo pomaljalo pred njim, zažalio je što nije bio uporniji u traženju odgovora na ta pitanja. Čak i iz daljine bilo je sasvim jasno da je njegova predstava o tom mestu bila krajnje nepotpuna. Isto kao što Suština nije bila ni u kakvom konvencionalnom smislu more, tako je i Efemeris zahtevao ponovno definisanje reči ostrvo. Kao prvo, on nije predstavljao jedinstveno tlo već se sastojao od mnoštva komada tla, možda njih na stotine, spojenih stenovitim lukovima, tako da je ceo arhipelag podsećao na ogromnu, plutajuću katedralu, sa mostovima poput potpornih stubova, ostrvskim kulama koje su bile sve više što ste bili bliže središnjem ostrvu sa koga su se uzdizali čvrsti stubovi dima u susret nebu. Ta sličnost je bila suviše snažna da bi bila slučajna. Ova slika predstavljala je, izvan svake sumnje, podsvesno nadahnuće arhitekata širom sveta. Graditelji katedrala, kula, pa čak... ko zna?... možda i deca koja se igraju kockama, čuvali su ovo mesto iz sna negde u pozadini svojih umova i izražavali su mu poštovanje kako su najbolje umeli i znali. Pa ipak, njihova remek dela mogla su biti samo približnosti, kompromisi sa gravitacijom i ograničenjima njihovog medijuma. Niti su mogli ikada da čeznu za nečim tako masivnim. Efemeris je bio širok mnogo milja, nagađao je Haui, i nije bilo dela koji nije dotakao genije. Ako je predstavljao prirodni fenomen (a ko je mogao znati šta je to prirodno, na jednom takvom mestu kao što je um?), onda se priroda ovde pokazala mahnito domišljatom. Naterala je čvrstu materiju da igra igre koje bi u svetu koji je ostavio za sobom bili u stanju da igraju samo oblak ili svetlost. Napravila je kule tanane poput trske na čijim vrhovima su balansirale kugle veličine kuća; lica stena izdubila je poput školjki i zidova kanjona koji su izgledali kao da se nadimaju poput zavesa na prozorima; napravila je spiralna brda; oblikovala gromade da liče na grudi, i pse, i otpatke sa nekog ogromnog stola. Toliko sličnosti, ali ni za jednu nije mogao biti siguran da je namerna. Deliće u kome je nazro lice predstavljao je deo jedne druge sličnosti viđene u narednom trenutku, svaka interpretacija predmeta u trenu je bila u stanju da se izmeni. Možda su sve one bile istinite, sve namerne. Možda nijedna to nije bila, a ova

igra sličnosti predstavljala je, poput stvaranja onog doka kada se tek približio Suštini, način njegovog uma da ukroti ogromnost. Ako je to bilo u pitanju, postojao je jedan prizor kojim on nije uspeo da ovlada: ostrvo u središtu arhipelaga, koje se izdizalo pravo iz Suštine, pravo uvis, dim koji je prodirao iz bezbrojnih pukotina u zidovima uzdižući se isto tako uspravno. Njegovu kupolu potpuno je skrivao dim, ali kakva god tajna da je ležala iza njega, predstavljala je nektar za duhove-svetla, koji su se uzdizali do nje rasterećeni, bez tela i krvi, ne ulazeći u dim već lagano u prolazu dodirujući njegov cvet. Pitao se da li ih strah sprečava da zađu u dim, ili je on predstavljao čvršću prepreku nego što se to činilo. Možda će otkriti odgovor kada priđe bliže. Žudeći da što pre tamo stigne, pomogao je plimi i sam zamahujući rukama, tako da se već posle deset ili petnaest minuta pošto je prvi put ugledao Efemeris, nasukao na njegovu plažu. Bila je mračna, mada ne onako mračna kao Suština, i gruba pod njegovim dlanovima; nije bila prekrivena peskom već korom, nalik na koral. Da li je moguće, iznenada se upitao, da je arhipelag bio stvoren na isti način kao i ostrvo koje je video da pluta među otpacima iz Vensove kuće, da je bio stvoren oko prisutnih ljudskih bića u Suštini? Ako je to bio slučaj, pre koliko vremena mora da su oni stigli u san-more, da bi postali u toj meri masivni?

Krenuo je duž plaže, izabravši levu stranu umesto desne, jer je uvek kada bi se našao na raskršću dva puta o kojima je znao podjednako malo, birao onaj levi. Držao se ivice mora, u nadi da će na plaži pronaći Džo-Bet, zahvaljujući istoj onoj struji koja je njega zahvatila. Pošto je izišao iz umirujućih voda, njegovo telo više nije bilo pridržavano i milovano, i spopale su ga strepnje kojih ga je more oslobodilo. Prva, da bi danima mogao da pretražuje arhipelag, čak i nedeljama, a da uopšte ne nađe Džo-Bet. Druga, da mu čak i da je pronađe, predstoji mu borba sa Tomi-Rejom. A Tomi-Rej nije bio sam; on je u Vensovku stigao sa fantomima. Treća: i to je bila, na neki način, poslednja od njegovih strepnji, međutim, postajala je sve važnija... da se nešto u Suštini menjalo. Više nije vodio računa o tome koje su reči najviše odgovarale ovoj stvarnosti: da li je u pitanju neka druga dimenzija ili stanje uma bilo je svejedno. To je, verovatno, ionako bilo jedno i jedinstveno. Međutim, važna je bila svetost ovog mesta. Ni za trenutak nije posumnjao da je sve ono što je napabirčio o Suštini i Efemerisu tačno. Ovo je bilo mesto na kome sve vrste koje znaju za slavu mogu videti ponešto. Nepromenjivo mesto; udobno mesto, na kome se zaboravljalo na telo (osim u slučaju prolaznika kakav je bio i on) i na kome je duša koja sneva upoznava let i tajnu. Ali postojali su tanani znaci... pojedini su bili tako tanani da nije bio u stanju da upre prst u njih... da san mesto nije bilo bezbedno. Talasići koji su zapljuskivali plažu, sa plavkastim krestama, nisu bili onako ritmički kao kada je izišao iz mora. Kako se činilo, na sličan način se izmenilo i kretanje svetala u Suštini, kao da se nešto događalo u sistemu što ga je uznemiravalo. Sumnjao je da je za to odgovorno nasilno upadanje tela i krvi iz Kozma. Suština je bila ogromna i umela je da iziđe na kraj sa onima koji su se opirali mirnoći njenih voda: video je taj proces na delu. Ne, šta god da je narušavalo taj mir moralo je biti mnogo značajnije od njegovog prisustva, ili od prisustva bilo kog uljeza sa druge strane.

Počeo je da nailazi na dokaze tih upada, izbačene na obalu. Okvir vrata, komade razmrskanog nameštaja, jastuke i, neizbežno, delove Vensove zbirke. Nedaleko od ovog bednog đubreta, iza okuke plaže, našao je nadu da je plima mogla i Džo-Bet doneti ovamo: još jednog preživelog. Stajala je na samoj ivici Suštine, zureći preko mora u daljinu. Ako ga je i čula kako dolazi, nije pogledala u njegovom pravcu. Njeno držanje (ruke koje mlitavo vise pored tela, opuštene ramena) i upornost njenog pogleda nagoveštavali su da se radi o opčinjenoj osobi. Iako mu je bilo mrsko da prekine njen trans, ako je to bio njen način da se nosi sa šokom usled prinudne promene mesta, nije imao izbora:

"Izvinite", oslovi je on, svestan da je njegova učtivost patetična u ovakvim okolnostima, "jeste li sami ovde?"

Okrenula je glavu ka njemu i on se po drugi put iznenadio. Video je ovo lice desetinu puta, osmehivalo mu se sa TV ekrana, hvaleći vrline šampona. Nije joj znao ime. Ona je jednostavno bila Svilenosjajna Žena. Namrštila se na njega, kao da s mukom usredsređuje pogled na njegovo lice. Pokušao je ponovo da joj postavi pitanje na drugačiji način.

"Ima li još preživelih?" upita on. "Iz kuće?"

"Da", odvrati ona.

"Gde su oni?"

"Samo nastavi dalje."

"Hvala."

"Ovo se ne događa, je li tako?" upita ona.

"Bojim se da se ipak događa", odvrati on.

"Šta se dogodilo sa svetom? Jesu li bacili bombu?"

"Ne."

"Šta je onda bilo?"

"On je još tamo negde", reče on. "S druge strane Suštine. Preko mora."

"Oh", izusti ona, mada je bilo jasno da nije potpuno svarila ovo obaveštenje. "Imaš li malo kokaina?" upitala je. "Ili pilule? Bilo šta?"

"Žao mi je."

Ponovo se zagledala u Suštinu, ostavivši ga da sledi njena uputstva i nastavi duž plaže. Uzburkanost talasa povećavala se sa svakim njegovim pređenim korakom. Ili je to bilo u pitanju, ili je on jednostavno postajao sve prijemčiviji. Možda je u pitanju bilo ovo drugo, jer je počeo da primećuje i druge znake pored ritma talasa. U vazduhu oko njegove glave nemir, kao da se izvan dometa čujnosti vodio razgovor nevidljivih. Na nebu, talasi boje su se kidali u mrlje, nalik na oblake u obliku riblje kosti, a njihovo mirno napredovanje zamenio je isti onaj nemir koji je obojio Suštinu. Svetla su i dalje promicala iznad njegove glave, u pravcu tornja od dima, ali bilo ih je sve manje i manje. Snevači su se sasvim sigurno budili.

Ispred njega, plaža je delimično bila pregrađena gromadama stena povezanim u obliku lanca, tako da je morao da se popne između njih pre nego što je nastavio potragu. Međutim, Svilenosjajna Žena ga je uputila u dobrom pravcu. Nedaleko iza gromada, iza naredne okuke plaže, pronašao je još nekolicinu preživelih, i muškaraca i žena. Nijedno od njih kao da nije bilo u stanju da prevali više od nekoliko jardi kada su izišli iz mora. Jedan je i dalje ležao sa stopalima u talasima, tela prućenog kao da je mrtav. Niko mu nije pritekao u pomoć. Ista klonulost koja je terala Svilenosjajnu Ženu da zuri preko Suštine uticala je i na mnoge od njih, ali nekolicina je bila nepokretna zbog nečeg drugog. Izvukli su se iz Suštine izmenjeni plutanjem u njenim vodama. Njihova tela bila su skorela i iskrivljena, kao da je isti proces koji je goste koji su se borili pretvorio u ostrvo, zahvatio i njih. Mogao je samo da nagađa kakav je kvalitet, ili odsustvo kvaliteta, izdvojio ove ljude od ostalih. Zašto je on, i možda njih pet šest ovde prisutnih, prešao istu razdaljinu kroz isti element kao i ovi paćenici i izišao iz Suštine neizmenjen? Da li su žrtve ušle u more preplavljene osećanjima, i Suština se njima hranila, dok je on naprotiv bio nošen slično snevačima, ostavivši svoj život za sobom na nekom drugom mestu, a sa njim i svu ambiciju, opsesiju; to jest sva osećanja, osim mirovanja koje je Suština podsticala? Uspela je čak da mu izbije iz glave želju da pronađe Džo-Bet, ali ne za dugo. To je sada bila jedina stvar na koju je mislio. Zašao je među preživjele, tražeći je, ali se razočarao. Nije bila među njima, isto kao ni Tomi-Rej.

"Ima li nas još?" upitao je krupnog muškarca prućenog po plaži.

"Još?"

"Znate... poput nas."

I ovaj čovek ga je gledao isto onako zbunjeno i površno kao i Svilenosjajna Žena. Kao da se mučio da dovede u vezu reči koje je čuo.

"Nas", ponovi Haii. "Iz kuće."

Nije dobio odgovor. Čovek je samo nastavio da zuri, staklastim pogledom. Haii je digao od njega ruke i dao se u potragu za kakvim korisnijim izvorom obaveštenja; izabrao je jedinog muškarca među preživelim koji nije zurio preko Suštine. Stajao je visoko na plaži zagledan u toranj od dima u središtu arhipelaga. Putovanje koje je prevalio dođe nije ni njega ostavila neobebeženog. Suština je ostavila traga na njegovom vratu i licu i duž cele kičme. Skinuo je košulju i obmotao je oko leve šake. Haii mu priđe.

Ovog puta se nije izvinjavao, samo je kratko i jasno izjavio:

"Tražim jednu devojk. Plavušu. Oko osamnaest godina. Jeste li je videli?"

"Šta se nalazi tamo gore?" upita čovek umesto odgovora. "Želim tamo da pođem. Želim da vidim."

Haii pokuša ponovo. "Tražim..."

"Čuo sam te."

"Jesi li je video?"

"Nisam."

"Znaš li ima li još preživelih?"

Odgovorio mu je istim bezizražajnim slogom. Haii se razbesneo.

"Šta se to, do đavola, dešava sa svima?" upita on.

Čovek se zagleda u njega. Lice mu je bilo rošavo i daleko od lepog, međutim, usta je razvlačio samo na jednu stranu kada se osmehivao i ručni rad Suštine nije uspeo to da pokvari.

"Ne žesti se", reče on. "Nije vredno."

"Ona je vredna toga."

"Zašto? Ionako smo svi mrtvi."

"Ne nužno. Kako smo ušli tako možemo i da iziđemo."

"Šta, misliš plivajući? Zajebi to, čoveče. Ne vraćam se ja više u tu jebenu supu. Više volim da umrem. Negde tamo gore."

Ponovo se zagledao put planine. "Tamo gore ima nešto. Nešto divno. Znam to."

"Možda."

"Hoćeš da pođeš sa mnom?"

"Misliš da se penješ? Nikada nećeš uspeti."

"Neću do kraja, možda, ali mogu prići bliže. Da omirišem."

Njegova žeđ da otkrije tajnu tornja bila je dobrodošla kada su svi ostali bili tako letargični i Haiiju se nije odvajalo od njega. Međutim, gde god da se Džo-Bet nalazila, na planini sigurno nije bila.

"Pođi bar deo puta sa mnom", reče momak. "Odozgo ćeš imati bolji pregled. Možda primetiš svoju devojk."

To nije bila loša ideja, naročito stoga što su imali tako malo vremena. Nemir u vazduhu postajao je sve opipljiviji sa svakim minutom koji bi prošao.

"Zašto da ne?" reče Haii.

"Tražio sam najlakši put. Čini mi se da će biti najbolje da pođemo nazad preko plaže. Uzgred budi rečeno, ko si ti: Ja sam Garet Birn. Sa dva r. Bez u. Tek da znaš ako budeš pisao nekrolog. A ti si?"

"Haii Kac."

"Rukovao bih se s tobom samo što moja šaka nije više za rukovanje." On podiže ud obmotan

košuljom. "Ne znam šta se dogodilo tamo napolju, ali ja neću više izraditi nijedan ugovor. Možda mi je i drago zbog toga, znaš? To je ionako bio jebeno glup posao."

"Koji?"

"Advokat za industriju zabave. Znaš li vic? Šta dobiješ ako imaš tri advokata za zabavu u govornima do guše?"

"Šta?"

"Nedovoljno govana."

Birn se glasno nasmejao na ovo.

"Hoćeš da vidiš?" upita on, odmotavši šaku. Teško je u onome što je ugledao mogao nazreti nečiju šaku. Prsti i palac su se sjedinili i naduli.

"Znaš šta?" reče on. "Mislim da pokušava da se pretvori u penis. Sve ove godine jebao sam ljude ovim, pravio budale od njih, i konačno je shvatila poruku. To je kurac, slažeš se? Ne, nemoj mi odgovoriti. Hajde da se penjemo."

Tomi-Rej je pustio da san-more deluje na njega dok je plutao, ali nije traćio snagu na to da vidi kakve je promene vršilo. Jednostavno je dozvolio da bes koji je napajao te promene dođe.

Možda su... bes i ljutnja... bili ti koji su ponovo doveli fantome. Prvo ih je postao svestan kao kakvog sećanja, njegov um je počeo da stvara prizore u kojima su ga jurili niz prazne autoputeve Baje, u obliku oblaka nalik na konzerve privezane za pseći rep. U istom trenu kada mu je došla ta misao on ju je i osetio. Hladan vetar mu je zapahnuo lice, njegov jedini deo koji je virio iz mora. Znao je šta se sprema. Osetio je miris grobnica i prašinu u grobnicama. Međutim, tek kada je more oko njega počelo da se peni, otvorio je oči i ugledao oblak koji je kružio iznad njega. Nije to bila ona velika oluja iz Gaja; uništitelj crkava i mama. Bila je to pobesnena kržljava spirala prašine. Ali more je znalo da pripada njemu i otpočelo je novi posao na njegovom telu. Osetio je da mu udovi postaju sve teži. Lice ga je strašno svrbelo. Želeo je da kaže: ovo nije moja legija. Ne krivite mene zbog onoga što oni osećaju. Ali kakva korist od poricanja? On je bio Dečak-Smrt, sada i zauvek. Suština je to znala i shodno tome je obavljala svoj posao. Ovde nije bilo laži. Niti pretvaranja. Posmatrao je duhove kako se spuštaju prema površini mora, usmerivši svoj krug prema njemu. Bes u eteru Suštine se pojačao. Zavrteo se poput čigre pri čemu je krenuo naniže. Pokušao je da zabaci ruke iznad glave, ali bile su teške kao da su od olova i more se jednostavno sklopilo iznad njegove glave. Usta su mu bila otvorena. Suština mu je preplavila grlo; ceo sistem. U toj zbrci mu je do svesti doprla samo jedna misao, nošena Suštinom, a sada progutana u svoj svojoj gorkoj celokupnosti. Da nadolazi zlo za kakvo nikada do tada nije ni čuo. Prvo ga je osetio u grudima, zatim u stomaku i utrobi. Konačno u glavi, poput rascvetavajuće noći. Zvala se Iad, ova noć, a hladnoći koju je donosila nije bilo ravne ni na jednoj planeti u sistemu; čak ni na onima koje su bile toliko udaljene od sunca da na njima nije bilo života. Niko nije posedovao tako duboku i tako pogubnu tamu.

Ponovo je izbio na površinu. Fantomi su nestali, nisu otišli, već su se uselili u njega, uključili su se u njegovu anatomiju koja se upravo preobražavala zahvaljujući radu Suštine. Odjednom mu je, perverzno, bilo milo zbog toga. U noći koja će uslediti, spasće se samo njeni saveznici. Bolje da bude smrt među mnogim smrtima, jer će mu tako bar ostati nada da može biti preskočen u holokaustu.

Udahnuo je vazduh, a zatim ga kroz smeh izdahnuo, prinevši svoje preoblikovane šake, onako teške, do lica. Konačno je poprimalo oblik njegove duše.

Hau i Birn su se peli nekoliko minuta, ali koliko god visoko da se uspeli, najbolji pogled je uvek bio iznad njih: prizor dimne kule. Što su bivali bliže, to je Birnova opsesija više dirala Hauija.

Počeo je da se pita, kao i kada ga je plima po prvi put donela u blizinu Efemirisa odakle je mogao da ga vidi, šta se to veliko i nepoznato krije tamo gore, šta je to tako moćno da može privući spavače sveta do svog praga. Birn uopšte nije bio okretan, s obzirom da je imao na raspolaganju samo jednu šaku. Svaki čas bi se okliznuo. Ali nije mrmljao niti se žalio, mada se broj posekotina i ogrebortina na njegovom nagom telu svakim padom povećavao. Očiju uprtih u najviše domete planine gurao je dalje, naizgled uopšte ne hajući za povrede koje je sam sebi nanosio sve dok se razdaljina između njega i tajne smanjivala. Hauiju je bilo lako da drži korak s njim, ali morao je da zastane svakih nekoliko minuta kako bi osmotrio prizor pod sobom sa novog vidikovca. Nigde duž vidljivog poteza plaže nije bilo ni traga od Džo-Bet i on je sada počeo da se pita da li je mudro postupio kada je pošao sa Birnom. Putovanje je postajalo sve opasnije što su formacije uz koje su se verali bivale strmije, a mostovi koje su prelazili užu. Ispod mostova nije bilo ničeg sve do stenja u dubini. Ponekad, međutim, na trenutak bi zasvetlucala Suština na dnu ovih bezdana, čije vode su bile isto onako pomahnitale kao i na pučini.

U vazduhu je bilo sve manje i manje duhova, ali dok su prelazili luk koji nije bio širi od kakve daske, jedno jato prošlo je tačno iznad njihovih glava i Haui je video da se unutar svake svetlosti nalazi jedna jedina sinusna linija, nalik na sjajnu zmiju. Geneza nije mogla da bude više zavedena, ili zavodljiva, pomisli on, kada je predstavila zmiju smoždenu ljudskom petom. Duša je bila ta zmija i mogla je da leti.

Taj prizor ga je naterao da zastane i donese odluku.

"Ne idem dalje", izgovori on.

Birn mu uzvрати pogled. "Zašto nećeš?"

"Gore me ne čeka ništa bolji pogled na obalu nego odavde."

Pogled nipošto nije bio sveobuhvatan, ali ako bi nastavio da se penje on se ne bi značajnije poboljšao. Pored toga, prilike na plaži ispod njega bile su već toliko sitne da su bile jedva prepoznatljive. Ako nastavi da se penje još nekoliko minuta, neće biti u stanju da prepozna Džo-Bet među ostalim preživelim.

"Zar ne želiš da vidiš šta se nalazi tamo gore?" upita Birn.

"Da, svakako da želim", odvrati Haui. "Ali drugi put." Znao je da je odgovor smešan. Neće biti drugog puta s ove strane njegove samrtničke postelje.

"Onda te ostavljam", reče Birn. Nije traćio dah na pozdravljanje, izlive naklonosti, niti na bilo šta drugo. Umesto toga, nastavio je da se penje. Telo mu je krvarilo i znojilo se, i sada se već pri svakom drugom koraku spoticao, međutim, Haui je znao da bi propao svaki pokušaj da ga pozove da se vrati. Bio bi uzaludan i drzak. Kakvim god životom da je živeo... a prema onome što je kazao moglo se zaključiti da mu je u tom životu nedostajalo samilosti... Birn se trudio da iskoristi poslednju priliku da ga dodirne svetost. Možda je smrt bila neizbežna posledica te potrage.

Haui vrati pogled na prizor ispod sebe. Sledio je liniju plaže, tragajući za i najmanjim znakom kretanja. S njegove leve strane prostirao se potez obale sa koga su počeli da se penju. Još je mogao da vidi skupinu preživelih, na ivici mora, koji su i dalje bili kao hipnotisani. S njegove desne strane, usamljena prilika Svilenosjajne Žene, talasi koji su se razbijali o obalu... njihova tutnjava stizala je i do njegovih ušiju... dovoljno veliki da zaprete da će je pokupiti. A dalje od nje, deo obale na kome se on obreo kada je stigao na ostrvo.

Nije bio prazan. Srce mu je dvostruko brže zakucalo. Neko je posrtao plažom, držeći se što dalje od mora koje je sve prisvajalo. Kosa joj je sijala, čak i na ovoj udaljenosti. To je mogla biti samo Džo-Bet. Kada ju je prepoznao, osetio je i strah za nju. Učinilo mu se da je svaki korak za nju predstavljao pravu agoniju.

Istog časa je krenuo putem koji su došli ovamo, kamenje je na nekoliko mesta ostalo obeleženo Birnovom krvlju. Na jednom takvom mestu, posle deset minuta silaženja, osvrnuo se ne bi li ga ugledao, međutim, vrhovi su bili mračni i, koliko je on mogao da razabere, prazni. I poslednje preostale duše napustile su dimnu kulu; a sa njima je nestao i veći deo svetlosti. Nigde ni traga od Birna.

Kada se okrenuo da nastavi silaženje, on se stvorio pred njim. Čovek je stajao dva do tri jarda niz brežuljak. Mnogobrojne rane koje je sakupio za vreme penjanja bile su beznačajne pored najnovije. Protezala se od bočne strane glave do kuka i kroz nju mu se nazirala utroba.

"Pao sam", reče on jednostavno.

"Sve dovde?" upita Haui, diveći se činjenici da je čovek uopšte bio u stanju da stoji.

"Ne. Sišao sam po vlastitioj volji."

"Kako?"

"Bilo je lako", odvrati Birn. "Sada sam larva."

"Molim?"

"Utvara. Duh. Mislio sam da si me možda video kako padam."

"Nisam."

"Bio je to dugačak pad, ali se dobro završio. Mislim da niko do sada nije umro na Efemerisu. To me čini izuzetnim. U stanju sam da stvaram vlastita pravila. Mogu da se ponašam u skladu sa njima kada god zaželim. Pa mi je palo na pamet da bih mogao priteći u pomoć Hauiju..." Njegov opsesivni žar zamenio je smireni autoritet. "Moraš biti brz", primeti on. "Odjednom su mi mnoge stvari postale jasne, a vesti nisu baš dobre."

"Nešto se događa, je li tako?"

"Iadi", odvrati Birn. "Krenuli su preko Suštine." Izrazi koje nije znao još pre samo nekoliko minuta sada su s lakoćom silazili sa njegovih usana.

"Šta su to Iadi?" upita Haui.

"Neopisivo zlo", odvrati Birn, "pa neću ni pokušati da ga opišem."

"Uputili se u Kozm?"

"Da. Možda bi mogao tamo da stigneš pre njih."

"Kako?"

"Poveri se moru. Ono želi isto što i ti."

"A to je?"

"Da izideš odavde", odvrati Birn. "Zato pođi. I to brzo."

"Razumem."

Birn napravi korak u stranu kako bi propustio Hauija. Dok je to činio, uhvatio je Hauija za ruku zdravom šakom.

"Trebalo bi da znaš..." počeo on.

"Šta?"

"Šta se nalazi na planini. Predivno je."

"Vredno da se za to umre?"

"Stotinu puta."

Zatim je pustio Hauija.

"Drago mi je."

"Ako Suština preživi", reče Birn. "Ako ti preživiš ovo, potraži me. Nedostajace mi razgovor s tobom."

"Hoću", odvrati Haui i krenu niz padinu što je brže mogao, krivudajući čas nespretno čas

samoubilački. Počeo je da izvikuje Džo-Betino ime čim se našao, bar je pretpostavljao da se našao, dovoljno blizu, ali odgovora nije bilo. Plava glava nije podigla pogled sa onog što je proučavala. Možda je njegov glas zaglušivao huk talasa. Stigao je do plaže kao u transu, sav znojav, i pojurio prema njoj.

"Džo-Bet! To sam ja! Džo-Bet!"

Ovog puta ga je čula i podigla pogled. Iako ih je delilo još nekoliko jardi, jasno je video šta je bio razlog njenog posrtanja. Užasnut, usporio je, jedva svestan onoga što čini. Suština se pozabavila njome. Lice u koje se zaljubio u Batrikovom restoranu, lice koje je obeležilo početak njegovog života, predstavljalo je masu šiljatih izraslina koje su joj se širile niz vrat i izobličavale ruke. U jednom trenutku, koji sebi nikada neće potpuno oprostiti, poželeo je da ga ne prepozna i da može da prođe pored nje. Ali prepoznala ga je; glas koji je dopro iza te maske bio je isti onaj koji mu je kazao da ga voli.

Sada je govorio: "Hau!... pomoz mi..."

Raširio je ruke i pustio je u zagrljaj. Telo joj se treslo u groznici.

"Mislila sam da te nikada više neću videti", izgovorila je ona, šakama prekrivajući lice.

"Ne bih te napustio."

"Sada bar možemo umreti zajedno."

"Gde je Tomi-Rej?"

"Otišao je", odvrati ona.

"I mi to moramo da uradimo", reče Hau. "Moramo što brže sa ostrva. Dolazi nešto užasno."

Usudila se da podigne pogled prema njemu, oči su joj bile jasne i plave kao i pre, i gledale su ga poput kakve dragocenosti iz đubrišta. Taj ga je prizor naterao da je stegne još više, kao da je želeo da joj dokaže (a i sebi) da je ovladao užasom. A nije. Prvi put ga je njena lepota ostavila bez daha. Nje više nije bilo. Morao je da pogleda s druge strane njenog nepostojanja u Džo-Bet koju će kasnije zavoleti. To će biti teško.

Skrenuo je pogled sa nje, prema moru. Talasi su bili zaglušujući.

"Moramo se vratiti u Suštinu", reče on.

"Ne možemo!" odvrati ona. "Ja ne mogu!"

"Nemamo izbora. To je jedini način da se vratimo."

"Ona mi je ovo učinila", reče ona. "Promenila me je!"

"Ako sada ne pođemo", reče Hau, "nikada nećemo poći. To je bar prosto. Ako ostanemo ovde, ovde ćemo i umreti."

"Možda je tako i najbolje", reče ona.

"Kako to?" upita Hau. "Kako smrt može predstavljati najbolji izbor?"

"More će nas ionako ubiti. Uvrnuće nas."

"Neće ako mu budemo verovali. Ako mu se predamo."

Nakratko se prisetio svog putovanja ovamo, dok je plutao na leđima, posmatrajući svetla. Ako je mislio da će povratno putovanje biti isto tako prijatno, zavaravao se. Suština nije više bila mirno more duša. Ali šta su drugo mogli?

"Možemo ostati", ponovi Džo-Bet. "Možemo ovde zajedno umreti. Čak i ako se vratimo..."
ponovo je počela da jeca, "...čak i ako se vratimo, ne mogu nastaviti ovakva da živim."

"Prestani da plačeš", reče joj on. "I prestani da govoriš o umiranju. Vratićemo se u Gaj. Oboje. Ako ne zbog nas, a ono bar da upozorimo ljude."

"Na šta?"

"Nešto nadire preko Suštine. Neka invazija. Uputila se ka domu. Zbog toga je more podivljalo."

Kovitlanje neba iznad njega nije bilo ništa manje žestoko. Ni na moru ni na nebu nije bilo ni traga duhovima-svetlostima. Koliko god da su bili dragoceni ovi trenuci koje su provodili na Efemerisu, svi spavači do jednog su zaboravili na putovanje, i probudili se. Zavideo im je na lakoći tog prelaska. Kada bi mogao da pukne prstima i oslobodi se ovog užasa, da se ponovo nađe u vlastitom krevetu. Možda sav u znoju; zaplašen, sigurno. Ali kod kuće. Lako i glatko. Ali to nije važno za uljeze kakvi su bili oni, za meso i krv koji su se nalazili na mestu rezervisanom za duh. Niti za, sada mu je to palo na pamet, za ostale koji su bili ovde. Dugovao im je upozorenje, mada je podozrevao da se niko neće obazreti na njegove reči.

"Pođi sa mnom", reče on.

Uhvatio je Džo-Bet za ruku i oni krenuše nazad duž plaže do mesta na kome su se okupili ostali preživeli. Malo šta se tamo izmenilo, mada više nije bilo čoveka koji je ležao u talasima, bio je odvučen, pretpostavio je Hai, odvuklo ga je more koje je nailazilo u divljim naletima. Očigledno mu niko nije priskočio u pomoć. Stajali su ili sedeli isto kao i ranije, lenjih pogleda i dalje uprtih u Suštinu. Hai je prišao najbližem od njih, muškarcu ne mnogo starijem od sebe, sa licem rođenim za sadašnju ispraznost.

"Morate otići odavde", reče on. "Svi moramo."

Hitnja u njegovom glasu uspela je donekle da ga izvuče iz otupelosti, ali ne mnogo. Uspeo je umorno da izusti "Je l'?" ali ništa nije preduzeo.

"Umrećete ako ostanete", reče mu Hai, a zatim povisi glas kako bi nadjačao talase i obrati se svima. "Umrećete!" reče on. "Morate poći u Suštinu i dozvoliti joj da vas vrati."

"Kuda?" upita mladić.

"Kako to misliš, kuda?"

"Lepo, kuda?"

"U Gaj. Mesto iz koga ste došli. Zar se ne sećaš?"

Niko od njih mu nije odgovorio. Možda će jedino uspeti da ih pokrene ako krene prvi, razmišljao je Hai.

"Sada ili nikada", reče on Džo-Bet.

I dalje se opirala, kako izrazom lica tako i telom. Morao je čvrsto da je uhvati za šaku i povede ka talasima.

"Imaj poverenja u mene", reče on.

Nije mu odgovorila, ali se nije više ni opirala da ostane na obali. Preplavila ju je neka vrsta uznemirujuće pokornosti, čija je jedina vrлина bila u tome, pomisli on, što će je ovog puta Suština možda ostaviti na miru. Nije bio siguran da će i prema njemu biti isto tako nezainteresovana. Ovog puta ni izdaleka nije bio oslobođen osećanja kao na putu ovamo. U njemu su previrala mnogobrojna osećanja i Suština je mogla poželeti da se poigra s bilo kojim ili sa svima. Naj snažniji je, razume se, bio strah za njihove živote. Odmah za njim, sledila je zbnjenost usled gnušanja zbog stanja u kome je bila Džo-Bet i krivica koju je osećao zbog tog gnušanja. Međutim, poruka u vazduhu nagonila je na žurbu, što je bilo dovoljno da on nastavi niz plažu uprkos takvim strahovima. Sada je to bilo gotovo fizičko osećanje, koje ga je podsetilo na jedan drugi trenutak u njegovom životu, i razume se na jedno drugo mesto; radilo se o sećanju koje nije mogao sasvim da razabere. Nije bilo važno. Poruka je bila nedvosmislena. Šta god da su ladi predstavljali, donosili su bol: nemilosrdan, neizdrživ. Holokaust u kome će biti ispitano svako vlasništvo smrti, ispitano i proslavljeno osim vrline prestanka, koja će biti odložena dok se Kozm ne pretvori u jedinstveni jecaj ljudi za oslobođenjem. Jednom je već doživeo nagoveštaj ovoga, u nekom malom uglu Čikaga. Možda mu je um činio uslugu, odbijajući da se seti gde.

Talasi su bili na jard od njih, uzdizali su se u laganim lukovima i tutnjali dok su se razbijali.

"To je to", reče on Džo-Bet.

Njen jedini odgovor... na kome joj je bio strašno zahvalan... sastojao se u tome što mu je samo još jače stisnula šaku, i zajedno su ponovo zakoračili u more koje je preobražavalo.

IV

Grilou vrata nije otvorila Elen Ngijen, već njen sin.

"Je li ti mama tu?" upita on.

Dečak ni izdaleka još nije izgledao dobro, mada više nije bio u pidžami, već u prljavim farmerkama i još prljavijoj majici.

"Mislio sam da si otišao", reče on Grilou.

"Zašto?"

"Svi ostali su otišli."

"To je tačno."

"Hoćeš da uđeš?"

"Voleo bih da vidim tvoju majku."

"Zauzeta je", odvrati Filip, ali ipak otvori vrata. Kuća je bila u još većem neredu nego ranije, svuda unaokolo nalazili su se ostaci nekoliko ad hoc obroka. A te obroke pripremlilo je dete, nagađao je Grilo: radilo se o viršlama i sladoledu.

"Gde ti je mama?" upita Grilo Filipa.

On pokaza u pravcu spavaće sobe, podiže tanjir sa napola pojedenim obrokom i ode.

"Stani", pozva ga Grilo. "Je li bolesna?"

"Nije", odgovori dečak. Izgledao je kao da već nedeljama nije odspavao svojih osam časova, pomisli Grilo. "Ona više ne izlazi", nastavi on. "Osim noću."

Sačekao je da mu Grilo odgovori klimanjem, a zatim se uputio ka svojoj sobi, smatrajući da je pružio sva obaveštenja koja je bio dužan da da. Grilo je čuo kako se dečakova vrata zatvaraju, ostao je sam da porazmisli o ovom problemu. Nedavni događaji nisu mu ostavili mnogo vremena za erotska sanjarenja, ali časovi koje je ovde proveo, u istoj ovoj sobi u koju se Elen zavukla, ostavili su velikog traga kako u njegovom umu tako i u preponama. Uprkos tome što je bilo jutro, on strašno umoran, a okolnosti u Gaju očajne, jedan njegov deo želeo je da okonča posao koji je prošli put ostao nedovršen: želeo je da bar jednom vodi ljubav sa Elen, onako po propisu, pre nego što krene pod zemlju.

Otišao je do vrata Elenine sobe i pokucao. Iznutra se čulo samo ječanje.

"To sam ja", javi se on. "Grilo. Mogu li da uđem?"

Ne sačekavši odgovor okrenuo je kvaku. Vrata nisu bila zaključana... otvorila su se pola inča... nešto im nije dozvoljavalo da budu otvorena do kraja. Gurnuo je malo jače, a zatim još jače. Stolica, podmetnuta pod kvaku, skliznu s treskom na pod. Grilo otvori vrata.

U prvi mah je pomislio da je sama u sobi. Bolesna i sama. Ležala je u nenameštenom krevetu u kućnoj haljini, razvezanoj, raširenoj. Ispod je bila naga. Krajnje sporo okrenula je lice prema njemu, a kada je to učinila... oči su joj sijale u ustajalom mraku... bilo joj je potrebno nekoliko sekundi da prokomentariše njegovo prisustvo.

"Jesi li to zaista ti?" upita ona.

"Svakako. Da. Ko drugi...?"

Povukla se na krevetu i sela prekrivši se donjom ivicom kućne haljine. Primetio je da se nije brijala od kada je poslednji put bio tu. Sumnjao je da je uopšte mnogo izlazila iz sobe. Osećala se na dug boravak.

"Ne bi trebalo da... vidiš", izusti ona.

"Već sam te video nagu", promrmlja on. "Poželeo sam, da te vidim ponovo."

"Nisam mislila na sebe", odvrati ona.

Nije shvatio njenu primedbu dok nije skrenula pogled sa njega i uperila ga u najudaljeniji ugao sobe. Sledio je njen pogled. Na odredištu, duboko u senci, nalazila se stolica. A u stolici nešto za šta je on po ulasku u sobu pretpostavio da je gomila odeće. Ali nije bila. Bledilo nije poticalo od rublja već od gole kože, a nabori od čoveka koji sedi nag u stolici, gotovo presamićen, tako da mu je čelo počivalo na sklopljenim šakama. Zglavci su mu bili vezani. Konopac kojim su bili sputani spuštao se do članaka, oko kojih je takođe bio obmotan.

"Ovo je", tiho izusti Elen, "Badi."

Začuvši svoje ime čovek podiže glavu. Grilo je video tek poslednje ostatke Flečerove vojske, ali i to mu je bilo dovoljno da prepozna pogled koji su imali kada bi njihov poluživot počeo da ističe. Taj pogled je video i sada. Ovo nije bio pravi Badi Vens, već izmišljotina Elenine mašte, nešto što su njene želje prizvale i oblikovale. Lice je još dobrim delom bilo netaknuto: možda je njega podrobnije zamislila nego preostali deo njegove anatomije. Bilo je duboko izbrazdano... gotovo preorano... ali neosporno harizmatično. Kada se potpuno uspravio otkrio je svoj drugi najpodrobnije zamišljen deo. Tesline glasine su se, kao i uvek, pokazale tačne. Halucigenij je imao polni organ kao u magarca. Grilo se zablenuo, a iz zavisti ga je prenuo čovekov glas.

"Ko si ti da ulaziš ovamo?" upita on.

Šokirala ga je činjenica da je ovaj artefakt posedovao dovoljno sopstvene volje da govori.

"Ćut", obrati mu se Elen.

Čovek pogleda preko sobe u nju, trzajući veze koje su ga sputavale.

"Prošle noći je hteo da ode", reče ona Grilou. "Ne znam zbog čega."

Grilo je znao, ali ništa nije kazao.

"Nisam mu, razume se, dozvolila. Voli da bude ovako svezan. Nekada smo često igrali tu igru."

"Ko je ovo?" upita Vens.

"Grilo", odvrati Elen. "Pričala sam ti o Grilou." Stala je da se povlači ka uzglavlju kreveta dok se nije leđima oslonila o zid; ruke su joj počivale na uzdignutim kolenima. Nudila je svoju pičku Vensovom pogledu. Zaljubljeno ju je i zahvalno gledao, dok je ona nastavljala da govori. "Pričala sam ti o Grilou", reče ona. "Vodili smo ljubav, je li tako, Grilo?"

"Zašto?" upita Vens. "Zašto me kažnjavaš?"

"Ispričaj mu, Grilo", reče Elen. "On želi da zna."

"Da", dodade Vens, čiji glas odjednom postade provizoran. "Ispričaj mi. Molim te ispričaj mi."

Grilo nije znao da li da povraća ili da se smeje. Mislio je da je poslednji prizor koji je odigrao u ovoj sobi bio dovoljno perverznan, ali ovo je opet bilo nešto novo. Odsanjan mrtav sputani čovek, preklinje da bude kažnjen izveštajem o seksu sa njegovom ljubavnicom.

"Ispričaj mu", ponovi Elen.

Čudni prizvuk u njenom zahtevu povratio je Grilou glas.

"Ovo nije pravi Vens", primeti on, uživajući u ideji da je liši njenog sna. Ali preduhitrila ga je.

"Znam ja to", odvrati ona, pustivši da joj se glava klata dok je posmatrala svoga zatvorenika. "On je izišao iz mog uma." Nastavila je da zuri u njega. "Isto kao i ja."

"Ne", reče Grilo.

"On je mrtav", odvrati ona tiho. "On je mrtav, ali je još ovde. Znam da nije stvaran ali je ovde. Što znači da sam ja luda."

"Ne, Elen... ovo je posledica onoga što se dogodilo u Šoping centru. Sećaš se? Čovek koji gori? Nisi ti jedina."

Ona klimnu, napola sklopivši oči.

"Filip...", izgovori ona.

"Šta je s njim?"

"I on je sanjao."

Grilo ponovo pomisli na dečakovo lice. Izmučeni izgled; izraz gubitka u očima.

"Pa ako već znaš da ovaj... čovek nije stvaran, čemu igre?" upita on.

Dozvolila je da joj se oči do kraja sklope.

"Više ne znam..." počeo ona, "... šta je stvarno, a šta ne." U tim njenim rečima bilo je nečega što je pogađalo cilj, pomisli Grilo. "Kada se pojavio, znala sam da on nije ovde prisutan onako kako je nekada bio. Ali to možda i nije važno."

Grilo je slušao, ne želeći da prekine Elenin tok misli. U poslednje vreme je video toliko toga što ga je zbunjivalo... čuda i tajne... i u svojim nastojanjima da bude svedok tih prizora držao se na odstojanju. Paradoksalno, to mu je stvaralo probleme kada je hteo da ispriča priču. A to je bio i njegov problem. On je bio večni posmatrač koji sputava svoja osećanja u strahu da ne ostave u njemu suviše dubok trag i na taj način utope njegovu teško stečenu nezainteresovanost. Da li je to bio razlog zbog koga je ono što se dogodilo na ovom krevetu u toj meri razbukvalo njegovu maštu? Biti isključen iz suštinskog čina; postati funkcija tuđe želje, tuđe uspaljenosti i namere? Da li je tome više zavideo nego Vensovom od dvanaest inča?

"Bio je veliki ljubavnik, Grilo", govorila je Elen. "Naročito kada sagoreva što se neko drugi nalazi tamo gde bi on želeo da bude. Ročel nije volela da igra tu igru."

"Ne shvatam u čemu je vic", reče Vens, čiji je pogled i dalje bio uperen u ono što Griloovom oku nije bilo dostupno. "Ona nikada..."

"Blagi Bože!" izusti Grilo, iznenada shvativši. "On je bio ovde, je li tako? Bio je ovde kada smo ti i ja..." Na tu pomisao ostao je bez reči. Uspeo je još jedino da izusti "... s druge strane vrata."

"Tada to nisam znala", tiho reče Elen. "Nije tako bilo planirano."

"Isuse!" reče Grilo. "Sve je to bila predstava za njega. Navukla si me. Navukla si me kako bi podgrejala svoju fantaziju."

"Možda... sumnjala sam", zaključila ona. "Zašto se toliko ljutiš?"

"Zar to nije očigledno?"

"Ne, nije", odvratio ona, krajnje razumno. "Ti me ne voliš. Čak me i ne poznaješ, jer inače ne bi bio u toj meri šokiran. Jednostavno si želeo nešto od mene, i to si dobio."

Njeno svođenje računa bilo je tačno; i bolelo je. Nateralo je Griloa da bude zao.

"Svesna si da ova stvar neće ovde ostati zauvek", reče on, uperivši palac u Eleninog zatvorenika; ili tačnije u pendrek.

"Znam", reče ona, a glas joj je otkrivao izvesnu tugu zbog te činjenice. "Ali neće niti bilo ko od nas, je li tako? Čak ni ti."

Grilo je zurio u nju, želeći da se ona okrene i pogleda u njega; vidi njegov bol. Ali ona je videla samo izmišljotinu. Odustao je od te mogućnosti i izrekao poruku zbog koje je i došao.

"Savetujem ti da napustiš Gaj", reče on. "Povedi Filipa i idi."

"Zašto bih?" upita ona.

"Veruj mi. Postoje dobre šanse da Gaja sutra više neće biti."

Sada ga je udostojala svog pogleda.

"Razumem", odvratio ona. "Molim te, zatvori vrata za sobom."

"Grilo." Tesla mu je otvorila vrata Hočkisove kuće. "Srećeš neke prokleta uvrnute tipove."

Nikada mu nije palo na pamet da je Hočkis uvrnut. Čovek u žalosti, da. Povremeno pijanica; ko nije bio? Ali nije bio spreman na činjenicu da je čovek u toj meri opsednut.

U stranjem delu kuće nalazila se prostorija u potpunosti posvećena Gaju i tlu na kome je on bio podignut. Zidove su prekrivale geografske karte, zajedno sa fotografijama, snimljenim tokom godina, i uredno datiranim, koje su prikazivale pukotine nastale na ulicama i trotoarima. Duž njih su bili prikačeni isečci iz novina. Jedina tema: zemljotresi. Opsednuti je sedeo neobrijan usred ovih informacija sa šoljom kafe u ruci i izrazom umornog zadovoljstva na licu.

"Zar nisam govorio?" bile su njegove prve reči upućene Grilou. "Nisam li ti kazao? Prava priča nalazi se pod našim nogama. Oduvek je tamo bila."

"Želiš do da uradiš?" upita ga Grilo.

"Šta: Da se spustimo? Svakako." On slegnu ramenima. "Kakve veze ima? Svi ćemo stradati, ali nema veze. Pitanje je: da li ti želiš to da uradiš?"

"Ne baš", odvrati Grilo. "Ali imam određen interes. Želim celu priču."

"Hoćkis na tu stvar gleda iz ugla za koji ti ne znaš", primeti Tesla.

"A to je?"

"Ima li još kafe?" upita Hoćkis Vita. "Moram da se otreznim."

Vit poslušno ode po ostatak.

"Nikada nisam voleo tog čoveka", primeti Hoćkis.

"Šta je on bio, gradski egzibicionista?" upita Tesla.

"Sranje, nipošto. On je bio Gospodin Čistunac. Oličenje svega što sam prezirao u Gaju."

"Vraća se", primeti Grilo.

"Pa šta?" nastavi Hoćkis, kada je Vit stupio u sobu. "On zna. Zar ne, Viliijame?"

"Šta znam?" upita Vit.

"Kakav si seronja bio."

Vit je ne trepnuvši primio tu uvredu.

"Nikada me nisi baš mnogo voleo, zar ne?"

"Tako je."

"Nisam ni ja tebe nikada mnogo voleo", odvrati Vit. "Ako to ima ikakve važnosti."

Hoćkis se osmehnu. "Drago mi je da smo to sredili", reče on.

"Zanima me taj ugao", reče Grilo.

"Stvarno je jednostavno", reče Hoćkis. "Usred noći su me zvali iz Njujorka. Momak koga sam unajmio da mi pronade ženu kada je otišla. Ili bar da to pokuša. Zove se D'Amur. Nagađam da se specijalizovao za natprirodne stvari."

"Zbog čega ste ga unajmili?"

"Moja žena se spetljala sa nekim veoma čudnim ljudima posle smrti naše kćeri. Ona nikada nije uistinu prihvatila činjenicu da nas je Karolina napustila. Pokušala je da stupi s njom u vezu preko spiritualista. Na kraju se priključila spritualističkoj crkvi. Tada je pobešla."

"Zašto si je tražio u Njujorku?" upita Grilo.

"Tamo je rođena. Mislio sam da je najverovatnije tamo otišla."

"I da li ju je D'Amur pronašao?"

"Nije. Ali je iskopao gomilu stvari o toj crkvi kojoj se priključila. Hoću da kažem... taj momak je znao šta radi."

"Pa zašto te je zvao?"

"Doći će i na to", upade Tesla.

"Ne znam ko su D'Amurove veze, međutim, poziv je predstavljao upozorenje."

"U vezi čega?"

"U vezi onoga što se dešava u Gaju."

"Znao je?"

"Oh da, i te kako je znao."

"Mislim da bi možda trebalo da porazgovaram s njim", reče Tesla. "Koje je doba u Njujorku?"

"Malo prošlo podne", odvrati Vit.

"Vas dvojica se dogovorite oko priprema za spuštanje", reče ona. "Gde je D'Amurov broj?"

"Evo", izusti Hočkis, dodavši Tesli blok. Ona izvuče prvi list sa brojkama pored kojih je bilo ispisano ime (Hari M. D'Amur, zapisao je Hočkis), nažvrlja broj i ostavi muškarce da se dogovore. Telefon se nalazio u kuhinji. Sela je i okrenula jedanaestocifreni broj. Telefon na drugom kraju je zazvonio. Uključila se telefonska sekretarica.

"Nema nikoga ko bi mogao trenutno da primi vaš poziv. Molim vas ostavite poruku posle zvučnog signala."

Počela je rečima: "Ovde prijateljica Džima Hočkisa iz Palomo Gaja. Zovem se..."

Jedan glas prekinu njenu poruku.

"Hočkis ima prijatelje?" začuo se pitanje.

"Je li to Hari D'Amur?"

"Aha. A ko ste vi?"

"Tesla Bombek. I da, on ima prijatelje."

"Čovek svakog dana nauči nešto novo. Šta mogu da učinim za vas?"

"Zovem iz Palomo Gaja. Hočkis kaže da vi znate šta se ovde događa."

"Imam neku predstavu o tome, aha."

"Kako?"

"Imam prijatelje", odvrati D'Amur. "Ljude koji su se uključili. Oni već mesecima govore da će nešto provaliti na Zapadnoj Obali, tako da niko nije baš mnogo iznenađen. Mnogo se mole, ali nisu iznenađeni. A šta je s vama? Jeste li i vi jedna od malobrojnih?"

"Mislite psihića? Ne."

"Pa kakve onda imate veze sa svim ovim?"

"Duga je to priča."

"Pređimo onda na akciju", reče D'Amur. "To je filmski izraz."

"Znam", odvrati Tesla. "Radim na filmu."

"Oh zaista. Šta?"

"Pišem ih."

"Da li ste napisali bilo šta što bih mogao znati? Mnogo gledam filmove. Skreću mi misli sa posla."

"Možda ćemo se jednom sresti", reče Tesla. "Razgovarati o filmovima. U međuvremenu, zanima me vaše mišljenje o nekim stvarima."

"Kao na primer?"

"Prvo: jeste li ikada čuli za Iad Urobore?"

Nastupila je duga tišina u međugradskoj vezi.

"D'Amure? jeste li još tu? D'Amure?"

"Hari", reče on.

"Hari. Pa... jeste li čuli za njih ili ne?"

"U stvari, jesam."

"Od koga?"

"Je li to važno?"

"U stvari, jeste", odvrati Tesla. "Ima izvora i izvora. I sami to znate. Ima ljudi kojima verujete i onih kojima ne verujete."

"Radim sa ženom po imenu Norma Pejn", reče D'Amur. "Ona je jedna od onih o kojima sam vam govorio. Ona je uključena."

"Šta ona zna o Iadima?"

"Prvo", poče D'Amur. "Negde oko zore dogodilo se nešto na Istočnoj Obali, u zemlji snova. Znete li zašto?"

"Imam predstavu o tome."

"Norma sve vreme priča o mestu po imenu Ljuština."

"Suština", ispravi ga Tesla.

"Znači zaista znate."

"Nema potrebe da me iskušavate trik-pitanjima. Da, znam. I moram čuti šta ona ima da kaže o Iadima."

"Da su oni ti koji treba da se pojave. Nije sigurna gde. Prima zbrkane poruke."

"Imaju li kakvih slabosti?" upita Tesla.

"Na osnovu onoga što sam čuo, ne."

"Koliko, u stvari, znate o njima? Hoću da kažem, na šta će ličiti invazija Iada? Hoće li doći sa vojskom iz Suštine? Hoćemo li ugledati mašine, bombe, šta? Zar ne bi neko trebalo da pokuša da to saopšti Pentagonu?"

"Pentagon već zna", odvrati D'Amur.

"Zna?"

"Nismo mi jedini koji su čuli za Iad, gospo. U kulturama ljudi širom sveta postoje njihove slike. Oni su neprijatelj."

"Mislite nešto slično đavolu? Je li to ono što se probija ovamo? Satana?"

"Sumnjam. Mislim da smo mi hrišćani oduvek bili pomalo naivni", reče D'Amur. "Sreo sam demone, i oni nikada nisu izgledali onako kao što čovek očekuje da će izgledati."

"Zezate me? Demone? Otelotvorene? U Njujorku?"

"Slušajte, ni meni to ne zvuči baš mnogo razumno, kao ni vama, gospo..."

"Zovem se Tesla."

"Svaki put kada okončam neku od ovih prokletih istraga počnem da razmišljam: možda se to nije dogodilo. Sve do narednog puta. A onda se prokleta-glupi proces ponavlja. Poričete mogućnost dok ne pokuša da vam odgrize nos."

Tesla je razmišljala o prizorima koje je videla za poslednjih nekoliko dana: terate, Flečerova smrt, Petlja, i Kisun u Petlji; Liks, koji se migolji po njenom krevetu; konačno, Vensova kuća, i pukotina u njoj. Nije mogla da porekne ništa od toga. Videla je te prizore, izbliza. Gotovo su je ubili. D'Amurovo pominjanje demona izazvalo je kod nje šok samo zbog toga što je koristio tako arhaični rečnik. Ona nije verovala u đavola ili u pakao. Zbog toga je ideja o postojanju demona u Njujorku bila u osnovi besmislena. Ali pretpostavimo da su oni koje je on nazivao demonima bili proizvodi podmitljivih ljudi na vlasti poput Kisuna? Stvari poput Liksa, nastale od govana, semena i bebinjih srdaca? Onda bi u njih poverovala, nije li tako?

"Dobro", izusti ona. "Ako vi znate, i Pentagon zna, zašto onda sada nema nikog u Gaju da spreči pojavu Iada? Branimo tvrđavu sa četiri puške, D'Amure..."

"Niko nije znao gde će biti izvršen prodor. Siguran sam da negde postoji dosije o Gaju, u kome stoji da je to mesto gde se ne događaju baš sasvim prirodne stvari. Ali lista je veoma, veoma dugačka."

"Znači možemo uskoro da očekujemo pomoć?"

"Mislim da da. Ali iz iskustva znam da ona obično stiže prekasno."

"A šta je s vama?"

"Kako to mislite šta je sa mnom?"

"Ima li nade da pomognete?"

"Imam ovde problema", reče D'Amur. "Ovde je pravi pakao. Za poslednjih osam časova izvršeno je sto pedeset dvostrukih samoubistava samo na Menhetnu."

"Ljubavnici?"

"Ljubavnici. Bili su zajedno po prvi put. Sanjali o Efemerisu i umesto toga doživeli košmar."

"Isuse."

"Možda su uradili pravu stvar", reče D'Amur. "Bar su se rešili svega."

"Šta bi to trebalo da znači?"

"Mislim da mi svi nagađamo ono što su ti jadnici videli, jesam li u pravu?"

Setila se razdirućeg bola koji je osetila dok je prethodne noći silazila sa autoputa. Svet se na prstima približavao ponoru.

"Aha", izusti ona. "Nagađamo."

"Doživjećemo da će još mnogi reagovati na to u narednih nekoliko dana. Naši umovi su krajnje tanano uravnoteženi. Ne treba mnogo da se gurnu preko ivice. Nalazim se u gradu punom ljudi spremnih da padnu. Moram ostati ovde."

"A šta ako se konjica ne pojavi?" upita Tesla.

"Onda u Pentagonu naređenja izdaje neki nevernik... a takvih je mnogo... ili rade za Iade."

"Imaju agente?"

"Oh da. Ne mnogo, ali dovoljno. Ljudi su štovali Iade, pod drugim imenima. Za njih je ovo Drugi dolazak."

"Bio je i Prvi?"

"To je druga priča, ali da, očigledno jeste."

"Kada?"

"Ne postoje pouzdani dokazi, ako je to ono što vas zanima. Niko ne zna kako Iadi izgledaju. Mislim da bi trebalo da se molimo da su veličine miša."

"Ja se ne molim", odvrati Tesla.

"Trebalo bi", reče joj D'Amur. "Sada kada znate koliko toga još postoji tamo napolju pored nas, to ima smisla. Slušajte, moram da idem. Žao mi je što ne mogu da vam budem od veće pomoći."

"Volela bih da možete."

"Ali koliko sam shvatio, niste potpuno sami."

"Imam Hočkisa, i par..."

"Ne. Hoću da kažem, Norma kaže da se tamo napolju nalazi spasilac."

Tesla se suzdržala od smeha.

"Ne vidim nikakvog spasioca", odvrati ona. "Šta bi trebalo da tražim?"

"Nije sigurna. Ponekad kaže da je to muškarac, ponekad žena. Ponekad da čak nije ljudsko biće."

"E pa to će nam mnogo pomoći da ga lako identifikujemo."

"Ko god da je, on, ona, ili ono, mogao bi da povрати ravnotežu."

"A ako ne uspe?"

"Iselite se iz Kalifornije. Brzo."

Ovog puta se ipak nasmejala, glasno. "Mnogo hvala", reče.

"Budite srećni", odvrati D'Amur. "Kao što je moj otac imao običaj da kaže, nije trebalo da se priključite ako niste u stanju da prihvatite šalu."

"Čemu sam se to priključila?"

"Trei", reče D'Amur i spusti slušalicu. Začulo se zujanje. Slušala je tu buku i udaljene razgovore koji su se probijali kroz nju. Na vratima se pojavio Grilo.

"Ovo mi sve više liči na samoubistveni put", objavi on. "Nemamo odgovarajuću opremu i ne posedujemo nikakvu kartu sistema u koji idemo."

"Zašto?"

"Ne postoji. Očigledno je ceo grad podignut na tlu koje se pomera."

"Imaš li na umu neku alternativu?" upita Tesla. "Džaf je jedini čovek..." Zastala je na trenutak.

"Šta?" upita Grilo.

"Pretpostavljam da on, u stvari, i nije čovek, je li tako?" upita ona.

"Ne pratim te."

"D'Amur je kazao da postoji spasilac u blizini. Neko ko nije ljudsko biće. To mora da je Džaf, je li tako? Niko drugi ne odgovara opisu."

"Ne vidim u njemu baš nekog spasioca", primeti Grilo.

"Onda ćemo morati da ga ubedimo", glasio je odgovor. "Pa makar morali da ga razapnemo."

Policija je stigla u Gaj tek pošto su Tesla, Vit, Hočkis i Grilo već napustili kuću i krenuli da se spuštaju. Na vrhu brda gorele su svetiljke i zavijale sirene ambulantanhi kola. I pored sve te buke i živosti, nije bilo ni traga nijednom stanovniku ovog gradića, mada su neki od njih verovatno još bili tu. Ili su se zavukli u kakve rupe sa svojim snovima koji su čileli, poput Elen Ngijen, ili su se zaključali žaleći njihov nestanak. Gaj je bio grad duhova u pravom smislu te reči. Kada je zamrlo zavijanje sirena, u četiri sela nastupila je tišina mnogo dublja nego ona u ponoć. Sunce je pržilo prazne trotoare, prazna dvorišta, prazne prilazne puteve. Deca se nisu ljuljala na ljuljaškama; nigde se nisu čuli televizor, radio, kosilica za travu, mikser, er-kondišn. Semafori su i dalje menjali boje na raskrnicama, ali... osim patrolnih i bolničkih kola, čiji vozači ionako nisu na njih obraćali pažnju... na putevima nikog nije bilo. Čak i čopori pasa koje su videli u sumraku, pred svitanje otišli su nekim poslom koji nije zahtevao da iziđu na svetlo dana. Prizor jarkog sunca što obasjava prazan grad, čak je i njima uterao strah u kosti.

Hočkis je napravio listu stvari koje će im biti potrebne da bi uopšte mogli da se nadaju da će obaviti pomenuto spuštanje: konopci, baklje i nekoliko odevnih predmeta. Tako je Šoping centar bio prva stanica na njihovom putu. Kada su tamo stigli, izgled tog mesta ostavio je najjači utisak na Vilijama. Od kada je počeo da radi, svakog dana viđao je Šoping centar u kome je sve vrvelo od ranog jutra do rane večeri. Sada nije bilo nikoga. Nova stakla na izlozima koje je Flečer razbio sijala su, proizvodi poređani u njima su mamili, ali nije bilo ni kupaca ni prodavaca. Sva vrata bila su zaključana; radnje utihle.

S jednim izuzetkom: radnje sa kućnim ljubimcima. Za razliku od svih ostalih u Šoping centru ona je radila kao i obično, vrata su bila širom otvorena, njeni proizvodi su kevtali, skvičali i pravili opštu halabuku. Hočkis i Grilo su pošli da opljačkaju stvari sa popisa, a Vit je poveo Teslu u radnju sa kućnim ljubimcima. Ted Elizando je upravo punio boce sa vodom duž niza kaveza sa mačićima. Nimalo se nije iznenadio kada je ugledao mušterije. U stvari, nije ispoljavao nikakva osećanja. Niti je čak pokazao da poznaje Vilijama, mada je Tesla već posle prvih reči koje su njih dvojica izmenili shvatila da se poznaju.

"Odjutros si sasvim sam, Tede?" upita Vit.

Čovek klimnu. Dva do tri dana se nije brijao; niti tuširao. "Ja... nisam želeo da ustanem, zaista... ali morao sam. Zbog životinja."

"Svakako."

"Umrle bi kada se ne bih starao o njima", nastavio je Ted, sporim, promišljenim rečima kakvima se služi čovek koji se jako trudi da suvislo misli. Dok je govorio, otvorio je kavez pored koga je stajao i izvadio jedno mače iz gnezda od novinskih traka. Ležalo mu je na ruci, sa izvijenom glavom. Milovao ga je. Životinji je prijala pažnja, izvijala je leđa kako bi što pre osetila svaki spori pokret njegove šake.

"Mislim da u gradu nije ostao niko ko bi ih kupio", reče Vilijam.

Ted se zagleda u mače.

"Šta da radim?" upita on tiho. "Ne mogu večno da ih hranim, je li tako?" Glas mu je posle svake izgovorene reči bivao sve slabiji, tako da je na kraju jedva šaputao. "Šta je sa ostalima?" upita on. "Kuda su otišli? Kuda su svi otišli?"

"Otišli su, Tede", reče Vilijam. "Iz grada. I mislim da se neće vratiti."

"Misliš da bih i ja trebalo da odem?" upita Ted.

"Mislim da bi možda trebalo", odvrati Vilijam.

Čovek je bio očajan.

"Šta će biti sa životinjama?" upita on.

Tesla je tada po prvi put... kada se suočila sa bedom Teda Elizanda... u pravoj meri sagledala veličinu tragedije koja je snašla Gaj. Kada je prvog dana lutala ulicama, noseći poruku za Griloa, smišljala je njegov fiktivan pad. Scenario poput onih bomba-u-koferu, sa apatičnim stanovnicima Gaja koji izbacuju proroka upravo u trenutku kada dolazi do velikog praska. Taj prikaz bio je neprecizan. Eksplozija je bila spora i tanana, a ne brza i jaka, ali je ipak usledila. Očistila je ulice, ostavivši za sobom samo nekolicinu... poput Teda... da lutaju među ruševinama, sakupljajući preostale mrvice krznatog života. Njen scenario predstavljao je neku vrstu zamišljene osvete nad ugodnim, samozadovoljnim postojanjem grada. Ali razmišljajući o prošlosti shvatila je da je i ona bila isto tako samozadovoljna kao i Gaj, u istoj meri sigurna u svoju moralnu superiornost kao što je on bio siguran u svoju neranjivost. Ovde je postojao stvaran bol. Stvarni gubitak. Ljudi koji su živeli u Gaju, i napustili ga, nisu bili isečeni od kartona. Imali su svoje živote i ljubavi, porodice, kućne ljubimce; svili su ovde svoja gnezda misleći da su pronašli mesto pod suncem na kome su bezbedni. Nije imala prava da ih osuđuje.

Više nije mogla da gleda Teda, koji je milovao mače s takvom nežnošću kao da je ono predstavljalo sve što mu je ostalo od zdravog razuma. Ostavila je Vita da razgovara sa njim i izašla na sunce parkinga, a zatim zavila za ugao bloka da vidi može li da locira Kunićevo Oko između drveća. Proučavala je vrh Brda dok nije uočila niz krzavih palmi koje su vodile do prilaznog puta. Između njih naziralo se jarko obojeno pročelje kuće iz snova Badija Vensa. Bila je to slaba uteha, ali bar je tkanje kuće još bilo tu. Plašila se da će rupa u unutrašnjosti jednostavno nastaviti da raste, raspredajući stvarnost dok ne proguta kuću. Nije smela ni da se nada da se jednostavno zatvorila... njena utroba je znala da se to nije dogodilo. Ali dok stanje bude stabilno i to je već nešto. Kada bi mogli brzo da delaju, i pronađu Džafa, možda bi mogli da smisle neki način da isprave štetu koju je on počinio.

"Vidiš li bilo šta?" upita je Grilo. Naišao je iza ugla zajedno sa Hočkisom, obojica natovareni ratnim plenom: namotanim konopcem, baterijskim lampama, baterijama, izabranim džemperima.

"Tamo dole će biti hladno", objasni Hočkis kada ih je pitala šta će im. "Strašno hladno. I verovatno mokro."

"Možemo da biramo", primeti Grilo pokušavši da se našali. "Volja nam da se udavimo, smrznemo ili padnemo."

"Volim kada mogu da biram", reče ona, pitajući se hoće li umiranje po drugi put biti isto onako odvratno kao i prvi. Nemoj ni da pomišljaš na to, reče sama sebi. Za tebe nema drugog uskrsnuća.

"Spremni smo", reče Hočkis. "To jest nikada nećemo biti spremniji. Gde je Vit?"

"U radnji sa kućnim ljubimcima", obavesti ga ona. "Idem po njega."

Uputila se nazad za ugao i otkrila da je Vit napustio radnju sa životinjama i da upravo zuri kroz jedan drugi prozor.

"Jesi li nešto video?" upita ga ona.

"To su moje kancelarije", reče on. "Ili su bile. Nekada sam tamo radio." Upro je prst u staklo. "Za radnim stolom na kome se nalazi biljka."

"Uvenula biljka", primeti ona.

"Sve je uvenulo", dodade Vit, sa izvesnom žestinom.

"Ne budi takav defetista", reče mu ona i požuri ga nazad prema kolima u koja su Hočkis i Grilo već potrpali opremu.

Dok su se vozili, Hočkis im je otvoreno i jednostavno izneo sve što ga je mučilo:

"Već sam kazao Grilou", počeo je on, "da je ovo pravo samoubistvo za sve nas. Naročito za tebe", reče on, uhvativši Teslin pogled u ogledalu. Nije objasnio zbog čega tako misli, već je odmah prešao na praktične stvari. "Nemamo ništa od potrebne opreme. Sve što smo pronašli po radnjama namenjeno je upotrebi u domaćinstvima; neće nam spasiti život u nekoj krizi. Takođe smo neobučeni. Svi odreda. Ja sam se nešto malo spuštao, ali veoma davno. U sušitni sam teoretičar. A ovo ovde nije mačji kašalj. Postoji i te kako dobar razlog zbog koga Vensovo telo nije izvađeno. Ljudi su izginuli tamo dole..."

"Za to nisu krive pećine", primeti Tesla. "Već Džaf."

"Ali se nisu vratili tamo dole", istaknu Hočkis. "Bog zna, da niko nije želeo da tamo dole ostavi čoveka bez dostojnog pokopa, ali što je mnogo, mnogo je."

"Bio si spreman da me povedeš dole", podseti ga Grilo. "Pre samo nekoliko dana."

"Radilo se o tebi i meni", reče Hočkis.

"Hoćete da kažete da tada niste imali ženu na vratu?" javi se Tesla. "Hajde da to do kraja rasčistimo. Moja ideja o dobrom provodu ne podrazumeva silaženje pod zemlju kada se čini da će se pola sveta urušiti, ali nisam ništa lošija od bilo kog muškarca u bilo čemu za šta nije potreban đoka. Nisam ništa veći teret od Griloa. Izvini, Grilo, ali tako je. Spustićemo se bezbedno. Problem ne predstavljaju pećine, već ono što se krije u njima. A ja imam više šansi da iziđem na kraj sa Džafom od svih vas. Upoznala sam Kisuna. Čula sam iste laži koje je ispričao Džafu. Napola nagađam zašto je postao ono što je postao. Ako uopšte imamo bilo kakvu šansu da ga ubedimo, onda se ja moram potruditi da to uradim."

Hočkis ništa nije odgovorio. Nastavio je da čuti sve dok nisu parkirali kola i počeli da istovaruju opremu. Tek je tada nastavio da izdaje uputstva. Ovoga puta bez otvorenih primedbi upućenih Tesli.

"Predlažem da ja krenem prvi", reče on. "Vit za mnom. Vi za njim, gospođice Bombek. Grilo može poći na začelju."

Niska bisera, pomisli Tesla, i ja u sredini, verovatno stoga što Hočkis nije verovao u njene mišiće. Nije se usprotivila. On je bio vođa ove ekspedicije koja je predstavljala, u šta uopšte nije sumnjala, ludost kao što je i rekao, tako da bi pokušaj da podrije njegov autoritet u trenutku kada su se spremali za spuštanje predstavljalo rđav politički potez.

"Imamo baterije", nastavi on, "svaki po dve. Jednu ćemo spremiti u džep, drugu vezati oko vrata. Nismo mogli da nađemo ništa čime bismo mogli da zaštitimo glave; moraćemo da se zadovoljimo vunanim kapama. Imamo rukavice, čizme, po dva džemperera i dva para sokni za svakoga. Hajdemo na posao."

Poneli su opremu između drveća do čistine i tamo je odložili na gomilu. Šuma je sada bila tiha kao i u rano jutro. Sunce koje im je pržilo leđa i nateralo ih da se preznoje čim su navukli dodatne slojeve odeće, nije uspevalo da namami nijednu pticu da zapeva. Pošto su se obukli, privezali su se jedno za drugo konopcem, na rastojanju od otprilike šest stopa. Hočkis teoretičar umeo je da pravi čvorove i poigravao se time, vezujući ih, naročito Teslu, sa teatralnom nehajnošću. Grilo je bio poslednji dodat lancu. Znojio se jače od ostalih, a vene na slepoočnicama bile su mu gotovo iste debljine kao i konopac oko struka.

"Kako si?" upita ga Tesla kada je Hočkis seo na ivicu pukotine i prebacio stopala u rupu.

"Dobro", odvrati Grilo.

"Baš ne umeš da lažeš", primeti ona.

Hočkis im izdade poslednje uputstvo.

"Kada se nađemo dole", reče on, "biće najbolje da što manje pričamo, važi? Moramo štedeti snagu. Ne zaboravite, spuštanje je samo polovina puta."

"Povratak je uvek brži", reče Tesla.

Hočkis joj uputi potcenjivački pogled i počeo da se spušta.

Prvih nekoliko stopa prevalili su dosta lako, međutim, nevolje su počele već posle pređenih otprilike deset stopa, kada su počeli da manevrišu kroz prostor kroz koji su jedva uspevali da se provuku; sunce je nestalo tako iznenada i potpuno kao da nikada nije postojalo. Baterijske lampe predstavljale su slabu zamenu.

"Sačekaćemo trenutak", doviknu im Hočkis. "Da nam se oči priviknu na tamu."

Tesla je čula Griloa kako otežano diše iza nje; gotovo dahće.

"Grilo", promrmlja ona.

"Dobro sam. Dobro sam."

Lako je to bilo reći, ali uopšte nije odgovaralo onome kako se osećao. Simptomi su bili isti kao i pri ranijim napadima: u liftovima zaglavljenim između spratova, ili u pretrpanoj podzemnoj železnici. Srce mu je tako snažno lupalo da mu je po grudima izbio znoj, i imao je osećaj kao da mu neko steže žicu oko vrata. Ali to su bili samo spoljašnje posledice. Pravi strah ogledao se u panici koja će se pojačati do nepodnošljivosti i jednostavno isključiti njegov razum poput lampe, a tama se pretvoriti u kontinuum, kako spolja tako i unutra. Imao je utvrđeni sistem lekova... tablete, duboko disanje; u krajnjim slučajevima, molitva... ništa od toga nije mu sada bilo ni od najmanje pomoći. Jedino mu je preostalo da izdrži. Sam sebi je nešto rekao. Tesla ga je čula.

"Reče li da uživamo?" upita ona. "Kakvo ugodno putovanje."

"Tišina tamo pozadi", zagrme Hočkis ispred njih. "Nastavljamo."

Krenuli su dalje, u tišini koju je prekidalo jedino stenjanje, i jedan jedini Hočkisov povik kojim ih je upozorio da će daljnje spuštanje biti još strmije. Njihovo cik-cak spuštanje, provlačenje između stena koje je nabacala bujica kada su Nuncijanti pobjegli, sada se pretvorilo u pravo silaženje niz okno do čijeg dna nije dopirala svetlost njihovih baterija. Bilo je strašno hladno i bilo im je drago što je Hočkis zahtevao da na sebe navuku nekoliko slojeva odeće, iako su se zbog njih otežano kretali. Stenje pod njihovim rukavicama mestimično je bilo vlažno, a na dva mesta mlazevi vode koji su pogodili izbočine sa suprotne strane okna zahvatili su i njih.

Količina neprijatnosti naterala je Teslu da se zapita kakav je to bizaran imperativ nagonio muškarce (nema sumnje da se radilo samo o muškarcima: žene ne bi bile toliko perverzne) da ovo upražnjavaju kao rekreaciju. Da li je tačno, kao što Hočkis reče kada su ona i Vit prvi put stigli kod njega kući, da se sve velike tajne kriju pod zemljom? Ako je tako, bila je u dobrom društvu. U društvu trojice muškaraca koji nisu mogli imati jače razloge što žele da vide te tajne i da možda jednu od njih poteraju gore na svetlost. Griloova strast je bila da svetlu ispriča celu priču. Hočkisa je i dalje opsedale sećanje na kćer, koja je umrla zbog onoga što se ovde dogodilo. A Vit, koji je poznavao Gaj uzduž i popreko, nikada ga nije upoznao u dubinu, tako da je ovde sticao osnovnu viziju grada koji je voleo poput supruge. Hočkis im je ponovo nešto doviknuo, ovaj put vest je bila prijatnija.

"Naišao sam na ispust", rekao je. "Možemo malo da se odmorimo." Jedno po jedno su se spustili do njega. Ispust je bio vlažan i uzak, tako da su jedva uspeali svi da se smeste. Čučali su tamo u tišini. Grilo izvuče paklo cigareta iz stražnjeg džepa i zapali.

"Mislila sam da si ostavio pušenje", primeti Tesla.

"I ja sam to mislio", odvrati on. Dodao joj je cigaretu. Ona povuče jedan dugi dim, duboko, a zatim mu je vrati.

"Ima li neko predstavu o tome koliko duboko treba da se spustimo?" upita Vit.

Hočkis odmahnu glavom.

"Ali negde dole postoji dno."

"Čak ni to ne mogu da tvrdim."

Vit se spusti na bok i stade da pipa oko ivice.

"Šta tražiš?" upita Tesla.

Uspravio se sa odgovorom. Komadićem stene veličine teniske loptice, koji je bacio u tamu.

Nekoliko trenutaka vladala je tišina, a zatim se začuo zvuk kamena koji udara negde dole o stenje, odzvanja, a preostali komadići čangrljajući se udaljuju u svim pravcima. Odjeku je dugo trebalo da zamre, tako da je bilo gotovo nemoguće bilo šta reći o udaljenosti ispod njih.

"Lep pokušaj", reče Grilo. "Pali u filmovima."

"Čekajte", javi se Tesla, "čujem vodu."

Njena tvrdnja se potvrdila u tišini koja je usledila. Negde u blizini tekla je voda.

"Da li taj zvuk dopire iz dubine, ili iza jednog od tih zidova?" upita Vit. "Ne mogu da dokučim."

"Moglo bi biti i jedno i drugo", reče Hočkis. "Dve stvari nas mogu sprečiti da se spustimo do dole. Neka obična prepreka i voda. Ako teren bude pod vodom nema načina da nastavimo."

"Ne budimo pesimisti", reče Tesla. "Nastavimo."

"Već mi se čini da smo ovde satima", primeti Vit.

"Ovde dole vreme drugačije protiče", reče Hočkis. "Uskraćeni su nam uobičajeni znaci. Sunce koje se kreće iznad naših glava."

"Ne određujem vreme po suncu."

"Tvoje telo to čini."

Grilo se upravo spremao da pripali drugu cigaretu, ali Hočkis reče: "Nemamo vremena", i stade da se spušta preko ivice ispusta. Otvor se nije spuštao pravo naniže. Da jeste, usled neiskustva i neodgovarajuće opreme, već posle nekoliko stopa poleteli bi ka dnu. Ipak je bilo dosta strmo, i postajalo je sve strmije, na izvesnim potezima bilo je pukotina i mesta za koje su mogli da se uhvate što im je omogućavalo koliko-toliko lako napredovanje, dok su drugi delovi bili glatki, klizavi i varljivi. Njih su prelazili gotovo inč po inč, Hočkis je davao znake Vitu kuda je najlakše, Vit je poruku prenosio Tesli, a ona Grilou. Obavljali su to sa što manje reči: sada je bilo glavno štedeti dah i biti što pribraniji.

Upravo su se približavali kraju jednog takvog poteza kada im Hočkis doviknu da stanu.

"Šta je bilo?" upita Tesla, gledajući dole u njega. Odgovorio je smrknuo, jednom jedinom reči.

"Vens", reče.

Čula je Vita kako izgovara oh Isuse u tami.

"Znači, stigli smo do dna", primeti Grilo.

"Ne", glasio je odgovor, "samo do novog ispusta."

"Sranje."

"Možemo li ga zaobići?" doviknu Tesla.

"Dajte mi vremena", odbrusi Hočkis, glasom koji je odavao koliko ga je ovo potreslo.

Činilo im se da je prošlo nekoliko minuta (mada verovatno nije prošla ni jedna) koje su proveli držeći se za šta je ko stigao da se uhvati dok je Hočkis osmatrao prolaze koji su im stajali na raspolagnaju. Izabravši jedan, pozvao ih je da nastave silaženje.

Ranije je nedovoljna svetlost koju su pružale baterijske lampe delovala razdražljivo, međutim, sada je bila prejaka. Prolazeći pored ispusta ostalo troje nije moglo a da ne pogleda u tom pravcu. A tamo, ispružena na svetlucavoj steni, nalazila se gomila mrtvog mesa. Čovekova glava razbila se o stenu poput ispuštenog jajeta. Udovi su mu bili neprirodno iskrenuti svaki na svoju stranu, kosti sigurno slomljene od zglavka do zglavka. Jedna šaka bila mu je položena u podnožju vrata, sa dlanom

okrenutim nagore. Druga ispred lica, sa malo razmaknutim prstima, kao da se igrao žmurke.

Prizor je predstavljao podsetnik, ako im je uopšte bio potreban, na to šta bi značilo da se samo jednom okliznu tokom spuštanja. Nadalje su nastavili još opreznije.

Zvuk tekuće vode je za izvesno vreme zamro, ali se sada ponovo čuo. Ovoga puta ga nije prigušivao zid stene. Jasno je dopirao ispod njih. Nastavili su da se spuštaju prema njemu, zaustavljajući se otprilike svakih deset stopa da Hočkis osmotri tamu ispod njih. Nije imao šta da im javi sve do četvrtog takvog zaustavljanja, kada im je, nadjačavši huk vode, doviknuo da ima za njih i dobrih i loših vesti. Dobra je bila ta da se otvor ovde završavao. Loša, da je dno bilo poplavljeno.

"Zar tamo dole nema čvrstog tla?" zanimalo je Teslu.

"Ne mnogo", odvratio je Hočkis. "A i ono koje postoji ne deluje pouzdano."

"Ne možemo se jednostavno popeti odmah nazad", odvrati Tesla.

"Ne?" začulo se pitanje u znak odgovora.

"Ne", bila je uporna. "Dospeli smo dovde."

"On nije ovde dole", doviknu joj Hočkis.

"Hoću sama da se u to uverim."

Ništa nije odgovorio, mada ga je zamišljala kako je psuje u mraku. Međutim, posle nekoliko minuta nastavio je da silazi. Huka vode postala je tako glasna da je onemogućavala svaki daljnji razgovor sve dok se konačno nisu okupili na dnu gde su jedva mogli da se stisnu jedno uz drugo.

Hočkis ih je tačno obavestio. Mala platforma na dnu otvora predstavljala je tek nešto više od gomile krša, koji je bujica užurbano odnosila.

"Ovo je novijeg datuma", primeti Hočkis. Zid kroz koji se bujica probila kao da je želeo da potvrdi ovu primedbu, okrnjio se još malo dok je on izgovarao te reči, a silina vode je ponela njegov znatan deo u tutnjeću tamu. Voda je sa obnovljenim zanosom stala da udara o obalu na kojoj su oni stajali.

"Ako se brzo ne izvučemo odavde", razdra se Vit nadjačavši tutnjavu bujice, "odneće i nas."

"Mislim da bi trebalo da krenemo nazad", složi se Hočkis. "Čeka nas dugo uspinjanje. Svi smo se smrzli i umorni smo."

"Stanite!" pobuni se Tesla.

"On nije ovde!" odvrati Vit.

"Ne verujem."

"Šta predlažete, gospođice Bombek?" zaurla Hočkis.

"Za početak da se manemo tog Bombek sranja, važi? Zar ne postoji mogućnost da ovaj potok na kraju presuši?"

"Možda. Posle nekoliko časova. U međuvremenu ćemo se na smrt smrznuti dok čekamo. Čak i da se zaustavi..."

"Da?"

"Čak i da se zaustavi ne znamo u kom pravcu je Džaf otišao." Hočkis pređe snopom baterijske lampe preko zidova otvora. Jačina snopa bila je tek dovoljna da se svetlost odbije od četiri zida, ali ipak su razabrali da postoji nekoliko tunela koji su vodili sa ovog mesta. "Želite li da se igrate pogađanja?" povika Hočkis.

Tesla je bila sasvim svesna velike mogućnosti da promaši. Trudila se da je ignoriše što je bolje mogla, ali bilo je gadno. Previše se nadala, misleći valjda da će Džaf jednostavno sedeti... poput žabe u bunaru... i čekati ih. Mogao je da ode bilo kojim od tunela sa druge strane bujice. Neki su verovatno predstavljali ćorsokake; drugi su vodili do suvih pećina. Čak i da su mogli da hodaju po vodi (a ona je bila van forme) koji da izaberu? Izvadila je svoju baterijsku lampu u želji da sama

ispita tunele, međutim, prsti su joj bili ukočeni od hladnoće, i dok se mučila da je uključi, baterijska lampa joj je iskliznula iz ruke, udarila o stenu i otkotrljala se prema vodi. Sagnula se da je dohvati, ali umalo nije izgubila ravnotežu, kada joj se stopalo... kojim se oslanjala o krzavu ivicu platforme... okliznulo na vlažnoj steni. Grilo je pružio ruku za njom, uhvatio je za kaiš i uspravio. Baterijska lampa je nestala u vodi. Posmatrala ju je kako nestaje, a zatim se okrenula da mu se zahvali, međutim, panični izraz na njegovom licu skrenuo joj je pogled ka tlu pod nogama, a reči zahvalnosti slile su se u uplašeni krik. Čak ni on nikada nije našao put iz njenog grla, jer je bujica, poigravajući se sa njihovom malom kamenitom obalom, na kraju pronašla kamen temeljac; kada je njega odnela, i sve ostalo se predalo.

Videla je Hočkisa kako se bacio ka zidu otvora ne bi li pronašao uporište pre nego što ih voda odnese. Ali nije bio dovoljno brz. Ostao je bez tla pod nogama, svi su ostali bez tla pod nogama, i našli se u bolno hladnoj vodi. Koliko je bila hladna, toliko je bila i pomamna; u trenu ih je šćepala i ponela, bacajući ih tamo-amo u tamnoj nejasnoći kroz snažnu bujicu i između čvrstih stena.

Tesla je uspela da uhvati nečiju ruku u bujici, Griloovu pomislila je. Uspela je da se drži za nju čitave dve sekunde... nimalo beznačajan uspeh... a onda je okuka koja je naišla pojačala snagu bujice i ona ih je rastavila. Na tom delu puta vladala je potpuna zbrka, voda je mahitala, a onda se... iznenada... umirila, kao je izbila na neko široko, plitko mesto, tako da se njena brzina dovoljno smanjila, pa je Tesla uspela da ispruži obe ruke bočno od sebe i umiri svoje kretanje. I dalje nije bilo nikakve svetlosti, ali je osetila težinu ostalih tela privezanih za konopac i začula Griloa kako dahće iza nje.

"Je si li živ?" upita ga ona.

"Jedva."

"Vite? Hočkise? Jeste li tu?"

Začulo se Vitovo stenjanje, a Hočkis je viknuo u znak odgovora.

"Sanjao sam ovo..." čula je Vitove reči. "Sanjao sam da plivam."

Nije želela da razmišlja o tome šta bi to za sve njih moglo značiti ako je Vit sanjao da pliva... sanjao Suštinu... ali nije mogla da prenebregne tu misao. Tri puta čovek boravi u san-moru: na rođenju, u ljubavi i na pragu smrti.

"Sanjao sam ovo..." ponovi on, ovog puta tiše.

Pre nego što je uspela da učutka njegova predviđanja shvatila je da se brzina vode ponovo povećala i da iz tame ispred njih dopire sve jača tutnjava.

"Oh, sranje", izusti ona.

"Šta?" povika Grilo.

Voda je već prilično ubrzala, a buka je postajala sve jača i jača.

"Vodopad", odvrati ona.

Usledilo je povlačenje konopca, i Hočkisev krik, ali to nije bio krik upozorenja već užasa. Imala je još dovoljno vremena da pomisli pretvaraj se da si u Diznilendu a onda se trzaj pretvorio u snažno povlačenje i dodirnuo ih je njen svet tame. Voda ju je obuhvatila sa svih strana, poput ludačke košulje od leda koja je iz nje istisnula dah i svest. Kada je došla k sebi, Hočkis joj je sklanjao vodu s lica. Slap niz koji su se spustili hućao je pored njih, u svom besu pretvarajući vodu u belu penu. Nije bila svesna da vidi dok Grilo nije isplivao na površinu pored njih, stao da lupa po vodi i kazao:

"Svetlost!"

"Gde je Vit?" zadahta Hočkis. "Gde je Vit?"

Osmotрили su površinu jezera u koje su bili izručeni. Nigde ni traga od njega. Ugledali su, međutim, čvrsto tle. Zaplivali su prema njemu kako su znali i umeli; isprekidanim, očajničkim zamaskama koji su

ih doneli do suve stene. Prvi je izišao Hočkis, a zatim je i nju izvukao. Konopac između njih je pukao dok ih je bujica nosila. Telo joj je bilo ukočeno, teško, drhtavo, tako da je jedva bila u stanju da ga pokrene.

"Nešto slomljeno?" upita Hočkis.

"Ne znam", odvrati ona.

"Za sada smo gotovi", promrmlja Grilo. "Isuse, nalazimo se u samoj utrobi jebene zemlje."

"Odněkud dopire svetlost", zadahta Tesla. Ovladala je bednim ostacima mišićne snage, uspela da podigne glavu sa stene i potraži izvor svetlosti. Ta kretanja ju je obavestila da nešto nije u redu sa njom. U vratu je osetila grč, koji se protegao sve do ramena. Zaskičala je.

"Boli?" upita Hočkis.

Oprezno je sela. "Posvuda", reče. Bol je počeo da prodire kroz ukočenost na desetina mesta: glava, vrat, ruke, stomak. Ako je suditi po načinu na koji je Hočkis zastenjao kada je počeo da ustaje, i njega je mučio isti problem. Grilo je jednostavno zurio u vodu koja je povukla Vita, cvokoćući zubima.

"Iza nas je", reče Hočkis.

"Šta?"

"Svetlost. Dolazi odnekud iza nas."

Okrenula se, a bolovi u boku pretvorili se u kratka, bolna probadanja. Pokušala je da se ne žali, međutim, Hočkis je primetio kako je udahнула vazduh.

"Možeš li da hodaš?" upita on.

"Možeš li ti?" odvrati ona.

"Takmičenje?" upita on.

"Aha."

Na trenutak ga je odmerila ispod oka. Iz oblasti desnog uveta curila mu je krv, a desnom rukom pridržavao je levu.

"Izgledaš grozno", reče ona.

"I ti."

"Grilo? Ideš li?"

Nije bilo odgovora; čulo se samo cvokotanje.

"Grilo?" ponovi ona.

Odvratio je pogled od vode i sada je zurio u svod pećine.

"Sve je povrh nas", čula ga je kako mrmlja. "Sva ta zemlja. Povrh nas."

"Neće pasti", reče Tesla. "Izići ćemo odavde."

"Ne, nećemo. Živi smo zakopani! Živi smo zakopani!"

Odjednom je bio na nogama i cvokotanje se pretvorilo u zvučno jecanje. "Izvucite me odavde! Izvucite me odavde!"

"Zaveži, Grilo!", reče Hočkis, međutim, Tesla je znala da nikakve reči ne mogu zaustaviti paniku da ide svojim putem. Ostavila ga je da jeca i krenula prema pukotini u zidu kroz koju je dopirala svetlost.

To je Džaf, mislila je dok je išla. Isplanirala je šta će da mu kaže, ali su joj sva ubeđivanja iščilela iz glave. Mogla je jedino da požuri. Da se suoči sa tim čovekom sa nadom da će ostalo obaviti njena blagoljubivost.

Čula je da je iza nje Grilo prestao da jeca, a Hočkis reče:

"To je Vit."

Okrenula se. Vitovo telo je isplivalo na površinu jezera i ležalo je licem okrenuto u vodi, malo

dalje od obale. Nije nastavila da zuri u njega, već se ponovo okrenula prema pukotini i nastavila dalje, krajnje sporim i bolnim korakom. Prožimalo ju je jasno osećanje da je svetlost privlači, i ono je postojalo sve jače što je prilazila bliže, kao da su njene ćelije, dotaknute Nunciom, osetile blizinu nekoga ko je bio dodirnut na isti način. To je njenom izmučenom telu dalo potreban momentum da stigne do pukotine. Oslonila se o stenu i provirila. Kaverna s druge strane bila je manja od one iz koje je dolazila. Na sredini se nalazilo nešto što je u prvom trenutku zamenila sa vatrom, ali to je imalo samo daleke veze s njom. Svetlost koju je ispuštalo bila je hladna, a njeno treperenje daleko od postojanosti. Nigde nije bilo ni traga njenom tvorcu.

Stupila je unutra, najavivši svoj dolazak kako bi bila sigurna da njeno približavanje neće biti protumačeno kao napad.

"Ima li koga?" upita ona. "Želim da govorim sa... sa Randolfom Džafom."

Izabrala je da ga oslovi tim imenom u nadi da će zazvati čoveka što je nekada bio, a ne Umetnika što je peretendovao da bude. Upalilo je. Iz procepa u najudaljenijem uglu odaje dopro je glas isto onoliko umoran koliko i njen.

"Ko si ti?"

"Tesla Bombek."

Krenula je prema vatri, iskoristivši je kao izgovor da uđe. "Nemaš ništa protiv?" upita on, skidajući nakvašene rukavice i pružajući dlanove prema neveselim plamenovima.

"Ne ispušta toplotu", reče Džaf. "To nije prava vatra."

"Vidim", odvrati ona. Gorivo je ličilo na neku trulež. Terate. Dimni sjaj koji je zamenila sa plamenom predstavljao je poslednje mrvice njihovog raspadanja.

"Izgleda da smo prepušteni sami sebi", reče ona.

"Ne", primeti on. "Ja sam prepušten sam sebi. Ti si dovela ljude."

"Da. Jesam. Jednog poznaješ. Natan Grilo?"

To ime izvuklo je Džafa iz skloništa.

Dva puta je već videla ludilo u njegovom pogledu. Jednom u Šoping centru, na njega joj je ukazao Havi. Drugi put kada je posrćući izišao iz Vensove kuće, ostavivši pukotinu koju je otvorio za sobom. Sada ga je ugledala po treći put, ali ovog puta je bilo još jače.

"Grilo je ovde?" upita on.

"Da."

"Zašto?"

"Šta zašto?"

"Zašto si ti došla?"

"Da tebe pronađem", objasni ona. "Potrebna nam je... potrebna nam je tvoja pomoć."

Oči ludaka zakolutaše u Teslinom pravcu. Ona pomisli da oko njega lebdi neki neodređeni drugi oblik, nalik na senku bačenu kroz dim. Glava naduvana do grotesknh razmera. Pokušala je da mnogo ne razmišlja o tome šta bi to moglo biti, niti šta ta pojava znači. Ovde se radilo samo o jednoj stvari: trebalo je naterati ovog ludaka da se oslobodi svojih tajni. Biće možda najbolje da mu prva ponudi jednu od svojih.

"Imamo nešto zajedničko", reče ona. "Više toga, u stvari, ali jedna stvar je najvažnija."

"Nuncio", reče on. "Flečer te je poslao po njega i nisi mogla da odoliš."

"Tačno", reče ona, jer je više volela da se složi s njim nego da se prepire i izgubi njegovu pažnju. "Ali to nije najvažnije."

"A šta jeste?"

"Kisun", izgovori ona.

Oči mu zatreperiše.

"On te je poslao", reče on.

Sranje, pomisli ona, sada sam uprskala.

"Ne", brzo je porekla. "Nipošto."

"Šta želi od mene?"

"Ništa. Ja nisam njegov posrednik. Uvukao me je u Petlju iz istog razloga kao i tebe, pre toliko godina. Sećaš se toga?"

"Oh da", odvrati on, potpuno bezbojnim glasom. "Teško je to zaboraviti."

"Ali znaš li zašto te je želeo u Petlji?"

"Bio mu je potreban pomoćnik."

"Ne. Bilo mu je potrebno telo."

"Oh da. I to je želeo."

"On je tamo zatvorenik, Džafe. Jedini način da ikada iziđe odande jeste da ukrade neko telo."

"Zašto mi to pričaš?" upita on. "Nemamo li važnija posla, pre nego što nastupi kraj?"

"Kraj?"

"Sveta", reče on. Oslonio se leđima o zid i dopustio sili teže da ga povuče naniže. "To će se dogoditi, je li tako?"

"Šta te navodi da tako misliš?"

Džaf podiže ruke ispred lica. Nisu nimalo zacelile. Meso je bilo izjedeno do kosti na nekoliko mesta. Dva prsta i palac na desnoj šaci više uopšte nije imao.

"Na trenutak sam video", reče on, "stvari koje Tomi-Rej vidi. Nešto dolazi..."

"Možeš li da vidiš šta?" upita ga ona, žudeći da otkrije bilo kakav trag, ma kako mali, o prirodi lada. Dolaze li noseći svetlucavi bezvredni nakit ili bombe?

"Ne. Samo užasnu noć. Večnu noć. Ne želim da je vidim."

"Moraš da gledaš", reče Tesla. "Zar to nije ono što Umetnici treba da rade? Da gledaju i stalno gledaju, čak i onda kada je stvar u koju gledaju nepodnošljiva za gledanje. Ti si Umetnik, Randolfe..."

"Ne. Nisam."

"Otvorio si pukotinu, nije li tako?" upita ga ona. "Ne kažem da se slažem sa tvojim metodima, jer se ne slažem, ali ti si učinio ono što se niko drugi nije usudio da uradi. A možda nikada neće ni biti u stanju da učini."

"Kisun je planirao da sve ovako bude", reče Džaf. "Sada sam to shvatio. Napravio je od mene svog pomoćnika mada ja to nisam znao. Iskoristio me je."

"Mislim da grešiš", reče Tesla. "Mislim da čak ni on nije bio u stanju da smisli nešto tako vizantinski. Kako je mogao znati da ćete ti i Flečer otkriti Nuncio? Nije mogao. Ono što ti se dogodilo nije bilo planirano... u ovome si bio vlastiti agent, ne Kisunov. Moć pripada tebi. A isto tako i odgovornost."

Pustila je malo da se ove njene reči slegnu, delimično i stoga što je bila iscrpljena. Džaf je nije sledio u njenom razmišljanju. Nastavio je da zuri u pseudo-vatru, koja će uskoro zamreti, a potom je pogled preneo na svoje šake. Tek posle čitavog minuta takvog ponašanja, rekao je:

"Došla si ovamo dole da mi to kažeš?"

"Da. Nemoj mi kazati da sam dolazila uzalud."

"Šta želiš da učinim?"

"Da nam pomogneš."

"Nema pomoći."

"Ti si otvorio tu rupu, ti je možeš i zatvoriti."

"Neću ni da priđem toj kući."

"Mislila sam da želiš Suštinu", primeti Tesla. "Mislila sam da je tvoja velika ambicija da se nađeš tamo."

"Pogrešio sam."

"Prešao si toliki put, samo da bi otkrio da si pogrešio? Šta te je nateralo da promeniš mišljenje?"

"Ti to ne bi razumela."

"Iskušaj me."

Ponovo se zagledao u vatru. "To je bila poslednja", reče on. "Kada se svetlost utuli, svi ćemo ostati u mraku."

"Mora da postoji još koji izlaz odavde."

"Postoji."

"Onda ćemo krenuti ka jednom od njih. Ali prvo... prvo... reci mi zašto si promenio mišljenje."

Dozvolio je sebi da natenane porazmisli o odgovoru, to jest o tome da li uopšte da joj odgovori.

A onda počeo:

"Kada sam tek počinjao da tragam za Umetnošću, svi tragovi ukazivali su na raskršća. Ne svi. Ali mnogi jesu. Da, mnogi. Bar oni koji su za mene imali nekog smisla. I tako sam nastavio da tragam za raskršćima. Mislio sam da su to mesta na kojima ću pronaći odgovor. A onda me je Kisun uvukao u svoju Petlju, i ja pomislih, evo ga, poslednji od Šoala, u kolibi koja se nalazi u središtu nedođije. Nema raskršća. Mora da sam se prevario. I sve što se od tada dogodilo: u Misiji, u Gaju... ništa od toga nije se dogodilo na nekom raskršću. Bukvalno sam shvatao stvari, znaš. Oduvek sam sve shvatao prokleta bukvalno. Fizički. Isitnski. Flečer je razmišljao o vazduhu i nebu, a ja o moći i telu. On je otelotvorivao snove iz glava ljudi, a ja sam stvarao materiju od njihovih creva i znoja. Uvek sam mislio na očigledno. A sve vreme..." glas mu je bio sve napetiji od siline osećanja; u njemu se nazirala mržnja usmerena prema samome sebi, "... sve vreme nisam video. Dok nisam upotrebio Umetnost i shvatio šta predstavljaju raskršća..."

"Šta?"

Gurnuo je manje povređenu šaku ispod košulje i stao nešto da petlja. Oko vrata mu je visio medaljon, na lepom lancu. Jako ga je povukao. Lančić je pukao i on taj simbol dobaci Tesli. I pre nego što ga je uhvatila, znala je šta će ugledati. Već je jednom ranije odigrala ovu scenu, sa Kisunom. Ali tada nije bila spremna da razume ono što je sada razumela, držeći znak Šoala u šaci.

"Raskršće", izgovori ona. "Ovo je njegov simbol."

"Više ne znam šta su to simboli", odvrati on. "Sve je to jedno."

"Ali ovo nešto predstavlja", reče ona, ponovo se zagledavši u oblike ugravirane u ruku krsta.

"Razumeti znači imati", izgovori Džaf. "U trenutku shvatanja prestaje da bude simbol."

"Pa onda... pomози mi da shvatim", reče Tesla. "Gledam u ovo, ali i dalje vidim samo krst. Hoću da kažem, prelep je i tako to, ali mi ništa ne govori. U središtu se nalazi taj momak, čini se da je razapet, samo što nema eksera. Pa još i sva ta stvorenja."

"Zar ti to sve ništa ne govori?"

"Možda bi mi i govorilo da nisam tako umorna."

"Pogađaj."

"Nisam raspoložena za igre pogađanja."

Džafovim licem se razli lukav izraz. "Hoćeš da pođem s tobom... da ti pomognem da zaustaviš to, šta god to bilo, što dolazi kroz Suštinu... a nisi uopšte shvatila šta se događa. Da jesi, znala bi šta držiš u šaci."

Shvatila je šta joj predlaže i pre nego što je to glasno izgovorio.

"Znači ako uspem da odgonetnem, poći ćeš?"

"Aha. Možda."

"Daj mi nekoliko minuta", reče ona, zagledavši se u simbol Šoala novim očima.

"Nekoliko?" ponovi on. "Koliko je to nekoliko? Pet možda. Da kažemo pet. Moja ponuda važi pet minuta."

Preokrenula je medaljon u šaci; iznenada je postala samouverena.

"Ne zuri u mene", reče ona.

"Volim da zurim."

"Odvraćaš mi pažnju."

"Ne moraš da ostaneš", odvrati on.

Uхватиła ga je za reč, ustala na nesigurne noge i vratila se kroz pukotinu kroz koju je i ušla.

"Nemoj da ga izgubiš", reče on, gotovo sarkastično. "To je jedini koji imam."

Hočkis se nalazio na jard od ulaza.

"Čuli ste?" upita ga ona.

On klimnu. Rastvorila je dlan i dozvolila mu da pogleda medaljon. Jedini izvor svetlosti, terata u raspadanju, bio je nepostojan, međutim, njene oči su se do sada sasvim lepo privikle na njega. Bila je u stanju da primeti izraz zbunjenosti na Hočkisovom licu. Od njega ne treba očekivati nikakvo otkrovenje.

Uzela mu je medaljon i pogledala prema Grilou, koji se nije ni pomerio.

"Raspao se", reče Hočkis. "Klaustrofobija."

Ipak je otišla do njega. Više nije zurio ni u tavanicu, niti u telo u vodi. Oči su mu bile sklopljene. Zubi cvokotali.

"Grilo."

Nastavio je da cvokoće.

"Grilo. Ja sam Tesla. Potrebna mi je tvoja pomoć."

On odmahnu glavom; kratko, žestoko.

"Moram saznati šta ovo znači."

Nije čak ni otvorio oči kako bi otkrio o čemu ona to govori.

"Mnogo ti hvala, Grilo", reče ona.

Prepuštena si sama sebi, luče. Ni od koga pomoći. Hočkis ne shvata, Grilo neće da shvati; a Vit je mrtav u vodi. Pogled joj se ponovo na trenutak vratio na telo. Plutalo je potbuške sa raširenim rukama. Jadnik. Uopšte ga nije poznavala, ali delovao je dosta pristojno.

Okrenula se, rastvorila dlan i ponovo se zagledala u medaljon, potpuno sjebane koncentracije jer je sve vreme bila svesna otkucavanja sekundi.

Šta li je predstavljao?

Prilika u središtu bila je ljudska. Oblici koji su se širili od nje to nisu bili. Jesu li bili, možda, rođaci? Ili deca središnje prilike? To je imalo više smisla. Između raširenih nogu nalazilo mu se stvorenje nalik na stilizovanog majmuna; ispod njega neki reptil; ispod ovoga...

Sranje! To nisu bila deca, to su bili preci. Prikazivao je obrnutu evoluciju. Čovek u središtu; majmun ispod njega; gušter, riba i protoplazma (oko, ili jedna jedina ćelija) ispod nje. Prošlost je ispod nas, kazao je Hočkis jednom prilikom. Možda je bio u pravu.

Pod pretpostavkom da je to bilo tačno rešenje, šta je ono govorilo o crtežima na ostala tri kraka? Iznad glave prilike nešto kao da je plesalo, nešto sa ogromnom glavom. Iznad toga isto obličje, samo uprošćeno; i ponovo iznad toga, novo uprošćavanje, koje se završavalo još jednim okom (ili jednom

jedinom ćelijom) koja je ponavljala oblik odozdo. U svetlosti prve interpretacije ovo i nije bilo tako teško razumeti. Ispod su se nalazile slike života koje su vodile ka čoveku; iznad, nema sumnje, one koje su vodile s druge strane čoveka, vrste koje su evoluirale do savršenog duhovnog stanja.

Dve od četiri.

Koliko joj je još vremena preostalo?

Nemoj misliti na vreme, upozorila je samu sebe, već rešavaj problem.

Čitajući zdesna nalevo preko medaljona, sled je nema sumnje bio jasan kao i onaj s juga na sever. Na krajnjoj levoj strani nalazio se još jedan krug, sa nečim što je podsećalo na oblak u njemu. Pored njega, bliže ispruženoj ruci prilike, kvadrat, izdeljen na četiri dela; još bliže nešto što je ličilo na munju; zatim nekakva mrlja (krv iz šake?); i potom sama šaka. S druge strane čitav niz još manje razumljivih simbola. Nešto što bi mogla biti još jedna mrlja iz leve šake prilike; zatim talas, možda, ili zmije (ne predaje li se ona upravo Džafovom grehu? ne shvata li sve suviše bukvalno?); zatim nešto što se jedino moglo opisati kao črčkarija, kao da je neki znak razvučen, i konačno četvrti i poslednji krug, koji je predstavljao rupu, izdubljenu u medaljonu. Od postojanog ka nepostojanom. Od kruga sa oblakom do praznog prostora. Šta je to, do đavola, predstavljalo? Dan i noć? Ne. Poznato i nepoznato, možda? To je već imalo više smisla. Požuri, Tesla, požuri. Šta je to bilo okruglo, oblačno, i poznato?

Okruglo i oblačno. Svet. I poznato. Da. Svet; Kozm! što je značilo da je prazan prostor na drugom kraku, ono nepoznato, Metakozm! Još ostaje prilika u središtu: osnovni problem celog crteža.

Krenula je nazad prema pećini, u kojoj ju je Džaf čekao, svesna da na raspolaganju verovatno ima još svega nekoliko sekundi.

"Rešila sam!" povika ona kroz otvor, "rešila sam!" To nije bila cela istina, ali za ostalo će morati da se osloni na instinkt.

Vatra u pećini je sada bila strašno slaba, međutim, Džafove oči su užasno sijale.

"Znam šta predstavlja", reče ona.

"Zaista?"

"Evoluciju na jednoj osovini, od pojedinačne ćelije do Božanstva."

Njegovo lice joj je potvrdilo da je bar ovaj deo tačno protumačila.

"Nastavi", reče on. "Šta predstavlja druga osovina?"

"Kozm i Metakozm. Ono što poznajemo i ono što ne poznajemo."

"Vrlo dobro", reče on. "Vrlo dobro. A ono u središtu?"

"Nas. Ljudska bića."

Osmeh mu postade još širi. "Ne", odvrati on.

"Ne."

"To je stara greška, zar ne? Stvar nije tako jednostavna."

"Ali ovo ovde je ljudsko biće!" reče ona.

"I dalje ga posmatraš kao simbol."

"Sranje. Mrzim ovo! Tako si prokleta uskogrud. Pomozi mi!"

"Vreme je isteklo!"

"Blizu sam! Veoma sam blizu, je li tako?"

"Vidiš kako stvari stoje. Nisi u stanju da dokučiš. Čak ni uz malu pomoć prijatelja."

"Nisu mi nimalo pomogli. Hoćkis nije u stanju. Grilo se izgubio. A Vit..."

Vit leži u vodi, pomisli ona. Ali nije to naglas kazala, jer je u tom trenutku taj prizor za nju imao snagu otkrovenja. Ležao je ispružen u vodi sa raširenim rukama i otvorenim šakama.

"Blagi bože", izusti ona. "To je Suština. To su naši snovi. Na raskršću se ne nalazi krv i telo, već

um."

Džafvog osmeha nestade, a sjaj njegovih očiju postade još jači; paradoksalni sjaj koji nije osvetljavao već je upijao svetlost iz ostalog dela prostorijske u sebe.

"Tako je, zar ne?" upita ona. "Suština je središte svega. Ona je raskrsnica."

Nije joj odgovorio. Nije ni morao. Bila je potpuno uverena da je pravilno shvatila. Ta prilika je plutala, u Suštini, raširenih ruku dok je on, ona ili ono snevao u san- moru. A to snevanje je na neki način predstavljalo mesto sa koga je sve poticalo: prvi uzrok.

"Nije čudo", izusti ona.

Glas mu je sada zvučao kao da dolazi iz groba.

"Šta nije čudo?"

"Nije čudo da nisi mogao", odvrati ona. "Kada si shvatio sa čime si se suočio u Suštini. Nije čudo."

"Mogla bi zažaliti zbog tog saznanja", primeti on.

"Nikada u životu nisam zažalila što sam nešto novo saznala."

"Izmenićeš svoj um", reče on. "Jamčim ti to."

Pustila ga je da uživa u svojim kiselim plodovima. Međutim, pogodba je bila pogodba i bila je spremna da to zahteva od njega.

"Rekao si da ćeš poći s nama."

"Znam da jesam."

"I hoćeš, zar ne?"

"Beskorisno je", odvrati on.

"Ne pokušavaj da se izvučeš. Znam šta je ulog isto onako dobro kao i ti."

"I šta predlažeš da učinimo povodom toga?"

"Da se vratimo u Vensovu kuću i pokušamo da zatvorimo pukotinu."

"Kako?"

"Možda ćemo morati da primimo koji savet od kakvog stručnjaka."

"Takav ne postoji."

"Postoji Kisun", reče ona. "Duguje nam. To jest, dosta nam duguje. Ali prvo, moramo izići odavde."

Džaf ju je dugo promatrao, kao da još nije bio siguran da li da se pomiri s tim ili ne.

"Ako to ne učiniš", reče mu ona, "završićeš ovde u tami gde si proveo koliko ono dugo... dvadeset godina? Iadi će se probiti, a ti ćeš biti ovde, ispod zemlje, i znaćeš da je planeta osvojena. Možda te nikada neće pronaći. Ti ne jedeš, je li tako? Ti si iznad toga. Možeš preživeti, možda stotinu, hiljadu godina. Ali bićeš sam. Samo ti i tama i neumitno znanje o onome što si učinio. Da li ti to zvuči dovoljno primamljivo? Lično bih više volela da umrem u nastojanjima da ih sprečim da se probiju..."

"Nisi baš ubedljiva", prekinu je on. "Prozirem te skroz naskroz. Ti si blagolagoljiva kučka, a svet je pun takvih. Misliš da si pametna. Nisi. Uopšte ne znaš šta nam se sprema. Ali ja? Ja sam u stanju da vidim, na raspolaganju su mi oči onog mog jebenog sina. On se uputio prema Metakozmu i ja mogu da osetim šta se nalazi ispred njega. Ne mogu da vidim. Ni ne želim da vidim. Ali osećam. I dozvoli da ti kažem, nemamo nikakve jebene šanse."

"Je l'ti to poslednjim snagama pokušavaš da se izvučeš od truda?"

"Ne. Poći ću. Samo zato da bih video izraz na tvom licu kada pretrpiš neuspeh, poći ću."

"Pa hajdemo onda", reče ona. "Znaš li put odavde?"

"Mogu da ga pronađem."

"Dobro."

"Ali prvo..."

"Da?"

On ispruži manje povređenu šaku.

"Moj medaljon."

Da bi započeli uspon, morala je da povрати Griloa iz katatonije. Kada se vratila posle razgovora sa Džafom, zatekla je Griloa kako i dalje sedi pored vode čvrsto stisnutih očiju.

"Izlazimo odavde", obrati mu se ona blago. "Grilo, čuješ li me? Izlazimo odavde."

"Mrtvi", izgovori on.

"Ne", reče mu ona. "Svi ćemo biti dobro." Uхватила ga je pod ruku, osećajući probadanja sa svakim napravljenim pokretom. "Ustani, Grilo. Hladno mi je i uskoro će se smračiti." Zavladaće potpuna tama, u stvari; osvetljenje koje je dopiralo od terate koja se raspadala brzo je bledele. "Tamo gore je sunce, Grilo. Toplo je. Svetlo."

Njene reči su ga naterale da otvori oči.

"Vit je mrtav", reče on.

Talasi sa slapa izgurali su telo na obalu.

"Nećemo mu se pridružiti", reče Tesla. "Mi ćemo preživeti, Grilo. I zato ustaj, pizda ti materina."

"Ne... možemo... da otplivamo gore..." reče on, gledajući u slap.

"Postoje i drugi putevi koji vode odavde", reče Tesla. "Lakši putevi. Ali moramo da požurimo."

Bacila je pogled preko prostorije do mesta na kome je Džaf osmatrao pukotine u zidovima, tražeći, pretpostavljala je, najbolji izlaz. Ni on nije bio u ništa boljem stanju od njih, tako da naporno uspinjanje nije dolazilo u obzir. Videla je da je pozvao Hočkisa da mu priđe i naložio mu da vadi krš. Zatim je otišao da osmotri i druge rupe. Tesli prođe kroz glavu da taj čovek nije znao ništa bolje od njih kako da iziđu odavde, ali potisanula je taj strah tako što se vratila svom prvobitno zadatku, da uspravi Griloa na noge. Morala je još malo da se potrudi, ali je uspela. Ustao je, noge samo što nisu popustile pod njegovom težinom, ipak, uspeo je trljanjem da povрати nešto života u njih.

"Odlično", reče ona. "Odlično. A sada hajdemo."

Dozvolila je sebi da baci još jedan pogled na Vitovo telo, sa nadom da se on sada nalazi na nekom dobrom mestu, gde god to bilo. Kada bi svi imali vlastiti raj, znala bi gde se Vit sada nalazi. U nebeskom Palomo Gaju: malom, bezbednom gradu u jednoj maloj, bezbednoj dolini, u kojoj sunce uvek sija i gde dobro ide posao sa nekretninama. U sebi mu je poželela da mu bude ugodno i okrenula leđa njegovim ostacima, pitajući se dok je to činila nije li on možda sve vreme znao da će danas umreti i nije li više želeo da postane deo temelja Gaja nego da bude raspršen u dimu krematorijuma.

Hočkis je bio pozvan da ostavi raščišćavanje jedne pukotine i da pređe na isti zadatak kod druge, potpirujući Teslinu crnu sumnju da Džaf ne zna put koji bi ih izveo odavde. Pritekla je Hočkisu u pomoć, nateravši Griloa da se mane svoje letargije i takođe prihvati posla. Vazduh koji je dopirao iz rupe bio je ustajao. Odozgo nije dolazila nikakva svežina. Ali možda su se nalazili suviše duboko za tako nešto.

Posao je bio naporan i postajao je sve teži što je bivalo mračnije. Nikada u životu nije osećala da je tako blizu potpunom kolapsu. Šake naprosto nije osećala: lice joj je bilo ukočeno; telo tromo. Bila je ubeđena da je većina leševa toplija. Ali nekada davno, negde na suncu, rekla je Hočkisu da je sposobna kao i svaki mušakarac i odlučila je da to i dokaže. Naterala je sebe da se pribere i da izvlači kamenje istom brzinom kao i on. Međutim, Grilo je bio taj koji je najviše povukao, njegova žurba nesumnjivo se napajala očajanjem. Raščišćavao je najveće kamene blokove snagom za koju nije znala da je poseduje.

"Znači", obrati se ona Džafu. "Idemo li?"

"Da."

"Ovaj put vodi napolje?"

"Nije ništa lošiji od ostalih", reče on i krenu prvi.

Tu je počinjala staza koji je na svoj način bio još užasniji od silaska. Kao prvo, imali su samo jednu baterijsku lampu, koju je nosio Hočkis, idući iza Džafa. Ona je bila potpuno nedovoljna, jer je njena svetlost više ličila na snop koji su Tesla i Grilo morali da slede, nego što im je osvetljavala put. Spoticali su se i padali i ponovo spoticali, otupelost im je u neku ruku dobro i došla, jer je odlagala svako saznanje o povredama koje su trpeli.

Prvi deo puta nije ih čak ni poveo naviše, već je samo vijugao kroz nekoliko malih odeljaka, dok je zvuk vode odjekivao u steni oko njih. Prošli su jednim tunelom kojim je očigledno još nedavno proticala voda. Blato im je dopiralo do butina; i kapalo im je sa tavanice na glave, na čemu su mu, malo kasnije, bili i te kako zahvalni, kada se prolaz suzio toliko da kroz njega sigurno ne bi prošli da nisu bili klizavi od blata. Posle te tačke počeli su da se penju, u početku je nagib bio blag, a onda je počeo da postaje sve strmiji. Iako je zvuk vode oslabio, zapretila im je nova opasnost iz zidova: trenje zemlje o zemlju. Niko ništa nije kazao. Bili su suviše iscrpljeni da bi traćili dah na očiglednosti, na činjenicu da se tlo na kome je Gaj bio podignut pobunilo. Zvuci su postajali sve glasnjiji što su se više peli i nekoliko puta ih je u tami zasula prašina sa tavanice tunela.

Hočkis je prvi osetio povetarac.

"Svež vazduh", reče on.

"Svakako", reče Džaf.

Tesla se osvrnu ka Grilou. Čula su joj bila u toj meri otupela da više nije mogla u njih da se pouzda.

"Osećaš li ga?" upita ga ona.

"Mislím da osećam", odvrati on jedva čujnim glasom.

Taj nagoveštaj ubrzao je njihovo napredovanje, iako je kretanje iz trenutka u trenutak postajalo sve teže, tuneli su se doslovce tresli na nekoliko mesta, tolika je bila snaga pokretanja tla oko njih. Ali pored nagoveštaja svežeg vazduha koji ih je nagnao da pohitaju dalje, sada je postojalo još nešto; jedva primetni nagoveštaj svetlosti negde iznad njih, koja je postajala sve postojanija što su se više peli, dok na kraju nisu uspeli da razaznaju stenu uz koju su se peli, Džafa koji je gurao napred pomažući se jednom šakom, sa čudnom, gotovo lebdećom lakoćom, kao da mu telo uopšte nije imalo težinu. Ostali su se spoticali za njim, jedva uspevajući da drže korak i pored adrenalina koji je počeo da kola njihovim izmučenim sistemima. Svetlost je postajala sve jača i ona je bila ta koja ih je terala da nastave, primoravajući ih da začkilje. I dalje je bivalo sve svetlije i svetlije. Peli su se ka toj svetlosti sa žarom, zaboravivši na sav oprez hvatajući se šakama i odupirući nogama.

Tesline misli bile su krzave i nepovezane, više nalik na snevanje na javi nego na svesnu misao. Um joj je bio suviše iscrpljen da bi se organizovao. Ali stalno se iznova vraćao na onih pet minuta koje je imala na raspolaganju da reši problem medaljona. To je bio razlog što je samo zadržala kada se nebo konačno pojavilo na vidiku: ovo penjanje iz tame ličilo je na povratak iz prošlosti; iz smrti, takođe. Iz hladnokrvnog u toplokrvno. Iz slepila i neposrednog u dalekovidno. Neodređeno je mislila: zbog ovoga se ljudi spuštaju pod zemlju. Da ne zaborave zbog čega žive na suncu.

Na samom kraju, kada je svetlost odozgo prevladala, Džaf se sklonio u stranu i pustio Hočkisa da ga pretekne.

"Predomislio si se?" upita ga Tesla.

Međutim, na njegovom licu se ogledalo nešto više od sumnje.

"Čega se plašiš?" upita ga ona.

"Sunca", odvrati on.

"Idete li vas dvoje?" upita Grilo.

"Samo trenutak", odvrati mu Tesla. "Prođi."

Progurao se pored njih, teturavo prevalivši poslednju stopu koja ga je delila od površine. Hoćkis je već bio tamo. Čula ga je kako se smeje. Teško je bilo dalje odlagati zadovoljstvo da mu se pridruži ali nisu dovede stigli da bi ostavili svoju nagradu.

"Mrzim sunce", reče Džaf.

"Zašto?"

"Ono mrzi mene."

"Hoćeš da kažeš da te boli? Jesi li ti nekakav vampir?"

Džaf stade da žmirka na svetlosti.

"Flečer je bio taj koji je voleo nebo."

"Pa možda bi trebalo nešto da naučiš od njega."

"Prekasno je."

"Ne, nije. Napravio si nekoliko sranja u svoje vreme, ali pruža ti se prilika da to ispraviš. Sprema nam se nešto gore i od tebe. Razmisli o tome."

Nije odgovorio.

"Slušaj", nastavi ona, "sunce baš briga šta si ti učinio. Ono obasjava sve, dobre i loše. Volela bih da nije tako, ali jeste."

On klimnu.

"Jesam li ti ikada pričao o..." počeo on, "... Omahi?"

"Ni ne pokušavaj i mani se toga, Džafe. Izlazimo."

"Umreću", reče on.

"Onda će tvojim nevoljama doći kraj, nije li tako?" primeti ona. "Hajde!"

Upro je pogled u nju, pogled očiju iz koga je potpuno nestao sjaj koji je videla dole u pećini. Zaista nije u njemu bilo ničega što bi ukazivalo na natprirodne moći. Bio je krajnje neupadljiv: posivela, otrcana olupina od čoveka, koga ne bi dvaput pogledala na ulici, osim možda da se zapita kakva li ga je nevolja srozala tako nisko. Utrošili su mnogo vremena, napora (i Vitov život) da ga izvuku iz utrobe zemlje. Nije baš ličio na neku premiju. Pognute glave pred svetlošću, popeo se onih poslednjih nekoliko stopa i izišao na sunce. Sledila ga je, sjaj ju je ošamutio, gotovo da joj je pripala muka. Zatvorila je oči, tek ju je zvuk smeha naterao da ih ponovo otvori.

Hoćkis i Grilo su se kikotali ne samo zbog olakšanja koje su osećali. Put koji ih je vratio kući doveo ih je nasred parkinga motela Terasa.

"Dobro došli u Palomo Gaj", pisalo je na znaku. "Napredno utočište."

Kao što je Karolina Hočkis volela da podseća svoje tri najbolje prijateljice pre toliko godina, zemljina kora bila je tanka, a Palomo Gaj je bio podignut duž jedne naprsline u toj kori, koja će se jednog dana proširiti i grad će se survati u provaliju. Tokom dva desetleća od kada je ona pilulama učutkala svoja predskazanja, tehnologija za predviđanje takvog trenutka neopisivo je uznapredovala. Naprsline tanke poput vlasi kose mogu da se unesu u kartu, njihova aktivnost podrobno da se prati. U slučaju onih velikih, upozorenje bi srećom stiglo na vreme da spase živote milionima, ne samo u San Francisku i Los Angelesu, već i u manjim zajednicama kao što je Gaj. Međutim, nijedan od tih monitora i crtača karti nije mogao da predvidi iznenadne događaje u Kunićevom Oku, kao ni razmere posledica. Izobličavanje unutrašnjosti Vensove kuće odaslalo je tananu, ali ubedljivu poruku u Brdo. Ona je zatim prošla kroz pećine i tunele ispod grada, nagnavši sistem koji je mrmoljio godinama da se preokrene i vrisne. Iako su se najspektakularnije posledice te pobune odigrale u donjim slojevima Brda, gde se tlo rastvorilo kao da se zaista sprema nešto veliko, izvrnuvši jedan od Polumeseca u pukotinu dugačku dve stotine stopa i široku dvadeset; sva sela su pretrpela štetu. Uništavanje nije prestalo posle prvog udarnog talasa, kao što se moglo očekivati kod običnog potresa. Ono je uzelo maha, poruka anarhije se širila, tako da je i manje sleganje bilo u stanju da proguta kuće, garaže, pločnike i radnje. U Srnodolini su prve pretrpele štetu one ulice koje su bile najbliže šumi, ono nekoliko preostalih stanovnika bili su upozoreni o predstojećem razaranju masovnim egzodusom životinja, koje su stale da beže pre nego što je drveće pokušalo samo sebe da iščupa iz korena i krene za njima. Kada mu to nije uspelo, počelo je da pada. Uskoro su za drvećem krenule i kuće, iz ulice u ulicu poput domina. Mirnopotok i Lovordrvo pretrpeli su istu sveobuhvatnu štetu, ali izostalo je bilo kakvo očigledno upozorenje. Raskoline su iznenada nicale posred ulica i u stražnjim dvorištima. Bazeni su ostajali bez vode u nekoliko sekundi; prilazni putevi su se pretvarali u modele Grand kanjona. Ali bilo da se radilo o nasumičnim ili sistematskim, iznenadnim ili najavljenim razranjima, na kraju se sve svodilo na isto u svim selima. Gaj je gutalo tle na kome je bio podignut.

I ginulo se, razume se; u velikom broju. Ali u većini slučajeva to je prolazilo nezapaženo, jer se radilo o ljudima koji su već nekoliko dana bili sami, zaključani u kućama, gajeći sumnje prema svetu koje nisu smeli da iznesu na svetlost dana. Nikome nisu nedostajali, jer niko nije znao ko je napustio grad a ko je ostao. Solidarnost stanovnika Gaja posle one prve noći u Šoping centru svela se na čistu kozmetiku. Niko nije sazivao sastanke komiteta za hitne slučajeve; niko nikom nije poveravao zajedničke strahove. Kako su se stvari iz časa u čas pogoršavale, porodice su se jednostavno iskradale, često noću, i još češće ni ne javljajući se susedima. Usamljenici koji su ostali bili su zakopani ispod štuta krovova, a da niko i nije znao da su tamo. Do trenutka kada su vlasti postale svesne razmera štete, mnoge od ovih ulica postale su neprohodne, tako da je pronalaženje žrtava preraslo u zadatak za čije će obavljanje biti potreban i naredni dan, pošto ono važnije što se dogodilo (i još se događalo) u kući Badija Vensa nije bilo toliko hitno.

Prvim istražiteljima... iskusnim patrolđijama koji su mislili da su sve videli... bilo je jasno da je u Kunićevom Oku oslobođena neka sila koju neće biti tako lako definisati. Sat i po pošto su prva kola stigla do Kunićevog Oka, i patrolđija podneo izveštaj svom pretpostavljenom o stanju kuće, nekoliko FBI-ovaca našlo se na licu mesta, a dva profesora... fizičar i geolog... stizali su iz L.A.-a. Ušli su u kuću i proglasili fenomen u njenoj unutrašnjosti, koji se nipošto nije mogao lako objasniti, potencijalno smrtonosnim. Među bezbrojnim neodređenostima, nedvosmisleno je bilo samo to da su stanovnici Gaja na neki način bili svesni nekog suštinskog razdora koji se događao (ili je tek trebalo da se dogodi) u njihovoj sredini. Počeli su da napuštaju grad časovima, a možda i danima pre toga.

Zašto niko od njih nije odlučio da obavesti bilo koga izvan granica Gaja na opasnost, predstavljalo je samo još jednu u nizu tajni s kojima su se suočili na ovom mestu.

Da su istražitelji znali gde da traže, dobili bi odgovore na svoja pitanja od bilo koje spodobice od onih koje su se izmigoljile iz zemlje ispred motela Terasa. Verovatno bi njihove odgovore odbacili smatrajući ih čistim ludilom, ali čak bi i Tesla... koja je bila krajnje odlučna da spreči Griloa da ispriča svoju priču... sada to spremno učinila, samo da je imala snage. Toplina sunca, i sam pogled na njega, malo su je povratili, ali ono je takođe osušilo blato i krv na njenom licu i telu, i zapečatilo duboku jezu u njenoj kičmi. Džaf je prvi potražio senku motela. Posle svega nekoliko minuta, krenula je za njim. Motel su napustili kako gosti tako i osoblje, i to s razlogom. Pukotina na parkiralištu bila je samo jedna od mnogih, od kojih se najveća protezala kroz ulazna vrata zgrade, a njeni bočni ogranci peli su se uz pročelje poput munje rođene na zemlji. Unutra je bilo mnogo znakova o tome u kakvoj žurbi su poslednji gosti otišli, prtljag i lične sitnice bili su rasuti po stepeništu, vrata koja potres nije razvalio bila su širom otvorena. Tumarala je duž niza soba dok nije pronašla neku ostavljenu odeću, pustila tuš, na najtoplije što je mogla da podnese, skinula se i zakoračila pod njega. Od topline joj se pridremalo, tako da je jedva uspela da se izvuče iz tog blaženstva i obriše. Na nesreću, ogledala su bila cela. Njeno izubijano, bolno telo predstavljalo je jadan prizor. Obukla je, što je brže mogla, delove odeće koji joj nisu pristajali po veličini, niti su se slagali po boji, što joj se dopalo... Hobo je oduvek bio njen najomiljeniji stil u estetici. Dok se oblačila počastila je sebe hladnom kafom, ostavljenom u sobi. Bilo je tri i dvadeset kada se pojavila: proteklo je gotovo sedam časova od kada se njih četvoro odvezlo do Srnoudoline radi spuštanja u dubinu zemlje.

Grilo i Hočkis su se nalazili u kancelariji. Spravljali su vruću kafu. I oni su se oprali, mada ne onako detaljno kao ona, već su samo oribali masku čiste kože u okolnoj prljavštini. Takođe su skinuli nakvašene džempere i pronašli neke sakoe. Obojica su pušili.

"Sve imamo", reče Grilo, tonom čoveka kome je strašno neprijatno i koji je odlučio da stvar istera na čistac. "Kafa. Cigarete. Ustajale zemičke. Nedostaje nam samo neka jača droga."

"Gde je Džaf?" zanimalo je Teslu.

"Ne znam", odvrati Grilo.

"Kako to misliš, ne znaš?" upita Tesla. "Pobogu, Grilo, ne bi trebalo da ga ispuštamo iz vida."

"Došao je čak dovde, je li tako?" odvrati Grilo. "Neće sada da ode."

"Možda", zaključio je Tesla. Sipala je sebi kafu. "Ima li šećera?"

"Nema, ali ima kolačića i pite od sira. Stvrđnute doduše, ali može da se jede. Neko je voleo slatkiše. Hoćeš?"

"Hoću", reče Tesla. Srknula je kafu. "Pretpostavljam da si u pravu..."

"O sladokuscu?"

"O Džafu."

"Jebe mu se za nas", primeti Hočkis. "Muka mi je kada ga pogledam."

"Imaš valjani razlog za to", primeti Grilo.

"Prokleta si u pravu", reče Hočkis. Odmerio je Teslu ispod oka. "Kada se ovo okonča", reče, "on je moj. Važi? Imamo neke neraščišćene račune."

Nije sačekao odgovor. Uzevši kafu uputio se ponovo napolje na sunce.

"O čemu on to?" upita Tesla.

"O Karolini", reče Grilo.

"Pa naravno."

"Krivi Džafa za ono što joj se dogodilo. I u pravu je."

"Mora da prolazi kroz pravi pakao."

"Mislim da to nije ništa novo za njega", dodade Grilo.

"Verovatno nije." Ispraznila je svoju šolju kafe. "Ovo me je na kratko povratilo", reče. "Idem da potražim Džafa."

"Pre nego što pođeš..."

"A?"

"Hoću samo da kažem... ono što mi se dogodilo tamo dole... žao mi je što nisam bio od veće koristi. Od kada znam za sebe bojim se da ne budem živ zakopan."

"Zvuči mi razumno", reče Tesla.

"Hoću da ti to nadoknadim. Hoću da pomognem bilo kako. Samo reci šta treba da uradim. Znam da si ti potegla u ovome. Ja nisam."

"Nije baš tako."

"Ti si ubedila Džafa da pođe sa nama. Kako si uspela?"

"Zadao mi je zagonetku. Rešila sam je."

"Kažeš to kao da je bilo krajnje prosto."

"Stvar je u tome što mislim da je možda cela ova stvar vrlo jednostavna. Ono s čim se suočavamo je tako veliko, Grilo, da se moramo rukovoditi instinktima."

"Ti si oduvek imala bolji instinkt od mene. Ja volim činjenice."

"I one su jednostavne", reče ona. "Postoji rupa, a sa druge strane dolazi nešto što ljudi poput tebe i mene nisu čak u stanju ni da zamisle. Ako ne zatvorimo tu rupu, najebali smo."

"A Džaf zna kako?"

"Šta kako?"

"Da zatvori tu rupu."

Tesla se zagleda u njega.

"Da nagađam?" primeti ona. "Ne."

Od svih mesta, pronašla ga je na krovu, a to je doslovce bilo poslednje mesto u motelu na koje je pogledala. Dalje, radio je ono što je najmanje od njega očekivala. Zurio je u sunce.

"Mislila sam da si nas prepustio same sebi", reče ona.

"Bila si u pravu", odvrati on, ne pogledavši je. Obasjava sve, i dobre i loše. Ali ne može da me zagreje. Zaboravio sam kako izgleda osećati toplinu i hladnoću. Ili glad. Ili sitost. To mi toliko nedostaje."

Kisela samouverenost koja je zračila iz njega u pećinama potpuno je iščilela. Gotovo da je delovao zastrašeno.

"Možda će ti se to vratiti", reče ona. "Mislim na ljudskost. Možda će raščiniti ono što je Nuncio učinio."

"Voleo bih to", reče on. "Voleo bih da budem Randolph Džaf iz Omahe, Nebraska. Da mogu da vratim časovnik unazad i da nikada nogom ne stupim u tu prostoriju."

"Koju prostoriju?"

"Prostoriju za zagubljena pisma u pošti", odvrati on, "gde je sve ovo počelo. Trebalo bi da ti ispričam o tome."

"Volela bih da te saslušam. Ali prvo..."

"Znam. Znam. Kuća. Pukotina."

Sada je pogledao u nju; to jest, kroz nju, u Brdo.

"Pre ili kasnije moraćemo da pođemo tamo", podseti ga ona. "Volela bih da to bude odmah, dok je

još dan, i dok još imamo nešto snage u sebi."

"A kada dođemo tamo?"

"Nadajmo se da će nam nešto pasti na pamet."

"To mora doći odnekuda", reče on. "A niko od nas ne veruje u bogove, je li tako? Svih ovih godina igrao sam upravo na tu kartu, na to da su ljudi bezbožni. Takvi smo i mi sada."

Setila se onoga što je D'Amur kazao kada mu je priznala da se ne moli. Nešto o tome da molitva dobija smisao tek kada čovek shvati čega sve ima tamo napolju.

"Polako postajem vernik", reče ona. "Polako."

"Počinješ da veruješ u šta?"

"U više sile", reče ona, uz pomalo stidljivo sleganje ramenima. "Šoal je imao svoje težnje, zašto ne bih i ja?"

"Jesu li?" upita on. "Da li su oni štitili Umetnost zato što se Suština mora očuvati? Mislim da ne. Oni su se jednostavno plašili onoga što je moglo da provali iz nje. Oni su bili psi čuvari."

"Možda su ih njihove dužnosti uzdigle."

"U šta? Svece? To Kisunu nije mnogo koristilo, je li tako? On je jedino štovao samoga sebe. I lade."

To je bila mračna misao. Šta ćeš bolju protivtežu D'Amorovoj priči o veri u tajanstvenosti od Kisunovog otkrovenja da su sve religije maske za Šoal; načini da se raja odvrti od tajne nad tajnama.

"Stalno mi se pred očima javljaju mesta", reče Džaf, "na kojima se nalazi Tomi-Rej."

"Kakva su?"

"Sve tamnija i tamnija", odvrati Džaf. "Dugo vremena se kretao, ali sada se zaustavio. Možda se plima promenila. Mislim da nešto nailazi iz tame. Ili je to možda tama, ne znam. Ali sve je bliže."

"Obavesti me istog trena kada nešto ugleda", reče Tesla. "Zanimaju me pojedinosti."

"Ne želim da gledam, niti njegovim niti svojim očima."

"Možda nećeš imati izbora. On ti je sin."

"Koliko puta me je samo izneverio. Ništa mu ne dugujem. Dobio je svoje fantome."

"Savršeno porodično jedinstvo", primeti Tesla. "Otac, Sin i..."

"...Sveti Duh", završi Džaf.

"Tako je", odvrati ona, prisativši se odjeka iz prošlosti. "Trojstvo."

"Šta je s tim?"

"To je ono čega se Kisun toliko plašio."

"Trojstva?"

"Aha. Kada me je prvi put uvukao u Petlju, omaklo mu se to ime. Mislim greškom. A kada sam počela da mu to poturam pod nos, toliko se pomeo da me je pustio."

"Nikada mi nije palo na pamet da je Kisun hrišćanin", primeti Džaf.

"Ni meni. Možda je mislio na nekog drugog boga. Ili bogove. Neku silu koju je Šoal u stanju da prizove. Gde je medaljon?"

"U mom džepu. Moraćeš sama da ga uzmeš. Šake su mi jako slabe."

Izvukao ih je iz džepova. Pri podzemnoj svetlosti pećine njihova osakaćenost izazivala je mučninu, ali ovde na jarkoj sunčevoj svetlosti bile su još odvratnije, meso pocrnelo i vlažno, a ispod njega kost koja se drobi.

"Raspadam se", reče on. "Flečer je upotrebio vatru. Ja sopstvene zube. Obojica smo samoubice. Samo je on bio brži."

Ona posegnu u njegov džep i izvadi medaljon.

"Izgleda da ti ne smeta", reče ona.

"Šta?"

"Što se raspadaš."

"Ne, ne smeta mi", priznade on. "Voleo bih da umrem, onako kako bih umro da sam ostao u Omahi i jednostavno ostareo. Ne želim da živim večno. Kakva korist od produženog življenja ako ni u čemu ne nalaziš smisao?"

Nalet zadovoljstva koji je iskusila kada je rešila zagonetku medaljona vratio se dok ga je sada proučavala. Međutim, na crtežu nije bilo ničeg, čak ni kada ga je ispitala pri dnevnoj svetlosti, što bi se moglo predstaviti kao Trojstvo. Bilo je kvarteta, toga da. Četiri ruke, četiri kruga. Ali ne i trojki.

"Nema svrhe", reče ona. "Mogli bismo protraćiti dane u nastojanju da to razrešimo."

"Šta da razrešimo?" zupita Grilo, izlazeći na sunce.

"Trojstvo", odvrati ona. "Imaš li neki ideju šta bi to moglo da znači?"

"Otac, Sin i..."

"Osim očiglednog."

"Onda ne, nemam. Zašto?"

"Samo sam se nadala."

"Koliko Trojstava može da ima?" upita on. "To je bar lako saznati."

"Od koga? Abernatija?"

"Mogao bih početi od njega", reče Grilo. "On je bogobojažljiv čovek. Ili bar tvrdi da jeste. Je li to tako važno?"

"U ovom stanju sve je važno", reče ona.

"Pobrinuću se za to", odvrati on, "ako telefonske veze nisu prekinute. Zanima te samo..."

"Bilo šta o Trojstvu. Bilo šta."

"Suve činjenice, to je ono što ja volim", reče on. "Suve činjenice."

Uputio se niz stepenice. U tom trenutku Tesla je čula Džafa kako mrmlja.

"Skreni pogled, Tomi. Samo skreni pogled..."

Zatvorio je oči. Zatim je počeo da se tresе.

"Možeš li da ih vidiš?" upita ga ona.

"Tako je mračno."

"Možeš li da ih vidiš?"

"Vidim nešto kako se kreće. Nešto ogromno. Tako ogromno. Zašto se ne pokreneš, momče? Beži dok te ne primete. Beži!"

Naglo je otvorio oči.

"Dosta!" reče.

"Jesi li ga izgubio?" upita Tesla.

"Rekao sam ti: dosta!"

"Nije valjda mrtav?"

"Ne, on... jaše po talasima."

"Vozi serf po Suštini?" upita ona.

"To pokušava, iz sve snage."

"A Iadi?"

"Iza njega su. Bio sam u pravu, plima se promenila. Dolaze."

"Opiši šta vidiš", reče ona.

"Rekao sam ti. Ogromni su."

"I to je sve?"

"Poput planina koje se kreću. Planina prekrivenih skakavcima, ili buvama. Velikim i malim. Ne znam. Ništa od toga nema mnogo smisla."

"Moramo što brže možemo da zatvorimo pukotinu. Planine mogu da podnesem. Ali nemojmo pustiti buve da prođu, a?"

Kada su sišli, Hočkis je bio kod ulaznih vrata. Grilo je već razgovarao sa njim o Trojstvu i on je imao bolju ideju nego da zovu Abernatija.

"U Šoping centru postoji knjižara", reče on. "Hoćete li da tamo potražim nešto o Trojstvima?"

"Ne može škoditi", odvrati Tesla. "Ako se Kisun plašio Trojstva, možda će ono uplašiti i gospodare koji ga plaćaju. Gde je Grilo?"

"Napolju, traži neka kola. On će vas odvesti na Brdo. Tamo oboje idete?" Pogledao je u Džafovom pravcu, sa izrazom gađenja na licu.

"Tamo idemo", reče Tesla. "I tamo ćemo ostati. Tako da znate gde možete da nas nađete."

"Do samog kraja?" izgovori Hočkis, ne skidajući oči sa Džafa.

"Do samog kraja."

Grilo je pronašao kola ostavljena na parkingu motela i upalio ih povezavši žice.

"Gde si to naučio?" upitala ga je dok su se vozili prema Brdu. Džaf se opustio na zadnjem sedištu, zatvorenih očiju.

"Pisao sam članak, dok sam još radio kao istraživač..."

"O kradljivcima kola?"

"Tako je. Pokupio sam nekoliko trikova tog zanata i nikada ih nisam zaboravio. Ja sam ti pravi rudnik nepotrebnih obaveštenja. Od Griloa uvek možeš očekivati da čuješ nešto novo."

"Ali ništa o Trojstvu?"

"Stalno se vraćaš na to."

"Iz očajanja", reče ona. "Nemamo za šta drugo da se uhvatimo."

"Možda to ima neke veze sa onim što je D'Amur kazao, o Spasiocu."

"Spas odozgo u poslednji čas?" primeti Tesla. "Ne želim da zadržavam dah čekajući."

"Sranje."

"Problem?"

"Tamo gore."

Procep se otvorio na raskršću kome su se približavali. Zahvatao je obe ulice i pločnike. Nikako nisu mogli da ga zaobiđu i nastave uz Brdo.

"Moraćemo da pokušamo drugim putem", reče Grilo. Ubacio je u rikverc, krenuo unazad, a zatim nastavio poprečnom ulicom da vozi tri bloka. Svuda unaokolo vidljivi su bili dokazi sve veće nestabilnosti Gaja. Porušene ulične svetiljke i drveće, talasavi pločnici, voda koja curi iz oštećenih cevi.

"Sve će eksplodirati", reče Tesla.

"I te kako."

Sledeća ulica pružala je slobodan prilaz do Brda i oni krenuše naviše. Kada su počeli da se uspinju, Tesla je ugledala druga kola koja su upravo silazila sa autoputa. To nisu bila policijska kola, osim ako lokalni policajci nisu počeli da voze fluorescentno žute folksvagene.

"Neko nerazumno odvažan", primeti ona.

"Šta to?"

"Neko se vraća u grad."

"Verovatno u spasavanje imovine", Grilo reče. "Ljudi uzimaju ono što mogu, dok mogu."

"Aha."

Boja kola, koja je tako napadno odudarala od svega, ostala joj je u pameti izvesno vreme. Nije bila sigurna zašto; možda stoga što je toliko podsećala na Zapadni Holivud, a ona je sumnjala da će ikada više videti svoj stan u Severnom Hantli Draju.

"Izgleda da imamo i odbor za doček", reče Grilo.

"Savršen filmski trenutak", reče Tesla. "Nagazi, vozaču."

"Grozan dijalog."

"Samo vozi."

Grilo se zaneo kako bi izbegao sudar sa patrolnim kolima, pritisnuo papučicu za gas i protutnjao pored vozila pre nego što je vozač bio u prilici da mu prepreči put.

"Biće ih još na vrhu", reče on.

Tesla se osvrnu da pogleda kola koja su ostavili za sobom. Nisu ni pokušala da ih jure. Vozač će jednostavno putem radija upozoriti ostale.

"Uradi sve što moraš", reče Tesla Grilou.

"Šta podrazumevaš pod tim?"

"Da ih opališ ako nam se ispreče na putu. Nemamo vremena za uljudnosti."

"Kuća će vrveti od policajaca", upozori je on.

"Sumnjam", odvrati ona. "Mislim da će se držati na rastojanju."

Bila je u pravu. Kada su izbili na deo puta odakle su mogli da vide Kunićevo Oko, uverili su se da su patroldžije zaključile kako cela ova zbrka prevazilazi njihove moći. Kola su bila parkirana daleko od ograde, a sami ljudi su stajali podalje od svojih kola. Većina ih je samo zurila u kuću, međutim, kod barikade podignute da blokira prilaz Brdu, čekala je skupina od četiri policajaca.

"Želiš da nastavim pravo?" upita Grilo.

"Tako je."

On pritisnu gas. Dvojica od one četvorice posegnuše za pištoljima; druga dvojica se baciše u stranu. Grilo probi barikadu u punoj brzini. Drvo se razletelo i polomilo, a jedan komad je razbio vetrobran. Učinilo mu se da je u celoj toj zbrci čuo pucanj, ali pošto je i dalje vozio, pretpostavio je da ga nije ubio. Kola su sa strane očešala jedno patrolno vozilo, stražnji kraj se okrenuo i udario o drugo, pre nego što je Grilo uspeo da povрати kontrolu nad njima i usmeri ih prema otvorenoj kapiji kuće Badija Vensa. Motor je turirao, tutnjali su prilaznim putem.

"Niko nas ne sledi", reče Tesla.

"Uopšte ih ne osuđujem", odvrati Grilo. Kada su stigli do okuke, spustio je nogu na kočnicu.

"Dovoljno smo blizu", reče on. "Isuse. Vidi ovo?"

"Gledam."

Pročelje kuće podsećalo je na tortu ostavljenu celu noć na jakoj kiši, cela stvar je nekako omekšala i izgledala nekako smlavljena. Ramovi vrata izgubili su prave ivice, prozori prave uglove... čak i oni pri samom vrhu kuće. Moć koju je Džaf ovde oslobodio usisala je sve u svoju utrobu, izobličujući cigle, pločice, stakla; cela kuća hrlila je ka pukotini. Kada su Tesla i Grilo posrćući izišli kroz vrata, mesto je bilo pretvoreno u vrtlog; međutim, rupa kao da se smirila pošto je jednom otvorena. Nije bilo znakova daljnog nasilja. Pa ipak, sve je ukazivalo na to da je pukotina blizu. Kada su izišli iz kola, osetili su njenu energiju u vazduhu. Od nje su im se nakostrešile dlake na vratu, a utroba zadrhtala. Bilo je tiho kao u oku uragana. Treperavi mir upravo je molio da se ruši.

Tesla je pogledala kroz prozor kola u njihovog putnika. Džaf, osetivši njen ispitivački pogled, otvori oči. Strah koji je osećao bio je vidljiv. Koliko god da je u prošlosti bio vešt u prikrivanju osećanja... a podozrevala je da je bio poprilično... sada više nije umeo da se pretvara.

"Hoćeš li da dođeš i da vidiš?" upita ona.

Nije skočio na tu ponudu, pa ga je ostavila gde je. Morala je nešto da obavi pre nego što uđu unutra, tako da je mogla da mu pruži malo vremena da prikupi hrabrost dok ona bude time zabavljena. Uputila se nazad putem kojim su došli, sve dok nije zašla iza niza palmi što su oivičavale prilazni put. Policajci su ih sledili do kapije, ali ne i dalje. Palo joj je na pamet da ih ne sprečava samo strah da ih slede, već i naređenja dobijena od pretpostavljenih. Nije smela da se ponada da će se konjica u nekoliko narednih minuta zaleteti uz Brdo, ali možda se okupljala, i ovi pešadinci dobili su uputstva da se drže podalje dok ne stignu sve snage. Nema sumnje da su bili nervozni. Pojavila se sa podignutim rukama, i našla pred nizom uperenih cevi.

"Pristup ovom imanju je zabranjen", doviknu neko odozdo. "Siđite sa podignutim rukama. Svi."

"Bojim se da to neće moći", odvrati Tesla. "Samo ga vi i dalje čuvajte, važi? Mi ovde imamo neka posla. Ko je glavni?" upita ona, osećajući se kao posetilac iz svemira, koji traži da ga odvedu do vođe.

Iza jednog vozila pojavi se čovek u dobro skrojenom odelu. Pretpostavljala je da on nije bio policajac. Više je ličio na FBI-ovca.

"Ja sam glavni", reče on.

"Stiže li vam pojačanje?" upita ona.

"Ko ste vi?" želeo je da sazna.

"Stiže li vam pojačanje?" ponovi ona. "Biće vam potrebno nešto više od nekoliko patrolnih kola, verujte mi. Iz ove kuće će krenuti strašna invazija."

"O čemu vi to pričate?"

"Samo vi opkolite Brdo. I zapečatite Gaj. Druga prilika nam se neće ukazati."

"Pitaću vas samo još jednom..." počeo vođa, ali ga ona prekinu, nestavši pre nego što je uspeo da ponovi zahtev.

"To ti ne ide loše", primeti Grilo.

"Znaš i sam koliko je vežba korisna", reče ona.

"Mogli su te upucati", primeti Grilo.

"Ali nisu", reče ona, vrativši se do kola i otvorivši vrata. "Hoćemo li?" obratila se Džafu. U početku se nije obazirao na njen poziv. "Što pre počnemo pre ćemo završiti", reče ona. Uzdahnuvši, on iziđe. "Želim da ti ostaneš ovde", reče ona Grilou. "Ako se iko od njih makne, viči."

"Ne želiš da uđem unutra", reče on.

"I to."

"Imaš li bilo kakvu predstavu o tome šta ćeš raditi tamo unutra?"

"Ponašaćemo se kao par kritičara", odvrati Tesla. "Zajebaćemo Umetnost."

Hoćkis je bio revnosni čitač u mlađim danima; međutim, Karolinina smrt je ubila u njemu želju za beletristikom. Zašto bi se mučio da čita trilere koje su napisali ljudi koji nikada nisu čuli puščanu paljbu? Sve su to bile laži. Ne samo romani. I ove knjige, pomisli on, dok je prekopavao po policama u mormonskoj knjižari. Tomovi knjiga o otkrovenju i Božjem delu na zemlji. Bilo ih je nekoliko u čijim indeksima se spominjalo Trojstvo, međutim, uvek se radilo o usputnim referencama, koje ništa nisu otkrivala. Jedino zadovoljstvo koje mu je pružala ova potraga poticalo je od činjenice što može da pravi nered na ovom mestu, bacajući knjige unaokolo. Gadila mu se njihova prevelika izvesnost. Da je imao vremena možda bi sve zapalio.

Kada je krenuo dublje u radnju ugledao je svetlo žuti folksvagen kako se zaustavlja na parkiralištu. Iz njega iziđoše dva muškarca. Nisu mogli međusobno biti više različiti. Jedan je bio

odeven u prašnjavu zbrku odeće koja mu uopšte nije pristajala, i čak iz daljine primetio je da je neverovatno ružan, verovatno mu se i rođena majka svaki put rasplače kada ga pogleda. Njegov sadrug bio je preplanuli Adonis u poređenju s njim, odeven poput kakvog pauna. Hočkis zaključio da nijedan od njih ne zna gde se nalazi, niti kakvoj se opasnosti izlaže. Zapanjeno su se osvrnuli po praznom parkiralištu. Hočkis priđe vratima.

"Trebalo bi da se izgubite odavde", doviknu mu on.

Paun se zagleda u njegovom pravcu.

"Ovo jeste Palomo Gaj?"

"Aha."

"Šta se dogodilo? Zemljotres?"

"Sprema se", odvrati Hočkis. "Slušajte, učinite sebi uslugu. Izgubite se odavde."

Sada se oglasi i onaj ružni, čije lice je postajalo sve iskrivljenije što je bliže prilazio.

"Tesla Bombek", izgovori on.

"Šta s njom?" upita Hočkis.

"Moram da je vidim. Zovem se Raul."

"Ona je na brdu", reče Hočkis. Čuo je da Tesla pominje ime Raul u razgovoru sa Griloom; nije se sećao u vezi s čim.

"Došao sam da joj pomognem", izjavi Raul.

"A ti?" upita Hočkis Adonisa.

"Ron", glasio je odgovor. "Ja sam samo šofer", slegnu on ramenima. "Hej, ako želite da nestanem odavde, rado ću to učiniti."

"Sam odluči", odvrati Hočkis, vrativši se u radnju. "Ovde nije bezbedno. To je sve što imam da kažem."

"Čuo sam te", reče Ron.

Raula ovaj razgovor više nije zanimao, pa je osmatrao prodavnice. Kao da je njuškao dok je to činio.

"Šta ti želiš da uradim?" doviknu mu Ron.

Čovek se osvrnu i zagleda u svog prijatelja.

"Idi kući", reče.

"Ne želiš da te povezem da pronađeš Teslu?" odvrati Ron pitanjem.

"Sam ću je pronaći."

"Duga je to šetnja, čoveče."

Raul pogleda u Hočkisovom pravcu. "Smislićemo nešto", reče.

Hočkis se nije dobrovoljno prijavio za tu dužnost, već se vratio svojoj potrazi, tek delimično obraćajući pažnju na razgovor koji se nastavio na parking.

"Jesi li siguran da ne želiš da zajedno potražimo Teslu? Mislio sam da je to hitno?"

"Bilo je. Jeste. Samo... moram prvo ovde da provedem malo vremena."

"Mogu da sačekam. Nemam ništa protiv."

"Rekao sam ti, ne."

"Ne želiš da te vratim? Mislio sam da bismo možda večeras mogli izići. Znaš već, običi nekoliko barova..."

"Možda neki drugi put."

"Sutra?"

"Drugi put."

"Shvatio sam. Hoćeš da kažeš hvala, ali hvala ne, je li tako?"

"Ako ti tako kažeš."

"Baš si jebeno uvrnut, čoveče. Prvo mi se nabacuješ. Sada ne želiš ništa da znaš. E pa, jebi se. Mogu da mi sišu kurac na gomili drugih mesta."

Hoćkis se okrenuo na vreme da vidi Adonisa kako se kočoperno vraća do kola. Onaj drugi je već nestao s vidika. Zadovoljan što sada više neko neće da ga ometa, vratio se pretraživanju polica. Odeljak sa knjigama o materinstvu nije mnogo obećavao, ali je ipak stao da ga pregleda. Kao što je i pretpostavio, sve knjige su bile slađana papica, pune plitkih saveta. Nigde nije naišao ni na šta što bi se, makar uopšteno, odnosilo na bilo kakvo Trojstvo. Govorilo se samo o materinstvu kao božanskom pozivu, ženi u zajedništvu sa Bogom, koja donosi na svet novi život, što predstavlja njen najvažniji i najplemenitiji zadatak. A za podmladak, otrcan savet: "Deco, slušajte svoje roditelje u Gospodu: jer to je pravo."

Pažljivo je pročešljao svaki naslov, odbacujući knjige kada bi se pokazale beskorisnim, dok nije ispraznio police. Preostalo mu je da pretraži još samo dva odeljka. Nijedan od njih nije mnogo obećavao. Uspravio se i protegnuo, zagledavši se napolje u parking koji je pržilo sunce. Zla slutnja od koje mu je bilo muka nagrizala mu je utrobu. Sunce je sijalo, ali koliko će još dugo?

Iza parkinga... daleko iza njega... na trenutak je ugledao žutu bubu, kako se udaljava iz Gaja prema autoputu. Nije zavideo Adonisu na njegovoj slobodi. Nije osećao želju da uđe u kola i krene. Kao mesto za umiranje, Gaj nije bio ništa lošiji od drugih mesta: udoban, poznat, prazan. Ako umre vrišteći, niko neće čuti njegov kukavičluk. Ako umre tiho, niko ga neće žaliti. Samo neka Adonis ide. Verovatno ga negde čeka život koji treba da proživi. A biće kratak. Ako ne uspeju u svom naumu ovde u Gaju... i ako se noć s one druge strane ovog sveta probije ovamo... biće veoma kratak. Ako uspeju (malo je nade za to) opet će biti kratak.

A kraj je uvek bolji od početka, pošto je razdoblje između onakvo kakvo jeste.

Ako je spoljašnost Kunićevog Oka predstavljala oko uragana, unutrašnjost je onda bila sjaj u tom oku. Oštrija mirnoća u Tesli je oživljavala svaki trzaj obraza i čela, svaku i najmanju nepravilnost njenog daha. Sa Džafom koji ju je sledio, prešla je preko predvorja i uputila se prema trpezariji u kojoj je počinio svoj zločin protiv prirode. Na dokaze tog zločina nailazili su na svakom koraku, ali oni su sada bili hladni, izobličena su u mnogome podsećala na istopljeni pa stvrdnuti vosak.

Zakoračila je u samu sobu. Pukotina je još bila tu: celo okruženje bilo je povučeno prema rupi koja nije imala više od šest stopa u prečniku. Mirovala je. Nije bilo znakova da pokušava da se dalje širi. Ako i kada Iadi stignu do praga Kozma, moraće da prelaze preko njega jedan po jedan, osim ako, pošto je ovo oštećenje već napravljeno, nisu u stanju da ga jednostavno razjape.

"Ne izgleda suviše opasno", obrati se ona Džafu. "Imamo šansu ako budemo brzi."

"Ne znam kako da je zapečatim."

"Pokušaj. Znao si kako da je otvoriš."

"To je bio instinkt."

"A šta ti sada govore tvoji instinkti?"

"Da od moje moći nije ostalo ništa", odvrati on. Podigao je polomljene šake. "Izgrizao sam je i ispljunuo."

"Sva je bila u tvojim šakama?"

"Mislím da jeste."

Setila se one noći u Šoping centru: Džafa kako prenosi otrov u Flečerov sistem kroz prste koji kao da su kroz znoj izbacivali moć. Sada su te iste šake predstavljale samo ostatke koji se raspadaju. Ali ona i dalje nije mogla sebe da natera da poveruje kako je moć stvar anatomije. Kisun nije bio nikakav

polubog, međutim, njegovo koštunjavo telo bilo je rezervoar najužasnijih magijskih postavki. Volja je bila ključ za autoritet, a činilo se da je Džaf više nije imao.

"Znači ti to ne možeš da učiniš", reče ona jednostavno.

"Ne."

"Onda možda mogu ja."

On začkilji. "Sumnjam", primeti on, sa jedva primetnim tragom ljubaznosti u glasu. Pretvarala se da to nije primetila.

"Mogu pokušati", reče ona. "Ne zaboravi da je Nuncio prodro i u mene? Nisi ti jedini Bog u trupi."

Ova primdba pogodila je određeni cilj što joj je bila i namera.

"Ti?" reče on. "Nemaš nikakve šanse." Spustio je pogled na šake, a zatim ga ponovo uperio u pukotinu. "Ja sam taj koji ju je otvorio. Ja sam jedini koji se ikada usudio da to uradi. I ja sam jedini koji je ponovo može zapušiti."

Prošao je pored nje i uputio se u pravcu pukotine, sa istom onom lakoćom u koraku koju je zapazila kada su se peli iz pećina. Ona mu je omogućavala da savladava neravnine na podu sa relativnom lakoćom. Usporio je korak tek kada se našao na jard-dva od rupe. A onda je stao.

"Šta je bilo?" upita ona.

"Dođi da vidiš."

Krenula je preko sobe prema njemu. Shvatila je da nije samo vidljiv svet bio izuvijan i povučen prema rupi; isto je bilo i sa onim nevidljivim. Vazduh je bio rastegnut do neprepoznatljivosti zajedno sa trenutnim sićušnim česticama prašine i prljavštine koje je nosio. Sam prostor bio je vezan u čvor, njegovi zavoji bili su dovoljno savitljivi da bi se mogli progurati, ali tek uz veoma veliki napor. Efekat je bivao sve jači što se više približavala rupi. Njeno telo, već ionako puno modrica i izubijano na svakom inču svog lazarskog života, jedva da je bilo doraslo tom izazovu. Ali nije odustajala. I korak po korak stigla je do svog cilja, prišla je dovoljno blizu rupi da je mogla da pogleda niz njeno ždrelo. Taj prizor nije bilo lako podneti. Svet za koji je ceo svoj život pretpostavljala da je potpun i shvatljiv ovde je bio potpuno raščinjen. Takav šok nije doživela još od detinjstva kada ju je neko (zaboravila je ko) učio triku gledanja u beskonačnost tako što se stave dva ogleдалa jedno sučelice drugom da zure u odraz onog drugog. Tada je imala dvanaest, najviše trinaest godina, i potpuno se izgubila zahvaljujući toj ideji praznine koja odzvanja prazninom, napred nazad, napred nazad, dok ne dostigne granice svetlosti. Godinama posle toga sećala se tog trenutka, kada se suočila sa fizičkim predstavljanjem nečega što njen um nije želeo da prihvati. Ovde se radilo o istom procesu. Pukotina je poricala sve njene ideje o tome kakav je svet. Stvarnost je postala komparativna nauka.

Zagledala se u njeno ždrelo. Ništa od onoga što je videla nije bilo pouzdano. Ako se radilo o oblaku, onda je to bio oblak iz koga samo što nije pljusnula kiša. Ako je bila kiša, onda je ona bila na samoj ivici zapaljivosti, i pretvaranja u padajuću vatru. A s druge strane oblaka, kiše i vatre, nalazilo se jedno sasvim drugačije mesto, u toj meri dvosmisleno kao i zbrka elemenata koji su ga napola skrivali: more koje je postalo nebo bez obzorja koje bi ih razdvajalo ili definisalo. Suština.

Ščepala ju je žestoka želja koju je jedva sputavala, da bude tamo, da se popne kroz pukotinu i okusi tajnu iza nje. Koliko se hiljada tragača, koji su na trenutak ugledali u svojim snovima, izazvanim groznicom ili drogom, mogućnost da se nađu na mestu na kome je ona sada stajala, probudilo sa željom da radije umru nego da prožive još jedan sat, znajući da im pristup tamo nikada neće biti moguć? Kada bi se probudili, pali bi u žalost, ali bi i dalje nastavljali da žive, nadajući se, na onaj mučan, junački način na koji se njena vrsta nadala da su čuda moguća; da su epifanije muzike

i ljubavi više od samozavaravanja, da su to tragovi koji vode u jedno više stanje, gde se nada nagrađuje ključevima i poljupcima, a vrata otvaraju onima koji večno traju.

Sušтина je bila to večno trajanje. Bio je to eter u kome je postojanje nastalo, kao što je čovečanstvo nastalo iz supe jednostavnijeg mora. Pomisao da Suštinu mogu zagaditi Iadi iznenada ju je više uznemirila od njihove neposredne invazije. Setila se rečenice koju je prvo čula od Kisuna. Suština mora biti sačuvana. Kao što je rekla Meri Murales, Kisun je samo lagao kada je bio primoran. To je predstavljalo dobar deo njegovog genija: držati se istine sve dok ona služi cilju. A Suštinu je zaista trebalo sačuvati. Bez snova, život nije bio ništa. Možda čak nikada ne bi ni nastao.

"Pretpostavljam da moram pokušati", reče Džaf i napravi još jedan korak prema ždreleu, našavši se nadohvat ruke. Njegove šake, koje su još minut ranije izgledale kao da u njima nije ostao ni tračak moći, sada su zračile snagom koja je bila još vidljivija jer je curkala iz jako ranjenog mesa. Podigao ih je u pravcu pukotine. Da je ona osetila njihovo prisustvo i nameru, postalo je očigledno pre nego što je uopšte uspostavio kontakt. Grč pređe preko njenih rubova, nastavivši kroz prostoriju koju je povukla u sebe. Sleđena izobličjenja zadrhtaše, ponovo omekšavši.

"Svesna nas je", reče Džaf.

"Ipak moramo da pokušamo", odvrati Tesla. Pod ispod njihovih nogu iznenada je počeo da podrhtava; komadi maltera stali su da otpadaju sa zidova i tavanice. Unutar ždrele oblaci vatrene kiše rascvetavali su se put Kozma.

Džaf položi šake na sve mekši presek, međutim, pukotina nije htela da ima posla sa onima koji raščinjuju. Ispustila je drugi grč čija je žestina bila dovoljna da odbaci Džafa nazad u Teslino naručje.

"Ne vredi!" reče on. "Ne vredi!"

I gore od toga. Ako im je bio potreban dokaz o približavanju Iada sada su ga dobili, jer je oblak potamneo, a njegovo kretanje postalo nepogrešivo. Kao što je Džaf pretpostavio, plima se izmenila. Ždrelo pukotine nije zanimalo gutanje, već povraćanje onoga, šta god da je to, čime se davilo. Da bi to moglo da obavi, počelo je da se otvara.

Tim kretanjem započeo je početak kraja.

Knjiga u Hočkovim rukama nosila je naziv Priprema za Armagedon i predstavljala je priručnik koji je upućivao braću vernike kako da urade upravo to, bio je to vodič koji je korak po korak objašnjavao kako da se preživi predstojeća Apokalipsa. Bila je podeljena na poglavlja o stoci, vodi i žitu, odeći i posteljini, gorivu, toploti i svetlosti. Postojala je i kontrolna lista od pet strana pod nazivom Namirnice koje se lako skladište koja je obuhvatala od melase do režnjeva mesa divljači. A cilj joj je bio da usadi strah u svakog lenjivca koji bi mogao pasti u iskušenje da odloži za kasnije njihovo pripremanje; u knjizi je uz popis dat i niz fotografija nesreća koje su se dogodile širom Amerike. U većini slučajeva radilo se o prirodnim fenomenima. Bešnjenu šumskih požara, nezaustavljenom i nezaustavljivom; o uraganima koji su sraznili sa zemljom gradove na svom putu. Nekoliko stranica bilo je posvećeno poplavi u Solt Lejk Sitiju maja 1983, koja je bila praćena slikama stanovnika Jute koji grade zidove od vreća peska da zadrže vodu. Međutim, slika koja je ostavljala najjači utisak od svih u ovom katalogu konačnih delanja predstavljala je oblak u obliku pečurke. Bilo je dato nekoliko fotografija tog oblaka, a ispod jedne od njih Hočkov je pronašao jednostavan potpis:

Prvu atomsku bombu detonirao je u 0530 časova 16. jula 1945, na lokaciji zvanj Trojstvo njen tvorac, Robert Openhajmer. Ta detonacija označila je početak poslednjeg doba čovečanstva.

Nikakvo daljnje objašnjenje nije bilo dato. Cilj knjige nije bio da objasni atomsku bombu i njenu konstrukciju, već da bude vodič članovima crkve Isusa Hrista svetaca sudnjeg dana kako da je prežive. Nije važno. Nisu mu bile potrebne pojedinosti. Bila mu je potrebna samo ta jedna reč, Trojstvo, u nekom drugom kontekstu od onog Otac, Sin i Duh Sveti. Evo je tu. Troje u jednom svedeno na jedno jedino mesto... jedan jedini događaj. Ovo je bilo Trojstvo koje je činilo bespredmetnim sva ostala. U mašti dvadesetog veka oblak u obliku pečurke nadnosio se čak i nad samim Bogom.

Ustao je sa knjigom Priprema za Armagedon u ruci i prošao kroz kaos razbacanih knjiga u prednji deo radnje. Napolju ga je dočekao prizor koji ga je naterao da se ukopa u mestu. Po parkingu je slobodno trčalo na desetine životinja. Kućići su se valjali unaokolo, miševi tražili zaklon dok su im maćići bili za petama; gušteri su se sunčali na asfaltu. Pogledao je duž niza izloga. Jedan papagaj je izleteo kroz otvorena vrata radnje Teda Elizanda. Hočkov uopšte nije poznao Teda, ali je čuo priče o njemu. Pošto je i sam bio meta ogovaranja, uvek je pomno pratio sve što se govorilo o drugima. Elizando je izgubio um, ženu i dete. Sada je izgubio i svoje malo utočište u Malu; pustio je sve životinje.

U ovom trenutku za njega je bilo mnogo važnije da odnese podatke o Trojstvu Tesli Bombek nego da teši ili upozori Elizanda, čak i da je znao šta da mu kaže. Čovek je očigledno znao u kakvoj je opasnosti jer inače ne bi otvorio vrata kaveza. A što se tiče utehe: koje je to reči mogao da mu uputi? Donevši odluku, Hočkov krenu preko parkinga do svojih kola, ali je ponovo bio zaustavljen, ovog puta ne nekim prizorom već zvukom: kratkim, bolnim ljudskim krikom. Dolazio je iz radnje sa kućnim ljubimcima.

Za deset sekundi se obreo na otvorenim vratima. Unutra je po podu gamizalo još mnogo životinja, ali nigde nije bilo ni traga njihovom oslobodiocu. Pozvao ga je po imenu.

"Elizando? Je li sve u redu?"

Nije bilo odgovora, i Hočkovu pade na pamet da se čovek ubio. Prvo je oslobodio životinje, a onda prerezao vene. Požurio je, zaobilazeći uzorke, motke i kaveze. Na pola puta kroz radnju ugledao je Elizandovo telo prilepljeno za naspramnu stranu jednog povećeg kaveza. Njegovi stanari, malo

jato kanarinaca, bili su u panici, lepršali su napred nazad, perje im je letelo iz krila kojima su udarali o žicu.

Hočkis ispusti knjigu i krenu Tedu u pomoć.

"Šta si to uradio?" izgovori on dok mu je prilazio. "Isuse, čoveče, šta si to uradio?"

Kada je prišao telu shvatio je grešku. Ovo nije bilo samoubistvo. Rane na licu... koje je bilo priljubljeno uz žicu... nije sam sebi naneo. Bile su grozne; komadi mesa bili su mu otkinuti sa obraza i vrata. Krv je curila kroz mrežu i prekrila je dno kaveza sa kanarincima, ali je sada već slabije nadirala. Bio je mrtav već nekoliko minuta.

Hočkis polako ustade. Ako krik koji je čuo nije ispustio Elizando, šta je to onda bilo? Napravio je korak prema knjizi da je ponovo uzme, ali kada se zaustavio da je podigne, pažnju mu odvuče neko kretanje između kaveza. Nešto nalik na crnu zmiju klizilo je po podu odmah iza Elizandovog leša. Kretalo se brzo, a očigledna namera mu je bila da se nađe između njega i izlaza. Da nije morao da podigne knjigu, možda bi uspeo da ga pretekne, ali u trenutku kada se dočepao Pripreme za Armagedon već je bilo kod vrata. Pošto ga je sada celog video, nekolike stvari postale su jasne. Da ovo nije bio begunac iz radnje (nijedno domaćinstvo u Gaju ne bi ga udomilo). Da je isto toliko ličilo na murinu koliko i na zmiju, pa čak je i ta sličnost bila neodređena: istinu govoreći, nikada ništa slično nije video. I konačno, ostavljalo je krvave mrlje po podu obeležavajući svoje napredovanje; a unutrašnjost usta bila mu je vlažna od krvi. To je bio Elizandov ubica. Povukao se pred njim, evocirajući Spasiteljevo ime koje je odavno zaboravio:

"Isuse."

Ta reč izazvala je smeh nekoga ko se nalazio u stražnjem delu radnje. Okrenuo se. Vrata Tedove kancelarije bila su širom otvorena. Iako u prostoriji iza njih nije bilo prozora, a svetlo nije bilo upaljeno, uspeo je da nazre priliku čoveka koji je prekrštenih nogu sedeo na podu. Čak je mogao i da se kladi ko je to: izobličene crte lica Teslinog prijatelja Raula nisu se mogle zameniti ni sa kojim drugim, čak ni u polutami. Bio je nag. Upravo ta činjenica... njegova nagost, iz koje je proishodila njegova ranjivost... nagnali su Hočkisa da zakorači prema otvorenim vratima. Našavši se pred mogućnošću da bira između borbe sa zmijom ili njenim krotiteljem... a oni su sigurno bili u dosluhu... izabrao je krotitelja. Nag čovek koji čuči nije predstavljao bog zna kakvu pretnju.

"Šta se to, do đavola, ovde događa?" upita Hočkis dok je prilazio.

Čovek se isceri u tami. Osmeh mu je bio vlažan i širok.

"Pravim Likse", odvrati on.

"Likse?"

"Iza tebe."

Hočkis nije morao da se okrene kako bi se uverio da mu i dalje nema izlaza odatle. Nije imao drugog izbora do da ostane gde jeste, iako ga je sve više plašio prizor pred njim. Taj čovek ne samo da je bio nag, već je njegovo telo, od sredine grudi do sredine butina bilo preplavljeno bubama, zalihom hrane za guštere i ribe iz radnje, koje su ovde utaživale drugačiju glad. Njihovo kretanje mu ga je ukrućivalo, njihovo preduzetništvo bilo je usredsređeno na njegov povijeni ud. Međutim, još odvratniji ili gori prizor čekao ga je na tlu ispred njega: mala gomila životinjskog izmeta, pokupljena iz kaveza, usred koje se gnezdilo neko stvorenje. Ne, nije se gnezdilo, rađalo se, nadimalo i razmotavalo pred Hočkisom. Podiglo je glavu iz govana, i on vide da se radi o još jednom stvorenju koje je ovaj čudovišni tvorac nazvao Liksom.

Nije ono bilo jedino. Svetlucava obličja odmotavala su se po uglovima male prostorije; bilo ih je različitih dužina i sva su predstavljala bezobličan mišić čija se zloba nazirala u svakom uvijajućem pokretu. Dva Liksa se pojaviše iza svog tvorca. Još jedan se peo uz tezgus s Hočkisove desne strane i

nastavio da vijuga prema njemu. Da bi ga izbegao, zakoračio je unazad, i prekasno shvatio da je tim manevrom doveo sebe nadohvat druge zveri. Dok si izbrojao do dva, već mu je bila kod noge, a na tri je počela da se penje uz nju. Po drugi put je ispustio Armagedon i posegao naniže da udari tu stvar, ali njene razjapljene čeljusti prve su napale, i ta dva istovremena pokreta izbacila su ga iz ravnoteže. Posrnuo je unazad prema polici sa kavezima, oborivši ih nekoliko kada je zamlatarao rukama. I drugi pokušaj da se uhvati za nešto, ovaj put za policu, bio je bezuspešan. Napravljena tako da izdrži samo težinu mačića i njihovih kaveza, srušila se pod njegovom, i on pade na tle, a polica sa svojim teretom sruči se na njega. Da nije bilo kaveza možda bi bio pogubljen na licu mesta, ali oni su usporili nadiranje Liksa od ulaznih vrata i otpozadi prema njemu. Dobio je deset sekundi dok su pokušavali da se probiju između kaveza, tokom kojih je uspeo da se otkotrlja i spremi da ustane, međutim, tu nadu je osujetilo stvorenje pričvršćeno za njegovu nogu, zarivši mu čeljust u meso na bedru. Od bola je na trenutak obnevideo, a kada je ponovo progledao, ostale zveri su već pronašle put do njega. Jednu od njih osetio je na stražnjoj strani vrata; druga mu se obmotala oko torza. Stao je da doziva u pomoć, pre nego što je dah istisnut iz njega.

"Ovde sam samo ja", stigao je odgovor.

Podigao je pogled prema čoveku po imenu Raul koji više nije čučao u izmetu, već se nadnosio nad njim... i dalje mu je bio ukrućen, i dalje su gamizale po njemu... dok mu je jedan Liks vidio oko vrata. Prva dva prsta gurnuo mu je u usta i milovao ga po stražnjem delu grla.

"Ti nisi Raul", zadahta Hočkis.

"Ne."

"Ko..."

Poslednja reč koju je čuo pre nego što je Liks pojačao svoj stisak oko njegovih grudi, bio je odgovor na to pitanje. Ime, koje se sastojalo od dva nežna sloga. Kiss i soon (poljubac, uskoro). Na kraju je u njima nazreo proročanstvo. Kiss; soon. Karolina, koja je čekala sa druge strane smrti, sa usnama spremnim da ih pritisne na njegov obraz. To mu je, posle svih užasa, olakšalo poslednje trenutke.

"Mislim da smo se ovde suočili sa izgubljenom stvari", reče Tesla Grilou kada se pojavila iz kuće.

Tresla se od glave do pete, toliki časovi napora i tolike povrede uzeli su svoj danak. Čeznula je za snom, ali užasavala se pomisli da bi mogla sanjati isti onaj san koji je Vit sanjao prethodne noći: posetu Suštini koja je nagoveštavala da je smrt vrlo blizu. Možda je i bila, ali ona nije htela da zna za to.

Grilo ju je uhvatio za ruku, ali ga je ona oterala.

"Nisi ni ti u stanju da me podržiš, kao što nisam ni ja u stanju da podržim tebe..."

"Šta se događa tamo unutra?"

"Rupa je počela ponovo da se otvara. Liči na branu koja samo što se nije razletela."

"Sranje."

Sada je cela kuća pucala; palme koje su oivičavale prilazni put otresale su mrtve listove dok su se ljuljale, prilazni put je pucao kao da neko odozdo udara po njemu čekićem.

"Trebalo bi da upozorim pandure", reče Grilo. "Da im kažem šta se sprema."

"Mislim da smo ovu rundu izgubili, Grilo. Znaš li šta je sa Hočkisom?"

"Ne."

"Nadam se da će se izvući pre no što prodru."

"Neće."

"Trebalo bi. Nijedan grad nije vredan da se za njega umre."

"Mislim da je došlo vreme da telefoniram, a ti?"

"Kome?" upita ona.

"Abernatiju? Da mu saopštim loše vesti."

Tesla tiho uzdahnu. "Aha, zašto to ne učiniš? Poslednja ekskluzivna vest."

"Vraćiću se", reče on. "Nemoj misliti da ćeš se odavde izvući sama, jer nećeš. Poći ćemo zajedno."

"Ja nikuda ne idem."

Ušao je u kola i tek kada je pokušao da okrene ključ shvatio je koliko je podrhtavanje tla postalo žestoko. Kada je konačno uspeo da upali kola i, vozeći u rikverc prilaznim putem stigne do kapije, otkrio je da gotovo nema koga da upozori. Povukli su se dobro na niz brdo i ostavili samo jedno vozilo neposredno iza kapije, sa dva čoveka u svojstvu posmatrača. Gotovo uopšte da nisu obratili pažnju na Griloa. Njihova dvostruka briga... ona profesionalna i ona lična... bila je da motre na kuću i da se pripreme za brzo povlačenje ako pukotine krenu da se šire u njihovom pravcu. Grilo se provezao pored njih i nastavio niz Brdo. Jedan od policajaca niže na Brdu napola je pokušao da ga zaustavi, ali on se jednostavno provezao pored njega i uputio u Šoping centar. Nadao se da će tamo pronaći javni telefon sa koga će moći da pozove Abernatija. Tamo će pronaći i Hočkisa, i upozoriti ga, ako već nije znao, da je igra okončana. Dok se poput pacova u lavirintu snalazio po ulicama koje su bile ili blokirane ili preorane ili pretvorene u kaos, pravio je eksperimente sa naslovima za ovaj poslednji izveštaj. Kraj sveta je blizu bio je tako običan. Nije želeo da bude samo još jedan u dugom nizu proroka koji obećavaju Apokalipsu, čak i ako će ona ovoga puta (konačno) uslediti. Kada je skrenuo u Šoping centar, neposredno pre nego što je ugledao životinjsku žurku koja je tamo bila u toku, dobio je inspiraciju. Pomogla mu je kolekcija Badija Vensa. Iako je očekivao da će tu ideju teško prodati Abernatiju, bio je uveren da ne postoji prikladniji naslov za ovu priču od Vožnja je gotova. Vrste su uživale u pustolovini, ali ona se bližila kraju.

Zaustavio je kola na ulazu parkirališta i izišao da osmotri bizarnu predstavu životinja u igri. Na usnama mu je zaigrao osmeh, iako to nije želeo. Baš su blagoslovene što ništa ne znaju: igraju se na suncu ne podozrevajući koliko su kratkog veka. Prešao je preko parkinga i uputio se ka knjižari, međutim, Hočkisa tamo nije bilo. Knjige su bile razbacane po podu, predstavljajući dokaz potrage koja se verovatno završila neuspehom. Nastavio je do radnje sa kućnim ljubimcima, u nadi da će naći društvo i telefon. Iznutra se čula halabuka ptica: poslednjih zarobljenika radnje. Da je imao vremena, sam bi ih oslobodio. Nema razloga da bar na trenutak ne vide sunce.

"Ima li koga?" upita on, provirivši kroz vrata.

Jedan gekon mu protrča između nogu. Posmatrao ga je kako se udaljava, sa istim pitanjem na usnama. Nije ga izgovorio. Gekon je protrčao kroz krv na putu do vrata; krv je bila posvuda razmazana i njome je bilo poprskano sve što bi pogledao. Prvo je ugledao Elizandovo telo, a zatim leš sadruga, napola zatrpan kavezima.

"Hočkise?" izusti on.

Počeo je da razbacuje kaveze sa tela. U vazduhu se osećalo nešto više od mirisa krvi, smrad izmeta. Zalepio mu se za šake, ali on je nastavio sa poslom dok se nije uverio da je Hočkis mrtav. To se dogodilo kada mu je otkrio glavu. Lobanja je bila smrskana u paramparčad, komadići kosti štrčali su poput polomljene glinene posude iz kaše njegovog uma i čula. Nijedna životinja od onih koje su čuvane u radnji, nijedna te veličine, nije bila u stanju da počini takvo divljaštvo; niti je bilo lako odgonetnuti koje oružje je to prouzrokovalo. Nije se zadržao da razmisli o tom problemu, jer je postojala opravdana mogućnost da su se odgovorni još nalazili u blizini. Osmotrio je pod, tražeći

neko oružje. Uzicu, ogrlicu, bilo šta čime bi mogao da se odbrani. Potraga ga je odvela do knjige, ispuštene malo dalje od Hočkisovog tela.

Naglas je pročitao naslov:

"Priprema za Armagedon?"

Podigao ju je i na brzinu prelistao. Izgleda da je to bio nekakav priručnik o tome kako preživeti apokalipsu. Bile su to reči mudrosti koje su mormonska braća uputila članovima crkve, uveravajući ih da će se sve dobro završiti; da nad njima bdiju i savetuju ih živa božja čuda, Prvo predsedništvo i Veće dvanaest apostola. Trebalo je samo da prihvate taj savet, duhovno i praktično, i tada će moći da prežive sve što im budućnost donese.

"Ako ste pripremljeni, ne treba da se plašite" bila je nada... ne, ubeđenost... ovih stranica. "Imajte čista srca, puno ljubavi za sve, budite pravedni, i ostanite na svetim mestima. Pripremite godišnju zalihu."

Nastavio je da je prelistava. Zašto je Hočkis izabrao upravo ovu knjigu? Uragani, šumski požari i poplave? Kakve oni veze imaju sa Trojstvom?

A onda je ugledao: zrnastu fotografiju oblaka u obliku pečurke i reči ispod nje koje su identifikovale mesto na kome je detonirana.

Trojstvo, Novi Meksiko.

Dalje nije čitao. Sa knjigom u ruci istrčao je na parking, životinje su bežale na sve strane pred njim, i uskočio u kola. Njegov poziv Abernatiju moraće da pričeka. Kako se jednostavna činjenica da je Trojstvo bilo rodno mesto bombe uklapala u ovu priču nije znao, ali možda će Tesla znati. Pa čak i da ne zna, biće zadovoljan što je on bio taj koji joj je doneo novosti. Znao je da je bilo apsurdno odjednom postati toliko zadovoljan sobom, kao da je ovo obaveštenje moglo nešto da izmeni u stanju stvari. Nastupiće kraj sveta (Vožnja je gotova) pa ipak je ovaj delić zagonetke bio dovoljan da bar na trenutak zaboravi na užas te činjenice. Za njega nije bilo većeg zadovoljstva od toga da bude donosilac vesti, glasnik, Nuncio. Tada se najviše približio razumevanju reči srećan.

Čak i za ono kratko vreme... ne više od četiri pet minuta... koje je proveo u Šoping centru, stabilnost Gaja je bila još više poljuljana. Dve ulice koje su bile prohodne dok se spuštao sa Brda sada to više nisu bile. Jedna je praktično potpuno nestala... zemlja se jednostavno rastvorila i proždrala je... druga je bila zatrpana dvema kućama koje su se srušile. Pronašao je treći put koji je još bio prohodan i krenuo uz Brdo, dok je podrhtavanje tla postajalo tako snažno da je povremeno jedva uspevao da upravlja kolima. Tokom njegovog odsustva, na mestu događaja pojavilo se nekoliko promatrača, u tri neobležena helikoptera, od kojih je onaj najveći lebdeo iznad same Vensove kuće, a putnici su nema sumnje pokušavali da procene situaciju. Do sada već mora da su pogodili da nije reč ni o kakvom prirodnom fenomenu. Možda su čak znali i osnovni uzrok. D'Amur je kazao Tesli da su najviši od najviših znali za postojanje Iada. Ako je to bilo tačno, onda je već pre mnogo časova teška artiljerija trebalo da opkoli kuću, umesto nekolicine prepadnutih pajkana. Možda ti generali i političari nisu verovali u dokaz u svojim rukama? Da nisu možda bili suviše veliki pragmatičari da bi mogli pomisliti kako njihovo carstvo može ugroziti nešto što pripada drugoj strani snova? Nije ih krivio. Još pre sedamdeset dva sata ni sam ne bi u tako nešto ni na trenutak poverovao. Proglasio bi to za besmislicu: kao što bi i priče o Božjim živim proročanstvima u knjizi na sedištu pored njega, proglasio za previše razbuktalu maštu. Ako posmatrači ostanu tamo gde jesu, iznad pukotine, imaće prilike da promene mišljenje. Videti znači poverovati. A oni će i te šta videti.

Kapija Kunićevog Oka bila je srušena; isto kao i granični zid imanja. Ostavio je kola ispred gomile šuta i, stežući knjigu, stao da se penje prema kući na čijem pročelju se smestilo nešto za šta je

U prvi mah pomislio da je senka oblaka. U prilaznom putu su se otvorile pukotine tako da je morao da pazi kuda staje, dok mu je koncentraciju pomućivala uznemirenost koja je vladala u atmosferi oko kuće. Što se više približavao kući, to je senka, kako se činilo, postajala tamnija. Iako je sunce i dalje pržilo njegov potiljak i pročelje Kunićevog Oka koje je ličilo na kolač-na-kiši, ceo prizor bio je sumoran, kao da je sve premazano slojem prljave ocakline. Glava ga je bolela od tog prizora; probadali su ga sinusi, u ušima mu je pucalo. Pored ovih manjih neprijatnosti, mnogo snažnije ga je uznemiravao opipljivi osećaj straha koji je sve više rastao u njemu sa svakim napravljenim korakom. Glava je počela da mu se puni bolesnim slikama, izabranim iz godina koje je proveo u redakcijama desetine novinskih kuća, gledajući u fotografije koje nijedan izdavač, ma koliko bio gnusan, ne bi objavio. Bilo je tu automobilskih nesreća, razume se, i srušenih aviona... raskomadanih tela koja nikada više neće moći da budu sastavljena. Neizbežno su se tu našli i prizori ubistava. Ali nisu oni predvodili ovaj napad, već slike nevinih, i onoga što je njima učinjeno. Bebe i deca, prebijeni, osakaćeni, bačeni na đubre; maltretirani bolesni i stari; poniženi zaostali. Toliko okrutnosti, a sva ta okrutnost ispunjavala mu je glavu.

"Iadi", čuo je Teslin glas, pa je skrenuo pogled u njegovom pravcu. Vazduh između njih je bio gust, njeno lice zrnasto, kao da je reprodukovano. Nestvarno. Ništa na njemu nije bilo stvarno. Slike na ekranu.

"Iadi dolaze", reče ona. "To je ono što osećaš. Trebalo bi da odeš odavde. Nema svrhe da ostaješ..."

"Ne", izusti on, "imam... poruku."

S teškom mukom se usredsređivao na tu misao. Nevini su nastavili da se pojavljuju, jedni za drugim, sa raznovrsnim ranama.

"Kakvu poruku?" upita ona.

"Trojstvo."

"Šta je s njim?"

Vikala je, shvati on, ali njen glas se ipak jedva čuo.

"Grilo, kazao si Trojstvo."

"Da?"

"Šta je s njim?"

Gledalo ga je toliko očiju. Ni o čemu drugom nije mogao da misli, osim o njihovoj patnji i nemoći.

"Grilo!"

Usredsredio je što je bolje mogao pažnju na ženu koja je njegovo ime izvikivala šapatom.

"Trojstvo", ponovi ona.

Znao je da se odgovor na njeno pitanje nalazi u knjizi koju je držao, mada su ga oči, i bol u tim očima, i dalje ometali. Trojstvo. Šta to beše Trojstvo? Podigao je knjigu i dao joj je, ali čim ju je uzela od njega setio se.

"Bomba", izgovori on.

"Molim?"

"Trojstvo je mesto na kome su aktivirali prvu atomsku bombu."

Video je kako joj se licem razleže razumevanje.

"Shvataš?" upita on.

"Da. Isuse! Da!"

Nije se ni potrudila da otvori knjigu koju je doneo, samo mu je rekla da se skloni odatle, da se povuče ka putu. Slušao ju je što je bolje mogao, ali bio je svestan da mora da prenese još neko

obaveštenje. Nešto gotovo isto tako važno kao i Trojstvo; nešto što je takođe bilo vezano za smrt. Koliko god da se trudio nije mogao da se seti.

"Vrati se", ponovi mu ona. "Sklanaj se iz ovog kala."

On klimnu, svestan da joj nije ni od kakve koristi, i stade da posrće kroz zagađeni vazduh; što se više udaljavao od kuće, to je sunce sjajnije sijalo, a slike mrtvih nevinih žrtava prestajale da dominiraju njegovim mislima. Kada je zavio za okuku na prilaznom putu, i ponovo ugledao Brdo, setio se obaveštenja koje nije uspeo da isporuči. Hočkis je mrtav; ubijen; glava mu je smrskana. Neko ili nešto je počinilo to ubistvo, i još je na slobodi u Gaju. Mora se vratiti da joj to kaže; da je upozori. Sačekao je jedan trenutak, kako bi dozvolio slikama koje je izazvala blizina Iada da iščile iz njegovog korteksa. Nisu sasvim nestale; znao je da će se istog trenutka kada krene nazad prema kući vratiti još snažnije. Zagađeni vazduh koji ih je doneo širio se i već ga je ponovo sustigao. Pre nego što ga ponovo opije, izvukao je naliv-pero koje je poneo iz motela u slučaju da se ukaže potreba za pravljenjem beležaka. Poneo je i hartiju, sa recepcije, međutim, parada okrutnosti ponovo ga je saletela pa se uplašio da će mu misao pobeći dok nađe notes, tako da je jednostavno reč nažvrljao na nadlanici.

"Hočk...", bilo je sve što je uspeo. A onda su njegovi prsti izgubili moć da pišu, a um da zadrži bilo šta osim bola za mrtvim nevinim žrtvama i misao da mora ponovo videti Teslu. Poruka i glasnik spojeni u jedno; okrenuo se i posrćući krenuo nazad u oblak uticaja Iada. Ali kada je stigao do mesta na kome se ranije nalazila žena koja je šapatom vikala, utvrdio je da je ona otišla još bliže izvoru ovih okrutnosti; podozrevao je da njegov zdrav razum ne bi preživeo ako bi je tamo sledio.

Toliko toga je odjednom dobilo smisao za Teslu, ne samo atmosfera predosećanja koje ju je uvek obuzimalo u Petlji, naročito dok je prolazila kroz grad. Videla je film o detonaciji te bombe, i o uništenju grada, u dokumentarcima o Openhajmeru. Kuće i radnje koje su je toliko zbunjivale bile su podignute da bi bile pretvorene u pepeo, kako bi tvorci bombe mogli da na delu prate gnev svoje bebe. Nije čudo što je pokušala da tamo smesti radnju filma o dinosaurusima. Njen dramaturški instinkt bio je ispravan. Ovo je bio grad koji je čekao na sudnji dan. Pogrešila je samo u pogledu čudovišta. Kisun nije mogao da nađe bolje mesto na kome bi sakrio dokaze svoga zločina. Kada dođe do bleska, tela će potpuno nestati. Odlično je mogla da zamisli kakvo perverzno zadovoljstvo ga je prožimalo dok je smišljao jedno tako složeno delo, znajući da je oblak koji je uništio Šoal bio jedna od najneizbrisivijih slika ovoga veka.

Ali doskočeno mu je. Meri Murales ga je zarobila u Petlji, i sve dok ne uspe da pronade novo telo u kome će moći da ode iz nje biće njen zatvorenik koji vlastitom voljom odlaže trenutak detonacije. Živeo je poput čoveka koji drži prst u pukotini na brani svestan da će onog trenutka kada zanemari svoju dužnost brana odleteti u vazduh i savladati ga. Nije čudo što je reč Trojstvo izazivala zbrku u njegovim mislima. Tim imenom zvao se užas koji ga je opsedao.

Da li je postojao način da se ovo saznanje upotrebi protiv Iada? Dok se vraćala u kuću pala joj je na pamet jedna neobična mogućnost, ali bila joj je potrebna Džafova pomoć.

Teško je bilo suvislo razmišljati u sadržini septičke jame koja se prelivala iz pukotine, ali ona je već imala i ranije prilike da se bori protiv uticaja raznih filmskih producenata i šamana, tako da je bila u stanju da ono najgore zadrži na odstojanju. Međutim, uticaj je postajao sve jači, što su se Iadi više približavali pragu. Pokušala je da ne razmišlja o razmerama njihove pokvarenosti ako je već i ovo, puki šapat o njihovom približavanju, bilo u stanju da tako duboko utiče na psihu. Ni u jednom od svojih pokušaja da zamisli prirodu te invazije nije uzela u obzir mogućnost da njihovo oružje može biti ludilo. Ali možda je bilo. Iako je bila u stanju da za izvesno vreme odbije ovaj napad ogavnosti,

znala je da će, pre ili kasnije, pokleknuti pred njim. Nijedan ljudski um nije bio u stanju da ga zauvek zadrži na rastojanju i neće imati izbora, moraće, kada upije te užase, utočište da potraži u ludilu. Iad Urobori će vladati planetom ludaka.

Džaf je, razume se, već bio na putu da doživi mentalni kolaps. Našla ga je kako stoji na vratima prostorije u kojoj je upražnjavao Umetnost. Pukotina je u potpunosti ovladala prostorom iza njega. Pogledavši kroz ta vrata po prvi put je stvarno razumela zašto su Suštinu zvali morem. Talasi mračne energije zapljuskivali su obale Kozma, prelivajući se kroz pukotinu. Iza njih ugledala je još neko kretanje, ali samo na trenutak. Džaf je pričao o planinama koje se kreću; i buvama. Međutim, Teslin um se usredsredio na jednu drugu sliku kako bi okarakterisao zavojevače. Bili su divovi. Živi užasi njenih najranijih noćnih mora. Često su, pri tim dečjim susretima, imali lica njenih roditelja, činjenica iz koje je njen psihoanalitičar mnogo toga izvukao. Ali ovo su bili divovi drugačijeg reda. Ako su uopšte imali lica, u šta je sumnjala, nemoguće ih je kao takve bilo upiti. U jedno je bila sigurna: oni nisu bili brižni roditelji.

"Vidiš li?" upita Džaf.

"Oh da", odvrati ona.

Ponovio je pitanje, tananim glasom kakav nikada do tada nije čula.

"Vidiš li, tata?"

"Tata?" ponovi ona.

"Ne bojim se, tata", nastavio je glas koji je izlazio iz Džafa. "Oni me neće povrediti. Ja sam Dečak- Smrt."

Sada je shvatila. Džaf ne samo da je gledao očima Tomi-Reja, već je i govorio dečakovim glasom. Izgubila je oca tako što ga je istisnuo sin.

"Džafe!" reče ona. "Saslušaj me. Potrebna mi je tvoja pomoć! Džafe?" Nije odgovorio. Izbegavajući da gleda u pukotinu koliko god je to mogla, ona mu priđe i uhvati ga za iscepanu košulju, vukući ga prema ulaznim vratima. "Randolfe!" povika ona. "Moraš razgovarati sa mnom."

Čovek se isceri. To nije bio izraz koji je ikada pripadao tom licu. Bio je to osmeh kalifornijskog princa, širok, koji je otkrivao zube. Ona ga pusti.

"Baš si mi od neke pomoći", reče ona.

Nije imala vremena da ga izvuče iz pustolovine koju je proživljavao sa Tomi-Rejem. Ono što je planirala moraće da obavi sama. Pretpostavljala je da je lako bilo doći na tu zamisao, ali prokleta teško... ako ne i nemoguće... sprovesti je u delo. Međutim, ništa drugo joj nije preostalo. Ona nije bila nikakav veliki šaman. Nije mogla da zapečati pukotinu. Ali je možda mogla da je premesti. Već dva puta je dokazala da poseduje moć da ulazi i izlazi iz Petlje. Da raščini sebe... i druge... u mislima, i prebaci ih u Trojstvo. Da li bi takođe mogla da izvede taj skok sa mrtvom materijom? Drvetom i malterom? Delom kuće, na primer? Ovim delom ove kuće, na primer? Da li je mogla da raščini delić Kozma koji su ona i pukotina naseljavali, i premesti ga u Nultu Tačku, u kojoj je odbrojavala sila koja je bila u stanju da obori divove pre no što rašire svoje ludilo?

Odgovora na ta pitanja nije bilo s ove strane pokušaja da se to izvede. Ako ne uspe, odgovor će biti ne. To je bar jednostavno. Nekoliko trenutaka biće mudrija zahvaljujući svom neuspehu pre nego što mudrost, neuspeh i njene težnje da se igra šamana ne postanu akademska stvar.

Tomi-Rej se ponovo oglasio, njegov monolog je sada prešao u nepovezano brbljanje.

"...gore kao Endi..." govorio je, "...samo više.... vidiš li me, tata? ...gore kao Endi... vidim obalu! Vidim obalu!"

Bar je to imalo nekog smisla. Bio je nedaleko Kozma, mogao je da ga vidi, što je značilo da su Iadi gotovo isto tako blizu.

"...Dečak-Smrt..." počeo je ponovo da govori, "... ja sam Dečak-Smrt..."

"Zar ne možeš da ga isključiš?" upita ona Džafa, svesna da je ne čuje.

"Ju-huuu!" vikao je dečak. "Evo nas! Evo nas... dolazimo!"

Nije pogledala unazad prema pukotini da vidi naziru li se divovi, iako je bila u velikom iskušenju da to učini. Doći će trenutak kada će morati da im pogleda u oči, ali još nije bila spremna na to; nije bila smirena, nije još zasukala rukave. Povukla se još jedan korak prema ulaznim vratima i čvrsto šćepala dovratak. Pod prstima je bio tako prokleta čvrst. Njen zdrav razum bunio se protiv ideje da nešto tako čvrsto premesti na drugo mesto u drugo vreme. Rekla je svom zdravom razumu da se jebe. On i ludilo koje je bljuvala pukotina nisu predstavljali suprotnosti. Razum ume da bude okrutan; logika može da bude okrutna. Postojalo je još jedno stanje uma koje je odbacivalo takve naivne dihotomije; ono je crplo snagu iz toga što se nalazilo u međustanjima.

Sve stvari svim ljudima.

Iznenada se setila onoga što je D'Amur kazao, da kruže priče o nekom spasitelju. Pretpostavila je da misli na Džafa, međutim, tražila ga je suviše daleko. Ona je bila taj spasitelj. Tesla Bombek, divlja žena iz Zapadnog Holivuda, naopaka i uskrsnula.

To saznanje ulilo joj je novu veru; a sa verom došlo je i saznanje kako da na jednostavan način ipak ostvari svoj naum. Nije pokušala da zatomi idiotske uzvike Tomi-Reja, niti da skrene pogled sa otromboljenog i poraženog Džafa, kao ni da porekne celu tu glupost o tome da nešto čvrsto postane misao i da misao premesti čvrsto. Sve je to bilo deo nje, čak i sumnja. Možda naročito ona. Nije morala da poriče zbrku i suprotnosti da bi bila moćna; trebalo je da ih prigri. Da ih proždre ustima svoga uma, sažvaće, proguta. Sve je to bilo jestivo. I čvrsto i nečvrsto, ovaj i onaj svet, sve su to bile jestive i pokretne poslastice. Pošto je postala toga svesna, ništa nije moglo da je odvuče od stola.

Pogledala je u pukotinu, u sred srede.

"Čak ni ti", reče ona i poče da jede.

Kada se Grilo našao na dva koraka od ulaznih vrata, nevini su se vratili po njega, napavši ga ovako blizu pukotine, još nemilosrdnije nego ranije. Izgubio je moć da krene bilo napred bilo nazad, dok su brutalnosti nicali oko njega. Kao da je gazio po malim, krvavim telima. Okrenula su svoja uplakana lica prema njemu, ali on je znao da im nema pomoći. Ne sada. Senka koja se kretala preko Suštine donela je sa sobom kraj milosrđu. Niti će se njena vladavina ikada okončati. Njoj nikada neće biti suđeno; nikada neće polagati račune.

Neko je prošao pored njega prema vratima, neko jedva vidljivo obličje u vazduhu nabubrelom od patnje. Grilo je uložio veliki napor da se uhvati za čvrsti prizor tog čoveka, ali je uspeo samo da na sasvim kratko ugleda razbojničko lice, krupnih kostiju i upalih obraza. Potom je stranac zamakao u kuću. Kretanje na tlu oko njegovih nogu odvučlo mu je pogled od vrata na pod. Još je video dečja lica, ali užas je sada postao još izopačeniji. Crne zmijske, debele kao ruka, puzale su preko dece sledeći čoveka unutra. Zapanjen, napravio je korak napred u u ludoj nadi da će zgaziti jednu ili možda sve. Taj korak ga je samo još više približio ivici ludila, koje je paradoksalno podarilo snagu njegovom krstaškom pohodu. Napravio je još jedan korak, zatim i treći, pokušavajući da spusti petu na glave tih crnih zveri. Četvrti korak ga je preneo preko praga kuće i uveo u jedno potpuno drugačije ludilo.

"Raule?"

Od svih ljudi, Raul.

Zakoračio je preko praga upravo u trenutku kada se uhvatila ukoštac sa zadatkom koji je bio pred

njom; njegova pojava ovde delovala je tako šokantno da je umalo nije pripisala nekoj mentalnoj zabludi, međutim, nikada još u životu nije bila u toj meri sigurna u rad svog uma. Ovo nije bila halucinacija. On je bio ovde glavom i bradom, sa njenim imenom na usnama, i izrazom dobrodošlice na licu.

"Šta ćeš ti ovde?" upita ona, osetivši da joj stvari izmiču.

"Došao sam po tebe", glasio je njegov odgovor. U stopu iza odgovora, i iza njega, došlo je mračno saznanje šta je pod tim podrazumevao. Preko praga su u kuću uklizavali Liksi.

"Šta si to učinio?" upita ona.

"Rekao sam ti", odvrati on. "Došao sam po tebe. Svi smo došli."

Udaljila se korak od njega, ali pošto je pukotina zauzimala pola kuće, a Liksi su čuvali vrata, mogla je jedino da pobegne uz stepenice. U najboljem slučaju to bi joj donelo privremeno odlaganje smrtno kazne. Tamo gore bi se našla u zamci i preostalo bi joj samo da čeka da je pronađu kada im se to prohte, samo što ne bi morali da se trude. Kroz nekoliko minuta, Iadi će se obresti u Kozmu. Posle toga, smrt će možda čak postati dobrodošla. Mora ostati prisebna bez obzira na Likse. Ona je ovde hitno morala da obavi jedan posao.

"Sklanaj se od mene", obrati se ona Raulu. "Ne znam šta ćeš ovde, ali drži se na odstojanju!"

"Došao sam da vidim dolazak", odvrati Raul. "Možemo ga ovde zajedno dočekati."

Raulova košulja bila je otkopčana, pa je na trenutak oko njegovog vrata ugledala poznati predmet: medaljon Šoala. Postala je sumnjičava: ovo uopšte nije bio Raul. Nije se ponašao kao uplašeni Nunciant koga je srela u Misiji svete Katarine. Iza njegovog polumajmuskog lica krio se neko drugi: čovek koji joj je prvi pokazao zagonetni znak Šoala.

"Kisun", izusti ona.

"Pokvarila si mi iznenađenje", primeti on.

"Šta si učinio Raulu?"

"Obeskućio ga. Zaposeo njegovo telo. Nije bilo teško. Imao je u sebi puno Nuncia. To ga je učinilo upotrebljivim. Uvukao sam ga u Petlju, isto kao i tebe. Samo što on nije bio dovoljno pametan da mi se odupre onako kao što ste to učinili ti i Randolph. Dosta brzo se predao."

"Ubio si ga."

"Oh ne", nemarno odvrati Kisun. "Njegov duh je živ i rita se. Štiti moje telo od vatre dok se ne vratim po njega. Ponovo ću se useliti u njega kada iziđe iz Petlje. Svakako ne želim da ostanem u ovome. Odvratno je."

Krenuo je na nju sasvim iznenada, okretno kako to samo Raul ume, skočivši da je uhvati za ruku. Vrisnula je zbog snage njegovog stiska. Ponovo joj se osmehnuo, našavši se pored nje u dva brza koraka, tako da se njegovo lice našlo do njenog u jednom otkucaju srca.

"Imam te", reče on.

Pogledala je pored njega prema vratima, na kojima je stajao Grilo, zureći u pukotinu, o koju su se sve češće i jače razbijali talasi Suštine. Uzviknula je njegovo ime, ali on nije reagovao. Znoj mu se cedio niz lice; pljuvačka kapala iz otromboljenih čeljusti. Kuda god da je lutao, nije bio kod kuće.

Da je bila u stanju da se uvuče u Griloovu lobanju, shvatila bi njegovu opsednutost. Kada je prekoračio prag, nevini su nestali iz oka njegovog uma, a zamenio ih je još veći jad. Pogled mu je privukao talas i u njemu je ugledao užase. Najbliže obali nalazila su se dva tela, koja su prvo bila gurnuta ka Kozmu, a onda ih je podvodna struja povukla nazad preteći da ih udavi. Poznavao ih je, mada su im lica bila strašno izmenjena. Jedno je bila Džo-Bet MekGir. Drugo Haui Kac. Dalje na talasima učinilo mu se da je na trenutak ugledao treću priliku, bledu naspram tamnog neba. Ovu nije poznavao. Na licu nije bilo mesa po kome bi mogao da je prepozna. On je predstavljao glavu-smrti,

jašući na talasu.

Međutim, dalje na pučini počinjao je pravi užas. Masivne prilike trunu, vazduh oko njih gust od aktivnosti, muve veličine ptica hrane se njihovom pokvarenošću. Iad Urobori. Čak i u ovom trenutku, iako hipnotisan, njegov um (inspirisan Swiftom) tražio je reči kojima bi opisao taj prizor, ali kada se radilo o zlu rečnik je bio jako siromašan. Pokvarenost, nepravda, bezbožnost: šta su bila ova jednostavna stanja pred takvim neublaživim suštinama? Hobiji i zabave. Čistači nepca između opakijih jela. Gotovo da je zavideo onima koji su bili bliže tim užasima na shvatanju koje je možda dolazilo sa blizinom...

Hau, koga su pomamni talasi bacakali tamo-amo, mogao je da mu kaže par stvari. Dok su im se Iadi približavali, setio se gde je već jednom iskusio taj užas: u klanici u Čikagu u kojoj je radio pre dve godine. Sećanja na taj mesec ispunila su mu glavu. Klanica u leto, krv se zgrušava u slivnicima, životinje prazne bešike i creva na zvuk smrti koja im predstoji. Život se pretvara u meso jednim jedinim pucnjem. Pokušao je da preko tih odvratnih slika pogleda u Džo-Bet, s kojom je dovede stigao, ali nije uspeo dovoljno brzo da ih dovede do obale i spase od koljača koji su im bili za petama. Međutim, pogled na nju, koji je mogao da mu ublaži ove poslednje trenutke očaja, bio mu je uskraćen. Pred očima mu je bila samo stoka terana na rampe, drek i krv koje su spirali crevima sa vodom, i trzava trupla zakačena za slomljenu nogu i slata u nizu na vađenje utroba. Isti užas ispunjavao mu je glavu sve vreme.

Mesto s druge strane talasa nije video, baš kao ni Džo-Bet, tako da nije imao pojma koliko su daleko... ili zapravo koliko su blizu... njegovih obala. Da je imao moć viđenja, ugledao bi obuzetog oca Džo-Bet, kako govori glasom Tomi-Reja:

"...evo nas, dolazimo! ...evo nas, dolazimo..."

- i Griloa kako zuri u Iade; i Teslu na ivici da izgubi život zbog čoveka koga je dozivala...

"Kisune! Za boga miloga! Pogledaj ih! Pogledaj!"

Kisun pogleda u pravcu pukotine, i tovara koji je donosila plima.

"Vidim ih", reče on.

"Misliš da mare za tebe? Ako prođu, završićeš isto kao i svi mi!"

"Ne", odvrati on. "Oni donose novi svet, a ja sam zaradio mesto u njemu. Visoko mesto. Znaš koliko sam godina čekao na ovo? Planirao? Ubijao? Nagradiće me."

"Da nisi možda potpisao ugovor? Imaš li ti to napismeno?"

"Ja sam njihov oslobodilac. Ja sam ovo omogućio. Trebalo je da se pridružiš timu još onda u Petlji. Trebalo je da mi nakratko pozajmiš svoje telo. Zaštitiš te. Ali ne. Bila si ambiciozna. Kao i on." Pogledao je Džafa. "Isto je i sa njim. Morao je dobiti parče kolača. Oboje ste se njime zagrcnuli." Svestan da Tesla sada ne može da ode, jer nije imalo kuda da se ode, pustio ju je i zakoračio prema Džafu. "On je stigao bliže od tebe, ali, dabome, imao je muda."

Iz Džafa više nisu dopirali ushićeni uzvici Tomi-Reja. Čulo se samo tiho stenjanje, koje je mogao ispuštati otac, ili možda sin, ili možda obojica.

"Treba da vidiš", obrati se Kisun izmučenom licu. "Džafe. Pogledaj me. Želim da vidiš!"

Tesla se okrenu ponovo prema pukotini. Koliko još talasa pre nego što Iadi stignu do obale? Desetak? Upola manje?

Kisun se sve više nervirao zbog Džafa. Počeo je da ga trese.

"Pogledaj me, proklet bio!"

Tesla ga je pustila da besni. To joj je pružilo trenutni predah; trenutak u kome je jednostavno mogla ponovo da otpočne proces premeštanja u Petlju.

"Probudi se i pogledaj me, seronjo. Ovde Kisun. Izišao sam! Izišao!"

Dozvolila je da njegova tirada postane deo prozora koji je iscrtavala. Ništa ne sme biti izostavljeno. Džaf, Grilo, vrata koje vode u Kozm i, razume se, vrata u Suštinu, sve to treba da bude proždрано. Čak i ona, proždirač, mora biti deo ovog premeštanja. Sažvakana i ispljunuta u neko drugo vreme.

Kisunovi povici iznenada prestadoše.

"Šta to radiš?" upita on, okrenuvši se da je pogleda. Njegove ukradene crte lica, nenaviknute da izražavaju bes, bile su groteskno izuvijane. Nije dozvolila da je taj prizor omete. I to je bilo deo prizora koji je trebalo progutati. Bila je dorasla tome.

"Da se nisi usudila!" reče Kisun. "Čuješ li me?"

Čula je i nastavila da jede.

"Upozoravam te", reče on, krenuvši nazad u njenom pravcu. "Da se nisi usudila!"

Negde u pukotinama sećanja Randolfa Džafa stadoše da odjekuju ove četiri reči, kao i način na koji su izgovorene. Jednom se nalazio u nekoj kolibi, zajedno sa čovekom koji ih je izgovorio upravo na isti taj način. Sećao se ustajale toplote kolibe i mirisa vlastitog znoja. Sećao se koščatog starkelje koji je čučao iza vatre. A najbolje od svega se sećao reči koje su tom prilikom bile izmenjene, a koje su mu se sada vratile iz prošlosti:

"Da se nisi usudio."

"Kao da mašeš crvenom maramom biku pred očima. Video sam svašta... činio svašta..."

Podstaknut rečima, setio se kretnje. Svoje šake kako se spušta u džep sakoa, tražeći tupi nož koji je tamo čekao. Nož sa apetitom za otvaranje zapečaćenih i tajnih stvari. Kao na primer pisama; kao na primer lobanja.

Ponovo je začuo reči...

"Da se nisi usudio."

...koje su mu omogućile da razabere prizor pred sobom. Njegova ruka, čista parodija snažnog uda kakav je nekada posedovao... krenu ka džepu. Svih ovih godina nikada se nije razdvajao od noža. Još je bio tup. Još je bio gladan. Njegovi usahli prsti stegnuše se oko drške. Oči mu se usredsrediše na glavu čoveka koji je govorio iz njegovih sećanja. Predstavljao je odličnu metu.

Tesla je krajičkom oka primetila pokret Džafove glave; videla ga je kako se odguruje od zida i počinje da diže desnu ruku negde od džepa. Nije videla šta drži u njoj, sve do poslednjeg trenutka, kada su se Kisunovi prsti već čvrsto stezali oko njenog vrata, a Liks joj se obmotavao oko cevanica. Nije dozvolila da ovaj napad zaustavi premeštanje. I on je postao deo slike koju je proždiralala. A sada Džaf. I njegova podignuta šaka. I nož koji je konačno ugledala kako se presijava u njegovoj podignutoj šaci. Podignutoj, spuštenoj, zarivenoj u stražnju stranu Kisunovog vrata.

Šaman je vrisnuo, pustio njen vrat i šakama se uhvatio za potiljak kako bi se zaštitio. Dopao joj se njegov vrisak. Izražavao je bol neprijatelja, posle čega njena moć kao da je još više ojačala, a zadatak koga se prihvatila iznenada je postao lakši nego ikada; kao da je deo Kisunove snage prešao u nju putem zvuka. Osetila je prostor koji su naseljavali u ustima svoga uma i počela da žvaće. Kuća se zatresla kada je znatan njen deo bio otkinut i premešten u zatvorene trenutke Petlje.

Istog časa, svetlost.

Kroz vrata je proticala svetlost stalne zore iz Petlje. Sa njom je stigao i isti onaj vetar koji joj je duvao u lice uvek kada se ovde nalazila. Duvao je kroz predvorje, odnoseći sa sobom deo prljavštine Iada, koju je razvejavao preko pustopoljine. Kada je to prošlo, primetila je kako sa Griloovog lica nestaje staklasti izraz. Ščepao je dovratak, stao da žmirka na svetlosti i da trese glavom poput psa koga izluđuju muve.

Pošto im je tvorac bio ranjen, Liksi su odustali od napada, ali nije se nadala da će je zadugo

ostaviti na miru. Pre no što uspe da ih preusmeri, uputila se prema vratima, zastavši samo kako bi gurnula Griloa ispred sebe.

"Šta si to, za ime Boga, učinila?" upita on kada su zakoračili na isprano pustinjsko tlo.

Stala je da ga požuruje što dalje od premeštenih prostorija, koje su se, ostavši bez strukture koja bi rasporedila teret snažnih talasa Suštine, već slamale po svim uglovima.

"Hoćeš prvo dobre ili loše vesti?" upita ona.

"Dobre."

"Ovo je Petlja. Prenela sam deo kuće..."

Pošto je sve bilo gotovo, ni sama nije mogla da poveruje da je uspela.

"Jesam", reče ona, kao da joj je Grilo protivurečio. "Da me jebeš, jesam!"

"Zajedno sa Iadima?" upita Grilo.

"Pukotinom i svime što se nalazilo s druge strane takođe."

"Koje su onda loše vesti?"

"Ovo je Trojstvo, sećaš se? Nulta Tačka?"

"Oh Isuse."

"A to..." ona pokaza ka čeličnoj kuli, koja se nalazila na svega otprilike četvrt milje od mesta na kome su stajali, "... to je bomba."

"Kada će da eksplodira? Imamo li vremena..."

"Ne znam", odvrtila ona. "Možda neće biti detonirana sve dok je Kisun živ. On je sve ove godine zadržavao taj trenutak."

"Postoji li put odavde?"

"Da."

"U kom je pravcu? Hajdemo."

"Ne traći vreme na želje, Grilo. Odavde nećemo živu izići."

"Možeš nas izvesti u mislima. U mislima si nas i dovela ovamo."

"Ne. Ja ostajem. Moram videti kraj."

"Ovo jeste kraj", reče on, pokazujući prema delu kuće. "Pogledaj."

Zidovi su se rušili u oblacima prašine, popuštajući pod talasima Suštine. "Kakav još kraj želiš? Gubimo se odavde."

Tesla je pogledom tražila Kisuna ili Džafa u toj zbrci, ali se eter san-mora prelivao u svim pravcima; bio je suviše gust da bi ga vetar sada mogao razneti. Oni su bili negde u njemu, ali ih nije videla.

"Tesla? Slušaš li ti mene?"

"Bomba neće eksplodirati dok je Kisun živ", reče ona. "On odlaže taj trenutak..."

"To si već rekla."

"Ako želiš da bežiš odavde, mogao bi i da uspeš. Izlaz je u onom pravcu." Pokazala je na drugu stranu oblaka kroz grad i napolje na drugu stranu. "Biće najbolje odmah da kreneš."

"Smatraš me kukavicom."

"Jesam li ja to rekla?"

Talas etera je u kovitlacu dolazio u njihovom pravcu.

"Ako nameravaš da ideš, idi", reče ona, pogleda uprtog u ostatke predvorja i hodnika Kunićevog Oka. Iznad svega, jedva vidljiva kroz deo Suštine koji se prelivao, u vazduhu visila je pukotina. Udvostručila je veličinu u prostoru između dva treptaja, rasporivši se. Bila je spremna da ugleda divove. Međutim, prvo je ugledala ljudska obličja, dva, izbačena naviše, pa napolje na ovu sprženu obalu.

"Hau?" izgovori ona.

To je bio on. A pored njega, Džo-Bet. Videla je da im se nešto dogodilo. Lica i tela su im bila sva zarasla u rastinje, kao da su pustila izdanke nekog bezvrednog cveta. Hrabro se suprotstavila narednom talasu etera kako bi se vratila do njih, izvikujući njihova imena dok je koračala. Prva je pogled podigla Džo-Bet. Vodeći Hauija za ruku potražila je Teslu u tom metežu.

"Ovuda", reče Tesla. "Morate se udaljiti od rupe..."

Okaljani eter je izazivao košmare. Tražili su da budu viđeni. Međutim, Džo-Bet je izgleda bila u stanju da se u mislima probije kroz njih i postavi jednostavno pitanje.

"Gde smo?"

Jednostavan odgovor na to pitanje nije postojao.

"Grilo će ti reći", odvrati ona. "Kasnije. Grilo?"

Bio je tu i već je u očima imao isti onaj smeteni izraz koji je u njima videla na vratima Kunićevog Oka.

"Deca", izgovori on. "'Zašto uvek deca?"

"Ne znam o čemu govoriš", reče mu ona. "Slušaj me, Grilo."

"Slu... slušam te", odvrati on.

"Želeo si da iziđeš odavde. Rekla sam ti put, sećaš se?"

"Kroz grad."

"Kroz grad."

"Na drugu stranu."

"Tako je."

"Povedi sa sobom Hauija i Džo-Bet. Možda još možete da ih preteknete."

"Da pretekneмо šta?" upita Haui, jedva podigavši glavu. Čudovišno rastinje ju je vuklo naniže.

"Iade ili bombu", odgovori mu Tesla. "Izaberi. Možeš li da trčiš?"

"Možemo da pokušamo", reče Džo-Bet. Pogledala je u Hauija. "Možemo da pokušamo."

"Krenite. Svi."

"Još... ne shvatam..." počeo Grilo, čiji je glas odavao uticaj Iada.

"Zašto ja moram da ostanem?"

"Da."

"To je bar jednostavno", reče ona. "Ovo je poslednji sud. Sve stvari svim ljudima, sećaš se?"

"Prokleta glupo", reče on, zadržavši pogled na njoj kao da mu je to pomagalo da ludilo drži na odstojanju.

"Prokleta tačno", reče ona.

"Tolike stvari..." počeo on.

"Šta?"

"Nisam ti kazao."

"Nisi ni morao. A nadam se da nisam ni ja."

"Bila si u pravu."

"Osim u jednom. Nešto je trebalo da ti kažem."

"Šta?"

"Trebalо je da kažem..." počeo ona; zatim razvuče usta u širok osmeh, gotovo zanesen koji nije morala da glumi jer je dolazio sa nekog zadovoljnog mesta u njoj; njime je okončala rečenicu kao što je okončala tolike telefonske razgovore koje su vodili i okrenula se, uputivši se u naredni talas koji je dolazio iz pukotine, u koji je znala da ne može da je sledi.

Neko je nailazio njenim putem; još jedan plivač u san-moru, izbačen na obalu.

Tomi-Rej, Dečak-Smrt. Promene koje su zadesile Džo-Bet i Hauija bile su duboke, ali predstavljale su pravu blagodet prema onome što je on pretrpeo. Kosa mu je i dalje imala zlatnu Malibu boju, a na licu mu je lebdeo isti onaj osmeh kojim je nekada obarao Palomo Gaj na kolena. Međutim, sada na njemu nisu sijali samo zubi. Suština mu je izbledela meso tako da je sada podsećalo na kost. Obrve i obrazi su mu se naduli, oči upale. Ličio je na živu lobanju. Obrisao je nadlanicom pljuvačku koja mu se cedila niz bradu, pogleda usredsređenog pored Tesle ka mestu na kome je stajala njegova sestra.

"Džo-Bet..." reče on, krećući se kroz nalet mračnog vazduha. Tesla vide kako se Džo-Bet okreće prema njemu, zatim odvaja za jedan korak od Hauija kao da je spremna da se rastane od njega. Iako ju je čekao hitan posao koji je trebalo obaviti, Tesla nije mogla da odvoji pogled od njih, kada je Tomi-Rej krenuo po svoju sestru. Ljubav koja je buknila između Hauija i Džo-Bet započela je celu ovu priču, ili bar njeno poslednje poglavlje. Zar je moguće da je Suština raščinila tu ljubav?

Odgovor je dobila samo tren kasnije, kada je Džo-Bet napravila još jedan korak udaljujući se od Hauija, tako da su sada bili udaljeni na rukohvat; ona je desnom šakom i dalje držala njegovu levu. Tesla je istog trenutka shvatila šta Džo-Bet pokazuje svom bratu. Ona i Haui Kac nisu se samo držali za ruke. Oni su bili spojeni. Suština ih je sjedinila, njihovi isprepleteni prsti postali su čvor koji ih je vezivao.

Reči su bile suviše. Tomi-Rej ispusti krik gađenja i stade u mestu. Tesla nije mogla da vidi izraz na njegovom licu. Najverovatnije ga i nije bilo. Lobanje mogu samo da se cere i prave grimase; suprotnosti se sudaraju u jednom izrazu. Međutim, videla je pogled Džo-Bet, čak i kroz naišlu tamu. U njemu je bilo malo sažaljenja. Samo malo. Ostalo je bio spokoj.

Tesla je videla da Grilo nešto govori, očigledno je pozivao ljubavnike da pođu. Krenuli su istog časa; svo troje. Tomi-Rej nije pokušao da ih prati.

"Dečak-Smrt?" pozva ga ona.

Osvrnuo se prema njoj. Lobanja je još bila u stanju da plače. Suze su se nagomilale na krivini njegovih očnih duplji.

"Koliko su iza tebe?" upita ga ona. "Iadi?"

"Iadi?" ponovi on.

"Divovi."

"Nema nikakvih divova. Samo tama."

"Koliko daleko?"

"Vrlo je blizu."

Kada je pogledala prema pukotini, shvatila je šta je podrazumevao pod tamom. Njeni ugrušci su se pojavljivali, nošeni talasima, nalik na ispljuvke katrana veličine čamaca, a zatim su se dizali u vazduh iznad pustinje. Posedovali su neku vrstu života, odbacivali se ritmičkim pokretima a zatim padali kroz desetak limbova raspoređenih duž njihovih bokova. Ispod njih su se vukla vlakna materije isto onako tamna kao što su im bila i tela, poput spirala creva u raspadanju. Znala je da to nisu bili lično Iadi; ali ni oni nisu mogli daleko zaostajati.

Skrenula je pogled sa tog prizora prema kuli od čelika i platformi na njenom vrhu. Ta bomba predstavljala je najveći idiotizam njene vrste, ali mogla bi da opravda svoje postojanje ako brzo detonira. Međutim, na platformi je sve bilo mirno. Bomba je visila u svojoj kolevci poput povijene bebe, odbijajući da se probudi.

Kisun je još bio živ; još je zadržavao taj trenutak. Krenula je nazad prema ruševini u nadi da će ga pronaći, i u još uzaludnijoj nadi da će prekinuti njegov život vlastitim rukama. Dok se približavala, shvatila je da se ugrušci smisljeno kreću naviše. Okupljali su se u slojevima, njihova vlakna su se

vezivala u čvorove kao da žele da sazdaju ogromnu zavesu. Već se uzdizala trideset stopa u vazduh, a svaki talas koji bi se prelio donosio je nove ugruške, čiji se broj uvećavao eksponencijalno širenju pukotine.

Pretražila je vrtlog ne bi li našla Kisuna; pronašla je i njega i Džafa na suprotnoj strani ruševina nekadašnjih prostorija. Stajali su licem u lice, stežući jedan drugoga za gušu; Džaf je u pesnici još stezao nož, ali ga je Kisun sprečavao da ga ponovo upotrebi. Imao je puno posla. Nekadašnje Raulovo telo bilo je prekriveno ubodima, iz kojih je krv slobodno tekla. Posekotine kao da nisu uticale na Kisunovu snagu. Kada se ona pojavila šaman je upravo počeo da čupa Džafovo grlo. Komadi mesa otpadoše. Kisun se istog časa ponovo maši posla, razjapivši još više ranu. Kriknuvši, zaustavila je njegov napad.

"Kisune!"

Šaman pogleda u njenom pravcu.

"Prekasno", reče on. "Iadi samo što nisu stigli."

Utešila se koliko je mogla onim samo što nisu.

"Oboje ste izgubili", reče on, odalamivši Džafa nadlanicom tako da je poleteo na tlo. Slabašno, koščato telo nije palo s treskom; bilo je suviše lako. Ali otkotrljalo se i Džafu je nož ispao iz šake. Kisun udostoji svog protivnika prezrivo pogleda, a onda se nasmeja.

"Jadničak", obrati se on Tesli. "Šta si očekivala? Pomilovanje? Zaslepljujući blesak koji će ih sve zbrisati? Zaboravi. To se ne može dogoditi. Taj trenutak se odlaže."

Krenuo je prema njoj dok je to govorio, mnogo sporije nego što bi to inače uradio da nije zadobio toliko rana.

"Želela si otkrovenje", reče on. "I dobila si ga. Treba da nastupi svakog trenutka. Mislim da bi trebalo da dokažeš svoju odanost njemu. To bi bilo pravo. Dozvoli mu da vidi tvoje telo."

Podigao je šake, koje su bile krvave, isto kao onda u kolibi kada je prvi put čula reč Trojstvo, i na trenutak ga videla kako ih maže krvlju Meri Murales.

"Grudi", reče on. "Pokaži mu grudi."

Daleko iza njega, Tesla je videla Džafa kako ustaje. Kisunu je promakao taj pokret. On je video samo Teslu.

"Mislim da bi trebalo da ih ja razgolitim umesto tebe", reče on. "Dozvoli mi da ti učinim tu čast."

Nije se povukla; nije se opirala. Umesto svega toga potrudila se da joj lice bude bezizražajno, znajući koliko on voli popustljivost. Njegove krvave šake bile su odvratne, a još ogavnija bila je njegova ukručena muškost koja je pritiskala namočeno tkanje njegovih pantalona, ali uspela je da prikrije svoje gađenje.

"Dobra si ti devojkica", reče on. "Dobra devojkica."

Spustio je šake na njene grudi.

"Šta kažeš na to da se tucamo u slavu milenijuma?" upita on.

Nije uspela sasvim da zatomi drhtaj koji je prošao njome usled dodira i pomisli na tako nešto.

"Ne dopada ti se?" upita on, postavši odjednom sumnjičav. Pogledao je ulevo kao da shvata zaveru. U očima mu se na trenutak pojavio strah. Počeo je da se okreće. Džaf je bio na dva jarda od njega, približavao se, držeći nož podignut iznad glave, njegova oštrica se presijavala kao odjek sjaja u Kisunovim očima. Dva svetla koja su pripadala jedno drugom.

"Nemoj..." počeo Kisun, međutim, nož se usudio da se spusti pre nego što je on mogao to da mu zabrani, skliznuvši u njegovo širom otvoreno desno oko. Ovog puta Kisun nije vrisnuo, već je ispustio vazduh nadugačko zastenjajući. Džaf je izvukao nož i ponovo udario, i drugi udarac bio je isto onako precizan kao i prvi, pogodio je levo oko. Zario je oštricu do balčaka, a zatim ju je izvukao.

Kisun se zaljuljao, njegovo stenjanje pretvorilo se u jecaje dok je padao na kolena. Obmotavši obe pesnice oko noža, Džaf je zadao i treći udarac u vrh šamanove lobanje, a zatim je nastavio da udara, svom silinom otvarajući jednu ranu za drugom.

Kisunovi jecaji su prestali isto onako iznenada kao što su i počeli. Šake, kojima je pokušavao da zaštiti lobanju od daljnjih posekotina, otromboljiše se niz bokove. Telo mu je ostalo uspravljeno dva otkucaja srca. A onda je pao nauznak.

Grč zadovoljstva, koji se nije mogao razlikovati od najvećeg zadovoljstva, prostruja Teslom. Poželela je da u tom trenutku dođe do detonacije bombe, da svrši u isto vreme kada i ona. Kisun je bio mrtav i uopšte ne bi bilo loše sada umreti, sa saznanjem da će i ladi biti zbrisani u istom trenutku.

"Hajde", obrati se ona bombi, pokušavši da zadrži blaženstvo dok bljesak ne sagori njene kosti. "Hajde, molim te? Hajde."

Ali do eksplozije nije došlo. Osetila je da nalet zadovoljstva slabi u njoj i počela je da shvata da je previdela neki vrlo važan elemenat u svemu ovome. Nema sumnje da je događaj koji je Kisun u znoju lica svog zadržavao sve ove godine, trebalo da nastupi sa njegovom smrću? Sada; sa zadržkom. Ali ništa. Kula od čelika je još stajala.

"Šta sam to propustila?" zapitala se. "Šta sam to, za ime Boga, propustila?"

Pogledala je u pravcu Džafa, koji je i dalje zurio u Kisunov leš.

"Sinhronizam", izgovori on.

"Molim?"

"Ubio sam ga."

"To izgleda da nije rešilo problem."

"Koji problem?"

"Ovo je Nulta Tačka. Ono tamo je bomba, neposredno pred detonaciju. On je zadržavao taj trenutak."

"Ko?"

"Kisun! Zar to nije očigledno?"

Ne, mače... reče ona sebi... nije. Svakako da nije. Odjednom se u njenoj glavi uobličila jasna misao; Kisun je napustio Petlju u Raulovom telu sa namerom da se vrati po svoje. Kada se jednom našao napolju u Kozmu nije bio u stanju da zadržava taj trenutak. Mora da je to umesto njega činio neko drugi. Taj neko, ili pre, taj neki-duh, još je to radio.

"Kuda ćeš?"animalo je Džafa kada je krenula u pravcu prostranstava s druge strane kule. Da li je uopšte mogla da pronađe kolibu? Krenuo je za njom, nastavivši da postavlja pitanja.

"Kako si nas dovela ovamo?"

"Pojela i ispljunula."

"Kao moje šake?"

"Ne, ne kao tvoje šake. Sasvim drugačije."

Sunce je sve vreme bilo zaklonjeno masom ugrušaka, tako da se svetlost probijala samo mestimično.

"Kuda ćeš?" ponovi on.

"U kolibu. Kisunovu kolibu."

"Zašto?"

"Samo pođi sa mnom. Potrebna mi je pomoć."

Krik iz tame na trenutak je usporio njihovo napredovanje.

"Tata"

Okrenula se i ugledala Tomi-Reja kako izlazi iz senke na mrlju svetlosti. Sunce je bilo neobično

Ljubavno prema njemu, sjaj je izbeljivao najgore pojedinosti njegovog preobraženog stanja.

"Tata?"

Džaf prestade da sledi Teslu.

"Hajdemo", stade ona da ga požuruje, ali već je znala da ga je ponovo izgubila, da je Tomi-Rej pobedio. Prvi put su bile u pitanju njegove misli. Ovaj put njegovo prisustvo.

Dečak-Smrt počeo je da posrće prema svom ocu.

"Pomozi mi, tata", reče on.

Čovek je raskrilio ruke, ne rekavši ništa, niti je to bilo potrebno. Tomi-Rej mu je pao u zagrljaj, uhvativši se za Džafa.

Tesla mu je pružila još jednu priliku da joj pomogne.

"Ideš li ili ne?"

Odgovor je bio jednostavan:

"Ne", reče on.

Nije se trudila da traći dah zbog toga. Dečak je imao više prava; praiskonskog prava. Gledala je kako se njihov zagrljaj pojačava, kao da žele jedan drugome da isteraju dah, a zatim je ponovo usmerila pogled na kulu i potrčala.

Iako je zabranila sebi da se osvrće, kada je došla do kule... pluća su je već bolela, a još je imala dosta da ide dok ne nađe kolibu... ipak je pogledala. Otac i sin se nisu pomerili. Stajali su na mrlji svetlosti, zagrljeni, dok su se ugrušci i dalje skupljali iza njih. Sa ove udaljenosti konstrukcija je podsećala na rad monumentalnog proizvođača pogrebne čipke. Trenutak je proučavala zavesu, dok joj je um razmatrao objašnjenja i dok nije pronašao rešenje za njeno postojanje koje je ujedno bilo i besmisleno i uverljivo: to bio veo iza koga će se izdići Iad Urobori. I zaista, iza njenih nabora kao da se već naziralo neko kretanje; tama je postajala sve gušća.

Skrenula je pogled sa tog prizora, na trenutak pogledala u kulu i njen smrtonosni teret, a zatim ponovo pošla u pravcu kolibe.

Putovanje u suprotnom pravcu, kroz grad prema perimetru Petlje, nije bio ništa lakše od Teslinog. Svi su oni suviše proputovali: bili su ispod zemlje, u moru, na ostrvima, u pećinama i do ivica vlastitog zdravog razuma. Ovo poslednje putovanje zahtevalo je od njih energiju koju teško da su imali da ulože. Njihova tela su pretila da će se predati sa svakim novim korakom, tvrdo tlo pustinje činilo im se udobnim nasuprot agoniji napredovanja. Ali najstariji strah za koji je čovek znao gonio ih je napred: strah od zveri koja ih progoni. Ona nije imala ni kandže ni očnjake, razume se, ali je usled toga bila još smrtonosnija. Vatrene zver. Tek kada su stigli do grada malo su usporili kako bi izmenjali nekoliko dahtavih reči.

"Koliko još?" zanimalo je Džo-Bet.

"Samo da još prođemo kroz grad."

Hau je zurio u zavesu Iada, koja se sada protezala više od stotinu stopa u visinu.

"Misliš li da nas vide?" upita on.

"Ko?" upita ga Grilo. "Iadi? Ako nas i vide izgleda da nas ne slede."

"To nisu oni", primeti Džo-Bet. "To je samo njihov veo."

"Znači još imamo šansu", primeti Haui.

"Iskoristimo je", reče Grilo i uputi se niz glavnu ulicu.

Nije se radilo o šansi. Tesla je duboko u svom umu, opijenom kakav je bio, nosila zacrtan put preko pustinje do kolibe. Dok je tapkala (da trči nije bila u stanju) ponavljala je u glavi razgovor sa

Griloom koji su vodili u motelu u kome mu je priznala razmere svoje duhovne ambicije. Ako umre ovde u Petlji... a to je bilo neizbežno... znala je da će shvatiti mnogo više o tome kako je svet funkcionisao u danima od kada je stigla u Palomo Gaj nego za svih prethodnih godina. Doživela je pustolovine koje su bile izvan mogućnosti njenog tela. Susrela je inkarnacije dobra i zla, i saznala nešto o svom stanju jer nije podsećala ni na jedno ni na drugo. Ako uskoro napusti ovaj život, bilo u trenutku detonacije, ili po dolasku Iada, neće zbog toga žaliti.

Ali bilo je toliko duša koje se još nisu pomirile sa istrebljenjem, niti je trebalo da to učine. Bebe, deca, ljubavnici. Miroljubivi ljudi širom sveta, čiji su se životi još izgrađivali i bogatili, koji će se, ako ona sada ne uspe, sutra probuditi bez šanse da duhovno okuse iste pustolovine koje im je ona uskratila. Robovi Iada. Gde je tu pravda? Pre nego što je došla u Gaj odgovorila bi u duhu dvadesetog veka na to pitanje. Pravde nema jer je pravda ljudska izmišljotina koja nema svoje mesto u sistemu stvari. Međutim, uvek se radilo o umu. To je otkrovenje Suštine. To more je predstavljalo raskrnicu na kojoj su nastajale sve mogućnosti. Pre svega, Suština. Pre života, san o životu. Pre čvrste stvari, odsanjana čvrsta stvar. A um, bilo da sanja ili da je budan, zna šta je pravo, te je stoga isto onako prirodan kao i materija, njegovo odsustvo u bilo kakvoj razmeni zaslužuje više od pukog fatalističkog sleganja ramenima. Zavređuje besan krik; praćen jednim strastvenim zašto. Ako je želela da nadživi holokast koji se spremao trebalo je ispustiti taj krik. Trebalo je saznati kakav zločin je njena vrsta počinila protiv univerzalnog uma pa se on sada koleba oko njenog smaknuća. Vredelo je živeti da se to sazna.

Ugledala je kolibu. Sumnja koju je gajila, da se Iadi uzdižu iza zavese od ugrušaka, potvrdila se. Divovi iz košmara njenog detinjstva pojavljivali su se iz pukotine i uskoro će razmaknuti veo. Kada to učine, sigurno će je ugledati i u nekoliko gromovitih koraka stići će do nje i zgaziti je. Ali nisu žurili. Njihovim ogromnim udovima bilo je potrebno dosta vremena da se izvuku iz Suštine; njihove glave (veličine kuća, na kojima su svi prozori plamteli) bile su ogromne, tako da je za njihovo podizanje bilo neophodno učešće cele anatomije. Kada je nastavila prema kolibi trenutni pogled bačen na one koji se pojavljuju, počeo je da se rastače u oku njenog uma, a njen razum da stvara sklad od njihove titanske tajne.

Vrata kolibe bila su, razume se, zatvorena. Ali ne i zaključana. Otvorila ih je.

Kisun ju je čekao. Ostala je bez daha kada ga je ugledala i već se spremala da se povuče nazad na sunce kada je shvatila da u telu oslonjenom o suprotni zid nema duše, njegov sistem radi i dalje samo da bi ga spasio umiranja. Iza tog staklastog pogleda nije bilo nikog. Vrata se sa treskom zatvoriše i ne gubeći više vreme ona se obrati jedinjoj duši ovde koja je mogla da zadržava onaj trenutak umesto Kisuna.

"Raule?"

Teški vazduh u kolibi pronosio je cviljenje nevidljive prisutnosti.

"Raule? Za Boga miloga, znam da si tu. Znam da se bojiš. Ali ako možeš da me čuješ, pokaži mi to nekako, važi?"

Zavijanje se pojačalo. Imala je osećaj da kruži po kolibi, poput muve uhvaćene u krčag.

"Raule, moraš osloboditi. Veruj mi i oslobodi."

Cviljenje joj je počinjalo nanositi bol.

"Ne znam šta ti je učinio da bi te naterao da se odrekneš svog tela, ali znam da ti nisi za to kriv. Prevario te je. Lagao te je. Isto je učinio i meni. Shvataš li? Nisi ti kriv."

Vazduh je pomalo počeo da se sleže. Duboko je udahnula i počela ponovo sa ubeđivanjima, setivši se kako ga je prvi put naterala da pođe s njom, tamo u Misiji.

"Ako je iko kriv, onda sam to ja", reče ona. "Oprosti mi, Raule. Oboje smo stigli do kraja. Ali,

ako ti je to neka uteha, i Kisun je. Mrtav je. Neće se vratiti. Tvoje telo... neće se vratiti. Uništeno je. Nismo drugačije mogli da ga ubijemo."

Bolno zavijanje zamenio je drugačiji, dublji bol: jasno je govorio koliko je njegov duh patio, izgubljen i uplašen, nesposoban da se odvoji od tog trenutka. Oboje su bili Kisunove žrtve. Na izvestan način bili su veoma slični. Oboje su bili Nuncijanti, učili su da nadmaše svoja ograničenja. Čudni cimeri, ali ipak cimeri. Ta misao inspirisala je narednu.

Ona je glasno izgovori.

"Mogu li dva uma nastanjivati isto telo?" upita ona. "Ako se plašiš... uđi u mene."

Pustila je da ta zamisao visi u tišini, ne navaljujući u strahu da se još više ne uspaniči. Čekala je pored hladnog pepela vatre, svesna da što on duže bude odugovlačio to Iadi imaju veće šanse, ali je odustala od daljnjeg ubeđivanja i pozivanja. Ponudila mu je više nego što je ponudila ikome u svom životu: potpuno posedovanje njenog tela. Ako ne prihvati, nije znala čime bi ga mogla ubediti.

Posle nekoliko sekundi, tokom kojih je zadržavala dah, osetila je kako se nešto očešalo o njen potiljak, podsetivši je na prste ljubavnika, ali se to milovanje iznenada pretvorilo u oštar ubod.

"Jesi li to ti?" upita ona.

U trenu koliko joj je bilo potrebno da postavi to pitanje shvatila je da ga postavlja sama sebi, jer je njegova duša ušla u njenu glavu.

Nije bilo dijaloga, niti potrebe za dijalogom. Oni su bili duhovi blizanci u istoj mašini i u trenutku njegovog ulaska postali su potpuno prisni jedno s drugim. Pročitala je iz njegovog sećanja kojim metodom se Kisun poslužio da ga zaposedne, povukavši ga kroz Petlju iz kupatila u Severnom Hantli Draju, iskoristivši njegovu zbunjenost da ga potčini. Bio je laka lovina. Ošamućen usled olovnog dima, hipnotisan da izvršava samo jednu jedinu dužnost, zadržavanje dotičnog trenutka, zatim lišen tela kako bi izvršavao tu dužnost u slepom užasu koga nije uspeo da se oslobodi dok ona nije otvorila vrata. Niti je ona morala da ga upućuje u ono što moraju zajedno obaviti, niti on njoj da ispriča svoju priču. Delili su njenu moć razumevanja.

Vratila se do vrata i otvorila ih.

Zavesa Iada je već bila tolika da je njena senka dodirivala kolibu. Kroz nju se probijala još po koja strelica sunca, ali nijedna nije stizala u blizinu praga na kome je Tesla stajala. Stigla je tama. Pogledala je u pravcu vela, primetivši da se Iadi okupljaju iza njega. Njihove siluete bile su veličine olujnih oblaka, njihovi udovi nalik na bičeve kojima treba bičevati planine.

Sada, pomisli ona. Ili nikada. Oslobodi trenutak.

Oslobodi ga.

Osetila je da je Raul uradio upravo to, njegova volja je pustila i odbacila teret koji mu je Kisun nametnuo. Izgledalo je kao da je od njih pošao neki talas prema kuli nad kojom su se nadnosili Iadi. Posle tolikih godina odlaganja, vreme više nije bilo sputano. Do pet i trideset šesnaestog jula ostalo je još svega nekoliko trenutaka, kao i do događaja koji će obeležiti taj nevin časa kao početak poslednje ludosti čovečanstva.

Njene misli vratiše se Grilou, Džo-Bet i Hauiju, požurujući ih da se vrata u sigurnost Kozma, ali njeno požurivanje je prekinuo sjaj koji se pojavio u srcu senke. Nije mogla da vidi kulu, ali je videla udarni talas kako odskoče sa platforme, vatrenu loptu koja je postala vidljiva i drugi blesak koji je usledio trenutak kasnije, najsjajniju svetlost koju je ikada videla, koja je promenila boju od žute u belu u jednom treptaju...

Više ne možemo da učinimo, pomisli ona, kada je vatra počela bestidno da se nadima. Mogla bih biti kod kuće.

Zamislila je sebe... ženu, muškarca i majmuna u jednom izubijanom telu... kako stoji na pragu

kolibe, dok joj svetlost bombe blista na licu. Zatim je to isto lice i telo zamislila na jednom drugom mestu. Imala je na raspolaganju svega nekoliko sekundi. Ali misao je bila brza.

Na drugoj strani pustinje videla je vojsku Iada kako razmiče veo ugrušaka, dok je plameni oblak rastao u želji da ih pomrači. Lica su im bila nalik na cvetove veličine planina, koji su nastavljali da se otvaraju, čašica za čašicom za čašicom. Bio je to zastrašujući prizor, njihova ogromnost kao da je krila lavirinte koji su se izvrtali naopako u tom otkrivanju. Tuneli su postajali kule mesa, ako je meso bilo ono što su imali, koje su se stalno iznova izokretale, tako da se svaki njihov deo neprestano preobražavao. Ako su zaista bili gladni singularnosti, onda je ovo bilo kao spasenje od te goleme plime.

Planine i buve, rekao je Džaf, i ona shvati šta je pod tim mislio. Ili su Iadi bili narod levijatana, prekriven bezbrojnim svrbećim parazitima, koji otvara svoju utrobu, stalno iznova, u uzaludnoj nadi da će ih se otresti, ili sami paraziti, toliko brojni da su podsećali na planine. S ove strane života, ili Trojstva, neće saznati šta je od ovog dvoga tačno. Pre nego što je uspela da objasni bezbrojne oblike koje su poprimali, zaklonila ih je eksplozija, spalivši njihovu tajnu.

U istom tom trenutku Kisunova Petlja... obavivši svoj zadatak na način koji njen tvorac nije mogao predvideti... nestade. Ako uređaj na kuli nije uspeo da ih u celosti proguta, oni su svejedno bili raščinjani, njihovo ludilo i apetit zapečaćeni u jednom trenutku izgubljenog vremena.

VIII

Kada su Haui, Džo-Bet i Grilo zašli na neugodan teren perimetra Petlje, koju je Kisun stvorio u majušnom vremenskom periodu sa obe strane pet i trideset, šesnaestog jula 1945, kojom je upravljao i čiji je bio zarobljenik, iza njih se rascvetala svetlost. Ne, nije se rascvetala. Pečurke nemaju cvetove. Nijedno od njih se nije osvrnulo, već je nagnalo svoja iscrpljena tela na poslednji, nadljudski napor, koji ih je odneo, sa vatrom za leđima, u sigurnost stvarnog vremena. Dugo su ležali na tlu pustinje, nesposobni da se pokrenu, samo povremeno ustajući kada je rizik da budu skuvani ako ostanu da leže postajala tolika da je nisu mogli prenebreći.

Dug je i naporan bio povratak u Kaliforniju. Posle sata lutanja pronašli su autoput, a posle još jednog sata i napuštenu garažu na tom auto-putu. U njoj je Grilo ostavio ljubavnike, svestan da ne bi mogao da stopira vukući za sobom takve nakaze. Posle dosta vremena, uspeo je da ga povezu i u nekom malom gradu kupio izubijan kamion davši za njega sve što je imao u novčaniku, uključujući i kreditne kartice, a zatim se uputio nazad u garažu da pokupi Džo-Bet i Hauija i vrati ih u oblast Ventura. Ležali su u stražnjem delu kamiona u dubokom snu, toliko iscrpljeni da ih ništa nije moglo probuditi. Vratili su se u Gaj tek nešto pred zoru narednog dana, ali nisu mogli da uđu u grad. Iste one vlasti koje su bile tako spore, nemarne, ili koje su... kako je Grilo podozrevao... saučestvovala u nebranjenju Gaja protiv sila što su se iznenada pojavile u njegovoj sredini, postale su sada, pošto su te sile nestale, opsesivno oprezne. Grad je bio odsečen. Grilo je rešio da ne izaziva nevolje. Jednostavno je okrenuo kola pre nego što je stigao do barikada i nastavio autoputem do mesta na kome je mogao da parkira kamion i odspava. Njihov dremež ništa nije prekinulo. Nekoliko časova kasnije, kada se probudio, utvrdio je da je stražnje sedišta prazno. Izišao je osećajući bol u svim zglobovima, pustio vodu, a zatim pošao da potraži ljubavnike. Pronašao ih je na obronku; sedeli su na suncu. Preobražaji koje je na njima oboma izazvala Suština već su se polako povlačili. Šake im više nisu bile spojene, bizarni oblici koji su im preobratali lica sagoreli su na sunčevoj svetlosti, tako da su za sobom ostavili samo tragove na nekada besprekornoj koži. Vremenom će i oni verovatno nestati. Međutim, sumnjao je da će ikada izbledeti ono što je video u njihovim očima kada su im se pogledi sreli: pogled dvoje ljudi koji su podelili iskustvo kakvo niko na svetu nije iskusio, i koji su postali, u tom delenju, posednuti jedno drugim. Već posle jednog minuta provedenog u njihovom društvu osetio se kao uljez. Njih troje se kratko posavetovaše o tome šta će biti najpametnije da urade i zaključiša da će biti najbolje da ostanu u blizini Gaja. Nisu pomenuli događaje u Petlji niti u Suštini, mada je Grilo goreo od želje da ih pita kako je plutati u san-moru. Pošto su napravili grubi plan, Grilo se vratio do kamiona i sačekao ih da siđu. Došli su posle nekoliko minuta, držeći se za ruke.

Ne mali broj svedoka prisustvovao je Teslinom premeštanju jednog dela Kunićevog Oka. Posmatrači i fotografi, i oni parkirani na Brdu i oni koji su lebdeli iznad njega, videli su kako pročelje počinje da se puši, postaje providno i na kraju potpuno nestaje. Pošto je jedan deo njene strukture bio sasvim uklonjen, cela kuća se povinivala sili teže. Da je bilo svega nekoliko svedoka, verodostojnost njihovih tvrdnji mogla bi biti dovedena u pitanje. Samo se na stranicama Nešenel Enkvajerera i maštovitih istomišljenika dešavalo da su čvrsto drvo i škriljac bili otrgnuti i preneseni u neku drugu ravan postojanja. Ali bila su prisutna dvadeset dva očevica sve u svemu. Svaki od njih je svojim rečima opisao šta je video... neki oskudnim, neki kitnjastim rečnikom... ali su osnovne činjenice kod svih bile iste. Dobar deo muzeja prave Umetnosti Amerike Badija Vensa bio je otrgnut i prenet u jednu drugu stvarnost.

Neki od svedoka (oni najiscrpljeniji među njima) čak su tvrdili da su na trenutak videli to mesto. Belo obzorje i jasno nebo; prašinu nošenu unaokolo. Nevada, možda; ili Juta. Bilo koje od hiljadu širom otvorenih prostranstava. Amerika nije u njima oskudevala. Ta je zemlja bila ogromna, pa ipak puna praznine. Mesta na kojima se neka kuća mogla ponovo pojaviti i ostati nepronadna; gde su se tajne mogle dešavati svakog dana u nedelji i da niko zbog toga ne postane pametniji. Nekolicini svedoka, posle onoga što su videli, prvi put je palo na pamet da jedna zemlja možda može biti suviše velika, da može imati suviše otvorenog prostora. Ali sada im je to palo na pamet i počelo je da ih proganja.

Jedno od tih mesta, bar u doglednoj budućnosti biće i tle na kome je bio podignut Palomo Gaj.

Postojani proces njegovog rušenja nije se okončano premeštanjem Kunićevog Oka u Petlju. Daleko od toga. Tle je čekalo na znak i dočekalo ga je. Pukotine su se proširile u rascepe, rascepi su postali ponori u kojima su nestajale čitave ulice. Najpogođenija su bila sela Vetrostrmina i Srnoudolina, ovo drugo kasnije su sravnili sa zemljom udarni talasi jer se nalazilo u blizini šume koja je praktično progutala samu sebe, ostavivši za sobom nagorelu zemlju koja se pušila. Brdo i njegove skupocene nekretnine pretrpeli su isto tako snažan udar; ili snažne udare. Nisu kuće koje su se nalazile neposredno ispod Kunićevog Oka pretrpele najjače razaranja (mada to malo da je bilo važno... njihovi vlasnici bili su među prvima koji su otišli, zaklinjući se da se nikada više neće vratiti). Bili su to Polumeseći. Emerson se pomerio na jug dve stotine stopa, a u tom procesu su se njegove kuće zbile poput harmonike. Vitmen je otišao na zapad, kuće su, nekim hirom geologije, bile gurnute i uronjene u vlastite bazene. Ostala tri Polumeseća jednostavno su sravnjena, a veći deo krša pronašao je put niz Brdo oštetiivši bezbrojne kuće u prolazu. Sve je to bilo akademsko razmatranje. Niko se neće potruditi da bilo šta spasava iz svoje kuće; cela ta oblast smatrana je nestabilnom šest dana, tokom kojih su požari nesmetano besneli, uništivši veliki deo nekretnina koje tle nije isprevtalo ili progutalo. Što se toga tiče najgore je prošao Mirnopotok, čiji bi nekadašnji stanovnici i mogli na kraju da spasu neke lične stvari iz svojih kuća da požar nije buknuo u jednoj kući u Ulici prijateljstva one noći kada je duvao vetar koji je nekada mamio stanovnike Gaja u vrtove da osete miris okeana; naleti vetra nosili su plamenove kroz selo pogubnom brzinom. Do jutra je već pola sela bilo pretvoreno u pepeo. Do večeri istog dana, to je snašlo i drugu polovinu.

Te noći, noći pošto je Mirnopotok izgoreo, i šest dana posle događaja na Brdu, Grilo se vratio u Gaj. Više od polovine vremena koje je u međuvremenu proteklo on je prespavao, ali nije se zbog toga mnogo bolje osećao. San više nije bio sredstvo za ublažavanje bola kao nekada. Nije mu doneo olakšanje, spokoj i utehu. Kada bi sklopio oči, u glavi bi počeli da mu se smenjuju prizori iz prošlosti. Većina ih je bila iz nedavne predstave. Naročito jasno mu se javljao lik Elen Ngijen, koja je stalno iznova od njega tražila da prestane sa poljupcima i upotrebi zube; isto kao i njen sin, kako sedi na krevetu okružen Ljudima Balonima. Povremeno su se pojavljivali i drugi likovi kao Ročel Vens, koja niti je šta radila niti govorila, već je samo svojom lepotom doprinosila toj paradi: bio je tu i Dobri Čovek Flečer, dole u Šoping centru. Džaf u sobi na spratu Kunićevog Oka koji je znojem izbacivao moć. I živi Vit. I mrtvi Vit, sa licem u vodi.

Međutim, zvezda te priče bila je Tesla, koja ga je i na kraju nasamarila, osmehnuvši se i otišavši bez pozdrava mada je znala da se više neće videti. Nisu bili ljubavnici; ni izdaleka. U izvesnom smislu nikada nije shvatao šta oseća prema njoj. Nema sumnje ljubav, ali ljubav koju je teško bilo rečima opisati; možda nemoguće. Usled čega je isto tako teško bilo i tugovati za njom.

Upravo usled tog osećanja da između njega i Tesle nije sve gotovo sprečavao ga je da uzvрати na

Abernatijske pozive koje mu je ostavljao na sekretarici kod kuće, mada je sam Bog znao da ga je priča svrbela, i svrbela, i svrbela. Ona se uvek dvosmisleno izražavala kada se radilo o njegovom obelodanjivanju istine, mada mu je na kraju odobrila da to učini. Ali to je uradila samo zato što je mislila da za to neće imati prilike, jer je svet bio na ivici provalije i postojala je sasvim mala nada da se on može spasti. Međutim, kraj nije nastupio, a ona je umrla tokom spasavanja. Smatrao je svojom čašću da čuti. Koliko god da je bio diskretan, morao je da se vrati u Gaj da otkrije kako napreduje njegovo pražnjenje.

Kada je stigao, grad je i dalje bio zabranjena oblast, okruživale su ga policijske barikade. Nije ih bilo teško zaobići. Čuvari Gaja postali su nemarniji u obavljanju svojih dužnosti od kada je grad odsečen, smatrajući da je mali broj ljudi, znatiželjnika, pljačkaša ili žitelja, dovoljno lud da želi da tumara njegovim uzburkanim ulicama. Sasvim lako se provukao kroz kordon i krenuo u istraživanje grada. Vetar koji je prethodnog dana zapalio Mirnopotok potpuno je prestao. Dim tog požara sada se spustio, gotovo da je u ustima osećao njegov slatkasti ukus, podsećao je na dim koji nastaje kada gori dobro drvo. Da su okolnosti bile drugačije možda bi to iskustvo za njega imalo elegijsku notu, ali suviše toga je saznao o Gaju i njegovim tragedijama da bi mogao da se prepusti takvim osećanjima. Nemoguće je bilo gledati to razaranje i ne žaliti uništenje Gaja. Njegov najveći greh bilo je licemerstvo... to što je radosno živeo na svoj sunčani način svesno skrivajući svoju tajnu prirodu. Ta priroda je znojem izbacivala strahove i za izvesno vreme omogućila da snovi postanu stvarnost, a upravo su ti strahovi i snovi, ne Džaf i Flečer, na kraju rastrgli Gaj. Nuncijati su iskoristili taj grad za svoju arenu, ali oni u svom ratu nisu izmislili ništa što Gaj već nije gajio i hranio u svom srcu.

Uhvatio je sebe kako se pita, dok je išao, ne postoji li neki drugi način na koji bi se mogla ispričati priča o Gaju tako da ne prekrši Teslin ukaz. Ako se odrekne Svifta, možda, i pokuša da iznađe neki poetski način kojim bi mogao da iskaže sve što je iskusio. Bio je to put kojim je i ranije razmišljao da krene, ali sada (isto kao i onda) znao je i bez probe da ne bi uspeo. Došao je u Gaj kao literalista, i ništa od onoga što mu je grad pokazao neće ga odvratiti od kulta izveštajne činjenice.

Obišao je grad, izbegavajući samo oblasti kroz koje bi prolazak bio ravan samoubistvu, beležeći u glavi ono što je video, mada je znao da to ne može upotrebiti. Zatim se ponovo izvukao, neprimećen, i vratio u L. A., i noćima ispunjenim ponovo proživljavanjem sećanjima.

Za Džo-Bet i Hauija nije bilo isto. Oni su proživeli svoju mračnu noć duše na talasima Suštine, tako da su za njih noći koje su usledile, pošto su se vratili u Kozm, bile bez snova. Bar su se oni budili ničega se ne sećajući.

Haui je pokušao da ubedi Džo-Bet da će biti najbolje da se vrate u Čikago, ali je ona to uporno odbijala tvrdeći da su svi slični planovi preuranjeni. Sve dok Gaj bude opasna zona, i dok tamo bude neotkrivenih leševa, ona se neće udaljiti iz njegove blizine. Nije sumnjala da je mama mrtva. Ali dok ne bude pronađena i iznesena iz Gaja i hrišćanski pokopana, nije htela ni da razmišlja o nekom životu za njih oboje izvan ove tragedije.

U međuvremenu, trebalo je da se oporave, što su i činili iza zatvorenih vrata u motelu u Hiljadu Hrastova, koji je bio dovoljno blizu Gaja kako bi Džo-Bet mogla među prvima da se vrati kada to bude bezbedno. Znaci koje je Suština ostavila na njima uskoro su postali deo sećanja, i oni su ostavljeni u nekom čudnom limbu. Sve je bilo gotovo, ali ništa novo nije moglo da počne. I dok su čekali, sve su se više udaljavali jedno od drugog, iako to nijedno od njih nije nastojalo niti želelo, ali ipak nije moglo da spreči. Ljubav koja ih je obuzela u Batrikovom restoranu podstakla je čitav niz kataklizmi za koje su znali da ne mogu biti smatrani odgovornima, ali koje su ih svejedno proganjale. Dok su čekali u Hiljadu Hrastova počela je da ih pritiska krivica, i njen uticaj je postajao sve

snažnije što su njihove rane više zaceljivale, a oni postali svesni da su, za razliku od desetina, možda stotina, nevinih stanovnika Gaja, prošli bez fizičkih povreda.

Sedmoga dana posle događaja u Kisunovoj Petlji jutarnje vesti su ih informisale da su se ekipe tragača spremale u grad. Uništenje Gaja predstavljalo je, razume se, važnu vest, tako da su počele da se javljaju teorije iz bezbrojnih izvora koje su objašnjavale zašto je upravo taj grad izdvojen za rušenje kada je ostali deo Doline pretrpeo svega nekoliko potresa i prošao sa nekoliko pukotina na autoputu. U ovim izveštajima nije bilo ni pomena o fenomenu u Kunićevom Oku koji je imao i svoje svedoke; vlada je izvršila pritisak i uspela da učutka sve one koji su svojim očima videli nešto nemoguće.

U početku su oprezno ušli u Gaj, ali već krajem dana veliki broj preživelih vratio se u grad, u želji da pokupi uspomene i suvenire iz ruševina. Nekolicina je imala sreće. Većina nije. Jer na svakog stanovnika Gaja koji se vratio u poznatu ulicu i pronašao netaknutu kuću dolazilo je šestoro onih koji su nailazili na prizor potpunog uništenja. Sve je nestalo; razletelo se, bilo zgnječeno ili jednostavno nestalo u tlu. Od svih delova grada paradoksalno, ali najmanje oštećen je bio onaj u kome je živelo najmanje ljudi: Šoping centar i njegova najbliža okolina. Uglučana tabla od jelovine na kojoj je stajalo Trgovački centar Palomo Gaja na ulazu parkinga skliznula je u rupu, kao i dobar deo samog parkinga, ali same radnje ostale su uglavnom neoštećene, što je značilo, razume se, da je, čim su pronađena tela u radnji sa kućnim ljubimcima, odmah otvorena istraga o ubistvu (nikada rešena). Ako zanemarimo leševe, da je u gradu bilo stanovnika koji su mogli da kupuju, Šoping centar je mogao biti otvoren još istog dana, trebalo je samo obrisati prašinu. Marvin mlađi, iz Marvinove samoposluge, bio je prvi koji je organizovao premeštanje nekvarljive robe. Brat mu je imao radnju u Pasadeni, i mušterije koje nisu marile odakle dolazi roba po sniženoj ceni. Nije se izvinjavao zbog žurbe da profitira. Konačno, posao je posao.

Drugo premeštanje iz Gaja, posao tužnije vrste, razume se, odnosio se na tela. Dovedeni su psi i oprema osetljiva na zvuk da bi se pronašli preživeli, ali bez ikakvih rezultata. Zatim je usledio sablasni zadatak pronalaženja mrtvih. Daleko od toga da su bili pronađeni svi stanovnici Gaja koji su izgubili život. Kada su konačno svedeni računi, gotovo dve nedelje pošto je potraga počela, utvrđeno je da je nestao četrdeset jedan stanovnik grada. Zemlja ih je progutala, a zatim se sklopila nad njihovim leševima. Ili su možda individue o kojima je bila reč zbrisale u noć, iskoristivši priliku da započnu novi život. Jedan iz ove druge skupine, bar su glasine tako tvrdile, bio je Vilijam Vit, čije telo nikada nije bilo pronađeno ali u čijoj je kući, tokom istrage, pronađeno je dovoljno pornografije da bi se njome mogla mesecima snabdevati Borbene Zone nekoliko gradova. On je vodio tajni život, taj Vilijam Vit, i opšte mišljenje bilo je da je odabrao da nastavi da ga živi negde drugde.

Kada je utvrđeno da je jedan od dva leša u radnji sa kućnim ljubimcima Džim Hočkis, jedan ili dvojica pronicljivih novinara zabeležili su da je ceo njegov život bio jedna tragedija. Njegova kćerka, podsetili su svoje čitaoce, bila je jedna iz takozvane Lige Devica, a posle te primedbe pisci su ceo paragraf utrošili na komentar o tome koliko bola je Gaj pretrpeo u svom kratkom postojanju. Da li je bio proklet od početka, pitali su se maštovitiji komentatori, sagrađen na prokletom tlu? Bilo je izvesne utehe u toj pomisli. Ako nije, ako je Gaj jednostavno bio žrtva slučaja, koliko je hiljada sličnih zajednica širom Amerike moglo postati žrtvama istog besa?

Drugog dana potrage pronađeno je telo Džojks MekGir u ruševinama njene kuće, koja je pretrpela znatno veća oštećenja od bilo koje u blizini. Odneto je radi identifikacije, zajedno sa ostalim telima, u privremenu mrtvačnicu u Hiljadu Hrastova. Taj težak zadatak pao je na Džo-Bet, čiji brat će biti ubrojan među onih četrdeset i jedan nestalih. Pošto ju je identifikovala, počele su pripreme za njen pokop. Mormonska crkva Isusa Hrista brinula se za svoje. Pastor Džon je preživio nivelaciju

(napustio je Gaj one noći kada je Džaf napao kuću MekGirovih i nije se vratio dok se prašina nije slegla) i on je bio taj koji je organizovao mamin pogreb. Za to vreme Hauiju i njemu samo su se jednom ukrstili putevi, i Hai je pohitao da podseti pastora na noć kada je trabunjao pored frižidera. Pastor je uporno odbijao da prizna da se seća bilo čega sličnog.

"Žao mi je što nemam fotografiju", reče Hai. "Da vam osvežim sećanje. Ali imam je ovde." On pokaza na svoje slepoočnice, sa kojih su bledele i poslednji tragovi promena koje je Suština izvela na njegovom telu. "U slučaju da ikada padnem u iskušenje."

"Kakvo iskušenje?" zapita pastor.

"Da postanem vernik."

Mama MekGir je bila predata u zagrljaj svom izabranom Bogu dva dana posle njihovog razgovora. Hai nije prisustvovao ceremoniji, ali je sačekao Džo-Bet kada je sve bilo gotovo. Dvadeset četiri časa kasnije otišli su za Čikago.

Međutim, njihova uloga u događajima daleko od toga da je bila okončana. Prvi znak da ih je pustolovina Kozma i Suštine učinila delom vrlo izabrane skupine igrača usledio je pola nedelje pošto su stigli u Čikago, kada se na njihovom pragu pojavio jedan visoki stranac čiju je lepotu narušila patnja, odeven suviše lagano za ovo vreme, koji se predstavio kao D'Amur.

"Voleo bih da porazgovaram sa vama o onome što se dogodilo u Palomo Gaju", reče on Hauiju.

"Kako ste nas pronašli?"

"Moj je posao da pronalazim ljude", objasni Hari. "Možda ste čuli da me je Tesla Bombek pomenula?"

"Ne, mislim da nisam."

"E pa možete proveriti kod nje."

"Ne mogu", podseti ga Hai. "Mrtva je."

"Tako je", odvrati D'Amur, "Tako je. Moja greška."

"Čak i da ste je poznavali, Džo-Bet i ja nemamo šta da vam kažemo. Mi samo želimo da zaboravimo Gaj."

"Nema šanse", primeti nečiji glas iza njega. "Ko je to, Hai?"

"Kaže da je poznao Teslu."

"D'Amur", predstavi se stranac, "Hari D'Amur. Zaista bih cenio kada biste mi poklonili nekoliko minuta vašeg vremena. Samo nekoliko. Veoma je važno."

Hai pogleda u Džo-Bet.

"Zašto da ne?" reče ona.

"Prokleta je hladno tamo napolju", primeti D'Amur kada uđe unutra. "Šta se dogodilo sa letom?"

"Svuda je loše vreme", reče Džo-Bet.

"Primetili ste", odvrati D'Amur.

"O čemu to vas dvoje razgovarate?"

"O vestima", reče ona. "Ja sam slušala vesti, ti nisi."

"Kao da je svake noći pun mesec", primeti D'Amur. "Mnogo ljudi se čudno ponaša. Udvostručio se broj samoubistava od provale u Gaju. Širom zemlje dolazi do pobuna u ludnicama. I mogao bih da se kladim da vidimo tek delić cele slike. Mnogo toga ostaje skriveno."

"Ko to skriva?"

"Vlada. Crkva. Jesam li vas ja prvi pronašao?"

"Da", odgovori Hai. "Zašto? Zar mislite da će biti i drugih?"

"Sigurno. Vas dvoje ste središte svega ovoga..."

"Nismo mi krivi!" pobuni se Haui.

"Ne kažem da jeste", odvrati D'Amur. "Molim vas. Nisam došao ovamo da bih vas za bilo šta optuživao. I ubeđen sam da zaslužujete da vas ostave na miru kako biste nastavili sa životom. Ali to se neće dogoditi. To je istina. Suviše ste važni. Suviše toga ste videli. Naši ljudi to znaju, a isto tako i njihovi."

"Njihovi?" ponovi Džo-Bet.

"Ljudi Iada. Infiltratori koji su zadržali vojsku kada se činilo da će se Iadi probiti."

"Kako to da vi toliko toga znate o svemu ovome?" zanimalo je Hauija.

"Trenutno moram da prećutim ko su mi izvori, ali se nadam da ću na kraju ipak moći da vam ih otkrijem."

"Govorite kao da smo mi s vama u svemu tome", reče Haui. "Nismo. I u pravu ste, mi želimo da nastavimo da živimo, zajedno. I otići ćemo bilo gde... u Evropu, Australiju, bilo gde... da to ostvarimo."

"Pronaći će vas", reče D'Amur. "U Gaju su se isuviše primakli uspehu da bi sada odustali. Znaju da nas proganjaju. Da je Suština uprljana. Od sada niko neće snevati mnogo slatke snove. Laka smo lovina i oni to znaju. Možda vi želite da živite običnim životima, ali ne možete. Ne sa takvim očevima kao što su bili vaši."

Sada je bio red na Džo-Bet da se zapanji na ove reči.

"Šta vi znate o našim očevima?" upita ona.

"Nisu u raju, toliko znam", odvrati D'Amur. "Izvinite. Bilo je neumesno. Kao što rekoh, imam svoje izvore, i nadam se da ću ih vrlo brzo moći da otkrijem. U međuvremenu, moram bolje da se razaberem u onome što se dogodilo u Gaju, kako bismo mogli da iz toga nešto naučimo."

"Trebalo je da to učinim", tiho primeti Haui. "Pružala mi se prilika da saznam mnogo toga od Flečera, ali je nisam iskoristio."

"Ti si Flečerov sin", reče D'Amur. Njegov duh je u tebi. Treba samo da ga slušaš."

"Bio je genije", reče Haui Hariju. "Zaista u to verujem. Ubeđen sam da je pola vremena bio van sebe zahvaljujući meskalinu, ali je ipak bio genije."

"Želim da čujem", reče D'Amur. "Želite li vi da mi ispričate?"

Haui je jedan dugi trenutak zurio u njega. Zatim je uzdahnuo, i glasom koji je podsećao na iznenađenje rekao:

"Da. Mislim da želim."

Grilo je sedeo u Kafeu 50 na Bulevaru Van Nijus u Šerman Ouksu, pokušavajući da se seti kako je nekada uživao u hrani, kada mu neko priđe i sede naspram njega u separe. Bila je sredina popodneva i kafe bio pun. Podigao je glavu u želji da zamoli za malo privatnosti ali je umesto toga izgovorio:

"Tesla?"

Bila je odevena u kvintesenciju Bombek stila: jato keramičkih labudova bilo je prikačeno za bluzu boje ponoćnog plavetnila, crvena svilena marama, tamne naočari. Bila je bleđa, ali joj je zato ruž za usne koji se sudarao sa maramom, bio žive boje. Senka za oči, kada je smakla naočare na vrh nosa, bila je iste raskalašne bolje.

"Da", reče ona.

"Šta da?"

"Da Tesla."

"Mislio sam da si mrtva."

"I ja sam napravila tu grešku. To bar nije teško."

"Ovo nije nikakva iluzija?" upita on.

"Zar cela ova prokleta stvar nije upravo to? Sve je to predstava. Ali mi, jesmo li mi veće iluzije od tebe? Ne."

"Mi?"

"Odmah ću doći na to. Prvo ti. Kako ide?"

"Nema šta mnogo da se kaže. Nekoliko puta sam se vratio u Gaj, samo da vidim ko je preživeo."

"Elen Ngijen?"

"Nije pronađena. Nije ni Filip. Lično sam pretražio ruševine. Sam Bog zna kuda je otišla."

"Želiš li da je mi potražimo? Sada imamo veze. Nije bilo baš mnogo zabavno vratiti se kući.

Morala sam da se pobrinem za telo koje se nalazilo u mom stanu. A i mnogi ljudi su postavljali teška pitanja. Ali mi sada imamo izvesnog uticaja, i ja ga koristim."

"Šta treba da znači to mi?"

"Hoćeš li pojesti taj čizburger?"

"Ne."

"Odlično." Privukla je tanjir na svoju stranu stola. "Sećaš se Raula?" upita ona.

"Nikada nisam sreo um, samo telo."

"E pa sada jesi."

"Molim?"

"Pronašla sam ga u Petlji. Bar sam pronašla njegov duh." Osmehnula se ustima umazanim kečapom. "Teško je ovo ispričati tako da zvuči kao celina... ali on je u meni. On, i majmun kakav je bio, i ja, svi u jednom telu."

"Tvoj se san ostvario", reče Grilo. "Sve stvari svim ljudima."

"Da, pretpostavljam da je tako. Hoću da kažem, mi pretpostavljamo da je tako. Stalno zaboravljam da nas sve uključim. Možda će biti najbolje i da ne pokušavam."

"Imaš sira na bradi."

"Tako je, spusti nas na zemlju."

"Nemoj pogrešno da me shvatiš. Drago mi je što te vidim. Ali... upravo sam počeo da se navikavam na činjenicu da te nema. Da te i dalje zovem Tesla?"

"Zašto da ne?"

"E pa ti to više nisi, je li tako? Ti si više od toga."

"Tesla je u redu. Telo dobija ime po onome što izgleda da jeste, je li tako?"

"Pretpostavljam da je tako", odvrati Grilo. "Da li ti izgledam kao da sam skrenuo od svega ovoga?"

"Ne. Jesi li?"

On odmahnu glavom. "Uvrnut jesam, ali ne i skrenuo. Hladan sam."

"To je moj Grilo."

"Hoćeš da kažeš naš Grilo."

"Ne. Hoću da kažem moj. Možeš jebati sve najveće lepotice u Los Anđelesu, ali ja te držim u šaci. Ja sam velika imponderabilija u tvom životu."

"To je zavera."

"Ne dopada ti se?"

Grilo se osmehnu. "Nije loše", reče on.

"Ne budi skroman", reče ona. Uhvatila ga je za šaku. "Pred nama je izvesno vreme i moram znati da li si sa mnom."

"Znaš da jesam."

"Dobro. Kao što rekoh, vožnja još nije gotova."

"Dobro. Odakle ti to? To je bio moj naslov."

"Sinhronizam", odvrati Tesla. "Gde stadoh? D'Amur misli da će naredi put pokušati u Njujorku.

Tamo imaju uporišta. Imali su ih godinama. I zato okupljam pola tima, a on okuplja drugu polovinu."

"Šta ja mogu da učinim?" upita Grilo.

"Kako ti se dopada Omaha u Nebraski?"

"Ne mnogo."

"Tamo je počela ova poslednja faza, verovao ili ne. U pošti u Omahi."

"Zezaš me."

"Tamo je Džaf stekao svoju polovičnu ideju o Umetnosti."

"Kako to misliš: polovičnu?"

"Razabrao je samo delić, ne celo rešenje."

"Ne pratim te."

"Čak ni Kisun nije znao šta je Umetnost. Imao je tragove, ali samo tragove. Neizmerna je. Ona urušava vreme i mesto. Ona sve ponovo spaja u jedno. Prošlost, budućnost i snevani trenutak između... jedan besmrtni dan..."

"Predivno", reče Grilo.

"Da li bi se Swift složio?"

"Zajebi Svifta."

"Neko bi trebalo."

"Znači... Omaha?"

"Odatle počinjemo. Tamo završava sva zagubljena pošta u Americi, koja možda krije neke tragove za nas. Ljudi znaju stvari, Grilo. Čak i kada toga nisu svesni, oni znaju. To nas čini divnima."

"I oni to zapisuju?"

"Da. A onda šalju pisma."

"I ona završavaju u Omahi."

"Neka od njih. Plati čizburger. Čekam te napolju."

Platio je i čekala ga je.

"Trebalo je nešto da pojedem", reče on. "Odjednom sam ogladneo."

D'Amur je otišao tek kasno te večeri, i kada je to učinio za sobom je ostavio dvoje iscrpljenih pripovedača. Mnogo toga je zabeležio, listajući stranice svog bloka napred-nazad dok je pokušavao da pronađe neki smisao u načinu na koji su delovi obaveštenja međusobno bili povezani.

Kada su Hauri i Džo-Bet završili svoje priče, dao im je svoju podsetnicu sa adresom u Njujorku i brojem telefona, a na poledini je nažvrljao drugi, privatni broj.

"Odselite se što pre možete", posavetova ih on. "Nikome nemojte kazati kuda idete. Baš nikome. A kada stignete tamo... gde god da to bude... promenite imena. Pretvarajte se da ste venčani."

Džo-Bet se nasmeja.

"To je staromodno, ali zašto da ne?" reče D'Amur. "Ljudi ne ogovaraju venčane. I čim stignete, nazovite me da mi kažete gde mogu da vas pronađem. Od tada pa nadalje bićemo u vezi. Ne mogu da vam obećam anđele čuvare, ali postoje sile koje mogu paziti umesto vas. Imam prijateljicu po imenu Norma koju bih voleo da upoznate. Ume da pronađe pse-čuvare."

"Možemo i sami kupiti psa", reče Hauri.

"Od njene vrste ne možete. Hvala vam za sve što ste mi kazali. Moram da idem. Čeka me duga

vožnja."

"Vozićete do Njujorka?"

"Mrzim da letim", reče on. "Jednom sam imao rđavo iskustvo u vazduhu, bez aviona. Podsetite me da vam ispričam o tome. Treba i vi da se upoznate sa mojim prljavim vešom pošto sam se ja upoznao s vašim."

Otišao je do vrata i izišao, ostavivši za sobom u malom stanu smrad evropskih cigareta.

"Potreban mi je svež vazduh", reče Haui Džo-Bet kada je otišao. "Hoćeš li sa mnom u šetnju?"

Već je dobro prošla ponoć i hladnoća od koje je D'Amur pobegao pre pet sati sada se pojačala, ali ih je izvukla iz umorne obamrlosti. Dok ih je obamrlost napuštala, pričali su.

"Mnogo toga si ispričao D'Amuru što uopšte nisam znala", primeti Džo-Bet.

"Kao na primer?"

"Ono što se dogodilo na Efemerisu?"

"Misliš na Birna?"

"Da. Pitam se šta je to video tamo gore."

"Rekao je da će se vratiti da mi ispriča, ako svi preživimo."

"Ne želim izveštaje iz druge ruke. Volela bih lično to da vidim."

"Da se vratiš na Efemeris?"

"Da. Volela bih to, ali sa tobom."

Možda neizbežno, ali put ih je doveo do Jezera. Vetar je ujedao, ali je njegov dah bio svež.

"Zar se ne plašiš šta bi nam Suština mogla učiniti", reče Haui, "ako se ikada vratimo?"

"Ne baš. Ne ako budemo zajedno."

Uhvatila ga je za ruku. Oboje su odjednom počeli da se znoje, uprkos hladnoći, utroba im se stegla kao i prvi put kada su im se pogledi sreli u Batrikovom restoranu. Od tada je prošlo malo vremena, ali ih je ono preobrazilo.

"Sada smo oboje desperadosi", promrmlja Haui.

"Pretpostavljam da jesmo", reče Džo-Bet. "Ali sve je u redu. Niko nas ne može rastaviti."

"Voleo bih da je to istina."

"Jeste istina. I sam znaš da jeste."

Podigla je šaku koju je on i dalje držao, između njih.

"Sećaš se ovoga?" upita ona. "To je ono što nam je Suština pokazala. Spojila nas je."

Drhtaji iz njenog tela prošli su joj kroz šaku, i putem znoja koji je orosio njihove dlanove, ušli u njega.

"Moramo biti dostojni toga."

"Udaj se za mene", reče on.

"Prekasno", odvrati ona. "Već jesam."

Sada su se nalazili na ivici Jezera, ali, naravno, nisu videli Mičigen dok su stajali zagledani u noć, već Suštinu. Razmišljanje o tome mestu nanosilo im je bol. Istu onu bol koja dodiruje svako živo biće kada šapat o san-moru dodirne ivicu svesti. Ali njihova bol je bila mnogo oštrija, jer nisu mogli da se oslobode čežnje, jer su znali da Suština stvarno postoji; da je to mesto na kome ljubav može stvoriti kontinente.

Još malo pa će svanuti, i sa prvim zracima sunca poći će na spavanje. Ali dok svetlost ne dođe... dok stvarnost ne nadvlada njihovu maštu... stajali su zagledani u tamu, čekajući, napola u nadi i napola u strahu, da se ono drugo more digne iz snova i ponese ih sa obale.